

Skonsolidowany raport roczny
Grupy Kapitałowej
TAURON Polska Energia S.A.
za 2017 rok

13 marca 2018 r.

List Prezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A.

Szanowni Państwo,

W imieniu Zarządu TAURON Polska Energia S.A. mam przyjemność przekazać Państwu Skonsolidowany Raport Roczny Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A., w którym prezentujemy wyniki finansowe Grupy TAURON oraz najważniejsze wydarzenia ubiegłego roku.

W 2017 r. Grupa TAURON realizowała strategię korporacyjną w sprzyjającym otoczeniu gospodarczym. Minione 12 miesięcy przyniosły poprawę kluczowych wskaźników makroekonomicznych. Na szczególną uwagę zasługuje wyraźne przyspieszenie wzrostu PKB, który przekroczył 4,5 proc. Z optymizmem patrząc na opinie ekspertów, zgodnie z którymi tak wysoki wzrost gospodarczy może się utrzymać również w 2018 r.

Rosnąca gospodarka spowodowała, że w 2017 r. odnotowano 2 proc. przyrost krajowego zużycia i produkcji energii elektrycznej. Warto podkreślić, że wysoka dynamika wzrostu wytworzonej energii została osiągnięta w elektrowniach wykorzystujących źródła odnawialne oraz w elektrowniach gazowych.

Z satysfakcją oceniam, że Grupa TAURON wykorzystwała szanse wynikające z szybkiego rozwoju polskiej gospodarki. Na uwagę zasługuje wyższa produkcja i sprzedaż węgla kamiennego, a także rosące wolumeny produkcji, dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej. W rezultacie w 2017 r. osiągnęliśmy satysfakcjonujące wyniki finansowe i poprawiliśmy niemal wszystkie wskaźniki operacyjne i finansowe.

Grupa TAURON wypracowała w 2017 r. przychody ze sprzedaży na poziomie 17,4 mld zł. Dzięki naszym skutecznym działaniom wynik EBITDA wzrósł o 6 proc. w porównaniu z 2016 r. i wyniósł 3,5 mld zł. Skonsolidowany zysk netto za 2017 r. osiągnął blisko 1,4 mld zł i był o ponad 270 proc. wyższy niż w 2016 r.

Na poprawę wyników finansowych Grupy TAURON znaczący wpływ miał konsekwentnie realizowany program poprawy efektywności, którego efekty, od początku jego wdrożenia w 2016 r., przekroczyły miliard złotych. Zarząd TAURON przykłada dużą wagę do optymalizacji kosztów, czego rezultatem jest ich ograniczenie w skali roku o 7 proc. Wszystkie podejmowane działania proefektywnościowe przyniosły łącznie dwa miliardy złotych pozytywnego rezultatu finansowego.

W 2017 r. TAURON koncentrował się również na realizacji programu inwestycyjnego, którego wartość w tym okresie wyniosła 3,5 mld zł. Największą część nakładów inwestycyjnych została przeznaczona na budowę bloku o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III. Budowa tej jednostki postępowwała zgodnie z harmonogramem i założonym budżetem, który przekracza 6 mld zł.

Warto podkreślić, że TAURON, jako największy dystrybutor energii elektrycznej w Polsce, systematycznie inwestuje w rozwój i modernizację infrastruktury sieciowej. Głównym celem tych działań jest zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej oraz takie dostosowanie infrastruktury, aby stała się platformą do kreowania nowych usług dla klientów Grupy TAURON.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w 2017 r. Zarząd TAURON Polska Energia S.A. wdrożył szereg inicjatyw, dzięki którym zagwarantowane zostały środki finansowe niezbędne dla dalszego, stabilnego rozwoju Grupy. W lipcu przeprowadziliśmy emisję 10-letnich euroobligacji o wartości 500 mln euro, a we wrześniu podpisaliśmy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę, która umożliwia emisję obligacji hybrydowych o wartości 400 mln zł. Zdywersyfikowany mechanizm finansowania działalności przyczynił się do utrzymania wskaźnika długu netto do EBITDA Grupy na bezpiecznym poziomie, który na koniec 2017 r. wyniósł 2,3.

W ubiegłym roku skutecznie rozwijaliśmy inicjatywy ukierunkowane na wzrost innowacyjności Grupy TAURON. Jestem dumny z wdrożenia Strategicznej Agendy Badawczej, która jest pierwszym tego typu dokumentem w polskim sektorze energetycznym. W precyzyjny sposób opisuje ona kierunki rozwoju innowacji w koncernie energetycznym. Inne istotne przedsięwzięcie jest realizowane wspólnie z 26 startupami i ma przynieść rozwiązania w obszarze usprawnienia funkcjonowania istniejącej infrastruktury oraz budowy nowych biznesów. Ponadto, w trosce o jakość powietrza, rozpoczęliśmy realizację kompleksowego programu antysmogowego, którego głównym celem jest zachęcenie posiadaczy przestarzałych urządzeń grzewczych do ich wymiany na ekologiczne źródła ciepła.

Warto nadmienić, że w 2017 r. akcje TAURON, już po raz piąty, zostały włączone do składu prestiżowego RESPECT Index skupiającego podmioty notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, które stosują kryteria zrównoważonego rozwoju i działają zgodnie z najwyższymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego i relacji z inwestorami.

Po raz kolejny doceniono również jakość naszej komunikacji z rynkiem kapitałowym – w ubiegłorocznej edycji konkursu „The Best Annual Report” TAURON został zaliczony do elitarnego grona *Best of the Best*, a nasz raport zintegrowany zdobył pierwszą nagrodę.

Do spółki trafiła ponadto nagroda specjalna w konkursie na najlepsze relacje inwestorskie spółek z indeksu WIG30 organizowanym przez Gazetę Giełdy i Inwestorów „Parkiet” oraz Izbę Domów Maklerskich, jak również tytuł *Heros rynku kapitałowego 2017* w konkursie Stowarzyszenia Inwestorów Indywidualnych.

Ubiegły rok potwierdził silną pozycję Grupy TAURON na rynku energetycznym, co stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju. Mimo wielu wyzwań, jakie stoją przed Grupą TAURON wierzę, że w 2018 r. osiągniemy wyznaczone cele operacyjne i finansowe, a także że będziemy skutecznie realizować przyjętą strategię rozwoju, tak aby Grupa TAURON była liderem wyznaczającym kierunki rozwoju dla całej branży.

Jestem przekonany, że wdrożone w 2017 r. projekty biznesowe oraz inicjatywy w obszarze dialogu społecznego będą się przyczyniać do budowania długofalowych relacji TAURON z wszystkimi grupami interesariuszy. W imieniu Zarządu TAURON Polska Energia S.A. serdecznie dziękuję naszym interesariuszom, a zwłaszcza pracownikom i członkom Rady Nadzorczej, za zaangażowanie w proces rozwoju i budowy wartości Grupy TAURON.

Z wyrazami szacunku,

Filip Grzegorzczak

Prezes Zarządu
TAURON Polska Energia S.A.

Katowice, marzec 2018 r.

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	2017 okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	2016 okres od 01.01.2016 do 31.12.2016	2017 okres od 01.01.2017 do 31.12.2017	2016 okres od 01.01.2016 do 31.12.2016
Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.				
Przychody ze sprzedaży	17 416 029	17 646 489	4 103 006	4 032 838
Zysk (strata) operacyjna	1 806 271	801 522	425 536	183 176
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	1 757 652	508 861	414 082	116 292
Zysk (strata) netto	1 382 946	370 137	325 805	84 589
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	1 380 663	367 468	325 267	83 979
Zysk (strata) netto przypadający udziałom niekontrolującym	2 283	2 669	538	610
Pozostałe całkowite dochody	6 366	277 748	1 500	63 475
Łączne całkowite dochody	1 389 312	647 885	327 305	148 064
Łączne całkowite dochody przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej	1 386 996	644 944	326 759	147 392
Łączne całkowite dochody przypadające udziałom niekontrolującym	2 316	2 941	546	672
Zysk (strata) na jedną akcję (w złotych/EUR) (podstawowy i rozwodniony)	0,79	0,21	0,19	0,05
Średnia ważona liczba akcji (w sztukach) (podstawowa i rozwodniona)	1 752 549 394	1 752 549 394	1 752 549 394	1 752 549 394
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 558 667	3 064 215	838 379	700 280
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3 871 676)	(3 627 458)	(912 120)	(829 000)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	759 629	590 261	178 959	134 895
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	446 620	27 018	105 218	6 175
	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Aktywa trwałe	31 049 127	29 148 253	7 444 227	6 588 665
Aktywa obrotowe	4 742 894	4 308 641	1 137 139	973 924
Aktywa razem	35 792 021	33 456 894	8 581 366	7 562 589
Kapitał podstawowy	8 762 747	8 762 747	2 100 925	1 980 729
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	18 036 446	16 649 266	4 324 354	3 763 396
Kapitał własny przypadający na udziały niekontrolujące	31 367	30 052	7 520	6 793
Kapitał własny razem	18 067 813	16 679 318	4 331 874	3 770 189
Zobowiązania długoterminowe	12 738 005	11 968 719	3 054 018	2 705 407
Zobowiązania krótkoterminowe	4 986 203	4 808 857	1 195 474	1 086 993
Zobowiązania razem	17 724 208	16 777 576	4 249 492	3 792 400

Powyższe dane finansowe narastająco za IV kwartały 2017 i 2016 roku zostały przeliczone na EUR według następujących zasad:

- poszczególne pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – według średniego kursu NBP ogłoszonego na dzień 29 grudnia 2017 roku – 4,1709 PLN/EUR (na dzień 30 grudnia 2016 roku – 4,4240 PLN/EUR)
- poszczególne pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów NBP ogłoszonych na ostatni dzień każdego miesiąca okresu obrotowego od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku – 4,2447 PLN/EUR (dla okresu od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku – 4,3757 PLN/EUR).

GRUPA KAPITAŁOWA TAURON POLSKA ENERGIA S.A.

**OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
I RAPORT Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON POLSKA ENERGIA S.A.
ZA 2017 ROK**

Building a better
working world

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Dla Walnego Zgromadzenia oraz dla Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. („Grupa Kapitałowa”), w której jednostką dominującą jest TAURON Polska Energia S.A. („Spółka”) z siedzibą w Katowicach, ul. Ściegiennego 3, obejmującego wprowadzenie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku oraz dodatkowe informacje i objaśnienia („załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Odpowiedzialność Zarządu Spółki oraz członków Rady Nadzorczej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa, a także statutem Spółki. Zarząd Spółki jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („ustawa o rachunkowości”), Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Grupy Kapitałowej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- Ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („ustawa o biegłych rewidentach”),
- Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późn. zm.,
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE („rozporządzenie 537/2014”).

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie racjonalnej pewności co do tego, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem, a także wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia, powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ oszustwo może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Badanie polega na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej, w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Spółkę skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Spółki. Badanie

Building a better
working world

obejmuje także ocenę odpowiedności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Spółki wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności badanej Grupy Kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw Grupy Kapitałowej przez Zarząd Spółki obecnie lub w przeszłości.

Zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rewizji Finansowej 320 pkt. 5 koncepcja istotności stosowana jest przez biegłego rewidenta zarówno przy planowaniu i przeprowadzaniu badania jak i przy ocenie wpływu rozpoznanych podczas badania zniekształceń oraz nieskorygowanych zniekształceń, jeśli występują, na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, a także przy formułowaniu opinii biegłego rewidenta. W związku z powyższym wszystkie stwierdzenia zawarte w sprawozdaniu biegłego rewidenta z badania, w tym stwierdzenia dotyczące innych wymogów prawa i regulacji, wyrażane są z uwzględnieniem jakościowego i wartościowego poziomu istotności ustalonego zgodnie ze standardami badania i osądem biegłego rewidenta.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla komitetu audytu wydanym z dniem niniejszego sprawozdania z badania.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 15 marca 2017 roku. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej badamy po raz pierwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2017 roku.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia (kluczowe sprawy badania), w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyka. W przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne dla zrozumienia zidentyfikowanego ryzyka oraz wykonanych przez biegłego rewidenta procedur badania, zamieściliśmy również najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka.

Zagadnienia te zostały uwzględnione w kontekście naszego badania załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości oraz przy formułowaniu opinii o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. W związku z powyższym nie wydajemy odrębnej opinii na ich temat.

<p><i>opis rodzaju ryzyka istotnego zniekształcenia (kluczowe sprawy badania)</i></p>	<p><i>procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko</i></p>
<p>1. Analiza utraty wartości aktywów</p> <p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania</i></p> <p>Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa w ramach istotnych pozycji aktywów wykazywała: aktywa trwale obejmujące rzeczowe aktywa trwale, wartość firmy i pozostałe wartości niematerialne (o wartości bilansowej ok. 29 374 mln zł), należności z tytułu pożyczek udzielonych na rzecz wspólnych przedsięwzięć (o wartości bilansowej ok. 570 mln zł), jak również inwestycje we wspólne przedsięwzięcia (o wartości bilansowej ok. 499 mln zł) stanowiące łącznie ok. 85% skonsolidowanej sumy bilansowej Grupy.</p> <p>Zgodnie z MSSF, w wyniku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości aktywów środków trwałych, wartości niematerialnych i inwestycji w jednostki stowarzyszone oraz zidentyfikowania obiektywnych zdarzeń wskazujących na możliwą utratę wartości udzielonych pożyczek, co zostało opisane w nocie 11 skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przeprowadziła test na</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>Nasze procedury, w odniesieniu do opisanej kluczowej sprawy badania obejmowały, między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówienie procesu oraz identyfikację mechanizmów kontrolnych funkcjonujących w Grupie i związanych z testami na utratę wartości aktywów, jak również zrozumienie stosowanych polityk rachunkowości oraz procedur, w tym środowiska kontroli wewnętrznej, odnoszących się do procesu oceny przesłanek utraty wartości, identyfikacji obiektywnych zdarzeń wskazujących na utratę wartości oraz testów na utratę wartości aktywów; • ocenę przyjętych przez Grupę osądów odnośnie grupowania składników aktywów w ośrodki wypracowujące środki pieniężne; • ocenę, przy wsparciu specjalistów z zakresu wyceny, przyjętych przez Grupę założeń i szacunków służących określeniu wartości odzyskiwalnej aktywów, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - przyjętych przez Grupę kluczowych założeń makroekonomicznych na kolejne lata (w tym: stopy dyskonta, prognozowana stopa wzrostu) poprzez porównanie ich do danych rynkowych oraz dostępnych zewnętrznych danych;

utratę wartości wskazanych wyżej aktywów.

Zagadnienie zostało określone jako kluczowe dla badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy z uwagi na wartość wykazanych powyżej aktywów, która jest istotna dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również z uwagi na element profesjonalnego osądu kierownictwa Grupy oraz złożoność zagadnienia testów na utratę wartości. Przeprowadzenie testów na utratę wartości wymaga przyjęcia przez Zarząd szeregu założeń przyszłych warunków rynkowych i gospodarczych, obejmujących między innymi strategię Grupy TAURON Polska Energia S.A., przyszłe zmiany w zakresie cen surowców, energii elektrycznej, praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii, praw do emisji CO₂ oraz przyszłych przychodów, kosztów i przepływów pieniężnych, średnioważonego kosztu kapitału („WACC”), jak również wpływu potencjalnych i już zatwierdzonych polskich i europejskich zmian regulacyjnych, w tym dotyczących ochrony środowiska i spodziewanych rozwiązań w zakresie rynku mocy oraz przewidywanej sytuacji makroekonomicznej.

Wyniki testów na utratę wartości mogłyby się istotnie różnić, gdyby w modelu zastosowano odmienne założenia.

- poprawności arytmetycznej modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych, oraz

- założeń przyjętych do ustalenia przepływów pieniężnych oraz wartości rezydualnych po okresie objętym szczegółową strategią;

- kierowanie zapytań odnoszących się do statusu realizacji przyjętych założeń, w tym aktualności kluczowych szacunków, do pracowników działu finansowego oraz Zarządu jednostki dominującej;
- uzgodnienie danych źródłowych wykorzystywanych w testach na utratę wartości oraz ocenę przesłanek utraty wartości do przyjętych przez jednostkę dominującą prognoz finansowych;
- ocenę kompletności ujawnień, zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości 36 *Utrata wartości aktywów* oraz Międzynarodowym Standardem Rachunkowości 39 *Instrumenty Finansowe*, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy w zakresie utraty wartości.

EYBuilding a better
working world

*Odniesienie do ujawnienia w
skonsolidowanym sprawozdaniu
finansowym*

Grupa zawarła ujawnienie dotyczące analizy przesłanek utraty wartości, szacunków przyjętych do przeprowadzenia testu na utratę wartości, jak również odpisów z tytułu utraty wartości przedmiotowych aktywów w nocie nr 11 informacji dodatkowych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

<p>2. Roszczenia, sprawy sądowe i zobowiązania warunkowe</p> <p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania</i></p> <p>Grupa występuje jako strona wielu istotnych roszczeń i spraw sądowych. Najbardziej istotne wartościowo zidentyfikowane przez Grupę potencjalne i zgłoszone roszczenia dotyczą rozwiązania umów długoterminowych na zakup energii elektrycznej i praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii.</p> <p>Konieczność utworzenia odpowiednich rezerw oraz ich wysokość, jak również szacunek wartości zobowiązań warunkowych są przedmiotem osądu Zarządu jednostki dominującej.</p> <p><i>Odniesienie do ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Grupa zawarła ujawnienia dotyczące roszczeń i spraw sądowych w nocie nr 47 informacji dodatkowych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>Nasze procedury, w odniesieniu do opisanej kluczowej sprawy badania obejmowały, między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie zewnętrznych źródeł informacji w celu identyfikacji naruszenia lub potencjalnego naruszenia przez spółki z Grupy przepisów prawa i regulacji; • przegląd przedstawionej do badania dokumentacji dotyczącej spraw sądowych oraz omówienie z Zespołem Prawnej Obsługi Projektów Jednostki Dominującej istotnych spraw sądowych; • analiza kosztów usług prawnych poniesionych w ciągu roku, w celu potwierdzenia kompletności podmiotów świadczących usługi prawne na rzecz Grupy; • uzyskanie pisemnych wyjaśnień od prawników obsługujących spółki z Grupy w zakresie prowadzonych przez nich spraw sądowych i spornych oraz analiza przedstawionych wyjaśnień; • omówienie wybranych spraw sądowych z wewnętrznymi specjalistami z zakresu prawa; • analiza i ocena zobowiązań warunkowych oraz zmian wartości rezerw na roszczenia i sprawy sądowe; • przegląd protokołów posiedzeń organów jednostki dominującej i jej jednostek zależnych oraz protokołów z kontroli organów nadzoru oraz korespondencji z tymi organami; • ocenę kompletności ujawnień w zakresie toczących się istotnych postępowań sądowych i pozasądowych oraz związanych z nimi zobowiązań warunkowych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.
---	--

<p>3. Zmiana biegłego rewidenta oraz badanie bilansu otwarcia</p> <p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania</i></p> <p>Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku było pierwszym sprawozdaniem będącym przedmiotem naszego badania. Zgodnie z zapisami Krajowego Standardu Rewizji Finansowej 510 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Badania 510 „Zlecenie badania po raz pierwszy – stany początkowe”, pierwszoroczne badanie sprawozdań finansowych wymaga wykonania wielu dodatkowych czynności audytowych, które w przypadku badania wykonywanego po raz kolejny mają ograniczony zakres. Celem tych dodatkowych procedur audytowych jest zebranie wystarczających i odpowiednich dowodów badania dotyczących tego czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany początkowe zawierają zniekształcenia, które istotnie wpływają na sprawozdania finansowe za bieżący okres oraz • prawidłowe zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do stanów początkowych były stosowane w sposób ciągły przy sporządzaniu sprawozdań finansowych za bieżący okres, lub czy zmiany, których w nich dokonano, zostały prawidłowo rozliczone i odpowiednio zaprezentowane zgodnie z 	<p><i>Podjęcie do badania</i></p> <p>Nasze procedury, w odniesieniu do opisanej kluczowej sprawy badania obejmowały, między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie spotkania inicjującego z kluczowym personelem odpowiedzialnym za sprawozdawczość finansową Grupy, jak również spotkań z członkami zespołu audytowego, w tym ze specjalistami planowanymi do zaangażowania w ramach procedur audytowych, • zrozumienie działalności Grupy, jej otoczenia biznesowego oraz kluczowych obszarów ryzyka związanych z prowadzoną działalnością, • zapoznanie się ze środowiskiem kontroli wewnętrznej Grupy obejmujące również przeprowadzenie testów zidentyfikowanych kontroli, • zapoznanie się ze środowiskiem IT, • zrozumienie polityki rachunkowości Grupy oraz ocenę ciągłości jej stosowania, • zrozumienie kluczowych obszarów wymagających szacunku oraz profesjonalnego osądu kierownictwa Grupy, • komunikacja z kluczowym biegłym rewidentem działającym w imieniu poprzedniej firmy audytorskiej obejmująca dyskusję na temat kluczowych zagadnień audytowych oraz przegląd dokumentacji z badania poprzedniego okresu sprawozdawczego, • ocenę głównych zagadnień audytowych z poprzedniego okresu sprawozdawczego oraz ich wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe za bieżący rok obrotowy,
--	--

<p>mającymi zastosowanie ramowymi założeniami sprawozdawczości finansowej.</p> <p>W związku z powyższym zagadnienie to zostało określone jako kluczowe dla badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie wystarczającej pewności odnośnie bilansu otwarcia poprzez niezależne przeprowadzenie wybranych procedur audytowych w odniesieniu do tego okresu. <p>Nasza strategia badania została omówiona i uzgodniona z Zarządem jednostki dominującej oraz Komitetem Audytu celem zapoznania się z ich oczekiwaniami i dyskusji na temat kluczowych zagadnień sprawozdawczych i audytowych.</p>
---	--

Opinia

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jej wyniku finansowego za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa i statutem Spółki.

Inne sprawy

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku było przedmiotem badania przez kluczowego biegłego rewidenta działającego w imieniu innego podmiotu uprawnionego, który w dniu 13 marca 2017 roku wydał opinię bez zastrzeżeń o tym sprawozdaniu finansowym.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny Zarząd Spółki. Ponadto Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej, za wyjątkiem treści rozdziału „Oświadczenie na temat informacji niefinansowych”, zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotne zniekształcenia oraz wskazanie, na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

Naszym zdaniem sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto, oświadczamy, iż w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Spółka zawarła informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k oraz lit. l Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem

członkowskim („Rozporządzenie”). Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

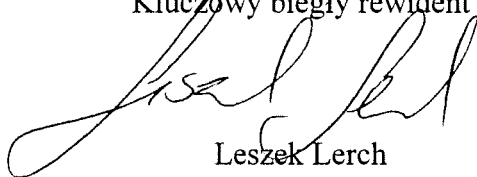
Informacja o sporządzeniu oświadczenia na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że Spółka sporządziła oświadczenie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 49b ust. 1 ustawy o rachunkowości jako wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących oświadczenia na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Warszawa, 12 marca 2018 roku

Kluczowy biegły rewident

Leszek Lerch

Biegły rewident nr 9886

działający w imieniu:

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
nr ewid. 130

GRUPA KAPITAŁOWA TAURON POLSKA ENERGIA S.A.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZGODNE Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI
SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ
ZATWIERDZONYMI PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2017 ROKU**

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ – ciąg dalszy	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	9
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.	10

INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ ORAZ PODSTAWA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 11

1. Informacje ogólne dotyczące Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. oraz jej jednostki dominującej	11
2. Skład Grupy TAURON oraz wspólne przedsięwzięcia	11
3. Oświadczenie o zgodności.	13
4. Kontynuacja działalności	13
5. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji	13
6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
7. Nowe standardy i interpretacje.	14
8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	21
9. Istotne zasady (polityka) rachunkowości	21
9.1. Zasady konsolidacji oraz rozliczanie nabycia przedsięwzięć (w tym pod wspólną kontrolą)	21
9.1.1. Konsolidacja	21
9.1.2. Nabycia przedsięwzięć	21
9.1.3. Nabycia przedsięwzięć pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa.	22
9.2. Rzeczowe aktywa trwałe	22
9.3. Wartość firmy.	23
9.4. Świadectwa pochodzenia energii i prawa do emisji gazów	23
9.5. Pozostałe aktywa niematerialne	24
9.6. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	24
9.7. Koszty finansowania zewnętrznego	24
9.8. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach.	25
9.9. Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	25
9.10. Pozostałe aktywa/zobowiązania niefinansowe	25
9.11. Zapasy	25
9.12. Należności od odbiorców	25
9.13. Pozostałe aktywa finansowe.	26
9.14. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	26
9.15. Kapitał podstawowy	26
9.16. Zobowiązania z tytułu zadłużenia	26
9.17. Pochodne instrumenty finansowe	26
9.18. Rachunkowość zabezpieczeń	27
9.19. Rezerwy na świadczenia pracownicze	27
9.20. Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywacji terenu	28
9.21. Rezerwa na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów	28
9.21.1. Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	28
9.21.2. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych	29
9.22. Pozostałe rezerwy	29
9.23. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	29
9.24. Zobowiązania wobec dostawców, Zobowiązania inwestycyjne oraz Pozostałe zobowiązania finansowe	29
9.25. Należności / Zobowiązania z tytułu podatków i opłat.	30
9.26. Podatek dochodowy bieżący oraz odroczony	30
9.27. Przychody ze sprzedaży	30
9.27.1. Przychody ze sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej w segmencie Dystrybucja.	30

9.27.2.	Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, gazu i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż	31
9.27.3.	Przychody z hurtowej sprzedaży energii elektrycznej w segmencie Wytwarzanie	32
9.27.4.	Przychody ze sprzedaży ciepła w segmencie Wytwarzanie	32
9.27.5.	Przychody ze sprzedaży węgla w segmencie Wydobycie	32
9.28.	Koszt działalności operacyjnej.	33
9.29.	Transakcje w walucie obcej oraz przeliczanie na walutę prezentacji działalności zagranicznej	33
9.30.	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	33
9.31.	Zysk (strata) netto na akcję	33
SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI		34
10.	Informacje dotyczące segmentów działalności	34
10.1.	Segmenty operacyjne	36
10.2.	Geograficzne obszary działalności	37
UTRATA WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH		38
11.	Utrata wartości aktywów niefinansowych	38
11.1.	Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych	38
11.2.	Utrata wartości bilansowej wartości firmy	40
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW		42
12.	Przychody ze sprzedaży	42
13.	Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług.	42
13.1.	Koszty według rodzajów	42
13.2.	Koszty świadczeń pracowniczych	43
13.3.	Koszty amortyzacji oraz odpisy aktualizujące	44
14.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	45
15.	Przychody i koszty finansowe	45
16.	Podatek dochodowy	46
16.1.	Obciążenia podatkowe w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	46
16.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	46
16.3.	Odroczony podatek dochodowy	46
17.	Zysk przypadający na jedną akcję	47
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ		48
18.	Rzeczowe aktywa trwałe	48
19.	Wartość firmy	50
20.	Świadectwa energii i prawa do emisji gazów	50
20.1.	Długoterminowe świadectwa energii i prawa do emisji gazów	50
20.2.	Krótkoterminowe świadectwa energii i prawa do emisji gazów	50
20.3.	Bilans praw do emisji dwutlenku węgla w Rejestrze Unii	51
21.	Pozostałe aktywa niematerialne	51
22.	Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	52
23.	Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	54
24.	Pozostałe aktywa finansowe	56
25.	Pozostałe aktywa niefinansowe	56
25.1.	Długoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe	56
25.2.	Krótkoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe	57
26.	Zapasy	57
27.	Należności od odbiorców	58
28.	Należności z tytułu podatków i opłat	59
29.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	59
30.	Kapitał własny	59
30.1.	Kapitał podstawowy	59
30.2.	Prawa akcjonariuszy	60
30.3.	Kapitał zapasowy	60
30.4.	Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	60

30.5.	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	60
30.6.	Udziały niekontrolujące	60
31.	Dywidendy wypłacone	61
32.	Zobowiązania z tytułu zadłużenia	61
32.1.	Kredyty i pożyczki	61
32.2.	Wyemitowane obligacje	63
32.3.	Leasing finansowy	66
33.	Rezerwy na świadczenia pracownicze.	66
33.1.	Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe	66
33.2.	Rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	68
34.	Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe	69
34.1.	Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych.	69
34.2.	Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	70
34.3.	Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem i pokrycie kosztów	70
35.	Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów	71
35.1.	Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	72
35.2.	Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii.	72
36.	Pozostałe rezerwy	73
37.	Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	75
37.1.	Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	75
37.2.	Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	75
38.	Zobowiązania wobec dostawców	75
39.	Zobowiązania inwestycyjne	75
40.	Zobowiązania z tytułu podatków i opłat	76
41.	Pozostałe zobowiązania finansowe	77
42.	Pozostałe zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe	77
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH		78
43.	Istotne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	78
43.1.	Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	78
43.2.	Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	79
43.3.	Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej.	79
INSTRUMENTY FINANSOWE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM		80
44.	Instrumenty finansowe	80
44.1.	Wartość bilansowa i wartość godziwa kategorii i klas instrumentów finansowych	80
44.2.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych	81
44.3.	Instrumenty pochodne.	82
45.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	83
45.1.	Ryzyko kredytowe	84
45.1.1.	Ryzyko kredytowe związane z należnościami od odbiorców	85
45.1.2.	Ryzyko kredytowe związane z innymi należnościami finansowymi	85
45.1.3.	Ryzyko kredytowe związane ze środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami	86
45.1.4.	Ryzyko kredytowe związane z udzielonymi pożyczkami.	86
45.2.	Ryzyko związane z płynnością	86
45.3.	Ryzyko rynkowe	87
45.3.1.	Ryzyko stopy procentowej	87
45.3.2.	Ryzyko walutowe	89
45.3.3.	Ryzyko zmian cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych	91
45.3.4.	Ryzyko zmian cen jednostek uczestnictwa.	92
46.	Ryzyko operacyjne	92
INNE INFORMACJE		94
47.	Zobowiązania warunkowe	94
48.	Zabezpieczenie spłaty zobowiązań	98
49.	Informacja o podmiotach powiązanych	100

49.1.	Transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami	100
49.2.	Transakcje z udziałem spółek Skarbu Państwa	100
49.3.	Wynagrodzenie kadry kierowniczej	101
50.	Leasing operacyjny	102
51.	Zarządzanie kapitałem i finansami	102
52.	Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego	104
53.	Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	104

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przychody ze sprzedaży	12	17 416 029	17 646 489
Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług, w tym:	13	(14 503 685)	(15 717 462)
<i>Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych</i>	13.3	(40 857)	(832 092)
Zysk brutto ze sprzedaży		2 912 344	1 929 027
Koszty sprzedaży	13	(491 629)	(459 191)
Koszty ogólnego zarządu	13	(610 365)	(652 827)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	14	(4 079)	(15 487)
Zysk operacyjny		1 806 271	801 522
Udział w zyskach (stratach) wspólnych przedsięwzięć	22	73 050	60 040
Koszty odsetkowe od zadłużenia	15	(209 322)	(259 564)
Pozostałe przychody i koszty finansowe	15	87 653	(93 137)
Zysk przed opodatkowaniem		1 757 652	508 861
Podatek dochodowy	16.1	(374 706)	(138 724)
Zysk netto		1 382 946	370 137
Wycena instrumentów zabezpieczających	30.5	(8 159)	127 252
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		(2 425)	9 991
Podatek dochodowy	16.1	1 550	(24 178)
Pozostałe całkowite dochody podlegające przeklasyfikowaniu w wynik finansowy		(9 034)	113 065
Zyski/(straty) aktuarialne	33.1	19 653	204 597
Podatek dochodowy	16.1	(3 734)	(38 874)
Udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnych przedsięwzięć	22	(519)	(1 040)
Pozostałe całkowite dochody nie podlegające przeklasyfikowaniu w wynik finansowy		15 400	164 683
Pozostałe całkowite dochody netto		6 366	277 748
Łączne całkowite dochody		1 389 312	647 885
Zysk netto przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		1 380 663	367 468
Udziałom niekontrolującym		2 283	2 669
Całkowity dochód przypadający:			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		1 386 996	644 944
Udziałom niekontrolującym		2 316	2 941
Zysk na jedną akcję podstawowy i rozwodniony (w złotych)	17	0,79	0,21

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	18	28 079 886	26 355 189
Wartość firmy	19	40 156	40 156
Świadcstwa energii i prawa do emisji gazów do umorzenia	20.1	303 130	126 260
Pozostałe aktywa niematerialne	21	1 254 077	1 224 427
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	22	499 204	461 348
Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	23	240 767	240 951
Pozostałe aktywa finansowe	24	238 095	227 140
Pozostałe aktywa niefinansowe	25.1	346 846	422 400
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16.3	46 966	50 382
		31 049 127	29 148 253
Aktywa obrotowe			
Świadcstwa energii i prawa do emisji gazów do umorzenia	20.2	656 703	980 348
Zapasy	26	295 463	486 120
Należności od odbiorców	27	2 032 813	1 894 065
Należności z tytułu podatków i opłat	28	244 126	263 854
Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć	23	329 665	15 116
Pozostałe aktywa finansowe	24	171 910	79 637
Pozostałe aktywa niefinansowe	25.2	87 055	185 008
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	29	909 249	384 881
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		15 910	19 612
		4 742 894	4 308 641
SUMA AKTYWÓW		35 792 021	33 456 894

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ – ciąg dalszy

	Nota	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
PASYWA			
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej			
Kapitał podstawowy	30.1	8 762 747	8 762 747
Kapitał zapasowy	30.3	7 657 086	7 823 339
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	30.5	23 051	29 660
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		6 776	9 200
Zyski zatrzymane/(Niepokryte straty)	30.4	1 586 786	24 320
		18 036 446	16 649 266
Udziały niekontrolujące	30.6	31 367	30 052
Kapitał własny ogółem		18 067 813	16 679 318
Zobowiązania długoterminowe			
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	32	9 501 414	8 759 789
Rezerwy na świadczenia pracownicze	33	1 380 650	1 373 385
Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe	34	351 138	449 310
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	37	541 318	554 293
Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16.3	871 865	759 568
Pozostałe zobowiązania finansowe	41	91 620	72 374
		12 738 005	11 968 719
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	32	351 382	219 740
Zobowiązania wobec dostawców	38	1 042 427	829 729
Zobowiązania inwestycyjne	39	797 304	1 033 804
Rezerwy na świadczenia pracownicze	33	134 273	158 228
Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów	35	953 389	964 821
Pozostałe rezerwy	36	353 271	366 456
Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe	37	296 576	267 662
Zobowiązania z tytułu podatków i opłat	40	452 592	410 943
Pozostałe zobowiązania finansowe	41	294 139	256 295
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	42	310 850	301 179
		4 986 203	4 808 857
Zobowiązania razem		17 724 208	16 777 576
SUMA PASYWÓW		35 792 021	33 456 894

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Nota	Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej					Razem	Udziały niekontrolujące	Razem kapitał własny
		Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Zyski zatrzymane/ (Niepokryte straty)			
Stan na 1 stycznia 2016 roku		8 762 747	11 277 247	(73 414)	(791)	(3 947 461)	16 018 328	29 829	16 048 157
Dywidenda	30.6, 31	-	-	-	-	-	-	(3 043)	(3 043)
Rozliczenie nabycia ZCP Brzeszcze		-	-	-	-	(14 041)	(14 041)	-	(14 041)
Pozostałe transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	30.6	-	-	-	-	35	35	325	360
Pokrycie straty z lat ubiegłych		-	(3 453 908)	-	-	3 453 908	-	-	-
Transakcje z właścicielami		-	(3 453 908)	-	-	3 439 902	(14 006)	(2 718)	(16 724)
Zysk netto		-	-	-	-	367 468	367 468	2 669	370 137
Pozostałe całkowite dochody		-	-	103 074	9 991	164 411	277 476	272	277 748
Łączne całkowite dochody		-	-	103 074	9 991	531 879	644 944	2 941	647 885
Stan na 31 grudnia 2016 roku		8 762 747	7 823 339	29 660	9 200	24 320	16 649 266	30 052	16 679 318
Dywidenda	30.6, 31	-	-	-	-	-	-	(564)	(564)
Pozostałe transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	30.6	-	-	-	-	184	184	(437)	(253)
Pokrycie straty z lat ubiegłych	30.3	-	(166 253)	-	-	166 253	-	-	-
Transakcje z właścicielami		-	(166 253)	-	-	166 437	184	(1 001)	(817)
Zysk netto		-	-	-	-	1 380 663	1 380 663	2 283	1 382 946
Pozostałe całkowite dochody		-	-	(6 609)	(2 424)	15 366	6 333	33	6 366
Łączne całkowite dochody		-	-	(6 609)	(2 424)	1 396 029	1 386 996	2 316	1 389 312
Stan na 31 grudnia 2017 roku		8 762 747	7 657 086	23 051	6 776	1 586 786	18 036 446	31 367	18 067 813

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk przed opodatkowaniem		1 757 652	508 861
Udział w (zyskach)/stratach wspólnych przedsięwzięć		(73 050)	(60 040)
Amortyzacja		1 693 468	1 668 726
Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		45 604	867 109
Różnice kursowe		(130 543)	23 549
Odsetki i prowizje		203 653	249 719
Pozostałe korekty zysku przed opodatkowaniem		(7 351)	(26 252)
Zmiana stanu kapitału obrotowego	43.1	212 451	227 335
Podatek dochodowy zapłacony	43.1	(143 217)	(394 792)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		3 558 667	3 064 215
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	43.2	(3 561 758)	(3 516 296)
Udzielenie pożyczek	43.2	(307 132)	(23 575)
Zwrot pomocy publicznej		–	(131 077)
Nabycie jednostek uczestnictwa		(75 000)	(25 000)
Nabycie aktywów finansowych		(15 055)	(11 621)
Razem płatności		(3 958 945)	(3 707 569)
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		36 668	33 260
Dywidendy otrzymane	43.2	24 636	29 728
Pozostałe wpływy		25 965	17 123
Razem wpływy		87 269	80 111
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(3 871 676)	(3 627 458)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wykup dłużnych papierów wartościowych	43.3	(1 650 000)	(3 300 000)
Spłata pożyczek/kredytów	43.3	(154 918)	(140 331)
Odsetki zapłacone	43.3	(184 550)	(255 116)
Pozostałe płatności		(31 865)	(29 697)
Razem płatności		(2 021 333)	(3 725 144)
Emisja dłużnych papierów wartościowych	43.3	2 707 462	4 284 607
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów/pożyczek		–	914
Otrzymane dotacje i rekompensaty		73 500	29 884
Razem wpływy		2 780 962	4 315 405
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		759 629	590 261
Zwiększenie/ (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		446 620	27 018
Różnice kursowe netto		1 820	1 283
Środki pieniężne na początek okresu	29	354 733	327 715
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	29	801 353	354 733
o ograniczonej możliwości dysponowania	29	152 952	144 404

Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ ORAZ PODSTAWA SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne dotyczące Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. oraz jej jednostki dominującej

Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa TAURON”) składa się z TAURON Polska Energia S.A. („jednostka dominująca”, „Spółka”, „Spółka dominująca”) i jej spółek zależnych. TAURON Polska Energia S.A., mająca siedzibę w Katowicach przy ul. ks. Piotra Ściegiennego 3, prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, zawiązanej aktem notarialnym w dniu 6 grudnia 2006 roku. Do dnia 16 listopada 2007 roku Spółka działała pod firmą Energetyka Południe S.A.

Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000271562.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony. Działalność prowadzona jest na podstawie odpowiednich koncesji przyznanych poszczególnym jednostkom wchodzącym w skład Grupy.

Podstawowy przedmiot działalności Grupy TAURON jest odzwierciedlony w podziale na segmenty: Wydobycie, Wytwarzanie – segment obejmujący wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych oraz wytwarzanie energii cieplnej, Dystrybucja, Sprzedaż oraz działalność pozostała – w tym obsługa klienta, o czym szerzej w nocie 10 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 12 marca 2018 roku.

Skład Zarządu

W skład Zarządu na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodził:

- Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu,
- Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu,
- Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu,
- Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu.

Zmiany składu Zarządu w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku zostały opisane w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku w punkcie 6.11.1.

Na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu nie uległ zmianie.

W skład Zarządu na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodził:

- Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu,
- Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu,
- Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu,
- Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Zawistowski – Wiceprezes Zarządu.

2. Skład Grupy TAURON oraz wspólne przedsięwzięcia

Na dzień 31 grudnia 2017 roku TAURON Polska Energia S.A. posiadała bezpośrednio i pośrednio udziały i akcje w następujących istotnych spółkach zależnych:

Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku zgodne z MSSF zatwierdzonymi przez UE
(w tysiącach złotych)

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Segment operacyjny	Udział TAURON Polska Energia S.A. w kapitale spółki	Udział TAURON Polska Energia S.A. w organie stanowiącym spółki
1	TAURON Wydobycie S.A.	Jaworzno	Wydobycie	100,00%	100,00%
2	TAURON Wytwarzanie S.A. ¹	Jaworzno	Wytwarzanie	100,00%	100,00%
3	Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. ¹	Jaworzno	Wytwarzanie	100,00%	100,00%
4	TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.	Jelenia Góra	Wytwarzanie	100,00%	100,00%
5	Marselwind Sp. z o.o.	Katowice	Wytwarzanie	100,00%	100,00%
6	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	Katowice	Wytwarzanie	100,00%	100,00%
7	TAURON Serwis Sp. z o.o.	Katowice	Wytwarzanie	95,61%	95,61%
8	TAURON Dystrybucja S.A.	Kraków	Dystrybucja	99,74%	99,75%
9	TAURON Dystrybucja Serwis S.A.	Wrocław	Dystrybucja	100,00%	100,00%
10	TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o. ²	Tarnów	Dystrybucja	99,74%	99,75%
11	TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.	Kraków	Sprzedaż	100,00%	100,00%
12	TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o.	Gliwice	Sprzedaż	100,00%	100,00%
13	TAURON Czech Energy s.r.o.	Ostrawa, Republika Czeska	Sprzedaż	100,00%	100,00%
14	TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o.	Wrocław	Pozostałe	100,00%	100,00%
15	Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.	Krzyszowice	Pozostałe	100,00%	100,00%
16	Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. ³	Warszawa	Pozostałe	100,00%	100,00%
17	TAURON Sweden Energy AB (publ)	Sztokholm, Szwecja	Pozostałe	100,00%	100,00%
18	Biomasa Grupa TAURON Sp. z o.o.	Stalowa Wola	Pozostałe	100,00%	100,00%
19	Wsparcie Grupa TAURON Sp. z o.o. ^{2, 4}	Tarnów	Pozostałe	99,74%	99,75%

¹ W dniu 3 kwietnia 2017 roku nastąpił podział spółki TAURON Wytwarzanie S.A. i wydzielenie zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o.

² Udział w TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o. oraz Wsparcie Grupa TAURON Sp. z o.o. (dawniej KOMFORT-ZET Sp. z o.o.) posiadany jest przez TAURON Polska Energia S.A. w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Dystrybucja S.A. TAURON Polska Energia S.A. jest użytkownikiem udziałów spółki TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o.

³ W dniu 8 marca 2017 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji podjęło uchwałę o uchyleniu likwidacji spółki.

⁴ W dniu 6 września 2017 roku Spółka Komfort-Zet Sp. z o.o. zmieniła nazwę na Wsparcie Grupa TAURON Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku TAURON Polska Energia S.A. posiadała udział pośredni i bezpośredni w następujących istotnych spółkach współzależnych:

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Segment operacyjny	Udział TAURON Polska Energia S.A. w kapitale i organie stanowiącym spółki
1	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. ¹	Stalowa Wola	Wytwarzanie	50,00%
2	TAMEH HOLDING Sp. z o.o. ²	Dąbrowa Górnicza	Wytwarzanie	50,00%
3	TAMEH POLSKA Sp. z o.o. ²	Dąbrowa Górnicza	Wytwarzanie	50,00%
4	TAMEH Czech s.r.o. ²	Ostrawa, Republika Czeska	Wytwarzanie	50,00%

¹ Udział w Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. posiadany jest przez TAURON Polska Energia S.A. w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Wytwarzanie S.A.

² Spółki tworzą grupę kapitałową. TAURON Polska Energia S.A. posiada bezpośredni udział w kapitale i organie stanowiącym spółki TAMEH HOLDING Sp. z o.o., która posiada 100% udział w kapitale i organie stanowiącym TAMEH POLSKA Sp. z o.o. oraz TAMEH Czech s.r.o.

3. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”).

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Spółki Grupy oraz jednostka dominująca prowadzą swoje księgi rachunkowe i sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez UE, z wyjątkiem TAURON Czech Energy s.r.o. i TAURON Sweden Energy AB (publ), które prowadzą swoje księgi rachunkowe oraz sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi odpowiednio w Republice Czeskiej i w Szwecji.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia niniejszego sprawozdania skonsolidowanego do zgodności z MSSF zatwierdzonymi przez UE.

4. Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

Grupa identyfikuje i aktywnie zarządza ryzykiem płynności rozumianym jako możliwość utraty lub ograniczenie zdolności do regulowania bieżących wydatków i pomimo wystąpienia na dzień bilansowy ujemnego kapitału pracującego, posiada pełną zdolność do regulowania swoich zobowiązań w terminie ich płatności. Na dzień bilansowy Grupa posiada dostępne finansowanie w ramach kredytu w rachunku bieżącym oraz w ramach programów emisji obligacji.

5. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i spółek zależnych, z wyjątkiem TAURON Czech Energy s.r.o. oraz TAURON Sweden Energy AB (publ) objętych niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski. Walutą funkcjonalną TAURON Czech Energy s.r.o. jest korona czeska („CZK”), a walutą funkcjonalną TAURON Sweden Energy AB (publ) jest euro („EUR”). Pozycje sprawozdań finansowych TAURON Czech Energy s.r.o. oraz TAURON Sweden Energy AB (publ) są przeliczane przy użyciu odpowiednich kursów wymiany na walutę prezentacji Grupy TAURON.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

W procesie stosowania polityki rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach. W okresie objętym niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym nie miały miejsca istotne zmiany wielkości szacunkowych oraz metodologii dokonywania szacunków, które miałyby wpływ na okres bieżący lub na okresy przyszłe, inne niż te przedstawione poniżej lub opisane w dalszej części niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Poniżej przedstawiono pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań.

Pozycja	Istotne zasady (polityka) rachunkowości	Nota objaśniająca	Szacunki i założenia
Rzeczowe aktywa trwałe	Nota 9.2 Nota 9.6	Nota 18	Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy zaistniały obiektywne przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości danego składnika rzeczowych aktywów trwałych. W przypadku, gdy istnieją stosowne przesłanki Grupa jest zobowiązana do przeprowadzenia testów na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych. Grupa weryfikuje co najmniej na koniec każdego roku obrotowego okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych, a ewentualne korekty odpisów amortyzacyjnych dokonywane są z efektem od początku okresu sprawozdawczego, w którym zakończono weryfikację.
Wartość firmy	Nota 9.3 Nota 9.6	Nota 19	Wartość firmy podlega testowi na utratę wartości corocznie oraz na każdy dzień bilansowy, na który występują stosowne przesłanki.
Rezerwy	Nota 9.19 Nota 9.20 Nota 9.21 Nota 9.22	Nota 33 Nota 34 Nota 35 Nota 36	Grupa szacuje wysokość tworzonych rezerw w oparciu o przyjęte założenia, metodologię i sposób kalkulacji właściwy dla danego tytułu rezerw, oceniając prawdopodobieństwo wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz określając wiarygodny poziom kwoty niezbędnej do spełnienia obowiązku. Grupa tworzy rezerwy gdy prawdopodobieństwo wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%.
Zarachowane przychody ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż	Nota 9.27	Nota 12	Grupa szacuje na każdy dzień bilansowy i ujmuje kwoty szacunków w zakresie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej oraz usług dystrybucyjnych.
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	Nota 9.26	Nota 16.3	Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy realizowalność aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.
Pochodne instrumenty finansowe	Nota 9.17	Nota 44.3	Grupa wycenia na każdy dzień bilansowy pochodne instrumenty finansowe do wartości godziwej. Instrumenty pochodne nabywane i utrzymywane w celu zabezpieczenia własnych potrzeb nie podlegają wycenie na dzień bilansowy.
Należności od odbiorców	Nota 9.12	Nota 27	Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na utratę wartości należności od odbiorców, biorąc pod uwagę przesłanki związane w głównej mierze z oceną kontrahentów w świetle ryzyka kredytowego. W uzasadnionych przypadkach Grupa tworzy odpisy aktualizujące wartość należności od odbiorców.

Poza powyższym, Grupa dokonuje istotnych szacunków w zakresie ujmowanych zobowiązań warunkowych, w szczególności w zakresie spraw sądowych, w których spółki Grupy są stroną. Zobowiązania warunkowe zostały szerzej opisane w notce 47 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

7. Nowe standardy i interpretacje

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, zmiany do standardu lub interpretacji, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

- **Standardy wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) zatwierdzone przez Unię Europejską („UE”), które nie weszły jeszcze w życie**

W ocenie Zarządu następujące nowe standardy mogą mieć istotny wpływ na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

MSSF 9 Instrumenty finansowe

Data wejścia w życie w UE – okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 lub po tej dacie.

Główne zmiany wprowadzane przez MSSF 9 Instrumenty finansowe:

- **Zmiana zasad klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych**

W miejsce dotychczasowych czterech kategorii aktywów finansowych wskazywanych przez MSR 39 Instrumenty finansowe: *ujmowanie i wycena*, MSSF 9 Instrumenty finansowe definiuje trzy kategorie aktywów finansowych:

- aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe zgodnie z MSSF 9 *Instrumenty finansowe* klasyfikowane są na moment początkowego ujęcia w oparciu o:

- charakterystykę przepływów pieniężnych (test SPPI; ang. Solely Payments of Principal and Interest),
- model biznesowy, w oparciu o który dane aktywo finansowe jest zarządzane.

• **Wprowadzenie nowego modelu utraty wartości opartego o oczekiwane straty kredytowe**

W miejsce dotychczasowych zasad rozpoznawania strat kredytowych w oparciu o stratę poniesioną, MSSF 9 *Instrumenty finansowe* wprowadza koncepcję straty oczekiwanej skutkującej rozpoznaniem odpisu z tytułu utraty wartości aktywów już od momentu ich początkowego ujęcia. Wymogi w zakresie utraty wartości aktywów finansowych, odnoszą się w szczególności do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe na dzień 1 stycznia 2018 roku

Szacowany wpływ na zyski zatrzymane zastosowania MSSF 9 *Instrumenty finansowe* na dzień 1 stycznia 2018 roku:

Kategorie i klasy instrumentów finansowych zgodnie z MSR 39	MSR 39		MSSF 9		Szacowany wpływ zmiany
	Wycena wg zamortyzowanego kosztu/ kosztu historycznego	Wycena w wartości godziwej	Wycena wg zamortyzowanego kosztu	Wartość godziwa rozliczana przez: Wynik finansowy Pozostałe całkowite dochody	
1 Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy					
- przeznaczone do obrotu	-	106 292	-	106 292	-
Instrumenty pochodne	-	4 934	-	4 934	-
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	-	101 358	-	101 358	-
2 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	141 698	2 719	-	130 657	(13 760)
Udziały i akcje (długoterminowe)*	141 656	-	-	127 896	(13 760)
Udziały i akcje (krótkoterminowe)*	42	-	-	42	-
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	-	2 719	-	2 719	-
3 Pożyczki i należności	2 734 059	-	2 473 012	177 274	(83 773)
Należności od odbiorców	2 032 813	-	2 049 658	-	16 845
Wartość brutto	2 262 490	-	2 262 490	-	-
Odpis aktualizujący	(229 677)	-	(212 832)	-	16 845
Lokaty i depozyty	39 756	-	39 756	-	-
Pożyczki udzielone	580 979	-	329 402	150 959	(100 618)
Wartość brutto	580 979	-	340 212	150 959	(89 808)
Odpis aktualizujący	-	-	(10 810)	-	(10 810)
Inne należności finansowe	80 511	-	54 196	26 315	-
4 Instrumenty pochodne zabezpieczające	-	28 482	-	28 482	-
5 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	909 249	-	909 249	-
Razem szacowany wpływ zastosowania MSSF 9 na aktywa finansowe					(97 533)
1 Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	470 239	-	437 128	-	33 111
Kredyt udzielony przez Europejski Bank Inwestycyjny	470 239	-	437 128	-	33 111
Razem szacowany wpływ zastosowania MSSF 9 na zobowiązania finansowe					33 111
Szacowany wpływ na zyski zatrzymane					(64 422)
Podatek odroczone					12 240
Szacowany wpływ na zyski zatrzymane po uwzględnieniu podatku odroczonego					(52 182)

* Wycena wg kosztu historycznego.

• **Zmiana zasad klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych**

Uznając, że nie jest możliwe bezpośrednie przełożenie kategorii aktywów finansowych określonych w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* na kategorie zdefiniowane w MSSF 9 *Instrumenty finansowe* Grupa sporządziła metodykę klasyfikacji aktywów finansowych, w ramach której stworzone zostały zasady przeprowadzania testu SPPI oraz zasady przeprowadzania testu modelu biznesowego. Na ich podstawie Grupa przeprowadziła testy modelu biznesowego oraz testy SPPI dla wszystkich istotnych na dzień 31 grudnia 2017 roku pozycji aktywów finansowych.

Przeprowadzona analiza wykazała, że znaczna część aktywów finansowych przedstawionych w tabeli powyżej charakteryzuje się przepływami pieniężnymi odpowiadającymi wyłącznie spłacie kapitału i odsetek oraz utrzymywane są w ramach modelu biznesowego opartego wyłącznie o pozyskiwanie przepływów pieniężnych, co przekłada się na ich klasyfikację jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Pożyczka podporządkowana jak i pożyczki na spłatę zadłużenia udzielone na rzecz wspólnego przedsięwzięcia Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. wyceniane w zamortyzowanym koszcie zgodnie z MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*, których wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 240 767 tysięcy złotych, zaklasyfikowane zostały do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 150 959 tysięcy złotych, ze względu na to, że ich przepływy pieniężne nie odpowiadają wyłącznie spłacie kapitału i odsetek. Zastosowanie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* w tym zakresie, zmniejszy zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 89 808 tysięcy złotych.

W związku z tym, że MSSF 9 *Instrumenty finansowe* wskazuje na konieczność wyceny do wartości godziwej udziałów kapitałowych w innych jednostkach, także w odniesieniu do tych udziałów i akcji, które ze względu na ograniczoną dostępność danych, dotychczas wyceniane były w cenie nabycia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości, Grupa dokonała szacunku wartości godziwej ww. instrumentów metodą skorygowanych aktywów netto, biorąc pod uwagę posiadany udział w aktywach netto korygując wartość o istotne czynniki wpływające na wycenę takie jak dyskonto z tytułu braku kontroli oraz dyskonto z tytułu ograniczonej płynności powyższych instrumentów. W przypadku części instrumentów ze względu na fakt, że kluczowe czynniki wpływające na wartość objętych udziałów, nie zmieniły się na daną datę bilansową w stosunku do momentu początkowego ujęcia, Grupa przyjmuje koszt historyczny jako akceptowalne przybliżeniu wartości godziwej. Zastosowanie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* w zakresie wyceny udziałów kapitałowych zmniejszy zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 13 760 tysięcy złotych. Powyższe instrumenty kapitałowe będą zgodnie z MSSF 9 *Instrumenty finansowe* wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy.

- **Wprowadzenie nowego modelu utraty wartości opartego o oczekiwane straty kredytowe**

Grupa zidentyfikowała poniższe kategorie aktywów finansowych, w ramach których dokonała weryfikacji wpływu kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z MSSF 9 *Instrumenty finansowe* na skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- należności od odbiorców oraz
- udzielone pożyczki.

W odniesieniu do należności od odbiorców Grupa wydzieliła portfel kontrahentów strategicznych, co do których oczekuje się, że historyczne dane w zakresie spłacalności (brak istotnych przeterminowań) nie stanowią pełnej informacji w zakresie oczekiwanych strat kredytowych, na jakie narażona może zostać Grupa. Ryzyko niewypłacalności kontrahentów strategicznych zostało ocenione w oparciu o ratingi nadane kontrahentom z wykorzystaniem wewnętrznego modelu scoringowego, odpowiednio przekształcone na prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania. Oczekiwana strata kredytowa, zgodnie z MSSF 9 *Instrumenty finansowe*, kalkulowana będzie przy uwzględnieniu szacunków w zakresie potencjalnych odzysków z tytułu wniesionych zabezpieczeń. W przypadku należności od pozostałych kontrahentów oczekuje się, że dane w zakresie historycznej spłacalności mogą odzwierciedlać ryzyko kredytowe, jakie ponoszone będzie w okresach przyszłych. Oczekiwane straty kredytowe dla tej grupy kontrahentów oszacowane zostały z wykorzystaniem macierzy wiekowania należności oraz przypisanych do poszczególnych przedziałów i grup (między innymi należności dochodzone na drodze sądowej, należności od kontrahentów w upadłości) wskaźników procentowych pozwalających na oszacowanie wartości należności od odbiorców, co do których oczekuje się, że nie zostaną spłacone.

Grupa na podstawie dokonanych analiz oczekuje, że łączna wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe z tytułu należności od odbiorców, w związku z zastosowaniem MSSF 9 *Instrumenty finansowe* spadnie w stosunku do wartości odpisu oszacowanego na dotychczasowych zasadach, co w konsekwencji wpłynie na zwiększenie zysków zatrzymanych na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 16 845 tysięcy złotych.

W odniesieniu do udzielonych pożyczek, Grupa szacuje ryzyko niewypłacalności pożyczkobiorców w oparciu o ratingi nadane kontrahentom z wykorzystaniem wewnętrznego modelu scoringowego, odpowiednio przekształcone na prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania. Oczekiwana strata kredytowa, zgodnie z MSSF 9 *Instrumenty finansowe*, kalkulowana będzie przy uwzględnieniu szacunków w zakresie potencjalnych odzysków z tytułu wniesionych zabezpieczeń oraz wartości pieniądza w czasie.

Oczekuje się, iż zastosowanie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* w zakresie ujęcia oczekiwanych strat kredytowych z tytułu udzielonych pożyczek wycenianych w zamortyzowanym koszcie zmniejszy zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 10 810 tysięcy złotych.

- **Zmiana zasad wyceny zobowiązań w przypadku modyfikacji przepływów wynikających z umowy**

MSSF 9 *Instrumenty finansowe* wprowadza również zmianę w zakresie zasad wyceny zobowiązań w przypadku których następuje modyfikacja przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Grupa TAURON posiada zobowiązania z tytułu kredytów udzielonych przez Europejski Bank Inwestycyjny, w przypadku których następuje taka modyfikacja w formie zmiany stopy oprocentowania w ustalonym terminie. Grupa szacuje, iż wdrożenie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* w tym zakresie zwiększy zyski zatrzymane Grupy na 1 stycznia 2018 roku o kwotę 33 111 tysięcy złotych.

- **Rachunkowość zabezpieczeń**

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiada instrumenty zabezpieczające zmienność przepływów pieniężnych związanych z wyemitowanymi obligacjami z tytułu ryzyka stopy procentowej. Wspomniane instrumenty IRS objęte są rachunkowością zabezpieczeń.

Analiza ryzyk i korzyści związanych z przyjęciem rozwiązań dotyczących rachunkowości zabezpieczeń wprowadzanych przez MSSF 9 *Instrumenty finansowe* w kontekście charakterystyki portfela instrumentów finansowych w Grupie wskazała na zasadność dalszego stosowania zasad określonych w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*. Nie oczekuje się, aby zastosowanie MSSF 9 *Instrumenty finansowe* w części dotyczącej rachunkowości zabezpieczeń wpłynęło istotnie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy w odniesieniu do zawartych transakcji. Jednocześnie, Grupa monitoruje prace prowadzone przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, w tym w odniesieniu do daty obligatoryjnego zastosowania jego zapisów odnoszących się do obszaru rachunkowości zabezpieczeń.

- **Wycena zobowiązań z tytułu udzielonych gwarancji finansowych**

Grupa przeprowadziła analizę wpływu MSSF 9 *Instrumenty finansowe* na wycenę zobowiązań z tytułu udzielonych gwarancji finansowych. W wyniku przeprowadzonej analizy nie zidentyfikowano istotnego wpływu MSSF 9 *Instrumenty finansowe* na wycenę zobowiązań według kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe.

MSSF 15 *Przychody z umów z klientami*

Data wejścia w życie w UE – okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 lub po tej dacie.

Standard ten określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 *Przychody*, MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną*, KIMSF 18 *Przekazanie aktywów przez klientów* oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów.

Najistotniejsze zasady jakie wprowadza MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* obejmują:

- wprowadzanie pięciostopniowego modelu ujmowania przychodów obejmującego kolejno: identyfikację umowy z klientem, identyfikację poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia, określenie ceny transakcyjnej, alokację ceny transakcyjnej do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczeń oraz ujęcie przychodu w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy;
- rozpoznawanie przychodów w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) ciężącego na jednostce zobowiązania do przekazania składnika aktywów. Składnik aktywów jest przekazany gdy nastąpił transfer kontroli nad nim;
- określenie ceny transakcji na poziomie kwoty wynagrodzenia do którego jednostka zgodnie ze swoimi oczekiwaniami będzie uprawniona w zamian za przekazane składniki aktywów lub usług z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich.

Nowy standard wymaga ujawniania w sprawozdaniach finansowych znacznie większej ilości informacji o sprzedaży i przychodach, co ma na celu pomóc użytkownikom sprawozdań w zrozumieniu natury, okresu rozpoznania, kwoty oraz ryzyk i niepewności związanych z przychodami i przepływami wynikającymi z umów z klientami. Jednostka zobowiązana jest w szczególności do ujawniania ilościowej i jakościowej informacji dotyczącej: umów z klientami, kluczowych przyjętych przez jednostkę założeń i szacunków oraz skapitalizowanych kosztów pozyskania i spełnienia umów.

Wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe na dzień 1 stycznia 2018 roku

Grupa zdecydowała się na zastosowanie zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego wraz z zastosowaniem praktycznych rozwiązań dopuszczonych do zastosowania przez MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* tj. z łącznym efektem pierwszego zastosowania standardu ujętym w dniu jego pierwszego zastosowania.

Przeprowadzona została analiza umów z klientami w pięciu krokach, które są niezbędne z punktu widzenia prawidłowego ustalenia przychodów zgodnie z MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* – od identyfikacji umowy (lub ich grup), przez wskazanie pojedynczych zobowiązań i ustalenie cen, przyporządkowanie ich do poszczególnych zobowiązań i rozpoznanie przychodu.

Szacowany wpływ na zyski zatrzymane zastosowania MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* na dzień 1 stycznia 2018 roku:

Szacowany wpływ na zyski zatrzymane	
Segment Dystrybucja	
Odpisanie rozliczeń międzyokresowych przychodów z tytułu przyłączy	195 666
	195 666
Segment Sprzedaż	
Ujęcie aktywów z tytułu wynagrodzenia zmiennego i rabatów	7 504
Ujęcie aktywów z tytułu kosztów pozyskania umowy	23 479
	30 983
Razem szacowany wpływ zastosowania MSSF 15	226 649
Podatek odroczony	(43 063)
Szacowany wpływ na zyski zatrzymane po uwzględnieniu podatku odroczonego	183 586

W segmencie Dystrybucja Grupa dokonała analizy w świetle zapisów MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* umów będących podstawą ujęcia przychodów z przyłączenia nowych odbiorców oraz umów o dostarczanie usług dystrybucyjnych i kompleksowych, w kontekście wymaganej przez standard identyfikacji odrębności powyższych usług. Przeprowadzone przez Grupę prace obejmowały m.in. analizę źródeł prawa będących podstawą świadczenia powyższych usług, nałożonych na spółkę obowiązków prawnych w zakresie przyłączenia nowych odbiorców, dowolności w zakresie kształtowania cen usług, powiązania i wzajemnej zależności wynagrodzenia otrzymywanego za świadczenie powyższych usług, możliwości zawarcia obu świadczeń w ramach jednej umowy oraz uprawnień klienta, który zawarł umowy: umowę o przyłączenie i umowę dystrybucji/kompleksową, do rezygnacji z zakupu usług dystrybucyjnych/kompleksowych. Na podstawie przeprowadzonych prac Grupa uznała, iż zgodnie z MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* umowy o dostarczenie usług dystrybucyjnych i kompleksowych oraz umowy o przyłączenie odbiorców nie stanowią jednego zobowiązania i nie powinny być ujmowane łącznie. Skutkiem powyższego, Grupa będzie ujmować przychody z umów o przyłączenie odbiorców jednorazowo w momencie przekazania przyrzeczonej usługi tj. przyłączenia odbiorcy do sieci. Powyższe ujęcie jest zgodne z obecną polityką rachunkowości Grupy i nie wpłynie na zmianę jej wyników.

Jednocześnie w zakresie ujęcia przychodów z tytułu opłat przyłączeniowych dla zadań zakończonych przed 1 lipca 2009 roku, Grupa ocenia, iż zastosowanie podejścia retrospektywnego skutkować będzie przeniesieniem na dzień 1 stycznia 2018 roku salda rozliczeń międzyokresowych przychodów w kwocie 195 666 tysięcy złotych do pozycji kapitałów własnych Grupy oraz konsekwentnie brakiem rozpoznania przychodów z tytułu ujęcia powyższych rozliczeń międzyokresowych w wyniku Grupy w kolejnych latach obrotowych (w tym, w roku zakończonym 31 grudnia 2018 o około 22 mln zł).

W ramach przeprowadzonych do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego prac związanych z wdrożeniem MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* Grupa dokonała także analizy następujących, najistotniejszych zdaniem Grupy, zagadnień mogących mieć wpływ na wyniki oraz poziom przychodów i kosztów Grupy w segmencie Sprzedaż:

- Koszty pozyskania klienta – koszty związane z doprowadzaniem do zawarcia nowych umów z klientami ponoszone przez spółki segmentu Sprzedaż wobec kontrahentów zewnętrznych i innych spółek Grupy.

Grupa przeanalizowała możliwość ujęcia powyższych kosztów jako kosztów pozyskania umowy zgodnie z MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* i ich kapitalizacji przez okres trwania kontraktu. Przeprowadzona analiza wykazała, iż w przypadku kosztów prowizji, których zapłata uzależniona jest od każdego zawartego kontraktu, a które obecnie odnoszone są w wynik okresu jednorazowo, spełnione są warunki uznania ich jako kosztów pozyskania umowy, a tym samym możliwa jest ich kapitalizacja począwszy od dnia 1 stycznia 2018 roku. Zastosowanie MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* w zakresie kosztów pozyskania klienta zwiększy zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 23 479 tysięcy złotych.

- Umowy wieloelementowe – Umowy, w ramach których oferowana jest klientowi łączna sprzedaż produktów Grupy na warunkach korzystniejszych niż w przypadku zawarcia umów sprzedaży tych produktów oddzielnie – dotyczy to głównie łącznej sprzedaży paliwa gazowego i energii elektrycznej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż w przypadku sprzedaży energii elektrycznej oraz sprzedaży gazu Grupa może skorzystać z uproszczenia pozwalającego na ujmowanie jako jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia grupy odrębnych towarów/usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przeniesienie na rzecz klienta ma taki sam charakter. Analiza wykazała, iż alokacja obniżki ceny pomiędzy dostawę energii elektrycznej i dostawę gazu dokonana w cenach zawartych w umowach z klientami w ramach

umów wieloelementowych jest zbliżona do indywidualnych cen sprzedaży (ustalonych jako koszt plus marża). Z tego względu ceny zawarte w umowie z klientami mogą być stosowane bezpośrednio do ujmowania przychodów odrębnie dla dostaw energii elektrycznej i dostaw gazu i nie jest wymagana żadna dalsza realokacja przyznanego rabatu. W konsekwencji powyższa kwestia nie wpływa na kapitały własne Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku. Ponadto, w wyniku przeprowadzonych analiz Grupa zidentyfikowała, że jest pośrednikiem dla usługi przesyłu paliwa gazowego.

- Wynagrodzenie zmienne, rabaty – za podpisanie umowy lub skorzystanie z dodatkowej oferty klientowi przysługuje rabat w postaci otrzymywanych środków pieniężnych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zapisów umownych, Grupa uznała, iż rabaty udzielane odbiorcom w ramach prowadzonych programów klienckich, stanowią element, który należy uwzględnić przy określaniu ceny transakcyjnej, i który powinien stanowić pomniejszenie przychodu ze sprzedaży produktu lub usługi. Zdaniem Grupy udzielane przez spółki segmentu Sprzedaż rabaty nie stanowią odrębnego zobowiązania do wykonania świadczenia. W efekcie udzielony klientowi rabat podlega rozliczeniu w czasie, tj. ujęciu jako pomniejszenie przychodu nie jednorazowo, tylko przez ustalony przez Grupę średni pozostały okres trwania umowy, której przyznany rabat dotyczy. Zastosowanie MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* w zakresie wynagrodzeń zmiennych zwiększy zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku o kwotę 7 504 tysięcy złotych.

- Umowy sprzedaży produktów i usług Grupy połączone z usługami serwisowymi – Grupa posiada z odbiorcą umowę na sprzedaż produktów/usług wraz z dodatkową usługą (np. świadczenie usług elektryka), natomiast z partnerem biznesowym (ubezpieczycielem) posiada umowę ubezpieczenia majątkowego, na podstawie której ubezpieczyciel świadczy wyżej wspomnianą usługę dodatkową bezpośrednio odbiorcy. Odbiorca ma skalkulowaną opłatę za usługę dodatkową w opłacie handlowej.

Grupa dokonała analizy zapisów umownych pod kątem ustalenia czy posiadane przez nią zobowiązanie jest zobowiązaniem do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu określonych usług – w tym przypadku Grupa byłaby zleceniodawcą, czy też na zleceniu stronie trzeciej dostarczenia tych usług – w tym przypadku Grupa byłaby traktowana jako pośrednik. Po przeanalizowaniu m.in. podziału odpowiedzialności, ryzyk oraz swobody ustalania cen w zakresie usług strony trzeciej, Grupa stoi na stanowisku, iż w ramach powyższych umów pełni rolę pośrednika. W konsekwencji Grupa pod MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* planuje ująć przychody z tytułu powyższych usług w kwocie wynagrodzenia netto, które zachowa po zapłaceniu stronie trzeciej wynagrodzenia w zamian za usługi dostarczane przez tę stronę. Powyższa kwestia nie wpływa istotnie na zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Zdaniem Grupy w odniesieniu do sprzedaży energii cieplnej w segmencie Wytwarzanie klient, z którym podpisana została umowa, nie może odnosić korzyści z poszczególnych, wymienionych w umowie elementów podlegających opłatom. Oznacza to, iż poszczególne elementy umowy nie spełniają kryterium odrębności dla traktowania ich, jako odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia. Z tego względu każda umowa zawarta z klientem obejmuje jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia w postaci świadczenia kompleksowej usługi dostawy ciepła. Powyższa kwestia nie wpływa na zyski zatrzymane Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku.

MSSF 16 *Leasing*

Data wejścia w życie w UE – okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2019 lub po tej dacie.

Zgodnie z MSSF 16 *Leasing* leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 *Leasing* – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.

Wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Wstępna analiza wpływu MSSF 16 *Leasing* na stosowane zasady rachunkowości wykazała, iż dla Grupy istotna będzie zmiana polegająca na konieczności ujęcia w sprawozdaniu finansowym składników aktywów i zobowiązań z tytułu leasingu w przypadku umów leasingu obecnie klasyfikowanych jako leasing operacyjny. Grupa przeprowadza analizę wszystkich zawartych umów leasingu celem identyfikacji tych, które będą wymagały rozpoznania aktywów i zobowiązań w sprawozdaniu finansowym. Ponadto Grupa zidentyfikowała kluczowe obszary w stosunku do których analizuje wpływ MSSF 16 *Leasing*, obejmujące m.in. prawa służebności przesyłu, prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz umowy najmu. Na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa jest w trakcie analiz pozwalających określić wpływ planowanych zmian na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z umów z klientami*

Data wejścia w życie w UE – okresy roczne rozpoczynające się dnia 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiana dostarcza dodatkowych wyjaśnień odnośnie pewnych wymagań oraz wprowadza dodatkowe zwolnienie dla jednostek wprowadzających MSSF 15 *Przychody z tytułu umów z klientami*.

W ocenie Zarządu następujące zmiany do standardów nie spowodują istotnego wpływu na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

Standard	Data wejścia w życie w UE (okresy roczne rozpoczynające się dnia lub po tej dacie)
Zmiany do MSSF 4 <i>Umowy ubezpieczeniowe</i>	1 stycznia 2018
Zmiany do MSSF 2 <i>Płatności na bazie akcji: Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji</i>	1 stycznia 2018
Zmiany do różnych standardów <i>Poprawki do MSSF (cykl 2014–2016)</i> :	
MSSF 1 <i>Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy</i>	1 stycznia 2018
MSR 28 <i>Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach</i>	1 stycznia 2018

- **Standardy wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, zmiany do standardów oraz interpretacje, które nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską i nie weszły jeszcze w życie**

W ocenie Zarządu następujące standardy, zmiany do standardów i interpretacje nie spowodują istotnego wpływu na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

Standard	Data wejścia w życie według standardu, niezatwierdzone przez UE (okresy roczne rozpoczynające się dnia lub po tej dacie)
MSSF 14 <i>Odroczone salda z regulowanej działalności</i>	1 stycznia 2016*
MSSF 17 <i>Umowy ubezpieczeniowe</i>	1 stycznia 2021
Zmiany do MSSF 10 <i>Skonsolidowane sprawozdania finansowe</i> oraz MSR 28 <i>Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem</i> oraz późniejsze zmiany	data wejścia w życie zmian została odroczone
Interpretacja KIMSF 22 <i>Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe</i>	1 stycznia 2018
Zmiany do MSR 40 <i>Nieruchomości inwestycyjne – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych</i>	1 stycznia 2018
Zmiany do różnych standardów <i>Poprawki do MSSF (cykl 2015–2017)</i> :	
MSR 12 <i>Podatek dochodowy</i>	1 stycznia 2019
MSR 23 <i>Koszty finansowania zewnętrznego</i>	1 stycznia 2019
MSSF 3 <i>Połączenia jednostek</i>	1 stycznia 2019
MSSF 11 <i>Wspólne ustalenia umowne</i>	1 stycznia 2019
Interpretacja KIMSF 23 <i>Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego</i>	1 stycznia 2019
Zmiany do MSSF 9 <i>Instrumenty finansowe</i>	1 stycznia 2019
Zmiany do MSR 19 <i>Świadczenia pracownicze</i>	1 stycznia 2019
Zmiany do MSR 28 <i>Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach</i>	1 stycznia 2019

* Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14.

Poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje również rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku, z wyjątkiem zastosowania zmian do standardów wymienionych poniżej.

W ocenie Zarządu wprowadzenie następujących zmian do standardów nie miało istotnego wpływu na stosowaną dotychczas politykę rachunkowości:

Standard	Data wejścia w życie w UE (okresy roczne rozpoczynające się dnia lub po tej dacie)
Zmiany do MSR 7 <i>Sprawozdanie z przepływów pieniężnych</i>	1 stycznia 2017
Zmiany do MSR 12 <i>Podatek dochodowy</i>	1 stycznia 2017
Zmiany do różnych standardów <i>Poprawki do MSSF (cykl 2014–2016)</i> :	
MSSF 12 <i>Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach</i>	1 stycznia 2017

9. Istotne zasady (polityka) rachunkowości

9.1. Zasady konsolidacji oraz rozliczanie nabycia przedsięwzięć (w tym pod wspólną kontrolą)

9.1.1. Konsolidacja

Za jednostki zależne uznaje się te jednostki, w odniesieniu do których jednostka dominująca, bezpośrednio lub pośrednio poprzez swoje jednostki zależne sprawuje kontrolę.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od dnia objęcia kontroli do dnia utraty kontroli. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości. Salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski i straty (jeżeli nie wskazują na utratę wartości) wynikające z transakcji w ramach Grupy są eliminowane.

9.1.2. Nabycia przedsięwzięć

Objęcie kontroli nad przedsięwzięciem rozlicza się metodą przejęcia. Na dzień przejęcia jednostka przejmująca ujmuje możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa oraz przejęte zobowiązania i wycenia w ich wartościach godziwych.

Nadwyżka sumy przekazanej zapłaty za przejęcie, kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej na dzień przejęcia uprzednio posiadanego udziału w jednostce przejmowanej, nad kwotą netto ustalonej na dzień przejęcia wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań stanowi wartość firmy (zasady rachunkowości dotyczące wartości firmy przedstawiono w nocie 9.3).

9.1.3. Nabycia przedsięwzięć pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa

Transakcje połączenia jednostek gospodarczych znajdujących się pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa (tj. podmioty łączące się były zarówno przed, jak i po transakcji kontrolowane przez Skarb Państwa) rozliczane są metodą łączenia udziałów na zasadach opisanych poniżej.

Sprawozdanie finansowe po połączeniu odzwierciedla fakt ciągłości wspólnej kontroli oraz nie odzwierciedla zmian wartości aktywów netto do wartości godziwych (lub też rozpoznania nowych aktywów) lub wyceny wartości firmy, ponieważ żaden z łączących się podmiotów nie jest w istocie nabywany. Sprawozdanie przygotowywane jest tak, jakby łączące się podmioty były połączone ze sobą od dnia objęcia ich wspólną kontrolą.

Rozliczając połączenie jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa, w celu ustalenia wartości aktywów i zobowiązań w przejmowanej jednostce, Spółka korzysta z jednostkowego sprawozdania finansowego tej przejmowanej jednostki dostosowanego do MSSF. Rozliczając połączenie jednostek pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa w ramach Grupy TAURON, Spółka korzysta ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako źródła wartości aktywów i zobowiązań w przejmowanej spółce zależnej.

Różnica pomiędzy wartością księgową aktywów netto rozpoznanych w wyniku połączenia a wartością udziałów rozpoznawanych dotychczas w księgach spółki przejmującej lub przekazaną zapłatą zostaje rozpoznana w kapitale własnym spółki przejmującej.

Podmioty wniesione do Spółki w maju 2007 roku znajdowały się pod kontrolą Skarbu Państwa, co oznacza, że zarówno Spółka, jak i wnoszone podmioty były w momencie wniesienia pod wspólną kontrolą Skarbu Państwa. Transakcja wniesienia spółek spełnia więc w ocenie Spółki definicję transakcji pod wspólną kontrolą, w związku z czym jest ona wyłączona z zakresu MSSF 3 *Połączenia jednostek gospodarczych*.

9.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Nota 18

Kluczowe dla Grupy środki trwałe w poszczególnych segmentach to:

- w obszarze Wytwarzanie:
  - kotły wraz z urządzeniami pomocniczymi, turbiny z generatorami, transformatory i stacje ciepłownicze, a także urządzenia do rozładunku paliwa i transportu, pompownie i instalacje odsiarczania;
  - stacje ciepłownicze, urządzenia do rozładunku paliwa i transportu, a także pompownie i stacje uzdatniania wody;
  - elektrownie wiatrowe, turbozespoły wodne oraz jazy i zapory.
- w obszarze Dystrybucja: stacje oraz linie elektroenergetyczne. Linie elektroenergetyczne położone są na obszarze 58 tysięcy km kwadratowych, o łącznej długości ok. 270 tysięcy km. Grupa posiada na majątku ponad 59 tysięcy sztuk stacji elektroenergetycznych;
- w obszarze Wydobycie: obudowy zmechanizowane, szyby i upadowe wydobywcze oraz środki trwałe zlokalizowane w ścianach kopalni i w zakładzie przeróbki węgla.

Rzeczowe aktywa trwałe wycenia się według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt obejmuje:

- cenę nabycia lub koszt wytworzenia,
- koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania,
- przewidywany koszt demontażu, usunięcia rzeczowych aktywów trwałych oraz przywrócenia do stanu pierwotnego miejsca, w którym dany składnik aktywów się znajduje (politykę rachunkowości w zakresie tworzenia rezerw na te koszty przedstawiono w nocie 9.20),
- koszty finansowania zewnętrznego (politykę rachunkowości w zakresie kapitalizacji tych kosztów przedstawiono w nocie 9.7).

Na dzień nabycia składnika rzeczowych aktywów trwałych są identyfikowane i wyodrębniane wszystkie istotne elementy wchodzące w skład danego składnika aktywów, mające różny okres ekonomicznej użyteczności (komponenty). Komponentem składników rzeczowych aktywów trwałych są również koszty remontów kapitalnych, przeglądów okresowych oraz koszty wymiany głównych części składowych.

Grupa ujmuje jako odrębne pozycje rzeczowych aktywów trwałych specjalistyczne części zamienne oraz sprzęt serwisujący, jeżeli ich okres użytkowania wynosi więcej niż 1 rok.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego pomniejszone o jego wartość rezydualną. Amortyzacja następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania środka trwałego. Rzeczowe aktywa trwałe (w tym komponenty) są amortyzowane liniowo przez ich przewidywany okres użytkowania, z wyjątkiem gruntów i środków trwałych w budowie, które nie podlegają amortyzacji. Specjalistyczne części zamienne oraz sprzęt serwisujący są amortyzowane przez okres użytkowania środka trwałego, którego dotyczą.

Zasady amortyzacji aktywów będących przedmiotem leasingu finansowego są spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji aktywów będących własnością jednostki. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, dany składnik aktywów umarza się przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania.

Średnie pozostałe okresy użytkowania poszczególnych grup środków trwałych są następujące:

Grupa rodzajowa	Średni pozostały okres amortyzacji w latach
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	18 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	12 lat
Inne środki trwałe	4 lata

Rzeczowe aktywa trwałe są poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych są przeprowadzane zgodnie z polityką rachunkowości określoną w nocie 9.6.

9.3. Wartość firmy

Nota 19

Wartość firmy wycenia się według wartości początkowej (ustalonej zgodnie z polityką rachunkowości przedstawioną w nocie 9.1.2) pomniejszonej o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz testowana jest na utratę wartości raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”), które mogą skorzystać z synergii połączenia. Za najniższy poziom w Grupie, do którego może zostać przypisana wartość firmy i na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze, Grupa uznała segment operacyjny, z wyjątkiem segmentu Wytwarzanie. W przypadku segmentu Wytwarzanie taki najniższy poziom stanowią CGU związane z wytwarzaniem energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych, w tym w kogeneracji i przy współspalaniu biomasy i innej termicznie pozyskiwanej energii (spółka TAURON Wytwarzanie S.A.), CGU związane z wytwarzaniem energii elektrycznej w źródłach odnawialnych (spółka TAURON Ekoenergia Sp. z o.o.) oraz CGU związane z produkcją, dystrybucją i sprzedażą ciepła (spółka TAURON Ciepło Sp. z o.o.).

Test na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy przeprowadza się zgodnie z zasadami rachunkowości przedstawionymi w nocie 9.6.

9.4. Świadczenia pochodzenia energii i prawa do emisji gazów

Nota 20

Świadczenia pochodzenia energii i prawa do emisji gazów obejmują:

- świadczenia pochodzenia energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych (OZE), z kogeneracji gazowej, metanowej oraz pozostałej kogeneracji, a także świadczenia efektywności energetycznej, otrzymane lub nabyte z zamiarem umorzenia w związku ze sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom finalnym lub z zamiarem odsprzedaży;
- prawa do emisji gazów cieplarnianych otrzymane lub nabywane z zamiarem spełnienia obowiązku wynikającego z emisji gazów cieplarnianych lub z zamiarem odsprzedaży.

Grupa klasyfikuje świadczenia pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów cieplarnianych na podstawie intencji co do sposobu ich przeznaczenia określonej w dniu nabycia (z możliwością późniejszej reklasyfikacji) jako:

- aktywa niematerialne krótkoterminowe – świadczenia pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów desygnowane na własne potrzeby, w przypadku gdy Grupa ma zamiar umorzyć je w celu spełnienia obowiązku za rok bieżący lub za rok kolejny, jeśli Grupa zamierza dokonać umorzenia uprawnień w tym samym roku,
- aktywa niematerialne długoterminowe – świadczenia pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów desygnowane na własne potrzeby, dla których celem jest wypełnienie obowiązku przedstawienia do umorzenia za lata kolejne, a umorzenie jest planowane w okresie przekraczającym rok od dnia bilansowego,
- zapasy – świadczenia pochodzenia energii oraz prawa do emisji gazów przeznaczone do sprzedaży.

Zasady wyceny tych aktywów na moment początkowego ujęcia są następujące:

	Nabyte	Przyznane/ Otrzymane nieodpłatnie	Rozchód
Świadectwa pochodzenia	Cena nabycia	Wartość godziwa na dzień przyznania	Średnia ważona
Prawa do emisji gazów	Cena nabycia lub wartość godziwa*	Wartość nominalna (tj. zero)	W pierwszej kolejności otrzymane nieodpłatnie a następnie nabyte (wg średniej ważonej)

* Wartość godziwa – Uprawnienia do emisji gazów ciepłarnianych w portfelach tradingowych.

Umorzenie posiadanych świadectw pochodzenia energii oraz praw do emisji gazów (w korespondencji z rozliczeniem kwoty rezerwy) następuje na dzień umorzenia tych praw. Zasady tworzenia rezerw z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii oraz rezerw na zobowiązania z tytułu emisji gazów przedstawiono w nocie 9.21.

9.5. Pozostałe aktywa niematerialne

Nota 21

Główne pozycje ujęte w ramach pozostałych aktywów niematerialnych to nabyte prawo wieczystego użytkowania gruntów oraz oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości.

Składniki pozostałych aktywów niematerialnych wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o skumulowane odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości.

Pozostałe aktywa niematerialne, z wyjątkiem nieoddanych do użytkowania, są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania. Podstawą naliczania amortyzacji jest wartość początkowa pomniejszona o wartość rezydualną.

Wartość rezydualną uwzględnia się w przy ustalaniu podstawy ustalania odpisów amortyzacyjnych, jeżeli w odniesieniu do danego aktywa istnieje aktywny rynek lub strona trzecia zobowiązała się do zakupu składnika aktywów w momencie zakończenia okresu jego użytkowania. W odniesieniu do prawa wieczystego użytkowania gruntów ustalono wartość rezydualną na bazie cen rynkowych. Ze względu na fakt, iż wartość rezydualna jest zbliżona do wartości bilansowej prawo to nie podlegało amortyzacji.

Dla poszczególnych grup pozostałych aktywów niematerialnych przyjęto następujące średnie pozostałe okresy użytkowania:

Grupa rodzajowa	Średni pozostały okres amortyzacji w latach
Koszty zakończonych prac rozwojowych	2 lata
Oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	3 lata
Inne	9 lat

9.6. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Nota 11

Wartość firmy podlega corocznemu testowi sprawdzającemu, czy nastąpiła utrata wartości oraz każdorazowo, gdy występują przesłanki. Pozostałe niefinansowe aktywa trwałe podlegają testowi na utratę wartości, gdy istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości.

W ramach testu na utratę wartości Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne („CGU”), do którego dany składnik aktywów należy. Informacje dotyczące określenia CGU, do którego alokowana zostaje wartość firmy zawiera nota 9.3.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub CGU odpowiada wyższej z dwóch: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów/CGU jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej.

Odpis z tytułu utraty wartości w pierwszej kolejności przypisuje się do wartości firmy, pozostałą kwotę odpisu alokuje się do poszczególnych aktywów wchodzących w skład CGU do udziału wartości bilansowej poszczególnych aktywów w wartości bilansowej CGU, przy czym w wyniku alokacji odpisu wartość bilansowa składnika aktywów nie może być niższa od najwyższej z trzech kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia, wartości użytkowej i zera.

W przypadku kiedy przesłanki, z uwagi na które w okresach poprzednich został ujęty odpis z tytułu utraty wartości już nie występują, odpis ten zostaje odwrócony bądź zmniejszony. Odpis z tytułu utraty wartości dotyczący wartości firmy nie podlega odwróceniu.

9.7. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia lub ceny nabycia dostosowywanych składników aktywów trwałych.

Na koszty finansowania zewnętrznego składają się przede wszystkim odsetki od finansowania specyficznego i ogólnego wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego. Kapitalizacji podlega także efektywna część zabezpieczenia dla kontraktów spełniających warunki rachunkowości zabezpieczeń i zawieranych w związku finansowaniem budowy aktywów trwałych (polityka rachunkowości zabezpieczeń przedstawiona została w nocie 9.18).

Po zakończeniu dostosowywania składnika aktywów finansowanego przez finansowanie specyficzne, finansowanie to, jak i związane z nim koszty nie są brane pod uwagę przy określaniu kosztów finansowania podlegających kapitalizacji.

Kwotę kosztów ogólnego finansowania zewnętrznego podlegającą aktywowaniu określa się poprzez zastosowanie stopy kapitalizacji do nakładów poniesionych na dostosowywane składniki aktywów. Stopa kapitalizacji stanowi średnią ważoną stopę wszystkich kosztów finansowania zewnętrznego dotyczących finansowania zewnętrznego stanowiących zobowiązania w danym okresie, ale innych niż finansowanie specyficzne.

9.8. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach

Nota 22

Wspólne porozumienia umowne Grupy zostały zaklasyfikowane jako wspólne przedsięwzięcia. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach, w których Grupa sprawuje współkontrolę, są ujmowane metodą praw własności.

Przy zastosowaniu metody praw własności, wartość początkową inwestycji w cenie nabycia zwiększa się lub zmniejsza o udział w zyskach/stratach oraz udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnego przedsięwzięcia od dnia przejścia (ujmowany odpowiednio w wyniku finansowym lub w pozostałych całkowitych dochodach Grupy).

Udział we wspólnych przedsięwzięciach testowany jest na utratę wartości w przypadku wystąpienia przesłanek wskazujących na możliwość wystąpienia utraty lub odwrócenia uprzednio ujętego odpisu.

9.9. Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć

Nota 23

Pożyczki udzielone na rzecz wspólnego przedsięwzięcia nie spełniają kryteriów uznania za inwestycje netto we wspólne przedsięwzięcie. Pożyczki ujmowane są początkowo w wartości godziwej i wyceniane na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

9.10. Pozostałe aktywa/zobowiązania niefinansowe

Nota 25, 42

Grupa ujmuje jako pozostałe aktywa niefinansowe rozliczenia międzyokresowe oraz zaliczki na środki trwałe w budowie, aktywa niematerialne oraz zapasy. Zaliczki, jako aktywa niepieniężne, nie podlegają dyskontowaniu.

Do rozliczeń międzyokresowych Grupa zalicza w szczególności koszty przygotowania produkcji w kopalniach węgla kamiennego, obejmujące m.in. koszty zbrojenia ścian wydobywczych oraz koszty drażenia eksploatacyjnych wyrobisk chodnikowych nie zaliczanych do rzeczowych aktywów trwałych. Koszty te ujmowane są w wysokości poniesionych wydatków i odpisywane są do rachunku wyników stosownie do procentowego miesięcznego wykonania planowanej produkcji węgla handlowego z poszczególnych ścian wydobywczych.

Do pozostałych zobowiązań niefinansowych Grupa zalicza m.in. nadpłaty od klientów, przedpłaty na poczet opłaty przyłączeniowej oraz nadwyżkę zobowiązań nad aktywami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

9.11. Zapasy

Nota 26

Zapasy Grupy obejmują głównie zapasy paliw (stanowiące materiały, półprodukty lub produkty gotowe) oraz świadectwa pochodzenia energii i prawa do emisji gazów cieplarnianych przeznaczone do sprzedaży.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto. Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych nabywane z przeznaczeniem do sprzedaży i realizacji w krótkim terminie zysku wynikającego ze zmienności cen rynkowych wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej. Wycena rozchodu zapasów dokonywana jest metodą średniej ważonej.

9.12. Należności od odbiorców

Nota 27

Należności od odbiorców obejmują należności zafakturowane oraz należności zarachowane na poczet przychodów, które z uwagi na stosowany system rozliczeń odbiorców nie zostały zmierzone i zafakturowane. Politykę rachunkowości w zakresie przychodów zarachowanych opisano w nocie 9.27.

Należności od odbiorców są wyceniane według kwot pierwotnie zafakturowanych (uwzględniając wpływ dyskontowania, jeżeli jest istotny), z uwzględnieniem odpisu aktualizującego.

Na dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy należności. Do istotnych obiektywnych przesłanek Grupa zalicza przede wszystkim opóźnienie w spłacie, poważne problemy finansowe dłużnika, wystąpienie na drogę sądową przeciwko dłużnikowi, postawienie w stan likwidacji lub upadłości, wystąpienie istotnej niekorzystnej zmiany w środowisku ekonomicznym, prawnym lub rynkowym dłużnika.

Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej, dokonywany jest odpis aktualizujący do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych. W przypadku należności od dłużników postawionych w stan likwidacji i upadłości, skierowanych na drogę postępowania sądowego oraz skierowanych na drogę egzekucji administracyjnej lub sądowej odpis tworzony jest w wysokości 100%. W pozostałych przypadkach odpis tworzony jest grupowo w oparciu o opóźnienie w spłacie – należności niezapłacone od 6 do 9 miesięcy – 50%, należności niezapłacone powyżej 9 miesięcy – 100%.

Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis.

9.13. Pozostałe aktywa finansowe

Nota 24

Do pozostałych aktywów finansowych Grupa zalicza m.in. jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, udziały i akcje, lokaty, depozyty, wadia, kaucje oraz zabezpieczenia przekazane, instrumenty pochodne, pożyczki udzielone jednostkom niepowiązanym.

9.14. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Nota 29

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują w szczególności środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej. W przypadku środków zgromadzonych na rachunkach bankowych wartość nominalna na dzień bilansowy obejmuje doliczone przez bank odsetki lub naliczone we własnym zakresie przez spółkę.

9.15. Kapitał podstawowy

Nota 30.1

Kapitał podstawowy wykazuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej i wpisanej w rejestrze sądowym.

9.16. Zobowiązania z tytułu zadłużenia

Nota 32

Zobowiązania z tytułu zadłużenia obejmują: kredyty bankowe, pożyczki, dłużne papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.

Zobowiązania z tytułu zadłużenia wycenia się początkowo w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu zobowiązania te wyceniane są według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty metodą liniową przez okres trwania leasingu.

9.17. Pochodne instrumenty finansowe

Nota 44.3

Pochodne instrumenty finansowe objęte zakresem MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* zalicza się do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, z wyjątkiem instrumentów pochodnych stanowiących instrumenty zabezpieczające i objętych rachunkowością zabezpieczeń. Instrumenty pochodne nabywane i utrzymywane w celu zabezpieczenia własnych potrzeb jako wyłączone z zakresu MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* nie podlegają wycenie na dzień bilansowy.

Instrumenty pochodne zaliczone do kategorii „aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy.

Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w wyniku okresu. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Na dzień bilansowy instrumenty pochodne Interest Rate Swaps (IRS) nabyte i utrzymywane w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem zmian stóp procentowych związanym z wyemitowanymi obligacjami objęte są rachunkowością zabezpieczeń (polityka rachunkowości opisana szczegółowo w nocie 9.18). Pozostałe posiadane przez Grupę na dzień bilansowy instrumenty pochodne nie są objęte rachunkowością zabezpieczeń.

Na dzień bilansowy Grupa posiada następujące instrumenty pochodne:

Klasyfikacja	Rodzaj instrumentów
Instrumenty pochodne w rachunkowości zabezpieczeń	Swapy procentowe (Interest Rate Swap – IRS) zawarte w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych. Podlegają rachunkowości zabezpieczeń – dalsza polityka przedstawiona w nocie 9.18.
Instrumenty pochodne poza rachunkowością zabezpieczeń – zaklasyfikowane do „aktywów/zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”	<ul style="list-style-type: none"> kontrakty walutowe forward zawierane w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów walut; kontrakty forward i futures na zakup i sprzedaż uprawnień do emisji zanieczyszczeń, energii i innych towarów zawierane i utrzymywane w celach spekulacyjnych; swapy procentowo-walutowe (Coupon Only Cross Currency Swap fixed-fixed-CCIRS) zawierane w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów walutowych.
Instrumenty pochodne wyłączone z zakresu MSR 39	Kontrakty terminowe na zakup i sprzedaż aktywów niefinansowych zawierane i utrzymywane w celu zabezpieczenia własnych potrzeb.

9.18. Rachunkowość zabezpieczeń

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych Grupa korzysta z finansowych instrumentów pochodnych typu swap procentowych (Interest Rate Swap). Instrumenty te zabezpieczają przepływy środków pieniężnych związane z wyemitowanymi obligacjami. Transakcje te są objęte rachunkowością zabezpieczeń.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmuje się w następujący sposób:

- część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, które stanowią efektywne zabezpieczenie ujmuje się bezpośrednio w pozostałych całkowitych dochodach oraz
- nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w wyniku finansowym jako zysk lub stratę bieżącego okresu.

Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach zyski/straty z przeszacowania instrumentu zabezpieczającego ujmuje się bezpośrednio jako zysk lub stratę bieżącego okresu w momencie, w którym pozycja zabezpieczana wpływa na zysk lub stratę bieżącego okresu.

9.19. Rezerwy na świadczenia pracownicze

Nota 33

Zgodnie z zakładowymi regulaminami wynagradzania pracownicy spółek Grupy mają prawo do następujących świadczeń po okresie zatrudnienia:

- odpraw emerytalno-rentowych – wypłacanych jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę,
- odpraw pośmiertnych,
- ekwiwalentu pieniężnego wynikającego z taryfy pracowniczej dla pracowników przemysłu energetycznego,
- deputatów węglowych wydawanych w określonej ilości w naturze lub wypłacanych w formie ekwiwalentu pieniężnego,
- świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Pracownicy spółek Grupy są również uprawnieni do nagród jubileuszowych, które są wypłacane po przepracowaniu określonej liczby lat.

Wartość bieżąca rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz rezerw na nagrody jubileuszowe na każdy dzień bilansowy jest obliczana przez niezależnego aktuarusza przy zastosowaniu metod aktuarialnych. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Zyski i straty aktuarialne z wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmowane są w całości w pozostałych całkowitych dochodach (skumulowana kwota ujmowana jest w zyskach zatrzymanych), natomiast zyski i straty aktuarialne od nagród jubileuszowych odnoszone są do wyniku finansowego.

Pozostałe zwiększenia i zmniejszenia stanu rezerw ujmowane są w kosztach operacyjnych w przypadku pracowników, pozostałych kosztach/przychodach operacyjnych w przypadku emerytów i rencistów oraz w ciężar kosztów finansowych w części dotyczącej odsetek stanowiących rozwinięcie dyskonta rezerw.

Zgodnie z MSR 19 *Świadczenia pracownicze* Grupa ujmuje również rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie programów dobrowolnych odejść. Wycena świadczeń opiera się na przewidywanej liczbie pracowników, którzy przyjmą propozycję rozwiązania stosunku pracy oraz oszacowanej wartości odprawy.

9.20. Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywacji terenu

Nota 34

Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych

Rezerwa na koszty demontażu środków trwałych i rekultywacji terenu obejmuje głównie rezerwę na koszty likwidacji zakładów górniczych, w odniesieniu do których istnieje obowiązek likwidacji i przywrócenia stanu pierwotnego terenu po zakończeniu eksploatacji.

Rezerwa ustalana jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów likwidacji i przywrócenia stanu pierwotnego terenu po zakończeniu eksploatacji opracowywane przez niezależnych ekspertów z uwzględnieniem dyskonta oraz salda tworzonego zgodnie z odrębnymi przepisami Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych. Podstawą szacowania wielkości rezerwy są opracowania sporządzone w oparciu o prognozy eksploatacji złoża (dla obiektów górniczych) oraz analizy technologiczno-ekonomiczne.

W odniesieniu do kopalń węgla kamiennego rezerwa ujmowana jest drugostronnie zgodnie z MSR 16 *Rzeczowe aktywa trwałe* jako składnik wartości środków trwałych zakładu górniczego, a zmiany szacunków ujmowane są zgodnie z interpretacją KIMSF 1 *Zmiany istniejących zobowiązań z tytułu wycofania z eksploatacji, rekultywacji i zobowiązań o podobnym charakterze*, tj. jako korekty salda rezerwy oraz skapitalizowanych przyszłych kosztów likwidacji zakładów górniczych (polityka rachunkowości w tym zakresie przedstawiono w nocie 9.2). Odwracanie dyskonta ujmowane jest w wyniku finansowym.

Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych

Grupa tworzy rezerwę na szacunkowe koszty demontażu, w tym w odniesieniu do farm wiatrowych, w oparciu o szacunki przyszłych kosztów likwidacji opracowywane przez niezależnych ekspertów z uwzględnieniem dyskonta, ale także na likwidację środków trwałych i koszty przeprowadzenia rekultywacji miejsca, w którym środki trwałe się znajdowały, w przypadku, gdy istnieje zobowiązanie wynikające z nabycia lub używania składników rzeczowego majątku trwałego.

9.21. Rezerwa na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów

---

9.21.1. Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii Nota 35.2

Prawo Energetyczne oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki nakładają na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną i jej odsprzedażą do odbiorcy finalnego obowiązek zakupu i przedstawienia do umorzenia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii lub uiszczenia opłaty zastępczej. Jeżeli za dany rok obrotowy udział ilościowy sumy energii elektrycznej wynikającej ze świadectw pochodzenia energii w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii odbiorcom końcowym jest zgodny z limitami zawartymi w rozporządzeniach Ministra Gospodarki – obowiązek uznaje się za spełniony.

W celu wypełnienia obowiązku przedstawienia do umorzenia praw lub uiszczenia opłaty zastępczej Grupa na koniec okresów sprawozdawczych tworzy rezerwę na koszty wypełnienia tego obowiązku.

Rezerwę z tytułu obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej ujmuje się:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w wartości posiadanych świadectw (polityka rachunkowości w zakresie posiadanych praw przedstawiona jest w nocie 9.4),
- w części niepokrytej posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w pierwszej kolejności w wartościach wynikających z zawartych transakcji terminowych na zakup świadectw z przeznaczeniem pod spełnienie obowiązku za rok bieżący, a następnie w wartości rynkowej świadectw niezbędnych do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub w wysokości opłaty zastępczej – zgodnie z zamiarem odnośnie sposobu wypełnienia obowiązku.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów operacyjnych.

Rozliczenie kwoty rezerwy oraz umorzenie praw majątkowych następuje na dzień umorzenia tych praw przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki lub na dzień poniesienia opłaty zastępczej.

9.21.2. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych

Nota 35.1

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona wówczas, gdy rzeczywista emisja w danym roku jest wyższa niż wolumen nieodpłatnych uprawnień do emisji przyznaných Grupie, z uwzględnieniem przypisania nieodpłatnych uprawnień do emisji na instalacje przynależne do poszczególnych spółek segmentu Wytwarzanie. Spółki Grupy objęte systemem EU ETS są zobowiązane do 30 kwietnia następnego roku umorzyć uprawnienie za każdą emitowaną w danym roku tonę dwutlenku węgla.

Polityka rachunkowości dotycząca otrzymanych oraz nabytych praw przedstawiona jest w nocie 9.4.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów operacyjnych (podatki i opłaty) w wysokości:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami:
  - w wartości zerowej – w przypadku uprawnień otrzymanych nieodpłatnie,
  - w cenie nabycia – w przypadku zakupionych uprawnień;
- w części niepokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami:
  - w pierwszej kolejności w wartościach wynikających z zawartych transakcji terminowych na zakup uprawnień z przeznaczeniem pod spełnienie obowiązku za rok bieżący,
  - następnie w wartości rynkowej uprawnień brakujących do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub w wartości ewentualnej kary – zgodnie z zamiarem odnośnie sposobu wypełnienia obowiązku.

Podstawą przydziału uprawnień nieodpłatnych w latach 2013–2020 są poniesione koszty inwestycji, które są warunkiem koniecznym do uzyskania uprawnień.

W dacie umorzenia uprawnień następuje wysięgowanie uprawnień do emisji zakwalifikowanych jako krótkoterminowe aktywa niematerialne w korespondencji z rezerwą na zobowiązania z tytułu emisji gazów.

9.22. Pozostałe rezerwy

Nota 36

Pozostałe rezerwy obejmują:

- Rezerwę na bezumowne korzystanie z nieruchomości. Grupa tworzy rezerwy na wszystkie zgłoszone roszczenia właścicieli nieruchomości, na których usytuowane są sieci dystrybucyjne oraz instalacje ciepłownicze, w kwocie prawdopodobnych kosztów odszkodowań z tego tytułu należnych właścicielom nieruchomości do dnia bilansowego. Grupa nie tworzy rezerw na potencjalne niezgłoszone roszczenia właścicieli gruntów o nieuregulowanym stanie korzystania z tych gruntów. Utworzenie i rozwiązanie rezerwy odnoszone jest w pozostałe koszty/przychody operacyjne oraz w części dotyczącej naliczonych odsetek do kosztów/przychodów finansowych.
- Pozostałe tytuły rezerw, które dotyczą głównie spraw sądowych, roszczeń od kontrahentów lub innych podmiotów, potencjalnych kar wynikających z postępowań administracyjnych Urzędu Regulacji Energetyki i Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz rozliczeń podatkowych.

9.23. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe

Nota 37

W ramach rozliczeń międzyokresowych i dotacji rządowych Grupa ujmuje głównie opłaty przyłączeniowe rozliczane w czasie oraz otrzymane dotacje i dopłaty na nabycie rzeczowych aktywów trwałych. Opłaty przyłączeniowe rozliczane w czasie dotyczą rozliczeń transakcji wchodzących w zakres interpretacji KIMS F 18 *Aktywa otrzymane od klientów*, otrzymanych przed 1 lipca 2009 roku. Od dnia 1 lipca 2009 roku, zgodnie z KIMS F 18, wspomniane opłaty przyłączeniowe ujmowane są w przychodach ze sprzedaży usług.

Otrzymane dotacje i dopłaty na nabycie rzeczowych aktywów trwałych ujmowane są w wartości otrzymanych środków pieniężnych i rozpoznawane są jako pozostałe przychody operacyjne w sposób współmierny do odpowiadających im kosztów amortyzacji składników rzeczowych aktywów trwałych.

9.24. Zobowiązania wobec dostawców, Zobowiązania inwestycyjne oraz Pozostałe zobowiązania finansowe

Nota 38, 39, 41

Zobowiązania wobec dostawców, zobowiązania inwestycyjne oraz pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są w kwocie wymagającej zapłaty, ze względu na nieistotny wpływ dyskonta.

9.25. Należności / Zobowiązania z tytułu podatków i opłat

Nota 28, 40

Rozrachunki z tytułu podatków i opłat prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują:

- Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych;
  - Rozrachunki z tytułu VAT i akcyzy;
  - Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i ubezpieczeń społecznych;
  - Opłaty środowiskowe i inne rozliczenia publiczno-prawne.
-

9.26. Podatek dochodowy bieżący oraz odroczony

Nota 16

Podatek bieżący

Podatek dochodowy wykazany w wyniku finansowym okresu obejmuje rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy poszczególnych spółek stanowiących Podatkową Grupę Kapitałową („PGK”) oraz pozostałych spółek Grupy nienależących do PGK, ustalone zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ewentualne korekty rozliczeń podatkowych za lata ubiegłe.

Podatek odroczony

Grupa ujmuje zobowiązania i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości.

Aktywa z tytułu podatku dochodowego wykazywane są tylko wtedy, gdy ich realizacja jest prawdopodobna, tj. gdy przewiduje się, iż w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na wykorzystanie aktywa.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym, jest ujmowany odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego spółek tworzących Podatkową Grupę Kapitałową są kompensowane ze względu na fakt, iż spółki te składają wspólną deklarację podatkową.

9.27. Przychody ze sprzedaży

Nota 12

Przychody ujmuje się w wartości godziwej zapłaty otrzymanej bądź należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy i inne podatki od sprzedaży lub opłaty oraz rabaty i upusty.

Do przychodów danego roku obrotowego zalicza się również zarachowane przychody, które z uwagi na stosowany system rozliczeń odbiorców nie zostały zmierzone i zafakturowane.

9.27.1. Przychody ze sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej w segmencie Dystrybucja

---

W przychodach ze sprzedaży usług Grupa prezentuje przede wszystkim przychody związane z działalnością dystrybucyjną oraz rozliczenia opłaty przyłączeniowej.

Za moment sprzedaży usług dystrybucji energii elektrycznej przyjmuje się moment dostarczenia tej usługi do odbiorcy, rejestrowany przez licznik energii elektrycznej, tj.:

- W przypadku faktur VAT wystawianych na podstawie odczytu licznika – datę tego odczytu;
  - W przypadku faktur VAT wystawianych w okresie rozliczeniowym, dłuższym niż jeden miesiąc, na podstawie prognozowanego zużycia energii – okres, którego prognozowane zużycie dotyczy, obecnie okresy jedno i dwumiesięczne są rozliczane wg rzeczywistego zużycia, a okresy sześć i dwunastomiesięczne są rozliczane na podstawie prognoz;
  - Jeżeli cykl rozliczeniowy w umowach z odbiorcami jest dłuższy niż 1 miesiąc, do przychodów zalicza się przychody, które nie zostały zmierzone i zafakturowane. Wartość tych przychodów ustala się metodą szacunkową w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej w poprzednich okresach rozliczeniowych i ilości dni w analizowanym okresie rozliczeniowym. Wylczenie dodatkowej sprzedaży odbywa się z zastosowaniem średnioważonej ceny sprzedaży z roku obrotowego lub cen z ostatniej faktury rozliczeniowej;
  - Korekty przychodów ze sprzedaży zaliczane są do okresu, w którym zostały zidentyfikowane, a tylko w przypadkach istotnych do okresu, do którego się odnoszą.
-

W przychodach ze sprzedaży usług Grupa prezentuje również przychody z tytułu nieodpłatnie otrzymanych środków trwałych w związku ze świadczeniem przez spółki usług tolerancji usunięcia kolizji linii energetycznych lub ciepłowniczych oraz od dnia 1 lipca 2009 roku rozliczenia z tytułu transakcji wchodzących w zakres interpretacji KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów*. Przychody objęte zakresem interpretacji KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów* z tytułu nieodpłatnie otrzymanych od klientów środków trwałych służących przyłączeniu tych klientów do infrastruktury i zapewnieniu im stałego dostępu do dostaw usług lub przychody z tytułu otrzymanych od klientów środków pieniężnych na nabycie lub wytworzenie takich środków trwałych (opłaty za przyłączenie) ujmowane są w szacowanej wartości godziwej lub wartości otrzymanych środków pieniężnych i rozpoznawane jako przychody ze sprzedaży usług w okresie, w którym te aktywa od klientów zostały otrzymane.

9.27.2. Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, gazu i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż

Spółki Grupy należące do segmentu Sprzedaż uzyskują przychody ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych od odbiorców detalicznych oraz od odbiorców hurtowych (sprzedaż na rynku bilansującym). Przychody ze sprzedaży wynikają z zafakturowanej ilości i ceny, a także z doszacowań.

W tym segmencie dokonywane są trzy rodzaje szacunków kwot przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych:

- Doszacowanie dla odbiorców niezafakturowanych na dany dzień bilansowy
Odczyty układów pomiarowo-rozliczeniowych dotyczące wielkości sprzedanej energii elektrycznej w handlu detalicznym oraz jej fakturowanie są dokonywane w dużej mierze w okresach odmiennych od okresów sprawozdawczych. W związku z powyższym, spółki Grupy należące do segmentu Sprzedaż dokonują odpowiednich szacunków sprzedaży na dzień bilansowy. Dla klientów posiadających umowy kompleksowe i umowy sprzedaży doszacowanie wyliczane jest w systemach bilingowych w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej w okresie od dnia ostatniego odczytu rzeczywistego do dnia bilansowego.
- Doszacowanie dla odbiorców rozliczanych z zastosowaniem płatności prognozowych
Na każdy dzień bilansowy, dokonywane jest doszacowanie, któremu podlegają odbiorcy posiadający 6-miesięczne lub 12-miesięczne okresy rozliczeniowe z zastosowaniem płatności prognozowych. Doszacowanie bazuje na różnicy dni pomiędzy datą odczytu a rzeczywistą liczbą w danym miesiącu kalendarzowym. Doszacowanie to wyznaczone jest na podstawie danych dotyczących sprzedaży energii elektrycznej, pozyskanych z systemu bilingowego i współczynnika doszacowania.
- Doszacowanie wynikające z uzgodnienia bilansu energii
Na każdy dzień bilansowy spółki Grupy należące do segmentu Sprzedaż dokonują uzgodnienia bilansu energii elektrycznej, określając szacowany wolumen niezbilansowania po stronie zakupu lub sprzedaży. W ramach tego doszacowania ujmowana jest kwota zwiększająca lub zmniejszająca przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, wyznaczona jako iloczyn oszacowanego wolumenu niezbilansowania i średnioważonej ceny zakupu energii elektrycznej na rynku bilansującym.

W segmencie Sprzedaż uzyskiwane są także przychody ze sprzedaży paliwa gazowego i usług dystrybucyjnych od odbiorców detalicznych oraz od odbiorców hurtowych (sprzedaż na rynku bilansującym). Przychody ze sprzedaży wynikają z zafakturowanej ilości i ceny, a także z doszacowań.

Dokonywane są dwa rodzaje szacunków kwot przychodów ze sprzedaży paliwa gazowego i usług dystrybucyjnych:

- Doszacowanie dla odbiorców niezafakturowanych na dany dzień bilansowy
Odczyty układów pomiarowo-rozliczeniowych dotyczące wielkości sprzedanego paliwa gazowego w handlu detalicznym oraz jego fakturowanie są dokonywane w dużej mierze w okresach odmiennych od okresów sprawozdawczych. W związku z powyższym, dokonywane są odpowiednie szacunki sprzedaży na dzień bilansowy. Dla klientów posiadających umowy kompleksowe doszacowanie ze sprzedaży paliwa gazowego wyliczane jest w systemach bilingowych w oparciu o średniodobowe zużycie paliwa gazowego w okresie od dnia ostatniego odczytu rzeczywistego do dnia bilansowego. Doszacowanie sprzedaży usług dystrybucji wyznaczone jest jako różnica pomiędzy kosztami zakupu usług dystrybucji paliwa gazowego a zafakturowanymi przychodami ze sprzedaży usług dystrybucji.
- Doszacowanie wynikające z uzgodnienia bilansu paliwa gazowego
Na każdy dzień bilansowy spółka dokonuje uzgodnienia bilansu paliwa gazowego, określając szacowany wolumen niezbilansowania po stronie zakupu lub sprzedaży. W ramach tego doszacowania ujmowana jest kwota zwiększająca lub zmniejszająca przychody ze sprzedaży paliwa gazowego, wyznaczona jako iloczyn oszacowanego wolumenu niezbilansowania i średniomiesięcznej ceny referencyjnej gazu wysokometanowego publikowanej przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

9.27.3. Przychody z hurtowej sprzedaży energii elektrycznej w segmencie Wytwarzanie

---

Hurtowa sprzedaż energii elektrycznej z jednostek wytwórczych centralnie dysponowanych oraz w ramach działalności obrotowej odbywa się poprzez zgłoszenie przez odbiorcę i dostawcę do Operatora Systemu Przesyłowego (OSP) poprzez scentralizowany komputerowy System Wymiany Informacji o Rynku Energii (WIRE) deklarowanej w każdej godzinie ilości energii elektrycznej, którą spółka z segmentu Wytwarzanie jako dostawca zobowiązana jest zgodnie z poszczególnymi umowami dostarczyć (sprzedaż z własnej produkcji lub zakupionej w ramach działalności obrotowej) lub spowodować jej dostarczenie (poprzez zakup energii elektrycznej na Rynku Bilansującym), a odbiorca odebrać. Tak cena, jak i ilości w poszczególnych godzinach wynikają z wcześniej podpisanych, bądź (w przypadku TGE) elektronicznie zarejestrowanych transakcji. OSP jako swego rodzaju gwarant rozliczeń ilościowych zabezpiecza wiarygodność danych w zakresie dostarczanych ilości energii. Z uwagi na fakt, iż fakturowanie odbywa się w oparciu o raporty generowane przez OSP wszystkie wystawiane faktury za hurtową sprzedaż energii elektrycznej są wystawiane po jej dostawie z jednoznacznym określeniem ilości i wartości tej energii.

Faktury za sprzedaż energii elektrycznej dostarczanej na Rynek Bilansujący wystawiane są w oparciu o raporty ze scentralizowanego systemu bilansującego sprzedaż w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym. Rozliczenia te dokonywane są w cyklu dekadowym. Zasady wystawiania faktur oraz algorytmy i zasady wyliczania cen oraz terminy płatności są określone w zatwierdzonej przez Prezesa URE Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej.

Hurtowa sprzedaż energii elektrycznej z jednostek wytwórczych nie dysponowanych centralnie (jednostki wytwórcze poniżej 100 MW rozliczane na rynku lokalnym) odbywa się na podobnych zasadach, jednakże podmiotem odpowiedzialnym za rozliczenie jest operator rynku lokalnego.

9.27.4. Przychody ze sprzedaży ciepła w segmencie Wytwarzanie

---

Sprzedaż ciepła prowadzona jest na podstawie zawartych umów sprzedaży ciepła / umów kompleksowych dostawy ciepła z odbiorcami instytucjonalnymi i odbiorcami – konsumentami.

Odbiorcy instytucjonalni obciążani są dwukrotnie w ciągu miesiąca, opłatami stałymi za moc zamówioną z góry oraz opłatami zmiennymi wystawianymi cyklicznie na podstawie odczytów kroczących. Odczyty wykonywane są między pierwszym a ostatnim dniem odczytowym. Obciążenia danego punktu są cykliczne w danym miesiącu. Sporadycznie odbiorcy instytucjonalni obciążani są tylko raz w miesiącu łącznie opłatami stałymi i zmiennymi lub tylko opłatami zmiennymi zgodnie z zawartymi umowami. Odbiorcy – konsumenci obciążani są raz w miesiącu łącznie opłatami stałymi i zmiennymi lub sporadycznie tylko opłatami zmiennymi zgodnie z zawartymi umowami. Opłaty zmienne wystawiane są cyklicznie na podstawie odczytów kroczących. Odczyty wykonywane są między pierwszym a ostatnim dniem odczytowym. Obciążenia danego punktu są cykliczne w danym miesiącu.

Przychody wyceniane są w oparciu o aktualne taryfy, ilość zafakturowanej mocy, ciepła, nośnika, stawkę dzierżawy, wielkość przekroczenia, innych faktycznych zużyć produktów według stawek i cen zawartych w obowiązujących taryfach. Obejmują one głównie opłaty za moc zamówioną, ciepło, przesył stały i przesył zmienny.

Sprzedaż ciepła prowadzona jest w oparciu o odczyty kroczące, w związku z tym na potrzeby księgowo wykonywane jest doszacowanie sprzedaży od daty odczytu do końca miesiąca, tak aby uzyskać miesięczną sprzedaż od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca. Sprzedaż doszacowana dla każdego punktu odczytowego liczona jest indywidualnie. Sprzedaż doszacowana dla danego punktu jest to sprzedaż zafakturowana minus doszacowanie za miesiąc poprzedni plus doszacowanie za miesiąc bieżący.

9.27.5. Przychody ze sprzedaży węgla w segmencie Wydobycie

Dla segmentu Wydobycie wewnątrzgrupowym rynkiem sprzedaży jest sprzedaż miałów energetycznych dostarczanych na podstawie umów sprzedaży do elektrowni i elektrociepłowni Grupy TAURON. Strategiczny obszar sprzedaży węgla stanowią firmy należące do sieci handlowej spółki z segmentu Wydobycie, tj. Autoryzowani Sprzedawcy Węgla oraz Sprzedawcy Węgla. Sprzedaż węgla realizowana jest także w ramach umów z finalnymi nabywcami węgla, głównie przemysłowymi, wewnątrzspółnotowej dostawy towarów i eksportu, a także w ramach sprzedaży detalicznej.

Sprzedaż dokonywana jest w systemie ciągłym w ramach sprzedaży wagonowej i samochodowej na podstawie harmonogramu wysyłek wagonowych i awizacji sprzedaży samochodowej. Za moment sprzedaży uważa się datę wydania węgla przewoźnikowi, zarówno w transporcie samochodowym jak i w transporcie wagonowym.

Przychody ze sprzedaży węgla wyceniane są w oparciu o wartości sprzedaży wynikające z zafakturowanej ilości i ceny. Korekty wielkości przychodów ze sprzedaży węgla wynikają w szczególności z przyznanych skont, rabatów oraz uznanych reklamacji ilościowych i jakościowych.

9.28. Koszt działalności operacyjnej

Nota 13

Do kosztu działalności operacyjnej zalicza się:

- koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, w tym utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych, należności oraz zapasów skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- całość poniesionych w okresie sprawozdawczym kosztów sprzedaży i ogólnego zarządu (wykazywane odrębnie w sprawozdaniu z całkowitych dochodów).

Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez Grupę, wpływają na wynik finansowy Grupy za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły.

Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez Grupę, wpływają na wynik finansowy Grupy w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych.

9.29. Transakcje w walucie obcej oraz przeliczanie na walutę prezentacji działalności zagranicznej

Transakcje wyrażone w walutach obcych (tj. walutach innych niż waluta funkcjonalna) są przeliczane na moment początkowego ujęcia na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy pozycje pieniężne są przeliczane przy zastosowaniu kursu zamknięcia (dla jednostek, których walutą funkcjonalną jest PLN za kurs zamknięcia przyjmuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień).

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Waluta	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
USD	3,4813	4,1793
EUR	4,1709	4,4240
CZK	0,1632	0,1637

Powstałe z rozliczenia oraz z przeliczenia na dzień bilansowy różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w wyniku finansowym w pozycji przychodów (kosztów) finansowych, z wyjątkiem przypadku gdy są kapitalizowane w wartości aktywów.

Pozycje sprawozdań finansowych jednostek zagranicznych (TAURON Czech Energy s.r.o. oraz TAURON Sweden Energy AB (publ)) są przeliczane na walutę prezentacji w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania zostały przeliczone na walutę prezentacji po kursie średnim Narodowego Banku Polski z dnia bilansowego,
- przychody i koszty zostały przeliczone po kursie średnim NBP z dnia transakcji lub średnim z danego okresu, jeżeli nie występowały znaczące wahania kursów w danym okresie,
- wynikające z tego przeliczenia różnice kursowe zostały ujęte w pozostałych całkowitych dochodach.

9.30. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzane jest metodą pośrednią.

9.31. Zysk (strata) netto na akcję

Zysk (strata) netto na akcję dla każdego okresu obliczany jest poprzez podzielenie zysku (straty) netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

10. Informacje dotyczące segmentów działalności

Grupa prezentuje informacje dotyczące segmentów działalności zgodnie z MSSF 8 *Segmenty operacyjne* za bieżący okres sprawozdawczy oraz okres porównywalny.

Organizacja i zarządzanie Grupą odbywają się w podziale na segmenty, uwzględniające rodzaj oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi strategiczną jednostkę gospodarczą, oferującą inne wyroby i obsługującą inne rynki.

Grupa stosuje takie same zasady rachunkowości dla wszystkich segmentów operacyjnych. Grupa rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych, czyli przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych.

Przychody z tytułu transakcji pomiędzy segmentami są eliminowane w procesie konsolidacji.

Koszty ogólnego zarządu jednostki dominującej po wyeliminowaniu kosztów wynikających z transakcji wewnątrzgrupowych są prezentowane w kosztach nieprzypisanych. Koszty ogólnego zarządu jednostki dominującej ponoszone są na rzecz całej Grupy i nie można ich bezpośrednio przyporządkować do jednego segmentu operacyjnego.

Aktywa segmentu nie zawierają podatku odroczonego, należności z tytułu podatku dochodowego oraz aktywów finansowych, z wyjątkiem należności od odbiorców i innych należności finansowych, aktywów z tytułu dodatniej wyceny towarowych pochodnych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, które stanowią aktywa segmentu.

Zobowiązania segmentu nie zawierają podatku odroczonego, zobowiązania z tytułu podatku dochodowego oraz zobowiązań finansowych, z wyjątkiem zobowiązań wobec dostawców, zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań z tytułu wynagrodzeń oraz zobowiązań z tytułu ujemnej wyceny towarowych pochodnych instrumentów finansowych, które stanowią zobowiązania segmentu.

Finansowanie Grupy (łącznie z kosztami i przychodami finansowymi) oraz podatek dochodowy są monitorowane na poziomie Grupy i nie ma miejsca ich alokacja do segmentów.

Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia sprawozdawczych segmentów operacyjnych.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest EBITDA oraz zysk lub strata na działalności operacyjnej. Przez EBITDA Grupa rozumie EBIT powiększony o amortyzację oraz odpisy na aktywa niefinansowe. Przez EBIT Grupa rozumie zysk/(stratę) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem, przychodami i kosztami finansowymi, tj. zysk/(stratę) operacyjną.

Podział sprawozdawczości Grupy w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie porównywalnym oparty był na następujących segmentach operacyjnych:

Segmenty operacyjne	Przedmiot działalności	Spółki zależne/ Spółki ujmowane metodą praw własności
<p>Wydobycie</p> 	<p>Wydobycie węgla kamiennego</p>	<p>TAURON Wydobycie S.A.</p>
<p>Wytwarzanie</p> 	<p>Wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych, w tym w kogeneracji, jak również wytwarzanie energii elektrycznej przy współspalaniu biomasy i innej termicznie pozyskiwanej energii. Podstawowe paliwa to węgiel kamienny, biomasa, gaz koksowniczy i wielkopiecowy</p> <p>Wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach odnawialnych</p> <p>Produkcja, dystrybucja i sprzedaż ciepła</p>	<p>TAURON Wytwarzanie S.A. TAURON Ekoenergia Sp. z o.o. TAURON Ciepło Sp. z o.o. TAURON Serwis Sp. z o.o. Marselwind Sp. z o.o. Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o.</p> <p>TAMEH HOLDING Sp. z o.o.* TAMEH POLSKA Sp. z o.o.* TAMEH Czech s.r.o.* Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.*</p>
<p>Dystrybucja</p> 	<p>Dystrybucja energii elektrycznej</p>	<p>TAURON Dystrybucja S.A. TAURON Dystrybucja Serwis S.A. TAURON Dystrybucja Pomiary Sp. z o.o.</p>
<p>Sprzedaż</p> 	<p>Handel hurtowy energią elektryczną, jak również obrót uprawnieniami do emisji i świadectwami pochodzenia oraz sprzedaż energii elektrycznej do krajowych odbiorców końcowych lub podmiotów dokonujących dalszej odsprzedaży energii elektrycznej</p>	<p>TAURON Polska Energia S.A. TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o. TAURON Czech Energy s.r.o.</p>

* Spółki ujmowane metodą praw własności

Oprócz powyższych głównych segmentów działalności, Grupa TAURON prowadzi również działalność w obszarze wydobywania kamienia, w tym kamienia wapiennego, na potrzeby energetyki, hutnictwa, budownictwa i drogownictwa oraz w obszarze produkcji sorbentów przeznaczonych do instalacji odsiarczania spalin metodą mokłą oraz do wykorzystania w kociołkach fluidalnych (Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.). Jako pozostała działalność Grupy traktowana jest również działalność spółek TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o., TAURON Sweden Energy AB (publ), Biomasa Grupa TAURON Sp. z o.o., Wsparcie Grupa TAURON Sp. z o.o. oraz Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o.

10.1. Segmenty operacyjne

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Wydobycie	Wytwarzanie	Dystrybucja	Sprzedaż	Pozostałe	Pozycje nieprzypisane/ Eliminacje	Razem
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	719 373	1 825 644	3 271 933	11 506 781	92 298	-	17 416 029
Sprzedaż między segmentami	822 052	2 702 836	3 448 010	2 061 106	712 262	(9 746 266)	-
Przychody segmentu ogółem	1 541 425	4 528 480	6 719 943	13 567 887	804 560	(9 746 266)	17 416 029
Zysk/(strata) segmentu	(211 070)	16 595	1 210 925	832 216	35 902	801	1 885 369
Koszty nieprzypisane	-	-	-	-	-	(79 098)	(79 098)
EBIT	(211 070)	16 595	1 210 925	832 216	35 902	(78 297)	1 806 271
Udział w zysku/(stracie) wspólnych przedsięwzięć	-	73 050	-	-	-	-	73 050
Przychody/(koszty) finansowe netto	-	-	-	-	-	(121 669)	(121 669)
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	(211 070)	89 645	1 210 925	832 216	35 902	(199 966)	1 757 652
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	(374 706)	(374 706)
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy	(211 070)	89 645	1 210 925	832 216	35 902	(574 672)	1 382 946
Aktywa i zobowiązania							
Aktywa segmentu	2 085 538	11 303 257	17 409 160	3 041 966	508 825	-	34 348 746
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	-	499 204	-	-	-	-	499 204
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	944 071	944 071
Aktywa ogółem	2 085 538	11 802 461	17 409 160	3 041 966	508 825	944 071	35 792 021
Zobowiązania segmentu	849 728	1 858 246	2 339 080	1 362 750	386 693	-	6 796 497
Zobowiązania nieprzypisane	-	-	-	-	-	10 927 711	10 927 711
Zobowiązania ogółem	849 728	1 858 246	2 339 080	1 362 750	386 693	10 927 711	17 724 208
EBIT	(211 070)	16 595	1 210 925	832 216	35 902	(78 297)	1 806 271
Amortyzacja	(128 036)	(401 246)	(1 073 621)	(8 494)	(82 071)	-	(1 693 468)
Odpisy aktualizujące	2	(46 133)	1 861	(512)	(70)	-	(44 852)
EBITDA	(83 036)	463 974	2 282 685	841 222	118 043	(78 297)	3 544 591
Pozostałe informacje dotyczące segmentu							
Nakłady inwestycyjne*	165 978	1 516 492	1 693 016	751	97 911	-	3 474 148

* Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne, z wyłączeniem nabycia praw do emisji gazów cieplarnianych oraz praw majątkowych pochodzenia energii.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Wydobycie	Wytwarzanie	Dystrybucja	Sprzedaż	Pozostałe	Pozycje nieprzypisane/ Eliminacje	Razem
Przychody							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	492 231	2 457 280	3 100 495	11 513 348	83 135	-	17 646 489
Sprzedaż między segmentami	818 912	1 898 821	3 209 721	2 502 842	744 793	(9 175 089)	-
Przychody segmentu ogółem	1 311 143	4 356 101	6 310 216	14 016 190	827 928	(9 175 089)	17 646 489
Zysk/(strata) segmentu	(205 163)	(752 813)	1 363 236	479 374	42 642	(20 472)	906 804
Koszty nieprzypisane	-	-	-	-	-	(105 282)	(105 282)
EBIT	(205 163)	(752 813)	1 363 236	479 374	42 642	(125 754)	801 522
Udział w zysku/(stracie) wspólnych przedsięwzięć	-	60 040	-	-	-	-	60 040
Przychody/(koszty) finansowe netto	-	-	-	-	-	(352 701)	(352 701)
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	(205 163)	(692 773)	1 363 236	479 374	42 642	(478 455)	508 861
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	(138 724)	(138 724)
Zysk/(strata) netto za rok obrotowy	(205 163)	(692 773)	1 363 236	479 374	42 642	(617 179)	370 137
Aktywa i zobowiązania							
Aktywa segmentu	2 069 263	10 412 940	16 761 938	2 659 458	468 202	-	32 371 801
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	-	461 348	-	-	-	-	461 348
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	623 745	623 745
Aktywa ogółem	2 069 263	10 874 288	16 761 938	2 659 458	468 202	623 745	33 456 894
Zobowiązania segmentu	829 974	1 936 334	2 162 907	1 660 156	288 365	-	6 877 736
Zobowiązania nieprzypisane	-	-	-	-	-	9 899 840	9 899 840
Zobowiązania ogółem	829 974	1 936 334	2 162 907	1 660 156	288 365	9 899 840	16 777 576
EBIT	(205 163)	(752 813)	1 363 236	479 374	42 642	(125 754)	801 522
Amortyzacja	(123 031)	(425 742)	(1 037 789)	(10 631)	(71 533)	-	(1 668 726)
Odpisy aktualizujące	(2)	(872 382)	6 213	-	(395)	-	(866 566)
EBITDA	(82 130)	545 311	2 394 812	490 005	114 570	(125 754)	3 336 814
Pozostałe informacje dotyczące segmentu							
Nakłady inwestycyjne*	283 169	1 661 215	1 806 054	1 452	64 921	-	3 816 811

* Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne, z wyłączeniem nabycia praw do emisji gazów cieplarnianych oraz praw majątkowych pochodzenia energii.

W latach obrotowych zakończonych 31 grudnia 2017 oraz 31 grudnia 2016 roku, Grupa nie zidentyfikowała pojedynczych klientów, z którymi zrealizowałyby przychody ze sprzedaży przekraczające poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Grupy TAURON.

10.2. Geograficzne obszary działalności

Działalność Grupy w przeważającym zakresie prowadzona jest na terenie Polski. Sprzedaż na rzecz klientów zagranicznych w podziale na kraje przedstawia tabela poniżej.

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Czechy	206 434	169 983
Belgia	–	33 699
Słowacja	27 210	1 728
Wielka Brytania	14 279	19 232
Luksemburg	6 412	655
Węgry	1 602	338
Pozostałe	939	7 289
Razem	256 876	232 924

Sprzedaż na rzecz klientów zagranicznych dotyczy w głównej mierze sprzedaży energii elektrycznej, która stanowiła w latach obrotowych zakończonych dnia 31 grudnia 2017 roku oraz dnia 31 grudnia 2016 roku, odpowiednio 97% oraz 99% przychodów na rzecz klientów zagranicznych.

UTRATA WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

11. Utrata wartości aktywów niefinansowych

11.1. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Grupa ujęła odpisy aktualizujące oraz rozwiązała wcześniej utworzone odpisy dotyczące rzeczowych aktywów trwałych będące wynikiem testów na utratę wartości aktywów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 30 czerwca 2017 roku.

Wartość odzyskiwalna tej grupy aktywów odpowiada ich wartości użytkowej. Odpisy aktualizujące obciążały koszt własny sprzedaży.

Odpis aktualizujący i jego odwrócenie ujęty w wyniku testów przeprowadzonych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku dotyczy następujących jednostek generujących przepływy pieniężne:

CGU	Spółka	Poziom stopy dyskontowej (przed opodatkowaniem) przyjęty w testach na dzień:			Wartość odzyskiwalna	Kwota ujętego odpisu	Kwota ujętego odwrócenia odpisu
		31 grudnia 2017	30 czerwca 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016			
Elektrownia Jaworzno II					105 454	118 469	-
Elektrownia Jaworzno III					894 229	136 307	85 672
Elektrownia Łaziska					466 037	-	177 229
Elektrownia Łagisza	TAURON Wytwarzanie S.A.	8,39%	8,20%	7,78%	1 384 014	35 762	178 213
Elektrownia Siersza					69 361	133 211	-
Elektrownia Stalowa Wola					(34 348)	530	-
Inwestycje w budowie					-	211	-
ZW Bielsko Biąta	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	7,58%	7,42%	7,63%	531 540	22 490	27 543
ZW Tychy					469 264	37 309	23 628
Elektrownie wodne	TAURON	8,64%	8,55%	8,44%	501 188	62 875	40 638
Farmy wiatrowe	Ekoenergia Sp. z o.o.	9,54%	7,67% – 9,08%	6,71% – 7,91%	401 128	111 271	95 291
Razem CGU						658 435	628 214
Aktywa wspólne	TAURON Wytwarzanie S.A.	8,39%	8,20%	7,78%	(8 834)	294	-
Razem odpisy						658 729	628 214

Na dzień 31 grudnia 2017 roku przeprowadzono testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych, uwzględniając następujące przesłanki:

- długotrwałe utrzymywanie się wartości rynkowej aktywów netto Spółki na poziomie poniżej wartości bilansowej;
- zmiany w zakresie cen surowców na rynkach światowych i zmiana sytuacji na krajowym rynku węgla energetycznego po konsolidacji sektora wydobywczego;
- zmiany ustawy o odnawialnych źródłach energii i publikacja obowiązków OZE na lata 2018 i 2019, które wpłynęły na ceny świadectw pochodzenia dla energii wytworzonej w źródłach odnawialnych;
- uchwalenie ustawy o rynku mocy i procedowanie rozwiązań funkcjonalnych opisanych w projekcie regulaminu rynku mocy;
- utrzymujące się niekorzystne warunki rynkowe z punktu widzenia rentowności energetyki konwencjonalnej;
- wzrost stopy wolnej od ryzyka.

Przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 30 czerwca 2017 roku testy wymagały oszacowania wartości użytkowej jednostek generujących przepływy pieniężne, w oparciu o ich przyszłe przepływy pieniężne, które następnie przy zastosowaniu stopy dyskontowej zostały skorygowane do wartości bieżącej.

Testy na utratę wartości rzeczowych i niematerialnych składników aktywów trwałych zostały przeprowadzone na poziomie poszczególnych spółek, z wyjątkiem:

- TAURON Wytwarzanie S.A., gdzie identyfikacja ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”) dokonana została w oparciu o charakterystykę kosztową oraz analizę aktualnego sposobu kontraktowania i alokowania produkcji z poszczególnych jednostek wytwórczych. W efekcie tych działań test przeprowadzono dla CGU rozumianych jako jednostka lub grupa jednostek wytwórczych;

- TAURON Ekoenergia Sp. z o.o., gdzie test na dzień 30 czerwca 2017 roku przeprowadzono dla działalności związanej z wytwarzaniem energii elektrycznej w elektrowniach wodnych oraz odrębnie dla poszczególnych farm wiatrowych. Test na dzień 31 grudnia 2017 roku został przeprowadzony dla działalności związanej z wytwarzaniem energii elektrycznej w elektrowniach wodnych oraz jednym wspólnym, scalonym CGU dla farm wiatrowych. Ujęcie wspólnego CGU dla farm wiatrowych związane jest ze zmianą regulacji w zakresie utraty sprzedawcy zobowiązanego dla farm wiatrowych z dniem 1 stycznia 2018 roku, jak również ze zmianą podejścia do kontraktowania energii produkowanej z farm wiatrowych, w tym do łącznego rozliczania na rynku bilansującym. W związku z powyższym w obszarze produkcji energii ze źródeł wiatrowych nastąpiła zmiana w zakresie funkcjonowania, eksploatacji i zarządzania tymi aktywami;
- TAURON Ciepło Sp. z o.o., gdzie oddzielono działalność związaną z wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej od działalności związanej z przesyłem i dystrybucją ciepła. Dodatkowo na działalności „wytwarzanie” przeprowadzono również testy dla poszczególnych zakładów wytwarzania.

Kluczowe założenia przyjęte w testach na dzień 31 grudnia 2017 roku:

- Przyjęto ścieżkę ceny węgla energetycznego, pozostałych sortymentów węgla oraz paliw gazowych. W latach 2018–2020 przyjęto utrzymanie się cen węgla energetycznego na zbliżonym poziomie do uzyskanego w bieżących kontraktach. Następnie w latach 2021–2040 przyjęto realny spadek o 8%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Przyjęto ścieżkę hurtowych cen energii elektrycznej na lata 2018–2027 z perspektywą do roku 2040, uwzględniającą m.in. wpływ bilansu podaży i popytu energii elektrycznej na rynku, kosztów paliwa oraz kosztów zakupu uprawnień do emisji gazów cieplarnianych. Do 2020 roku założono wzrost o 3% w porównaniu do roku 2017, do 2027 roku przyjęto wzrost cen o 13% w relacji do roku 2020, w latach 2027–2040 przyjęto wzrost o 10%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Założono utrzymanie mechanizmu operacyjnej rezerwy mocy do końca roku 2020, a więc do momentu wdrożenia rynku mocy;
- Uwzględniono procedowane zmiany modelu rynku polskiego w kierunku wdrożenia mechanizmu rynku mocy, zgodnie z przyjętą i notyfikowaną Ustawą o rynku mocy i projektem regulaminu rynku mocy. Założono uruchomienie płatności za moc od roku 2021 i utrzymanie jej do roku 2035. Aukcje odbywać się będą w formie rozwiązania jednokoszykowego z podziałem długości kontraktów mocowych w zależności od stopnia nakładów inwestycyjnych – podział jednostek na nowe, modernizowane i istniejące. Średnioroczny budżet rynku mocy w okresie funkcjonowania mechanizmu założono na poziomie około 4 000 mln zł;
- Przyjęto limity emisji gazów cieplarnianych dla produkcji ciepła zgodne z rozporządzeniem Rady Ministrów, które skorygowano o poziom działalności, tj. produkcji ciepła;
- Przyjęto ścieżkę ceny uprawnień do emisji gazów cieplarnianych w latach 2018–2027 z perspektywą do roku 2040. Do 2027 roku założono wzrost ceny rynkowej o około 173% w porównaniu do roku 2017, w latach 2027–2040 wzrost o około 22%, a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych);
- Uwzględniono wolumeny produkcji energii zielonej, czerwonej i żółtej wynikające ze zdolności wytwórczych wraz ze ścieżką cenową dla poszczególnych świadectw pochodzenia;
- Dla energii zielonej uwzględniono ograniczone okresy wsparcia, zgodnie z założeniami zapisów ustawy o odnawialnych źródłach energii określającej nowe mechanizmy przyznawania wsparcia dla energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach. Okres wsparcia został ograniczony do 15 lat liczonych od momentu wprowadzenia do sieci dystrybucyjnej po raz pierwszy energii elektrycznej, za którą przysługiwało świadectwo pochodzenia;
- Przyjęto wsparcie dla kogeneracji zgodnie z obecnie obowiązującymi uregulowaniami. Założono istnienie praw majątkowych i obowiązku ich umorzenia dla energii czerwonej, żółtej i fioletowej do roku 2018. Po tym roku nie ujęto wsparcia dla produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu;
- Założono przychód regulowany przedsiębiorstw dystrybucyjnych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie. Poziom zwrotu uzależniony jest od Wartości Regulacyjnej Aktywów;
- Przyjęto ścieżkę cen detalicznych energii elektrycznej na podstawie hurtowej ceny energii czarnej przy uwzględnieniu kosztu akcyzy, kosztu obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia oraz odpowiedniego poziomu marży;
- Przyjęto wolumeny sprzedaży uwzględniające wzrost PKB oraz rosnącą konkurencję na rynku;
- Założono przychód taryfowy przedsiębiorstw ciepłowniczych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie;

- Uwzględniono utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym;
- Przyjęto poziom średniego ważonego kosztu kapitału (WACC) przyjętego dla wyliczeń kształtujący się w okresie projekcji między 7,05% – 10,20% w ujęciu nominalnym przed opodatkowaniem, przy uwzględnieniu stopy wolnej od ryzyka odpowiadającej rentowności 10-letnich obligacji Skarbu Państwa (na poziomie 3,85%) oraz premii za ryzyko działalności właściwej dla branży energetycznej (6%). Stopa wzrostu zastosowana dla ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza szczegółowy okres objęty planowaniem została przyjęta na poziomie 2,5% i odpowiada zakładanej długoterminowej stopie inflacji. Poziom WACC na dzień 31 grudnia 2017 roku wzrósł w porównaniu do poziomu na dzień 31 grudnia 2016 roku głównie z powodu wzrostu stopy wolnej od ryzyka oraz wzrostu kosztów długu.

Wyniki analizy wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących środki pieniężne wykazały, że najistotniejszy wpływ na wartość użytkową testowanych aktywów mają przede wszystkim kwestia uwzględnienia rynku mocy przy braku zmiany pozostałych warunków rynkowych, a w dalszej kolejności zmiany cen energii elektrycznej oraz zmiana cen węgla kamiennego. W mniejszym stopniu na wycenę wpływają zmiany cen uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz zmiany średnioważonego kosztu kapitału. Poniżej zaprezentowano szacowane zmiany odpisu aktualizującego wartość aktywów segmentu Wytwarzanie po ujęciu także wpływu jego odwrócenia na dzień 31 grudnia 2017 roku w efekcie zmian najistotniejszych założeń.

W przypadku braku uwzględnienia w założeniach dotyczących oszacowania wartości użytkowej rzeczowych aktywów trwałych mechanizmu rynku mocy przy braku zmiany pozostałych warunków rynkowych oraz wewnętrznej strategii handlowej, kwota dodatkowego odpisu netto który obciążałby wynik Grupy wyniosłaby 3 961 miliona złotych.

Parametr	Zmiana	Wpływ na odpis aktualizujący (w mln zł)	
		Zwiększenie odpisu netto	Zmniejszenie odpisu netto
Zmiana cen energii elektrycznej w okresie prognozy	+1%	–	245
	-1%	334	–
Zmiana cen węgla kamiennego w okresie prognozy	+1%	132	–
	-1%	–	132
Zmiana cen uprawnień do emisji gazów cieplarnianych w okresie prognozy	+1%	63	–
	-1%	–	63
Zmiana WACC (netto)	+0,1 p.p.	64	–
	-0,1 p.p.	–	64
Zmiana stawki na rynku mocy za 1MW	+1%	–	35
	-1%	35	–
Brak ujęcia przychodów z tytułu Rynku Mocy		3 961	–

11.2. Utrata wartości bilansowej wartości firmy

Test przeprowadzono w odniesieniu do aktywów netto powiększonych o wartość firmy na poszczególnych segmentach operacyjnych. Podstawę wyceny wartości odzyskiwalnej poszczególnych spółek stanowiła ich wartość użytkowa.

Test został przeprowadzony w oparciu o bieżącą wartość szacowanych przepływów pieniężnych z działalności. Wyliczeń dokonano na podstawie szczegółowych prognoz na okres od 2018 do 2027 roku oraz oszacowanej wartości rezydualnej. Dla segmentu Wydobycie wykorzystano szczegółowe projekcje do końca wyczerpania się posiadanych złóż węgla. Wykorzystanie prognoz dłuższych niż 5-letnie wynika w szczególności z długotrwałych procesów inwestycyjnych w branży energetycznej. Założenia makroekonomiczne i sektorowe przyjmowane do prognoz aktualizowane są tak często, jak występują obserwowane na rynku przesłanki do ich zmiany. Prognozy uwzględniają także znane na dzień przeprowadzenia testu zmiany w otoczeniu prawnym.

Uzyskane wartości odzwierciedlają dotychczasowe doświadczenia oraz są spójne z przesłankami pochodzącymi z zewnętrznych źródeł informacji.

Poziom średniego ważonego kosztu kapitału (WACC) przyjęto dla wyliczeń kształtującego się w okresie projekcji między 7,05% – 10,20% w ujęciu nominalnym przed opodatkowaniem przy uwzględnieniu stopy wolnej od ryzyka odpowiadającej rentowności 10-letnich obligacji Skarbu Państwa (na poziomie 3,85%) oraz premii za ryzyko działalności właściwej dla branży energetycznej (6%). Stopa wzrostu zastosowana do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza szczegółowy okres objęty planowaniem została przyjęta na poziomie 2,5% i odpowiada zakładanej długoterminowej stopie inflacji. Poziom WACC na dzień 31 grudnia 2017 roku wzrósł

w porównaniu do poziomu na dzień 31 grudnia 2016 roku głównie z powodu wzrostu stopy wolnej od ryzyka oraz wzrostu kosztu długu.

Test na utratę wartości bilansowej wartości firmy na dzień 31 grudnia 2017 roku

Kluczowe założenia wpływające na oszacowanie wartości użytkowej oraz stopy dyskontowe przyjęte dla poszczególnych segmentów:

Wartość firmy w segmencie	Kluczowe założenia	Poziom stopy dyskontowej (przed opodatkowaniem) przyjęty w testach na dzień:	
		31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
Wydobycie	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęta ścieżka ceny węgla energetycznego oraz pozostałych sortymentów węgla. W latach 2018–2020 przyjęto utrzymanie się cen węgla energetycznego na zbliżonym poziomie do uzyskanego w bieżących kontraktach. Następnie w latach 2021–2040 przyjęto realny spadek ceny o 8% a po roku 2040 utrzymano poziom cen z tego roku (w cenach stałych); • Przyjęta ścieżka cen detalicznych energii elektrycznej na podstawie hurtowej ceny energii czarnej przy uwzględnieniu kosztu akcyzy, kosztu obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia oraz odpowiedniego poziomu marży; • Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	10,20%	6,95%
Dystrybucja	<ul style="list-style-type: none"> • Przychód regulowany przedsiębiorstw dystrybucyjnych zapewniający pokrycie uzasadnionych kosztów oraz osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału na uzasadnionym poziomie. Poziom zwrotu uzależniony jest od tzw. Wartości Regulacyjnej Aktywów; • Utrzymanie zdolności produkcyjnych istniejących aktywów trwałych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym. 	7,61%	6,39%

Założenia wykorzystano również do oszacowania wartości użytkowej pozostałych aktywów niematerialnych.

Przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2017 roku test na utratę wartości nie wskazał na utratę bilansowej wartości firmy w segmentach.

Wyniki analizy wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne wykazały, że zmiany najistotniejszych czynników takich jak: ceny energii elektrycznej, ceny węgla kamiennego, ceny uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz średnioważony koszt kapitału musiałyby być znaczące aby wartość użytkowa testowanych aktywów na tyle się zmieniła by zaszła konieczność dokonania odpisów wartości firmy.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

12. Przychody ze sprzedaży

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów bez wyłączenia akcyzy	10 950 803	11 575 033
Podatek akcyzowy	(415 318)	(395 601)
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów	10 535 485	11 179 432
Energia elektryczna	8 795 256	9 521 948
Energia ciepła	661 038	650 625
Świadczenia pochodzenia energii	54 700	127 791
Węgiel	662 305	467 962
Gaz	182 636	230 466
Pozostałe towary, produkty i materiały	179 550	180 640
Przychody ze sprzedaży usług	6 819 034	6 409 430
Usługi dystrybucyjne i handlowe	6 467 258	6 051 410
Opłaty za przyłączanie odbiorców	110 948	102 657
Usługi konserwacji oświetlenia drogowego	115 265	116 463
Pozostałe usługi	125 563	138 900
Pozostałe przychody	61 510	57 627
Razem	17 416 029	17 646 489

Doszacowanie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż

Na dzień 31 grudnia 2017 roku doszacowanie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych w segmencie Sprzedaż wyniosło 456 972 tysięcy złotych, przy czym uwzględniając odwrócenie szacunków z roku poprzedniego wpływ na wynik finansowy bieżącego roku wyniósł 58 566 tysięcy złotych.

Informacje na temat zasad doszacowania przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług dystrybucyjnych przedstawiono w nocie 9.27 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

13. Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług

13.1. Koszty według rodzajów

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	(1 693 468)	(1 668 726)
Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	(45 604)	(867 109)
Zużycie materiałów i energii	(1 392 788)	(1 316 274)
Usługi konserwacji i remontowe	(251 572)	(265 300)
Usługi dystrybucyjne	(2 084 153)	(1 771 651)
Pozostałe usługi obce	(900 361)	(759 687)
Koszt obowiązku umorzenia uprawnień do emisji zanieczyszczeń	(326 255)	(381 883)
Pozostałe podatki i opłaty	(731 278)	(667 415)
Koszty świadczeń pracowniczych	(2 805 162)	(2 613 984)
Odpis aktualizujący należności od odbiorców	(25 170)	(22 943)
Pozostałe koszty rodzajowe	(98 708)	(106 892)
Razem koszty według rodzaju	(10 354 519)	(10 441 864)
Zmiana stanu zapasów i rozliczeń międzyokresowych	(102 890)	61 655
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	488 649	471 286
Koszty sprzedaży	491 629	459 191
Koszty ogólnego zarządu	610 365	652 827
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(5 636 919)	(6 920 557)
Koszt sprzedanych towarów, produktów, materiałów i usług	(14 503 685)	(15 717 462)

13.2. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Wynagrodzenia	(2 092 398)	(2 036 168)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(407 702)	(399 157)
Nagrody jubileuszowe	(28 932)	84 473
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(51 160)	(57 881)
Koszty świadczeń po okresie zatrudnienia, w tym:	(93 543)	(85 478)
Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	(29 622)	5 368
Deputaty węglowe i taryfa energetyczna	(10 202)	(13 665)
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(6 562)	(9 754)
Koszty pracowniczych programów emerytalnych	(47 157)	(67 427)
Program dobrowolnych odejść	(22 798)	(20 866)
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	(108 629)	(98 907)
Razem	(2 805 162)	(2 613 984)
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	(1 880 817)	(1 687 692)
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	(210 428)	(203 799)
Zmiana stanu produktów	(113 366)	(89 010)
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	(399 783)	(403 571)
Pozycje ujęte w koszcie wytworzenia świadczeń na potrzeby własne	(200 768)	(229 912)

Wzrost kosztów nagród jubileuszowych oraz kosztów rezerw na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne w stosunku do okresu porównywalnego związany jest w głównej mierze z ujęciem w okresie porównywalnym kosztów przeszłego zatrudnienia, wynikających przede wszystkim ze zmian Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy, co wpłynęło na zmniejszenie kosztów nagród jubileuszowych w kwocie 84 487 tysięcy złotych oraz kosztów rezerw na świadczenia emerytalne rentowe i podobne w kwocie 20 470 tysięcy złotych.

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe została opisana w nocy 33.1 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

13.3. Koszty amortyzacji oraz odpisy aktualizujące

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	(1 650 147)	(2 409 461)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(1 558 790)	(1 532 717)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	(30 546)	(757 974)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(49 144)	(43 487)
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	(10 311)	(22 215)
Odpis aktualizujący wartość firmy	–	(51 903)
Pozostałe	(1 356)	(1 165)
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	(35 712)	(33 318)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(16 694)	(17 639)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(18 506)	(15 679)
Pozostałe	(512)	–
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	(39 440)	(75 640)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(21 713)	(27 868)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	802	(33 245)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(13 819)	(14 308)
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	(8)	(219)
Pozostałe	(4 702)	–
Pozycje ujęte w koszcie wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	(13 773)	(17 416)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(13 246)	(16 751)
Odpis aktualizujący rzeczowe aktywa trwałe	1 155	(388)
Amortyzacja aktywów niematerialnych	(1 556)	(277)
Odpis aktualizujący aktywa niematerialne	(126)	–
Razem	(1 739 072)	(2 535 835)
Amortyzacja	(1 693 468)	(1 668 726)
Odpisy aktualizujące	(45 604)	(867 109)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Grupa ujęła odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe oraz rozwiązała w części utworzone wcześniej odpisy w segmencie Wytwarzanie, co jest wynikiem przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 30 czerwca 2017 roku testów na utratę wartości. Łączny wpływ na wynik finansowy brutto Grupy roku 2017 wyniósł 30 515 tysięcy złotych (nadwyżka utworzenia nad rozwiązaniem). Testy i ich wyniki zostały szerzej opisane w nocie 11 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dodatkowo, w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 spółki Grupy tworzyły i rozwiązywały odpisy na aktywa indywidualne oraz aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, co obciążało łącznie koszty operacyjne Grupy w kwocie 15 089 tysięcy złotych.

Weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności

Przeprowadzona w 2017 roku weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności środków trwałych i aktywów niematerialnych wpłynęła istotnie na koszty amortyzacji w następujących segmentach operacyjnych:

Wzrost/(spadek) kosztów amortyzacji	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Wydobycie	(1 312)	(13 286)
Wytwarzanie	241	520
Dystrybucja	(13 000)	(25 900)

14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Otrzymane lub należne kary, grzywny, odszkodowania	27 161	48 256
Nadwyżka (utworzenia)/ rozwiązania rezerw aktuarialnych dla obecnych emerytów i rencistów	(1 025)	58 528
Nadwyżka (utworzenia)/ rozwiązania pozostałych rezerw	(35 167)	(115 733)
Dotacje oraz przychody stanowiące równowartość odpisów amortyzacyjnych od dotacji do lub nieodpłatnie otrzymanych środków trwałych	29 411	38 434
Nadwyżka odpisanych dotacji nad utworzoną rezerwą na ich zwrot	–	29 684
Wynik ze zbycia środków trwałych / aktywów niematerialnych oraz koszty szkód w majątku trwałym	(9 489)	(116)
Odpisanie zaniechanych inwestycji i produkcji oraz likwidowanych materiałów	(3 645)	(2 821)
Koszty postępowania sądowego oraz kary i odszkodowania	(10 808)	(24 675)
Pozostałe przychody operacyjne	18 477	22 208
Pozostałe koszty operacyjne	(18 994)	(69 252)
Razem	(4 079)	(15 487)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku wystąpiła nadwyżka utworzenia pozostałych rezerw nad ich rozwiązaniem w wysokości 35 167 tysięcy złotych, z czego najistotniejsza pozycja to zwiększenie rezerwy w spółce zależnej z segmentu Dystrybucja dotyczącej podatku od nieruchomości o kwotę 27 356 tysięcy złotych.

15. Przychody i koszty finansowe

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przychody i koszty z tytułu instrumentów finansowych	(61 756)	(252 206)
Przychody z tytułu dywidendy	9 136	5 728
Przychody odsetkowe	47 266	35 314
Koszty odsetkowe	(209 322)	(259 564)
Prowizje związane z kredytami i papierami dłużnymi	(19 020)	(18 767)
Wynik na instrumentach pochodnych	(18 042)	14 138
Różnice kursowe	127 390	(30 261)
Pozostałe	836	1 206
Pozostałe przychody i koszty finansowe	(59 913)	(100 495)
Odsetki od świadczeń pracowniczych	(40 764)	(50 101)
Odsetki z tytułu dyskonta pozostałych rezerw	(14 328)	(19 106)
Pozostałe	(4 821)	(31 288)
Razem, w tym w sprawozdaniu z całkowitych dochodów:	(121 669)	(352 701)
Koszty odsetkowe od zadłużenia	(209 322)	(259 564)
Pozostałe przychody i koszty finansowe	87 653	(93 137)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku wystąpiła nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi w wysokości 127 390 tysięcy złotych. Dodatkowo różnice kursowe dotyczą w głównej mierze różnic kursowych związanych z zobowiązaniami jednostki dominującej z tytułu zadłużenia w EUR, tj. otrzymanych od spółki zależnej pożyczek, wyemitowanych w grudniu 2016 roku obligacji podporządkowanych oraz wyemitowanych w lipcu 2017 roku euroobligacji. Nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi z tego tytułu wyniosła 128 270 tysięcy złotych.

16. Podatek dochodowy**16.1. Obciążenia podatkowe w sprawozdaniu z całkowitych dochodów**

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bieżący podatek dochodowy	(261 178)	(229 134)
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(256 713)	(223 825)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	(4 465)	(5 309)
Odroczony podatek dochodowy	(113 528)	90 410
Podatek dochodowy wykazywany w wyniku finansowym	(374 706)	(138 724)
Podatek dochodowy dotyczący pozostałych całkowitych dochodów	(2 184)	(63 052)

16.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Zysk brutto przed opodatkowaniem	1 757 652	508 861
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(333 954)	(96 684)
Korekty dotyczące podatku dochodowego z lat ubiegłych	(4 465)	(5 309)
Efekty podatkowe następujących pozycji:	(14 139)	(46 169)
Nadwyżka (utworzenia)/rozwiązania niepodatkowych rezerw i odpisów aktualizujących PFRON	(19 382)	(25 072)
Trwały różnice w kosztach związanych z rzeczowymi aktywami trwałymi	(4 927)	(4 857)
Trwała utrata wartości firmy	2 733	(27 426)
Rozliczenie straty podatkowej, która nie była rozpoznana jako aktywo podatkowe	-	(9 862)
Pozostałe koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	-	16 595
Udział w wyniku wspólnych przedsięwzięć	(24 624)	(16 658)
Pozostałe przychody nie podlegające opodatkowaniu	13 880	11 408
Pozostałe	18 181	9 703
	(22 148)	9 438
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 21,3% (2016 - 27,3%)	(374 706)	(138 724)
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w wyniku finansowym	(374 706)	(138 724)

16.3. Odroczony podatek dochodowy

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz aktywów niematerialnych	1 546 630	1 511 102
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów finansowych z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania przychodu ze sprzedaży produktów i usług	37 632	45 981
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością praw majątkowych pochodzenia energii	107 511	49 299
pozostałe	7 964	15 766
	47 841	44 156
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	1 747 578	1 666 304
od rezerw bilansowych	580 180	638 914
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz aktywów niematerialnych	167 531	143 403
nieodpłatnie otrzymana infrastruktura energetyczna i otrzymane opłaty przyłączeniowe	46 669	51 811
od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów i zobowiązań finansowych	54 162	50 387
z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania kosztu sprzedaży produktów i usług	41 842	39 940
straty podatkowe	13 386	12 758
pozostałe	18 909	19 905
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	922 679	957 118
Po skompensowaniu sald na poziomie spółek z Grupy Kapitałowej podatek odroczonego Grupy prezentowany jest jako:		
Aktywo z tytułu podatku odroczonego	46 966	50 382
Zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego	(871 865)	(759 568)

Aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz zobowiązania z tytułu podatku odroczonego spółek tworzących Podatkową Grupę Kapitałową („PGK”) na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały skompensowane ze względu na fakt, iż na podstawie podpisanej w dniu 22 września 2014 roku umowy Podatkowej Grupy Kapitałowej na lata 2015–2017 spółki te składają wspólną deklarację podatkową. W dniu 30 października 2017 roku wydana została decyzja w sprawie rejestracji kolejnej Podatkowej Grupy Kapitałowej na lata 2018–2020 co zostało szerzej opisane w nocie 40 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W oparciu o sporządzone prognozy dla PGK, przewidujące uzyskiwanie dochodów podatkowych w latach następnych uznano, iż nie występuje ryzyko niezrealizowania aktywa z tytułu podatku odroczonego rozpoznanego w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego na straty podatkowe, w głównej mierze dotyczą segmentu Wydobycie. Straty podatkowe w tym segmencie powstały przed przystąpieniem spółki do Podatkowej Grupy Kapitałowej, czyli przed 1 stycznia 2015 roku. Spółka zamierza rozliczyć stratę w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach po okresie obowiązywania Podatkowej Grupy Kapitałowej.

Zmiana stanu zobowiązania z tytułu podatku odroczonego

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	1 666 304	1 677 787
<i>Zmiana stanu:</i>		
w korespondencji z wynikiem finansowym	82 807	(27 405)
w korespondencji z pozostałymi całkowitymi dochodami	(1 550)	–
nabycie ZCP Brzeszcze	–	15 239
pozostałe zmiany	17	683
Bilans zamknięcia	1 747 578	1 666 304

Zmiana stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	957 118	936 795
<i>Zmiana stanu:</i>		
w korespondencji z wynikiem finansowym	(30 721)	63 005
w korespondencji z pozostałymi całkowitymi dochodami	(3 734)	(63 052)
nabycie ZCP Brzeszcze	–	18 366
pozostałe zmiany	16	2 004
Bilans zamknięcia	922 679	957 118

17. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk na jedną akcję (w złotych)	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Podstawowy i rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	0,79	0,21

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję zaprezentowanego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Zysk netto za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	1 380 663	367 468
Liczba akcji zwykłych	1 752 549 394	1 752 549 394

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

18. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	121 980	21 603 044	18 164 046	850 102	3 261 173	44 000 345
Zakup bezpośredni	–	23	–	–	3 137 677	3 137 700
Koszty finansowania zewnętrznego	–	–	–	–	105 346	105 346
Rozliczenie środków trwałych w budowie	1 086	1 005 444	662 139	82 815	(1 751 484)	–
Sprzedaż	(154)	(10 012)	(61 733)	(27 922)	–	(99 821)
Likwidacja	(3)	(41 759)	(117 786)	(7 726)	–	(167 274)
Nieodpłatne otrzymanie	–	7 724	161	–	–	7 885
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	(30)	(14 916)	(2 394)	(15)	(11)	(17 366)
Koszty remontów	–	–	–	–	66 910	66 910
Wytworzenie we własnym zakresie	–	–	–	–	39 122	39 122
Koszty demontażu farm wiatrowych oraz likwidacji zakładów górniczych	–	32 152	1 059	–	–	33 211
Pozostałe zmiany	(99)	(735)	1 636	(2 109)	(2 645)	(3 952)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(1)	(1)	–	(2)
Bilans zamknięcia	122 780	22 580 965	18 647 127	895 144	4 856 088	47 102 104
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(433)	(7 825 966)	(9 268 038)	(517 062)	(33 657)	(17 645 156)
Amortyzacja za okres	–	(796 822)	(729 235)	(84 387)	–	(1 610 444)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(4)	(134 345)	(355 224)	(693)	(3 495)	(493 761)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	30	155 913	309 848	810	22	466 623
Sprzedaż	–	5 660	58 996	27 292	–	91 948
Likwidacja	–	32 724	114 214	7 568	–	154 506
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	9 536	2 101	15	–	11 652
Pozostałe zmiany	–	265	1 016	1 142	(9)	2 414
Bilans zamknięcia	(407)	(8 553 035)	(9 866 322)	(565 315)	(37 139)	(19 022 218)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	121 547	13 777 078	8 896 008	333 040	3 227 516	26 355 189
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	122 373	14 027 930	8 780 805	329 829	4 818 949	28 079 886
<i>w tym segmenty operacyjne:</i>						
Wydobycie	2 774	785 380	667 412	16 301	292 435	1 764 302
Wytwarzanie	41 256	2 322 835	3 753 162	35 962	3 595 630	9 748 845
Dystrybucja	61 483	10 829 553	4 244 598	261 693	918 501	16 315 828
Inne segmenty oraz pozostała działalność	16 860	90 162	115 633	15 873	12 383	250 911

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	119 536	19 928 399	16 910 428	804 020	2 599 980	40 362 363
Zakup bezpośredni	-	-	85	253	3 495 992	3 496 330
Koszty finansowania zewnętrznego	-	-	-	-	94 018	94 018
Rozliczenie środków trwałych w budowie	1 409	1 587 221	1 373 628	79 288	(3 041 546)	-
Sprzedaż	(385)	(7 610)	(14 329)	(24 203)	(48)	(46 575)
Likwidacja	-	(55 360)	(124 965)	(13 342)	-	(193 667)
Nieodpłatne otrzymanie	9	16 912	766	-	-	17 687
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	(43)	(11 789)	64	(2 062)	(13)	(13 843)
Koszty remontów	-	-	-	-	60 685	60 685
Wytworzenie we własnym zakresie	-	-	-	-	38 332	38 332
Nabycie ZCP Brzeszcze	1 544	165 401	22 429	1 637	14 405	205 416
Koszty demontażu farm wiatrowych oraz likwidacji zakładów górniczych	-	(31 863)	(1 552)	-	-	(33 415)
Pozostałe zmiany	(90)	11 733	(2 520)	4 495	(632)	12 986
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	12	16	-	28
Bilans zamknięcia	121 980	21 603 044	18 164 046	850 102	3 261 173	44 000 345
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(466)	(6 692 656)	(8 304 965)	(467 731)	(13 728)	(15 479 546)
Amortyzacja za okres	-	(802 997)	(712 304)	(79 674)	-	(1 594 975)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(30)	(540 226)	(929 441)	(3 964)	(19 958)	(1 493 619)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	47	156 917	546 123	835	29	703 951
Sprzedaż	-	3 952	12 695	22 662	-	39 309
Likwidacja	-	47 448	121 256	13 050	-	181 754
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	16	2 948	(16)	657	-	3 605
Pozostałe zmiany	-	(1 352)	(1 379)	(2 890)	-	(5 621)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-	(7)	(7)	-	(14)
Bilans zamknięcia	(433)	(7 825 966)	(9 268 038)	(517 062)	(33 657)	(17 645 156)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	119 070	13 235 743	8 605 463	336 289	2 586 252	24 882 817
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	121 547	13 777 078	8 896 008	333 040	3 227 516	26 355 189
<i>w tym segmenty operacyjne:</i>						
Wydobycie	2 774	724 056	612 225	16 706	341 810	1 697 571
Wytwarzanie	41 303	2 394 113	3 935 303	37 148	2 252 690	8 660 557
Dystrybucja	60 610	10 562 543	4 222 354	260 139	620 819	15 726 465
Inne segmenty oraz pozostała działalność	16 860	96 366	126 126	19 047	12 197	270 596

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Grupa dokonała zakupu rzeczowych aktywów trwałych (wliczając skapitalizowane koszty finansowania zewnętrznego) w kwocie 3 243 046 tysięcy złotych. Największe zakupy dokonane zostały w związku z inwestycjami w następujących segmentach operacyjnych:

Segment operacyjny	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Dystrybucja	1 637 114	1 717 236
Wytwarzanie	1 421 493	1 560 458
Wydobycie	153 795	282 420

Średnia stopa kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku wyniosła 3,17%, a w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 wyniosła 4,10%.

Główne zadania inwestycyjne realizowane przez Grupę w roku obrotowym 2017 opisane zostały w punkcie 1.5.2. Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2017.

Wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych użytkowanych na podstawie umów leasingu finansowego przedstawia poniższa tabela:

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Budynki i budowle	21 702	34 117
Maszyny i urządzenia	32	17 226
Środki transportu	-	406

Utworzenie oraz rozwiązanie odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe miało wpływ na wynik następujących segmentów operacyjnych:

	Rok zakończony 31 grudnia 2017				Rok zakończony 31 grudnia 2016			
	Wytwarzanie	Dystrybucja	Pozostała działalność	Razem	Wytwarzanie	Dystrybucja	Pozostała działalność	Razem
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(493 181)	(569)	(11)	(493 761)	(1 487 766)	(5 853)	-	(1 493 619)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	462 787	3 803	33	466 623	689 181	14 770	-	703 951
Łączny wpływ na wynik okresu	(30 394)	3 234	22	(27 138)	(798 585)	8 917	-	(789 668)

19. Wartość firmy

Segment operacyjny	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Wydobycie	13 973	13 973
Dystrybucja	25 602	25 602
Wytwarzanie	581	581
Razem	40 156	40 156

20. Świadczenia energii i prawa do emisji gazów

20.1. Długoterminowe świadczenia energii i prawa do emisji gazów

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	110 430	15 830	126 260
Zakup bezpośredni	87 880	198 635	286 515
Reklasyfikacja	(102 515)	(7 130)	(109 645)
Bilans zamknięcia	95 795	207 335	303 130

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	232 973	277 867	510 840
Zakup bezpośredni	110 430	15 830	126 260
Reklasyfikacja	(232 973)	(277 867)	(510 840)
Bilans zamknięcia	110 430	15 830	126 260

20.2. Krótkoterminowe świadczenia energii i prawa do emisji gazów

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	556 501	423 847	980 348
Zakup bezpośredni	273 404	103 611	377 015
Wytworzenie we własnym zakresie	52 350	-	52 350
Umorzenie	(653 561)	(209 652)	(863 213)
Reklasyfikacja	103 073	7 130	110 203
Bilans zamknięcia	331 767	324 936	656 703

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Świadczenia pochodzenia energii	Prawa do emisji gazów cieplarnianych	Razem
Bilans otwarcia	652 305	153 083	805 388
Zakup bezpośredni	283 978	318 127	602 105
Wytworzenie we własnym zakresie	102 149	-	102 149
Umorzenie	(709 538)	(325 230)	(1 034 768)
Reklasyfikacja	227 607	277 867	505 474
Bilans zamknięcia	556 501	423 847	980 348

20.3. Bilans praw do emisji dwutlenku węgla w Rejestrze Unii

Bilans uprawnień	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Uprawnienia na rejestrze na początek roku	19 482 951	23 737 448
Uprawnienia umorzone:		
w instalacjach TAURON Wytwarzanie S.A. (emisja poprzedniego roku)	(5 864 561)	(14 736 415)
w instalacjach TAURON Ciepło Sp. z o.o. (emisja poprzedniego roku)	(1 529 737)	(1 562 047)
w instalacjach TAURON Wytwarzanie S.A. (emisja bieżącego roku)	–	(7 501 634)
Przydział nieodpłatnych uprawnień	2 150 783	3 627 599
Uprawnienia nabyte na rynku wtórnym	16 968 000	24 673 500
Uprawnienia sprzedane na rynek wtórny	(6 558 000)	(8 755 500)
Uprawnienia na rejestrze na koniec roku, w tym:	24 649 436	19 482 951
Uprawnienia przeznaczone do umorzenia za rok bieżący:		
w instalacjach TAURON Wytwarzanie S.A.	(16 454 964)	(7 395 649)
w instalacjach TAURON Ciepło Sp. z o.o.	(14 574 412)	(5 863 776)
w instalacjach TAURON Ciepło Sp. z o.o.	(1 880 552)	(1 531 873)

W 2017 roku spółki Grupy TAURON otrzymały przydziały darmowych uprawnień do emisji na mocy art. 10a Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 roku („Dyrektywa”) zmieniającą dyrektywę 2003/87/WE, w wysokości 469 945 EUA z tytułu produkcji ciepła (na podstawie Wykazu instalacji objętych Krajowymi Środkami Wykonawczymi wraz z liczbą uprawnień do emisji na lata 2013–2020 – do wydania na rok 2017) oraz przydział uprawnień do emisji gazów cieplarnianych objętych tzw. derogacjami na mocy art. 10c Dyrektywy, wynikający z rozliczenia nakładów inwestycyjnych poniesionych w okresie od 1 lipca 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku z w ilości 1 680 838 EUA (na podstawie Wykazu instalacji wytwarzających energię elektryczną, objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, wraz z przyznaną im liczbą uprawnień do emisji do wydania w 2017 roku). Biorąc pod uwagę, iż podstawą przydziału uprawnień derogacyjnych w latach 2013–2020 są poniesione koszty inwestycji, które są warunkiem koniecznym do uzyskania uprawnień, we wrześniu 2017 roku Grupa TAURON po raz kolejny rozliczyła nakłady inwestycyjne poniesione na realizację zadań inwestycyjnych ujętych w Krajowym Planie Inwestycyjnym, poprzez złożenie sprawozdań rzeczowo-finansowych za okres rozliczeniowy od 1 lipca 2016 roku do 30 czerwca 2017 roku.

21. Pozostałe aktywa niematerialne**Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku**

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo użytkowania wieczystego gruntu	Oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Inne aktywa niematerialne	Aktywa niematerialne nie oddane do użytkowania	Aktywa niematerialne razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	5 434	786 283	610 578	211 873	93 060	1 707 228
Zakup bezpośredni	–	–	–	–	125 070	125 070
Rozliczenie aktywów nie oddanych do użytkowania	–	1 803	52 171	16 195	(70 169)	–
Sprzedaż/ Likwidacja	(15)	(1 909)	(12 181)	–	–	(14 105)
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	(12 949)	–	–	–	(12 949)
Pozostałe zmiany	984	59	(6 084)	8 480	541	3 980
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(4)	–	–	(4)
Bilans zamknięcia	6 403	773 287	644 480	236 548	148 502	1 809 220
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(5 120)	(25 617)	(387 075)	(64 982)	(7)	(482 801)
Amortyzacja za okres	(85)	–	(65 844)	(17 095)	–	(83 024)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(177)	(9 920)	(690)	(24)	–	(10 811)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	117	307	10	54	–	488
Sprzedaż/ Likwidacja	15	–	11 805	–	–	11 820
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	9 859	–	–	–	9 859
Pozostałe zmiany	(15)	–	2 154	(2 814)	–	(675)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	1	–	–	1
Bilans zamknięcia	(5 265)	(25 371)	(439 639)	(84 861)	(7)	(555 143)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	314	760 666	223 503	146 891	93 053	1 224 427
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	1 138	747 916	204 841	151 687	148 495	1 254 077

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo użytkowania wieczystego gruntu	Oprogramowanie, koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Inne aktywa niematerialne	Aktywa niematerialne nie oddane do użytkowania	Aktywa niematerialne razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Bilans otwarcia	5 690	786 504	550 892	188 004	51 885	1 582 975
Zakup bezpośredni	–	–	38	–	127 408	127 446
Rozliczenie aktywów nie oddanych do użytkowania	–	184	63 062	22 492	(85 738)	–
Sprzedaż/ Likwidacja	(256)	(2 438)	(4 000)	(89)	(55)	(6 838)
Nabycie ZCP Brzeszcze	–	10 266	95	147	–	10 508
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	(8 728)	–	–	–	(8 728)
Pozostałe zmiany	–	495	449	1 319	(440)	1 823
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	42	–	–	42
Bilans zamknięcia	5 434	786 283	610 578	211 873	93 060	1 707 228
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)						
Bilans otwarcia	(4 893)	(13 064)	(332 862)	(49 391)	–	(400 210)
Amortyzacja za okres	(159)	–	(58 046)	(15 546)	–	(73 751)
Zwiększenie odpisów aktualizujących	(403)	(23 094)	(1 359)	(138)	(7)	(25 001)
Zmniejszenie odpisów aktualizujących	79	1 773	1 619	16	–	3 487
Sprzedaż/Likwidacja	256	–	3 920	81	–	4 257
Przekazanie do/z aktywów przeznaczonych do zbycia	–	8 768	–	–	–	8 768
Pozostałe zmiany	–	–	(312)	(4)	–	(316)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(35)	–	–	(35)
Bilans zamknięcia	(5 120)	(25 617)	(387 075)	(64 982)	(7)	(482 801)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	797	773 440	218 030	138 613	51 885	1 182 765
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	314	760 666	223 503	146 891	93 053	1 224 427

22. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach

	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.	TAMEH HOLDING Sp. z o.o.*	Stan na 31 grudnia 2017
Aktywa trwale (długoterminowe)	1 219 954	1 658 016	2 877 970
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe), w tym:	3 830	552 456	556 286
<i>środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	2 673	197 401	200 074
Zobowiązania długoterminowe (-), w tym:	(538 278)	(670 240)	(1 208 518)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(488 440)	(588 368)	(1 076 808)
Zobowiązania krótkoterminowe (-), w tym:	(726 070)	(460 096)	(1 186 166)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(659 374)	(49 415)	(708 789)
Razem aktywa netto	(40 564)	1 080 136	1 039 572
Udział w aktywach netto	(20 282)	540 068	519 786
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	–	499 204	499 204
Udział w przychodach wspólnych przedsięwzięć	20	628 145	628 165
Udział w zysku (stracie) wspólnych przedsięwzięć	–	72 950	72 950
Udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnych przedsięwzięć	–	(519)	(519)

* Zaprezentowane informacje dotyczą grupy kapitałowej TAMEH HOLDING Sp. z o.o. Wartość posiadanego udziału w TAMEH HOLDING Sp. z o.o. jest różna od wartości aktywów netto przypadających Grupie, ze względu na fakt, iż cena nabycia udziałów TAMEH HOLDING Sp. z o.o. została skalkulowana przy uwzględnieniu wartości godziwej udziału wnoszonego do wspólnego przedsięwzięcia przez spółki Grupy ArcelorMittal.

	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.	TAMEH HOLDING Sp. z o.o.*	Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji	Stan na 31 grudnia 2016
Aktywa trwałe (długoterminowe)	1 126 668	1 479 845	–	2 606 513
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe), w tym:	5 739	501 547	37 056	544 342
<i>środki pieniężne i ich ekwiwalenty</i>	3 809	196 442	37 009	237 260
Zobowiązania długoterminowe (-), w tym:	(1 028 954)	(664 603)	–	(1 693 557)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(980 977)	(536 585)	–	(1 517 562)
Zobowiązania krótkoterminowe (-), w tym:	(132 395)	(349 101)	(97)	(481 593)
<i>zobowiązania z tytułu zadłużenia</i>	(65 752)	(1 647)	–	(67 399)
Razem aktywa netto	(28 942)	967 688	36 959	975 705
Udział w aktywach netto	(14 471)	483 844	18 479	487 852
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	–	442 869	18 479	461 348
Udział w przychodach wspólnych przedsięwzięć	6 675	559 624	449	566 748
Udział w zysku (stracie) wspólnych przedsięwzięć	–	60 022	18	60 040
Udział w pozostałych całkowitych dochodach wspólnych przedsięwzięć	–	(1 040)	–	(1 040)

* Zaprezentowane informacje dotyczą grupy kapitałowej TAMEH HOLDING Sp. z o.o.

Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.

Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. jest spółką celową utworzoną w 2010 roku z inicjatywy TAURON Polska Energia S.A. oraz PGNiG S.A., poprzez którą partnerzy zamierzają zrealizować inwestycję polegającą na budowie bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli opalanego gazem ziemnym o mocy elektrycznej brutto 400 MWe i mocy cieplnej netto 240 MWt.

W dniu 27 października 2016 roku podpisane zostały pomiędzy Spółką, PGNiG S.A. oraz Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. warunkowe porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu oraz warunkowy aneks do umowy sprzedaży energii elektrycznej. Ponadto, pomiędzy PGNiG S.A. oraz Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. zawarty został warunkowy aneks do umowy na dostawy paliwa gazowego.

W dniu 31 marca 2017 roku spełnione zostały warunki zawieszające i jednocześnie weszły w życie powyższe porozumienie oraz aneksy do umów, co zostało szerzej opisane w nocie 34.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

TAURON Polska Energia S.A. posiada pośredni udział na poziomie 50% w kapitale spółki i w organie stanowiącym wykonywany poprzez TAURON Wytwarzanie S.A. W związku z faktem, iż w trakcie 2015 roku, dotychczasowy udział w stratach wspólnego przedsięwzięcia oraz korekta wyników z transakcji „odgórnych” pomiędzy spółkami Grupy a wspólnym przedsięwzięciem przewyższyły wartość posiadanych udziałów we wspólnym przedsięwzięciu, Spółka zaprzestała ujmowania swojego udziału w dalszych stratach wspólnego przedsięwzięcia.

Dodatkowo, Spółka posiada należności z tytułu udzielonych pożyczek na rzecz Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. w wartości bilansowej 570 432 tysiące złotych, o czym szerzej w nocie 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

TAMEH HOLDING Sp. z o.o. i spółki zależne

W 2014 roku została zawarta umowa pomiędzy Grupą TAURON i Grupą ArcelorMittal. Jest to umowa wspólników w spółce TAMEH HOLDING Sp. z o.o., która odpowiada za zadania inwestycyjne i operacyjne w obszarze energetyki przemysłowej. Umowa została zawarta na okres 15 lat z możliwością jej przedłużenia. W konsekwencji przeprowadzonych w roku 2014 transakcji, obie grupy kapitałowe posiadają w spółce TAMEH HOLDING Sp. z o.o. po 50% udziałów.

TAMEH HOLDING Sp. z o.o. jest właścicielem 100% udziałów w TAMEH POLSKA Sp. z o.o., którą utworzyły wniesione aportem przez Grupę TAURON: Zakład Wytwarzania Nowa oraz Elektrownia Blachownia, a także wniesiona przez Grupę ArcelorMittal – Elektrociepłownia w Krakowie. Ponadto TAMEH HOLDING Sp. z o.o. posiada 100% udziałów w TAMEH Czech s.r.o.

W dniu 29 czerwca 2017 roku Zgromadzenie Wspólników TAMEH HOLDING Sp. z o.o. zdecydowało o przeznaczeniu kwoty 31 000 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla udziałowców. Udział Grupy we wspólnym przedsięwzięciu TAMEH HOLDING Sp. z o.o. został pomniejszony o wartość dywidendy przypadającej dla Grupy w kwocie 15 500 tysięcy złotych.

Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji

W dniu 5 września 2012 roku spółka zależna TAURON Wytwarzanie S.A. i KGHM Polska Miedź S.A. zawiązały spółkę celową pod nazwą Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. powołaną w celu kompleksowej realizacji inwestycji, która

obejmować miała przygotowanie, budowę oraz eksploatację bloku gazowo-parowego o mocy około 850 MWe na terenie TAURON Wytwarzanie S.A. – Oddział Elektrownia Blachownia.

W dniu 28 lipca 2016 roku TAURON Polska Energia S.A., KGHM Polska Miedź S.A. oraz TAURON Wytwarzanie S.A. podpisały porozumienie, na mocy którego zgodnie postanowiły odstąpić od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa Sp. z o.o. i rozwiązać łączącą KGHM Polska Miedź S.A. oraz TAURON Wytwarzanie S.A. umowę współników. W dniu 11 października 2016 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki rozwiązało i postawiło spółkę Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w stan likwidacji, a także powołało likwidatora. W ramach prowadzonych czynności związanych z likwidacją spółki do dnia bilansowego zakończono sprzedaż majątku spółki, archiwizację dokumentacji oraz rozwiązano umowy, których Spółka była stroną. W dniu 7 lipca 2017 roku środki z tytułu podziału majątku spółki Elektrownia Blachownia Nowa Sp. z o.o. w likwidacji w kwocie 18 542 tysiące złotych wpłynęły na konto spółki TAURON Wytwarzanie S.A. Po dniu bilansowym, w styczniu 2018 roku złożono wniosek do sądu o wykreślenie spółki z rejestru przedsiębiorców.

23. Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć

Pożyczki udzielone na rzecz wspólnego przedsięwzięcia Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. roku na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku zaprezentowano w poniższych tabelach.

	Data zawarcia umowy	Kwota pożyczki	Stan na 31 grudnia 2017		Termin spłaty	Stopa oprocentowania	Cel
			Kapitał	Odsetki			
Pożyczka podporządkowana	20.06.2012	177 000	177 000	35 052	31.12.2032	zmienna/ WIBOR 3M+marża	Realizacja projektu poprzez pozyskanie przez pożyczkobiorcę finansowania zewnętrznego
Pożyczki na spłatę zadłużenia	14.12.2015	15 850	15 850	1 370	31.12.2027	zmienna/ WIBOR 3M+marża	Spłata rat kapitałowych wraz z odsetkami kredytów udzielonych pożyczkobiorcy przez Europejski Bank
	15.12.2016	15 300	11 000	495		zmienna/ WIBOR 6M+marża	Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Polska Kasa Opieki S.A.
Porozumienia konsolidujące dług pożyczkobiorcy	30.06.2017	150 000	150 000	3 259	28.02.2018	zmienna/ WIBOR 6M+marża	Całkowita spłata wierzytelności wynikających z umów kredytowych udzielonych pożyczkobiorcy przez Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Polska Kasa Opieki S.A. oraz finansowanie bieżącej działalności operacyjnej
	31.10.2017	175 157	175 157	1 249			
Razem			529 007	41 425			
Długoterminowe			203 850	36 917			
Krótkoterminowe			325 157	4 508			

	Data zawarcia umowy	Kwota pożyczki	Stan na 31 grudnia 2016		Termin spłaty	Stopa oprocentowania	Cel
			Kapitał	Odsetki			
Pożyczka podporządkowana	20.06.2012	177 000	177 000	36 381	31.12.2032	zmienna/ WIBOR 3M+marża	Realizacja projektu poprzez pozyskanie przez pożyczkobiorcę finansowania zewnętrznego
Pożyczki na spłatę zadłużenia	14.12.2015	15 850	15 850	699	31.12.2027	zmienna/ WIBOR 3M+marża	Spłata rat kapitałowych wraz z odsetkami kredytów udzielonych pożyczkobiorcy przez Europejski Bank
	15.12.2016	15 300	11 000	21		zmienna/ WIBOR 6M+marża	Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Polska Kasa Opieki S.A.
Pożyczki pozostałe	25.11.2015	2 600	2 600	117	30.06.2017	zmienna/ WIBOR 6M+marża	Finansowanie bieżącej działalności operacyjnej
	22.01.2016	5 500	5 500	214			
	22.04.2016	1 200	600	17			
	27.05.2016	3 100	3 100	65			
	31.08.2016	3 800	2 875	28			
Razem			218 525	37 542			
Długoterminowe			203 850	37 101			
Krótkoterminowe			14 675	441			

Na mocy umów z dnia 30 marca 2017 roku Spółka udzieliła Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. pożyczek na spłatę zadłużenia na łączną kwotę 290 742 tysiące złotych. Pożyczki zostały udzielone na wcześniejszą spłatę przez pożyczkobiorcę wierzytelności wynikających z umów kredytowych zawartych z przeznaczeniem na budowę bloku elektrociepłowniczego w Stalowej Woli, o czym szerzej w nocy 34.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Na mocy umów z dnia 16 lutego 2017 roku oraz z dnia 28 kwietnia 2017 roku Spółka udzieliła Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. pożyczek pozostałych na łączną kwotę 5 250 tysięcy złotych na finansowanie bieżącej działalności pożyczkobiorcy.

W dniu 30 czerwca 2017 roku Spółka zawarła z Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. dwa porozumienia konsolidujące dług pożyczkobiorcy wynikający z zawartych umów pożyczek na spłatę zadłużenia na łączną kwotę 290 742 tysiące złotych oraz pożyczek pozostałych na łączną kwotę 19 925 tysięcy złotych. Na mocy zawartych porozumień konsolidacją objęto kwoty należności głównych wraz z odsetkami naliczonymi do dnia 30 czerwca 2017 roku włącznie:

- Porozumieniem konsolidującym z dnia 30 czerwca 2017 roku na łączną kwotę 150 000 tysięcy złotych objęta została całość należności głównej wynikającej z umowy pożyczki na spłatę zadłużenia z dnia 30 marca 2017 roku na kwotę 145 991 tysięcy złotych oraz część należności głównej w wysokości 4 009 tysięcy złotych wynikającej z umowy pożyczki na spłatę zadłużenia z dnia 30 marca 2017 roku na kwotę 73 518 tysięcy złotych.
- Porozumieniem z dnia 30 czerwca 2017 roku na łączną kwotę 170 058 tysięcy złotych objęto:
  - pozostałą część należności głównej w wysokości 69 509 tysięcy złotych wynikającej z umowy pożyczki na spłatę zadłużenia z dnia 30 marca 2017 roku na kwotę 73 518 tysięcy złotych,
  - całość należności głównej wynikającej z umowy pożyczki na spłatę zadłużenia z dnia 30 marca 2017 roku na kwotę 71 233 tysiące złotych,
  - całość należności głównej wynikającej z umów pożyczek pozostałych zawartych na finansowanie bieżącej działalności operacyjnej pożyczkobiorcy na łączną kwotę 19 925 tysięcy złotych,
  - odsetki naliczone od udzielonych pożyczek objętych porozumieniami konsolidującymi, liczone za okres od dnia zawarcia danej pożyczki do dnia 30 czerwca 2017 roku włącznie, w łącznej kwocie 3 841 tysięcy złotych,
  - kwotę dodatkowej pożyczki udzielonej na mocy niniejszego porozumienia przez Spółkę pożyczkobiorcy w łącznej wysokości 5 550 tysięcy złotych. Pożyczka została udzielona w głównej mierze na finansowanie bieżącej działalności operacyjnej pożyczkobiorcy.

W dniu 31 października 2017 roku, podpisane zostały pomiędzy Spółką a Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A.:

- Nowe porozumienie konsolidujące na łączną kwotę 175 157 tysięcy złotych obowiązujące od dnia 1 listopada 2017 roku, na mocy którego nastąpiło odnowienie do dnia 28 lutego 2018 roku długu Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. wynikającego z podpisanego w dniu 30 czerwca 2017 roku porozumienia konsolidującego na kwotę 170 058 tysięcy złotych wraz z odsetkami naliczonymi do dnia 31 października 2017 roku w łącznej kwocie 2 449 tysięcy złotych oraz udzielenie dodatkowej pożyczki dla Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. w kwocie 2 650 tysięcy złotych przeznaczonej na pokrycie bieżącej działalności pożyczkobiorcy.
- Aneks do porozumienia konsolidującego z dnia 30 czerwca 2017 roku na kwotę 150 000 tysięcy złotych, na mocy którego wydłużono termin spłaty pożyczek objętych porozumieniem do dnia 28 lutego 2018 roku.

Po dniu bilansowym, w dniu 12 stycznia 2018 roku Spółka zawarła z Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. umowę pożyczki w kwocie 27 000 tysięcy złotych z przeznaczeniem na potrzeby działalności pożyczkobiorcy. Zgodnie z umową spłata pożyczki wraz z odsetkami, naliczonymi w oparciu o stawkę WIBOR 1M powiększoną o marżę, nastąpi w terminie do dnia 28 lutego 2018 roku, a zabezpieczeniem spłaty pożyczki, naliczonych odsetek oraz kosztów i innych kwot należnych Spółce z tytułu umowy jest weksel własny in blanco pożyczkobiorcy wraz z deklaracją wekslową do łącznej kwoty 32 400 tysięcy złotych.

Po dniu bilansowym, w dniu 28 lutego 2018 roku Spółka zawarła z Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. porozumienie konsolidujące dług pożyczkobiorcy w łącznej kwocie 609 951 tysięcy złotych, dokonując odnowienia wszystkich dotychczasowych zobowiązań pożyczkobiorcy wynikających z udzielonych i niespłaconych do dnia 28 lutego 2018 roku pożyczek. Na mocy zawartego porozumienia konsolidacją objęto kwoty należności głównych udzielonych pożyczek, których wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 529 007 tysięcy złotych, kwotę należności głównej umowy pożyczki z dnia 12 stycznia 2018 roku w wysokości 27 000 tysięcy złotych oraz kwotę odsetek od powyższego zadłużenia naliczonych na dzień 28 lutego 2018 roku w łącznej wysokości 53 944 tysiące złotych. Zgodnie z zawartym porozumieniem konsolidującym część długu w wysokości 299 100 tysięcy złotych zostanie spłacona w terminie dwóch dni roboczych od daty pozyskania przez pożyczkobiorcę finansowania zewnętrznego w związku z projektem budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli, zaś pozostała do spłaty kwota długu w wysokości 310 851 tysięcy złotych wraz z odsetkami naliczonymi od dnia 1 marca 2018 roku zostanie spłacona przez pożyczkobiorcę w terminie do dnia 30 czerwca 2033 roku. Pożyczka oprocentowania jest w oparciu o stałą stopę procentową, a zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową do łącznej kwoty 732 000 tysięcy złotych.

Po dniu bilansowym, w dniu 8 marca 2018 roku Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. podpisała umowę pożyczki z Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. Na mocy wyżej wymienionej umowy, Bank Gospodarstwa Krajowego oraz PGNiG S.A. udzielił Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. pożyczki w kwocie po 450 000 tysięcy złotych każdy, z przeznaczeniem na refinansowanie długu Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. wobec Spółki i PGNiG S.A. w łącznej kwocie 600 000 tysięcy złotych oraz na pokrycie nowych wydatków inwestycyjnych na dokończenie projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli w kwocie 300 000 tysięcy złotych. Data ostatecznej spłaty pożyczki przypada na 14 czerwca 2030 roku. Umowa pożyczki przewiduje wypłatę środków na rzecz Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. po spełnieniu warunków zawieszających, z których jednym jest przedstawienie Bankowi Gospodarstwa Krajowego gwarancji bankowej wystawionej na zlecenie Spółki i zabezpieczającej dług pożyczkobiorcy w stosunku do banku. Gwarancja bankowa będzie odnawiana corocznie, a jej wysokość nie przekroczy 517 500 tysięcy złotych.

24. Pozostałe aktywa finansowe

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Udziały i akcje	141 698	131 698
Lokaty i depozyty Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych	39 756	38 472
Instrumenty pochodne	33 416	56 417
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	104 077	27 761
Pożyczki udzielone	10 547	50
Wadia, kaucje i zabezpieczenia przekazane	61 817	41 818
Depozyty początkowe	11 140	–
Pozostałe	7 554	10 561
Razem	410 005	306 777
Długoterminowe	238 095	227 140
Krótkoterminowe	171 910	79 637

Na dzień 31 grudnia 2017 roku posiadane udziały i akcje obejmują w głównej mierze udziały w następujących spółkach:

- SCE Jaworzno III Sp. z o.o. o wartości 36 283 tysiące złotych;
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Tychy Sp. z o.o. o wartości 32 483 tysiące złotych;
- PGE EJ 1 Sp. z o.o. o wartości 26 546 tysięcy złotych;
- Energetyka Cieszyńska Sp. z o.o. o wartości 15 063 tysiące złotych;
- Magenta Grupa TAURON Sp. z o.o. o wartości 9 500 tysięcy złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku jednostka dominująca nabyła jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych za łączną kwotę 75 000 tysięcy złotych.

25. Pozostałe aktywa niefinansowe

25.1. Długoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Zaliczki na środki trwałe w budowie oraz aktywa niematerialne, w tym:	163 906	274 301
<i>związane z realizacją zadania Budowa Bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III</i>	162 589	271 667
Koszty przygotowania produkcji w kopalniach węgla kamiennego	144 061	132 862
Rozliczenia międzyokresowe prowizji z tytułu zadłużenia	12 252	6 005
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	26 627	9 232
Razem	346 846	422 400

25.2. Krótkoterminowe pozostałe aktywa niefinansowe

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Koszty rozliczane w czasie	79 935	78 457
Koszty przygotowania produkcji w kopalniach węgla kamiennego	52 123	36 175
Ubezpieczenia majątkowe i deliktowe	3 010	10 922
Usługi informatyczne, telekomunikacyjne i pocztowe	15 074	17 994
Rozliczenia międzyokresowe prowizji z tytułu zadłużenia	3 917	3 526
Pozostałe koszty rozliczane w czasie	5 811	9 840
Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe	7 120	106 551
Zaliczki na dostawy	4 858	103 601
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami ZFŚS	–	338
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	2 262	2 612
Razem	87 055	185 008

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Jednostki wchodzące w skład Grupy skompensowały aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. Tabela poniżej przedstawia analitykę funduszu.

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Pożyczki udzielone pracownikom	29 718	30 671
Środki pieniężne	17 703	17 093
Pozostałe aktywa i zobowiązania Funduszu	2 316	2 822
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(49 828)	(50 248)
Saldo po skompensowaniu	(91)	338
Odpisy na Fundusz w okresie	(55 624)	(62 180)

26. Zapasy

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Wartość brutto		
Węgiel, w tym stanowiący:	189 464	320 201
<i>Materiały</i>	33 260	98 759
<i>Półprodukty i produkcja w toku</i>	155 180	216 831
Świadectwa pochodzenia energii	–	783
Prawa do emisji gazów cieplarnianych	382	45 912
Pozostałe zapasy	114 450	115 591
Razem	304 296	482 487
Wycena do wartości godziwej		
Prawa do emisji gazów cieplarnianych	8	13 226
Wycena do wartości netto możliwej do uzyskania		
Pozostałe zapasy	(8 841)	(9 593)
Razem	(8 833)	3 633
Wartość godziwa		
Prawa do emisji gazów cieplarnianych	390	59 138
Wartość netto możliwa do uzyskania		
Węgiel, w tym stanowiący:	189 464	320 201
<i>Materiały</i>	33 260	98 759
<i>Półprodukty i produkcja w toku</i>	155 180	216 831
Świadectwa pochodzenia energii	–	783
Pozostałe zapasy	105 609	105 998
Razem	295 463	486 120

Zmiana stanu odpisów aktualizujących zapasy / Aktualizacja wartości zapasów

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	3 633	(10 136)
Utworzenie odpisów	(4 109)	(5 417)
Rozwiązanie odpisów	623	2 682
Wykorzystanie odpisów	4 238	3 278
Wycena do wartości godziwej uprawnień do emisji zanieczyszczeń	(13 218)	13 226
Bilans zamknięcia	(8 833)	3 633

27. Należności od odbiorców

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Wartość brutto		
Należności od odbiorców	1 557 864	1 527 921
Należności od odbiorców – doszacowanie przychodów z tytułu energii elektrycznej oraz usługi dystrybucyjnej	499 601	425 705
Należności dochodzone na drodze sądowej	205 025	146 086
Razem	2 262 490	2 099 712
Odpis aktualizujący		
Należności od odbiorców	(49 159)	(84 036)
Należności dochodzone na drodze sądowej	(180 518)	(121 611)
Razem	(229 677)	(205 647)
Wartość netto		
Należności od odbiorców	1 508 705	1 443 885
Należności od odbiorców – doszacowanie przychodów z tytułu energii elektrycznej oraz usługi dystrybucyjnej	499 601	425 705
Należności dochodzone na drodze sądowej	24 507	24 475
Razem	2 032 813	1 894 065

Wiekowanie należności od odbiorców na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Nie przetereiminowane	Przetereiminowane					Razem
		<30 dni	30–90 dni	90–180 dni	180–360 dni	>360 dni	
Wartość przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	1 794 372	170 594	65 539	17 954	33 717	180 314	2 262 490
Odpis aktualizujący	(1 282)	(1 887)	(32 854)	(6 756)	(30 538)	(156 360)	(229 677)
Wartość netto	1 793 090	168 707	32 685	11 198	3 179	23 954	2 032 813

Wiekowanie należności od odbiorców na dzień 31 grudnia 2016 roku

	Nie przetereiminowane	Przetereiminowane					Razem
		<30 dni	30–90 dni	90–180 dni	180–360 dni	>360 dni	
Wartość przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	1 661 135	169 403	45 013	19 816	25 657	178 688	2 099 712
Odpis aktualizujący	(5 369)	(12 255)	(3 683)	(6 303)	(22 732)	(155 305)	(205 647)
Wartość netto	1 655 766	157 148	41 330	13 513	2 925	23 383	1 894 065

Grupa nie posiada istotnych pozycji, które na dzień bilansowy byłyby nieściągalne, lecz nie objęte odpisem aktualizującym.

Odpisy aktualizujące należności od odbiorców

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	(205 647)	(278 374)
Utworzenie	(106 052)	(97 928)
Wykorzystanie	9 282	22 861
Rozwiązanie	52 296	87 267
Inne zmiany	20 444	60 527
Bilans zamknięcia	(229 677)	(205 647)

28. Należności z tytułu podatków i opłat

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	2 128	83 468
Należności z tytułu podatku VAT	211 520	154 181
Należności z tytułu akcyzy	29 718	24 205
Pozostałe	760	2 000
Razem	244 126	263 854

29. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Środki pieniężne w banku i w kasie	703 202	368 274
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	205 889	16 450
Inne	158	157
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w tym:	909 249	384 881
środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	152 952	144 404
Kredyt w rachunku bieżącym	(93 503)	(15 156)
Cash pool	(13 676)	(16 095)
Różnice kursowe	(717)	1 103
Razem saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	801 353	354 733

Stan środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania na dzień 31 grudnia 2017 roku stanowią w głównej mierze salda rachunków wadialnych w łącznej kwocie 84 124 tysiące złotych, jak również saldo środków pieniężnych na rachunkach rozliczeniowych do obsługi obrotu energią elektryczną oraz prawami do emisji na Towarowej Giełdzie Energii S.A. w łącznej kwocie 61 846 tysięcy złotych.

30. Kapitał własny**30.1. Kapitał podstawowy****Kapitał podstawowy na dzień 31 grudnia 2017 roku**

Seria/ emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość nominalna akcji (w złotych)	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału
AA	na okaziciela	1 589 438 762	5	7 947 194	gotówka/aport
BB	imiennie	163 110 632	5	815 553	aport
	Razem	1 752 549 394		8 762 747	

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość kapitału podstawowego, liczba akcji oraz wartość nominalna akcji nie uległy zmianie od dnia 31 grudnia 2016 roku.

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2017 roku (według najlepszej wiedzy Spółki)

Akcjonariusz	Liczba akcji	Wartość akcji	Udział w kapitale podstawowym (%)	Udział w liczbie głosów (%)
Skarb Państwa	526 848 384	2 634 242	30,06%	30,06%
KGHM Polska Miedź S.A.	182 110 566	910 553	10,39%	10,39%
Nationale - Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	88 742 929	443 715	5,06%	5,06%
Pozostali akcjonariusze	954 847 515	4 774 237	54,49%	54,49%
Razem	1 752 549 394	8 762 747	100%	100%

Struktura akcjonariatu, według najlepszej wiedzy Spółki, na dzień 31 grudnia 2017 roku nie uległa zmianie w porównaniu do struktury na dzień 31 grudnia 2016 roku.

30.2. Prawa akcjonariuszy

Prawo głosu akcjonariuszy dysponujących powyżej 10% ogółu głosów w Spółce zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na Walnym Zgromadzeniu więcej niż 10% ogółu głosów w Spółce.

Ograniczenie prawa głosu, o którym mowa powyżej nie dotyczy Skarbu Państwa i podmiotów zależnych od Skarbu Państwa w okresie, w którym Skarb Państwa wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania co najmniej 25% ogółu głosów w Spółce.

Szerzej na temat ograniczeń w wykonywaniu prawa głosu zostało przedstawione w punkcie 6.6. Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2017.

30.3. Kapitał zapasowy

W dniu 29 maja 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki podjęło uchwałę w sprawie pokrycia straty netto za rok obrotowy 2016 w wysokości 166 253 tysiące złotych z kapitału zapasowego Spółki.

30.4. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Podziałowi nie podlegają kwoty wyniku z lat ubiegłych powstałe w wyniku rozliczenia połączenia z jednostkami zależnymi, jak również zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia ujmowane poprzez pozostałe całkowite dochody.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

Zarząd Spółki rekomenduje przeznaczanie zysku netto za rok obrotowy 2017 w wysokości 854 351 tysięcy złotych na zasilenie kapitału zapasowego Spółki.

30.5. Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Na początek okresu	29 660	(73 414)
Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających	(8 159)	132 108
Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających odniesiona do wyniku finansowego okresu	–	(4 856)
Podatek odroczony	1 550	(24 178)
Na koniec okresu	23 051	29 660

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających wynika z wyceny instrumentów Interest Rate Swap (IRS) zabezpieczających ryzyko stopy procentowej z tytułu wyemitowanych obligacji, co zostało szerzej opisane w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dla zawartych transakcji zabezpieczających objętych polityką zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym, Spółka stosuje rachunkowość zabezpieczeń.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w kapitale z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających Spółka rozpoznała kwotę 23 051 tysięcy złotych. Kwota ta stanowi aktywo z tytułu wyceny instrumentów IRS na dzień bilansowy w kwocie 28 482 tysiące złotych, skorygowane o część wyceny dotyczącą naliczonych na dzień bilansowy odsetek z tytułu obligacji z uwzględnieniem podatku odroczonego.

W wyniku finansowym bieżącego okresu ujęto kwotę 1 525 tysięcy złotych, która stanowi otrzymaną kwotę zrealizowanego zabezpieczenia dotyczącą zakończonych okresów odsetkowych.

30.6. Udziały niekontrolujące

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Na początek okresu	30 052	29 829
Dywidendy dla udziałów niekontrolujących	(564)	(3 043)
Udział w zyskach/(stratach) aktuarialnych dotyczących rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	33	272
Nabycie i odkup udziałów niekontrolujących przez Grupę Kapitałową	(437)	325
Udział w wyniku jednostek zależnych	2 283	2 669
Na koniec okresu	31 367	30 052

31. Dywidendy wypłacone

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Dywidendy wypłacone z zysku przez jednostki zależne	(595)	(2 787)

W dniu 13 marca 2017 roku Zarząd TAURON Polska Energia S.A. podjął uchwałę w sprawie skierowania wniosku do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia TAURON Polska Energia S.A. o pokrycie straty netto Spółki za rok obrotowy 2016 w wysokości 166 253 tysiące złotych z kapitału zapasowego Spółki. Zarząd Spółki postanowił nie rekomendować Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Spółki podjęcia decyzji o użyciu kapitału zapasowego Spółki z przeznaczeniem na wypłatę dywidendy za 2016 rok dla akcjonariuszy Spółki. W dniu 29 maja 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki podjęło uchwałę zgodną z rekomendacją Zarządu.

W dniu 10 marca 2016 roku Zarząd podjął uchwałę dotyczącą rekomendacji Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki przeznaczenia kapitału zapasowego Spółki w części obejmującej kwoty przeniesione z zysków lat ubiegłych na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki w kwocie 175 255 tysięcy złotych, co daje 0,10 zł na jedną akcję. W dniu 17 marca 2016 roku rekomendacja przedstawiona przez Zarząd została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Nadzorczą Spółki. W dniu 8 czerwca 2016 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki nie podjęło uchwały w sprawie użycia kapitału zapasowego Spółki w części obejmującej kwoty przeniesione z zysków lat ubiegłych poprzez przeznaczenie jego części na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Spółki.

32. Zobowiązania z tytułu zadłużenia

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Kredyty i pożyczki	1 191 388	1 263 553
Wyemitowane obligacje	8 637 435	7 681 128
Leasing finansowy	23 973	34 848
Razem	9 852 796	8 979 529
Długoterminowe	9 501 414	8 759 789
Krótkoterminowe	351 382	219 740

32.1. Kredyty i pożyczki**Zaciągnięte kredyty i pożyczki na dzień 31 grudnia 2017 roku**

Waluta	Stopa oprocentowania	Wartość kredytów, pożyczek na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego):					
		w walucie	w złotych	poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
PLN	zmienna	55 757	55 757	22 297	5 496	7 341	7 341	13 282	–
	stała	1 036 011	1 036 011	35 187	127 054	162 240	162 240	273 506	275 784
Razem PLN		1 091 768	1 091 768	57 484	132 550	169 581	169 581	286 788	275 784
EUR	zmienna	22 060	92 009	92 009	–	–	–	–	–
Razem EUR		22 060	92 009	92 009	–	–	–	–	–
USD	zmienna	418	1 454	1 454	–	–	–	–	–
Razem USD		418	1 454	1 454	–	–	–	–	–
Razem			1 185 231	150 947	132 550	169 581	169 581	286 788	275 784
			Odsetki zwiększające wartość bilansową	6 157					
Razem			1 191 388						

Zaciągnięte kredyty i pożyczki na dzień 31 grudnia 2016 roku

Waluta	Stopa oprocentowania	Wartość kredytów, pożyczek na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego):					
		w walucie	w złotych	poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
PLN	zmienna	57 918	57 918	17 791	5 894	7 491	7 341	14 575	4 826
	stała	1 183 418	1 183 418	20 445	127 044	162 227	162 227	324 455	387 020
Razem PLN		1 241 336	1 241 336	38 236	132 938	169 718	169 568	339 030	391 846
EUR	zmienna	3 032	13 415	13 415	-	-	-	-	-
Razem EUR		3 032	13 415	13 415	-	-	-	-	-
USD	zmienna	410	1 716	1 716	-	-	-	-	-
Razem USD		410	1 716	1 716	-	-	-	-	-
Razem			1 256 467	53 367	132 938	169 718	169 568	339 030	391 846
Odsetki zwiększające wartość bilansową				7 086					
Razem				1 263 553					

Zmianę stanu kredytów i pożyczek bez odsetek zwiększających wartość bilansową w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie porównywalnym przedstawia poniższa tabela.

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	1 256 467	1 403 618
Zmiana stanu kredytów w rachunku bieżącym i zobowiązań z tytułu pożyczek cash pool	83 471	(8 332)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek (bez kredytów w rachunku bieżącym i pożyczek cash pool):	(154 707)	(138 819)
Spłata	(154 918)	(140 331)
Zaciągnięcie	-	914
Zmiana wyceny	211	598
Bilans zamknięcia	1 185 231	1 256 467

Główne zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek przedstawia tabela poniżej.

Kredyt/ pożyczka	Kredytodawca/ pożyczkodawca	Cel	Oprocentowanie	Termin spłaty	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Kredyt	Europejski Bank Inwestycyjny	Budowa kotła opalanego biomasą w Elektrowni Jaworzno III oraz remont turbiny parowej	stałe – ustalone do dnia 15.06.2016	15.12.2021	84 039	105 039
		Budowa i rozruch bloku kogeneracyjnego w EC Bielsko-Biała	stałe – ustalone do dnia 15.06.2016	15.12.2021	120 061	150 056
		Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych	stałe – ustalone do dnia 15.12.2017	15.06.2024	266 139	307 362
			stałe – ustalone do dnia 15.03.2018	15.09.2024	128 711	147 091
			stałe – ustalone do dnia 15.03.2018	15.09.2024	160 819	183 783
		Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych oraz modernizacja elektrowni wodnych	stałe – ustalone do dnia 15.09.2019	15.03.2027	282 341	297 170
Kredyt w rachunku bieżącym	Bank Gospodarstwa Krajowego	Finansowanie transakcji na uprawnienia do emisji zanieczyszczeń, energii i gazu	zmiennie	31.12.2018	92 048	13 415
Pożyczka	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Budowa jednostki wytwórczej OZE w Elektrowni Jaworzno III	zmiennie	15.12.2022	20 000	24 000
		Budowa instalacji zasilania biomasą oraz modernizacja kotła fluidalnego w ZW Tychy	zmiennie	15.12.2022	13 881	16 561
Pozostałe kredyty i pożyczki					23 349	19 076
Razem					1 191 388	1 263 553

32.2. Wyemitowane obligacje

Wyemitowane obligacje na dzień 31 grudnia 2017 roku

Emitent	Transza/ Bank	Termin wykupu	Waluta	Wartość nominalna kapitału w walucie	Stan na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)		
					Narosłe odsetki	Wartość kapitału według zamortyzowanego kosztu	do 2 lat	od 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
TAURON Polska Energia S.A.	Bank Gospodarstwa Krajowego	20.12.2019	PLN	100 000	107	99 869	99 869	-	-
		20.12.2020	PLN	100 000	107	99 838	-	99 838	-
		20.12.2021	PLN	100 000	107	99 817	-	99 817	-
		20.12.2022	PLN	100 000	107	99 800	-	99 800	-
		20.12.2023	PLN	100 000	107	99 787	-	-	99 787
		20.12.2024	PLN	100 000	107	99 778	-	-	99 778
		20.12.2025	PLN	100 000	107	99 770	-	-	99 770
		20.12.2026	PLN	100 000	107	99 761	-	-	99 761
		20.12.2027	PLN	100 000	107	99 756	-	-	99 756
		20.12.2028	PLN	100 000	107	99 752	-	-	99 752
		20.12.2020	PLN	70 000	74	69 963	-	69 963	-
		20.12.2021	PLN	70 000	74	69 961	-	69 961	-
		20.12.2022	PLN	70 000	74	69 959	-	69 959	-
		20.12.2023	PLN	70 000	74	69 958	-	-	69 958
		20.12.2024	PLN	70 000	74	69 957	-	-	69 957
		20.12.2025	PLN	70 000	74	69 956	-	-	69 956
		20.12.2026	PLN	70 000	74	69 956	-	-	69 956
		20.12.2027	PLN	70 000	74	69 955	-	-	69 955
		20.12.2028	PLN	70 000	74	69 955	-	-	69 955
		20.12.2029	PLN	70 000	74	69 955	-	-	69 955
	Program Emisji Obligacji z dnia 24.11.2015 roku	29.12.2020	PLN	1 600 000	389	1 597 188	-	1 597 188	-
	TPEA1119	4.11.2019	PLN	1 750 000	7 609	1 749 277	1 749 277	-	-
	Europejski Bank Inwestycyjny	16.12.2034	EUR	190 000	1 597	791 355	-	-	791 355
	Euroobligacje EURBD050727	5.07.2027	EUR	500 000	24 425	2 069 193	-	-	2 069 193
TAURON Sweden Energy AB (publ)		3.12.2029	EUR	168 000	1 950	695 139	-	-	695 139
Razem					37 780	8 599 655	1 849 146	2 106 526	4 643 983

Wyemitowane obligacje na dzień 31 grudnia 2016 roku

Emitent	Transza/ Bank	Termin wykupu	Waluta	Wartość nominalna kapitału w walucie	Stan na dzień bilansowy		Z tego o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)		
					Narosłe odsetki	Wartość kapitału według zamortyzowanego kosztu	do 2 lat	od 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
TAURON Polska Energia S.A.	Bank Gospodarstwa Krajowego	20.12.2019	PLN	100 000	107	99 805	-	99 805	-
		20.12.2020	PLN	100 000	107	99 786	-	99 786	-
		20.12.2021	PLN	100 000	107	99 773	-	99 773	-
		20.12.2022	PLN	100 000	107	99 763	-	-	99 763
		20.12.2023	PLN	100 000	107	99 754	-	-	99 754
		20.12.2024	PLN	100 000	107	99 749	-	-	99 749
		20.12.2025	PLN	100 000	107	99 744	-	-	99 744
		20.12.2026	PLN	100 000	107	99 738	-	-	99 738
		20.12.2027	PLN	100 000	107	99 734	-	-	99 734
		20.12.2028	PLN	100 000	107	99 733	-	-	99 733
		20.12.2020	PLN	70 000	74	69 976	-	69 976	-
		20.12.2021	PLN	70 000	74	69 976	-	69 976	-
		20.12.2022	PLN	70 000	74	69 976	-	-	69 976
		20.12.2023	PLN	70 000	74	69 976	-	-	69 976
		20.12.2024	PLN	70 000	74	69 975	-	-	69 975
		20.12.2025	PLN	70 000	74	69 975	-	-	69 975
		20.12.2026	PLN	70 000	74	69 975	-	-	69 975
		20.12.2027	PLN	70 000	74	69 975	-	-	69 975
		20.12.2028	PLN	70 000	74	69 975	-	-	69 975
		20.12.2029	PLN	70 000	74	69 975	-	-	69 975
	Program Emisji Obligacji z dnia 24.11.2015 roku	29.12.2020	PLN	2 250 000	549	2 244 801	-	2 244 801	-
		25.03.2020	PLN	100 000	790	99 771	-	99 771	-
		9.12.2020	PLN	300 000	560	298 761	-	298 761	-
	TPEA1119	4.11.2019	PLN	1 750 000	7 578	1 749 155	-	1 749 155	-
	Europejski Bank Inwestycyjny	16.12.2034	EUR	190 000	1 693	839 330	-	-	839 330
TAURON Sweden Energy AB (publ)		3.12.2029	EUR	168 000	2 067	736 930	-	-	736 930
Razem					15 047	7 666 081	-	4 831 804	2 834 277

W dniu 5 lipca 2017 roku Spółka wyemitowała euroobligacje o łącznej wartości nominalnej 500 000 tysięcy euro i cenie emisyjnej 99,438% wartości nominalnej. Zapadalność obligacji wynosi 10 lat. Są to obligacje o oprocentowaniu stałym, a odsetki płatne są w okresach rocznych. Obligacje zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym Giełdy Papierów Wartościowych w Londynie (London Stock Exchange). Agencja ratingowa Fitch nadała euroobligacjom rating na poziomie „BBB”.

W dniu 20 czerwca 2017 roku dokonano prolongaty Programu emisji obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku, na podstawie podpisanych aneksów do umowy agencyjnej i depozytowej oraz umowy gwarancyjnej:

- o jeden rok, tj. do dnia 31 grudnia 2021 roku („I Okres Prolongaty”). Kwota programu w I Okresie Prolongaty będzie wynosić maksymalnie 5 320 000 tysięcy złotych, a do prolongaty przystąpiły następujące banki: MUFG Bank (Europe) N.V., MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce, Bank Zachodni WBK S.A., CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. Oddział w Polsce, ING Bank Śląski S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. oraz mBank S.A.
- o dwa lata, tj. do dnia 31 grudnia 2022 roku („II Okres Prolongaty”). Kwota programu w II Okresie Prolongaty będzie wynosić maksymalnie 2 450 000 tysięcy złotych, a do prolongaty przystąpiły banki: MUFG Bank (Europe) N.V., MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce oraz Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

Po dniu bilansowym, w dniu 9 marca 2018 roku podpisane zostały kolejne aneksy do umowy agencyjnej i depozytowej oraz umowy gwarancyjnej, których skutkiem jest wydłużenie przez część banków okresu dostępności środków w ramach Programu. Oznacza to, że maksymalna wartość Programu:

- do dnia 31 grudnia 2021 roku wynosi 6 070 000 tysięcy złotych (przed podpisaniem aneksów wynosiła 5 320 000 tysięcy złotych),
- do dnia 31 grudnia 2022 roku wynosi 5 820 000 tysięcy złotych (przed podpisaniem aneksów wynosiła 2 450 000 tysięcy złotych).

Do dnia 31 grudnia 2020 roku wartość Programu nie ulega zmianie i wynosi maksymalnie 6 270 000 tysięcy złotych.

Aneksy zostały zawarte z następującymi bankami biorącym udział w Programie: Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank BGŻ BNP Paribas S.A., Bank Zachodni WBK S.A., CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. Oddział w Polsce, ING Bank Śląski S.A., mBank S.A., MUFG Bank (Europe) N.V., MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce oraz Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. W związku z dokonaną prolongatą nie uległ zmianie poziom marży finansowania w ramach Programu.

Obligacje wyemitowane w dniu 16 grudnia 2016 roku o wartości nominalnej 190 000 tysięcy euro stanowią podporządkowane, niezabezpieczone, kuponowe papiery wartościowe na okaziciela, które zostały objęte przez Europejski Bank Inwestycyjny w ramach operacji Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, uruchomionego przez EBI wspólnie z Komisją Europejską w celu realizacji tzw. planu Junckera. Walutą emisji jest euro. Termin wykupu przypada na 18 lat od daty emisji, przy czym zgodnie z charakterystyką finansowania hybrydowego zdefiniowano pierwszy okres finansowania na 8 lat („I Okres Finansowania”), w którym nie będzie możliwy wcześniejszy wykup obligacji przez Spółkę oraz nie będzie możliwa wcześniejsza sprzedaż obligacji przez EBI na rzecz osób trzecich (w obu przypadkach z zastrzeżeniem wyjątków określonych w umowie). Obligacje są oprocentowane według stałej stopy procentowej w I Okresie Finansowania, natomiast w kolejnym 10-letnim okresie finansowania („II Okres Finansowania”) będą oprocentowane według zmiennej stopy procentowej (Euribor 6M) powiększonej o ustaloną marżę. Umowa przewiduje możliwość odroczenia płatności odsetek od obligacji. Podporządkowany charakter obligacji sprawia, iż w przypadku upadłości lub likwidacji Spółki, zobowiązania wynikające z obligacji będą miały pierwszeństwo zaspokojenia jedynie przed wierzytelnościami akcjonariuszy Spółki. Emisja obligacji ma pozytywny wpływ na stabilność finansową Grupy, ponieważ obligacje są wyłączone z kalkulacji wskaźnika zadłużenia, stanowiącego kowenant niektórych programów finansowania. Ponadto 50% kwoty obligacji zostało zaliczone przez agencję ratingową jako kapitał w modelu ratingowym, co ma korzystny wpływ na ocenę ratingową Grupy TAURON. Obligacje uzyskały rating agencji ratingowej Fitch na poziomie BB+.

Pozostałe obligacje wyemitowane przez jednostkę dominującą na rynku polskim mają formę zdematerializowaną, są niezabezpieczone, kuponowe o oprocentowaniu opartym o WIBOR 6M powiększonym o marżę odpowiednią dla każdej emisji. Walutą emisji i spłaty jest złoty polski.

Obligacje wyemitowane przez jednostkę zależną TAURON Sweden Energy AB (publ) to obligacje o oprocentowaniu stałym, a odsetki z tytułu obligacji są płatne w okresach rocznych. Walutą emisji i spłaty jest euro. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość bilansowa w walucie obligacji wraz z odsetkami wynosiła 167 131 tysięcy euro (na dzień 31 grudnia 2016 roku 167 043 tysiące euro). Spółka udzieliła gwarancji korporacyjnej na rzecz TAURON Sweden Energy AB (publ) celem zabezpieczenia wspomnianych obligacji. Gwarancja obowiązuje w całym okresie obligacji, tj. do dnia 3 grudnia 2029 roku i opiewa na kwotę 168 000 tysięcy euro.

Zmiana stanu obligacji bez odsetek zwiększających wartość bilansową

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	7 666 081	6 665 528
Emisja*	2 703 643	4 273 379
Wykup	(1 650 000)	(3 300 000)
Zmiana wyceny	(120 069)	27 174
Bilans zamknięcia	8 599 655	7 666 081

* Uwzględnione zostało dyskonto i koszty emisji.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Spółka dokonała następujących emisji (w wartości nominalnej) oraz wykupów obligacji:

Data emisji / Data wykupu	Umowa/ Program	Opis	Rok zakończony 31 grudnia 2017	
			Emisja w wartości nominalnej	Wykup
05.07.2017	Euroobligacje	Emisja euroobligacji o łącznej wartości nominalnej 500 000 tysięcy euro i cenie emisyjnej 99,438% wartości nominalnej z terminem wykupu 5 lipiec 2027 roku.	2 107 462	
30.01.2017		Emisja obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 30 stycznia 2020 roku.	100 000	
01.03.2017		Emisja obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 1 marca 2020 roku.	100 000	
31.03.2017		Emisja obligacji o wartości nominalnej 300 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 30 czerwca 2017 roku.	300 000	
30.06.2017		Emisja obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych z terminem wykupu 30 lipca 2017 roku.	100 000	
30.06.2017	Program emisji obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku	Wykup obligacji zgodnie z terminem wykupu obligacji o wartości nominalnej 300 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 31 marca 2017.		(300 000)
30.07.2017		Wcześniejszy wykup obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 30 stycznia 2017 roku.		(100 000)
30.07.2017		Wykup obligacji zgodnie z terminem wykupu obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 30 czerwca 2017.		(100 000)
01.09.2017		Wcześniejszy wykup obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 1 marca 2017 roku.		(100 000)
25.09.2017		Wcześniejszy wykup obligacji o wartości nominalnej 100 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 25 marca 2016 roku.		(100 000)
09.12.2017		Wcześniejszy wykup obligacji o wartości nominalnej 300 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 9 grudnia 2016 roku.		(300 000)
29.12.2017		Wcześniejszy częściowy wykup obligacji o wartości nominalnej 650 000 tysięcy złotych wyemitowanych w dniu 29 lutego 2016 roku.		(650 000)
		Razem	2 707 462	(1 650 000)

Spółka zabezpiecza część przepływów odsetkowych związanych z wyemitowanymi obligacjami poprzez zawarte kontrakty terminowe swap procentowy (IRS). Instrumenty te objęte są rachunkowością zabezpieczeń, co zostało szerzej opisane w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Podpisane z bankami umowy nakładają na Spółkę zobowiązania natury prawnofinansowej (kovenanty), stosowane standardowo w tego rodzaju transakcjach. Kluczowym kowenantem jest wskaźnik zadłużenie netto/EBITDA (dla krajowych programów emisji obligacji), który określa dopuszczalny maksymalny poziom zadłużenia pomniejszonego o środki pieniężne w relacji do generowanej EBITDA. Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpił przypadek przekroczenia kowenantów, czyli naruszenia warunków umów.

32.3. Leasing finansowy

	Stan na 31 grudnia 2017		Stan na 31 grudnia 2016	
	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie 1 roku	24 145	23 947	12 026	11 301
W okresie od 1 do 5 lat	8	8	23 724	23 527
Powyżej 5 lat	20	18	22	20
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	24 173	23 973	35 772	34 848
Minus koszty finansowe	(200)	–	(924)	–
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	23 973	23 973	34 848	34 848
Długoterminowe	25	25	23 546	23 546
Krótkoterminowe	23 948	23 948	11 302	11 302

Na dzień 31 grudnia 2017 roku główną pozycję leasingu finansowego stanowi zobowiązanie z tytułu leasingu budynku w Katowicach w wysokości 23 945 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku – 26 974 tysiące złotych).

33. Rezerwy na świadczenia pracownicze

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe	1 469 108	1 480 391
Rezerwa na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	45 815	51 222
Razem	1 514 923	1 531 613
Długoterminowe	1 380 650	1 373 385
Krótkoterminowe	134 273	158 228

33.1. Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe**Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze, rok zakończony 31 grudnia 2017 roku**

	Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa pracownicza	ZFŚS	Rezerwa na deputaty węglowe	Nagrody jubileuszowe	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	307 281	532 184	112 469	2 248	526 209	1 480 391
Koszty bieżącego zatrudnienia	16 933	13 878	2 854	–	32 622	66 287
Zyski i straty aktuarialne, w tym:	1 452	(7 880)	(13 225)	–	4 082	(15 571)
powstałe na skutek zmian założeń finansowych	(5 572)	–	–	–	(7 750)	(13 322)
powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	–	–	(18)	–	(167)	(185)
powstałe na skutek innych zmian	7 024	(7 880)	(13 207)	–	11 999	(2 064)
Wypłacone świadczenia	(25 382)	(19 663)	(3 750)	–	(58 243)	(107 038)
Koszty przeszłego zatrudnienia	13 442	(2 802)	4 736	–	(8 013)	7 363
Koszty odsetek	8 168	15 338	3 237	–	14 021	40 764
Pozostałe zmiany	–	(840)	–	(2 248)	–	(3 088)
Bilans zamknięcia	321 894	530 215	106 321	–	510 678	1 469 108
Długoterminowe	293 043	510 172	102 495	–	454 107	1 359 817
Krótkoterminowe	28 851	20 043	3 826	–	56 571	109 291

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Grupa zwiększyła rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i nagrody jubileuszowe z tytułu kosztów przeszłego zatrudnienia o łączną wartość 7 363 tysiące złotych, co było skutkiem przede wszystkim zmian w Zakładowych Układach Zbiorowych Pracy w następujących podmiotach:

- w spółce z segmentu Wydobywanie co spowodowało zwiększenie rezerw na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne oraz nagrody jubileuszowe w łącznej kwocie 17 363 tysiące złotych;
- w spółkach segmentu Sprzedaż co skutkowało rozwiązaniem rezerw na nagrody jubileuszowe w kwocie 4 673 tysiące złotych;
- w spółce z segmentu Pozostałe co spowodowało zmniejszenie rezerw aktuarialnych w łącznej kwocie 3 790 tysięcy złotych.

W związku ze zmianą założeń aktuarialnych przyjętych do wyceny aktuarialnej na dzień 31 grudnia 2017 roku zmniejszono rezerwy o 15 571 tysięcy złotych, co wpłynęło na zwiększenie pozostałych całkowitych dochodów o 19 653 tysięcy złotych (rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia) oraz na zmniejszenie wyniku finansowego Grupy o 4 082 tysięcy złotych (rezerwy na nagrody jubileuszowe).

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze, rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na świadczenia emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa pracownicza	ZFŚS	Rezerwa na deputaty węglowe	Nagrody jubileuszowe	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	341 124	722 734	131 110	2 242	653 165	1 850 375
Koszty bieżącego zatrudnienia	17 093	14 003	2 170	–	37 519	70 785
Zyski i straty aktuarialne, w tym:	(27 145)	(148 051)	(29 401)	–	(40 296)	(244 893)
powstałe na skutek zmian założeń finansowych	(6 026)	(54 665)	(15 892)	–	(7 245)	(83 828)
powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	10 566	(32 751)	(3 966)	–	3 035	(23 116)
powstałe na skutek innych zmian	(31 685)	(60 635)	(9 543)	–	(36 086)	(137 949)
Wyplacone świadczenia	(22 065)	(22 432)	(3 677)	(2 241)	(74 090)	(124 505)
Koszty przeszłego zatrudnienia	(20 470)	(53 901)	8 677	–	(84 487)	(150 181)
Koszty odsetek	9 308	19 831	3 590	–	17 372	50 101
Nabycie ZCP Brzeszcze	9 436	–	–	–	17 026	26 462
Pozostałe zmiany	–	–	–	2 247	–	2 247
Bilans zamknięcia	307 281	532 184	112 469	2 248	526 209	1 480 391
Długoterminowe	271 934	512 671	108 116	–	468 963	1 361 684
Krótkoterminowe	35 347	19 513	4 353	2 248	57 246	118 707

Wycena rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz na nagrody jubileuszowe zostały oszacowane na podstawie metod aktuarialnych. Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
Stopa dyskontowa (%)	3,00%	3,00%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50%	2,50%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	1,15% – 8,64%	0,04% – 7,95%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	1,80% – 2,50%	1,00% – 3,50%
Przewidywana stopa wzrostu cen energii elektrycznej (%)	3,50%	3,50%
Przewidywana stopa wzrostu wartości odpisu na ZFŚS (%)	3,50%	3,50%
Pozostały średni okres zatrudnienia	9,89 – 20,40	9,27 – 25,00

Analiza wrażliwości

Na dzień 31 grudnia 2017 roku została przeprowadzona analiza wrażliwości wyników wyceny na zmianę stopy dyskonta finansowego oraz na zmiany planowanych wzrostów podstaw w przedziale -0,5 p.p./+0,5 p.p.

Poniższa tabela prezentuje wartość bilansową poszczególnych tytułów rezerw oraz wartości rezerw wyliczone przy zmienionych założeniach:

Tytuł rezerwy	Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2017	Stopa dyskonta finansowego		Planowane wzrosty podstaw	
		-0,5 p.p.	+0,5 p.p.	-0,5 p.p.	+0,5 p.p.
Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne	321 894	336 386	308 405	308 273	336 395
Taryfa pracownicza	530 215	572 706	492 594	492 594	572 273
Koszty odpisu na ZFŚS	106 321	114 960	98 643	98 643	114 871
Nagrody jubileuszowe	510 678	527 900	494 316	497 664	524 220
Razem		1 551 952	1 393 958	1 397 174	1 547 759

Poniższa tabela prezentuje wartość bilansową poszczególnych tytułów rezerw oraz prezentuje jak zmieniłaby się wartość bilansowa przy innych założeniach:

Tytuł rezerwy	Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2017	Odchylenia			
		Stoпа dyskonta finansowego		Planowane wzrostы podstaw	
		-0,5 p.p.	+0,5 p.p.	-0,5 p.p.	+0,5 p.p.
Odprawy emerytalne, rentowe i pośmierne	321 894	14 492	(13 489)	(13 621)	14 501
Taryfa pracownicza	530 215	42 491	(37 621)	(37 621)	42 058
Koszty odpisu na ZFŚS	106 321	8 639	(7 678)	(7 678)	8 550
Nagrody jubileuszowe	510 678	17 222	(16 362)	(13 014)	13 542
Razem		82 844	(75 150)	(71 934)	78 651
wpływ na wynik finansowy		17 222	(16 362)	(13 014)	13 542
wpływ na pozostałe całkowite dochody		65 622	(58 788)	(58 920)	65 109

Podziału rezerw na długo i krótkoterminowe Grupa dokonuje na podstawie szacunków dotyczących rozkładu wypłat w czasie przygotowanego przy pomocy technik aktuarialnych.

Okresy zapadalności rezerw na świadczenia pracownicze

Rok	Odprawy emerytalne, rentowe i podobne	Taryfa pracownicza	ZFŚS	Nagrody jubileuszowe	Razem rezerwy
2018	28 851	20 043	3 826	56 571	109 291
2019	18 348	21 991	3 933	46 363	90 635
2020	23 417	21 482	3 875	41 638	90 412
2021	15 462	20 945	3 806	39 303	79 516
2022	14 994	20 445	3 747	37 329	76 515
Pozostałe lata	220 822	425 309	87 134	289 474	1 022 739
Razem	321 894	530 215	106 321	510 678	1 469 108

33.2. Rezerwy na świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Programы dobrowolnych odejść			Razem
	Segment Wytwarzanie	Segment Dystrybucja	Pozostała działalność	
Bilans otwarcia	17 599	17 062	16 561	51 222
Utworzenie	24 076	10 025	244	34 345
Rozwiązanie	(1 940)	(4 982)	–	(6 922)
Wykorzystanie	(10 168)	(11 563)	(11 099)	(32 830)
Bilans zamknięcia	29 567	10 542	5 706	45 815
Długoterminowe	20 833	–	–	20 833
Krótkoterminowe	8 734	10 542	5 706	24 982

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Programы dobrowolnych odejść			Razem
	Segment Wytwarzanie	Segment Dystrybucja	Pozostała działalność	
Bilans otwarcia	23 460	25 432	8 444	57 336
Utworzenie	5 383	8 290	14 036	27 709
Rozwiązanie	(571)	(3 797)	(2 504)	(6 872)
Wykorzystanie	(10 673)	(12 863)	(3 415)	(26 951)
Bilans zamknięcia	17 599	17 062	16 561	51 222
Długoterminowe	11 701	–	–	11 701
Krótkoterminowe	5 898	17 062	16 561	39 521

34. Rezerwy na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe**Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku**

	Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych	Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem i pokrycie kosztów	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	146 885	115 302	198 844	461 031
Odwroćcie dyskonta	5 141	3 713	2 330	11 184
Zmiana stopy dyskontowej	39 830	5 012	–	44 842
Utworzenie/(rozwiązanie) netto	119	64	(201 174)	(200 991)
Bilans zamknięcia	191 975	124 091	–	316 066
Długoterminowe	191 975	99 214	–	291 189
Krótkoterminowe	–	24 877	–	24 877
Część długoterminowa pozostałych rezerw				59 949
Razem				351 138

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych	Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych	Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem i pokrycie kosztów	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	111 675	101 244	182 877	395 796
Odwroćcie dyskonta	4 904	2 700	11 502	19 106
Zmiana stopy dyskontowej	(35 846)	(9 854)	2 257	(43 443)
Utworzenie/(rozwiązanie) netto	160	21 212	2 208	23 580
Nabycie ZCP Brzeszcze	65 992	–	–	65 992
Bilans zamknięcia	146 885	115 302	198 844	461 031
Długoterminowe	146 885	102 984	152 943	402 812
Krótkoterminowe	–	12 318	45 901	58 219
Część długoterminowa pozostałych rezerw				46 498
Razem				449 310

34.1. Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych

Rezerwa tworzona jest w odniesieniu do zakładów górniczych wchodzących w skład Grupy na bazie szacunku przewidywanych kosztów likwidacji obiektów i przywrócenia stanu pierwotnego terenu po zakończeniu eksploatacji. W ramach rezerwy na koszty likwidacji zakładów górniczych ujmowane jest saldo Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych („FLZG”), który zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz przepisami wykonawczymi wydanymi do tej ustawy tworzony jest przez przedsiębiorstwa górnicze wchodzące w skład Grupy w określonym stosunku procentowym do wartości podatkowych odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych, lub w odniesieniu do opłaty eksploatacyjnej, poprzez przekazanie środków pieniężnych w wysokości równoważności odpisów na wyodrębniony rachunek bankowy. Aktywa finansowe FLZG prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako długoterminowe i krótkoterminowe aktywa finansowe, natomiast saldo FLZG ujmowane jest w ramach rezerwy na przyszłe koszty likwidacji obiektów zakładów górniczych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku saldo rezerwy wyniosło 191 975 tysięcy złotych. Zwiększenie rezerwy w wysokości 39 830 tysięcy złotych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku wynika z przyjęcia do wyceny na dzień 31 grudnia 2017 roku niższych stóp dyskontowych (3,00%) niż na dzień 31 grudnia 2016 roku (3,50%). W okresie porównywalnym na skutek przyjęcia wyższej stopy dyskontowej do wyceny rezerw na dzień 31 grudnia 2016 roku (zwiększenie z 2,75%–3,04% na 3,50%) Grupa rozwiązała rezerwę w wysokości 35 846 tysięcy złotych.

Tabele poniżej przedstawiają kwotę odpisu na FLZG, stan aktywów FLZG oraz saldo zobowiązań z tytułu przyszłych kosztów likwidacji obiektów zakładów górniczych.

Aktywa finansowe Funduszu Likwidacji Zakładów Górniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Stan środków na 1 stycznia	41 163	42 129
Odprowadzone środki	4 441	4 112
Odsetki	973	730
Wykorzystanie	(4 102)	(6 051)
Pozostałe zmiany	–	243
Stan środków na 31 grudnia	42 475	41 163
Odpisy na FLZG w okresie	(4 155)	(4 446)

Rezerwa na koszty likwidacji zakładów górniczych

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Fundusz Likwidacji Zakładów Górniczych	46 348	44 442
Nadwyżka zdyskontowanych szacowanych kosztów likwidacji	145 627	102 443
Razem	191 975	146 885

34.2. Rezerwa na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych

W ramach rezerwy na koszty rekultywacji i demontażu oraz likwidację środków trwałych Grupa ujmuje następujące rezerwy tworzone przez spółki z segmentu Wytwarzanie:

- rezerwa na koszty związane z rekultywacją składowisk popiołów, której saldo na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiło 40 990 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku – 39 415 tysięcy złotych);
- rezerwa na koszty związane z demontażem farm wiatrowych, której saldo na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiło 57 887 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku – 51 088 tysięcy złotych);
- rezerwa na koszty likwidacji środków trwałych dotycząca likwidacji komina w Elektrowni Jaworzno oraz likwidacji chłodni kominowych i bloku w Elektrowni Łagisza, której saldo na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiło 25 214 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku – 24 799 tysięcy złotych).

34.3. Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem i pokrycie kosztów

Zmianę stanu poszczególnych rezerw w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku prezentuje poniższa tabela.

	Rezerwa na umowę elektryczną	Rezerwa na „take or pay” w umowie gazowej	Rezerwa na pokrycie kosztów	Rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem i pokrycie kosztów razem
Bilans otwarcia	133 327	54 837	10 680	198 844
Odwrócenie dyskonta	1 626	475	229	2 330
Utworzenie	–	–	2 250	2 250
Rozwiązanie	(134 953)	(55 312)	(13 159)	(203 424)
Bilans zamknięcia	–	–	–	–

W roku 2015 Spółka rozpoznała rezerwy na umowy rodzące obciążenia z Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwy z tego tytułu wynosiły 198 844 tysiące złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Spółka rozwiązała w całości rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem:

- rezerwę wynikającą z faktu, iż na podstawie wieloletniej umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej pomiędzy Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. a Spółką oraz PGNiG Energia S.A., Spółka zobowiązana była do zakupu połowy wolumenu energii elektrycznej produkowanej przez Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A. po cenie w formule „koszt plus” pokrywającej koszty produkcji oraz zapewniającej obsługę finansowania;
- rezerwę związaną z faktem, iż Spółka była zobligowana do pokrycia ewentualnych strat związanych z realizacją klauzuli umownej „take or pay” w ramach umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego zawartej

między PGNiG S.A. a Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. Zgodnie z powyższą klauzulą Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. była zobowiązana do zapłaty PGNiG S.A. za nieodebrany gaz;

- rezerwę na pokrycie kosztów związaną z faktem, iż w związku z opóźnieniem realizacji projektu, na Spółce mogłaby spoczywać konieczność pokrycia dodatkowych kosztów funkcjonowania Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A.

Rozwiązanie rezerwy na koszty związane z umową sprzedaży energii elektrycznej oraz rezerwy na pokrycie ewentualnych strat w związku z realizacją klauzuli umownej „take or pay” związane jest ze spełnieniem warunków zawieszających wynikających z podpisanego dnia 27 października 2016 roku warunkowego porozumienia w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli”. Warunki zawieszające zostały spełnione poprzez dokonanie w dniu 31 marca 2017 roku przez Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A. zapłaty na rzecz finansujących ją dotychczas instytucji, tj. Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, Banku Polska Kasa Opieki S.A. wszystkich zobowiązań spółki względem instytucji finansujących. Środki na spłatę kredytów bankowych Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. uzyskała na podstawie umów pożyczek, zgodnie z którymi Spółka oraz Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. udzieliły Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. pożyczek. Spółka udzieliła w tym celu pożyczki w kwocie 290 742 tysiące złotych, o czym szerzej w nocy 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Z chwilą spełnienia warunków zawieszających jednocześnie weszły w życie dokumenty:

- porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji Projektu pomiędzy TAURON Polska Energia S.A., Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. i Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A.;
- aneks do umowy sprzedaży energii elektrycznej z dnia 11 marca 2011 roku pomiędzy Spółką, Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. i Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A.;
- aneks do umowy na dostawy paliwa gazowego z dnia 11 marca 2011 roku pomiędzy Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. i Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A.

Porozumienie reguluje przede wszystkim warunki rozliczania kar umownych, urynkwienie stosowanych dotychczas formuł cenowych oraz kwestie restrukturyzacji finansowej projektu. Porozumienie stanowi odzwierciedlenie woli sponsorów projektu, tj. TAURON Polska Energia S.A. i Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. co do kontynuacji budowy bloku gazowo-parowego, wprowadzenia zmian w umowie na dostawy paliwa gazowego i umowie sprzedaży energii elektrycznej oraz zmiany formuły finansowania projektu z project finance na corporate finance. Niezależnie od powyższego sponsorzy wraz z Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. kontynuują wspólne prace związane z pozyskaniem nowego finansowania projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli, którego warunki i struktura byłyby korzystniejsze od dotychczas obowiązujących umów.

Aneksy do umowy na dostawy paliwa gazowego i umowy sprzedaży energii elektrycznej, które weszły w życie, przewidują w szczególności urynkwienie stosowanych w tych umowach formuł cenowych. Ponadto, w związku z opóźnieniem realizacji projektu, aneks do umowy na dostawy paliwa gazowego przewiduje zmianę w zakresie wysokości, terminów i metodologii naliczania kar umownych. Wprowadzone aneksami zmiany do umów w ocenie Zarządu Spółki stanowiły podstawę do rozwiązania w pierwszym kwartale 2017 roku rezerwy na koszty związane z umową sprzedaży energii elektrycznej oraz rezerwy na pokrycie ewentualnych strat w związku z realizacją klauzuli umownej „take or pay”.

35. Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów

Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadectw pochodzenia energii i emisji gazów dotyczą obowiązku za rok bieżący lub rok poprzedni, w związku z czym w całości mają charakter krótkoterminowy.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	209 736	755 085	964 821
Utworzenie	324 937	645 009	969 946
Rozwiązanie	(84)	(10 471)	(10 555)
Wykorzystanie	(209 652)	(761 171)	(970 823)
Bilans zamknięcia	324 937	628 452	953 389

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów	Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadczeń pochodzenia energii	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	153 083	865 051	1 018 134
Utworzenie	381 946	754 286	1 136 232
Rozwiązanie	(63)	(3 884)	(3 947)
Wykorzystanie	(325 230)	(860 368)	(1 185 598)
Bilans zamknięcia	209 736	755 085	964 821

35.1. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów

Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości rezerwa na zobowiązanie z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona w ciężar kosztów operacyjnych w przypadku, gdy rzeczywista emisja przekracza wolumen posiadanych nieodpłatnych uprawnień do emisji, z uwzględnieniem przypisania nieodpłatnych uprawnień do emisji na poszczególne instalacje przynależne do spółek segmentu Wytwarzanie, tj. TAURON Wytwarzanie S.A. oraz TAURON Ciepło Sp. z o.o. Rezerwa na koszt pokrycia deficytu tworzona jest w wartości nabytych lub zakontraktowanych w tym celu uprawnień oraz według cen rynkowych na dzień bilansowy w odniesieniu do niezabezpieczonego deficytu uprawnień (w przypadku, gdy taka sytuacja wystąpi).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa na zobowiązanie z tytułu emisji gazów wynosiła 324 937 tysięcy złotych i dotyczyła obowiązku umorzenia uprawnień z tytułu emisji za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku. Spółki utworzyły rezerwy celem pokrycia emisji za bieżący okres w wysokości odpowiednio:

- TAURON Wytwarzanie S.A. 286 940 tysięcy złotych,
- TAURON Ciepło Sp. z o.o. 37 997 tysięcy złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku wykorzystanie rezerw nastąpiło w związku z wypełnieniem przez TAURON Wytwarzanie S.A. pozostałego obowiązku za rok 2016 i umorzeniem uprawnień do emisji zanieczyszczeń w wysokości 169 335 tysięcy złotych (obowiązek umorzenia uprawnień za rok 2016 został już częściowo wypełniony przez tę spółkę w grudniu 2016 roku) oraz z wypełnieniem przez TAURON Ciepło Sp. z o.o. obowiązku za rok 2016 w wysokości 40 317 tysięcy złotych.

35.2. Rezerwa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii

Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa krótkoterminowa z tytułu obowiązku przedstawienia świadectw pochodzenia energii elektrycznej dotycząca obowiązku za rok 2017 została oszacowana w wysokości 628 452 tysiące złotych, z czego: obowiązek w wysokości 331 767 tysięcy złotych jest pokryty posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami, obowiązek w wysokości 155 355 tysięcy złotych Grupa planuje spełnić poprzez zapłatę opłaty zastępczej, obowiązek w wysokości 141 330 tysiące złotych Grupa planuje spełnić poprzez zakup praw majątkowych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Grupa wypełniła obowiązek umorzenia certyfikatów pochodzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, z kogeneracji oraz świadectw efektywności energetycznej za 2016 rok. W związku z powyższym wykorzystana została rezerwa w kwocie 761 171 tysięcy złotych.

36. Pozostałe rezerwy**Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku**

	Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości	Rezerwy na spory sądowe, roszczenia od kontrahentów i pozostałe rezerwy	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	92 143	262 592	354 735
Odwrocenie dyskonta	–	3 144	3 144
Utworzenie/(Rozwiązanie) netto	1 141	55 122	56 263
Wykorzystanie	(531)	(25 270)	(25 801)
Pozostałe zmiany	(723)	725	2
Bilans zamknięcia	92 030	296 313	388 343
Długoterminowe	–	59 949	59 949
Krótkoterminowe	92 030	236 364	328 394
Część krótkoterminowa rezerw na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałych			24 877
Razem			353 271

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości	Rezerwy na spory sądowe, roszczenia od kontrahentów i pozostałe rezerwy	Rezerwy razem
Bilans otwarcia	91 909	67 711	159 620
Utworzenie/(Rozwiązanie) netto	902	201 928	202 830
Wykorzystanie	(642)	(7 258)	(7 900)
Pozostałe zmiany	(26)	211	185
Bilans zamknięcia	92 143	262 592	354 735
Długoterminowe	–	46 498	46 498
Krótkoterminowe	92 143	216 094	308 237
Część krótkoterminowa rezerw na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałych			58 219
Razem			366 456

Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości

Spółki Grupy tworzą rezerwy na wszystkie zgłoszone roszczenia właścicieli nieruchomości, na których usytuowane są sieci dystrybucyjne oraz instalacje ciepłownicze. Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa z tego tytułu wynosiła 92 030 tysięcy złotych i dotyczyła segmentów:

- Wytwarzanie – 50 930 tysiące złotych;
- Dystrybucja – 41 100 tysięcy złotych.

W 2012 roku podmiot trzeci wystąpił wobec TAURON Ciepło S.A. (obecnie TAURON Ciepło Sp. z o.o.) z roszczeniami z tytułu uregulowania stanów prawnych urzędzeń przesyłowych przebiegających przez jego nieruchomości. Spółka kwestionuje zarówno zasadność tych roszczeń, jak i zasadność dokonanych potrąceń z bieżącymi zobowiązaniami wobec spółki z tytułu dostaw ciepła. W konsekwencji spółka wystąpiła na drogę postępowania sądowego celem dochodzenia bieżących należności wobec dłużnika. W dalszym toku postępowania zostanie zweryfikowana kwota ewentualnych roszczeń tego podmiotu z tytułu regulowania stanów prawnych urzędzeń przesyłowych spółki. W związku z toczącym się sporem, mając na uwadze przyjętą politykę rachunkowości, rozpoznana została rezerwa na szacowane koszty powyższego roszczenia. Mając na uwadze toczący się spór sądowy, uwzględniając zapisy MSR 37.92 Grupa nie ujawnia wszystkich informacji związanych z ww. kwestią, a wymaganych przez MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe*.

Rezerwy na spory sądowe, roszczenia od kontrahentów i pozostałe rezerwy

Istotne rezerwy ujęte w ramach pozostałych rezerw zostały opisane poniżej:

Tytuł	Segment	Opis	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Rezerwa na kary umowne	Wytwarzanie	W związku z ryzykiem zapewnienia trwałości projektów, która wymagana była w umowach o dofinansowanie projektów: <ul style="list-style-type: none"> • Budowy kotła na biomasę w Elektrowni Jaworzno III; • Budowy instalacji do produkcji energii elektrycznej w Odnawialnym Źródle Energii w Stalowej Woli; w 2016 roku utworzono rezerwę na zwrot dotacji w wysokości 52 297 tysięcy złotych. Zaktualizowana na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa wynosi 55 358 tysięcy złotych.	55 358	52 297
		W związku z ryzykiem wypowiedzenia przez Polski Fundusz Rozwoju S.A. umowy, wynikającym z odstąpienia przez TAURON Wytwarzanie S.A. od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego na terenie Elektrowni Łagisza w Będzinie oraz ryzykiem naliczenia kary umownej w roku 2016 utworzono rezerwę w wysokości 11 250 tysięcy złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku w związku z wpływem noty obciążeniowej wykorzystano rezerwę w wysokości 5 625 tysięcy złotych. Pozostałe saldo rezerwy rozwiązano.	–	11 250
Rezerwa na karę pieniężną na rzecz Urzędu Regulacji Energetyki („URE”)	Dystrybucja	Rezerwa dotycząca ryzyka naruszenia ustawy Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 roku poprzez wprowadzenie w błąd Prezesa URE w zakresie przedstawianych na jego żądanie informacji. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku w związku z otrzymaniem decyzji Prezesa URE rozwiązano część rezerwy w wysokości 14 436 tysięcy złotych.	6 000	20 436
Rezerwa na wzrost wynagrodzenia za służebności przesyłu	Dystrybucja	Rezerwa dotyczy ryzyka zwiększonych opłat okresowych za służebność przesyłu dla infrastruktury energetycznej zlokalizowanej na terenach nadleśnictw podlegających Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w związku ze zmianą charakteru gruntów z terenów leśnych na grunty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku zwiększono rezerwę o kwotę 25 950 tysięcy złotych.	47 650	21 700
Rezerwa na podatek od nieruchomości	Wydobycie	Rezerwa na postępowania w zakresie podatku od nieruchomości od budowli podziemnych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku spółka z segmentu Wydobycie wykorzystwała rezerwę w wysokości 13 816 tysięcy złotych w związku z wydaniem przez organy podatkowe decyzji określającej wysokość zobowiązań podatkowych za lata poprzednie oraz złożeniem przez spółkę korekt deklaracji za lata poprzednie.	3 446	23 008
	Dystrybucja	Rezerwa na ryzyko gospodarcze w zakresie podatku od nieruchomości dotyczące majątku sieciowego. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku spółka z segmentu Dystrybucja zwiększyła rezerwę o kwotę 27 356 tysięcy złotych.	39 356	12 000
Rezerwa na podatek od towarów i usług	Sprzedaż	Rezerwa utworzona w związku z trwającym postępowaniem kontrolnym wszczętym przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie („Dyrektor UKS”) w zakresie podatku od towarów i usług. Czas trwania postępowania kontrolnego był wielokrotnie przedłużany przez Dyrektora UKS. Aktualny nowy termin zakończenia postępowania, został wyznaczony na dzień 28 kwietnia 2018 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa z tego tytułu wynosi 68 694 tysiące złotych. Zwiększenie rezerwy o 4 200 tysięcy złotych dotyczy naliczonych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku odsetek.	68 694	64 494

37. Rozliczenia międzyokresowe i dotacje rządowe

37.1. Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	259 220	293 284
Darowizny, dopłaty na nabycie oraz nieodpłatnie otrzymane środki trwałe	62 342	71 849
Opłaty przyłączeniowe	195 666	218 075
Pozostałe rozliczenia przychodów	1 212	3 360
Dotacje rządowe	333 556	317 505
Otrzymane dopłaty w ramach funduszy europejskich	235 065	211 981
Umorzenie pożyczek z funduszy środowiskowych	26 258	28 068
Rozliczenie wyceny kredytów preferencyjnych	36 251	37 777
Pozostałe rozliczenia dotacji rządowych	35 982	39 679
Razem	592 776	610 789
Długoterminowe	541 318	553 874
Krótkoterminowe	51 458	56 915

37.2. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu niewykorzystanych urlopów	54 679	48 640
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu premii	108 037	140 930
Opłaty z tytułu ochrony środowiska	45 133	3 806
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe kosztów	37 269	17 790
Razem	245 118	211 166
Długoterminowe	-	419
Krótkoterminowe	245 118	210 747

38. Zobowiązania wobec dostawców

Krótkoterminowe zobowiązania wobec dostawców na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentuje tabela poniżej:

Segment operacyjny	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Dystrybucja, w tym:	355 374	294 573
<i>wobec spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.</i>	231 973	200 732
Sprzedaż	265 660	247 487
Wydobycie	172 758	144 722
Wytwarzanie	164 980	100 857
Pozostałe	83 655	42 090
Razem	1 042 427	829 729

39. Zobowiązania inwestycyjne

Krótkoterminowe zobowiązania inwestycyjne na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentuje tabela poniżej:

Segment operacyjny	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Dystrybucja	438 492	336 624
Wytwarzanie	227 084	511 403
Wydobycie	74 682	159 138
Sprzedaż i Pozostałe	57 046	26 639
Razem	797 304	1 033 804

Spadek zobowiązań inwestycyjnych w segmencie Wytwarzanie dotyczył głównie spadku zobowiązań związanych z budową bloku 910 w Jaworznie w kwocie 249 640 tysięcy złotych, które na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiły 208 844 tysiące złotych, a na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiły 458 484 tysiące złotych.

Spadek zobowiązań inwestycyjnych w segmencie Wydobywanie dotyczył głównie spadku zobowiązania z tytułu zabudowy kompleksu ścianowego Zakładu Górniczego Brzeszcze w kwocie 89 080 tysięcy złotych, które na dzień 31 grudnia 2017 roku zostało spłacone w całości.

Zobowiązania inwestycyjne długoterminowe zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji pozostałe zobowiązania finansowe. Na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązanie z tego tytułu wynosiło 10 666 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania z tego tytułu wynosiło 299 tysięcy złotych.

Zobowiązania do poniesienia nakładów inwestycyjnych

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa zobowiązała się ponieść nakłady na rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne odpowiednio w wysokości 3 891 230 tysięcy złotych oraz 4 368 685 tysięcy złotych, z czego największe pozycje przedstawiono w poniższej tabeli:

Segment operacyjny	Przedmiot umowy / nazwa projektu inwestycyjnego	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Wytwarzanie	Budowa nowych mocy w Elektrowni Jaworzno III (910 MW)	2 277 479	2 835 269
Dystrybucja	Budowa nowych przyłączy	594 627	622 415
	Modernizacja i odtworzenie istniejących sieci	451 907	497 926
Wydobywanie	Budowa szybu Grzegorz wraz z infrastrukturą oraz wyrobiskami towarzyszącymi	235 377	16 484
	Budowa poziomu 800 m w Zakładzie Górniczym Janina	112 065	19 578
	Program inwestycyjny w Zakładzie Górniczym Brzeszcze	25 617	32 731

40. Zobowiązania z tytułu podatków i opłat

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Podatek dochodowy od osób prawnych	39 290	2 371
Podatek dochodowy od osób fizycznych	54 161	51 084
Podatek akcyzowy	43 760	41 549
Podatek VAT	110 867	98 114
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	190 443	170 039
Opłaty za korzystanie ze środowiska	1 494	40 964
Pozostałe	12 577	6 822
Razem	452 592	410 943

Podatkowa Grupa Kapitałowa

W dniu 22 września 2014 roku podpisana została umowa PGK na lata 2015–2017. Na podstawie poprzedniej umowy PGK była zarejestrowana na okres trzech lat podatkowych 2012–2014.

Główne spółki tworzące PGK od dnia 1 stycznia 2015 roku: TAURON Polska Energia S.A., TAURON Wytwarzanie S.A., TAURON Dystrybucja S.A., TAURON Ciepło Sp. z o.o., TAURON Sprzedaż Sp. z o.o., TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o., TAURON Obsługa Klienta Sp. z o.o., TAURON Ekoenergia Sp. z o.o., TAURON Wydobywanie S.A. i Kopalnia Wapienia Czatkowice Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Podatkowa Grupa Kapitałowa posiadała zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego w kwocie 37 629 tysięcy złotych stanowiące nadwyżkę obciążenia podatkowego za rok 2017 w kwocie 253 477 tysięcy złotych nad uiszczonymi zaliczkami zapłaconymi z tytułu podatku dochodowego za rok 2017 w kwocie 215 848 tysiące złotych.

W dniu 30 października 2017 roku wydana została decyzja w sprawie rejestracji Podatkowej Grupy Kapitałowej na lata 2018–2020. Skład Podatkowej Grupy Kapitałowej od dnia 1 stycznia 2018 roku w zakresie istotnych spółek nie uległ zmianie w stosunku do umowy PGK na lata 2015–2017.

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Obowiązujące przepisy mogą również zawierać niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z odsetkami.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane.

41. Pozostałe zobowiązania finansowe

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	203 544	156 867
Wadia, kaucje, zabezpieczenia otrzymane	86 233	79 415
Zobowiązania z tytułu umów ubezpieczenia	3 246	12 560
Instrumenty pochodne	14 184	560
Depozyty uzupełniające	7 163	13 106
Pozostałe	71 389	66 161
Razem	385 759	328 669
Długoterminowe	91 620	72 374
Krótkoterminowe	294 139	256 295

Instrumenty pochodne zostały opisane w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

42. Pozostałe zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Wpłaty kontrahentów dotyczące przyszłych okresów	309 298	298 606
Nadpłaty od klientów	253 182	245 544
Przedpłaty na poczet opłaty przyłączeniowej	16 741	21 369
Nadwyżka zobowiązań nad aktywami ZFŚS	91	–
Inne	39 284	31 693
Pozostałe zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe	1 552	2 573
Razem	310 850	301 179

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

43. Istotne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

43.1. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

Zmiana stanu kapitału obrotowego

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Zmiana stanu należności	(171 885)	(46 280)
Bilansowa zmiana stanu należności od odbiorców	(138 748)	(64 032)
Zmiana stanu innych należności finansowych	(28 132)	871
Korekta o zmianę stanu należności z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych i aktywów finansowych	(3 636)	529
Pozostałe korekty	(1 369)	16 352
Zmiana stanu zapasów	188 060	(55 731)
Bilansowa zmiana stanu zapasów	190 657	(52 841)
Korekta o przesunięcie zapasów do/z rzeczowych aktywów trwałych	(2 597)	(4 347)
Pozostałe korekty	–	1 457
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	233 303	156 247
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań wobec dostawców	212 698	39 023
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu wynagrodzeń, ubezpieczeń i pozostałych zobowiązań finansowych	33 099	(1 536)
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań niefinansowych	9 671	27 257
Zmiana stanu zobowiązań podatkowych za wyjątkiem podatku dochodowego	4 730	64 280
Korekta o zmianę stanu podatku od towarów i usług dotycząca zobowiązań inwestycyjnych	(29 255)	50 570
Korekta nabycia ZCP Brzeszcze i objęcia nowych spółek konsolidacją	–	(24 610)
Pozostałe korekty	2 360	1 263
Zmiana stanu pozostałych aktywów długo- i krótkoterminowych	146 301	341 335
Bilansowa zmiana stanu pozostałych aktywów niefinansowych długo i krótkoterminowych	173 507	176 026
Zmiana stanu należności podatkowych za wyjątkiem podatku dochodowego	(61 612)	47 050
Zmiana stanu praw do emisji gazów cieplarnianych długo i krótkoterminowych	(92 594)	(8 727)
Zmiana stanu świadectw pochodzenia energii długo i krótkoterminowych	239 369	218 347
Korekta o zmianę stanu zaliczek na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	(110 152)	(84 372)
Pozostałe korekty	(2 217)	(6 989)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych i dotacji rządowych	(29 351)	(140 063)
Bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych i dotacji rządowych	15 939	(82 746)
Korekta o nieodpłatnie otrzymane rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	(9 413)	(18 919)
Korekta o otrzymane dotacje	(35 877)	(29 220)
Korekta nabycia ZCP Brzeszcze	–	(4 203)
Pozostałe korekty	–	(4 975)
Zmiana stanu rezerw	(153 977)	(28 173)
Bilansowa zmiana stanu rezerw długo i krótkoterminowych	(139 479)	(169 061)
Korekta o zyski/straty aktuarialne od rezerw po okresie zatrudnienia ujmowane w pozostałe całkowite dochody	19 653	204 597
Korekta o zmianę stanu rezerw na rekultywację i demontaż ujmowane w korespondencji z pozostałymi całkowitymi dochodami	(33 212)	33 415
Korekta nabycia ZCP Brzeszcze	–	(92 454)
Pozostałe korekty	(939)	(4 670)
Razem	212 451	227 335

Podatek dochodowy zapłacony

Podatek dochodowy zapłacony wyniósł 143 217 tysięcy złotych, z czego kwota 136 824 tysiące złotych dotyczy Podatkowej Grupy Kapitałowej i wynika z zapłaty przez Podatkową Grupę Kapitałową w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku zaliczek podatku dochodowego w kwocie 215 848 tysięcy złotych oraz otrzymania przez Podatkową Grupę Kapitałową nadpłaty podatku dochodowego za rok 2016 w kwocie 79 024 tysiące złotych.

43.2. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(3 243 046)	(3 590 348)
Nabycie aktywów niematerialnych	(125 070)	(127 446)
Zmiana stanu zobowiązań inwestycyjnych skorygowanych o VAT	(196 878)	214 984
Zmiana stanu zaliczek	110 152	84 372
Koszty remontów oraz wytworzenie we własnym zakresie	(106 032)	(99 017)
Pozostałe	(884)	1 159
Razem	(3 561 758)	(3 516 296)

Udzielenie pożyczek

Wydatki związane z udzieleniem pożyczek związane są z przekazaniem pożyczek dla spółki współzależnej Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. w łącznej kwocie 304 192 tysiące złotych, oraz udzieleniem pożyczki spółce PGE EJ 1 Sp. z o.o. w kwocie 2 940 tysięcy złotych.

Dywidendy otrzymane

Wpływy z tytułu dywidend otrzymanych w kwocie 24 636 tysięcy złotych związane są w głównej mierze z otrzymaniem przez Spółkę dywidendy od jednostki współzależnej TAMEH HOLDING Sp. z o.o. w kwocie 15 500 tysięcy złotych.

43.3. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Wypuk dłużnych papierów wartościowych

Wydatki z tytułu wykupu dłużnych papierów wartościowych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku związane są z wykupem przez jednostkę dominującą transzy obligacji o wartości nominalnej 1 650 000 tysięcy złotych w ramach zawartego w listopadzie 2015 roku Programu Emisji Obligacji.

Splata pożyczek/kredytów

Wydatki z tytułu spłaty pożyczek i kredytów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych w kwocie 154 918 tysięcy złotych wynikają w głównej mierze ze spłaty przez jednostkę dominującą w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku rat kredytu do Europejskiego Banku Inwestycyjnego w kwocie 147 568 tysięcy złotych.

Odsetki zapłacone

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Odsetki zapłacone od dłużnych papierów wartościowych	(246 790)	(296 949)
Odsetki zapłacone od kredytów	(42 978)	(53 183)
Odsetki zapłacone od leasingu	(727)	(955)
Razem	(290 495)	(351 087)
stanowiące wydatek inwestycyjny	(105 945)	(95 971)
stanowiące wydatek finansowy	(184 550)	(255 116)

Grupa prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych poniesione koszty finansowania zewnętrznego aktywowane w bieżącym okresie na składniki aktywów jako wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych w przepływach z działalności inwestycyjnej. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku odsetki stanowiące koszty finansowania zewnętrznego, które podlegały kapitalizacji w wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych wyniosły 105 945 tysięcy złotych.

Emisja dłużnych papierów wartościowych

Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku związane są z:

- emisją transz obligacji o łącznej wartości nominalnej 600 000 tysięcy złotych w ramach zawartego w listopadzie 2015 roku Programu Emisji Obligacji, co zostało szerzej opisane w nocie 32.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego;
- emisją euroobligacji w kwocie 2 107 462 tysiące złotych, co zostało szerzej opisane w nocie 32.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

INSTRUMENTY FINANSOWE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

44. Instrumenty finansowe

44.1. Wartość bilansowa i wartość godziwa kategorii i klas instrumentów finansowych

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Nota	Stan na 31 grudnia 2017		Stan na 31 grudnia 2016	
		wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
1 Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu		106 292		45 092	
Instrumenty pochodne	44.3	4 934	4 934	19 776	19 776
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	24	101 358	101 358	25 316	25 316
2 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		144 417		134 143	
Udziały i akcje (długoterminowe)	24	141 656		127 594	
Udziały i akcje (krótkoterminowe)	24	42		4 104	
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	24	2 719	2 719	2 445	2 445
3 Pożyczki i należności		2 734 059		2 241 033	
Należności od odbiorców	27	2 032 813	2 032 813	1 894 065	1 894 065
Lokaty i depozyty	24	39 756	39 756	38 472	38 472
Pożyczki udzielone		580 979	491 171	256 117	153 429
Inne należności finansowe		80 511	80 511	52 379	52 379
4 Aktywa finansowe wyłączone z zakresu MSR 39		499 204		461 348	
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach	22	499 204		461 348	
5 Instrumenty pochodne zabezpieczające	44.3	28 482	28 482	36 641	36 641
6 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	29	909 249	909 249	384 881	384 881
Razem, w tym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:		4 421 703		3 303 138	
Aktywa trwałe		978 066		929 439	
Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach		499 204		461 348	
Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć		240 767		240 951	
Pozostałe aktywa finansowe		238 095		227 140	
Aktywa obrotowe		3 443 637		2 373 699	
Należności od odbiorców		2 032 813		1 894 065	
Pożyczki udzielone na rzecz wspólnych przedsięwzięć		329 665		15 116	
Pozostałe aktywa finansowe		171 910		79 637	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		909 249		384 881	

Kategorie i klasy zobowiązań finansowych	Nota	Stan na 31 grudnia 2017		Stan na 31 grudnia 2016	
		wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
1 Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu		14 184		560	
Instrumenty pochodne	44.3	14 184	14 184	560	560
2 Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		12 040 129		11 136 323	
Kredyty i pożyczki preferencyjne	32.1	34 506	34 506	41 748	41 748
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	32.1	1 063 379	1 065 694	1 206 649	1 209 558
Kredyty w rachunku bieżącym	32.1	93 503	93 503	15 156	15 156
Wyemitowane obligacje	32.2	8 637 435	8 695 096	7 681 128	7 719 015
Zobowiązania wobec dostawców	38	1 042 427	1 042 427	829 729	829 729
Pozostałe zobowiązania finansowe		154 119	154 119	158 383	158 383
Zobowiązania inwestycyjne	39	807 970	807 970	1 034 103	1 034 103
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń		203 544	203 544	156 867	156 867
Zobowiązania z tytułu umów ubezpieczenia		3 246	3 246	12 560	12 560
3 Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39		23 973		34 848	
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	32.3	23 973	23 973	34 848	34 848
Razem, w tym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:		12 078 286		11 171 731	
Zobowiązania długoterminowe		9 593 034		8 832 163	
Zobowiązania z tytułu zadłużenia		9 501 414		8 759 789	
Pozostałe zobowiązania finansowe		91 620		72 374	
Zobowiązania krótkoterminowe		2 485 252		2 339 568	
Zobowiązania z tytułu zadłużenia		351 382		219 740	
Zobowiązania wobec dostawców		1 042 427		829 729	
Zobowiązania inwestycyjne		797 304		1 033 804	
Pozostałe zobowiązania finansowe		294 139		256 295	

Pochodne instrumenty finansowe klasyfikowane do kategorii aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz stanowiące instrumenty zabezpieczające, które na dzień bilansowy wycenione są w wartości godziwej, zostały wycenione zgodnie z metodologią opisaną w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ujawnienie odnośnie hierarchii wartości godziwej zostało również zaprezentowane w nocie 44.3. Wycena jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych została zaklasyfikowana do Poziomu 1 hierarchii wyceny wartości godziwej.

Instrumenty finansowe klasyfikowane do pozostałych kategorii instrumentów finansowych:

- Na dzień 31 grudnia 2017 roku instrumenty finansowe o stałej stopie procentowej – kredyty otrzymane z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, obligacje podporządkowane, euroobligacje oraz obligacje wyemitowane przez spółkę zależną, zostały wycenione w wartości godziwej. Wycenie do wartości godziwej podlegały także pożyczki podporządkowane i pożyczki na spłatę zadłużenia udzielone Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. oprocentowane zmienną stopą procentową. Wycena wartości godziwej wspomnianych instrumentów finansowych dokonana została jako bieżąca wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych aktualnie obowiązującą stopą procentową dla danej obligacji czy kredytu, tzn. przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych. Wycena została sklasyfikowana do Poziomu 2 hierarchii wyceny wartości godziwej.
- Wartość godziwa pozostałych instrumentów finansowych (poza udziałami i akcjami w ramach kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz wyłączonych z zakresu MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*, o czym mowa poniżej) na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie odbiegała istotnie od wartości prezentowanych w sprawozdaniach finansowych za poszczególne okresy z następujących powodów:
  - w odniesieniu do instrumentów krótkoterminowych ewentualny efekt dyskonta nie jest istotny;
  - instrumenty te dotyczą transakcji zawieranych na warunkach rynkowych.

Z powyższych względów wartość godziwa wspomnianych instrumentów w powyższych tabelach została ujawniona w wysokości wartości bilansowej.

- Grupa nie ujawnia wartości godziwej dla udziałów i akcji w spółkach nienotowanych na aktywnych rynkach, zaklasyfikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Na dzień bilansowy są one wyceniane według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. W związku z wejściem w życie od dnia 1 stycznia 2018 roku MSSF 9 *Instrumenty finansowe* Grupa szacuje na ten dzień wartość godziwą powyższych udziałów i akcji, co zostało opisane szerzej w nocie 7 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Udziały i akcje we wspólnych przedsięwzięciach – aktywa finansowe wyłączone z zakresu MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* – zgodnie z polityką rachunkowości Grupy wyceniane są według metody praw własności.

44.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Aktywa / zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzo- wanego kosztu	Instrumenty zabezpie- czające	Aktywa / zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Razem
Dywidendy i udziały w zyskach	–	9 136	–	–	–	–	9 136
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	20 318	–	26 713	(209 885)	1 525	(727)	(162 056)
Różnice kursowe	(2 688)	–	1 692	128 386	–	–	127 390
Odpisy aktualizujące/ aktualizacja wartości	(11 820)	732	(117)	–	–	(229)	(11 434)
Prowizje związane z kredytami i papierami dłużnymi	–	–	–	(19 020)	–	–	(19 020)
Zysk/(strata) ze zbycia inwestycji	–	–	(803)	–	–	–	(803)
Inne	(4 866)	(103)	–	–	–	–	(4 969)
Przychody/(koszty) finansowe netto	944	9 765	27 485	(100 519)	1 525	(956)	(61 756)
Aktualizacja wartości	(13 514)	–	(25 170)	–	–	–	(38 684)
Wynik na zrealizowanych towarowych pochodnych instrumentach finansowych	8 737	–	–	–	–	–	8 737
Przychody/(koszty) operacyjne netto	(4 777)	–	(25 170)	–	–	–	(29 947)
Zmiana wyceny	–	–	–	–	(8 159)	–	(8 159)
Pozostałe całkowite dochody	–	–	–	–	(8 159)	–	(8 159)

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Aktywa / zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzo- wanego kosztu	Instrumenty zabezpie- czające	Aktywa / zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Razem
Dywidendy i udziały w zyskach	–	5 728	–	–	–	–	5 728
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	7 412	–	27 902	(177 949)	(80 658)	(957)	(224 250)
Różnice kursowe	(2 088)	–	183	(28 356)	–	–	(30 261)
Odpisy aktualizujące/ aktualizacja wartości	14 495	(203)	(603)	–	–	–	13 689
Prowizje związane z kredytami i papierami dłużnymi	–	–	–	(18 767)	–	–	(18 767)
Zysk/(strata) ze zbycia inwestycji	–	2 114	(416)	–	–	–	1 698
Inne	(43)	–	–	–	–	–	(43)
Przychody/(koszty) finansowe netto	19 776	7 639	27 066	(225 072)	(80 658)	(957)	(252 206)
Aktualizacja wartości	15 982	–	(22 943)	–	–	–	(6 961)
Wynik na zrealizowanych towarowych pochodnych instrumentach finansowych	(34 365)	–	–	–	–	–	(34 365)
Przychody/(koszty) operacyjne netto	(18 383)	–	(22 943)	–	–	–	(41 326)
Zmiana wyceny	–	–	–	–	127 252	–	127 252
Pozostałe całkowite dochody	–	–	–	–	127 252	–	127 252

44.3. Instrumenty pochodne

	Stan na 31 grudnia 2017				Stan na 31 grudnia 2016			
	Odniesiono w wynik finansowy	Odniesiono w pozostałe całkowite dochody	Ogółem		Odniesiono w wynik finansowy	Odniesiono w pozostałe całkowite dochody	Ogółem	
			Aktywa	Zobowiązania			Aktywa	Zobowiązania
CCIRS	(9 299)	–	–	(9 299)	–	–	–	–
IRS	23	28 459	28 482	–	23	36 618	36 641	–
Forward/futures towarowy	395	–	4 934	(4 539)	15 999	–	16 559	(560)
Forward walutowy	(346)	–	–	(346)	3 217	–	3 217	–
Razem			33 416	(14 184)			56 417	(560)
Długoterminowe			26 445	(4 958)			35 814	–
Krótkoterminowe			6 971	(9 226)			20 603	(560)

Wartość godziwa, w odniesieniu do poszczególnych pochodnych instrumentów finansowych, ustalana jest w następujący sposób:

Instrument pochodny	Metodologia ustalania wartości godziwej
IRS	Różnica zdyskontowanych odsetkowych przepływów pieniężnych opartych o zmienną stopę procentową oraz o stałą stopę procentową. Dane wejściowe stanowi krzywa stóp procentowych z serwisu Reuters.
CCIRS	Różnica zdyskontowanych odsetkowych przepływów pieniężnych strumienia płaconego i strumienia otrzymywanego, w dwóch różnych walutach, wyrażona w walucie wyceny. Dane wejściowe stanowią krzywe stóp procentowych, basis spready oraz fixing NBP dla odpowiednich walut z serwisu Reuters.
Kontrakty walutowe forward	Różnica zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych pomiędzy ceną terminową na dzień wyceny a ceną transakcyjną, przemnożona przez wartość nominalną kontraktu w walucie obcej. Dane wejściowe stanowią fixing NBP i krzywa stóp procentowych implikowana z transakcji fx swap dla odpowiedniej waluty z serwisu Reuters.
Kontrakty towarowe (forward, futures)	Wartość godziwa transakcji terminowych na zakup i sprzedaż uprawnień do emisji zanieczyszczeń, energii elektrycznej oraz innych towarów ustalana jest w oparciu o ceny notowane na aktywnym rynku lub w oparciu o przepływy pieniężne stanowiące różnicę pomiędzy indeksem referencji cenowej (krzywą forward) i ceną kontraktu.

Hierarchia wartości godziwej w odniesieniu do pochodnych instrumentów finansowych przedstawiała się następująco:

	Stan na 31 grudnia 2017		Stan na 31 grudnia 2016	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa				
Instrumenty pochodne – towarowe	4 934	–	16 559	–
Instrumenty pochodne – walutowe	–	–	–	3 217
Instrumenty pochodne – IRS	–	28 482	–	36 641
Razem	4 934	28 482	16 559	39 858
Zobowiązania				
Instrumenty pochodne – towarowe	4 539	–	560	–
Instrumenty pochodne – walutowe	–	346	–	–
Instrumenty pochodne – CCIRS	–	9 299	–	–
Razem	4 539	9 645	560	–

Instrumenty pochodne zabezpieczające (objęte rachunkowością zabezpieczeń) – IRS

Zgodnie z decyzją Zespołu ds. Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Kredytowym Spółka, w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku, zabezpieczyła część ryzyka stopy procentowej w stosunku do przepływów pieniężnych związanych z ekspozycją na WIBOR 6M wyznaczonych w ramach dynamicznej strategii zarządzania ryzykiem, tj. odsetek od dłużnych papierów wartościowych o wartości nominalnej 2 100 000 tysięcy złotych, poprzez zawarcie transakcji zabezpieczających swap procentowy (IRS) na okres od 4 do 5 lat. Powyższe transakcje objęte są rachunkowością zabezpieczeń z zastrzeżeniem, iż pierwszy okres odsetkowy był wyłączony z wyznaczenia rachunkowości zabezpieczeń. Ma to związek z faktem, iż zmienna stopa procentowa w pierwszym okresie odsetkowym była ustalana z góry, a tym samym Spółka nie mogła objąć zasadami rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych wynikających z pierwszego okresu odsetkowego.

Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku instrumenty pochodne nie objęte rachunkowością zabezpieczeń i klasyfikowane do kategorii aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmowały:

- instrumenty pochodne CCIRS mające na celu zabezpieczenie przepływów walutowych wygenerowanych przez płatności odsetkowe od wyemitowanych euroobligacji,
- instrumenty pochodne (futures, forward) towarowe obejmujące transakcje terminowe na zakup i sprzedaż uprawnień do emisji zanieczyszczeń i innych towarów,
- transakcje pochodne typu forward walutowy mające na celu zabezpieczenie przepływów walutowych wygenerowanych z tytułu prowadzonej działalności.

Instrumenty pochodne CCIRS dotyczą transakcji Coupon Only Cross Currency Swap fixed-fixed zawartych przez Spółkę w listopadzie i grudniu 2017 roku i polegają na wymianie płatności odsetkowych od łącznej kwoty nominalnej 300 000 tysięcy euro. Termin zapadalności transakcji upływa w lipcu 2027 roku. Zgodnie z warunkami transakcji, Spółka płaci odsetki naliczone na podstawie stałej stopy procentowej w złotych, równocześnie otrzymując płatności według stałej stopy procentowej w euro. Powyższa transakcja nie podlega rachunkowości zabezpieczeń.

45. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Rodzaje ryzyk związanych z instrumentami finansowymi, na jakie narażona jest Grupa TAURON wraz z opisem ekspozycji na ryzyko i sposobu zarządzania ryzykiem prezentuje poniższa tabela.

Ekspozycja na ryzyko	Zarządzanie ryzykiem	Regulacja
Ryzyko kredytowe		
Możliwość poniesienia straty z tytułu niewywiązania się partnerów handlowych z zobowiązań kontraktowych. Ekspozycja kredytowa dzieli się na ekspozycję z tytułu płatności (kwota jaka może zostać utracona w wyniku braku zapłaty za towar lub usługę) i ekspozycję zastąpienia (kwota jaka może zostać utracona w wyniku niezrealizowania dostawy towaru lub wykonania usługi.	<p>Zarządzanie ryzykiem kredytowym ma postać sterowania poziomem ekspozycji kredytowej, generowanej w momencie zawierania kontraktów przez spółki Grupy TAURON. Generalną zasadą jest, że przed zawarciem kontraktu każdy podmiot poddawany jest badaniu kondycji finansowej i otrzymuje limit kredytowy, stanowiący ograniczenie maksymalnej ekspozycji z tytułu zaangażowania handlowego. Ekspozycja kredytowa jest w tym kontekście rozumiana jako kwota, która może zostać utracona, jeśli kontrahent nie wywiąże się ze swoich zobowiązań w określonym czasie (z uwzględnieniem wartości wniesionych przez niego zabezpieczeń). Ekspozycję kredytową wylicza się na aktualny dzień i dzieli się ją na ekspozycję z tytułu płatności i ekspozycję zastąpienia.</p> <p>Grupa posiada zdecentralizowany system zarządzania ryzykiem kredytowym, jednak kontrola, limitowanie i raportowanie tej kategorii ryzyka odbywa się centralnie, na poziomie Spółki. Funkcjonująca Polityka Zarządzania Ryzykiem Kredytowym w Grupie TAURON określa zasady zarządzania ryzykiem kredytowym na poziomie Grupy, mające skutecznie zminimalizować wpływ tego ryzyka na realizację celów Grupy.</p> <p>Na podstawie wartości ekspozycji oraz oceny kondycji finansowej poszczególnych klientów wartość ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa TAURON, jest wyliczana z wykorzystaniem metody Credit Value at Risk. Jest to metoda analityczna, która poprzez matematyczny model symulacji oblicza wartość narażoną na ryzyko na podstawie rozkładu prawdopodobieństwa straty całkowitej.</p>	Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie TAURON
Ryzyko płynności		
Możliwość utraty lub ograniczenia zdolności do regulowania bieżących wydatków ze względu na nieadekwatną wielkość lub strukturę płynnych aktywów w stosunku do zobowiązań krótkoterminowych lub niedostateczny poziom rzeczywistych wpływów netto z działalności operacyjnej.	<p>Sytuacja płynnościowa Grupy TAURON jest na bieżąco monitorowana pod kątem ewentualnych odchyśleń od zakładanych planów, a dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, których kwota istotnie przewyższa oczekiwane zapotrzebowanie w krótkim okresie, mityguje ryzyko utraty płynności.</p> <p>W tym celu Spółka stosuje określone zasady wyznaczania pozycji płynnościowej zarówno poszczególnych spółek, jak i całej Grupy TAURON, co pozwala zabezpieczyć środki na pokrycie ewentualnej luki płynnościowej, zarówno poprzez alokację środków pomiędzy spółkami (mechanizm cash pool), jak również z wykorzystaniem finansowania zewnętrznego, w tym kredytów w rachunkach bieżących.</p>	Polityka zarządzania płynnością finansową w Grupie TAURON
Ryzyko rynkowe – ryzyko zmian stóp procentowych i kursów walutowych		
Możliwość negatywnego wpływu na wyniki Grupy poprzez wahania wartości godziwej instrumentów finansowych lub przyszłych przepływów pieniężnych z nimi związanych na skutek zmian stóp procentowych lub kursów walutowych.	Grupa TAURON zarządza ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej w oparciu o zasady i standardy zgodnie z najlepszymi praktykami w tym zakresie. Głównym celem zarządzania tymi ryzykami jest minimalizacja wrażliwości przepływów pieniężnych Grupy TAURON na czynniki ryzyka finansowego oraz minimalizacja kosztów finansowych i kosztów zabezpieczenia w ramach transakcji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych. Grupa TAURON w przypadkach, w których jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione, wykorzystuje instrumenty pochodne, których charakterystyka pozwala na zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń.	Polityka zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie TAURON
Ryzyko rynkowe – ryzyko zmian cen		
Nieplanowana zmienność wyniku operacyjnego Grupy TAURON wynikająca z fluktuacji cen rynków towarowych oraz odchyśleń wolumenu w poszczególnych obszarach działalności handlowej Grupy TAURON.	W celu efektywnego zarządzania stworzono system zarządzania ryzykiem handlowym powiązany organizacyjnie i informacyjnie z funkcjonującą na poziomie Grupy TAURON strategią zabezpieczenia pozycji handlowej. Polityka wprowadza system wczesnego ostrzegania oraz system limitowania ekspozycji na ryzyko w poszczególnych obszarach handlowych. Podstawową miarę operacyjną ryzyka rynkowego w Grupie TAURON stanowi miara wartości narażonej na ryzyko (Value at Risk) określająca maksymalną dopuszczalną zmianę wartości pozycji w zadanym horyzoncie czasowym i na określonym poziomie prawdopodobieństwa.	Polityka zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON

45.1. Ryzyko kredytowe

Poniższa tabela przedstawia główne klasy instrumentów finansowych, w których powstaje ekspozycja na ryzyko kredytowe. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikająca z aktywów finansowych Grupy TAURON jest równa ich wartościom bilansowym.

Klasy instrumentów finansowych	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Należności od odbiorców	2 032 813	1 894 065
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	909 249	384 881
Pożyczki udzielone	580 979	256 117
Lokaty i depozyty	39 756	38 472
Inne należności finansowe	80 511	52 379

45.1.1. Ryzyko kredytowe związane z należnościami od odbiorców

Grupa posiada należności od dwóch grup odbiorców: odbiorcy instytucjonalni oraz odbiorcy indywidualni. Poniższa tabela przedstawia procentowy udział poszczególnych grup w łącznej kwocie należności od odbiorców:

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Odbiorcy instytucjonalni	70,25%	73,33%
Odbiorcy indywidualni	29,75%	26,67%
Razem	100%	100%

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego związanego z działalnością podstawową. Największą pozycję należności od odbiorców stanowi należność od PSE S.A., a udział w saldzie należności od odbiorców wynosi odpowiednio na dzień 31 grudnia 2017 roku – 4,78% oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku – 4,77%.

W odniesieniu do klientów instytucjonalnych sprzedaż jest realizowana tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Wiekowanie należności od odbiorców oraz informacje odnośnie odpisów aktualizujących należności od odbiorców zaprezentowano w nocie 27 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

45.1.2. Ryzyko kredytowe związane z innymi należnościami finansowymi

Grupa posiada należności od dwóch grup odbiorców: odbiorcy instytucjonalni oraz odbiorcy indywidualni. Poniższa tabela przedstawia procentowy udział poszczególnych grup w łącznej kwocie innych należności finansowych:

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Odbiorcy instytucjonalni	97,61%	93,85%
Odbiorcy indywidualni	2,39%	6,15%
Razem	100%	100%

W Grupie nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego związanego z innymi należnościami finansowymi. Największą pozycję innych należności finansowych stanowi należność od Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A., a udział w saldzie innych należności finansowych wynosi odpowiednio na dzień 31 grudnia 2017 roku – 15,48% oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku – 16,17%.

Wiekowanie oraz odpisy aktualizujące wartość innych należności finansowych przedstawiają poniższe tabele.

Wiekowanie innych należności finansowych na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Nie przeterminowane	Przeterminowane					Razem
		<30 dni	30–90 dni	90–180 dni	180–360 dni	>360 dni	
Wartość przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	78 886	2 007	10 055	937	937	66 165	158 987
Odpis aktualizujący	(820)	(108)	(9 734)	(749)	(919)	(66 146)	(78 476)
Wartość netto	78 066	1 899	321	188	18	19	80 511

Wiekowanie innych należności finansowych na dzień 31 grudnia 2016 roku

	Nie przeterminowane	Przeterminowane					Razem
		<30 dni	30–90 dni	90–180 dni	180–360 dni	>360 dni	
Wartość przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	51 647	439	268	263	527	56 228	109 372
Odpis aktualizujący	(346)	(10)	(14)	(54)	(380)	(56 189)	(56 993)
Wartość netto	51 301	429	254	209	147	39	52 379

Odpisy aktualizujące inne należności finansowe

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Bilans otwarcia	(56 993)	(2 524)
Utworzenie	(13 149)	(2 017)
Wykorzystanie	551	473
Rozwiązanie	4 087	7 721
Inne zmiany	(12 972)	(60 646)
Bilans zamknięcia	(78 476)	(56 993)

45.1.3. Ryzyko kredytowe związane ze środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami

Zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym ze środkami pieniężnymi Grupa realizuje poprzez dywersyfikację banków, w których lokowane są nadwyżki środków pieniężnych. Wszystkie podmioty, z którymi Grupa zawiera transakcje depozytowe, działają w sektorze finansowym. Są to banki posiadające rating na wysokim poziomie, a także dysponujące odpowiednim kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

Udział trzech banków, w których Grupa posiada największe salda środków pieniężnych, na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił 78%.

45.1.4. Ryzyko kredytowe związane z udzielonymi pożyczkami

W ramach udzielonych pożyczek Grupa w głównej mierze ujmuje pożyczki na rzecz wspólnych przedsięwzięć. Pożyczki te nie są na dzień bilansowy przeterminowane. Główną pozycję stanowi pożyczka podporządkowana o wartości bilansowej 212 052 tysiące złotych, która została zabezpieczona poprzez weksel in blanco z porozumieniem wekslowym oraz pożyczki udzielone na mocy porozumień konsolidujących dług pożyczkobiorcy o łącznej wartości bilansowej 329 665 tysięcy złotych, które to pożyczki zostały zabezpieczone poprzez weksle in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi. Grupa przeprowadziła na dzień bilansowy testy na utratę wartości aktywów, obejmujące wartość pożyczek udzielonych wspólnemu przedsięwzięciu, które nie wykazały konieczności dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości pożyczek.

45.2. Ryzyko związane z płynnością

Grupa utrzymuje równowagę pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, pożyczki, obligacje oraz umowy leasingu finansowego. Takie wykorzystanie źródeł finansowania pozwala na zarządzanie ryzykiem płynności i skutecznie minimalizuje negatywne skutki jego materializacji.

W celu zminimalizowania możliwości wystąpienia zakłóceń przepływowość środków pieniężnych oraz ryzyka utraty płynności Grupa TAURON podobnie jak w poprzednim roku stosowała mechanizm cash pooling. Cash pooling, niezależnie od środków gromadzonych przez poszczególnych uczestników, jest powiązany z elastyczną linią kredytową w postaci kredytu w rachunku bieżącym. W ramach umowy cash pool, Spółka ma możliwość korzystania z finansowania zewnętrznego w postaci kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 300 000 tysięcy złotych oraz limitu intraday do kwoty 500 000 tysięcy złotych.

Poza kredytem bieżącym dostępnym w ramach umowy cash pool Grupa ma możliwość zaciągania finansowania z tytułu kredytów w rachunku bieżącym w walutach obcych:

- do 2 000 tysięcy dolarów, na dzień bilansowy wykorzystane zadłużenie to 418 tysięcy dolarów;
- do 45 000 tysięcy euro, na dzień bilansowy wykorzystane zadłużenie to 22 069 tysięcy euro.

Tabele poniżej przedstawiają zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdykontowanych płatności.

Zobowiązania finansowe na dzień 31 grudnia 2017 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa	Umowne niedyskontowane płatności	Z tego umowne niedyskontowane płatności o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)					
			poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami pochodnymi								
Oprocentowane kredyty i pożyczki oraz wyemitowane obligacje	9 828 823	(12 205 838)	(160 573)	(418 356)	(2 329 557)	(2 195 729)	(991 898)	(6 109 725)
Zobowiązania wobec dostawców	1 042 427	(1 042 427)	(1 038 477)	(3 950)	-	-	-	-
Zobowiązania inwestycyjne	807 970	(807 970)	(797 210)	(93)	(10 599)	(68)	-	-
Inne zobowiązania finansowe	360 909	(360 909)	(281 066)	(3 849)	(12 503)	(47 138)	(6 050)	(10 303)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	23 973	(24 173)	(1 475)	(22 670)	(2)	(2)	(4)	(20)
Pochodne zobowiązania finansowe								
Instrumenty pochodne – towarowe	4 539	(4 424)	-	(4 424)	-	-	-	-
Instrumenty pochodne – walutowe	346	(346)	(275)	(71)	-	-	-	-
Instrumenty pochodne – CCIRS	9 299	(47 125)	-	(4 694)	(4 694)	(4 748)	(9 427)	(23 562)
Razem	12 078 286	(14 493 212)	(2 279 076)	(458 107)	(2 357 355)	(2 247 685)	(1 007 379)	(6 143 610)

Zobowiązania finansowe na dzień 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa	Umowne niedyskontowane płatności	Z tego umowne niedyskontowane płatności o terminie spłaty przypadającym w okresie (od dnia bilansowego)					
			poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 2 lat	od 2 lat do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Zobowiązania finansowe niebędące instrumentami pochodnymi								
Oprocentowane kredyty i pożyczki oraz wyemitowane obligacje	8 944 681	(11 054 364)	(69 029)	(405 917)	(452 691)	(2 296 657)	(3 680 323)	(4 149 747)
Zobowiązania wobec dostawców	829 729	(829 729)	(829 693)	(36)	-	-	-	-
Zobowiązania inwestycyjne	1 034 103	(1 034 103)	(1 033 711)	(93)	(113)	(113)	(73)	-
Inne zobowiązania finansowe	327 810	(327 810)	(245 697)	(10 038)	(14 069)	(4 567)	(40 789)	(12 650)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	34 848	(35 772)	(5 313)	(6 713)	(23 718)	(2)	(4)	(22)
Pochodne zobowiązania finansowe								
Instrumenty pochodne – towarowe	560	(538)	-	(538)	-	-	-	-
Razem	11 171 731	(13 282 316)	(2 183 443)	(423 335)	(490 591)	(2 301 339)	(3 721 189)	(4 162 419)

45.3. Ryzyko rynkowe

Grupa identyfikuje następujące rodzaje ryzyka rynkowego, na które jest narażona:

- ryzyko stopy procentowej;
- ryzyko walutowe;
- ryzyko cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych oraz ryzyko zmiany cen posiadanych jednostek uczestnictwa.

45.3.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko zmian stóp procentowych wynika głównie z zobowiązań z tytułu zadłużenia, zawartych instrumentów pochodnych na stopę procentową (IRS), środków pieniężnych oraz pożyczek udzielonych na rzecz wspólnych przedsięwzięć.

Pozycje oprocentowane według stopy zmiennej narażają Grupę na zmianę przepływów pieniężnych w wyniku zmiany stóp procentowych. Pozycje oprocentowane według stopy stałej narażają Grupę na zmianę wartości godziwej w przypadku pozycji wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Ryzyko zmiany wartości godziwej w wyniku zmiany stóp procentowych dotyczy również instrumentów pochodnych IRS. Grupa jest również narażona na materializację ryzyka związanego z utraconymi korzyściami w związku ze spadkiem stóp procentowych w przypadku zadłużenia o stałym oprocentowaniu lub ze wzrostem stóp procentowych w przypadku posiadanych aktywów o stałym oprocentowaniu, jednak zmiany te nie są ujmowane w sprawozdaniu finansowym.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem stopy procentowej związanej z wyemitowanymi obligacjami o zmiennej stopie procentowej Grupa zawarła transakcje typu swap procentowy (IRS) (więcej informacji na temat instrumentów IRS zamieszczono w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

W poniższych tabelach przedstawione zostały wartości bilansowe instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej. Za wyjątkiem obligacji hybrydowych wyemitowanych w grudniu 2016 roku o oprocentowaniu

stałym w pierwszym okresie finansowania oraz euroobligacji wyemitowanych w lipcu 2017 roku, pozostałe obligacje wyemitowane przez jednostkę dominującą oprocentowane są zmienną stopą procentową. Ze względu na stosowaną przez Spółkę dynamiczną strategię zarządzania ryzykiem finansowym, w której pozycję zabezpieczoną stanowią przepływy związane z ekspozycją na zmienną stopę procentową WIBOR 6M ryzyko zmiany stóp procentowych dla części przepływów odsetkowych zostało ograniczone poprzez zawarte transakcje zabezpieczające IRS. W związku z tym część wartości bilansowej obligacji, których zmienność przepływów odsetkowych została zabezpieczona poprzez swap procentowy, w tabelach poniżej została zaprezentowana łącznie z wyceną tych instrumentów zabezpieczających w ramach pozycji o oprocentowaniu stałym.

Instrumenty finansowe w podziale na rodzaj oprocentowania na dzień 31 grudnia 2017 roku

Instrumenty finansowe	Oprocentowane wg stałej stopy	Oprocentowane wg zmiennej stopy	Razem
Aktywa finansowe			
Lokaty i depozyty	39 756	–	39 756
Pożyczki udzielone	2 954	578 025	580 979
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	–	909 249	909 249
Instrumenty pochodne – IRS	28 482	–	28 482
Zobowiązania finansowe			
Kredyty w rachunku bieżącym	1	93 502	93 503
Kredyty i pożyczki preferencyjne	–	34 506	34 506
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 042 110	21 269	1 063 379
Wyemitowane obligacje	5 681 480	2 955 955	8 637 435
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	27	23 946	23 973
Instrumenty pochodne – CCIRS	9 299	–	9 299

Instrumenty finansowe w podziale na rodzaj oprocentowania na dzień 31 grudnia 2016 roku

Instrumenty finansowe	Oprocentowane wg stałej stopy	Oprocentowane wg zmiennej stopy	Razem
Aktywa finansowe			
Lokaty i depozyty	–	38 472	38 472
Pożyczki udzielone	–	256 117	256 117
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	–	384 881	384 881
Instrumenty pochodne – IRS	36 641	–	36 641
Zobowiązania finansowe			
Kredyty w rachunku bieżącym	–	15 156	15 156
Kredyty i pożyczki preferencyjne	–	41 748	41 748
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 190 501	16 148	1 206 649
Wyemitowane obligacje	3 677 088	4 004 040	7 681 128
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	141	34 707	34 848

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach krótszych niż rok. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów lub do określonego momentu w przyszłości, kiedy to stopy zostaną zweryfikowane i mogą zostać zmienione – dotyczy to kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz obligacji hybrydowych, które w pierwszym okresie oprocentowane są stałą stopą procentową, a w okresie drugim stopą zmienną, o czym szerzej w nocie 32.1 oraz 32.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Grupa wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości. Przedmiotem analizy zostały objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych zgodnie z MSSF.

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego. Dla celów analizy wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych wykorzystano średnie poziomy referencyjnych stóp procentowych w danym roku. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została oszacowana na podstawie zmienności implikowanych opcji na stopę procentową kwotowanych na rynku międzybankowym dla walut, dla których Grupa posiada ekspozycję na ryzyko stóp procentowych na datę bilansową.

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian stóp procentowych WIBOR, EURIBOR oraz LIBOR USD, przy czym na dzień 31 grudnia 2017 roku narażenie na zmianę stopy LIBOR USD było nieistotne, zaś na dzień 31 grudnia

2016 roku w analizie wrażliwości, ze względu na nieistotny wpływ, nie uwzględniono zmian stóp EURIBOR i LIBOR USD. Zobowiązania z tytułu zadłużenia, dla których walutą spłaty jest euro, za wyjątkiem kredytu w rachunku bieżącym oprocentowane są stałą stopą procentową. Poniższe tabele przedstawiają wrażliwość wyniku finansowego brutto oraz pozostałych całkowitych dochodów brutto Grupy na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2017		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2017 roku			
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR		EURIBOR	
			WIBOR + 43 pb	WIBOR - 43 pb	EURIBOR + 1 pb	EURIBOR - 1 pb
			Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy	
Pożyczki udzielone	580 979	578 025	2 486	(2 486)	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	909 249	909 249	3 790	(3 790)	1	(1)
Instrumenty pochodne (aktywa)	33 416	28 482	21 217	(21 217)	-	-
Kredyty w rachunku bieżącym	93 503	93 502	-	-	(9)	9
Kredyty i pożyczki preferencyjne	34 506	34 506	(148)	148	-	-
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 063 379	21 269	(91)	91	-	-
Wyemitowane obligacje	8 637 435	5 053 775	(21 731)	21 731	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	23 973	23 946	(103)	103	-	-
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	14 184	9 299	5 995	(5 995)	(146)	146
Razem			11 415	(11 415)	(154)	154

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2017 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego, z wyjątkiem istotnych transakcji, które miały miejsce pod koniec 2017 roku. Dotyczą one klasy instrumenty pochodne (zobowiązania) obejmującej zawarte przez Spółkę w listopadzie i grudniu 2017 roku transakcje CCIRS, które są wrażliwe zarówno na zmianę stóp procentowych WIBOR jak i stóp procentowych EURIBOR. Szerzej na temat instrumentów pochodnych CCIRS w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2016		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2016 roku	
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR	
			WIBOR + 60 pb	WIBOR -60 pb
			Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody	
Lokaty i depozyty	38 472	38 472	231	(231)
Pożyczki udzielone	256 117	256 117	1 537	(1 537)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	384 881	1 995	(1 995)
Instrumenty pochodne (aktywa)	56 417	36 641	40 992	(40 992)
Kredyty i pożyczki preferencyjne	41 748	41 748	(250)	250
Kredyty i pożyczki udzielane na warunkach rynkowych	1 206 649	16 148	(97)	97
Wyemitowane obligacje	7 681 128	6 101 108	(36 607)	36 607
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	34 848	34 707	(208)	208
Razem			7 593	(7 593)

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2016 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego.

45.3.2. Ryzyko walutowe

W spółkach Grupy TAURON występuje ekspozycja na ryzyko walutowe transakcyjne i translacyjne. Spółki Grupy narażone są na zmiany kursów walutowych EUR/PLN, CZK/PLN, USD/PLN i GBP/PLN w związku z ich działalnością operacyjną i finansową. Poniższe tabele prezentują ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe w podziale na poszczególne klasy instrumentów finansowych w latach 2017 oraz 2016.

Pozycja walutowa na dzień 31 grudnia 2017 roku

Klasy instrumentów finansowych	Łączna wartość bilansowa w PLN	EUR		CZK		USD		GBP	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe									
Należności od odbiorców	2 032 813	1 016	4 237	46 722	7 625	-	-	-	-
Inne należności finansowe	80 511	3 321	13 851	20 607	3 363	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	909 249	3 321	13 851	64 963	10 602	314	1 093	485	2 280
Instrumenty pochodne (aktywa)	33 416	1 169	4 877	-	-	16	57	-	-
Razem		8 827	36 816	132 292	21 590	330	1 150	485	2 280
Zobowiązania finansowe									
Kredyty w rachunku bieżącym	93 503	22 069	92 048	-	-	418	1 454	-	-
Wyemitowane obligacje	8 637 435	859 205	3 583 657	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec dostawców	1 042 427	2 117	8 830	10 208	1 666	3	10	1	5
Pozostałe zobowiązania finansowe	154 119	1 717	7 162	6	1	-	-	-	-
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	14 184	1 061	4 425	-	-	33	114	-	-
Razem		886 169	3 696 122	10 214	1 667	454	1 578	1	5
Pozycja walutowa netto		(877 342)	(3 659 306)	122 078	19 923	(124)	(428)	484	2 275

Pozycja walutowa na dzień 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Łączna wartość bilansowa w PLN	EUR		CZK		USD		GBP	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe									
Należności od odbiorców	1 894 065	937	4 143	42 645	6 981	-	-	-	-
Inne należności finansowe	52 379	342	1 515	20 605	3 373	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	7 456	32 986	95 406	15 618	306	1 280	499	2 566
Instrumenty pochodne (aktywa)	56 417	3 649	16 143	-	-	100	416	-	-
Razem		12 384	54 787	158 656	25 972	406	1 696	499	2 566
Zobowiązania finansowe									
Kredyty w rachunku bieżącym	15 156	3 032	13 415	-	-	410	1 716	-	-
Wyemitowane obligacje	7 681 128	357 147	1 580 020	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec dostawców	829 729	1 839	8 137	10 073	1 649	12	49	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	158 383	2 961	13 097	-	-	94	395	2	10
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	560	122	538	-	-	5	22	-	-
Razem		365 101	1 615 207	10 073	1 649	521	2 182	2	10
Pozycja walutowa netto		(352 717)	(1 560 420)	148 583	24 323	(115)	(486)	497	2 556

Grupa TAURON wykorzystywała w 2017 roku i 2016 roku w ramach zarządzania ryzykiem walutowym kontrakty terminowe celem zabezpieczenia Grupy przed ryzykiem walutowym powstającym w toku prowadzonej działalności. Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem walutowym. Z tytułu wyceny walutowych kontraktów terminowych Grupa posiadała na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązania w wysokości 346 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywa w wysokości 3 217 tysięcy złotych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Spółka zawarła transakcje CCIRS, których wycena w wartości godziwej narażona jest na ryzyko zmian kursu EUR/PLN. Transakcje te nie są objęte rachunkowością zabezpieczeń. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wycena CCIRS wynosiła (9 299) tysięcy złotych, o czym szerzej w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Grupa wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości. Przedmiotem analizy zostały objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych zgodnie z MSSF.

Potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych są określone w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego i zostały obliczone na podstawie rocznych zmienności implikowanych dla opcji walutowych kwotowanych na rynku międzybankowym dla danej pary walut z daty bilansowej lub w przypadku braku dostępnych kwotowań rynkowych na podstawie zmienności historycznych za okres jednego roku przed datą bilansową.

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian kursów walutowych EUR/PLN, CZK/PLN, USD/PLN oraz GBP/PLN. Poniższe tabele przedstawiają wrażliwość wyniku finansowego brutto oraz pozostałych całkowitych dochodów brutto Grupy na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany kursów walutowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2017		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2017 roku							
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		CZK/PLN		USD/PLN		GBP/PLN	
			kurs EUR/PLN +6,2%	kurs EUR/PLN -6,2%	kurs CZK/PLN +6,34%	kurs CZK/PLN -6,34%	kurs USD/PLN +9,76%	kurs USD/PLN -9,76%	kurs GBP/PLN +9,35%	kurs GBP/PLN -9,35%
			Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody	
Należności od odbiorców	2 032 813	11 862	263	(263)	483	(483)	-	-	-	-
Inne należności finansowe	80 511	17 214	859	(859)	213	(213)	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	909 249	27 826	859	(859)	672	(672)	107	(107)	213	(213)
Instrumenty pochodne (aktywa)	33 416	4 934	302	(302)	-	-	6	(6)	-	-
Kredyty w rachunku bieżącym	93 503	93 502	(5 707)	5 707	-	-	(142)	142	-	-
Wyemitowane obligacje	8 637 435	3 583 657	(222 187)	222 187	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec dostawców	1 042 427	10 511	(547)	547	(106)	106	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	154 119	7 163	(444)	444	-	-	-	-	-	-
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	14 184	14 184	19 394	(19 394)	-	-	(11)	11	-	-
Razem			(207 208)	207 208	1 262	(1 262)	(40)	40	213	(213)

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2017 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego, z wyjątkiem istotnych transakcji, które miały miejsce w drugiej połowie 2017 roku. Dotyczą one klasy wyemitowanych obligacji, która obejmuje wyemitowane przez Spółkę w lipcu 2017 roku euroobligacje, o czym szerzej w nocie 32.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz klasy instrumenty pochodne (zobowiązania), która obejmuje zawarte przez Spółkę w listopadzie i grudniu 2017 roku transakcje CCIRS, o czym szerzej w nocie 44.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	31 grudnia 2016		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2016 roku							
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		CZK/PLN		USD/PLN		GBP/PLN	
			kurs EUR/PLN +7,8%	kurs EUR/PLN -7,8%	kurs CZK/PLN +9,98%	kurs CZK/PLN -9,98%	kurs USD/PLN +13,8%	kurs USD/PLN -13,8%	kurs GBP/PLN +11,55%	kurs GBP/PLN -11,55%
			Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody		Wynik finansowy / pozostałe całkowite dochody	
Należności od odbiorców	1 894 065	11 124	323	(323)	697	(697)	-	-	-	-
Inne należności finansowe	52 379	4 888	118	(118)	337	(337)	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	384 881	52 450	2 573	(2 573)	1 559	(1 559)	177	(177)	296	(296)
Instrumenty pochodne (aktywa)	56 417	19 776	6 624	(6 624)	-	-	57	(57)	-	-
Kredyty w rachunku bieżącym	15 156	15 131	(1 046)	1 046	-	-	(237)	237	-	-
Wyemitowane obligacje	7 681 128	1 580 020	(123 242)	123 242	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec dostawców	829 729	9 835	(635)	635	(165)	165	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	158 383	13 502	(1 022)	1 022	-	-	(2)	2	(1)	1
Instrumenty pochodne (zobowiązania)	560	560	(42)	42	-	-	(3)	3	-	-
Razem			(116 349)	116 349	2 428	(2 428)	(8)	8	295	(295)

Ekspozycja na ryzyko na dzień 31 grudnia 2016 roku jest reprezentatywna dla ekspozycji Grupy na ryzyko w trakcie poprzedzającego tą datę okresu rocznego, z wyjątkiem transakcji, która miał miejsce pod koniec 2016 roku. Dotyczy ona klasy wyemitowanych obligacji, która obejmuje wyemitowane przez Spółkę w grudniu 2016 roku obligacje hybrydowe, których walutą emisji i spłaty jest euro.

45.3.3. Ryzyko zmian cen surowców i towarów w odniesieniu do towarowych instrumentów pochodnych

Na dzień 31 grudnia 2017 roku otwarte pozycje stanowiły w głównej mierze transakcje forward i futures na uprawnienia do emisji. Łączna wartość bilansowa wszystkich instrumentów pochodnych na uprawnienia do emisji zanieczyszczeń na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 453 tysiące złotych (aktywa 4 877 tysięcy złotych i zobowiązania 4 424 tysiące złotych). Na dzień 31 grudnia 2016 roku otwarte pozycje stanowiły głównie transakcje forward i futures na uprawnienia do emisji oraz transakcja futures na gaz, a łączna wartość bilansowa wszystkich instrumentów pochodnych na uprawnienia do emisji zanieczyszczeń wyniosła 15 012 tysięcy złotych (aktywa 15 550 tysięcy złotych i zobowiązania 538 tysięcy złotych), a transakcji pochodnej na gaz 593 tysiące złotych (aktywa).

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka uprawnień do emisji gazów Grupa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Scenariusze odzwierciedlają ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka w przyszłości oraz mają na celu analizę wpływu zmian czynników ryzyka na wyniki finansowe Grupy.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Wartość bilansowa na 31 grudnia 2017			Wzrost		Spadek	
	cena (EUR)	Aktywa	Zobowiązania	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy brutto	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy brutto
Towarowe instrumenty pochodne – uprawnienia do emisji zanieczyszczeń:							
EUA Dec18	8,18	4 877	4 424	10,81	(22)	7,14	9
EUA zapas – wycena	8,14	8	–	10,75	22	7,11	(9)
Razem		4 885	4 424		–		–

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Wartość bilansowa na 31 grudnia 2016			Wzrost		Spadek	
	cena (EUR)	Aktywa	Zobowiązania	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy brutto	cena (EUR)	Wpływ na wynik finansowy brutto
Towarowe instrumenty pochodne – uprawnienia do emisji zanieczyszczeń:							
EUA Dec17	6,57–6,58	5 410	319	10,18	(10 381)	4,14	6 988
EUA Jan 17	6,54	10 140	–	10,14	(21 421)	4,12	14 400
EUA Apr 17	6,55	–	219	10,15	(780)	4,13	524
EUA zapas – wycena	6,54	13 226	–	10,14	32 553	4,12	(21 883)
Razem		28 776	538		(29)		29

45.3.4. Ryzyko zmian cen jednostek uczestnictwa

Na ryzyko zmian cen narażone są jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych wyceniane na dzień bilansowy do wartości godziwej. Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość bilansowa jednostek uczestnictwa wycenianych do wartości godziwej wynosiła odpowiednio 101 358 tysięcy złotych oraz 25 316 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany notowań posiadanych przez Grupę jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych Grupa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Potencjalne możliwe zmiany wartości notowań są określone w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego i zostały obliczone na podstawie miesięcznych notowań funduszy w okresie jednego roku przed datą bilansową.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Jednostki uczestnictwa	31 grudnia 2017		Analiza wrażliwości na ryzyko cenowe na 31 grudnia 2017			
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	Zmiana ceny		Zmiana ceny	
			+1,3%	-1,3%	+0,8%	-0,8%
			<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>			
Jednostki w funduszu inwestującym w instrumenty rynku pieniężnego	5 084	5 084	66	(66)		
Jednostki w funduszu lokującym w instrumenty rynku pieniężnego oraz inne dłużne papiery wartościowe	96 274	96 274			770	(770)
Razem	101 358	101 358	66	(66)	770	(770)

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Jednostki uczestnictwa	31 grudnia 2016		Analiza wrażliwości na ryzyko cenowe na 31 grudnia 2016 roku			
	Wartość bilansowa	Wartość narażona na ryzyko	Zmiana ceny		Zmiana ceny	
			+1,0%	-1,0%	+0,7%	-0,7%
			<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>			
Jednostki w funduszu inwestującym w instrumenty rynku pieniężnego	2 519	2 519	25	(25)		
Jednostki w funduszu lokującym w instrumenty rynku pieniężnego oraz inne dłużne papiery wartościowe	22 797	22 797			160	(160)
Razem	25 316	25 316	25	(25)	160	(160)

46. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne handlowe zarządzane jest na poziomie Grupy TAURON, co zostało opisane w punkcie 3.4.4 Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2017. Grupa

zarządza ryzykiem handlowym w oparciu o opracowaną i przyjętą do stosowania Politykę zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON, która wprowadza system wczesnego ostrzegania oraz system limitowania ekspozycji na ryzyko w poszczególnych obszarach handlowych.

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. narażone są na działanie i niekorzystny wpływ czynników ryzyka związanego ze zmiennością przepływów pieniężnych oraz wyników finansowych wyrażonych w walucie krajowej z tytułu zmian cen towarów. Ekspozycję Grupy na ryzyko cen towarów odzwierciedla wolumen zakupów podstawowych surowców i towarów, do których zalicza się węgiel kamienny, gaz oraz energię. Wolumen oraz koszty zakupów podstawowych surowców od dostawców spoza Grupy przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj paliwa	Jednostka miary	2017		2016	
		Wolumen	Koszty zakupu	Wolumen	Koszty zakupu
Węgiel	tona	3 234 079	577 465	3 522 216	608 619
Gaz	MWh	2 481 078	195 393	2 928 639	241 432
Energia elektryczna	MWh	28 645 129	4 672 603	33 138 013	5 602 272
Energia cieplna	GJ	6 091 071	230 276	6 095 393	232 603
Razem			5 675 737		6 684 926

INNE INFORMACJE

47. Zobowiązania warunkowe

Tytuł	Opis
	<p>Powództwa związane z wypowiedzeniem umów długoterminowych przeciwko spółce zależnej Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o.</p> <p>W dniu 18 marca 2015 roku spółka zależna w likwidacji wypowiedziała długoterminowe umowy zawarte w latach 2009–2010 na zakup energii elektrycznej i praw majątkowych od farm wiatrowych należących do spółek grup in.ventus, Polenergia i Wind Invest. Przyczyną wypowiedzenia umów przez Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. było naruszenie ich postanowień przez kontrahentów polegające na odmowie przystąpienia w dobrej wierze do renegotjacji warunków umów. Spółce wytoczone zostały powództwa o stwierdzenie bezskuteczności złożonych oświadczeń o wypowiedzeniu. W sprawie wniesionej przez Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał w 2016 roku wyrok o oddaleniu powództwa o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia umów. Powód wniósł apelację od wyroku.</p> <p>W 2016 roku powództwa przeciwko spółce zostały zmienione poprzez uwzględnienie w nich roszczeń odszkodowawczych związanych z wypowiedzeniem umów w łącznej kwocie około 40 000 tysięcy złotych.</p> <p>W październiku 2017 roku Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. wytoczył Polskiej Energii Pierwszej Kompanii Handlowej Sp. z o.o. nowy pozew, tj. dotyczący zapłaty kwoty 42 095 tysięcy złotych, której Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. dochodzi tytułem odszkodowania i kar umownych.</p> <p>Po dniu bilansowym, w styczniu 2018 roku powództwa wniesione przez spółki Amon Sp. z o.o., Talia Sp. z o.o. oraz Mogilno III-VI zostały zmienione poprzez ich rozszerzenie o kolejne roszczenia odszkodowawcze związane z wypowiedzeniem umów w łącznej kwocie około 69 472 tysiące złotych.</p> <p>Uwzględniając aktualny stan spraw sądowych i okoliczności im towarzyszące Grupa ocenia, iż prawdopodobieństwo materializacji ryzyka przegrania spraw sądowych związanych z powództwami zarówno w zakresie stwierdzenia bezskuteczności oświadczeń o wypowiedzeniu oraz zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych jak i roszczeń odszkodowawczych nie przekracza 50%, w związku z czym nie tworzy rezerwy na koszty z nimi związane.</p>
Powództwa związane z wypowiedzeniem umów długoterminowych	<p>Powództwo związane z wypowiedzeniem umów długoterminowych przeciwko spółce zależnej Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. oraz TAURON Polska Energia S.A.</p> <p>Wobec Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. oraz TAURON Polska Energia S.A. w listopadzie 2014 roku zostało wytoczone powództwo przez Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. o odwołanie grożącego niebezpieczeństwa szkody. Żądaniem pozwu było zobowiązanie Spółki do uchylenia likwidacji Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. w likwidacji. Żądaniem ewentualnym pozwu było zobowiązanie TAURON Polska Energia S.A. do przekazania zabezpieczenia poprzez złożenie do depozytu sądowego kwoty 183 391 tysięcy złotych.</p> <p>W dniu 8 marca 2017 roku decyzją Zgromadzenia Wspólników Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. została cofnięta likwidacja tej spółki. Wobec cofnięcia likwidacji spółki zgodnie z zarządzeniem Sądu Okręgowego w Krakowie wydanego na rozprawie w dniu 15 marca 2017 roku nastąpiła wymiana pism między stronami sporu mająca na celu ustosunkowanie się stron wobec zaistniałej zmiany w spółce, w toku której powód podtrzymał żądanie pozwu.</p> <p>W dniu 2 sierpnia 2017 roku, do pełnomocnika Spółki ustanowionego w powyższej sprawie wpłynęło pismo procesowe Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. zawierające zmianę powództwa. Powodowa spółka zmieniła żądanie pozwu w ten sposób, że cofnęła pierwotne powództwo wobec spółki zależnej Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o., zaś powództwo wobec Spółki zmieniła, z powództwa o odwołanie grożącego niebezpieczeństwa szkody, na powództwo o zapłatę odszkodowania. Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. domaga się zapłaty kwoty około 34 700 tysięcy złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia zgłoszenia roszczenia do dnia zapłaty. Ponadto powód domaga się ustalenia, że Spółka ponosi względem Dobiesław Wind Invest Sp. z o.o. odpowiedzialność za szkody mogące powstać w przyszłości szacowane przez powodową spółkę na kwotę około 254 000 tysięcy złotych (a wynikające z rzekomych czynów niedozwolonych Spółki) oraz ustanowienia zabezpieczenia przez Spółkę w kwocie około 254 000 tysięcy złotych, na wypadek nie uwzględnienia przez sąd ustalenia odpowiedzialności Spółki za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości. Podstawą faktyczną żądania, według twierdzeń spółki powodowej, jest wypowiedzenie przez spółkę zależną Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. umów długoterminowych sprzedaży energii elektrycznej i sprzedaży praw majątkowych.</p> <p>Dokonana ocena uzasadnienia żądań pozwu wskazuje na ich całkowitą bezzasadność. Na rozprawie w dniu 4 października 2017 roku Sąd, zgodnie z wnioskiem TAURON Polska Energia S.A., wyłączył nowe żądanie pozwu względem TAURON Polska Energia S.A. do osobnego postępowania. Co do żądań pierwotnych wobec TAURON Polska Energia S.A. i Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. (żądanie uchylenia likwidacji), Sąd skierował sprawę na posiedzenie niejawnie – celem umorzenia.</p> <p>Wobec konieczności oceny przez Sąd obszernego materiału dowodowego, przeprowadzenia analizy nierozstrzygniętego dotąd w orzecznictwie problemu prawnego stwierdzić należy, że wyrażenie oceny co do przewidywanego wyniku postępowania byłoby na obecnym etapie przedwczesne, jednakże jest duże prawdopodobieństwo, że orzeczenie sądu będzie korzystne dla pozwanych spółek.</p>

Tytuł	Opis
Powództwa związane z wypowiedzeniem umów długoterminowych c.d.	<p>Powództwo związane z wypowiedzeniem umów długoterminowych przeciwko TAURON Polska Energia S.A.</p> <p>W dniu 20 lipca 2017 roku wpłynął do Spółki pozew z dnia 29 czerwca 2017 roku Gorzyca Wind Invest Sp. z o.o. przeciwko TAURON Polska Energia S.A., o zapłatę odszkodowania w kwocie około 39 700 tysięcy złotych oraz ustalenie odpowiedzialności za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości z czynów niedozwolonych, w tym z czynów nieuczciwej konkurencji, o wartości szacowanej przez spółkę powodową na kwotę około 465 900 tysięcy złotych. Sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w Katowicach. W dniu 18 września 2017 roku Spółka wniosła odpowiedź na pozew, w którym wniosła m.in. o oddalenie powództwa w całości jako oczywiście bezzasadnego. W dniu 1 grudnia 2017 roku Gorzyca Wind Invest Sp. z o.o. złożyła replikę na odpowiedź na pozew, w której podtrzymała stanowisko zawarte w pozwie oraz zaprzeczyła stanowisku i argumentacji Spółki przedstawionej w odpowiedzi na pozew. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 lutego 2018 roku, postępowanie z powództwa Gorzyca Wind Invest Sp. z o.o. przeciwko TAURON Polska Energia S.A., jest w całości prowadzone przy drzwiach zamkniętych, ogłoszenie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie odbędzie się publicznie. W dniu 21 sierpnia 2017 roku wpłynął do Spółki pozew z dnia 29 czerwca 2017 roku spółki Pękanino Wind Invest Sp. z o.o. przeciwko TAURON Polska Energia S.A., o zapłatę odszkodowania w kwocie 28 500 tysięcy złotych oraz ustalenie odpowiedzialności za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości z czynów niedozwolonych, w tym z czynów nieuczciwej konkurencji, o wartości szacowanej przez spółkę powodową na kwotę 201 600 tysięcy złotych. W dniu 5 października 2017 roku Spółka wniosła odpowiedź na pozew w którym wniosła m.in. o oddalenie powództwa w całości jako oczywiście bezzasadnego. W dniu 1 grudnia 2017 roku Pękanino Wind Invest Sp. z o.o. złożyła replikę na odpowiedź na pozew w której podtrzymała stanowisko zawarte w pozwie oraz zaprzeczyła stanowisku i argumentacji Spółki przedstawionej w odpowiedzi na pozew. Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie został wyznaczony termin rozprawy. W dniu 16 października 2017 roku, wpłynął do Spółki pozew z dnia 29 czerwca 2017 roku spółki Nowy Jarosław Wind Invest Sp. z o.o. przeciwko TAURON Polska Energia S.A., o zapłatę odszkodowania w kwocie 27 000 tysięcy złotych oraz ustalenie odpowiedzialności za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości z czynów niedozwolonych, w tym z czynów nieuczciwej konkurencji, o wartości szacowanej przez spółkę powodową na kwotę 197 800 tysięcy złotych. W dniu 28 grudnia 2017 roku Spółka wniosła odpowiedź na pozew, w którym wniosła m.in. o oddalenie powództwa w całości jako oczywiście bezzasadnego. Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie został wyznaczony termin rozprawy. Podstawą faktyczną żądania wszystkich pozewów, według twierdzeń spółek powodowych, jest wypowiedzenie przez spółkę zależną Polska Energia Pierwsza Kompania Handlowa Sp. z o.o. umów długoterminowych na zakup energii elektrycznej i praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, a łączna kwota przyszłej szkody poniesionej przez wszystkie spółki grupy Wind Invest wyniesie według twierdzeń spółki powodowej 1 212 900 tysięcy złotych. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji szanse Spółki na uzyskanie pozytywnego rozstrzygnięcia w sporach należy ocenić pozytywnie, tj. szanse te wynoszą 70%.</p> <p>Wypowiedzenie umów długoterminowych na zakup praw majątkowych przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.</p> <p>W dniu 28 lutego 2017 roku spółka zależna TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. złożyła oświadczenia o wypowiedzeniu długoterminowych umów na zakup przez spółkę zależną praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych. Stroną zawartych w 2008 roku umów są spółki z grupy in.ventus. Umowy uległy wypowiedzeniu wobec nieosiągnięcia przez strony porozumienia w ramach renowacji kontraktowych w trybie przewidzianym w umowach. Szacowana na lata 2017–2023 całkowita wartość zobowiązań umownych TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. wynikająca z wypowiedzianych umów, na dzień wypowiedzenia wyniosłaby około 417 000 tysięcy złotych netto. W związku z wypowiedzeniem umów przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. nie toczą się spory sądowe. Na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji prawnej, popartej analizą niezależnych kancelarii prawnych, w ocenie Grupy brak jest podstaw do utworzenia rezerw w związku z wypowiedzeniem umów przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.</p>
Bezumowne korzystanie z nieruchomości	<p>Spółki należące do Grupy nie posiadają tytułów prawnych do wszystkich gruntów, na których usytuowane są sieci dystrybucyjne, instalacje ciepłownicze oraz związane z nimi urządzenia. W przyszłości Grupa może być zobowiązana do ponoszenia kosztów z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości, jednak należy zaznaczyć, iż ryzyko utraty majątku jest znikome. Grupa tworzy rezerwę na wszystkie zgłoszone spory sądowe w tym zakresie. Nie jest tworzona rezerwa na potencjalne nie zgłoszone roszczenia właścicieli gruntów o nieuregulowanym statusie ze względu na brak szczegółowej ewidencji nieuregulowanych gruntów i w konsekwencji brak możliwości wiarygodnego oszacowania kwoty potencjalnych roszczeń. Biorąc jednak pod uwagę dotychczasową historię zgłoszonych roszczeń i koszty ponoszone z tego tytułu w latach ubiegłych ryzyko związane z koniecznością poniesienia istotnych kosztów z tego tytułu można uznać za niewielkie.</p>
Kwota	Na zgłoszone spory sądowe na dzień bilansowy została utworzona rezerwa w wysokości 92 030 tysięcy złotych (nota 36).
Roszczenia od Huty Łaziska S.A.	<p>W związku z połączeniem Spółki z Górnośląskim Zakładem Elektroenergetycznym S.A. („GZE”) – TAURON Polska Energia S.A. została stroną sporu sądowego z Huta Łaziska S.A. („Huta”) przeciwko GZE i Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa URE. Aktualnie proces toczy się przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Prezes URE postanowieniem z dnia 12 października 2001 roku nakazał GZE wznowić dostawy energii elektrycznej do Huty (wstrzymane w dniu 11 października 2001 roku z powodu nieregulowania zobowiązań płatniczych przez Hute) na warunkach umowy z dnia 30 lipca 2001 roku, w szczególności po cenie 67 zł/MWh, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu, a w dniu 14 listopada 2001 roku ostatecznie rozstrzygnął spór, wydając decyzję stwierdzającą, iż wstrzymanie dostaw energii elektrycznej nie było nieuzasadnione. Huta odwołała się od tej decyzji. W dniu 25 lipca 2006 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok prawomocnie kończący spór o zasadność wstrzymania przez GZE dostaw energii do Huty, oddalając apelację Huty od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 października 2005 roku oddalającego odwołanie Huty od przedmiotowej decyzji Prezesa URE. Od powołanego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie Huta wniosła skargę kasacyjną, która została przez Sąd Najwyższy oddalona wyrokiem z dnia 10 maja 2007 roku. W dniu 15 listopada 2001 roku (po wydaniu przez Prezesa URE wyżej wspomnianej decyzji z 14 listopada 2001 roku, i w związku z pogłębiającym się zadłużeniem Huty wobec GZE z tytułu dostaw energii elektrycznej) GZE ponownie wstrzymał dostawy. W związku z tym wstrzymaniem Huta wywodzi wobec GZE roszczenie o zapłatę odszkodowania. Pozwem z dnia 12 marca 2007 roku Huta domaga się od GZE i Skarbu Państwa – Prezesa URE (in solidum) zasądzenia kwoty 182 060 tysięcy złotych z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za rzekome szkody wywołane niewykonaniem przez GZE postanowienia Prezesa URE z dnia 12 października 2001 roku. W sprawie tej zapadły korzystne dla GZE wyroki sądu pierwszej i drugiej instancji, jednakże wyrokiem z dnia 29 listopada 2011 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania. W dniu 5 czerwca 2012 roku Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Począwszy od dnia 27 listopada 2012 roku sprawa jest przedmiotem postępowania przed sądem pierwszej instancji. Na podstawie przeprowadzonej analizy prawnej roszczeń Spółka uważa, że są one bezzasadne, a ryzyko konieczności ich zaspokojenia nikłe. W rezultacie Spółka nie utworzyła rezerwy na koszty związane z tymi roszczeniami.</p>
Kwota	Roszczenie o zapłatę odszkodowania w wysokości 182 060 tysięcy złotych.

Tytuł	Opis
Sprawa z powództwa ENEA S.A.	<p>Sprawa z powództwa ENEA S.A. („ENEA”) przeciwko TAURON Polska Energia S.A., zawisła od 2016 roku przed Sądem Okręgowym w Katowicach, dotyczy zapłaty kwoty 17 086 tysięcy złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 31 marca 2015 roku do dnia zapłaty. Podstawą faktyczną roszczenia ENEA są zarzuty dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia Spółki w związku z możliwymi błędami w zakresie wyznaczenia zagregowanych danych pomiarowo-rozliczeniowych przez ENEA Operator Sp. z o.o. (jako Operatora Systemu Dystrybucyjnego, OSD), stanowiących podstawę rozliczeń ENEA i Spółki ze spółką Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. z tytułu niezbilansowania na Rynku Bilansującym w okresie od stycznia do grudnia 2012 roku.</p> <p>W toku postępowania na wniosek ENEA nastąpiło dopozwanie (tj. wezwanie do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanych) siedmiu sprzedawców, dla których TAURON Polska Energia S.A. pełniła funkcję podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie handlowe na terenie obszaru dystrybucji ENEA Operator Sp. z o.o. w 2012 roku.</p> <p>Wśród dopozwanych podmiotów znalazły się dwie spółki zależne od TAURON Polska Energia S.A., tj.: TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. (względem której ENEA S.A. wniosła o zasądzenie kwoty 4 934 tysiące złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu wniosku o dopozwanie do dnia zapłaty), oraz TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o. (względem której ENEA S.A. wniosła o zasądzenie kwoty 3 480 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu wniosku o dopozwanie do dnia zapłaty). Żądanie zapłaty kwot wskazanych w zdaniu poprzednim, jak również kwot dochodzonych od pozostałych pięciu sprzedawców, zostało zgłoszone przez stronę powodową na wypadek oddalenia powództwa przeciwko TAURON Polska Energia S.A. Sprawa jest w toku. Do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji rozprawa jest odroczone z terminem z urzędu.</p> <p>Spółka nie utworzyła rezerwy, ponieważ uważa, że ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia sprawy dla Spółki wynosi poniżej 50%. Rezerwy w ciężar kosztów utworzyły spółki zależne od TAURON Polska Energia S.A., w łącznej kwocie 5 237 tysięcy złotych w przypadku TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. oraz w łącznej kwocie 3 726 tysięcy złotych w przypadku TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o. Kwoty powyższych utworzonych przez spółki zależne rezerw dotyczą należności głównej, odsetek zaktualizowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz kosztów prowadzonego postępowania.</p>
Kwota	<p>Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku roszczenie o zapłatę przez Spółkę wynosi 17 086 tysięcy złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 31 marca 2015 roku do dnia zapłaty. Na wypadek oddalenia powództwa przeciwko Spółce roszczenie o zapłatę przez spółki Grupy wynosi łącznie 8 414 tysięcy złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu wniosku ENEA S.A. o wezwanie danej spółki Grupy do wzięcia udziału w sprawie do dnia zapłaty. W związku z przedłożeniem w trakcie postępowania nowych danych pomiarowych przez ENEA Operator Sp. z o.o. można przypuszczać, że kwoty roszczeń dochodzonych przeciwko Spółce lub spółkom Grupy mogą ulec zmianie.</p>
Postępowania administracyjne wszczęte przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki („URE”)	<p>Pismem z dnia 5 kwietnia 2016 roku Prezes URE powiadomił spółkę TAURON Dystrybucja S.A. o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej z uwagi na nie utrzymywanie w należyтым stanie technicznym obiektów, instalacji i urządzeń oraz na naruszenie warunków określonych w koncesji na dystrybucję energii elektrycznej. Pismem z dnia 30 marca 2017 roku Prezes URE poinformował o ustaleniu aktualnego terminu załatwienia sprawy na dzień 30 kwietnia 2017 roku. Kolejnymi pismami z dnia 8 maja oraz 1 czerwca 2017 roku Prezes URE przedłużył postępowanie odpowiednio do dnia 31 maja oraz 30 czerwca 2017 roku. W dniu 10 lipca 2017 roku Spółka otrzymała decyzję Prezesa URE o nałożeniu kary administracyjnej w łącznej wysokości 350 tysięcy złotych. W miesiącu lipcu 2017 roku Spółka utworzyła rezerwę w kwocie 351 tysięcy złotych oraz w dniu 24 lipca złożyła odwołanie do SOKiK za pośrednictwem Prezesa URE. W dniu 30 stycznia 2018 roku spółka otrzymała do wiadomości odpowiedź Prezesa URE do SOKiK na złożone odwołanie. Aktualnie spółka oczekuje na wyznaczenie przez SOKiK terminu kolejnej rozprawy.</p> <p>W dniu 12 grudnia 2017 roku wobec spółki z segmentu Wytwarzanie Prezes URE wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wymierzenia kary pieniężnej, z związku z podejrzeniem prowadzenia działalności polegającej na wytwarzaniu energii elektrycznej w Elektrowni Wodnej Dąbie i Elektrowni Wodnej Przewóz bez wymaganych przepisami Ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód Wisły do celów energetycznych. Dnia 12 stycznia 2018 roku spółka przesłała stosowne wyjaśnienia o trwającym postępowaniu w sprawie wydania przedmiotowych pozwoleń wodnoprawnych. Spółka stoi na stanowisku, iż fakty będące podstawą wszczęcia postępowania nie mogą stanowić podstawy do wymierzenia kary pieniężnej, w związku z czym spółka nie ma możliwości dokonania wiarygodnej wyceny wysokości kary i w konsekwencji spółka nie utworzyła rezerwy z tego tytułu.</p> <p>Wobec spółek z segmentu Sprzedaż zostały wszczęte następujące postępowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W dniu 31 marca 2017 roku wszczęto postępowanie dotyczące nieprzestrzegania w 2013 roku obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw efektywności energetycznej. Pismem z dnia 14 kwietnia 2017 roku spółka udzieliła informacji żądanych przez Prezesa URE. – W dniach 30 maja 2017 roku, 28 czerwca 2017 roku oraz 20 września 2017 roku wszczęto postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za przewinienie polegające na nieuzasadnionym wstrzymaniu dostarczania energii elektrycznej do odbiorców końcowych. Decyzjami z dnia 6 listopada i 29 grudnia 2017 roku Prezes URE nałożył na spółki z segmentu Sprzedaż kary w łącznej wysokości 19 tysięcy złotych. – W dniu 26 września 2017 roku wszczęto postępowanie w sprawie nieuzasadnionego wstrzymania dostaw energii elektrycznej przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. przy udziale TAURON Dystrybucja S.A. do odbiorcy końcowego. <p>Spółki nie tworzą rezerwy na potencjalne kary związane z powyższymi postępowaniami, ponieważ w ocenie Zarządu spółek ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia spraw i nałożenia kary jest niskie.</p>

Tytuł	Opis
Postępowania administracyjne i wyjaśniające wszczęte przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”)	<p>Wobec spółek z segmentu Sprzedaż Prezes UOKiK wszczął postępowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Postępowanie wszczęte w dniu 17 września 2013 roku w związku z podejrzeniem stosowania przez TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na podawaniu w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, co stanowi naruszenie Ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i w związku z tym stanowi naruszenie Ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.) („Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów”). Spółka zobowiązała się do zaniechania działań naruszających przepisy Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz wniosła o prowadzenie postępowania w kierunku wydania decyzji zobowiązującej. W dniu 22 grudnia 2014 roku wpłynęło do spółki zawiadomienie UOKiK o zakończeniu postępowania dowodowego. W dniu 14 grudnia 2015 roku Prezes UOKiK wezwał spółkę do wskazania, czy praktyka została zaniechana, na co spółka odpowiedziała w lutym 2016 roku, informując UOKiK o zaniechaniu praktyki i wniosła o odstąpienie od nakładania kary. Decyzją z dnia 22 lutego 2018 roku Prezes UOKiK stwierdził stosowanie przez spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy klientów i jej zaniechanie z dniem 1 lutego 2016 roku. Prezes UOKiK nie nałożył na spółkę kary pieniężnej, zaś spółka została zobowiązana do opublikowania oświadczenia o treści określonej w decyzji. Spółce przysługuje odwołanie od decyzji do SOKiK. – Postępowanie wyjaśniające wszczęte w dniu 27 stycznia 2015 roku w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. w stosunku do małych elektrowni wodnych, polegające na narzucaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwych warunków zakupu energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii i uzależnianiu zakupu tej energii od konieczności uregulowania obowiązku bilansowania handlowego, mogą stanowić naruszenie przepisów Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Postanowieniem z dnia 15 października 2015 roku Prezes UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe. W dniu 1 lutego 2016 roku UOKiK przyjął deklarację spółki dotyczącą przedstawienia skonkretyzowanego zobowiązania. W dniu 24 sierpnia 2016 roku Prezes UOKiK wydał decyzję, w której nałożył na spółkę obowiązek wykonania zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym naruszeniom poprzez określone czynności w terminie dwóch miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK. W dniu 29 września 2016 roku spółka złożyła odwołanie od decyzji do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W dniu 2 grudnia 2016 roku Prezes UOKiK wydał decyzję, w której zmienił uzasadnienie wcześniejszej decyzji. Decyzja uprawomocniła się 2 lutego 2017 roku. Sprawozdanie z wykonania decyzji sporządzono i wysłano do UOKiK 31 marca 2017 roku. – Postępowanie wyjaśniające wszczęte w dniu 11 maja 2017 roku przeciwko TAURON Sprzedaż Sp. z o.o. dotyczące mechanizmu automatycznego przedłużania okresu rozliczeń opłat za sprzedaż energii elektrycznej według Cennika w sytuacji braku aktywnego działania ze strony konsumenta po przedstawieniu mu nowej oferty (oferty odnowieniowej). Spółka została wezwana przez Prezesa UOKiK do przedstawienia wyjaśnień. Spółka udzieliła wyjaśnień w dniu 16 października 2017 roku. – Postępowanie wyjaśniające wszczęte w dniu 21 lipca 2017 roku przeciwko TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o. dotyczące naruszenia zapisów art. 6b ust. 3 ustawy Prawo energetyczne w zakresie wyznaczania dodatkowych terminów na uregulowanie zaległych należności w wezwaniach do zapłaty. Spółka planuje podjąć działania naprawcze polegające na zmianie komunikatu wysyłanego do konsumentów; spółka jest w trakcie przygotowywania odpowiedzi. – Postępowania wszczęte w dniu 13 października i 8 listopada 2017 roku w związku z podejrzeniem stosowania przez spółki z segmentu Sprzedaż praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na utrudnianiu zmiany sprzedawcy energii elektrycznej. Spółki, na podstawie art. 49a Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zostały wezwane do ustosunkowania się do stanowiska Prezesa UOKiK jakoby spółki utrudniały zmianę sprzedawcy i błędnie sugerowały konsumentom możliwość bezkosztowego rozwiązania umowy z innym sprzedawcą. Spółki odpowiedzi udzieliły w dniu 3 listopada i 29 grudnia 2017 roku.
Roszczenie dotyczące zwrotu wydatków na zabezpieczenie obiektu przed wpływami eksploatacji górniczej	<p>Spółki nie tworzą rezerw na potencjalne kary związane z powyższymi postępowaniami, ponieważ w ocenie Zarządu spółek ryzyko niekorzystnego rozstrzygnięcia spraw i nałożenia kary jest niskie.</p> <p>Wobec spółek z segmentu Sprzedaż toczą się również postępowania wyjaśniające prowadzone przez UOKiK w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania spółek nie stanowiły naruszenia przepisów Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spółki składają wyjaśnienia, przekazują żądane dokumenty i ustosunkowują się do twierdzeń zawartych w pismach UOKiK. Zarządy spółek oceniają, mając na uwadze, że wszczęte postępowania mają charakter postępowania wyjaśniających, iż prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia spraw jest niskie i w związku z tym Grupa nie tworzy rezerw na te zdarzenia.</p> <p>W grudniu 2017 roku spółka zależna TAURON Wydobywanie S.A. otrzymała od spółki Galeria Galena Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach pozew o zapłatę kwoty 22 785 tysięcy złotych tytułem zwrotu wydatków na zabezpieczenie obiektu położonego w Jaworznie przed wpływami eksploatacji górniczej. Po dniu bilansowym, w dniu 7 marca 2018 roku spółka złożyła odpowiedź na pozew do Sądu Okręgowego w Katowicach.</p> <p>Spółka nie tworzy rezerwy na to zdarzenie. Spółka ocenia, że utworzenie rezerwy na tym etapie sprawy jest przedwczesne z uwagi na wątpliwości natury faktycznej i prawnej, uniemożliwiające jednoznaczne przesądzenie kierunku rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy w Katowicach, jak również wysokości zasądzonego roszczenia.</p>
Podatek od nieruchomości	<p>W odniesieniu do urzędzeń służących do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej, jak również wyposażenia podziemnych wyrobisk górniczych istnieją rozbieżności interpretacyjne w zakresie podejścia do opodatkowania tych obiektów podatkiem od nieruchomości. Ze względu na fakt, że organami podatkowymi w zakresie podatku od nieruchomości są władze lokalne, podejście organów podatkowych nie jest jednolite i zdarzają się przypadki kwestionowania prawidłowości ustalenia podstawy opodatkowania. W zależności od rozstrzygnięć sądowych oraz ewentualnych zmian przepisów sytuacja w zakresie opodatkowania podatkiem od nieruchomości urzędzeń energetycznych i wyrobisk górniczych może w przyszłości ulec zmianie.</p> <p>W 2017 roku w związku ze zmianami w definiowaniu obiektów budowlanych, które pojawiły się w ustawie o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, obecnie nie ma jednoznaczności w definiowaniu budowli. Rodzi to ryzyko potencjalnych sporów z organami lokalnymi (gminy) w zakresie ustalenia podstawy opodatkowania w podatku od nieruchomości w zakresie farm wiatrowych.</p>
Kwota	<p>Wielkość potencjalnego spornego podatku dotyczącego farm wiatrowych wynosi około 16 000 tysięcy złotych.</p> <p>Na spory w zakresie podatku od nieruchomości oraz na ryzyko gospodarcze z tego tytułu na dzień 31 grudnia 2017 roku zostały utworzone rezerwy w łącznej kwocie 42 802 tysiące złotych oraz rozliczenia międzyokresowe bierne w kwocie 16 417 tysięcy złotych dotyczące podatku związanego z farmami wiatrowymi.</p>

48. Zabezpieczenie spłaty zobowiązań

W celu zabezpieczenia spłaty swoich zobowiązań Grupa stosuje wiele form zabezpieczeń. Do najpowszechniejszych należą hipoteki, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia na nieruchomościach oraz innych rzeczowych aktywach trwałych oraz blokady środków pieniężnych.

Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie spłaty zobowiązań Grupy

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Nieruchomości	68 251	81 363
Urządzenia techniczne i maszyny	–	14 059
Inne należności finansowe	11 139	–
Środki pieniężne	9	13 740
Razem	79 399	109 162

Opis innych form zabezpieczeń spłaty zobowiązań

Grupa stosuje również inne formy zabezpieczeń spłaty zobowiązań niż zabezpieczenia na majątku wymienione powyżej, wśród których na dzień 31 grudnia 2017 roku najistotniejsze pozycje stanowią zabezpieczenia następujących umów zawartych przez jednostkę dominującą:

Umowa	Rodzaj zabezpieczenia	Wartość zabezpieczenia
Program Emisji Obligacji z dnia 16 grudnia 2010 roku wraz z późniejszymi aneksami	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 6 900 000 tysięcy złotych do dnia 31 grudnia 2018 roku
Program Emisji Obligacji Długoterminowych w Banku Gospodarstwa Krajowego	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do maksymalnej kwoty 2 550 000 tysięcy złotych, obowiązujące do dnia 20 grudnia 2032 roku
Program Emisji Obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do maksymalnej kwoty 7 524 000 tysięcy złotych, obowiązujące do dnia 31 grudnia 2023 roku
Umowa o limit gwarancyjny zawarta z The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd.	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 377 383 tysiące złotych, obowiązujące do dnia 27 października 2018 roku
Umowa finansowania hybrydowego w formie programu emisji obligacji podporządkowanych z dnia 6 września 2017 roku	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 600 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania 30 czerwca 2034 roku
Umowa ramowa zawarta z CaixaBank S.A. na gwarancje bankowe. Z limitu na gwarancje zabezpieczające transakcje może korzystać Spółka oraz spółki z Grupy TAURON (limit gwarancji wynosi 100 000 tysięcy złotych).	pełnomocnictwo do rachunku bankowego w CaixaBank S.A. oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 100 000 tysięcy złotych do kwoty 120 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania 11 lipca 2021 roku
Umowa zawarta z Bankiem Zachodnim WBK S.A. na gwarancje bankowe dla Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A.	pełnomocnictwo do rachunku bankowego w BZ WBK S.A.	do kwoty 150 000 tysięcy złotych
Umowa kredytu w rachunku bieżącym oraz limit intraday (umowa rachunku bankowego) w banku PKO Bank Polski S.A. (kredyt do kwoty 300 000 tysięcy złotych oraz limit intraday do kwoty 500 000 tysięcy złotych)	pełnomocnictwa do rachunku bankowego w banku PKO Bank Polski S.A. oświadczenie o poddaniu się egzekucji oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do łącznej kwoty 800 000 tysięcy złotych do kwoty 600 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania 17 grudnia 2021 roku do kwoty 360 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania 29 grudnia 2021 roku
Umowa kredytu w rachunku bieżącym w Banku Gospodarstwa Krajowego (w EUR, do kwoty 45 000 tysięcy euro)	pełnomocnictwo do rachunku bankowego w Banku Gospodarstwa Krajowego oświadczenie o poddaniu się egzekucji oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 187 690 tysięcy złotych (45 000 tysięcy euro) do kwoty 100 102 tysiące złotych (24 000 tysiące euro) z terminem obowiązywania 31 grudnia 2019 roku do kwoty 208 545 tysięcy złotych (50 000 tysięcy euro) z terminem obowiązywania 31 grudnia 2020 roku
Umowa kredytu w rachunku bieżącym w mBanku (w USD, do kwoty 2 000 tysięcy dolarów)	oświadczenie o poddaniu się egzekucji	do kwoty 10 444 tysiące złotych (3 000 tysięcy dolarów) z terminem obowiązywania 31 marca 2019 roku

Pozostałe zabezpieczenia spłaty zobowiązań w Grupie

Pozostałe istotne zabezpieczenia spłaty zobowiązań w Grupie TAURON na dzień 31 grudnia 2017 roku:

- Zastawy rejestrowe i zastaw finansowy na udziałach TAMEH HOLDING Sp. z o.o.

W dniu 15 maja 2015 roku jednostka dominująca ustanowiła na 3 293 403 udziałach w kapitale zakładowym spółki TAMEH HOLDING Sp. z o.o., o wartości nominalnej 100 złotych i łącznej wartości nominalnej 329 340 tysięcy złotych, stanowiących około 50% udziałów w kapitale zakładowym, zastaw finansowy i zastawy rejestrowe na rzecz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG.

Spółka ustanowiła na rzecz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG zastaw rejestrowy o najwyższym pierwszeństwie zaspokojenia na udziałach do najwyższej sumy zabezpieczenia w wysokości 3 950 000 tysięcy koron czeskich oraz zastaw rejestrowy o najwyższym pierwszeństwie zaspokojenia na udziałach do najwyższej sumy zabezpieczenia w wysokości 840 000 tysięcy złotych. Spółka zobowiązała się również, że po nabyciu lub objęciu nowych udziałów, ustanowi zastaw finansowy i zastawy rejestrowe na nowych udziałach. Ponadto, dokonano cesji praw do dywidendy i innych płatności.

Umowa o ustanowienie zastawów rejestrowych i zastawu finansowego została zawarta w celu zabezpieczenia transakcji obejmującej umowę kredytów terminowych i obrotowych, która została zawarta pomiędzy TAMEH Czech s.r.o. oraz TAMEH POLSKA Sp. z o.o. jako pierwotnymi kredytobiorcami, TAMEH HOLDING Sp. z o.o. jako spółką dominującą i gwarantem oraz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG jako agentem oraz agentem zabezpieczenia. Zastawy rejestrowe obowiązują przez okres zabezpieczenia, tzn. do całkowitej spłaty zabezpieczonych wierzytelności lub do momentu zwolnienia przez zastawnika. Zastaw finansowy obowiązuje przez okres zabezpieczenia lub do momentu zwolnienia przez zastawnika, nie później jednak niż w dniu 31 grudnia 2028 roku.

W dniu 15 września 2016 roku zawarto aneks nr 1 do wskazanej powyżej umowy, na podstawie którego zmieniono najwyższą sumę zabezpieczenia na kwotę 1 370 000 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość bilansowa inwestycji we wspólne przedsięwzięcie ujemowanej według metody praw własności w grupie kapitałowej TAMEH HOLDING Sp. z o.o. wynosiła 499 204 tysiące złotych.

- Weksle in blanco

Umowa/transakcja zabezpieczona wekslem in blanco	Wystawca weksla in blanco	Stan na 31 grudnia 2017
Umowy pożyczek udzielonych spółkom zależnym TAURON Wytwarzanie S.A. i TAURON Ciepło Sp. z o.o. przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Celem zabezpieczenia tych pożyczek spółki złożyły również oświadczenia o poddaniu się egzekucji.	TAURON Polska Energia S.A.	70 000
Zabezpieczenia należytego wykonania kontraktów oraz zawartych umów przez spółkę, w tym na dofinansowania prowadzonych projektów.	TAURON Dystrybucja S.A.	242 090
Zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań wynikających z umów o dofinansowanie zawartych z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i zwrotu środków oraz zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań wynikających z umów o dofinansowanie zawartych z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.	TAURON Ciepło Sp. z o.o.	228 605
Umowy o przyłączenie do sieci przesyłowej, o świadczenie usług przesyłania energii elektrycznej, umowa z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o częściowe umorzenie pożyczki oraz umowa z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju o dofinansowanie projektu.	TAURON Wytwarzanie S.A.	76 214

- Zabezpieczenia umów leasingu finansowego

Przedmiot leasingu finansowego	Leasingobiorca	Wartość bilansowa przedmiotu leasingu na 31 grudnia 2017	Zabezpieczenie
Nieruchomość w Katowicach	TAURON Polska Energia S.A.	21 702	Zabezpieczeniem tej umowy są: dwa weksle in blanco, cesja wierzytelności oraz pełnomocnictwo do rachunku bankowego.

- Spółka udzieliła gwarancji korporacyjnej celem zabezpieczenia obligacji wyemitowanych przez TAURON Sweden Energy AB (publ). Gwarancja obowiązuje do dnia 3 grudnia 2029 roku, tj. dnia wykupu obligacji i opiewa na kwotę 168 000 tysięcy euro, a beneficjentem gwarancji są obligatariusze.
- W ramach umowy na gwarancje bankowe zawartej z Bankiem Zachodnim WBK S.A. bank wystawił gwarancje celem zabezpieczenia transakcji giełdowych wynikających z członkostwa w Izbie Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. Na dzień 31 grudnia 2017 roku łączna kwota gwarancji wystawionych przez bank wynosiła 50 000 tysięcy złotych z terminem obowiązywania do dnia 31 marca 2018 roku.

- W ramach umowy na gwarancje bankowe zawartej z CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce na zlecenie Spółki bank wystawił gwarancje bankowe na zabezpieczenie zobowiązań i transakcji spółek zależnych od TAURON Polska Energia S.A. na łączną kwotę 13 834 tysiące złotych oraz na zabezpieczenie realizowanych przez Spółkę transakcji:
  - dla Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. – do kwoty 2 661 tysięcy złotych, obowiązująca do dnia 30 listopada 2018 roku;
  - dla Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. – do kwoty 4 041 tysięcy złotych, obowiązująca do dnia 11 lutego 2018 roku.

W celu zabezpieczenia środków na pokrycie przyszłych kosztów likwidacji wchodzące w skład Grupy przedsiębiorstwa górnicze tworzą Fundusz Likwidacji Zakładów Górniczych.

49. Informacja o podmiotach powiązanych

49.1. Transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami

Grupa posiada wspólne przedsięwzięcia: Elektrociepłownię Stalowa Wola S.A. oraz grupę kapitałową TAMEH HOLDING Sp. z o.o., które zostały szerzej opisane w nocie 22 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Łączna wartość transakcji ze spółkami będącymi pod wspólną kontrolą została przedstawiona w tabeli poniżej.

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przychody	52 306	111 268
Koszty	(36 655)	(46 321)

Główna pozycja przychodów dotyczy transakcji z grupą kapitałową TAMEH HOLDING Sp. z o.o. Transakcje z tym wspólnym przedsięwzięciem za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku wynosiły odpowiednio 30 214 tysięcy złotych i 100 520 tysięcy złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku osiągnięte przychody w głównej mierze związane były ze sprzedażą uprawnień do emisji zanieczyszczeń w kwocie 19 994 tysiące złotych, zaś w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku największe przychody związane były ze sprzedażą uprawnień do emisji zanieczyszczeń w kwocie 32 384 tysiące złotych oraz ze sprzedażą węgla w kwocie 47 041 tysięcy złotych.

Główną pozycję rozrachunków ze spółkami będącymi pod wspólną kontrolą stanowi pożyczka udzielona Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A., o czym szerzej w nocie 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Spółka udzieliła również zabezpieczeń wspólnym przedsięwzięciom poprzez zastaw na udziałach TAMEH HOLDING Sp. z o.o., o czym szerzej w nocie 48 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W związku z zawartymi umowami ze wspólnym przedsięwzięciem Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. Spółka tworzyła rezerwy na umowy rodzące obciążenia i pokrycie kosztów. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku Spółka rozwiązała w całości rezerwy utworzone z tego tytułu, o czym szerzej w nocie 34.3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

49.2. Transakcje z udziałem spółek Skarbu Państwa

Głównym akcjonariuszem Grupy jest Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z tym spółki Skarbu Państwa są traktowane jako podmioty powiązane.

Łączna wartość transakcji ze spółkami Skarbu Państwa została przedstawiona w tabeli poniżej.

Przychody i koszty

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przychody	1 803 577	2 293 142
Koszty	(3 007 059)	(2 527 466)

Należności i zobowiązania

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Należności	253 834	356 595
Zobowiązania	322 002	298 786

Na dzień 31 grudnia 2017 roku pozycja należności w powyższej tabeli obejmuje zaliczki na zakup środków trwałych w wysokości 9 757 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku pozycja należności w powyższej tabeli obejmuje zaliczki na łączną kwotę 109 364 tysiące złotych, w tym zaliczki na dostawy węgla w wysokości 99 607 tysięcy złotych oraz zaliczki na zakup środków trwałych w kwocie 9 757 tysięcy złotych.

Spośród spółek Skarbu Państwa największymi klientami Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku byli KGHM Polska Miedź S.A., PSE S.A., Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. oraz Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. Łącznie sprzedaż do powyższych kontrahentów wyniosła 85% wielkości przychodów zrealizowanych w transakcjach ze spółkami Skarbu Państwa. Największe transakcje zakupu Grupa dokonała od PSE S.A. oraz Polskiej Grupy Górniczej Sp. z o.o. Zakupy od powyższych kontrahentów stanowiły 89% wartości zakupów od spółek Skarbu Państwa w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku.

Spośród spółek Skarbu Państwa największymi klientami Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku byli KGHM Polska Miedź S.A., PSE S.A., Jastrzębska Spółka Węglowa S.A., oraz powołana do życia 1 maja 2016 roku Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o. Łącznie sprzedaż do powyższych kontrahentów wyniosła 83% wielkości przychodów zrealizowanych w transakcjach ze spółkami Skarbu Państwa. Największe transakcje zakupu Grupa dokonała od PSE S.A., Kompanii Węglowej S.A. oraz Polskiej Grupy Górniczej Sp. z o.o. Zakupy od powyższych kontrahentów stanowiły 87% wartości zakupów od spółek Skarbu Państwa w roku zakończonym 31 grudnia 2016 roku.

Grupa Kapitałowa dokonuje istotnych transakcji na rynkach energii za pośrednictwem Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. Z uwagi na fakt, iż jednostka ta zajmują się jedynie organizacją obrotu giełdowego, zdecydowano aby nie traktować dokonywanych za jej pośrednictwem transakcji zakupu i sprzedaży jako transakcji z podmiotem powiązanym.

Transakcje ze spółkami Skarbu Państwa dotyczą głównie działalności operacyjnej Grupy i dokonywane są na warunkach rynkowych.

49.3. Wynagrodzenie kadry kierowniczej

Wysokość wynagrodzeń oraz innych świadczeń członków Zarządu, Rad Nadzorczych i pozostałych członków głównej kadry kierowniczej jednostki dominującej oraz spółek zależnych, wypłaconych i należnych do wypłaty w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie porównywalnym przedstawia poniższa tabela.

	Rok zakończony 31 grudnia 2017		Rok zakończony 31 grudnia 2016	
	Jednostka dominująca	Jednostki zależne	Jednostka dominująca	Jednostki zależne
Zarząd jednostki	6 957	20 556	12 858	24 604
Krótkoterminowe świadczenia (wraz z narzutami)	4 545	16 822	6 367	19 051
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	2 104	3 082	5 806	4 990
Inne	308	652	685	563
Rada nadzorcza jednostki	739	684	1 159	641
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	739	672	1 159	612
Inne	–	12	–	29
Pozostali członkowie głównej kadry kierowniczej	13 832	41 144	13 284	39 375
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	12 151	39 267	10 554	38 242
Nagrody jubileuszowe	–	1 214	–	391
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–	–	16
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	776	340	1 911	511
Inne	905	323	819	215
Razem	21 528	62 384	27 301	64 620

Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości Grupa tworzy rezerwy na świadczenia przysługujące z tytułu rozwiązania stosunku pracy członkom Zarządu i pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej, które mogą być wypłacone lub należne do wypłaty w kolejnych okresach sprawozdawczych. Powyższa tabela uwzględnia kwoty wypłacone i należne do wypłaty do dnia 31 grudnia 2017 roku.

50. Leasing operacyjny

Jednostka dominująca na podstawie umów najmu użytkuje nieruchomość położoną w Katowicach przy ul. ks. Piotra Ściegiennego 3, gdzie znajduje się siedziba Spółki. Użytkowana powierzchnia wynosi 9 931,39 m², a średni miesięczny koszt najmu wraz opłatami eksploatacyjnymi w roku 2017 wyniósł 818 tysięcy złotych.

Ponadto, spółka zależna TAURON Wydobywanie S.A. użytkuje maszyny i urządzenia górnicze na podstawie umów dzierżawy. Roczne koszty dzierżawy w latach 2017 i 2016 wynosiły odpowiednio 24 626 tysięcy złotych i 34 027 tysięcy złotych.

51. Zarządzanie kapitałem i finansami

Głównymi narzędziami umożliwiającymi skuteczne zarządzanie zasobami finansowymi jest wdrożony centralny model finansowania oraz polityka zarządzania płynnością finansową w Grupie TAURON wraz z funkcjonującym w Grupie TAURON cash poolingiem. Dodatkowo, system zarządzania finansami jest wspomagany centralną polityką zarządzania ryzykiem finansowym oraz centralną polityką ubezpieczeniową Grupy TAURON, w których to Spółka pełni funkcję zarządzającego oraz decydującego o kierunkach podejmowanych działań umożliwiając ustanawianie odpowiednich limitów ekspozycji na ryzyko.

Szczegółowe informacje dotyczące zarządzania finansami opisano w punkcie 4.10. Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.

W 2017 roku Grupa TAURON posiadała pełną zdolność do regulowania swoich zobowiązań w terminie ich płatności.

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy. Grupa zarządza strukturą kapitałową i stosownie do zmian warunków ekonomicznych odpowiednio ją modyfikuje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może kreować politykę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje lub odpowiednio wpływać na poziom zadłużenia zewnętrznego.

Grupa monitoruje przede wszystkim wskaźnik zadłużenia definiowany jako relacja zadłużenia finansowego netto do EBITDA.

Zadłużenie finansowe netto oznacza zadłużenie finansowe Grupy TAURON z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych oraz z tytułu leasingu finansowego, z wyłączeniem zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych wyemitowanych w grudniu 2016 roku o wartości nominalnej 190 000 tysięcy euro, pomniejszone o środki pieniężne oraz inwestycje krótkoterminowe o okresie zapadalności do 1 roku. EBITDA oznacza zysk lub stratę z działalności operacyjnej Grupy TAURON powiększony o amortyzację oraz odpisy na aktywa niefinansowe. Zadłużenie finansowe oznacza zobowiązanie do zapłaty lub zwrotu pieniędzy (w tym kwoty głównej i odsetek). Wartość powyższego wskaźnika jest monitorowana również przez instytucje finansujące Grupę oraz agencje ratingowe i ma wymierny wpływ na możliwość oraz koszt pozyskania finansowania, a także ocenę wiarygodności kredytowej Spółki.

Na dzień bilansowy wartość wskaźnika zadłużenia kształtowała się na poziomie 2,3, co zgodnie z obowiązującymi standardami rynkowymi jest oceniane jako poziom bezpieczny, umożliwiający dalsze zaciąganie zobowiązań finansowych.

	Rok zakończony 31 grudnia 2017	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Kredyty i pożyczki	901 734	1 070 162
Obligacje*	7 808 300	6 826 751
Leasing finansowy	25	23 546
Zobowiązania z tytułu zadłużenia długoterminowe	8 710 059	7 920 459
Kredyty i pożyczki	289 654	193 391
Obligacje*	36 183	13 354
Leasing finansowy	23 948	11 302
Zobowiązania z tytułu zadłużenia krótkoterminowe	349 785	218 047
Razem zadłużenie	9 059 844	8 138 506
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	909 249	384 881
Inwestycje krótkoterminowe o terminie zapadalności do 1 roku	108 370	50 023
Zadłużenie netto	8 042 225	7 703 602
EBITDA	3 544 591	3 336 814
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 806 271	801 522
Amortyzacja	(1 693 468)	(1 668 726)
Odpisy aktualizujące	(44 852)	(866 566)
Dług netto / EBITDA	2,3	2,3

* Zadłużenie nie wlicza zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych.

Zmianę stanu zobowiązań z tytułu zadłużenia prezentuje poniższa tabela.

Zobowiązania z tytułu zadłużenia	
Stan na 1 stycznia 2016	8 138 647
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia	4 274 293
otrzymane finansowanie	4 285 521
koszty transakcyjne	(11 228)
Naliczenie odsetek	350 399
odniesione do rachunku wyników	254 428
kapitalizacja na rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	95 971
Płatności z tytułu zadłużenia	(3 806 689)
spłaty kapitału	(3 455 602)
odsetki zapłacone	(255 116)
odsetki zapłacone aktywowane na zadania inwestycyjne	(95 971)
Zmiana stanu zadłużenia w rachunku bieżącym oraz cashpoola	(8 332)
Zmiana wyceny zadłużenia	27 772
Pozostałe zmiany niepieniężne	3 439
Stan na 31 grudnia 2016	8 979 529
obligacje podporządkowane	(841 023)
Stan na 31 grudnia 2016 – zadłużenie w kalkulacji wskaźnika zadłużenia	8 138 506
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia	2 703 643
otrzymane finansowanie	2 707 462
koszty transakcyjne	(3 819)
Naliczenie odsetek	313 382
odniesione do rachunku wyników	207 434
kapitalizacja na rzeczowe aktywa trwałe i aktywa niematerialne	105 948
Płatności z tytułu zadłużenia	(2 106 885)
spłaty kapitału	(1 816 388)
odsetki zapłacone	(184 549)
odsetki zapłacone aktywowane na zadania inwestycyjne	(105 948)
Zmiana stanu zadłużenia w rachunku bieżącym oraz cashpoola	83 471
Zmiana wyceny zadłużenia	(119 858)
Pozostałe zmiany niepieniężne	(486)
Stan na 31 grudnia 2017	9 852 796
obligacje podporządkowane	(792 952)
Stan na 31 grudnia 2017 – zadłużenie w kalkulacji wskaźnika zadłużenia	9 059 844

52. Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego

Informacja na temat wynagrodzenia biegłego rewidenta została zaprezentowana w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za rok obrotowy 2017 w punkcie 4.12.

53. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Pożyczki udzielone na rzecz wspólnego przedsięwzięcia

W dniach 12 stycznia 2018 roku oraz 28 lutego 2018 roku Spółka zawarła z Elektrociepłownią Stalowa Wola S.A. odpowiednio umowę pożyczki w kwocie 27 000 tysięcy złotych oraz porozumienie konsolidujące dług pożyczkobiorcy w kwocie 609 951 tysięcy złotych, o czym szerzej w nocie 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Finansowanie wspólnego przedsięwzięcia Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.

Po dniu bilansowym, w dniu 8 marca 2018 roku wspólne przedsięwzięcie Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. podpisała umowę pożyczki z Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A., co zostało szerzej opisane w nocie 23 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Podpisanie aneksów do umów dotyczących programu emisji obligacji

Po dniu bilansowym, w dniu 9 marca 2018 roku wydłużony został przez część banków okres dostępności środków w ramach Programu emisji obligacji z dnia 24 listopada 2015 roku, na podstawie podpisanych aneksów do umowy agencyjnej i depozytowej oraz umowy gwarancyjnej co zostało szerzej opisane w nocie 32.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zarząd Spółki

Katowice, dnia 12 marca 2018 roku

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu .....

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu .....

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu .....

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu .....

Oliwia Tokarczyk – Dyrektor Wykonawczy ds. Rachunkowości i Podatków .....

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
TAURON POLSKA ENERGIA S.A.
ZA ROK OBROTOWY 2017**

MARZEC 2018

SPIS TREŚCI

1. GRUPA KAPITAŁOWA TAURON	5
1.1. Podstawowe informacje o Grupie Kapitałowej TAURON	5
1.2. Segmenty działalności	6
1.3. Organizacja oraz struktura Grupy Kapitałowej TAURON	7
1.3.1. Jednostki podlegające konsolidacji	7
1.3.2. Zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON	8
1.3.3. Powiązania organizacyjne lub kapitałowe	12
1.3.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne	14
1.4. Strategia i Priorytety strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON	14
1.4.1. Misja, wizja i wartości Grupy Kapitałowej TAURON	15
1.4.2. Strategia Grupy Kapitałowej TAURON na lata 2016–2025	15
1.4.3. Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON	19
1.4.4. Szanse i zagrożenia	20
1.4.5. Realizacja Strategii i priorytety Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.	21
1.5. Charakterystyka polityki i kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON	23
1.5.1. Perspektywiczne cele i założenia finansowe Strategii	24
1.5.2. Realizacja inwestycji strategicznych	25
1.5.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych	28
1.5.4. Budowa wartości Grupy Kapitałowej TAURON	28
1.5.5. Kierunki rozwoju innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej	28
1.5.6. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju	29
2. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON	32
2.1. Czynniki i nietypowe zdarzenia mające znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy	32
2.1.1. Czynniki wewnętrzne i ich ocena	32
2.1.2. Czynniki zewnętrzne i ich ocena	32
2.1.2.1. Otoczenie makroekonomiczne	32
2.1.2.2. Otoczenie rynkowe	33
2.1.2.3. Otoczenie regulacyjne	40
2.1.2.4. Otoczenie konkurencyjne	46
2.2. Czynniki istotne dla rozwoju	50
2.3. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON	51
2.3.1. Segment Wydobycie	53
2.3.2. Segment Wytwarzanie	55
2.3.3. Segment Dystrybucja	58
2.3.4. Segment Sprzedaż	60
2.3.5. Pozostała działalność	62
2.4. Czego możemy oczekiwać w 2018 r.	63
2.5. Podstawowe produkty, towary i usługi	64
2.6. Rynki zbytu i źródła zaopatrzenia	64
2.6.1. Rynki zbytu	64
2.6.2. Źródła zaopatrzenia – paliwa	68
2.7. Kalendarium	69
2.8. Ważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Kapitałowej TAURON mające znaczący wpływ na działalność	70
2.9. Nagrody i wyróżnienia	75
2.10. Informacja dotycząca zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON	77
2.10.1. Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON	77
2.10.2. Rozwój i Szkolenia	78
2.10.3. Dialog społeczny	82
2.10.4. Kluczowe dane dotyczące zatrudnienia	82
2.11. Polityka w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)	84
2.11.1. Bezpieczeństwo energetyczne	85
2.11.2. Zorientowanie na klienta	86
2.11.3. Badanie satysfakcji klienta	87
2.11.4. Wpływ na środowisko naturalne	88
2.11.5. Działalność sponsoringowa	92

3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ TAURON	93
3.1. Cel i zasady zarządzania ryzykiem	93
3.2. Zarządzanie ryzykiem w „Modelu trzech linii obrony”	93
3.3. Proces zarządzania ryzykiem i jego uczestnicy	94
3.4. Architektura systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ERM)	95
3.4.1. Zarządzanie ryzykiem handlowym	97
3.4.2. Zarządzanie ryzykiem finansowym	98
3.4.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym	99
3.4.4. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	99
3.4.5. Zarządzanie ryzykiem w projektach	100
3.5. Opis najistotniejszych ryzyk związanych z funkcjonowaniem Grupy Kapitałowej TAURON	101
4. ANALIZA SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON	105
4.1. Omówienie wielkości ekonomiczno-finansowych ujawnionych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	105
4.2. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu	112
4.3. Istotne pozycje pozabilansowe	113
4.4. Różnice pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok	114
4.5. Podstawowe wskaźniki finansowe i niefinansowe	114
4.6. Najistotniejsze dane finansowe i operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON ostatnie 5 lat	116
4.7. Wpływy z emisji papierów wartościowych	120
4.8. Instrumenty finansowe	121
4.8.1. Zastosowanie instrumentów finansowych w zakresie eliminacji zmian cen, ryzyka kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej	121
4.8.2. Cele i metody zarządzania ryzykiem finansowym	121
4.9. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa	121
4.10. Ocena zarządzania zasobami finansowymi	122
4.11. Zasady sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	122
4.12. Informacja o podmiocie uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	123
5. AKCJE I AKCJONARIAT	124
5.1. Struktura akcjonariatu	124
5.2. Polityka dywidendowa	124
5.3. Liczba i wartość nominalna akcji Spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	125
5.4. Umowy dotyczące potencjalnych zmian w strukturze akcjonariatu	125
5.5. Nabycie akcji własnych	125
5.6. Programy akcji pracowniczych	125
5.7. Notowania akcji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW)	125
5.8. Relacje inwestorskie	128
6. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO	131
6.1. Wskazanie stosowanego zbioru zasad ładu korporacyjnego	131
6.2. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, od stosowania których odstąpiono	131
6.3. Opis głównych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych	132
6.4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji	134
6.5. Posiadacze papierów wartościowych dających specjalne uprawnienia kontrolne	134
6.6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu	135
6.7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	136
6.8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących oraz ich uprawnień	136
6.8.1. Zarząd	136
6.8.2. Rada Nadzorcza	137
6.9. Opis zasad zmiany Statutu Spółki	140
6.10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania	140
6.11. Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich komitetów	142

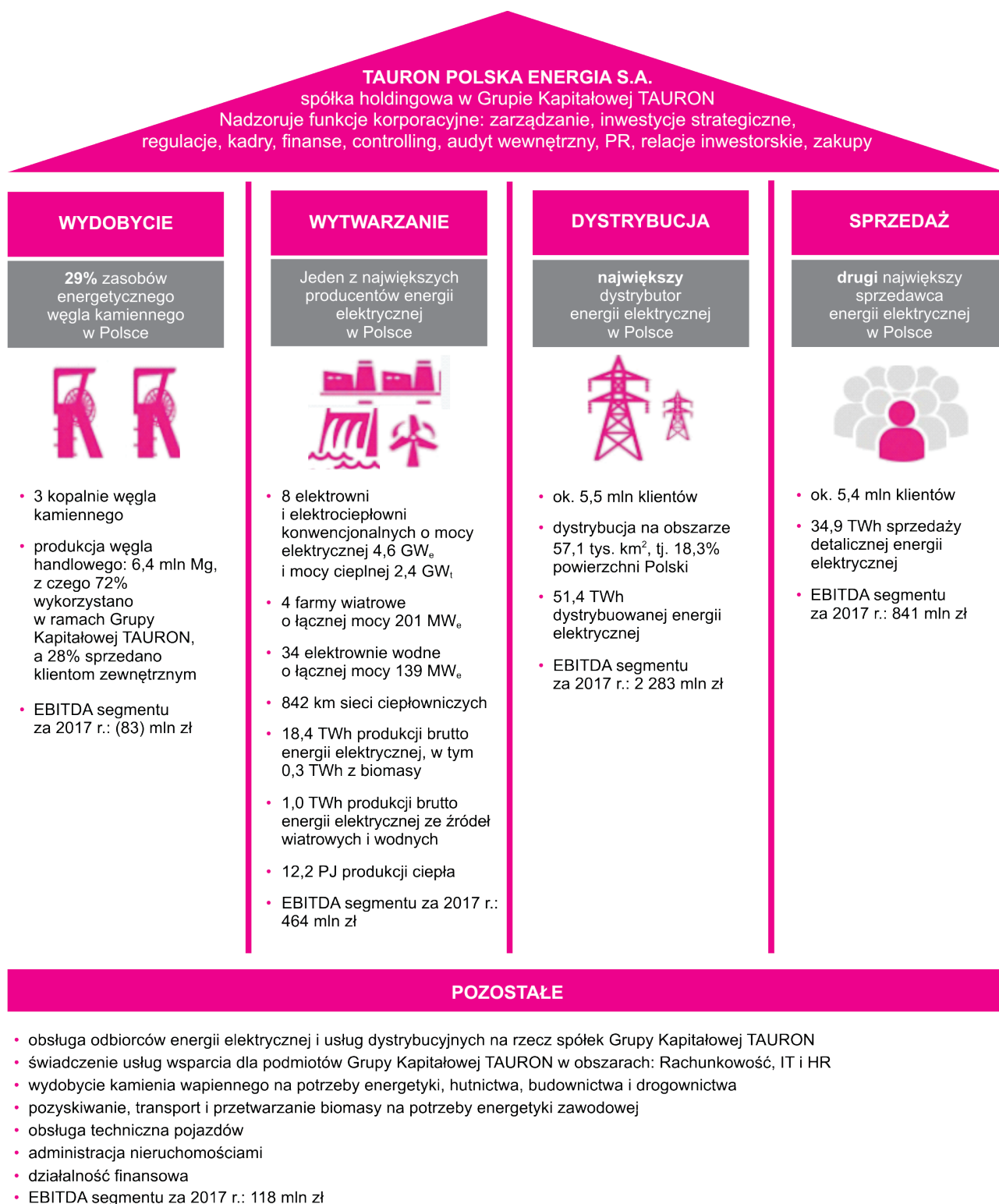
6.11.1.	Zarząd	142
6.11.2.	Rada Nadzorcza	144
6.11.3.	Komitet Audytu	150
6.11.4.	Komitet Nominacji i Wynagrodzeń	151
6.11.5.	Komitet Strategii	152
6.11.6.	Opis działania Komitetów Rady Nadzorczej	153
6.12.	Opis polityki różnorodności stosowanej do organów Spółki	153
7.	POLITYKA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	155
7.1.	System wynagradzania członków zarządu i kluczowych menedżerów	155
7.1.1.	Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń członków Zarządu	155
7.1.2.	Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń kluczowych menedżerów	155
7.1.3.	Zasady, warunki i wysokość wynagrodzenia członków Zarządu	156
7.1.4.	Umowy zawarte z osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Spółki przez przejęcie	158
7.1.5.	Pozafinansowe składniki wynagrodzenia przysługujące członkom Zarządu i kluczowym menedżerom	158
7.1.6.	Informacja o zmianach w polityce wynagrodzeń w ciągu ostatniego roku obrotowego	158
7.1.7.	Ocena funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa	158
7.2.	System wynagradzania członków Rady Nadzorczej	159
7.3.	Zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń podobnych dla byłych członków Zarządu i Rady Nadzorczej	160
8.	OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH	161
8.1.	Model Biznesowy i Operacyjny Grupy TAURON	161
8.1.1.	Założenia Modelu Biznesowego	161
8.1.2.	Zasady zarządzania Spółką	161
8.1.3.	Zasady zarządzania Grupą Kapitałową TAURON	161
8.1.4.	Obszary Biznesowe Grupy Kapitałowej TAURON	163
8.1.5.	Zmiany w zasadach zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową TAURON	164
8.2.	Kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością Grupy Kapitałowej TAURON	167
8.3.	Opis polityk stosowanych przez TAURON	168
8.3.1.	Zagadnienia społeczne	168
8.3.2.	Zagadnienia pracownicze	168
8.3.3.	Środowisko naturalne	168
8.3.4.	Poszanowanie praw człowieka	169
8.3.5.	Przeciwdziałanie korupcji	169
8.4.	Opis rezultatów stosowania polityk przez TAURON	169
8.5.	Opis procedur należytej staranności funkcjonujących w ramach polityk stosowanych przez TAURON	170
8.6.	Opis istotnych ryzyk związanych z działalnością TAURON mogących wywierać niekorzystny wpływ na polityki stosowane przez TAURON, a także opis zarządzania tymi ryzykami	171
9.	POZOSTAŁE ISTOTNE INFORMACJE I ZDARZENIA	175
9.1.	Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	175
9.2.	Informacja o umowach zawartych przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON	175
9.2.1.	Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON	175
9.2.2.	Transakcje z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe	177
9.2.3.	Zaciągnięte i wypowiedziane umowy dotyczące kredytów i pożyczek	177
9.2.4.	Udzielone pożyczki i poręczenia oraz otrzymane poręczenia i gwarancje	179
9.3.	Informacja o innych umowach i zdarzeniach	182
	ZAŁĄCZNIK A: SŁOWNIK POJĘĆ I WYKAZ SKRÓTÓW	186
	ZAŁĄCZNIK B: SPIS TABEL I RYSUNKÓW	190

1. GRUPA KAPITAŁOWA TAURON

1.1. Podstawowe informacje o Grupie Kapitałowej TAURON

Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A. (Grupa Kapitałowa TAURON) jest pionowo zintegrowaną grupą energetyczną zlokalizowaną w południowej części Polski. Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność we wszystkich kluczowych segmentach rynku energetycznego (z wyłączeniem przesyłu energii elektrycznej leżącego wyłącznie w gestii Operatora Systemu Przesyłowego (OSP)), tj. w obszarze wydobywania węgla kamiennego, wytwarzania, dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną i ciepłem.

Rysunek nr 1. Grupa Kapitałowa TAURON

1.2. Segmenty działalności

Działalność operacyjna, zgodnie z obowiązującym *Modelem Biznesowym i Operacyjnym Grupy TAURON* (Model Biznesowy), prowadzona jest w jednostkach zdefiniowanych jako: Centrum Korporacyjne, siedem Obszarów Biznesowych tj. Handel, Wydobywanie, Wytwarzanie, Odnawialne Źródła Energii (OZE), Ciepło, Dystrybucja i Sprzedaż oraz Centra Usług Wspólnych (CUW). Szczegółowa informacja dotycząca Modelu Biznesowego została zawarta w pkt 8.1. niniejszego sprawozdania.

Dla potrzeb raportowania wyników działalności Grupy Kapitałowej TAURON przyporządkowano działalność Grupy Kapitałowej TAURON do następujących pięciu Segmentów, nazywanych również w niniejszym sprawozdaniu Obszarami:

Segment Wydobywanie, obejmujący głównie wydobywanie, wzbogacanie i sprzedaż węgla kamiennego w Polsce, która to działalność prowadzona jest przez TAURON Wydobywanie S.A. (TAURON Wydobywanie).

Segment Wytwarzanie, obejmujący głównie wytwarzanie energii elektrycznej w źródłach konwencjonalnych, w tym w kogeneracji, jak również wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, w tym w procesie spalania i współspalania biomasy oraz w elektrowniach wodnych i wiatrowych. Segment ten obejmuje również wytwarzanie, dystrybucję i sprzedaż ciepła. Działalność w tym Segmencie prowadzona jest przez TAURON Wytwarzanie S.A. (TAURON Wytwarzanie), TAURON Ciepło sp. z o.o. (TAURON Ciepło) oraz TAURON EKOENERGIA sp. z o.o. (TAURON EKOENERGIA). W tym Segmencie ujęta jest również spółka TAURON Serwis sp. z o.o. (TAURON Serwis), zajmująca się głównie działalnością remontową urządzeń wytwórczych oraz spółka Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. (Nowe Jaworzno GT) odpowiedzialna za budowę nowego bloku energetycznego w Jaworznie.

Segment Dystrybucja, obejmujący dystrybucję energii elektrycznej z wykorzystaniem sieci dystrybucyjnych położonych w południowej Polsce. Działalność prowadzona jest przez TAURON Dystrybucja S.A. (TAURON Dystrybucja). W tym Segmencie ujęte są również spółki: TAURON Dystrybucja Serwis S.A. (TAURON Dystrybucja Serwis) oraz TAURON Dystrybucja Pomiary sp. z o.o. (TAURON Dystrybucja Pomiary).

Segment Sprzedaż, obejmujący sprzedaż energii elektrycznej do klientów końcowych oraz handel hurtowy energią elektryczną, jak również obrót i zarządzanie uprawnieniami do emisji CO₂, prawami majątkowymi ze świadectw pochodzenia oraz paliwami. Działalność w tym Segmencie prowadzona jest przez spółki: TAURON Polska Energia S.A. (TAURON lub Spółka), TAURON Sprzedaż sp. z o.o. (TAURON Sprzedaż), TAURON Sprzedaż GZE sp. z o.o. (TAURON Sprzedaż GZE) oraz TAURON Czech Energy s.r.o. (TAURON Czech Energy).

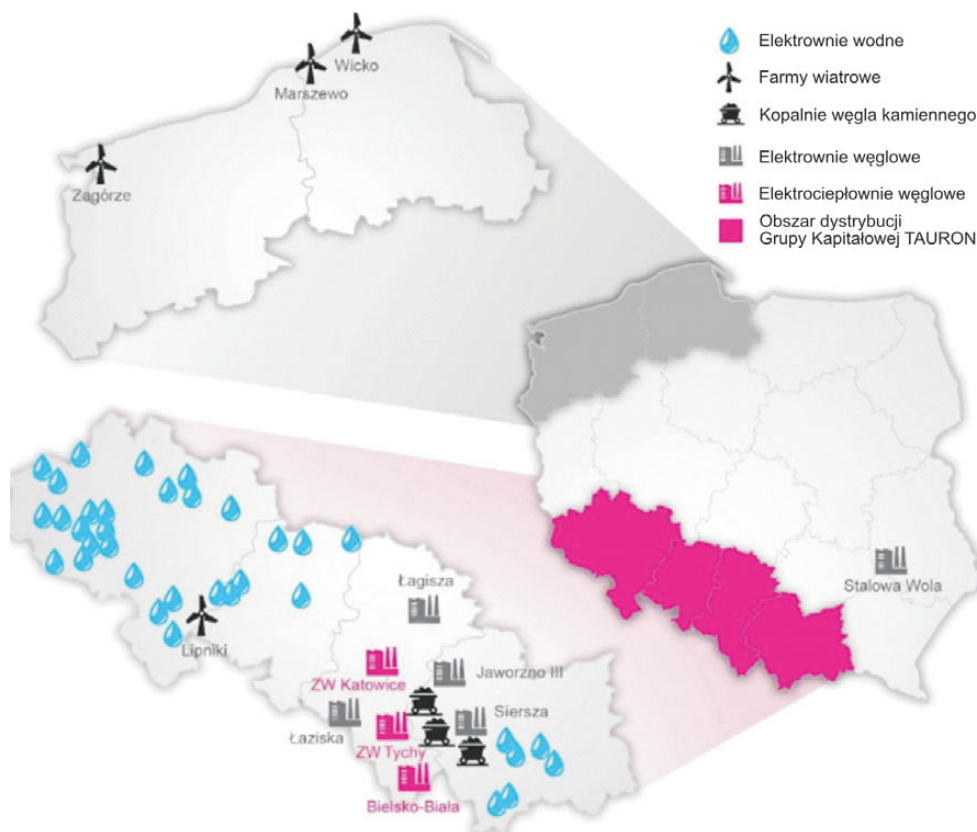
Segment Pozostałe, obejmująca m.in. obsługę klientów Grupy Kapitałowej TAURON, świadczenie usług wsparcia dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie rachunkowości, HR i teleinformatyki, prowadzoną przez spółkę TAURON Obsługa Klienta sp. z o.o. (TAURON Obsługa Klienta), jak również działalność związaną z wydobywaniem kamienia, w tym kamienia wapiennego, na potrzeby energetyki, hutnictwa, budownictwa i drogownictwa, a także w zakresie produkcji sorbentów przeznaczonych do instalacji odsiarczania spalin metodą moką oraz do wykorzystania w kotłach fluidalnych, prowadzoną przez spółkę Kopalnia Wapienia „Czatkowice” sp. z o.o. (KW Czatkowice). W Segmencie tym ujęte są również spółki: TAURON Sweden Energy AB (publ) (TAURON Sweden Energy) zajmująca się działalnością finansową, Biomasa Grupa TAURON sp. z o.o. (Biomasa Grupa TAURON) zajmująca się głównie pozyskiwaniem, transportem i przetwarzaniem biomasy, Wsparcie Grupa TAURON sp. z o.o. (Wsparcie Grupa TAURON, poprzednio: KOMFORT-ZET sp. z o.o.) zajmująca się głównie administracją nieruchomości, a także obsługą techniczną pojazdów oraz Polska Energia – Pierwsza Kompania Handlowa sp. z o.o. (PEPKH).

Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność i uzyskuje przychody przede wszystkim ze sprzedaży i dystrybucji energii elektrycznej i ciepła, wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz sprzedaży węgla kamiennego.

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację kluczowych aktywów Grupy Kapitałowej TAURON oraz obszar dystrybucyjny, na którym działalność prowadzi TAURON Dystrybucja, jako Operator Systemu Dystrybucyjnego (OSD).

Rysunek nr 2. Lokalizacja kluczowych aktywów Grupy Kapitałowej TAURON

1.3. Organizacja oraz struktura Grupy Kapitałowej TAURON

Jednostka dominująca TAURON Polska Energia S.A. została utworzona w dniu 6 grudnia 2006 r. w ramach realizacji *Programu dla elektroenergetyki*. Założycielami Spółki byli: Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, EnergiaPro S.A. z siedzibą we Wrocławiu, ENION S.A. z siedzibą w Krakowie (obecnie: TAURON Dystrybucja S.A., która powstała w wyniku połączenia ówczesnych EnergiaPro S.A. i ENION S.A.) oraz Elektrownia Stalowa Wola S.A. z siedzibą w Stalowej Woli (obecnie stanowi Oddział TAURON Wytwarzanie S.A.). Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 8 stycznia 2007 r. pod firmą Energetyka Południe S.A. Zmianę firmy Spółki na obecną, tj. TAURON Polska Energia S.A. zarejestrowano w dniu 16 listopada 2007 r.

Spółka nie posiada oddziałów (zakładów).

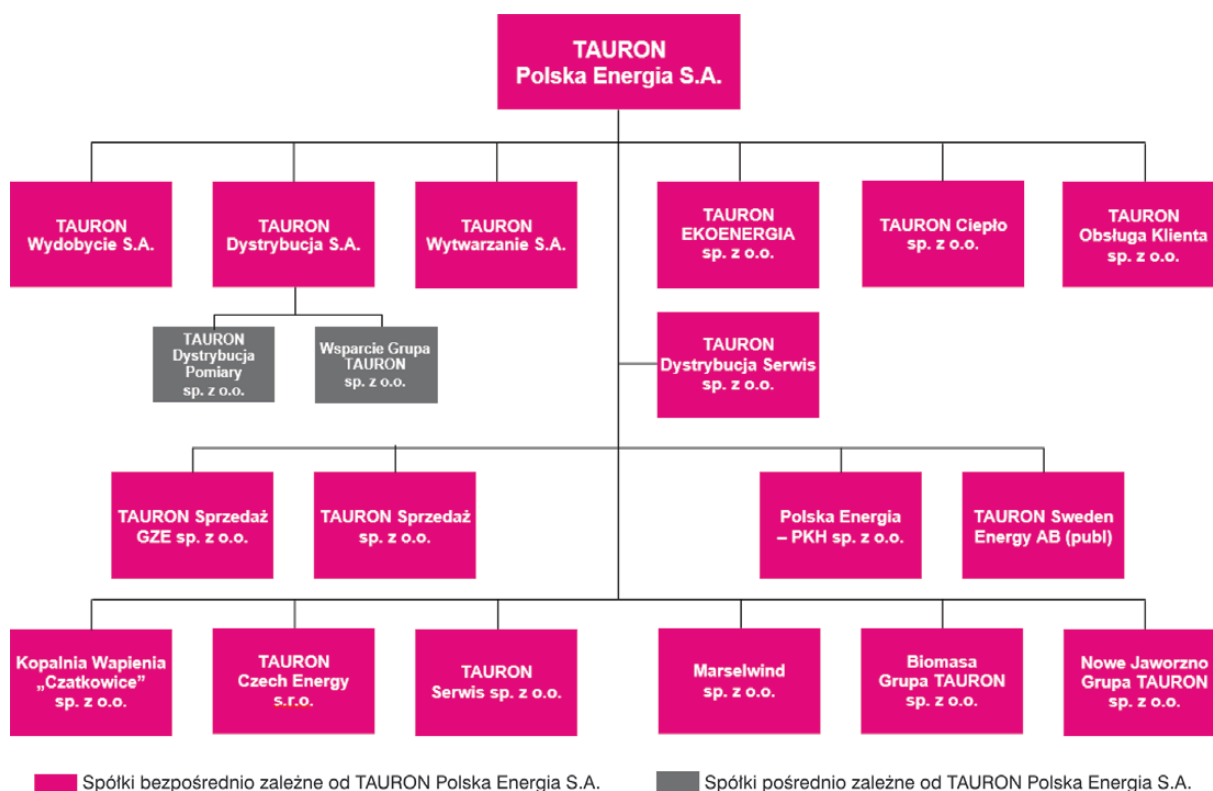
Na dzień 31 grudnia 2017 r. do kluczowych spółek Grupy Kapitałowej TAURON, oprócz jednostki dominującej TAURON, zaliczało się 19 spółek zależnych, objętych konsolidacją, wskazanych w pkt 1.3.1. niniejszego sprawozdania. Ponadto na dzień 31 grudnia 2017 r. Spółka w sposób bezpośredni lub pośredni posiadała udziały w pozostałych 38 spółkach.

1.3.1. Jednostki podlegające konsolidacji

Poniższy rysunek przedstawia strukturę Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniając spółki objęte konsolidacją, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Rysunek nr 3. Struktura Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniająca spółki objęte konsolidacją na dzień 31 grudnia 2017 r.

Grupa Kapitałowa TAURON posiada również inwestycje we wspólnych przedsięwzięciach: Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. (EC Stalowa Wola) oraz TAMEH HOLDING sp. z o.o. (TAMEH HOLDING), TAMEH POLSKA sp. z o.o. (TAMEH POLSKA) oraz TAMEH Czech s.r.o. (TAMEH Czech), które w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym są wyceniane metodą praw własności.

Szczegółowe informacje o spółkach zależnych objętych konsolidacją oraz o udziale TAURON w ich kapitale zakładowym, jak również w organie stanowiącym, zostały przedstawione w pkt 1.3.3. niniejszego sprawozdania.

1.3.2. Zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON

W 2017 r. oraz do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania miały miejsce następujące zmiany w organizacji Grupy Kapitałowej TAURON:

Podział spółki TAURON Wytwarzanie poprzez przeniesienie majątku na nowo zawiązaną spółkę „Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o.”

W dniu 31 stycznia 2017 r. Nadzwyczajne WZ TAURON Wytwarzanie podjęło uchwałę w sprawie podziału spółki TAURON Wytwarzanie poprzez wydzielenie w trybie art. 529 § 1 pkt 4) Ksh, tj. przez przeniesienie części majątku TAURON Wytwarzanie w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa obejmującej proces inwestycyjny budowy nowego bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, realizowany w TAURON Wytwarzanie Oddział Elektrownia Jaworzno III w Jaworznie, na nowo zawiązaną spółkę Nowe Jaworzno GT (w organizacji) w zamian za 37 000 udziałów spółki Nowe Jaworzno GT o wartości nominalnej 50 zł każdy i łącznej wartości nominalnej 1 850 000 zł, które zostały objęte przez jedynego akcjonariusza spółki dzielonej – TAURON.

Proces podziału jest wyrazem realizacji *Strategii Grupy TAURON na lata 2016–2025*, zgodnie z którą projekt budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III będzie realizowany w nowej formule finansowania, zakładającej wydzielenie ze spółki TAURON Wytwarzanie zorganizowanej części przedsiębiorstwa i sprzedaż części udziałów partnerom zewnętrznym.

W dniu 3 kwietnia 2017 r. spółka Nowe Jaworzno GT została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Zawiązanie nowych spółek

1. W dniu 1 sierpnia 2017 r. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym spółka Komfort Zarządzanie Aktywami sp. z o.o. (Komfort Zarządzanie Aktywami) z siedzibą w Katowicach, która została zawiązana w dniu 25 maja 2017 r. Z chwilą rejestracji kapitał zakładowy spółki wynosił 5 000 zł i dzielił się na 100 udziałów o wartości nominalnej po 50 zł każdy, które zostały objęte w następujący sposób:

- 1) Wsparcie Grupa TAURON (dawniej KOMFORT-ZET sp. z o.o.) z siedzibą w Tarnowie objęła 99 udziałów,
- 2) TAURON Dystrybucja Pomiary z siedzibą w Tarnowie objął 1 udział.

Spółka została zawiązana w celu koncentracji w niej udziałów i akcji mniejszościowych posiadanych przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON w spółkach prawa handlowego, nie będących spółkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi, w tym będących w trakcie postępowań likwidacyjnych i upadłościowych, a następnie sprzedaż spółki poza Grupę Kapitałową TAURON.

2. W dniu 1 sierpnia 2017 r. TAURON zawiązał cztery spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Katowicach, pod następującymi firmami:

- 1) En-Energia I sp. z o.o. (rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 8 września 2017 r.),
- 2) En-Energia II sp. z o.o. (rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30 sierpnia 2017 r.),
- 3) En-Energia III sp. z o.o. (rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 1 września 2017 r.),
- 4) En-Energia IV sp. z o.o. (rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14 września 2017 r.).

W każdej z ww. spółek TAURON objął wszystkie 100 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy i łącznej wartości nominalnej 5 000 zł. Powyższe spółki zostały zawiązane jako spółki specjalnego przeznaczenia, w związku z realizowanymi i przewidywanymi przedsięwzięciami reorganizacyjnymi w Grupie Kapitałowej TAURON.

Nabycie akcji lub udziałów innych spółek

1. W związku z zawarciem w dniu 9 sierpnia 2017 r. pomiędzy TAURON a TAURON Dystrybucja umowy przeniesienia akcji spółki TAURON Dystrybucja Serwis w celu zwolnienia TAURON Dystrybucja ze zobowiązania w postaci wypłaty na rzecz TAURON dywidendy (datio in solutum), TAURON stał się właścicielem dotychczas użytkowanych od TAURON Dystrybucja 5 101 003 akcji spółki TAURON Dystrybucja Serwis, stanowiących 100% akcji w kapitale zakładowym spółki.
2. Na podstawie umowy sprzedaży udziałów z dnia 16 listopada 2017 r. TAURON Dystrybucja Pomiary nabyła od spółki Wsparcie Grupa TAURON 99 udziałów spółki Komfort Zarządzanie Aktywami. Tym samym spółka TAURON Dystrybucja Pomiary stała się właścicielem 100% udziałów spółki Komfort Zarządzanie Aktywami i jej jedynym współnikiem. Powyższe działanie było jednym z etapów realizowanej w Grupie Kapitałowej TAURON inicjatywy mającej na celu koncentrację w spółce Komfort Zarządzanie Aktywami udziałów i akcji mniejszościowych posiadanych przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON w spółkach prawa handlowego, nie będących spółkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi, w tym będących w trakcie postępowań likwidacyjnych i upadłościowych, a następnie sprzedaż spółki poza Grupę Kapitałową TAURON.
3. Ponadto w ramach realizacji inicjatywy opisanej powyżej w pkt 2, spółka Komfort Zarządzanie Aktywami nabyła od spółek Grupy Kapitałowej TAURON mniejszościowe pakiety akcji poniższych spółek:
  - 1) Huta Batory S.A. w upadłości,
  - 2) Concorde Investissement S.A.,
  - 3) Opolskie Zakłady Przemysłu Lniarskiego „Linoptyt” S.A. w likwidacji w upadłości,
  - 4) LEN S.A. w likwidacji,
  - 5) Przędzalnia Czesankowa „ELANEX” S.A. w likwidacji,
  - 6) Stilna S.A.,
  - 7) ZMK S.A. w likwidacji,
  - 8) Przedsiębiorstwo Budowlane Katowice S.A. w likwidacji,
  - 9) CFI Holding S.A.

Podwyższenie kapitału zakładowego spółek

1. W dniu 7 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Wydobycie, uchwalone przez Nadzwyczajne WZ spółki w dniu 21 marca 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 355 510 780 zł do kwoty 357 110 780 zł, tj. o kwotę 1 600 000 zł, poprzez emisję nowych 160 000 akcji imiennych, serii „K” o wartości nominalnej 10 zł każda, tj. o łącznej wartości nominalnej 1 600 000 zł. Wszystkie akcje serii „K” zostały objęte, w drodze subskrypcji zamkniętej, przez jedynego akcjonariusza spółki – TAURON, po cenie 1 000 zł za każdą akcję, tj. za łączną kwotę 160 000 000 zł, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdej nowej akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną w wysokości 990 zł na każdą nową akcję, tj. w łącznej w wysokości 158 400 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
2. W dniu 26 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Nowe Jaworzno GT, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 16 maja 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 1 850 000 zł do kwoty 31 850 000 zł tj. o kwotę 30 000 000 zł, poprzez utworzenie 600 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy i łącznej wartości nominalnej 30 000 000 zł. Wszystkie nowe udziały w podwyższonym kapitale zakładowym spółki zostały objęte przez dotychczasowego jedynego wspólnika spółki – TAURON, po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 3 000 000 000 zł, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 2 970 000 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.

W dniu 13 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Nowe Jaworzno GT, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 29 czerwca 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 31 850 000 zł do kwoty 35 850 000 zł tj. o kwotę 4 000 000 zł, poprzez utworzenie 80 000 nowych udziałów po 50 zł każdy. Wszystkie nowe udziały zostały objęte przez TAURON, po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 400 000 000 zł, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 396 000 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.

3. W dniu 20 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Ciepło, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 11 maja 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 1 098 348 500 zł do kwoty 1 104 348 500 zł, tj. o kwotę 6 000 000 zł, poprzez utworzenie 120 000 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 6 000 000 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte przez TAURON, po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 600 000 000 zł, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 594 000 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
4. W dniu 13 października 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Marselwind sp. z o.o. (Marselwind), uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 28 czerwca 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 105 000 zł do kwoty 110 000, tj. o kwotę 5 000 zł, poprzez utworzenie 100 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 5 000 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte przez TAURON po cenie 2 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 200 000 zł, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 1 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 195 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
5. W dniu 11 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Magenta Grupa TAURON sp. z o.o. (Magenta GT), uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 24 października 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 500 000 zł do kwoty 1 500 000, tj. o kwotę 1 000 000 zł, poprzez utworzenie 20 000 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 1 000 000 zł. Wszystkie nowe udziały po cenie 450 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 9 000 000 zł, zostały objęte przez dotychczasowego jedynego wspólnika spółki – TAURON, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 400 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 8 000 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
6. W dniu 2 marca 2018 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON EKOENERGIA, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW w dniu 24 października 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony o kwotę 10 000 000 zł poprzez utworzenie 10 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 1 000 zł i łącznej wartości nominalnej 10 000 000 zł. Wszystkie nowe udziały po cenie 100 000 zł za każdy udział,

tj. za łączną kwotę 1 000 000 000 zł, zostały objęte przez dotychczasowego jedynego wspólnika spółki – TAURON, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 99 000 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 990 000 000 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.

7. W dniu 29 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki TAURON Dystrybucja, uchwalone przez Nadzwyczajne WZ spółki w dniu 26 października 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 511 925 759,22 zł do kwoty 560 611 250,96 zł, tj. o kwotę 48 685 491,74 zł, poprzez emisję nowych 2 434 274 587 akcji imiennych, zwykłych o wartości nominalnej 0,02 zł każda akcja, tj. o łącznej wartości nominalnej 48 685 491,74 zł. Wszystkie akcje zostały objęte przez TAURON po cenie 0,4108 zł za każdą akcję, tj. za łączną kwotę 1 000 000 000,34 zł, przy czym nadwyżka ceny emisyjnej każdej akcji ponad jej wartość nominalną, w wysokości 0,3908 zł na każdą taką akcję, tj. w łącznej wysokości 951 314 508,60 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.

W związku z podwyższeniem kapitału zakładowego, udział TAURON w kapitale zakładowym spółki wzrósł z 99,72% do 99,74%.

8. W dniu 22 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki En-Energia II sp. z o.o., uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 15 grudnia 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 5 000 zł do kwoty 5 800 zł, tj. o kwotę 800 zł, poprzez utworzenie 16 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 800 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 80 000 zł, przez TAURON, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 79 200 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
9. W dniu 24 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki En-Energia I sp. z o.o., uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 15 grudnia 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 5 000 zł do kwoty 5 800 zł, tj. o kwotę 800 zł, poprzez utworzenie 16 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 800 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 80 000 zł, przez TAURON, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 79 200 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
10. W dniu 26 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki En-Energia IV sp. z o.o., uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 15 grudnia 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 5 000 zł do kwoty 5 800 zł, tj. o kwotę 800 zł, poprzez utworzenie 16 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 800 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 80 000 zł, przez TAURON, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 79 200 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
11. W dniu 8 marca 2018 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki En-Energia III sp. z o.o., uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 15 grudnia 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 5 000 zł do kwoty 5 800 zł, tj. o kwotę 800 zł, poprzez utworzenie 16 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 800 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte po cenie 5 000 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 80 000 zł, przez TAURON, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 4 950 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 79 200 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.
12. W dniu 15 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód, Wydział VIII Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki Komfort Zarządzanie Aktywami, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 8 grudnia 2017 r. Kapitał zakładowy spółki został podwyższony z kwoty 5 000 zł do kwoty 52 500 zł, tj. o kwotę 47 500 zł, poprzez utworzenie 950 nowych udziałów po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 47 500 zł. Wszystkie nowe udziały zostały objęte po cenie 100 zł za każdy udział, tj. za łączną kwotę 95 000 zł, przez dotychczasowego jedynego wspólnika spółki – TAURON Dystrybucja Pomiarów, przy czym nadwyżka ceny objęcia każdego nowego udziału w podwyższonym kapitale zakładowym spółki ponad jego wartość nominalną, w wysokości 50 zł na każdy nowy udział, tj. w łącznej wysokości 47 500 zł, została przeznaczona na kapitał zapasowy spółki.

13. W dniu 3 stycznia 2018 r. Nadzwyczajne WZ spółki ElectroMobility Poland S.A. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki z kwoty 10 000 000 zł do kwoty 30 000 000 zł, tj. o kwotę 20 000 000 zł w drodze podwyższenia wartości nominalnej dotychczasowych akcji z 1 000 zł każda akcja do 3 000 zł każda akcja, w ramach którego TAURON objął, proporcjonalnie do posiadanych akcji, podwyższoną wartość nominalną 2 500 posiadanych akcji z łącznej kwoty 2 500 000 zł do łącznej kwoty 7 500 000 zł, tj. w łącznej wysokości 5 000 000 zł.

Na dzień sporządzenia niniejszej informacji podwyższenie kapitału zakładowego nie zostało jeszcze zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Uchylenie likwidacji spółki PEPKH w likwidacji

W dniu 8 marca 2017 r. Nadzwyczajne ZW spółki PEPKH w likwidacji, stosownie do art. 273 Ksh, podjęło uchwałę o dalszym istnieniu spółki i uchyleniu jej likwidacji.

Uchylenie likwidacji spółki wynikało ze zmiany uwarunkowań związanych z prowadzonym postępowaniem likwidacyjnym, wskazującym na celowość dalszego istnienia spółki.

Zmiana firmy spółki „KOMFORT-ZET sp. z o.o.” na „Wsparcie Grupa TAURON sp. z o.o.”

W dniu 6 września 2017 r. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym zmiana firmy spółki „KOMFORT-ZET sp. z o.o.” z siedzibą w Tarnowie na „Wsparcie Grupa TAURON sp. z o.o.”

Przywrócenie kapitału zakładowego TAURON EKOENERGIA do wysokości sprzed podziału spółki

W dniu 30 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy zarejestrował w Krajowym Rejestrze Sądowym zmianę kapitału zakładowego spółki TAURON EKOENERGIA przywracającą jego wysokość do stanu sprzed podziału spółki poprzez wydzielenie i przeniesienie wydzielonych składników majątku stanowiących zorganizowaną część przedsiębiorstwa na spółkę Marselwind i związanego z nim obniżenia kapitału zakładowego spółki TAURON EKOENERGIA uchwalonego przez Nadzwyczajne ZW spółki w dniu 9 lutego 2015 r. W związku z przywróceniem kapitału zakładowego sprzed podziału spółki, kapitał został podwyższony z kwoty 444 888 000 zł do kwoty 573 423 000 zł, tj. o kwotę 128 535 000 zł, a liczba udziałów posiadanych przez jedynego wspólnika – TAURON zwiększyła się z 444 888 udziałów do 573 423 udziałów.

Wniesienie dopłat do kapitału spółki PEPKH

W wykonaniu uchwały Nadzwyczajnego ZW spółki PEPKH z dnia 1 marca 2018 r., dotyczącej nałożenia na TAURON jako jedynego wspólnika obowiązku wniesienia dopłat, w dniu 7 marca 2018 r. TAURON wniósł dopłaty do kapitału zakładowego ww. spółki w łącznej wysokości 6 000 tys. zł. Uchwała Nadzwyczajnego ZW została podjęta w celu zapewnienia finansowania działalności spółki PEPKH.

1.3.3. Powiązania organizacyjne lub kapitałowe

Poniższa tabela przedstawia wykaz istotnych spółek bezpośrednio i pośrednio zależnych objętych konsolidacją, w których Spółka posiadała udziały oraz akcje według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 1. Wykaz istotnych spółek zależnych objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Udział TAURON w kapitale spółki	Udział TAURON w organie stanowiącym spółki
1.	TAURON Wydobywanie	Jaworzno	Wydobywanie węgla kamiennego	100,00%	100,00%
2.	TAURON Wytwarzanie ¹	Jaworzno	Wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej i ciepła	100,00%	100,00%
3.	Nowe Jaworzno GT ¹	Jaworzno	Wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej i ciepła oraz obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
4.	TAURON EKOENERGIA	Jelenia Góra	Wytwarzanie energii elektrycznej	100,00%	100,00%
5.	Marselwind	Katowice	Wytwarzanie, przesyłanie i obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
6.	TAURON Ciepło	Katowice	Produkcja i dystrybucja ciepła	100,00%	100,00%
7.	TAURON Serwis	Katowice	Działalność usługowa	95,61%	95,61%

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Udział TAURON w kapitale spółki	Udział TAURON w organie stanowiącym spółki
8.	TAURON Dystrybucja	Kraków	Dystrybucja energii elektrycznej	99,74%	99,75%
9.	TAURON Dystrybucja Serwis	Wrocław	Działalność usługowa	100,00%	100,00%
10.	TAURON Dystrybucja Pomiary ²	Tarnów	Działalność usługowa	99,74%	99,75%
11.	TAURON Sprzedaż	Kraków	Obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
12.	TAURON Sprzedaż GZE	Gliwice	Obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
13.	TAURON Czech Energy	Ostrawa, Republika Czeska	Obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
14.	TAURON Obsługa Klienta	Wrocław	Działalność usługowa	100,00%	100,00%
15.	KW Czatkowice	Krzeszowice	Wydobywanie skał wapiennych oraz wydobywanie kamienia	100,00%	100,00%
16.	PEPKH ³	Warszawa	Obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
17.	TAURON Sweden Energy	Sztokholm, Szwecja	Działalność usługowa	100,00%	100,00%
18.	Biomasa Grupa TAURON	Stalowa Wola	Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu	100,00%	100,00%
19.	Wsparcie Grupa TAURON ^{2, 4}	Tarnów	Działalność usługowa	99,74%	99,75%

- ¹ W dniu 3 kwietnia 2017 r. nastąpił podział spółki TAURON Wytwarzanie i wydzielenie zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki Nowe Jaworzno GT.
² Udział w TAURON Dystrybucja Pomiary oraz Wsparcie Grupa TAURON (dawniej KOMFORT-ZET sp. z o.o.) posiadany jest przez TAURON w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Dystrybucja. TAURON jest użytkownikiem udziałów spółki TAURON Dystrybucja Pomiary.
³ W dniu 8 marca 2017 r. Nadzwyczajne ZW spółki PEPKH w likwidacji podjęło uchwałę o uchyleniu likwidacji tej spółki.
⁴ W dniu 6 września 2017 r. KOMFORT-ZET sp. z o.o. zmieniła nazwę na „Wsparcie Grupa TAURON sp. z o.o.”.

Poniższa tabela przedstawia wykaz istotnych spółek współzależnych, w których Spółka posiadała bezpośredni i pośredni udział, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 2. Wykaz istotnych spółek współzależnych na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Nazwa spółki	Siedziba	Podstawowy przedmiot działalności	Udział TAURON w kapitale i organie stanowiącym spółki
1.	EC Stalowa Wola ¹	Stalowa Wola	Wytwarzanie energii elektrycznej	50,00%
2.	TAMEH HOLDING ²	Dąbrowa Górnicza	Działalność firm centralnych i holdingów	50,00%
3.	TAMEH POLSKA ²	Dąbrowa Górnicza	Wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja i obrót energią elektryczną i ciepłą	50,00%
4.	TAMEH Czech ²	Ostrawa, Republika Czeska	Produkcja, handel i usługi	50,00%

- ¹ Udział w EC Stalowa Wola posiadany jest przez TAURON w sposób pośredni poprzez spółkę zależną TAURON Wytwarzanie.
² Spółki tworzą grupę kapitałową. TAURON posiada bezpośredni udział w kapitale i organie stanowiącym spółki TAMEH HOLDING, która posiada 100% udział w kapitale i organie stanowiącym TAMEH POLSKA oraz TAMEH Czech.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania TAURON posiada w sposób bezpośredni lub pośredni udziały w 57 spółkach Grupy Kapitałowej TAURON.

Pozostałe najistotniejsze inwestycje w aktywa finansowe o charakterze kapitałowym na dzień 31 grudnia 2017 r. obejmują zaangażowanie w następujące podmioty:

1. SCE Jaworzno III sp. z o.o. o wartości 36 283 tys. zł,
2. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Tychy sp. z o.o. o wartości 32 483 tys. zł,
3. PGE EJ 1 sp. z o.o. (PGE EJ 1) o wartości 26 546 tys. zł,
4. Energetyka Cieszyńska sp. z o.o. o wartości 15 063 tys. zł.

1.3.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne

Objęcie lub nabycie udziałowych papierów wartościowych

W zakresie nabywania lub obejmowania akcji i udziałów w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON do głównych inwestycji Spółki należy zaliczyć:

1. Objęcie przez TAURON 717 tys. zł nowych udziałów w kapitale zakładowym spółki Nowe Jaworzno GT (trzykrotnie w 2017 r., tj.: przy zawiązaniu spółki i dwukrotnym podwyższeniu kapitału zakładowego), za łączną kwotę 3 400 000 tys. zł.
2. Objęcie przez TAURON w drodze subskrypcji prywatnej 2 434 274 587 nowych akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON Dystrybucja po cenie 0,4108 zł za każdą akcję, za łączną kwotę 1 000 000 tys. zł.
3. Objęcie przez TAURON 10 tys. nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON EKOENERGIA po cenie 100 tys. zł za każdy udział, za łączną kwotę 1 000 000 tys. zł.
4. Objęcie przez TAURON 120 tys. nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON Ciepło po cenie 5 tys. zł za każdy udział, za łączną kwotę 600 000 tys. zł.
5. Objęcie przez TAURON 160 tys. nowych akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON Wydobycie po cenie 1 tys. zł za każdą akcję, za łączną kwotę 160 000 tys. zł.
6. Objęcie przez TAURON 20 tys. nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki Magenta GT po cenie 450 zł za każdy udział, za łączną kwotę 9 000 tys. zł.
7. Nabycie przez TAURON od TAURON Dystrybucja 5 101 003 akcji spółki TAURON Dystrybucja Serwis, o łącznej wartości 201 045 tys. zł, stanowiących 100% akcji w kapitale zakładowym spółki TAURON Dystrybucja Serwis.

Główne inwestycje w aktywa finansowe

Do głównych inwestycji Grupy Kapitałowej TAURON w aktywa finansowe należy zaliczyć:

1. Nabycie przez TAURON, jako jednostkę dominującą jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych za łączną kwotę 75 000 tys. zł. Na dzień bilansowy wartość jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych wyniosła 101 358 tys. zł.
2. Udzielenie przez TAURON, jako jednostkę dominującą pożyczek dla spółki współzależnej EC Stalowa Wola w łącznej kwocie 304 192 tys. zł. Na dzień bilansowy wartość pożyczek udzielonych EC Stalowa Wola wyniosła 570 432 tys. zł.

Inwestycje w aktywa finansowe zostały sfinansowane ze środków własnych i środków pozyskanych w ramach centralnego modelu finansowania funkcjonującego w Grupie Kapitałowej TAURON. W ramach powyższego, dodatkowo wskazać należy, iż na sfinansowanie transakcji: objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON Dystrybucja oraz objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki TAURON EKOENERGIA dedykowane były środki pochodzące z emisji euroobligacji TAURON, która miała miejsce w dniu 5 lipca 2017 r. Objęcie akcji i udziałów w powyżej wskazanych spółkach stanowiło wypełnienie głównego celu emisji zawartego w prospekcie emisyjnym euroobligacji, zgodnie z którym środki uzyskane z emisji miały być przeznaczone przede wszystkim na zrefinansowanie kosztów budowy i nabycia farm wiatrowych oraz finansowanie inwestycji Grupy Kapitałowej TAURON w Segmencie Dystrybucji.

1.4. Strategia i Priorytety strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON

W 2017 r. była realizowana *Strategia Grupy TAURON na lata 2016–2025* (Strategia), która została przyjęta przez Zarząd TAURON w dniu 2 września 2016 r. i pozytywnie zaopiniowana przez Radę Nadzorczą Spółki. Strategia ta jest odpowiedzią na wyzwania wynikające z aktualnej i prognozowanej sytuacji rynku i sektora elektroenergetycznego. W procesie opracowywania Strategii dokonano gruntownej analizy otoczenia makroekonomicznego, rynkowego i regulacyjnego oraz prognoz kierunków rozwoju sektora, przekładając je na szanse i ryzyka dla Grupy Kapitałowej TAURON w perspektywie najbliższych dziesięciu lat. Szczegółowo przeanalizowano zdolności Grupy Kapitałowej TAURON do sfinansowania obecnych i planowanych inwestycji, tak, aby ich realizacja była możliwa ze środków generowanych z działalności operacyjnej oraz finansowania dłużnego. Powyższe analizy i trendy rynkowe były podstawą do weryfikacji założeń rynkowych, makroekonomicznych oraz planu inwestycyjnego.

1.4.1. Misja, wizja i wartości Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia definiuje Misję i Wizję oraz określa kluczowe wartości Grupy Kapitałowej TAURON:

Misja Grupy Kapitałowej TAURON

„Z pasją i zaangażowaniem dostarczamy nowoczesne rozwiązania, które dają energię w ciągle zmieniającym się świecie.”

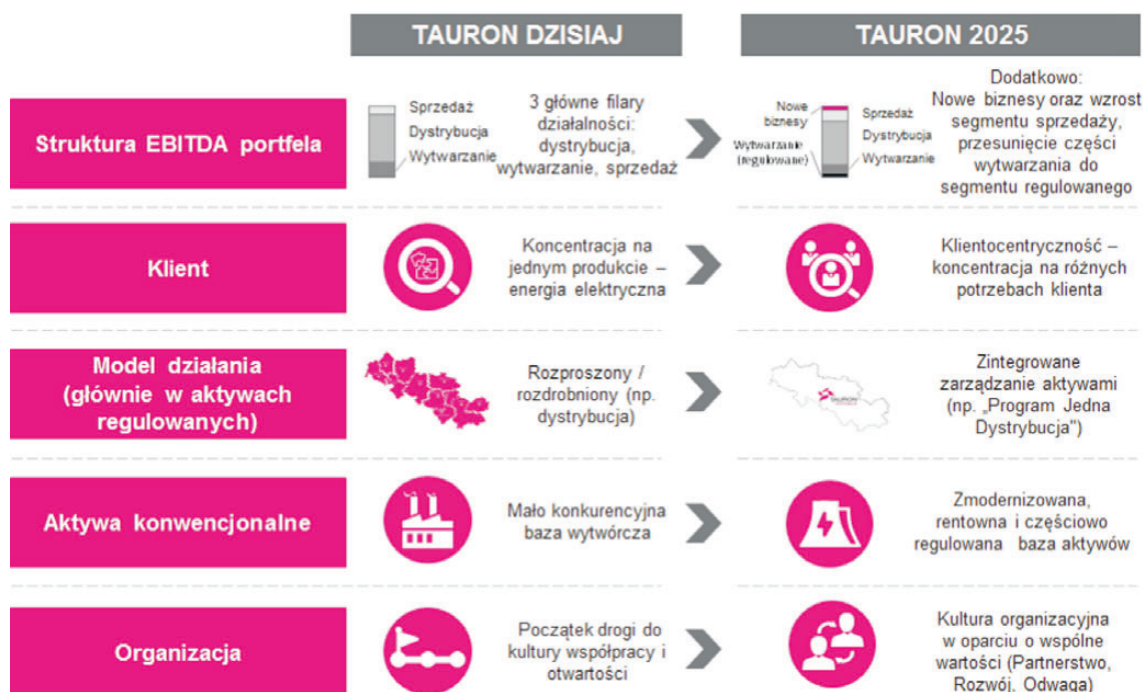
Wizja Grupy Kapitałowej TAURON

„Jesteśmy firmą, która najlepiej w polskiej branży energetycznej odpowiada na potrzeby klientów.”

Misja i wizja najlepiej opisują zamierzenia strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON. Segment Sprzedaż oraz nowe produkty i usługi stanowią tę dziedzinę działalności, którą Grupa Kapitałowa TAURON intensywnie rozwija. Grupa Kapitałowa TAURON dostosowuje swój profil w celu pełnej koncentracji na kliencie dostrzegając potencjał nowych produktów, kompatybilnych usług, nowoczesnych kanałów kontraktu jako odpowiedzi na potrzeby klientów.

Poniższy rysunek przedstawia Wizję Grupy Kapitałowej TAURON w 2025 r.

Rysunek nr 4. Wizja Grupy Kapitałowej TAURON w 2025 r.

Kluczowe wartości, które mają wspierać realizację Strategii to „Partnerstwo”, „Rozwój” i „Odwaga”. Wartości odzwierciedlają sposób, w jaki Grupa Kapitałowa TAURON chce osiągać cele. Istotna w ramach partnerstwa jest orientacja na klientów, budowa trwałych relacji i zaangażowanie. Rozwój oznacza nastawienie na innowacyjność, rozwój kompetencji, umiejętności i wiedzy oraz poszukiwanie coraz lepszych rozwiązań wychodząc naprzeciw klientom i podnosząc jakość usług. Odwaga oznacza śmiałość i otwartość, determinację oraz zaangażowanie i pasję w realizacji wspólnych celów.

Połączenie tych wartości ma prowadzić do lepszego rozumienia oczekiwań klientów, odpowiedzi na wyzwania rynku i rozwoju kultury organizacyjnej Grupy Kapitałowej TAURON.

1.4.2. Strategia Grupy Kapitałowej TAURON na lata 2016–2025

Strategia przyjęta na lata 2016–2025 prezentuje optymalną ścieżkę rozwoju, która zapewni stabilność finansową oraz perspektywę wzrostu, przy jednoczesnym wsparciu zapewnienia stabilności systemu elektroenergetycznego. Długoterminowy rozwój będzie opierał się na rozwiązaniach bazujących na relacjach z klientami. Misja i wizja odzwierciedlają filozofię zarządzania oraz wpisują się w koncepcję rozwoju zorientowanego na klienta.

Strategia charakteryzuje podejście do rozwoju poszczególnych segmentów działalności Grupy Kapitałowej TAURON, dzieląc je na takie, które Grupa Kapitałowa TAURON planuje mocno rozwijać, takie, które będą stanowiły podstawę

stabilności finansowej oraz na takie, gdzie konieczny jest mocny akcent na efektywność kosztową. Powyższe odzwierciedla nową filozofię zarządzania oraz podkreśla zwrot w kierunku klienta i jego potrzeb oraz w kierunku budowy innowacyjnej, otwartej na nowe wyzwania Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy rysunek przedstawia perspektywy segmentów Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 5. Perspektywy segmentów Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia wyznacza trzy priorytety, które przekształcą Grupę Kapitałową TAURON w innowacyjny, dostosowany do potrzeb rynku i klienta, rozwijający się koncern energetyczny docelowo zapewniający swoim akcjonariuszom zwrot z zainwestowanego kapitału.

1. Zapewnienie stabilności finansowej Grupy Kapitałowej TAURON realizowane jest poprzez następujące działania:
  - a) Program Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018, przyjęty w marcu 2016 r. i zakładający uzyskanie oszczędności w latach 2016–2018 na poziomie 1,3 mld zł. Na powyższe oszczędności składają się działania wpływające na skumulowany wzrost EBITDA o około 1 mld zł oraz polegające na ograniczeniu nakładów inwestycyjnych o około 0,3 mld zł w latach 2016–2018.
  - b) Inicjatywy Strategiczne i ograniczenie nakładów inwestycyjnych w latach 2017–2020 przyniosą efekt finansowy na poziomie 1,9 mld zł. Będzie on osiągnięty dzięki działaniom wpływającym na skumulowany wzrost EBITDA o około 1,2 mld zł oraz redukcję nakładów inwestycyjnych o około 0,7 mld zł. Są to dodatkowe efekty finansowe, poza efektami ujętymi w Programie Poprawy Efektywności.
  - c) Wstrzymanie inwestycji w nowy blok gazowo-parowy w Elektrowni Łagisza, przekładające się na brak poniesienia nakładów inwestycyjnych na kwotę około 1,5 mld zł. Projekt będzie mógł zostać wznowiony w przypadku zaistnienia korzystnego otoczenia regulacyjnego i rynkowego.
2. Budowa silnej grupy kapitałowej.

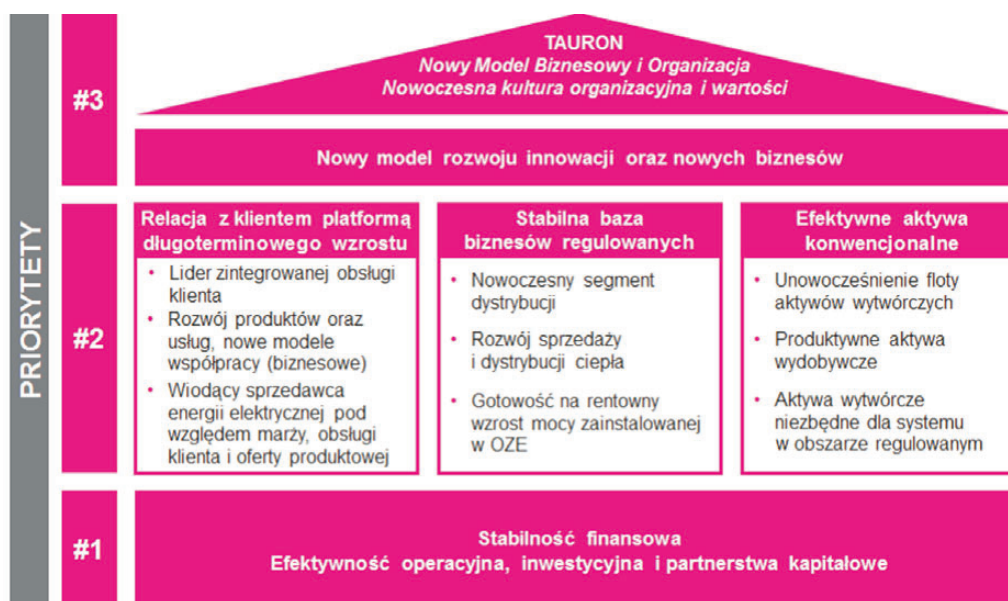
Strategia wyznacza nowe podejście do łańcucha wartości, w którym dla każdego Obszaru Biznesowego wyznaczono kluczowe zadania. Strategia nie zakłada równomiernego wzrostu w każdym ogniwie łańcucha wartości. Sprzedaż i rozwój nowych produktów i usług mają stanowić silną bazę wzrostu Grupy Kapitałowej TAURON. W tym segmencie TAURON planuje dynamiczny rozwój oferty dla klientów, co pozwoli na utrzymanie obecnej bazy klientów kupujących produkty TAURON oraz zwiększenie rentowności. Obszary dystrybucji energii elektrycznej oraz wytwarzania i dystrybucji ciepła mają stanowić stabilną bazę biznesów regulowanych Grupy Kapitałowej TAURON. Zadania obszarów wydobywania i wytwarzania konwencjonalnego są przede wszystkim związane z poprawą efektywności. Zdefiniowano następujące trzy filary budowy silnej grupy kapitałowej:

- a) Relacje z klientem oparte na zintegrowanej obsłudze o wysokich standardach i z wykorzystaniem nowoczesnych kanałów sprzedaży i obsługi klienta oraz rozwój oferty produktów i usług.
- b) Stabilna baza aktywów regulowanych oparta o zmodernizowany segment dystrybucji energii elektrycznej, ciepłownictwa i gotowość do rozwijania źródeł odnawialnych w przypadku korzystnego otoczenia regulacyjnego.
- c) Efektywne aktywa konwencjonalne, tj. segmenty wydobywania i wytwarzania konwencjonalnego, które poprzez poprawę efektywności kosztowej i produktywności będą konkurencyjne na rynku lub w przypadku aktywów wytwórczych będą przesuwane do obszaru regulowanego systemu elektroenergetycznego.

3. Wdrożenie zmian organizacyjnych wspierających realizację Strategii, które przekształcą Grupę Kapitałową TAURON w nowoczesną i innowacyjną organizację:
- Wdrożenie nowego modelu operacyjnego zorientowanego na procesy. Wyodrębniono pięć priorytetowych strumieni procesowych, wokół których koncentrować się będzie działalność Grupy Kapitałowej TAURON, tj.: Strategia, Finanse, Zarządzanie Majątkiem i Rozwój, Klient oraz Zarządzanie Korporacyjne i Wsparcie. Takie podejście pozwoli na położenie większego nacisku na zagadnienia przekrojowe, które decydować będą o przewagach konkurencyjnych Grupy Kapitałowej TAURON w przyszłości.
  - Rozwój działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, na który przewiduje się wydatki w wysokości 0,4% skonsolidowanych przychodów rocznie.
  - Rozwój projektów innowacyjnych w oparciu o dedykowany do tego fundusz typu Corporate Venture Capital (CVC) lub podobne rozwiązania.

Poniższy rysunek przedstawia realizację priorytetów w oparciu o filary Strategii Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 6. Realizacja priorytetów w oparciu o filary Strategii Grupy Kapitałowej TAURON

Wdrożenie Strategii pozwoli na zwiększenie EBITDA z 3,5 mld zł w 2015 r. do poziomu powyżej 4 mld zł w 2020 r. oraz powyżej 5 mld zł w 2025 r. Szacowany powtarzalny efekt realizacji Programu Poprawy Efektywności w postaci wpływu na EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON to około 0,4 mld zł od 2018 r., a efekt realizacji Inicjatyw Strategicznych w postaci wpływu na EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON to około 0,3 mld zł po 2020 r.

W ramach racjonalizacji nakładów inwestycyjnych zredukowano nakłady planowane na lata 2016–2020 z 20,2 mld zł do ok. 18 mld zł. W Strategii założono kontynuację rozpoczętych i daleko zaawansowanych projektów inwestycyjnych. Szczegółowa analiza wskazała, że 75% planu inwestycyjnego do 2020 r. to zadania kontynuowane lub będące realizacją podjętych zobowiązań. Do tych zadań należą inwestycja w blok 910 MW w Elektrowni Jaworzno III oraz zakontraktowane lub wynikające z wymogów regulacyjnych zadania w Segmencie Dystrybucja. Rezygnacja lub przesunięcie tych zadań miałyby negatywny wpływ na wartość Grupy Kapitałowej TAURON, bądź też jest niemożliwa z przyczyn prawnych lub wymogów bezpieczeństwa.

W Segmencie Wydobywanie kontynuowane będą inwestycje w ZG Janina, budowa szybu „Grzegorz” w ZG Sobieski oraz zaplanowane inwestycje w ZG Brzeszcze. Wartość nakładów w tym obszarze to około 1,3 mld zł do 2020 r.

W Segmencie Wytwarzanie kontynuowane będą inwestycje w budowany blok 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, w blok gazowo-parowy w EC Stalowa Wola oraz inwestycje w sieci ciepłownicze. TAURON zakłada realizację projektu budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III w nowej formule finansowania. W 2017 r. wydzielono zorganizowaną część przedsiębiorstwa obejmującą proces inwestycyjny budowy nowego bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III i utworzono spółkę Nowe Jaworzno GT. Planuje się sprzedaż części udziałów partnerom zewnętrznym, pod warunkiem objęcia przez nich pakietu niedającego kontroli. Zmiana sposobu finansowania budowy bloku wpłynęłaby na obniżenie wskaźnika dług netto/EBITDA, a tym samym znacząco ograniczyłaby ryzyko przekroczenia granicznego poziomu kowenantu (3,5x) zawartego w umowach finansowania.

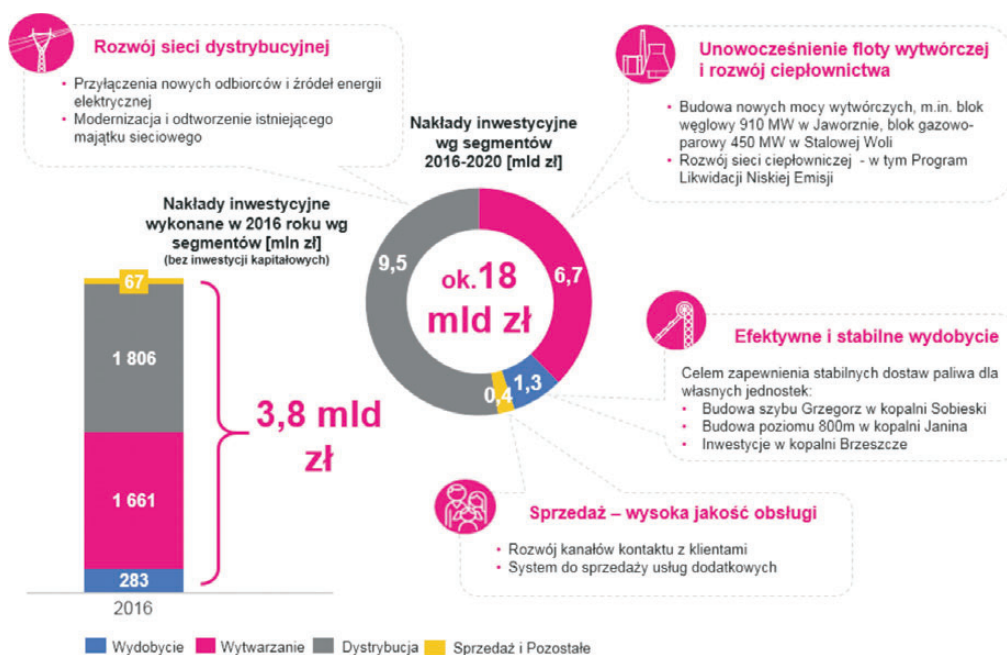

Strategia zakłada utrzymanie stabilności finansowej i nieprzekroczenie kowenantu dług netto/EBITDA na poziomie 3,5x, bez uwzględnienia sprzedaży partnerom zewnętrznym mniejszościowego udziału w projekcie budowy bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III. Oznacza to, że planowana zmiana formuły finansowania tego projektu stanowi dodatkowy element stabilizujący sytuację finansową Grupy Kapitałowej TAURON. Nakłady w Segmencie Wytwarzanie to kwota 6,7 mld zł do 2020 r.

Ponad 50% całej puli nakładów, tj. 9,5 mld do 2020 r. to inwestycje w Segmencie Dystrybucji obejmujące m.in. przyłączenia nowych odbiorców i źródeł energii elektrycznej oraz modernizację i odtworzenie majątku sieciowego.

Poniższy rysunek przedstawia nakłady inwestycyjne według segmentów w latach 2016–2020.

Rysunek nr 7. Nakłady inwestycyjne według segmentów w latach 2016–2020

W zakresie działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej Strategia zakłada wydatki w wysokości 0,4% wartości skonsolidowanych przychodów rocznie.

Nadrzędnym celem w obszarze inwestycji jest dostosowanie portfela inwestycyjnego do potrzeb rynku.

W szczególności działania będą zorientowane na:

1. Optymalizację struktury aktywów we wszystkich obszarach działalności oraz dostosowanie do wymogów środowiskowych.
2. Realizację projektów inwestycyjnych, które gwarantują oczekiwany poziom zwrotu z kapitału i nie są obciążone istotnymi ryzykami rynkowymi.
3. Wykorzystanie pozabilansowych form finansowania, w szczególności poprzez angażowanie partnerów zewnętrznych.
4. Analizę inwestycji w segmencie wytwarzania konwencjonalnego, pod warunkiem wprowadzenia mechanizmów gwarantujących przychody (np. rynek mocy lub inna forma regulacji).
5. Inwestowanie w przedsięwzięcia w sektorach pokrewnych do energetyki (w szczególności usług) w celu uzupełnienia łańcucha wartości, w którym działa TAURON, a także tworzenie oferty wysokomarżowych usług.

Założone kierunki inwestycyjne po 2020 r. to przede wszystkim obszar energetyki regulowanej (tj. m.in. dystrybucja energii elektrycznej, wytwarzanie i dystrybucja ciepła) oraz nowa energetyka (tj. e-mobility, rozproszone wytwarzanie ciepła i energii, energetyka prosumencka, rozwiązania Smart Home, Smart City oraz usługi okołoenerygetyczne). Strategia zakłada, że w latach 2020–2025 Grupa Kapitałowa TAURON będzie dysponowała potencjałem inwestycyjnym szacowanym na ponad 6 mld zł.

1.4.3. Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia jest odpowiedzią Grupy Kapitałowej TAURON na wyzwania stawiane przez otoczenie biznesowe i wymagania klientów sektora energetycznego, które w ostatnich latach podlegają dynamicznej zmianie.

W Strategii zdefiniowano cztery kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON: regulacje, rynek, klient oraz technologie.

-

Regulacje Wprowadzenie rynku dwutowarowego – rynek mocy, polityka dekarbonizacyjna Unii Europejskiej (UE) i kolejne regulacje zmierzające do ograniczenia emisji, wprowadzenie modelu regulacji jakościowej w dystrybucji, zmiany w systemie wsparcia dla instalacji OZE oraz działania UE w kierunku wspólnego rynku energii elektrycznej.
-

Rynek Zmieniające się prognozy cen energii elektrycznej, nadpodaży i cen węgla kamiennego, popyt na energię elektryczną, zapotrzebowanie na moc, rosnąca konkurencja na rynku detalicznym, rosnący poziom generacji z OZE przy jednoczesnym odwróceniu graczy europejskich i ograniczanie finansowania dla energetyki konwencjonalnej.
-

Klient Wzrost świadomości klientów i wymagań w zakresie zaspokajania potrzeb oraz kompleksowości oferty, wzrost oczekiwań w zakresie jakości i dostępności obsługi klienta.
-

Technologia Spadające ceny technologii odnawialnych i rozproszonych, rosnąca konkurencyjność tych źródeł wobec źródeł konwencjonalnych, zmiana roli dystrybucji w związku z rozwojem energetyki rozproszonej, rozwój technologii smart, mikrogeneracji i magazynowania energii.

W perspektywie długoterminowej ważne są gruntowne zmiany całości sektora elektroenergetycznego, w kierunku tzw. „energetyki jutra”. Przewidywana jest transformacja energetyki systemowej w kierunku zdecentralizowanego wytwarzania, wzrostu roli połączeń transgranicznych, magazynów energii oraz nowych usług energetycznych, jak np. „wirtualne elektrownie”, zarządzanie popytem, generacja rozproszona. To powoduje zmianę również roli dystrybucji, która musi się zmierzyć z technologiami smart, infrastrukturą do ładowania pojazdów elektrycznych, generacją rozproszoną, w tym prosumencką, dwukierunkowymi przepływami, przy jednoczesnym wzroście jakości i bezpieczeństwa dostaw.

Poniższy rysunek przedstawia kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 8. Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON

1.4.4. Szanse i zagrożenia

Zdefiniowane kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON tworzą zarówno szanse, jak i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższa tabela przedstawia szanse i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 3. Szanse i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON

Szanse	Zagrożenia
Regulacje	
<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie rynku dwutowarowego – dodatkowe przychody za utrzymywanie mocy wytwórczych. Wsparcie elektrycznej mobilności (wzrost konsumpcji energii elektrycznej). Wprowadzenie rozwiązań prawnych wspierających ograniczenie niskiej emisji (np. ogrzewanie systemowe, zwiększenie udziału w sprzedaży ekogroszku). Oczekiwane wsparcie dla kogeneracji po 2018 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost kosztów produkcji energii elektrycznej z aktywów konwencjonalnych, rosnące koszty środowiskowe oraz dalsze zaostrzenie polityki dekarbonizacji. Negatywny wpływ regulacji UE dotyczących wspólnego rynku energii. Brak stabilności i przewidywalności regulacji dla źródeł OZE, w tym wzrost kosztów utrzymania farm wiatrowych i elektrowni wodnych oraz niepewna przyszłość źródeł OZE opartych na technologii spalania i współspalania biomasy (projekt dyrektywy RES). Brak wsparcia dla kogeneracji po 2018 r.
Rynek	
<ul style="list-style-type: none"> Efektywna kosztowo, własna baza wydobywcza, konkurencyjna na polskim rynku, pozwalająca na stabilizację i przewidywalność kosztu paliwa. Dostęp do największej, wśród firm energetycznych w Polsce, bazy klientów. Wejście w okotoenergetyczne segmenty rynku w oparciu o posiadane kompetencje. Komercjalizacja innowacyjnych rozwiązań wypracowanych w ramach działalności badawczo-rozwojowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Spadek marży oraz mniejsze obciążenia pracy aktywów konwencjonalnych (pogorszenie rentowności, konieczne nakłady na modernizację lub konieczność odstąpienia starych jednostek wytwórczych z uwagi na wejście do systemu nowych wysokosprawnych bloków oraz z uwagi na wymogi BAT). Utrata wolumenu i rentowności Segmentu Sprzedaż, szczególnie w B2B. Presja na ceny energii przy rosnących wolumenach wymiany transgranicznej. Wzrost kosztów i ograniczenie dostępności finansowania. Wzrost cen towarów i usług negatywnie wpływający na efektywność inwestycyjną.
Klient	
<ul style="list-style-type: none"> Przewaga konkurencyjna w zakresie jakości obsługi klienta. Segmentacja klientów i oferowanie dodatkowych produktów zgodnie z oczekiwaniami klientów. Większa świadomość i oczekiwania klienta w kierunku kompleksowej, spersonalizowanej oferty dodatkowych usług i produktów (większe uproduktowanie klientów). Poszerzenie oferty usług dla klientów w oparciu o posiadane kompetencje i zaufanie do marki TAURON. Wzrost poprzez koncentrację na kliencie niegenerującym dużych inwestycji kapitałowych. Rozwój nowoczesnych i zintegrowanych kanałów sprzedaży oraz obsługi klienta. Nowe kompetencje i modele biznesowe w oparciu o działalność badawczo-rozwojową. Utrzymanie trendu wzrostowego zużycia energii elektrycznej przez odbiorców końcowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Możliwa utrata klientów związana ze wzrostem liczby konkurentów oferujących klientom podobne produkty oraz ze względu na niskie bariery wejścia na rynek sprzedaży energii elektrycznej. Spadek lojalności klientów – rosnąca ilość zmian sprzedawcy. Większa świadomość i wymagania klientów odnośnie jakości obsługi i oferty produktowej. Niezależność energetyczna odbiorców (prosumenci, wyspy energetyczne, klastry). Budowa własnych źródeł wytwarzania przez odbiorców energochłonnych, jako wynik ograniczania kosztów energii elektrycznej. „Ucieczka emisji” – przenoszenie działalności gospodarczej do innych krajów ze względu na koszt energii.
Technologie	
<ul style="list-style-type: none"> Spadek cen technologii odnawialnych. Rozwój technologii magazynowania, technologii inteligentnych i związanych z wytwarzaniem rozproszonym. Dodatkowe usługi dla klientów związane z nowymi technologiami (internet rzeczy, taryfy dynamiczne, wirtualne elektrownie). Rozwój energetyki rozproszonej, w tym prosumenckiej. Opracowanie i wdrożenie (komercjalizacja) własnych innowacyjnych rozwiązań dających przewagę konkurencyjną. 	<ul style="list-style-type: none"> Konieczność dostosowania sieci do wzrostu generacji rozproszonej (przepływy dwukierunkowe). Pojawienie się nowych, konkurencyjnych kosztowo technologii wytwarzania energii elektrycznej w państwach sąsiadujących z Polską.

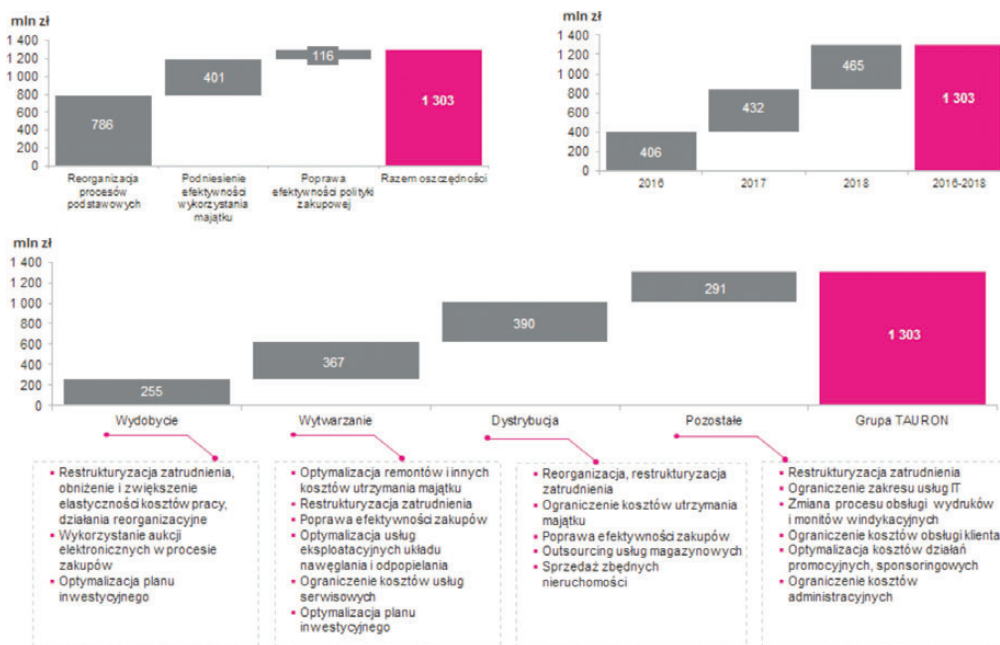
1.4.5. Realizacja Strategii i priorytety Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.

Rok 2017 był okresem, w którym osiągnięto pierwsze efekty przyjętej we wrześniu 2016 r. Strategii. Zgodnie z założeniami, najważniejszym priorytetem było zapewnienie stabilności finansowej, w celu stworzenia solidnych fundamentów do rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON. W ramach Strategii podejmowane były działania w postaci Inicjatyw Strategicznych oraz kontynuowany był Program Poprawy Efektywności polegający na reorganizacji procesów podstawowych w całej Grupie Kapitałowej TAURON oraz podnoszeniu efektywności wykorzystania majątku. Strategia jest realizowana poprzez:

- a) Realizację celów strategicznych Grupy Kapitałowej TAURON, którymi są:
- EBITDA powyżej 4 mld w 2020 r. Cel jest osiągany poprzez działania związane z realizacją Inicjatyw Strategicznych i inicjatyw realizowanych w ramach Programu Poprawy Efektywności, których realizacja w 2017 r. przyniosła efekty wyższe, niż planowane na etapie opracowania Strategii. W 2017 r. uzyskano EBITDA na poziomie ponad 3,5 mld zł, jest to wynik lepszy porównując z 2016 r., w którym osiągnięto wynik EBITDA na poziomie ponad 3,3 mld zł.
  - Dotrzymanie kowenantów dług netto/EBITDA poniżej 3,5. Jednym z priorytetów Strategii jest zapewnienie stabilności finansowej. Dotrzymanie kowenantów jest zarówno efektem działań wpływających na poprawę wyników finansowych jak i działań zmierzających do poprawy efektywności inwestycyjnej. W ramach Strategii zoptymalizowano portfel inwestycyjny oraz pozyskano nowoczesne finansowanie w postaci emisji obligacji hybrydowych. Na koniec 2017 r. wskaźnik dług netto/EBITDA wyniósł 2,3x.
  - Utrzymanie wysokiego wskaźnika Customer Satisfaction Index (CSI). Grupa TAURON jest liderem branży w zakresie jakości obsługi klienta. Coroczne badania satysfakcji klientów wykonywane przez firmę zewnętrzną potwierdzają wysoki poziom zadowolenia klientów Grupy Kapitałowej TAURON. Ogólny wynik badania z września 2017 r. pokazał utrzymanie wysokiego wskaźnika z 2016 r. na poziomie 80 pkt.
  - Elektrownie z pozytywnymi przepływami finansowymi do 2020 r. Osiągnięcie tego celu będzie wynikiem szeregu działań podejmowanych w ramach Grupy Kapitałowej TAURON, między innymi: optymalizujących koszty i zakłady na jednostki wytwórcze oraz strategii handlowej Grupy Kapitałowej TAURON, jak również oddziaływania otoczenia zewnętrznego zarówno regulacyjnego, jak i rynkowego (wsparcie OZE i kogeneracji, ceny paliw, ceny praw majątkowych, ceny energii).
  - Utrzymanie bazy klientów. Grupa Kapitałowa TAURON jest największym w kraju dystrybutorem i drugim co do wielkości sprzedawcą energii elektrycznej. Utrzymanie bazy klientów stanowi dla Grupy Kapitałowej TAURON platformę długofalowego wzrostu i jest realizowane przez zarówno działania poprawiające jakość świadczonych usług, m.in. rozwój kanałów komunikacji z klientem, jak i szeroką ofertę produktową. Na koniec 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON świadczyła usługi dla blisko 5,4 mln klientów Segmentu Sprzedaży i ponad 5,5 mln klientów Segmentu Dystrybucji.
  - Lider marży jednostkowej wśród 4 największych sprzedawców energii w Polsce. Utrzymanie pozycji lidera opiera się zarówno na utrzymaniu wysokiego wolumenu sprzedawanej energii elektrycznej, jak i zdolności do generowania pozytywnego wyniku ekonomicznego. Grupa Kapitałowa TAURON koncentrując się na kliencie buduje szeroką, rentowną bazę produktów i usług oferowanych naszym klientom. Według danych za 9 miesięcy 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON utrzymała pozycję lidera wśród czterech największych spółek krajowych.
  - Nowe biznesy mają stanowić przynajmniej 25% przychodów/marży w 2025 r. Ten cel ma być odpowiedzią na wyzwania stawiane przez otoczenie konkurencyjne. Realizacja celów klimatycznych oraz budowa europejskiego rynku energii będzie wpływała na wzrost konkurencji w sektorze elektroenergetycznym, dlatego podejmowane są działania mające na celu rozwój nowych biznesów i stawiamy na innowacyjność.
- b) Program Poprawy Efektywności, przyjęty w marcu 2016 r. i zakładający uzyskanie efektów finansowych w latach 2016–2018 na poziomie 1,3 mld zł. Na powyższe oszczędności składają się działania wpływające na skumulowany wzrost EBITDA o około 1,0 mld zł oraz polegające na ograniczeniu nakładów inwestycyjnych o około 0,3 mld zł w latach 2016–2018 w trzech zakresach działalności.

Poniższy rysunek przedstawia Program poprawy efektywności w latach 2016–2018.

Rysunek nr 9. Program poprawy efektywności w latach 2016–2018

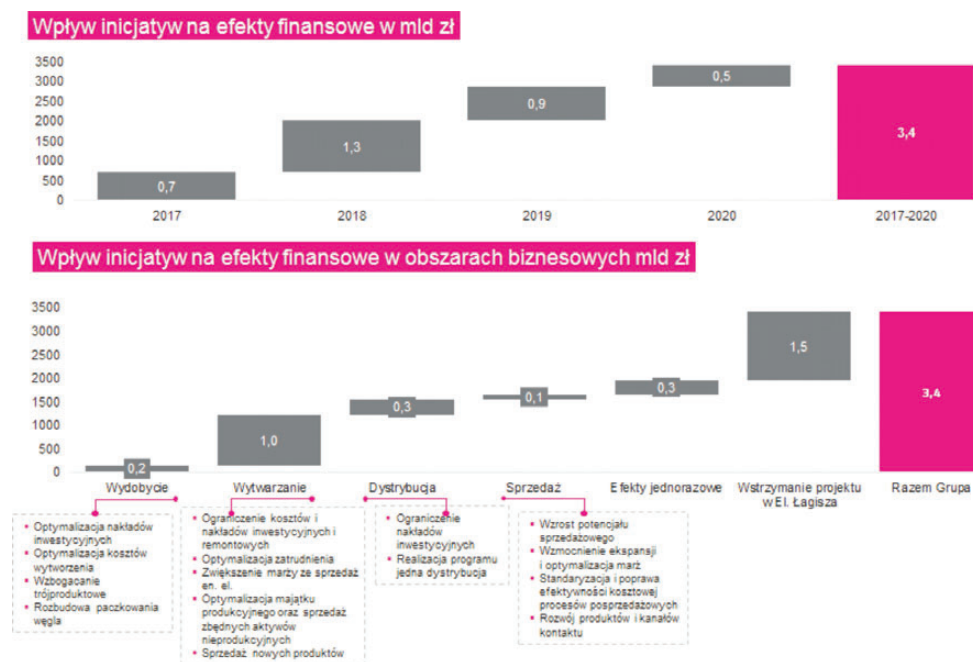

W latach 2016–2017 r. z tytułu realizacji Programu Poprawy Efektywności w Grupie Kapitałowej TAURON uzyskano oszczędności w kwocie 1 091 mln zł, co stanowi 84% zaplanowanych oszczędności, z czego 640 mln zł wpłynęło na EBITDA, 451 mln zł na oszczędności CAPEX. Największy udział w osiągniętych oszczędnościach miał Obszar Wytwarzanie.

- c) Inicjatywy Strategiczne i racjonalizację inwestycji w latach 2017–2020 zakładające uzyskanie efektów finansowych na poziomie 3,4 mld zł, w tym przewiduje się skumulowany wzrost EBITDA o około 1,2 mld zł, ograniczenie nakładów inwestycyjnych o około 0,7 mld zł oraz wstrzymanie inwestycji w nowy blok w Elektrowni Łagisza o wartości 1,5 mld zł.

Poniższy rysunek przedstawia Inicjatywy Strategiczne i racjonalizację inwestycji w latach 2017–2020.

Rysunek nr 10. Inicjatywy Strategiczne i racjonalizacja inwestycji w latach 2017–2020

Zgodnie z wyznaczonymi celami Grupa Kapitałowa TAURON będzie rozwijać Obszar Sprzedaży i obsługę klienta. W tym zakresie planuje się dalsze wprowadzanie spójnych, wysokich standardów obsługi klienta w każdym obszarze łańcucha wartości oraz rozwój nowoczesnych i zintegrowanych kanałów sprzedaży i obsługi klienta.

W Obszarze Dystrybucja kontynuowany będzie program „Jedna Dystrybucja” oparty na działaniach związanych z ujednoczeniem procesów i systemów oraz wdrożeniem optymalnej i spójnej struktury TAURON Dystrybucja tak, aby poprawiać efektywność operacyjną i inwestycyjną tego Obszaru.

W Obszarach Wydobycie i Wytwarzanie realizowane będą zadania związane z dalszą poprawą efektywności kosztowej i inwestycyjnej. Istotne dla aktywów wytwórczych będzie wprowadzenie szczegółowych regulacji dotyczących rynku mocy w Polsce oraz zapowiadane z tym pierwsze aukcje.

W roku 2017 Inicjatywy Strategiczne przyniosły efekt finansowy na poziomie 937 mln zł, z czego 320 mln zł wpłynęło na EBITDA, a 617 mln zł na oszczędności CAPEX (w tym 428 mln zł z tytułu wstrzymania inwestycji w Łagiszy). Największy udział w osiągniętych oszczędnościach ma Obszar Wytwarzanie (314 mln zł) oraz Dystrybucja (103 mln zł).

W 2018 r. kontynuowane będą zgodnie z przyjętą Strategią największe inwestycje Grupy Kapitałowej TAURON, w tym:

- 1) w Obszarze Wydobycie: budowa szybu Grzegorz, poziomu 800 w ZG Janina i inwestycje w ZG Brzeszcze,
- 2) w Obszarze Wytwarzanie: budowa bloku węglowego 910 MW w Jaworznie, bloku gazowego 450 MW w Stalowej Woli,
- 3) w Obszarze Dystrybucji: zadania inwestycyjne związane z budową i modernizacją sieci.

Ponadto będzie realizowany Program Likwidacji Niskiej Emisji w konurbacji śląsko-dąbrowskiej oraz projekt związany z uciepłowieniem bloku nr 10 i budową kotłów szczytowo-rezerwowych w Elektrowni Łagisza, w konsekwencji planowanego odstawienia bloków 120 MW w tej lokalizacji.

1.5. Charakterystyka polityki i kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON

Strategia wyznacza kierunki rozwoju Grupy Kapitałowej TAURON w krótszej i dłuższej perspektywie. Do 2020 r. szczegółowo określono zadania dla poszczególnych Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON i wyznaczono efekty finansowe tych zadań. Priorytetem jest utrzymanie stabilnej sytuacji finansowej i zbudowanie solidnych fundamentów do wzrostu w zmiennym otoczeniu. Realizacji tego priorytetu służą Program Poprawy Efektywności i Inicjatywy Strategiczne ukierunkowane na optymalizację kosztową i inwestycyjną. W okresie do 2020 r. planowane jest poniesienie nakładów inwestycyjnych o wartości około 18 mld zł, z czego ponad połowa zostanie przeznaczona na aktywa dystrybucyjne generujące najbardziej stabilne przychody Grupy Kapitałowej TAURON. Strategia wyznacza priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej, które będą bazą do rozwoju nowych produktów i usług w dłuższej perspektywie. Dla osiągnięcia tego celu Grupa Kapitałowa TAURON przyjęła nowy model działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej tworząc dedykowaną centralną organizację do zarządzania i koordynowania przedmiotowej działalności oraz przeznaczając budżet na poziomie 0,4% przychodów.

W dłuższej perspektywie Strategia zakłada pełne wykorzystywanie potencjału zawartego w aktywach Grupy Kapitałowej TAURON, sprzyjającego innowacjom, kulturze organizacyjnej oraz przede wszystkim szerokiej bazie klientów. Strategia zakłada, że w latach 2020–2025 Grupa Kapitałowa TAURON uzyska dodatkowy potencjał inwestycyjny na poziomie około 6 mld zł, który będzie przeznaczony na projekty, które w dłuższej perspektywie będą generować wartość dla Grupy Kapitałowej TAURON będzie inwestować w obszarach regulowanych takich jak dystrybucja energii elektrycznej oraz dystrybucja i wytwarzanie ciepła, OZE (pod warunkiem stabilnego systemu wsparcia), regulowane wytwarzanie konwencjonalne oraz w obszarze nowej energetyki np. elektromobilność, rozproszone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, rozwiązania inteligentne.

Poniższy rysunek przedstawia perspektywę kierunków inwestycji po 2020 r.

Rysunek nr 11. Perspektywa kierunków inwestycji po 2020 r.

Główną przewagą konkurencyjną Grupy Kapitałowej TAURON jest baza 5,5 mln klientów. Najważniejszymi działaniami w krótkiej i długiej perspektywie będą działania stosunkowo mało kapitałochłonne związane z rozbudową oferty produktów i usług dla odbiorców oraz rozwój nowych działalności bazujący na kompetencjach Grupy Kapitałowej TAURON. Strategia zakłada, że w 2025 r. nowe biznesy będą generować ok. 25% całkowitej marży lub przychodu ze sprzedaży Segmentu Sprzedaż.

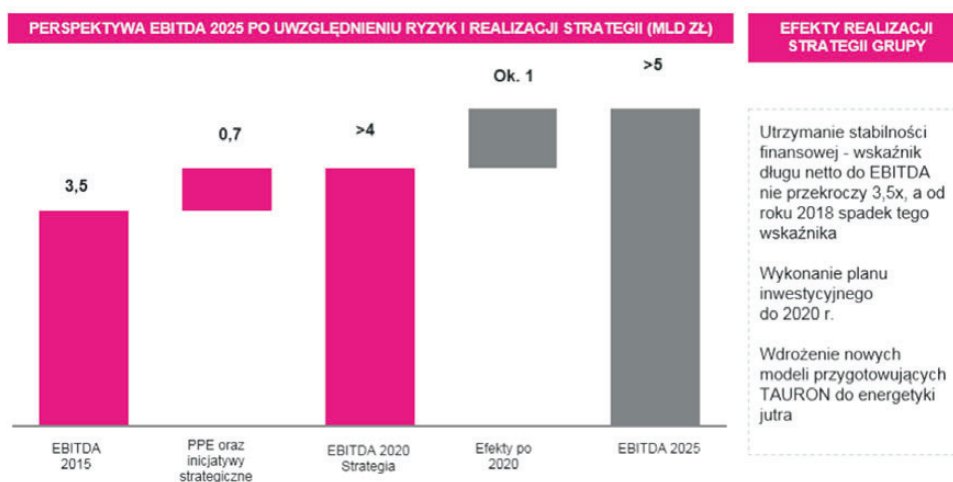
1.5.1. Perspektywiczne cele i założenia finansowe Strategii

Działania określone w Strategii pozwolą osiągnąć wyznaczone kluczowe cele dla Grupy Kapitałowej TAURON:

- 1) EBITDA powyżej 4 mld w 2020 r.
- 2) Dotrzymanie kowenantu dług netto/EBITDA poniżej 3,5x
- 3) Utrzymanie wysokiego wskaźnika Customer Satisfaction Index (CSI)
- 4) Elektrownie z pozytywnymi przepływami finansowymi do 2020 r.
- 5) Utrzymanie bazy klientów
- 6) Lider marży jednostkowej wśród 4 największych sprzedawców energii w Polsce
- 7) Nowe biznesy będą stanowić przynajmniej 25% przychodów/marży w 2025 r.

Poniższy rysunek przedstawia perspektywę EBITDA 2025 po uwzględnieniu ryzyk i realizacji Strategii oraz efekty realizacji Strategii.

Rysunek nr 12. Perspektywy EBITDA 2025 po uwzględnieniu ryzyk i realizacji Strategii oraz efekty realizacji Strategii

Działania zaplanowane na najbliższe lata pozwolą zahamować spadek zyskowności. Odbędzie się to poprzez optymalizację działań w Segmentach Wydobycie i Wytwarzanie przy jednoczesnym utrzymaniu stabilności w Obszarze Dystrybucja.

1.5.2. Realizacja inwestycji strategicznych

Główne inwestycje strategiczne w realizacji

Poniższa tabela przedstawia działania, jakie prowadzono w Grupie Kapitałowej TAURON w 2017 r., w związku z realizacją głównych inwestycji strategicznych.

Tabela nr 4. Stan realizacji głównych inwestycji strategicznych

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji inwestycji
1.	<p>Budowa bloku gazowo-parowego o mocy 449 MW_e wraz z członem ciepłowniczym o mocy 240 MW_t w Stalowej Woli (Inwestycja realizowana z udziałem partnera strategicznego – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. (PGNiG)).</p> <p>Wykonawca: odstąpiono od kontraktu z Abener Energia S.A. Dokończenie realizacji projektu realizowane jest w formule EPCM (menadżer kontraktu) EPCM – konsorcjum firm Energoprojekt Katowice – Energopomiar Gliwice.</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2019 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 86%</p> <p>Nakłady poniesione: 981,9 mln zł</p>	<p>Realizowano na bieżąco prace konserwacyjne zainstalowanych maszyn i urządzeń, prowadzono prace związane z rozruchem urządzeń pomocniczych, podano napięcie na rozdzielnie bloku oraz prowadzono negocjacje z dostawcami i podwykonawcami głównych urządzeń. Przygotowano koncepcję dokończenia inwestycji w formule menedżera kontraktu – EPCM oraz kontraktacji wykonawców.</p> <p>Zawarto umowę na realizację usługi EPCM z konsorcjum firm Energopomiar Gliwice – Energoprojekt Katowice. EPCM rozpoczął realizację usług. W grudniu 2017 r. ECSW przy wsparciu EPCM ogłosiło pierwsze postępowanie na wybór realizatora ścieżki krytycznej – grupa rozruchowa.</p> <p>Przeprowadzono postępowanie na wybór Wykonawcy budowy kanału wody chłodzącej. Wybrano firmę IDS-BUD S.A. Wykonawca realizuje prace na terenie budowy.</p> <p>Podjęto decyzję o rozszerzeniu zakresu projektu o budowę rezerwowego źródła ciepła. Trwają prace przygotowawcze.</p> <p>Nastąpiła spłata wszystkich wierzytelności banków finansujących (EBI, EBOiR, PEKAO) z tytułu umów kredytowych ECSW. Z chwilą uznania rachunków bankowych instytucji finansujących zostały spełnione warunki zawieszające i jednocześnie weszły w życie dokumenty tj.: porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu pomiędzy TAURON, PGNiG i ECSW, aneks do Umowy sprzedaży energii elektrycznej pomiędzy TAURON, PGNiG i ECSW oraz aneks do Umowy na dostawy paliwa gazowego pomiędzy PGNiG i ECSW.</p> <p>Kontynuowane są rozmowy nad pozyskaniem finansowania na dokończenie inwestycji.</p>
2.	<p>Budowa nowego bloku energetycznego o mocy 910 MW_e na parametry nadkrytyczne, na terenie Elektrowni Jaworzno III (TAURON Wytwarzanie).</p> <p>Wykonawca: Konsorcjum RAFAKO S.A. i MOSTOSTAL WARSZAWA S.A.</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2019 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 54%</p> <p>Nakłady poniesione: 3 330 mln zł</p>	<p>Realizowano prace budowlane oraz montaż konstrukcji stalowych. W zakresie budynku maszynowni wykonano podstawową konstrukcję stalową wraz z suwnicą. Zakończono montaż stojana generatora. Osiągnięto wysokość docelową chłodni kominowej oraz wykonano konstrukcję stalową dachu pompowni absorbera. Trwały prace projektowe realizowane przez wybranych wykonawców: instalacji oleju rozpałkowego, sprężarkowni, budynku biurowego, wyprowadzenia mocy, doprowadzenia wody oraz stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków. Ponadto wybrano wykonawcę estakad rurociągów. Kontynuowano postępowania przetargowe na wybór Wykonawcy układu torowego, sieci teletechnicznej oraz sieci wodno-kanalizacyjnej.</p> <p>Podpisano aneks z konsorcjum RAFAKO S.A. – MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. na mocy którego cena umowy netto została zwiększona o kwotę 71,05 mln zł (tj. do kwoty 4 470 mln zł), a termin na wykonanie przedmiotu umowy wydłużono o 8 miesięcy, co oznacza, że nowy termin przejścia bloku do eksploatacji to listopad 2019 r. Zawarcie aneksu nie wpłynęło na całkowitą wartość budżetu inwestycji.</p> <p>Ponadto miał miejsce montaż części technologicznych bloku. Wykonywane prace dotyczyły montażu elementów ciśnieniowych kotła, instalacji paleniskowej, instalacji podawania paliwa do kotła oraz elektrofiltra. Zakończono montaż generatora, kontynuowany był montaż turbiny i elementów skraplacza oraz zespołu pomp wody zasilającej wraz z rurociągami GRP. Wybrano również wykonawców pozostałych gospodarek, tj.: sieci teletechnicznej, sieci wodno-kanalizacyjnej i układu torowego.</p> <p>Kontynuowane były prace w rejonie gospodarek pomocniczych i towarzyszący: nawęglanie, odpielanie, wyprowadzenie mocy, instalacje oleju rozpałkowego, sprężarkowni, doprowadzenia wody surowej, estakad, stacji uzdatniania wody, budynek biurowy, sieć teletechniczna.</p>

Lp.	Inwestycja	Stan realizacji inwestycji
3.	<p>Budowa szybu „Grzegorz” (TAURON Wydobycie) wraz z infrastrukturą (powierzchniową i dołową) oraz wyrobiskami towarzyszącymi.</p> <p>Wykonawca: Konsorcjum KOPEX Przedsiębiorstwo Budowy Szybów S.A. FAMUR Pemug Sp. z o.o. (zadanie główne – Etap I), LINTER S.A.</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2023 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 20%</p> <p>Nakłady poniesione: 97,2 mln zł</p>	<p>Kontynuowano prace związane z drażeniem wyrobiska chodnikowego na poziomie 540 m do szybu „Grzegorz”. Obecnie wydrążono 930 m.</p> <p>Wybrano Generalnego wykonawcę budowy szybu wraz z infrastrukturą powierzchniową – KOPEX Przedsiębiorstwo Budowy Szybów S.A. i Famur Pemug Sp. z o.o. Przekazano Generalnemu wykonawcy plac budowy.</p>
4.	<p>Budowa poziomu 800 m w ZG Janina w Libiążu (TAURON Wydobycie).</p> <p>Wykonawca: Konsorcjum Mostostal Zabrze GPBP S.A. i SIEMAG TECBERG POLSKA S.A. (Budowa docelowej infrastruktury powierzchniowej i dołowej wraz z górniczym wyciągiem szybowym szybu Janina VI), KOPEX S.A. i KOPEX Przedsiębiorstwo Budowy Szybów S.A. (zadanie zakończone – drażenie szybu)</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2020 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 57%</p> <p>Nakłady poniesione: 294,1 mln zł</p>	<p>Zakończono prace związane z głębszym, zbrojeniem i zabudową szybu. Trwa drażenie wyrobisk poziomych na poziomie 800 m. Wytoniono wykonawcę budowy infrastruktury powierzchniowej i dołowej szybu wraz z górniczym wyciągiem szybowym.</p>
5.	<p>Program Inwestycyjne Brzeszcze</p> <p>Wykonawcy: TRANS-JAN, Konsorcjum FAMUR i KOPEX Machinery, Konsorcjum FAMUR z KPRGiBSz, Konsorcjum MAS z Carbospec, Elektrometal Cieszyn</p> <p>Planowana data zakończenia Programu: 2025 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 26%</p> <p>Nakłady poniesione: 138,3 mln zł</p>	<p>Uruchomiono ścianę 05. Trwają prace w zakresie rekonstrukcji wyrobisk wentylacyjnych. Realizowane były prace związane z budową obiektu drobnej sprzedaży, budowa stacji sprężarek głównych oraz stacji zrzutu mieszaniny wodno-popiołowej. Oddano do użytku zmodernizowaną Kopalnianą Stację Ratownictwa Górniczego oraz zmodernizowano system odwodnienia kopalni.</p>
6.	<p>Ucieplnienie bloku nr 10 oraz budowa kotłów szczytowo-rezerwowych w Łagiszy</p> <p>Wykonawca: postępowania na GW poszczególnych zakresów w trakcie</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2019 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 0,5%</p> <p>Nakłady poniesione: 0,5 mln zł</p>	<p>Projekt ma za zadanie dostosowanie bloku nr 10 w Elektrowni Łagisza do wytwarzania ciepła grzewczego poprzez modernizację turbiny, zabudowę podgrzewaczy ciepłowniczych przy turbinie bloku nr 10, w celu podgrzewu wody grzewczej parą wyprowadzaną z części przepływowej turbiny oraz modernizację stacji ciepłowniczej. Zabezpieczenie dostaw ciepła w szczycie zapotrzebowania i/lub w czasie planowego bądź awaryjnego odstawienia bloku nr 10 z eksploatacji będzie realizowane w ramach budowanych kotłów szczytowo-rezerwowych. Ogłoszono dwa z trzech głównych postępowań przetargowych na wybór wykonawców poszczególnych zadań. Planowane nakłady do poniesienia na przedmiotowe zadanie to ok. 114 mln zł.</p>
7.	<p>Program Likwidacji Niskiej Emisji (PLNE) na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej</p> <p>Wykonawca: Wykonawcy wybierani na konkretne etapy prac.</p> <p>Planowana data zakończenia inwestycji: 2023 r.</p> <p>Poziom zaawansowania: 3%</p> <p>Nakłady poniesione: 2,8 mln zł</p>	<p>Program realizowany jest na terenie następujących miast: Będzin, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice. Zakres projektu obejmuje budowę i przebudowę sieci ciepłowniczych przesyłowych, osiedlowych i przyłączy oraz budowę węzłów ciepłych w zakresie niezbędnym dla przyłączenia odbiorców ciepła. Planuje się przyłączenie do sieci 183 MWt oraz rozwój sprzedaży i dystrybucji ciepła. Program ma za zadanie ograniczenie smogu w konurbacji śląsko-dąbrowskiej. Spółka TAURON Ciepło podpisała umowę na dofinansowanie na kwotę ok. 141 mln zł. Łączna wartość środków finansowych przewidzianych na realizację programu to około 250 mln zł.</p>

Projekt związany z budową elektrowni jądrowej

W dniu 15 lutego 2017 r. zarejestrowane zostało w Krajowym Rejestrze Sądowym podwyższenie kapitału zakładowego spółki PGE EJ 1, uchwalone przez Nadzwyczajne ZW spółki celowej PGE EJ 1 w dniu 21 grudnia 2016 r. Kapitał zakładowy został podwyższony z kwoty 275 859 450 zł do kwoty 310 858 470 zł tj. o kwotę 34 999 020 zł, poprzez utworzenie 248 220 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 34 999 020 zł. TAURON objął 24 822 nowych udziałów o wartości nominalnej 141 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 3 499 902 zł, które pokrył wkładem pieniężnym w wysokości 3 499 902 zł.

TAURON, ENEA S.A. (ENEA) oraz KGHM Polska Miedź S.A. (KGHM) (Partnerzy Biznesowi) zawarli z PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE) w dniu 3 września 2014 r. Umowę Wspólników regulującą zasady współpracy przy realizacji projektu budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej. Powyższe podmioty w dniu 15 kwietnia 2015 r. zawarły umowę

nabycia udziałów w PGE EJ 1 – spółce celowej, która odpowiedzialna jest za przygotowanie i realizację inwestycji polegającej na budowie i eksploatacji elektrowni jądrowej o mocy ok. 3 tys. MW_e (Projekt). Każdy Partner Biznesowy nabył od PGE 10% udziałów (łącznie 30% udziałów) w spółce celowej PGE EJ 1. TAURON zapłacił za nabyte udziały 16 044 000 zł. Tym samym wykonane zostało jedno ze zobowiązań wynikających z Umowy Wspólników, zgodnie z którą strony zobowiązały się wspólnie, w proporcji do posiadanych udziałów, sfinansować działania przypadające w ramach etapu rozwoju projektu.

Umowa Wspólników przewiduje, że kolejne decyzje dotyczące projektu, w tym decyzja dotycząca deklaracji dalszego uczestnictwa poszczególnych stron (w tym TAURON) w kolejnym etapie projektu, zostaną podjęte po zakończeniu fazy wstępnej.

W 2017 r. spółka PGE EJ 1 realizowała zakres prac związany z prowadzeniem badań środowiskowych i lokalizacyjnych w lokalizacjach Żarnowiec i Lubiatowo-Kopalino.

Projekt zgazowania węgla

W dniu 20 kwietnia 2017 r. pomiędzy TAURON oraz spółką Grupa Azoty S.A. został podpisany List intencyjny określający ogólne zasady dotyczące rozpoczęcia współpracy nakierowanej na realizację projektu zgazowania węgla.

Produktem układu technologicznego, którego dotyczy list intencyjny, jest przede wszystkim gaz syntezowy o składzie pozwalającym na zastosowanie go bezpośrednio do produkcji wodoru, amoniaku, metanolu lub innych chemikaliów. Strony uznały, że obecne zużycie gazu ziemnego w przemyśle nawozów azotowych można częściowo zastąpić gazem syntezowym otrzymanym w wyniku zgazowania węgla. Stwarza to nowe perspektywy dla przemysłu wydobywczego, zwiększając bezpieczeństwo energetyczne kraju poprzez rozwój niskoemisyjnej technologii.

Projekt znajduje się na etapie preFeed (Preliminary Front End Engineering Design) i analiz towarzyszących, w tym rynkowych. W ramach projektu Grupa Azoty zleciła prace związane z dokumentacją, w szczególności wstępny wybór licencjodawców oraz aktualizację analiz. Szacowana wartość Projektu wynosić będzie od 400 do 600 mln EUR, w zależności od wybranej wersji technologicznej.

TAURON zadeklarował swój udział w realizacji Projektu na zasadach, które zostaną określone przez Strony w odrębnych umowach, w tym przy założeniu dobrania i wykonania instalacji zapewniającej maksymalizację wykorzystania węgla kamiennego pochodzącego z kopalń należących do Grupy Kapitałowej TAURON. Jeżeli TAURON nie będzie w stanie zapewnić odpowiedniej ilości lub parametrów węgla wymaganych przez instalację, dopuszcza się uzupełnianie dostaw węglem pochodzącym od innych dostawców.

List intencyjny wyraża gotowość stron do podjęcia rozmów oraz określa ogólne ramy współpracy i nie rodzi na obecnym etapie skutków finansowych ani zarządczych dla poszczególnych Stron. Strony zadeklarowały zamiar współpracy oraz wyraziły wolę podpisania dalszych umów, w tym umów związanych z utworzeniem wspólnej spółki celowej (SPV) realizującej projekt. Każda ze Stron ma prawo wypowiedzieć list intencyjny z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia.

Projekt budowy bloku gazowo-parowego o mocy 413 MW_e wraz z członem ciepłowniczym o mocy 266 MW_t, na terenie Elektrowni Łagisza

Zgodnie ze Strategią, w ramach priorytetu zapewnienia stabilności finansowej Grupy Kapitałowej TAURON, wstrzymano projekt budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Łagisza w TAURON Wytwarzanie, z uwagi na utratę uzasadnienia biznesowego. Projekt ten nadal utrzymuje status wstrzymanego i będzie mógł zostać wznowiony w przypadku zaistnienia korzystnego otoczenia regulacyjnego i rynkowego.

Projekt budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa sp. z o.o.

W dniu 19 grudnia 2017 r. Nadzwyczajne ZW spółki Elektrownia Blachownia Nowa sp. z o.o. w likwidacji potwierdziło stosownymi uchwałami zakończenie procesu likwidacji tej spółki. Pozostały majątek (środki finansowe) został podzielony równo po połowie i przekazany do KGHM oraz TAURON Wytwarzanie. Było to konsekwencją podpisanego w dniu 28 lipca 2016 r. porozumienia pomiędzy: TAURON, KGHM oraz TAURON Wytwarzanie, na mocy którego spółki zgodnie postanowiły odstąpić od realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego w Elektrowni Blachownia Nowa sp. z o.o., zawieszono od 2013 r., i rozwiązać łączącą KGHM i TAURON Wytwarzanie Umowę Wspólników, a także przystąpić do likwidacji spółki Elektrownia Blachownia Nowa sp. z o.o.

Nakłady inwestycyjne

W 2017 r. nakłady inwestycyjne Grupy Kapitałowej TAURON wyniosły 3 474 mln zł i były niższe o ok. 9% od poniesionych w 2016 r., które wyniosły ok. 3 817 mln zł. Wynika to przede wszystkim ze spadku nakładów w Obszarach: Wytwarzanie, Dystrybucja i Wydobywanie.

Poniższa tabela przedstawia wybrane nakłady inwestycyjne poniesione w 2017 r., największe w ujęciu wartościowym, w ramach Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 5. Nakłady inwestycyjne największe w ujęciu wartościowym poniesione w 2017 r. w ramach Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON

Wyszczególnienie	Nakłady inwestycyjne (mln zł)
Dystrybucja	
Modernizacja i odtworzenie istniejących sieci	865
Budowa nowych przyłączy	610
Wytwarzanie	
Budowa nowych mocy w Elektrowni Jaworzno III (910 MW)	1 278
Nakłady odtworzeniowo-modernizacyjne i komponenty w TAURON Wytwarzanie	77
Inwestycje związane z rozwojem i utrzymaniem sieci ciepłowniczych	16
Przyłączenia nowych obiektów	17
Wydobycie	
Program inwestycyjny w ZG Brzeszcze	38
Budowa poziomu 800 m w ZG Janina	41
Budowa szybu „Grzegorz” wraz z budową infrastruktury i wyrobiskami towarzyszącymi	13

Szczegółowe informacje dotyczące poniesionych nakładów inwestycyjnych w poszczególnych Segmentach działalności Grupy Kapitałowej TAURON, zostały zawarte w pkt 2.3. niniejszego sprawozdania.

1.5.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych

Inwestycje strategiczne Grupy Kapitałowej TAURON oraz ich finansowanie są zarządzane centralnie na poziomie Spółki. Na podstawie przeprowadzonych analiz Zarząd Spółki ocenia, że Grupa Kapitałowa TAURON jest w stanie sfinansować obecne i przyszłe zamierzenia inwestycyjne ujęte w Strategii ze środków generowanych z działalności operacyjnej oraz pozyskując finansowanie dłużne.

1.5.4. Budowa wartości Grupy Kapitałowej TAURON

Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność we wszystkich kluczowych segmentach rynku energetycznego, tj. w obszarze wydobywania węgla kamiennego, wytwarzania, dystrybucji oraz obrotu energią elektryczną i ciepłem. Strategia zakłada, że każdy Obszar Biznesowy będzie budował wartość Grupy Kapitałowej TAURON, ale w sposób dostosowany do warunków rynkowych dla danego segmentu. Obszar Sprzedaż oraz nowe produkty i usługi stanowią tę dziedzinę działalności, którą Grupa Kapitałowa TAURON będzie intensywnie rozwijać. Grupa Kapitałowa TAURON zmienia swój profil w kierunku pełnej koncentracji na kliencie. Realizowane jest to poprzez budowanie trwałych relacji z klientami, wprowadzenie jednolitych wysokich standardów obsługi klienta w każdym ogniwie łańcucha wartości, nowoczesne i zintegrowane kanały sprzedaży oraz obsługi klienta (omnichannel i e-commerce), dostosowane do dzisiejszych najwyższych standardów. Obszar Sprzedaży i obsługi klienta będzie głównym obszarem budowania wartości Grupy Kapitałowej TAURON. Obszar Dystrybucji energii elektrycznej jest najbardziej stabilnym obszarem pod względem udziału w generowaniu EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON. Grupa Kapitałowa TAURON planuje utrzymanie stabilnej roli Obszaru Dystrybucja i kontynuowanie dotychczasowej polityki inwestycyjnej. Poprzez dalszą modernizację i rozbudowę sieci dystrybucyjnej Grupa Kapitałowa TAURON będzie mogła sprostać wymaganiom w zakresie bezpieczeństwa i jakości dostaw. Obszary Wytwarzanie i Wydobycie będą stale poprawiać efektywność kosztową i operacyjną, a ewentualny rozwój wytwarzania konwencjonalnego uzależniony będzie od sytuacji rynkowej lub korzystnych regulacji dla generacji konwencjonalnej.

1.5.5. Kierunki rozwoju innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej

Grupa Kapitałowa TAURON, w przyjętej Strategii stawia na dynamiczny rozwój obszaru badań i rozwoju oraz innowacji (B+R+I), widząc w tym drogę do osiągnięcia nowych przychodów w przyszłości. Zakłada się przeznaczenie minimum 0,4% skonsolidowanych przychodów na B+R+I od 2017 r. oraz rozwój w oparciu o m.in. Corporate Venture Capital (CVC) i długoterminowy zwrot na portfelu, a także coroczną rewizję w odniesieniu do sytuacji finansowej.

Obszar badań i rozwoju oraz innowacji (B+R+I), w ślad za Strategią wprowadził portfelowe zarządzanie projektów badawczo-rozwojowych zgodnie z priorytetowymi kierunkami działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej.

Poniższy rysunek przedstawia priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej.

Rysunek nr 13. Priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej

Kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej zostały uwzględnione w trwających w 2017 r. pracach nad opracowaniem Strategicznej Agendy Badawczej – SAB. Dokument ten będzie stanowił przełożenie celów wskazanych w Strategii na „mapę drogową” działalności B+R+I w Grupie Kapitałowej TAURON, ujmując specyfikę wyzwań w każdym z powyższych czterech kierunków i jednocześnie wychodząc w przyjętych ramach czasowych poza perspektywę aktualnie obowiązującej Strategii.

Dodatkowo wprowadzone zarządzanie procesowe w obszarze B+R+I zapewniło bardziej skuteczną i terminową realizację projektów z portfela projektów B+R w TAURON oraz spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Zmiana organizacji działalności obszaru zapewniła skuteczny nadzór Centrum Korporacyjnego nad realizacją projektów B+R w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON oraz zarządzanie zasobami finansowymi i niefinansowymi.

1.5.6. Ważniejsze osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

Rok 2017 był pierwszym rokiem realizacji Strategii zakładającej przeznaczenie na funkcjonowanie obszaru B+R+I ok. 0,4% skonsolidowanych przychodów.

W ramach dedykowanego budżetu uruchomiono szereg projektów badawczo-rozwojowych we wszystkich 4 portfelach projektów, odpowiadających priorytetowym kierunkom działań innowacyjno-rozwojowych. Na koniec 2017 r. w ewidencji projektów B+R znajdowały się 43 projekty, w tym 22 uruchomione i realizowane oraz 21 w fazie przygotowania i akceptacji.

Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze projekty badawczo-rozwojowe realizowane w 2017 r. przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON współfinansowane ze źródeł zewnętrznych.

Tabela nr 6. Wybrane projekty badawczo-rozwojowe realizowane w 2017 r. przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON współfinansowane ze źródeł zewnętrznych

Lp.	Projekty/programy/zadania	Źródło współfinansowania
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt <i>CO₂-SNG</i>, obejmujący chemiczną akumulację energii poprzez produkcję metanu z wychwyconego CO₂. • Projekt <i>POLYGEN</i>, którego koncepcja opiera się na wykorzystaniu układu poligeneracyjnego przetwarzającego w procesie zgazowania lokalnie dostępne paliwa (np. wybrane frakcje odpadów). 	Wspólnota Wiedzy i Innowacji KIC InnoEnergy (KIC InnoEnergy)
2.	<ul style="list-style-type: none"> • W ramach <i>Programu Badawczego Sektora Elektroenergetycznego</i> uruchomiono następujące projekty: <ul style="list-style-type: none"> • System oceny propagacji i poprawy parametrów jakości energii elektrycznej w sieciach dystrybucyjnych. • Opracowanie platformy pozwalającej na zagregowanie potencjału wytwórczego i regulacyjnego rozproszonych źródeł energii odnawialnej i zasobników energii oraz wybranych kategorii odbiorów sterowanych. • Zintegrowany System Diagnostyki Sieciowej. 	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR)

Lp.	Projekty/programy/zadania	Źródło współfinansowania
	<ul style="list-style-type: none"> • TENNESSEE – Opracowanie przemysłowej konstrukcji węglanowych ogniw paliwowych oraz ceramicznych elektrolizerów dających możliwość integracji z instalacjami energetycznymi power-to-gas. • Elastyczność istniejących bloków energetycznych przy ograniczonych nakładach inwestycyjnych. • System optymalizacji pracy konwencjonalnych jednostek wytwórczych nakierunkowany na zwiększenie ich regulacyjności w celu zapewnienia bieżącej stabilności systemu elektroenergetycznego i długoterminowych warunków do dalszej integracji odnawialnych źródeł energii. • Platforma zarządzania danymi z zaawansowanej infrastruktury pomiarowej. • Model funkcjonowania energetyki rozproszonej 2.0 – samobilansujące się obszary sieci elektroenergetycznej. • Program Badań Stosowanych w ramach którego realizowano projekt w zakresie wytwarzania wody zdemineralizowanej do uzupełniania obiegu wodno-parowego metodami elektromembranowymi. 	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR)
3.	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt CERES mający na celu wprowadzenie szeregu usprawnień technologicznych w celu zmniejszenia ryzyka związanego z produkowanymi odpadami pogórnymi. 	Fundusz Badawczy dla Węgla i Stali Unii Europejskiej
4.	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt ICP4Life dotyczący budowy zintegrowanej platformy współpracy do zarządzania cyklem życia technologii i usług produktowych. • Projekt MOBISTYLE, dotyczący rozwiązań technologicznych, które pozwolą pozytywnie wpłynąć na zachowania klientów poprzez podniesienie świadomości i poczucia własności u konsumentów. • Projekt UtilitEE mający na celu na wdrożenie rozwiązania które zwiększy efektywności zużycia energii poprzez aktywne angażowanie klientów w swoje zachowania dotyczące zużycia energii z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz mechanizmów DSM. 	Horyzont 2020: Program Ramowy w zakresie badań naukowych oraz innowacji

W 2017 r. 8 projektów przeszło pozytywną weryfikację NCBiR w ramach I konkursu Programu Badawczego Sektora Elektroenergetycznego w ramach środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, otrzymując dofinansowanie w wysokości 21 mln, co stanowiło niemal 1/3 budżetu konkursu. Projektem, który łączy działania spółek: TAURON, TAURON Dystrybucja, TAURON EKOENERGIA i TAURON Sprzedaż jest projekt *M-GRID 2.0* – „Model funkcjonowania energetyki rozproszonej 2.0” – w którym przeprowadzimy demonstracje samobilansującego się obszaru sieci elektroenergetycznej. Celem projektu jest rozwinięcie technologii tworzenia lokalnych sieci elektroenergetycznych, których głównymi zaletami są ograniczenie strat przesyłu, poprawa niezawodności i elastyczności systemu. Pozyskana wiedza oraz doświadczenie w zakresie budowy oraz eksploatacji mikro sieci pozwoli na zaoferowanie usług TAURON klientom zewnętrznym a także aplikację rozwiązania w ramach Grupy Kapitałowej TAURON.

Jednym z bardziej istotnych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych realizowanych w 2017 r. w Grupie Kapitałowej TAURON jest projekt CO₂-SNG, dotyczący przetwarzania CO₂ w syntetyczny gaz ziemny przy udziale nadmiarowej energii elektrycznej z OZE. Projekt jest realizowany przez międzynarodowe konsorcjum grupujące polskie i francuskie podmioty, przy czym liderem konsorcjum jest spółka TAURON Wytwarzanie. Zakres projektu obejmuje przekształcanie dwutlenku węgla powstającego w wyniku spalania paliw w instalacjach przemysłowych na syntetyczny gaz ziemny – SNG. Gaz ten będzie powstawał w wyniku reakcji CO₂ z wodorem pochodzącym z procesu elektrolizy, zasilanego nadwyżką taniej energii elektrycznej pochodzącej z OZE w dolinach obciążenia systemu elektroenergetycznego. Projekt zakłada, że może to być sposób na przechowywanie nadwyżki energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, a jednocześnie perspektywiczne rozwiązanie dla zagospodarowania CO₂ wytworzonego w instalacjach Grupy Kapitałowej TAURON. Na realizację projektu pozyskano dofinansowanie ze środków KIC InnoEnergy. Projekt stanowi bazę do innych projektów: POLYGEN i TENNESSEE.

Celem projektu POLYGEN jest opracowanie rozwiązania technologicznego wypełniającego rynkową niszę przyjaznych środowisku i efektywnych ekonomicznie układów termicznego przekształcania odpadów i paliw alternatywnych dla zastosowań małych i średnioskalowych. Produktem projektu będzie opracowanie technologii wytwarzania ciepła, elektryczności oraz syntetycznego gazu ziemnego w oparciu o zgazowanie paliw alternatywnych takich jak odpady komunalne, osady ściekowe czy biomasa.

Celem projektu TENNESSEE jest udoskonalenie procesu magazynowania energii w postaci chemicznej – substytutu gazu ziemnego, co ma na celu poprawę parametrów eksploatacyjnych instalacji docelowej, głównie poprzez wyższą sprawność elektrolizy wysokotemperaturowej oraz zastosowanie węglanowych ogniw paliwowych do wychwytu CO₂ ze spalin, co nie wymaga dostarczenia do układu wychwytu energii z elektrowni. W szczególności projekt przyczyni się do obniżenia energochłonności przypadającej na jednostkę wytwarzanego SNG.

Ważnym osiągnięciem było również uruchomienie dofinansowanego z programu Horyzont 2020 projektu UtilitEE, pn. „Transformacja modelu biznesowego dostawcy energii elektrycznej pod kątem efektywności energetycznej w oparciu o zmianę zachowań ludzkich oraz wykorzystanie narzędzi informacyjno-komunikacyjnych”. Działania projektowe mają na celu wdrożenie rozwiązania, które zwiększy efektywności zużycia energii poprzez aktywne angażowanie klientów w swoje zachowania dotyczące zużycia energii z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz mechanizmów DSM.

W Obszarze Sprzedaży kluczowym projektem badawczo rozwojowym jest „PROmoc – aktywne zarządzanie bilansem energetycznym i preferencjami Klientów w celu optymalnego wykorzystania potencjału do sterowania zapotrzebowaniem na energię”. Zadaniem projektu jest wygenerowanie korzyści z efektywnego zarządzania mocą dla trzech uczestników rynku: klienta, firmy energetycznej kontraktującej energię elektryczną oraz podmiotu zarządzającego bezpieczeństwem krajowego systemu energetycznego.

W 2017 r. TAURON kontynuował działania w zakresie budowania mechanizmów współpracy pomiędzy przemysłem a nauką oraz między przemysłem a startupami. W tym zakresie brano udział w pracach powołanego do życia w 2014 r. Instytutu Autostrada Technologii i Innowacji, który jest nową płaszczyzną współpracy pomiędzy przemysłem a polskimi uczelniami. W programie Pilot Maker, dofinansowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach konkursu Scale Up, zrealizowano 3 nabory startupów. Od początku 2017 r. w całym programie TAURON przeanalizował blisko 130 rozwiązań przygotowanych przez startupy tj. 46 z pierwszego naboru, 23 z drugiego naboru i 60 z trzeciego naboru. 30 startupów rozpoczęło współpracę z TAURON nad przygotowaniem rozwiązań będących odpowiedzią na zdefiniowane przez Grupę Kapitałową TAURON wyzwania technologiczne. Obecnie 26 startupów testuje swoje rozwiązania na infrastrukturze TAURON lub przygotowuje swoje rozwiązania do tych testów (pilotaży). Liderem programu jest firma techBrainers sp. z o.o., partnerem głównym TAURON, pozostałymi partnerami są znane spółki Kross S.A. i Amplus sp. z o.o.

W 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON realizowała prace w ramach KIC InnoEnergy, w szczególności polskiego węzła InnoEnergy Central Europe sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie (jednego z sześciu w UE). W strukturach KIC InnoEnergy TAURON ma status Partnera Stowarzyszonego. Jednym z obszarów zainteresowań TAURON są tzw. czyste technologie węglowe. Jednocześnie prowadzenie badań i koordynacja działań w tym obszarze są głównymi zadaniami spółki InnoEnergy Central Europe sp. z o.o., której TAURON jest jednym z udziałowców. W 2017 r. przedstawiciele Spółki byli zaangażowani w prace KIC InnoEnergy, związane z ewaluacją projektów/inicjatyw proponowanych do realizacji przez innych partnerów działających w strukturach KIC InnoEnergy, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. Dodatkowo w ramach współpracy z KIC zakończono dwa projekty:

- 1) Projekt Smart Home, obejmujący stworzenie systemu zintegrowanych urządzeń pozwalających w efektywny sposób zdalnie zarządzać pracą urządzeń elektrycznych oraz kontrolować bezpieczeństwo w domu.
- 2) Projekt Prointerface, obejmujący budowę systemu oceny indywidualnej zaburzeń jakości energii elektrycznej w sieci dystrybucyjnej wraz z energoelektronicznym interfejsem do przyłączania rozproszonych odnawialnych źródeł energii. W 2017 r. przeprowadzono pierwsze Badanie Poziomu Innowacyjności spółek Grupy Kapitałowej TAURON, które stanowiąc będzie podstawę do monitoringu rozwoju obszaru w kolejnych latach.

2. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON

2.1. Czynniki i nietypowe zdarzenia mające znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy

2.1.1. Czynniki wewnętrzne i ich ocena

Na działalność i wyniki Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r. wpływały m.in. następujące czynniki wewnętrzne:

- 1) działania w zakresie optymalizacji procesów we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) pierwsze efekty realizacji Strategii wynikające z wdrożenia Inicjatyw Strategicznych oraz optymalizacji nakładów inwestycyjnych,
- 3) realizacja Programu Poprawy Efektywności kosztów operacyjnych w Grupie Kapitałowej TAURON na lata 2016–2018, w tym projektów konsolidacyjnych i restrukturyzacyjnych, Programów Dobrowolnych Odejść pracowników,
- 4) decyzje w zakresie realizacji kluczowych projektów inwestycyjnych, zwłaszcza w zakresie budowy nowych oraz modernizacji istniejących mocy wytwórczych, budowy nowych przyłączy oraz modernizacji istniejących sieci dystrybucyjnych, sieci ciepłowniczych, budowy podziemnych wyrobisk,
- 5) działania lojalnościowe w zakresie utrzymania obecnych klientów oraz działania marketingowe w zakresie pozyskiwania nowych klientów,
- 6) scentralizowanie obszaru zarządzania finansami w Grupie Kapitałowej TAURON, wspomagane takimi narzędziami, jak: centralny model finansowania, polityka zarządzania płynnością finansową z cash poolingiem, polityka zarządzania ryzykiem w obszarze finansowym, polityka ubezpieczeniowa,
- 7) możliwość pozyskania finansowania dłużnego na rynkach międzynarodowych,
- 8) działalność Podatkowej Grupy Kapitałowej mająca na celu przede wszystkim optymalizację realizacji obowiązków związanych z rozliczaniem podatku dochodowego od osób prawnych przez kluczowe spółki Grupy Kapitałowej TAURON,
- 9) zarządzanie przez TAURON zakupami, w szczególności zakupami paliw na potrzeby podmiotów wytwórczych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej TAURON,
- 10) warunki geologiczno-górnictwa wydobywcia.

Wpływ powyższych czynników na osiągnięty w 2017 r. wynik finansowy został opisany w pkt 4 niniejszego sprawozdania. Efekty tego wpływu widoczne są zarówno w krótkiej, jak i dłuższej perspektywie.

2.1.2. Czynniki zewnętrzne i ich ocena

Na działalność i wyniki Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r. wpłynęły następujące czynniki zewnętrzne:

- 1) Otoczenie makroekonomiczne.
- 2) Otoczenie rynkowe.
- 3) Otoczenie regulacyjne.
- 4) Otoczenie konkurencyjne.

2.1.2.1. Otoczenie makroekonomiczne

Podstawowym obszarem działalności TAURON jest rynek polski, w ramach którego Spółka korzysta z pozytywnych trendów na nim panujących, jak również odczuwa skutki ich zmian. Sytuacja makroekonomiczna, zarówno w poszczególnych branżach gospodarki, jak i na rynkach finansowych, jest istotnym czynnikiem mającym wpływ na osiągnięte przez Spółkę i Grupę Kapitałową TAURON wyniki.

Rok 2017, w ogólnym ujęciu, był pozytywny dla polskiej gospodarki. Główny Urząd Statystyczny poinformował w marcu 2017 r., że wszystkie wskaźniki dotyczące koniunktury gospodarczej uległy poprawie. Stopa bezrobocia rejestrowanego w lutym 2017 r. wyniosła 8,5%. Dodatkowo agencja Moody's podniosła prognozę wzrostu PKB Polski na do 3,2% r/r. Wszystkie te informacje pozwoliły umocnić się walucie krajowej zarówno w stosunku do EUR, jak i USD. Kurs USD/PLN spadł w marcu 2017 r. o 2,54% do poziomu 3,96 zł, natomiast kurs EUR/PLN spadł o 1,74% do poziomu 4,23 zł. W kwietniu 2017 r. napływały kolejne pozytywne informacje dotyczące polskiej gospodarki. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w marcu 2017 r. wzrosła o 11,1% r/r. Rzeczywisty miesięczny wzrost dynamiki produkcji przemysłowej osiągnął wartość 17,6%.

W kolejnych miesiącach 2017 r. na rynek trafiały kolejne pozytywne informacje. W czerwcu 2017 r. przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło do 4 508 zł. Wzrosło także zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, co przyczyniło się do spadku stopy bezrobocia do 7,1%. Ponadto w Polsce, podobnie jak i w strefie euro, zanotowano wzrost wskaźnika PMI dla przemysłu do poziomów odpowiednio 53,1 oraz 56,8.

Należy zaznaczyć, że w analizowanym okresie wskaźnik CPI wyniósł 1,5%. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wzrósł w listopadzie 2017 r. w ujęciu rocznym o 2,50%, a w ujęciu miesięcznym 0,50%. Wzrost PKB w III kwartale 2017 r. wyniósł 4,9% r/r, wobec 4% w II kwartale 2017 r. Według danych GUS, wzrost PKB w całym 2017 r. wyniósł 4,6% wobec oczekiwanych wcześniej 3,6%, co bez wątplenia świadczy o wzroście siły gospodarczej kraju.

Według danych Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. (PSE), w 2017 r. nastąpił istotny (2,13% r/r) wzrost krajowego zużycia energii elektrycznej (KZEE) brutto, pokryty głównie wzrostem produkcji w elektrowniach krajowych (1,98% r/r) – oraz wzrostem importu (14,41% r/r), który w 2017 r. osiągnął wielkość 2,23 TWh.

W związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem na energię elektryczną w krajowym systemie elektroenergetycznym w 2017 r., jednostki wytwórcze TAURON Wytwarzanie wyprodukowały o ok. 8,8% więcej energii elektrycznej brutto niż w 2016 r. Zwiększona produkcja energii elektrycznej miała bezpośrednie przełożenie na wielkość zużytego węgla.

2.1.2.2. Otoczenie rynkowe

Energia elektryczna

Hurtowe ceny energii elektrycznej na Rynku Dnia Następnego (RDN) Towarowej Giełdy Energii S.A. (TGE) w 2017 r. w Polsce, mimo wzrostu cen surowców i uprawnień do emisji CO₂, były średniorocznie niższe niż w 2016 r. i ukształtowały się na poziomie 157,84 zł/MWh (-1,38 zł/MWh w odniesieniu do 2016 r.). Cena CRO na Rynku Bilansującym (RB) wyniosła 166,65 zł/MWh (+2,46 zł/MWh w ujęciu rocznym).

Główną przyczyną niewielkich spadków cen na RDN była dobra sytuacja w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym (KSE) oraz relatywnie niskie i bardzo niskie ceny w I połowie 2017 r. Sytuacja uległa zmianie w II połowie 2017 r. Większe zapotrzebowanie na moc (wzrost r/r o 3,99 TWh do poziomu 168,4 TWh) w połączeniu z planami remontowymi bloków jednostek wytwórczych centralnie dysponowanych wpłynęły istotnie na wzrost cen CRO, które zrealizowały się na poziomie wyższym o średnio 8,81 zł/MWh niż ceny na RDN.

Wpływ wzrostu zużycia energii elektrycznej na wzrost cen energii został w pewnym stopniu zniwelowany przez rekordową ilość energii wyprodukowanej przez źródła wiatrowe (14,4 TWh, wzrost o 2,7 TWh w odniesieniu do 2016 r.). W 2017 r., mimo wzrostu zapotrzebowania, odnotowano spadek produkcji w elektrowniach opalanych węglem kamiennym (do poziomu 78,7 TWh, czyli o 1,5 TWh w odniesieniu do 2016 r.). Wzrost zapotrzebowania został skompensowany wzrostem produkcji w droższych elektrowniach, np. gazowych, których produkcja w ujęciu rocznym wzrosła o 37,8% do poziomu 5,8 TWh.

Pomimo uruchomienia w 2016 r. ok. 730 MW nowych mocy w elektrowniach wiatrowych, niewielki wzrost produkcji z OZE nie przyniósł spodziewanego wzrostu produkcji w tym podsektorze. Jednocześnie w 2017 r. odnotowano znaczący, bo aż 4,4% spadek produkcji z tanich elektrowni opalanych węglem brunatnym, co musiało zostać skompensowane wzrostem produkcji w droższych elektrowniach, np. gazowych, których produkcja w ujęciu rocznym wzrosła o 24,2% do poziomu 7,2 TWh. Dodatkowo KSE wspomagany był przez energię pochodzącą z importu w ilości blisko 2,4 TWh.

Poniższy rysunek przedstawia średnie miesięczne ceny energii elektrycznej na rynkach SPOT i RB oraz średnie temperatury.

Rysunek nr 14. Średnie miesięczne ceny energii na rynkach SPOT i RB oraz średnie temperatury

Na rynku terminowym kontrakt z dostawą na 2018 r. znajdował się w 2017 r. w wyraźnym trendzie wzrostowym. Notowania kontraktu podstawowego BASE_Y-18, po zamknięciu kontraktu BASE_Y-17 rozpoczęły rok z luką wzrostową na poziomie ok. 3 zł/MWh. Szybko jednak została ona domknięta za sprawą spadków cen CO₂, do poziomu poniżej 160 zł/MWh pod koniec pierwszej dekady stycznia 2017 r. Ceny w II połowie stycznia 2017 r. wzrosły i oscylowały w przedziale od ok. 160–161 zł/MWh. Kolejne miesiące upłynęły pod znakiem stabilizacji cen. Dopiero pod koniec okresu wakacyjnego odnotowano wzrost cen energii elektrycznej na rynkach energii w niemal całej Europie. Największe wzrosty cen nastąpiły we Francji, Hiszpanii oraz w Niemczech (obawy o powtórkę z intensywnej zimy 2016/2017 oraz problemy z pokryciem zapotrzebowania). W sierpniu 2017 r. szczególnie wysoko notowane były produkty BASE_Q4-17 oraz BASE_Q1-18, często powyżej 50,00 EUR/MWh, a więc znacznie wyżej niż notowany na TGE referencyjny produkt kwartalny. Kontrakt terminowy BASE_Y-18 we wrześniu 2017 r. ukształtował się średnio na poziomie 166,80 zł/MWh, a więc 3,00 zł/MWh drożej niż w sierpniu 2017 r. Ceny energii na rynku terminowym w październiku 2017 r. kontynuowały rozpoczęty we wrześniu trend wzrostowy.

Czynniki wspierające stronę popytową pozostały niezmiennie. Wysoka cena węgla na rynkach światowych, wzrost cen jednostek EUA oraz napięta sytuacja we francuskim systemie elektroenergetycznym i zbliżający się okres zimy skutecznie wspierały zdobywanie nowych szczytów cenowych na produktach terminowych. Dodatkowo wysokie poziomy cen SPOT również miały wyraźne przełożenie na ceny na rynku hurtowym. Kontrakt BASE_Y-18 w październiku 2017 r. ukształtował się średnio na poziomie 172,70 zł/MWh, a więc o niemal 6,00 zł drożej niż we wrześniu. Największy wzrost cen nastąpił jednak na początku grudnia 2017 r., kiedy to cena kontraktu BASE_Y-18 zbliżyła się do poziomu 180 zł/MWh. Średnia ważona wolumenem cena produktu BASE_Y-18 ukształtowała się na poziomie 165,98 zł/MWh, przy czym łączny wolumen obrotu wyniósł 65,2 TWh, a więc był o ponad 10 TWh niższy niż w 2016 r.

Poniższy rysunek przedstawia wyniki obrotu kontraktem BASE Y-18.

Rysunek nr 15. Obrót kontraktami BASE Y-18

Ropa naftowa i węgiel

Rok 2017 na rynku ropy charakteryzował się kontynuacją odbudowy trendu wzrostowego po spadkach, które miały miejsce w latach 2014–2015. Ceny ropy w analizowanym okresie oscylowały w granicach 44,35–67,1 USD/bbl.

Początek 2017 r. charakteryzował się małą zmiennością cen. W lutym notowania ropy osiągały wartość w przedziale 54,4–57,45 USD/bbl. W tym czasie inwestorzy przyglądali się porozumieniu kartelu OPEC i Rosji, mającym na celu ograniczenie produkcji ropy oraz danym dotyczącym ilości produkcji i zapasów ropy w USA. Należy zaznaczyć, że dużą rolę w OPEC odgrywa Arabia Saudyjska, która jest zainteresowana wysokimi cenami ropy w związku z planowanym największym debiutem giełdowym w historii – spółki Saudi Aramco.

W dniu 26 marca 2017 r. odbyło się spotkanie OPEC w Wiedniu, na którym jednak nie podjęto jednoznacznych i wiążących decyzji odnośnie poziomów produkcji. Dwa dni później cyklon Debbie uderzył w północno-wschodnie wybrzeże Australii, co doprowadziło do wzrostu cen surowców, w tym również ropy. Mimo starań OPEC i Rosji, Stany Zjednoczone nie przystąpiły do porozumienia zmierzającego do ograniczenia produkcji ropy, a wręcz przeciwnie, w kwietniu 2017 r. w USA zanotowano zwiększone wydobycie o blisko 0,5 mln bpd, w wyniku czego światowe zapasy ropy nie zmalały do oczekiwanych poziomów, co bezpośrednio przełożyło się na nastroje rynkowe.

Druga połowa 2017 r. charakteryzowała się dużym niepokojem na rynku spowodowanym zjawiskami atmosferycznymi o charakterze katastroficznym oraz wydarzeniami politycznymi. Na przełomie sierpnia i września przejście huraganów

Harvey i Irma miało niebagatelny wpływ na ceny ropy. W wyniku działania żywiołu wstrzymano prace wielu rafinerii w USA, co było przyczyną problemów z odbiorem wydobytego surowca.

Ze względu na wzmożony eksport amerykańskiej ropy na inne rynki pogłębiła się przecena amerykańskiej ropy WTI względem ropy Brent. Wzrosła cena benzyny, zwiększył się poziom marż rafinerii spowodowany mniejszą dostępnością benzyny. Wrześniowe umocnienie cen ropy naftowej miało związek z „restartem przemysłu” rafineryjnego w USA, ale również ze względu na napięcia natury geopolitycznej. Istotnym czynnikiem był również wzrost napięcia pomiędzy Koreą Północną a USA i Japonią.

Dodatkowo w Kurdystanie zapowiedziano referendum niepodległościowe, co wywołało ostrą reakcję ze strony Turcji. Zagroziła ona, że odetnie dostawy ropy z terenu irackiego zagłębia naftowego w Kirkuku do portu Ceyhan w Turcji, co znacznie ograniczyłoby podaż ropy.

Podobna sytuacja występowała na rynku węgla. W I kwartale 2017 r. cena węgla nie wykazywała dużej zmienności. Jednakże oceniając cały 2017r., należy podkreślić wzrostowy trend tego surowca. Ceny osiągały poziom pomiędzy 61,75 a 90,75 USD/Mg. Względny spokój na rynku był implikowany przez oczekiwanie inwestorów na decyzję Chińskiej National Development and Reform Commission – NDRC, w sprawie ograniczenia liczby dni w roku, w których można wydobywać węgiel. Ponadto w Chinach pojawiły się też kwestie związane z bezpieczeństwem – w wyniku wyrywkowych kontroli doszło do zawieszenia wydobywania w kopalniach, które nie spełniały wymogów bezpieczeństwa.

Z drugiej strony, ze względu na rozpoczynający się sezon charakteryzujący się niższym zapotrzebowaniem na węgiel, ceny na światowym rynku węgla zaczęły spadać. Niespodziewanie skutki wystąpienia cyklonu Debbie, który nawiedził Australię, stały się czynnikiem inhibitującym obserwowane na rynku spadki. Szczególnie dotkliwe podwyżki w tym okresie dotyczyły węgla koksowego, którego jednym z głównych producentów jest właśnie Australia, gdzie w związku z trudnymi warunkami atmosferycznymi o charakterze katastroficznym, niektóre kopalnie zostały zamknięte, a infrastruktura kolejowa zniszczona. Ceny węgla z dostawą na 2018 r., po zakłóceniach związanych z cyklonem Debbie powróciły do niższych wartości. Jednakże wkrótce Australię nawiedziły ponownie ulewne deszcze i ostatecznie cena utrzymała się na relatywnie wysokim poziomie 66 USD/Mg.

Dodatkowo w Chinach, w związku z remontami, ważna magistrala kolejowa łącząca rejony, w których wydobywa się węgiel z Quindango, została tymczasowo zamknięta. W wyniku tych zdarzeń ceny węgla z dostawą w 2018 r. zdrożały o kilka dolarów – od 68 USD/Mg. Dopiero po kilku tygodniach sytuacja zaczęła się normować. Ostatecznie węgiel w portach ARA z dostawą w 2018 r. kosztował 66,50 USD/Mg. Kolejnym miesiącom 2017 r. towarzyszył wzrost temperatur oraz spadek ilości opadów, co w konsekwencji spowodowało zmniejszenie stanu wód. W Chinach produkcja z elektrowni wodnych spadła aż o 70%, a jest to drugie po węglu źródło energii w tym kraju. Dodatkowo utrzymujące się zaburzenia po stronie podażowej, będące konsekwencją cyklonu Debbie oraz ulewnych deszczy, przyczyniły się do zwiększenia popytu na rynku.

Wrześniowe ceny węgla w portach ARA z dostawą na 2018 r. charakteryzowały się trendem wzrostowym, który został zapoczątkowany już w marcu 2017 r. W analizowanym okresie ceny węgla z dostawą 2018 r. osiągnęły maksymalnie poziom 84,25 USD/Mg, co jest najwyższą wartością od 2014 r. Do wzrostów tych przyczynił się silny popyt w rejonie azjatyckim oraz spekulacja związana z możliwością powtórzenia się ubiegłorocznych problemów elektrowni atomowych we Francji i większym zużyciem węgla w Europie. Pod koniec miesiąca ceny uległy korekcie, na którą wpływ miało mniejsze zapotrzebowanie na węgiel w Chinach związane ze zbliżającym się świętem narodowym (National Days) trwającym cały tydzień. Wprowadzono również okres przejściowy dla zakazu importu węgla z Korei Północnej, co przyczyniło się do zwiększenia podaży. Ostatecznie ceny węgla pod koniec roku znalazły się na poziomach nienotowanych od 2013 r., osiągając wartość 90 USD/Mg.

Gaz ziemny

Rok 2017 przyniósł wzrosty cen na rynku gazu po rekordowo tanim 2016 r. Średnia cena na RDN gazu na TGE w 2017 r. wyniosła 84,69 zł/MWh i była o ponad 13 zł wyższa niż w 2016 r. Kontrakty z dostawą w następnym dniu szczególnie wysoko wycenione były w dwóch pierwszych oraz dwóch ostatnich miesiącach 2017 r., czyli w okresie gazowego sezonu zimowego, kiedy zapotrzebowanie na paliwo jest największe. Ceny w styczniu oraz w grudniu niejednokrotnie przekraczały 100 zł/MWh. Wartość maksymalna osiągnięta została 13 grudnia 2017 r. i wynosiła 105,10 zł/MWh. Wysokie ceny w I kwartale 2017 r. były skutkiem zwiększonego zapotrzebowania na gaz w całej Europie, spowodowanego niedyspozycyjnością części elektrowni jądrowych we Francji (co przełożyło się na większą generację źródeł wykorzystujących paliwo gazowe) oraz relatywnie długo utrzymującym się ochłodzeniem.

W Polsce średniodobowe temperatury kilku styczniowych dni nie przekraczały -11°C, natomiast temperatury powyżej 0°C zaczęły się utrzymywać dopiero w połowie lutego 2017 r. W związku ze zwiększonym zużyciem gazu, przedłużenie się okresu mrozu mogło doprowadzić do realnych problemów z dostępnością paliwa gazowego w Europie. Obawy o powtórzenie się sytuacji z przełomu lat 2016/2017 były również przyczyną wysokich cen w końcówce 2017 r. Rozkład cen na rynku spotowym w 2017 r. był charakterystyczny dla rozkładu zapotrzebowania na gaz (wyraźny spadek cen w okresie mniejszego popytu w okresie letnim).

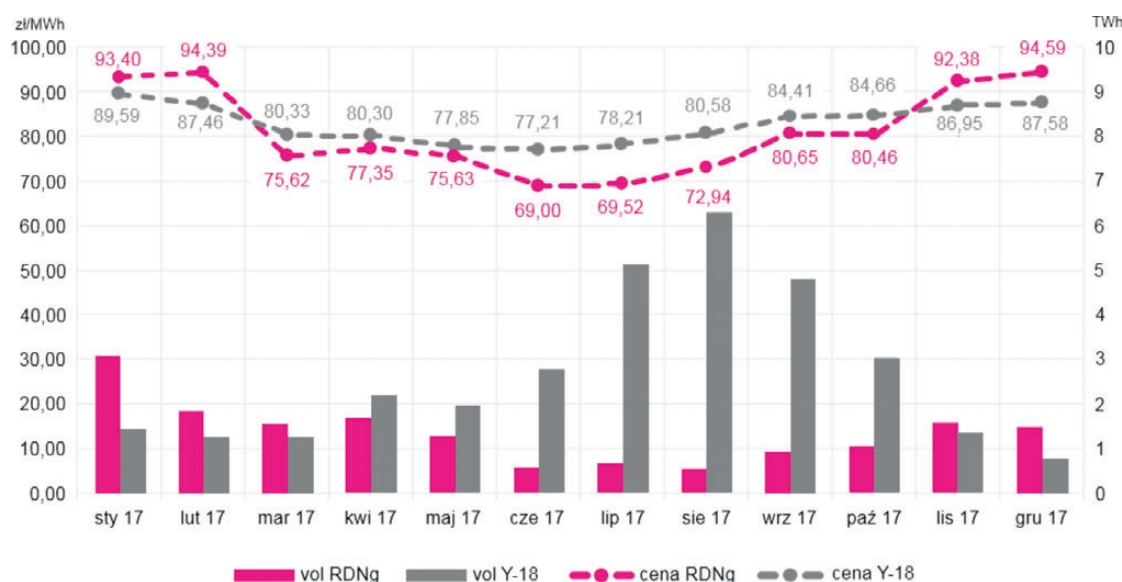
Podobnie jak na rynkach z krótszym okresem dostawy, na rynku terminowym zdecydowanie wyższą ceną charakteryzowały się kwartały I oraz IV. Referencyjny kontrakt roczny w okresie 2017 r. notowany był w przedziale 76,80–92,27 zł/MWh, natomiast w momencie wygaśnięcia wyceniony został na 86,50 zł/MWh.

Łączny wolumen obrotu na TGE w 2017 r. wyniósł ponad 138,5 TWh. W porównaniu do poprzedniego okresu nastąpił wzrost o 21%. Największy udział w obrocie miał rynek terminowy, na którym wygenerowany został wolumen na poziomie blisko 115 TWh. Na rynku spotowym łączny obrót kontraktami na dzień następnego oraz kontraktami weekendowymi wyniósł ponad 19 TWh i było to o 0,5 TWh mniej niż w roku poprzednim. Podobnie lekki spadek miał miejsce również na Rynku Dnia Bieżącego gazu, na którym obrót wyniósł 4,7 TWh.

Kluczowym wydarzeniem dla rozwoju rynku gazu w Polsce była pierwsza historyczna dostawa LNG z USA. Statek z płynnym gazem wpłynął do terminala w Świnoujściu 7 czerwca 2017 r. Natomiast 1 października 2017 r. weszły w życie nowe zasady utrzymywania obowiązkowych zapasów gazu. Zgodnie z nimi importerzy, którzy chcą utrzymywać obowiązkowe zapasy gazu poza granicami kraju, muszą – w celu zapewnienia zdolności ich przesyłu do Polski w razie kryzysu energetycznego – zarezerwować tzw. ciągle zdolności przesyłowe na połączeniach transgranicznych (interkonektorach). Zarezerwowane zdolności mają pozwalać na przesłanie całości zapasów w każdych warunkach do kraju w ciągu maksimum 40 dni i dodatkowo nie mogą być wykorzystywane w żadnych innych celach, np. handlowych.

Poniższy rysunek przedstawia średnie miesięczne ceny SPOT oraz kontraktu Y-18 w 2017 r. na TGE.

Rysunek nr 16. Średnie miesięczne ceny SPOT oraz kontraktu Y-18 w 2017 r. na TGE

Uprawnienia do emisji CO₂

Rynek uprawnień do emisji CO₂ w 2017 r. charakteryzował się wysoką zmiennością cen, wywołaną w głównej mierze czynnikami politycznymi. W analizowanym okresie ceny kształtowały się w zakresie 4,29–8,30 EUR/Mg.

Pierwszy kwartał 2017 r., w ostatecznym rozrachunku, należy uznać za spadkowy, mimo ważnych wydarzeń politycznych na szczeblu UE, dotyczących IV okresu rozliczeniowego Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji CO₂ (EU ETS). Pierwszym czynnikiem spadkowym były wyraźne spadki cen kontraktów na energię elektryczną w Niemczech i Francji, uprzednio cechujących się wysoką zmiennością spowodowaną problemami konstrukcyjnymi francuskich elektrowni atomowych. Kolejnym czynnikiem, mającym wpływ na cały 2017 r., był rekordowo duży wolumen dostępny na aukcjach uprawnień do emisji CO₂, pierwsza Polska aukcja została przeprowadzona 29 marca 2017 r. Warto zwrócić uwagę na warunki atmosferyczne, które w I kwartale 2017 r. sprzyjały zwiększonemu wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Wydarzenia mające miejsce w II kwartale 2017 r. skutkowały zmianą nastrojów rynkowych, a w konsekwencji odwróceniem trendu spadkowego. Tematami przewodnimi, na których koncentrował się rynek były:

1. Umożnienia uprawnień do emisji CO₂ – do 30 kwietnia każdego roku, wszystkie instalacje przemysłowe objęte systemem EU ETS mają obowiązek dokonać tak zwanego umorzenia uprawnień do emisji, którego liczba musi odpowiadać zweryfikowanej wielkości emisji z poprzedniego roku. W przypadku, gdy nadzorca instalacji nie dokona umorzenia w stosownym czasie, może to doprowadzić do nałożenia kary pieniężnej, która wynosi 100 EUR/ MgCO₂. Dla porównania warto nadmienić, że średnia cena EUA kwotowana na rynku, w okresie umorzeń oscylowała wokół 5 EUR/Mg.

2. Wybory prezydenckie we Francji.
3. Publikacja informacji na temat aktualnej wielkości nadpodaży na rynku – do 15 maja każdego roku Komisja Europejska zobowiązała się do publikacji danych na temat nadpodaży na rynku, dzięki czemu będzie możliwe oszacowanie, jaka ilość nadwyżki będzie trafiać do MSR w kolejnym roku.
4. Spotkanie G7 – na którym jednym z tematów wiodących była polityka ekologiczna, a w szczególności temat tak zwanego „Porozumienia Paryskiego”. Porozumienie klimatyczne podpisane w Paryżu w 2015 r. przez 195 państw z całego świata, stanowi plan działania na rzecz ograniczenia wzrostu temperatury na świecie. Podczas szczytu G7 Prezydent USA zgłosił swoje zastrzeżenia wobec ww. porozumienia. Ostatecznie USA nie respektuje tego dokumentu.

Lipiec 2017 r. dla rynku uprawnień do emisji był miesiącem, który kontynuował tendencję wzrostową zapoczątkowaną w czerwcu. Ceny kształtowały się na poziomie od 4,99 EUR/Mg do 5,62 EUR/Mg, natomiast średnia cena dla analizowanego okresu osiągnęła wartość 5,27 EUR/Mg. Kontynuacja wzrostów cen na rynku była w głównej mierze konsekwencją warunków pogodowych w Europie. Przedłużający się okres wysokich temperatur oraz małej ilości opadów implikowały po pierwsze zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną (znaczny wzrost wykorzystania urządzeń chłodzących) i po drugie, trudną sytuację hydrologiczną w niektórych krajach UE. Wspomniane czynniki o charakterze fundamentalnym spotęgowały intensywność wykorzystania elektrowni węglowych, a tym samym przyczyniły się do wzrostu popytu na EUA. W sierpniu Agencja ASE nakazała powtórne sprawdzenie wszystkich reaktorów atomowych zlokalizowanych we Francji w celu ostatecznego sprawdzenia bezpieczeństwa instalacji. Ta informacja wywołała falę spekulacji o możliwość powtórzenia się sytuacji z 2016 r. Ostatni miesiąc trzeciego kwartału 2017 r. cechował się znaczną zmiennością cen. W okresie zaledwie 8 dni sesyjnych wzrosły o blisko 33%. Na początku miesiąca zawierano transakcje rynkowe na poziomie 5,82 EUR/Mg, natomiast kilka dni później, uprawnienia do emisji, CO₂ były kontraktowane na poziomie 7,72 EUR/Mg. Tak duże wzrosty były konsekwencją zwiększających się obaw na temat sytuacji wokół francuskich elektrowni atomowych, jak również wyborów w Niemczech. Ponadto po przejściu prezydencji w UE przez Estonię, przyspieszeniu uległy prace związane z legislacją IV fazy systemu EU ETS. Październik 2017 r. na rynku uprawnień do emisji CO₂ był miesiącem kontynuacji dynamicznych wzrostów zapoczątkowanych w poprzednim miesiącu. Ruch cen EUA odbył się w zakresie od 6,77 EUR/Mg do 8,05 EUR/Mg z czego wynika, że ceny w analizowanym okresie wzrosły o 18,91% tj. o 1,28 EUR/Mg. Wzrost cen był spowodowany głównie przez czynniki spekulacyjne, związane z legislacją IV fazy systemu EU ETS, pojawiającymi się informacjami na temat sposobu wyjścia Wielkiej Brytanii z systemu, jak również z problemami elektrowni atomowych we Francji. Dodatkowo na wzrost cen EUA miał też silny trend wzrostowy na rynku węgla. W listopadzie 2017 r. grupa robocza złożona z przedstawicieli trzech głównych instytucji europejskich zakończyła prace nad IV fazą systemu EU ETS, która będzie obowiązywać w latach 2021–2030. Zgodnie z ustaleniami, reforma definiuje między innymi:

- 1) mechanizm stabilizacji rynkowej (MSR),
- 2) współczynnik redukcji liniowej (LRF),
- 3) ilość uprawnień dostępnych na aukcjach uprawnień do emisji CO₂,
- 4) ilość bezpłatnych uprawnień przyznawanych w okresie regulacji,
- 5) fundusz modernizacji i innowacji.

Warto zaznaczyć, że tak zwany Fundusz Modernizacji, a konkretnie jego zapisy uniemożliwiły zakończenie legislacji w październiku 2017 r. W bieżącej formie, z zapisów ustanawiających Fundusz Modernizacji, usunięto zapis dotyczący warunków emisyjności, jednakże wprowadzono zapis zakazujący dotowania przez Fundusz Modernizacji jednostek węglowych. W grudniu 2017 r. trend wzrostowy, kształtowany od II kwartału, został utrzymany – ceny kształtowały się w zakresie 6,94–8,30 EUR/Mg.

Poniższy rysunek przedstawia wpływ prac legislacyjnych i otoczenia na notowania produktu EUA SPOT w 2017 r.

Rysunek nr 17. Wpływ prac legislacyjnych i otoczenia na notowania produktu EUA SPOT w 2017 r.

Prawa Majątkowe

Rok 2017 przyniósł znaczące zmiany na rynku praw majątkowych, związane głównie ze zmianami w regulacjach prawnych. Trwająca nadpodaż praw majątkowych PMOZE_A na rynku spowodowała, że od stycznia do czerwca 2017 r. średnie miesięczne wartości indeksu OZEX_A sukcesywnie spadały z poziomu 37,98 zł/MWh w styczniu do minimum historycznego 24,38 zł/MWh w czerwcu. W analogicznym okresie nadwyżka na rejestrze PMOZE_A wzrosła o 8,6% do 25,42 TWh. Począwszy od lipca 2017 r. ceny zaczęły się powoli odbudowywać. W porównaniu z 2016 r. średnioważona cena indeksu OZEX_A spadła o blisko 50% i wyniosła 38,83 zł/MWh, natomiast wartość bilansu rejestru PMOZE_A na koniec 2017 r. uplasowała się na poziomie 28,14 TWh, co przy uwzględnieniu praw zablokowanych do umorzenia daje na koniec 2017 r. wartość 24,90 TWh. Należy zwrócić uwagę także na wolumen obrotu „zielonych” certyfikatów w 2017 r., który wyniósł ponad 10 TWh. Był to do tej pory największy w historii „zielonych” praw majątkowych obrót (aż o 36% wyższy od 2016 r.). Zgodnie z *ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii*, która weszła w życie 25 września 2017 r., obowiązująca opłata zastępcza do września 2017 r. wynosiła 300,03 zł/MWh, natomiast dla kolejnych trzech miesięcy 2017 r. opłata ta spadła do 92,03 zł/MWh, która stanowi 125% średnioważonej ceny z 2016 r. Obowiązek przedstawienia certyfikatów PMOZE_A do umorzenia wzrósł do 15,40%.

Ceny certyfikatów potwierdzających wytworzenie energii z biogazu rolniczego (tzw. „błękitne” certyfikaty) dla których wymiar obowiązku w 2017 r. wynosił 0,6% plasowały się powyżej opłaty zastępczej, która wynosiła 300,03 zł/MWh. Od stycznia do maja średniomiesięczne ceny indeksu TGEozebio dynamicznie wzrastały odpowiednio od 301,15 zł/MWh, aż do 408,08 zł/MWh. W kolejnych dwóch miesiącach trend się odwrócił i ceny powróciły do wysokości opłaty zastępczej. Ostatecznie średnia ważona wartość indeksu na koniec 2017 r. ukształtowała się na poziomie 333,89 zł/MWh. Łączny wolumen obrotu uplasował się na poziomie 522,5 GWh, a bilans rejestru PMOZE_BIO na koniec 2017 r. wyniósł 309 GWh. Przy uwzględnieniu certyfikatów zablokowanych do umorzenia stan ten zmniejsza się do 206 GWh.

Według znowelizowanej w 2016 r. *ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne*, do dnia 30 czerwca danego roku kalendarzowego można umarzać prawa majątkowe wydane jednostkom kogeneracyjnym za produkcję w roku poprzednim. W związku z powyższym, do końca pierwszego półrocza notowane były prawa majątkowe z kogeneracji wytworzonej zarówno w 2016 r., jak i 2017 r., natomiast w II półroczu notowane były wyłącznie prawa majątkowe potwierdzające wytworzenie energii w 2017 r.

Do końca czerwca 2017 r. odbywał się handel produktem PMEC-2016 (wysokosprawna kogeneracja), którego notowania zawierały się w niewielkim przedziale od 10,76 zł/MWh w styczniu, do 9,27 zł/MWh w czerwcu. Natomiast z początkiem maja 2017 r. na TGE rozpoczęły się notowania PMEC-2017 z otwarciem na poziomie 9,68 zł/MWh. Do końca 2017 r. również w przypadku tego produktu zmienność indeksu KECX była symboliczna i w odniesieniu do wartości miesięcznych wyniosła zaledwie 0,11 zł/MWh, aby na koniec 2017 r. zakończyć notowania wartością 9,79 zł/MWh. Poziom cen rynkowych oscylował niewiele poniżej opłaty zastępczej określonej na poziomie 10 zł/MWh.

W obszarze kogeneracji gazowej sytuacja była bardzo podobna. Do końca czerwca 2017 r. notowany był jeszcze produkt PMGM-2016, który zamknął się na poziomie 112,21 zł/MWh. Poziom ten, podobnie jak w przypadku kogeneracji węglowej determinowała opłata zastępcza, która wyznaczona została dla 2016 r. na poziomie 125 zł/MWh.

Produkt PMGM-2017, dotyczący produkcji z 2017 r. notowany był już w marcu 2017 r., gdzie średni indeks KGMX wyniósł 116,00 zł/MWh. Do końca 2017 r. jego wartość z miesiąca na miesiąc rosła, osiągając w grudniu poziom 117,14 zł/MWh. Średnia z notowań w 2017 r. dla produktu PMGM-2017 wyniosła 116,48 zł/MWh i była niższa tylko o ok. 3,50 zł/MWh od opłaty zastępczej, która za 2017 r. spadła do 120 zł/MWh.

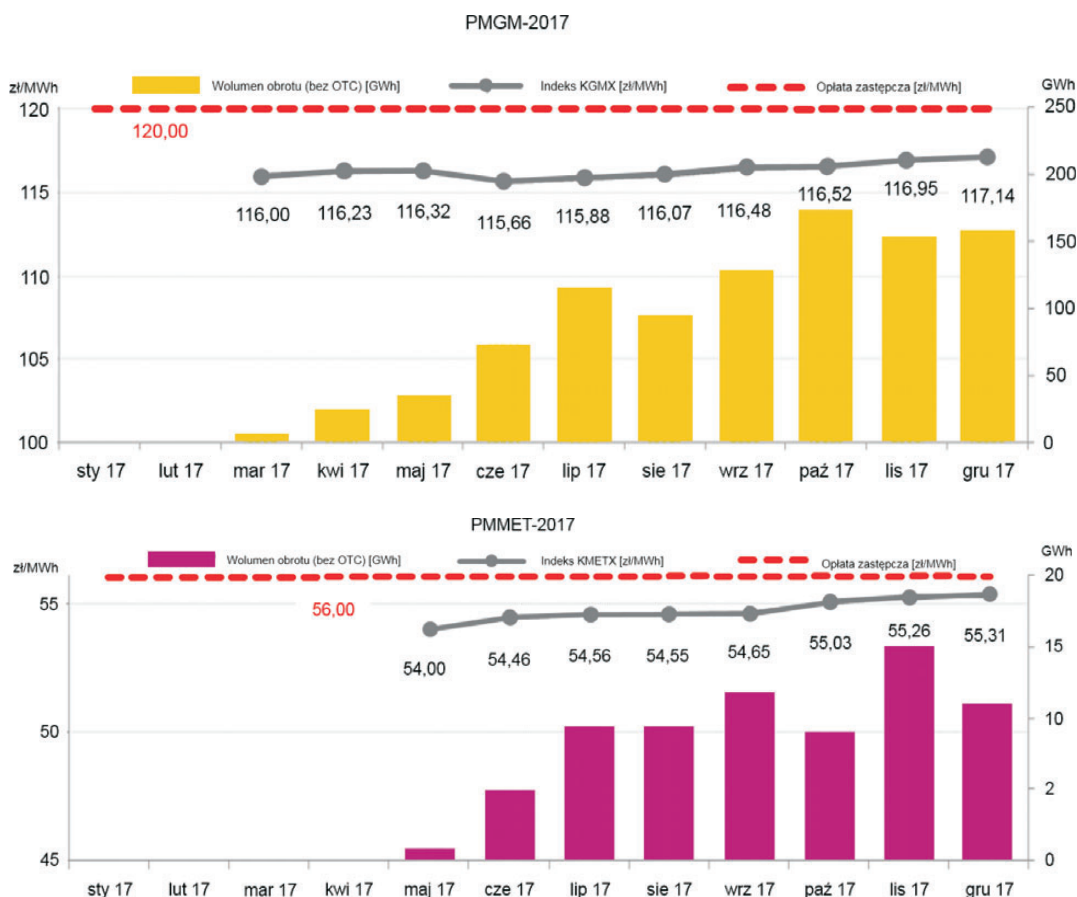
Sytuacja na rynku praw majątkowych będących potwierdzeniem produkcji energii podczas spalania metanu PMMET rozwijała się analogicznie jak w przypadku „żółtych” i „czerwonych” certyfikatów. Do końca czerwca 2017 r. notowany był jeszcze produkt PMMET-2016, którego średnia wartość indeksu KMETX ukształtowała się na poziomie 62,19 zł/MWh. Poziom opłaty zastępczej dotyczącej produkcji z 2016 r. wynosił 63 zł/MWh, natomiast dla 2017 r. był niższy o 7 zł/MWh i determinował poziom cen rynkowych. Produkt PMMET-2017 dla produkcji z ubiegłego roku notowany był średnio po 54,88 zł/MWh.

Prawa majątkowe wynikające ze świadectw efektywności energetycznej PME (tzw. „białe” certyfikaty) utrzymywały się w tendencji spadkowej. Z początkiem 2017 r. średniomiesięczne ceny z poziomu 1 219,38 zł/toe w styczniu spadły do minimów historycznych, które uplasowały się na poziomie 385,56 zł/toe. Ostatecznie średnioważony roczny indeks wyniósł 693,36 zł/toe i był niższy aż o 807 zł/toe od opłaty zastępczej, która dla 2017 r. wynosiła 1 500 zł/toe.

Poniższe rysunki przedstawiają indeksy praw majątkowych, tzw. „zielonych”, „błękitnych”, „czerwonych”, „żółtych” i „fioletowych” certyfikatów.

Rysunek nr 18. Indeksy praw majątkowych

2.1.2.3. Otoczenie regulacyjne

Ustawa o rynku mocy

W dniu 28 grudnia 2017 r. Prezydent RP podpisał *ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy*, która weszła w życie dnia 18 stycznia 2018 r. Ustawa ta ma znaczący wpływ na przyszłość funkcjonowania polskiego sektora energetycznego. Zasadniczym celem ustawy jest zaspokojenie niedoboru mocy wytwórczych wynikającego z przewidywanego wzrostu zapotrzebowania na moc szczytową i równoczesnego znacznego zakresu planowanych wycofań jednostek wytwórczych z eksploatacji. Ustawa reguluje, między innymi:

- 1) zasady świadczenia usługi pozostawania w gotowości do dostarczenia mocy elektrycznej oraz definiuje zasady wynagradzania za realizację obowiązku mocowego,
- 2) organizację rynku mocy,
- 3) prawa i obowiązki uczestników rynku mocy.

Ostatecznie przyjęta ustawa przewiduje:

- 1) dopuszczenie zagranicznych jednostek rynku mocy do udziału w aukcjach,
- 2) zlikwidowanie koszyków cenowych dla jednostek nowych, modernizowanych i istniejących,
- 3) wprowadzenie możliwości zawierania kontraktów mocowych trwających do 15 lub do 5 lat dla jednostek nowych oraz do 5 lat dla jednostek modernizowanych lub planowanych jednostek redukcji zapotrzebowania w zależności od jednostkowych poziomów nakładów inwestycyjnych odniesionych do mocy osiągalnej netto,
- 4) wprowadzenie dla jednostek nowych lub modernizowanych o emisyjności poniżej 450 kgCO₂/MWh oraz jednostek kogeneracyjnych zasilających systemy ciepłownicze możliwości zawierania umów mocowych o 2 lata dłuższych,
- 5) uwzględnienie braku możliwości wykonania obowiązku mocowego większego niż 40% z tytułu wystąpienia siły wyższej.

Doprecyzowano ponadto, że okres ponoszenia nakładów inwestycyjnych na potrzeby pierwszej aukcji głównej obejmuje okres od 1 stycznia 2014 r., a na potrzeby drugiej aukcji głównej od 1 stycznia 2017 r. Dla okresów dostaw przypadających na lata 2021–2023 moce zagraniczne będą uczestniczyły w rynku mocy wyłącznie poprzez udział w aukcjach dodatkowych. Umowy mocowe nie będą podlegały wykonaniu do dnia wydania decyzji Komisji Europejskiej o ich zgodności z rynkiem wewnętrznym albo decyzji, że środek ten nie stanowi pomocy publicznej.

Aktualnie sektor energetyczny oczekuje na publikację projektu regulaminu rynku mocy, który ma się ukazać w najbliższych miesiącach oraz na rozporządzenia wykonawcze. Regulamin będzie szczegółowo opisywał proces przebiegu aukcji wraz z dokładnym opisem krzywej zapotrzebowania na moc. Pierwsze aukcje mocy mają się odbyć w ostatnim kwartale 2018 r. i dotyczyć będą lat 2021–2023.

Konkluzje BAT

Najlepsze dostępne techniki (BAT – best available technologies) oznaczają najbardziej efektywne i zaawansowany etap rozwoju i metod prowadzenia danej działalności, który wskazuje możliwe wykorzystanie poszczególnych technik jako podstawy przy ustalaniu dopuszczalnych wielkości emisji i innych warunków mających na celu zapobieganie powstawaniu, a jeżeli nie jest to możliwe, ograniczenie emisji i oddziaływania na środowisko jako całość.

Konkluzje BAT to dokument sporządzony na podstawie dokumentu referencyjnego dotyczącego najlepszych dostępnych technik, tzw. BREF. Konkluzje BAT dla dużych obiektów spalania (LCP – large combustion plants) jako decyzja wykonawcza do dyrektywy 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych (Dyrektywa IED) znajdują bezpośrednie zastosowanie. Określają one nowe wymagania w zakresie dopuszczalnych wielkości emisji oraz obowiązku monitoringu. Konsekwencją wprowadzenia ich w życie będzie konieczność dostosowania instalacji spalania paliw do wymagań określonych w Konkluzjach BAT poprzez budowę lub modernizację źródeł wytwarzania, instalacji oczyszczania spalin oraz w określonych przypadkach doposażenia w monitoring ciągły dla zanieczyszczeń nieobjętych dotychczas takim obowiązkiem, co oznacza konieczność poniesienia wyjątkowo dużych nakładów inwestycyjnych.

W dniu 28 kwietnia 2017 r. przedstawiciele państw członkowskich w Komisji Europejskiej przegłosowali nowe standardy zaostrzające normy emisji dla przemysłu, czyli tzw. konkluzje BAT dla dużych obiektów spalania energetycznego. Dnia 17 sierpnia 2017 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej opublikowana została decyzja wykonawcza Komisji Europejskiej (UE) 2017/1442 z dnia 31 lipca 2017 r. wprowadzająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do dużych obiektów energetycznego spalania. W momencie publikacji konkluzje BAT stały się częścią obowiązującego w Polsce porządku prawnego i będą podstawą do wydawania pozwoleń zintegrowanych.

Poza zaostrzonymi ograniczeniami dla emisji NO_x, SO₂ oraz pyłu, konkluzje BAT wprowadzają standardy emisyjne na substancje dotychczas nimi nieobjęte, a mianowicie na rtęć, chlorowodór, fluorowodór i amoniak, a także w określonych przypadkach nakazują doposażenie w monitoring ciągły dla zanieczyszczeń nieobjętych dotychczas takim obowiązkiem. Instalacje istniejące mają 4 lata na dostosowanie się do nowych wymogów i będą musiały je spełnić po 17 sierpnia 2021 r. Konkluzje BAT będą miały zastosowanie w obiektach i instalacjach spalających paliwa o mocy nie mniejszej niż 50 MW w paliwie. Dotyczą one zarówno obiektów nowych, które uzyskają pozwolenie zintegrowane po publikacji konkluzji, jak i obiektów już funkcjonujących. Nowe, bardziej restrykcyjne wymogi dotyczące dopuszczalnych wielkości emitowanych zanieczyszczeń będą miały znaczny wpływ na przyszłość europejskich elektrowni węglowych.

Według resortu środowiska przystosowanie dużych instalacji przemysłowych, w tym wytwarzających energię i ciepło do ostrzejszych norm emisji SO₂, NO_x i pyłów oraz po raz pierwszy wprowadzonych wiążących poziomów emisji dla rtęci, chlorowodoru, fluorowodoru i amoniaku będzie kosztować co najmniej 10 mld zł. Zarówno koszty, jak i harmonogram inwestycji dostosowawczych instalacji objętych obostrzeniami będą dla sektora energetyki ogromnym wyzwaniem, zwłaszcza, że modernizacją będą musiały zostać objęte praktycznie wszystkie obecnie działające bloki energetyczne. Dyrektywa IED przewiduje co prawda możliwość uzyskania czasowych odstępstw od dotrzymywania granicznych wielkości emisyjnych określonych na podstawie konkluzji BAT, ale odstępstwo takie może zostać udzielone tylko wtedy, gdyby osiągnięcie granicznych wielkości emisyjnych prowadziło do nieproporcjonalnie wysokich kosztów w stosunku do korzyści dla środowiska ze względu na położenie geograficzne instalacji, lokalne warunki środowiskowe lub charakterystykę techniczną instalacji.

Dalsze zaostrzenie limitów emisji ma nastąpić w wyniku kolejnych rewizji konkluzji, które ukazywać się mają co 8 lat.

Ustawa o Odnawialnych Źródłach Energii (OZE)

W 2017 r. trwały prace związane z kolejnymi nowelizacjami uchwalonej w dniu 20 lutego 2015 r. *ustawy o odnawialnych źródłach energii* (ustawa o OZE). W czerwcu 2017 r. opublikowano i skierowano do konsultacji publicznych projekt nowelizacji ustawy, którego głównym celem było zapewnienie zgodności przepisów ustawy o OZE z przepisami pomocowymi wydanymi przez Komisję Europejską. Przedstawione zmiany w pełni dostosowują przepisy ustawy o OZE do wymogów określonych w wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020, które dopuszczają, jako zgodne z zasadami wspólnego rynku, instrumenty rynkowe, takie jak aukcje czy procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji otwarte dla wszystkich producentów wytwarzających energię elektryczną z OZE, konkurujących ze sobą na równych warunkach, które powinny zasadniczo zapewnić ograniczenie dotacji do minimum.

W zakresie nowelizacji określono między innymi nową regułę kumulacji pomocy publicznej, nowy podział na koszyki aukcyjne, zaproponowano dodatkowe zasady wsparcia w postaci taryf Feed in Tariff (FIT) i Feed in Premium (FIP) dla wytwórców energii ze źródeł odnawialnych dedykowanych dla mikro i małych instalacji OZE wykorzystujących stabilne

i przewidywalne źródła energii (hydroenergia, biogaz, biogaz rolniczy) o mocy zainstalowanej mniejszej niż 500 kW – FIT oraz o mocy nie mniejszej niż 500 kW i mniejszej niż 1 MW – FIP.

Z dniem 30 sierpnia 2017 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Energii z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł w latach 2018–2019 określające poziomy obowiązków. Poziomy te odpowiednio wynoszą 17,5% oraz 18,5%, natomiast dla „błękitnych” certyfikatów wielkość udziału dla 2018 r. oraz 2019 r. wynosi 0,5%. Nowe obowiązki powinny skutkować redukcją nadwyżki certyfikatów na rynku, a co za tym idzie także wzrostem cen, które będą ograniczone nową, ustalaną dla każdego roku opłatą zastępczą.

Z dniem 25 września 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii. Zasadniczą zmianą tej nowelizacji jest rezygnacja ze stałej wartości opłaty zastępczej wynoszącej 300,03 zł/MWh i powiązanie jej z rynkowymi cenami świadectw pochodzenia energii z niektórych OZE („zielonych” oraz „błękitnych” certyfikatów). Opłata ma wynosić 125% rocznej ceny średnioważonej praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z OZE, publikowanej zgodnie z art. 47 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, jednak nie więcej niż 300,03 zł/MWh.

W dniu 13 grudnia 2017 r. na mocy przepisów UE w dziedzinie pomocy państwa, Komisja Europejska zatwierdziła polski program dotyczący energii ze źródeł odnawialnych. Decyzja Komisji Europejskiej wpłynęła na zintensyfikowanie prac związanych z nowelizacją ustawy o OZE w zakresie kwestii wsparcia dla wytwórców OZE, w związku z powyższym w I kwartale 2018 r. oczekuje się uchwalenia kolejnej nowelizacji ustawy o OZE.

W I połowie 2017 r. na podstawie uchwalonych rozporządzeń Rady Ministrów do ustawy o OZE dotyczących: kolejności przeprowadzania aukcji na sprzedaż energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2017 r., maksymalnej ilości i wartości energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, która może zostać sprzedana w drodze aukcji w 2017 r. oraz ceny referencyjnej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2017 r. oraz okresów obowiązujących wytwórców, którzy wygrali aukcje w 2017 r., zostały przeprowadzone dwie aukcje OZE dla wytwórców nowych i istniejących o mocy zainstalowanej do 1 MW. Kolejne aukcje planowane do realizacji w II połowie 2017 r. zostały odwołane poprzez zmianę wcześniejszych rozporządzeń.

Zmiana ustawy Prawo wodne

W dniu 23 sierpnia 2017 r. została ogłoszona ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, przy czym większość przepisów nowego prawa wodnego weszła w życie dnia 1 stycznia 2018 r.

Ustawa wdraża do polskiego prawa m.in. przepisy unijne określone w Ramowej Dyrektywie Wodnej stanowiącej, że wszyscy korzystający z wody muszą ponosić koszty z tego tytułu. Opłaty dotyczą energetyki, hodowców ryb, rolników i przedsiębiorców, którzy wykorzystują duże ilości wody do swojej produkcji.

W przypadku energetyki, opłata za pobór wód do celów elektrowni wodnych ma być ponoszona przez właścicieli elektrowni wodnych wyłącznie za ilość energii elektrycznej wyprodukowanej z wykorzystywaniem wody pobranej zwrotnie oraz za pobraną bezzwrotnie wodę technologiczną.

W zakresie opłaty za pobór wód do celów zapewnienia funkcjonowania systemów chłodzenia elektrowni lub elektrociepłowni opłata ta będzie ponoszona wyłącznie za różnicę między ilością wód pobranych do tych celów, a ilością wód wprowadzonych do wód lub do ziemi z obiegów chłodzących.

Kolejna opłata to opłata za wprowadzanie wód z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni do wód lub do ziemi.

Ustalenia w zakresie europejskiego systemu uprawnień do emisji CO₂

Z początkiem 2017 r. zintensyfikowano prace związane z legislacją EU ETS, przy czym jeszcze w 2016 r. jednostki administracji europejskiej otrzymały do konsultacji wstępne ustalenia odnośnie IV fazy systemu EU ETS.

Dnia 15 lutego 2017 r. Parlament Europejski przyjął wybrane propozycje legislacyjne, zaproponowane przez komisję ENVI oraz ITRE dotyczące formy systemu EU ETS w latach 2021–2030. Natomiast 28 lutego 2017 r. w stolicy Belgii odbyło się spotkanie ministrów ds. środowiska krajów członkowskich UE, na którym przyjęto przegłosowane w Parlamencie Europejskim postulaty mimo sprzeciwu dziewięciu państw (w tym Polski), tym samym pokazując, że państwa Wspólnoty w znacznej większości są za zwiększaniem restrykcji wobec emisji gazów cieplarnianych.

Wstępna akceptacja postanowień wymienionych instytucji otworzyła drogę do dalszego etapu ścieżki legislacji przyjętej w UE. Grupa robocza złożona z przedstawicieli Parlamentu Europejskiego, Rady Europy oraz Komisji Europejskiej (trilog) uzgodniła w dniach 8–9 listopada 2017 r. kompromisowy tekst projektu dyrektywy w sprawie reformy systemu EU ETS w IV okresie rozliczeniowym (2021–2030). Tekst zaakceptowanej reformy zakłada między innymi:

- 1) Podniesienie liniowego wskaźnika redukcji (LRF – Linear Reduction Factor) z obowiązującego poziomu 1,74% do 2,2%.

- 2) Wprowadzenie mechanizmu stabilizacji rynkowej (MSR – Market Stability Reserve), który co do zasady ma zmniejszyć ilość uprawnień dostępnych na rynku do wartości 800 mln. W pierwszych latach funkcjonowania (2019–2023), mechanizm będzie absorbował 24% uprawnień z puli aukcyjnej i transferował je do rezerwy. Od 2024 r. mechanizm absorpcji uprawnień do emisji CO₂ zostanie zredukowany do 12%. Dodatkowo od 2023 r. uprawnienia znajdujące się w rezerwie MSR, ponad wartość uprawnień puli aukcyjnej z poprzedzającego roku, będą umarżane.
- 3) W IV okresie rozliczeniowym całkowita dostępna pula aukcyjna stanowić będzie 57% z możliwością zwiększenia o 3%.
- 4) Utworzenie Funduszu Innowacji oraz Modernizacji. Fundusz Innowacji, co do zasady, ma wspierać nowoczesne niskoemisyjne technologie, pulą uprawnień na poziomie 400 mln. Fundusz Modernizacji będzie wspierał państwa członkowskie o najniższym PKB w modernizacji sektora energetycznego. Środki z funduszu nie będą mogły być przeznaczane na wspieranie wytwarzania energii z paliw kopalnych (z wyjątkiem energetyki w Rumunii i Bułgarii).
- 5) Sektory narażone na ryzyko ucieczki emisji otrzymają 100% bezpłatnych uprawnień.

Aktualnie reforma IV okresu rozliczeniowego systemu EU ETS znajduje się na ostatnim etapie ścieżki akceptacji, przewidzianej w procesie legislacyjnym UE.

Obligo giełdowe

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o rynku mocy, ogłoszona w dniu 3 stycznia 2018 r., dokonała zmiany ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne. W nowym brzmieniu Prawa energetycznego „przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej jest obowiązane sprzedawać nie mniej niż 30% (wcześniej obowiązek wynosił nie mniej niż 15%) energii elektrycznej wytworzonej w danym roku na giełdach towarowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych lub na rynku organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rynek regulowany (...). Obowiązek za 2018 r. przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej realizuje w odniesieniu do energii elektrycznej wytworzonej od dnia 1 stycznia 2018 r.

W grudniu 2017 r. łączny wolumen obrotu energią elektryczną na rynkach SPOT i terminowym prowadzonych przez TGE wyniósł 13,3 TWh, co licząc r/r oznacza wzrost o 51,2%. W grudniu 2017 r. wolumen obrotu energią elektryczną na rynku terminowym wyniósł 10,8 TWh, co oznaczało wzrost o 74,4% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, a wolumen obrotu na rynku SPOT sięgnął 2,5 TWh, co oznaczało spadek o 3,7% r/r.

Natomiast w całym 2017 r. łączny wolumen obrotu energią elektryczną na rynkach SPOT i terminowym wyniósł 111,7 TWh, co oznaczało spadek o 11,8% w stosunku do poziomu wolumenu z 2016 r. W 2017 r. wolumen obrotu energią elektryczną na rynku terminowym wyniósł 86,4 TWh, co oznaczało spadek o 12,7% w porównaniu do 2016 r., a wolumen obrotu na rynku SPOT sięgnął 27,6 TWh, co oznaczało spadek o 8,6% r/r.

Operacyjna Rezerwa Mocy (ORM)

W 2017 r. model ORM nie uległ zmianie w obszarze funkcjonalnym. Zmieniły się natomiast parametry modelu, co związane jest ze zmianą bazy do kalkulacji modelu. Zwiększeniu uległ budżet godzinowy ORM ze 128 758,72 zł na 144 070,61 zł oraz cena referencyjna godzinowa CRRM z 41,20 zł/MWh na 41,79 zł/MWh. Wielkość godzinowa wymaganej operacyjnej rezerwy mocy zmieniła się z 3 451,09 MW/h na 3 447,49 MW/h. Średnia ważona cena COR w 2017 r., wyznaczona w oparciu o opublikowane przez PSE dane, wyniosła 33,88 zł/MWh.

Zmiana ustawy o zapasach gazu ziemnego

W dniu 2 sierpnia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym oraz niektórych innych ustaw, która zmieniła: ustawę z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne oraz ustawę z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw.

Do najistotniejszych zmian wprowadzonych przez powyższą nowelizację należy zaliczyć w szczególności:

- 1) dodanie do ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym definicji podmiotu dokonującego przywozu gazu ziemnego – w myśl tej definicji podmiotem dokonującym przywozu jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, w tym przedsiębiorstwo energetyczne będące właścicielem systemu przesyłowego gazowego, która dokonuje na potrzeby własne przywozu gazu ziemnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- 2) jednoznaczne rozstrzygnięcie wątpliwości w zakresie dopuszczalnych sposobów utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego, poprzez przesądzenie, że zapasy gazu mogą być utrzymywane wyłącznie fizycznie w instalacjach magazynowych przyłączonych do systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego gazowego,
- 3) określenie obowiązków operatora systemu magazynowania oraz operatora systemu przesyłowego gazowego, mających na celu zapewnienie utrzymania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego na określonym poziomie,
- 4) nałożenie na operatora systemu przesyłowego obowiązku powiadomienia Prezesa URE o fakcie wykorzystania zdolności przesyłowych zarezerwowanych na potrzeby dostarczania całkowitych ilości zapasów obowiązkowych gazu ziemnego utrzymywanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej krajowej na inne potrzeby, w terminie 7 dni od stwierdzenia tego faktu,
- 5) nałożenie na przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu gazem ziemnym z zagranicą i podmiot dokonujący przywozu gazu ziemnego obowiązku przekazania operatorowi systemu przesyłowego informacji o miejscu magazynowania zapasów obowiązkowych gazu w celu weryfikacji technicznych możliwości dostarczenia tych zapasów do systemu gazowego,
- 6) doprecyzowanie zasad i procedur obowiązujących w przypadku uruchomienia zapasów obowiązkowych gazu ziemnego w celu zbilansowania systemu gazowego w okresie występowania zakłóceń w dostarczaniu gazu lub w przypadku nieprzewidzianego wzrostu jego zużycia,
- 7) doprecyzowanie kwestii związanych z nakładaniem kar pieniężnych na podmioty, które nie realizują określonych obowiązków ustawowych,
- 8) wprowadzenie okresu przejściowego, w którym przedsiębiorstwo zrezygnuje z działalności koncesjonowanej, i wówczas zostaje zwolnione z obowiązków utrzymywania zapasów obowiązkowych gazu ziemnego.

Zniesienie obowiązku taryfowego

W ramach ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw został wprowadzony harmonogram zniesienia obowiązku zatwierdzania przez Prezesa URE i stosowania Taryf dla paliw gazowych, zgodnie z którym:

- 1) od 1 stycznia 2017 r. dla obrotu (sprzedaży) gazu w punkcie wirtualnym, sprzedaży LNG i CNG oraz sprzedaży w trybie przetargów, aukcji lub zamówień publicznych,
- 2) od 1 października 2017 r. dla odbiorców końcowych (bez odbiorców w gospodarstwach domowych),
- 3) od 1 stycznia 2024 r. dla odbiorców w gospodarstwach domowych.

„Pakiet zimowy” i kodeksy sieci

W 2017 r. na poziomie UE prowadzone były działania ukierunkowane na wypracowanie ostatecznej treści zapisów 11 dokumentów wchodzących w skład tzw. „Pakietu Zimowego”, zaproponowanego przez Komisję Europejską dnia 30 listopada 2016 r. Do najważniejszych dokumentów należą: rozporządzenie dotyczące systemu zarządzania unią energetyczną (tzw. Governance), nowelizacja rozporządzenia dotyczącego wewnętrznego rynku energii, nowelizacja dyrektywy o wewnętrznym rynku energii, nowelizacja dyrektywy o wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych, nowelizacja rozporządzenia ACER, nowelizacja dyrektywy o efektywności energetycznej oraz rozporządzenie o gotowości na ryzyko w sektorze elektroenergetycznym. Dokumenty przedstawione przez Komisję Europejską prezentują wizję zmian, jakie miałyby zostać wprowadzone w unijnym sektorze elektroenergetycznym.

Cały „Pakiet Zimowy” w zaproponowanym kształcie ma na celu zagwarantowanie jak najlepszych możliwości funkcjonowania niesterowalnym źródłom OZE, otwierając szeroko możliwość przepływu wytwarzanej w nich energii pomiędzy państwami członkowskimi. Równocześnie proponowane jest przenoszenie szeregu – dotychczas narodowych – kompetencji z poziomu państw członkowskich na szczebel regionalny i unijny. Budowanie unii energetycznej koncentruje się zasadniczo na usystematyzowaniu obowiązków sprawozdawczych nałożonych na państwa członkowskie oraz nadzoru nad realizacją celów unijnej polityki klimatycznej (zarówno cele na 2030 r., jak też zobowiązania wynikające z porozumienia paryskiego) ze szczególnym skupieniem się na obniżaniu emisji CO₂ i wzroście wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Duży nacisk położony jest na rozwijanie wewnętrznego rynku energii ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury łączącej systemy elektroenergetyczne poszczególnych krajów członkowskich i działania uelastyczniające pracę systemów ukierunkowaną na silny wzrost udziału odnawialnych źródeł energii. Państwa członkowskie zobowiązane są też do sprawozdawania postępu w poprawie efektywności energetycznej, w tym do przedstawiania planów renowacji i modernizacji budynków zarówno publicznych, jak i prywatnych.

Pierwotnie przedstawione przez Komisję Europejską propozycje dawały jej możliwość podjęcia działań na poziomie UE, jeśli w ocenie Komisji Europejskiej cele unii energetycznej lub cele klimatyczne na 2030 r. mogłyby nie zostać osiągnięte z uwagi na niewystarczające wkłady państw członkowskich. Tego rodzaju uprawnienia nakładałyby np. na kraje

członkowskie obowiązki finansowych kontrybucji w przypadku, kiedy w ocenie Komisji Europejskiej unijny cel udziału OZE nie byłby kolektywnie realizowany. Kontrybucje te trafiać miałyby do unijnej platformy finansowej „przyczyniającej się” do rozwijania projektów odnawialnych, założonej na poziomie UE i zarządzanej bezpośrednio lub pośrednio przez Komisję Europejską. Kraje członkowskie jako swoich wkładów finansowych mogłyby użyć dochodów z aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych. Komisja Europejska miałaby być także uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych aby ustanowić i umożliwić funkcjonowanie oraz finansowanie wspomnianej platformy finansowej. W proponowanych nowelizacjach przepisów kształtujących funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii przedstawione zostały mechanizmy ograniczenia możliwości stosowania przez państwa członkowskie mechanizmów rynku mocy, dopuszczając do nich jednostki o emisji poniżej 550 gr CO₂/kWh nieosiągalnej w praktyce dla technologii węglowych. W tekście nowelizowanej dyrektywy o odnawialnych źródłach energii przedstawione zostały propozycje ograniczenia możliwości uwzględniania energii wytworzonej z biomasy przy określaniu poziomu zrealizowania krajowego celu OZE.

Prace nad ostateczną wersją tekstów aktów regulacyjnych tworzących „Pakiet Zimowy” prowadzone były w ramach tzw. trilogu w Parlamencie Europejskim, w Radzie Europejskiej oraz w Komisji Europejskiej i na obecnym etapie nie osiągnięto jeszcze porozumienia, które mogłoby uzyskać wspólną akceptację.

W 2017 r. sfinalizowano znaczną część prac nad Kodeksami Sieci i Wytycznymi, które są środkami stosowanymi na gruncie prawa UE w celu budowy wspólnotowego, jednolitego rynku energii elektrycznej i gazu. Kodeksy wprowadzane są do obrotu prawnego w formie Rozporządzeń Komisji Europejskiej, które obowiązują wprost w państwach członkowskich bez konieczności ich implementacji do prawa krajowego. Kodeksy określają wspólne zasady funkcjonowania oraz zarządzania systemami energetycznymi oraz mają na celu eliminację barier technicznych dla dalszej integracji europejskich rynków energii i gazu, mają również sprzyjać liberalizacji i dalszemu rozwojowi konkurencji na tych rynkach, a także poprawić standardy usług i bezpieczeństwo dostaw. Kodeksy są opracowywane przez ENTSO-E/ENTSO-G i muszą być zgodne z niewiążącymi wytycznymi ramowymi, opracowywanymi przez ACER. Kodeksy Sieci i Wytyczne można podzielić na trzy obszary:

Obszar Rynkowy

określa zasady funkcjonowania rynku bilansującego, rynków krótkoterminowych – dnia następnego i dnia bieżącego oraz rynków długoterminowych – w zakresie długoterminowych praw przesyłowych.

Obszar Przyłączeniowy

określa zasady i wymagania związane z przyłączaniem do sieci elektroenergetycznych wytwórców energii elektrycznej i odbiorców. Określa też wymagania dla sieci i połączeń stałoprądowych wysokiego napięcia.

Obszar Operacyjny

określa wymogi i zasady wobec uczestników systemów przesyłowych dla zapewnienia bezpieczeństwa pracy systemu, efektywnego wykorzystania wzajemnie połączonych systemów i zasobów oraz zapobiegania rozprzestrzenianiu się lub pogłębianiu incydentów, aby uniknąć rozległego zakłócenia i stanu blackout'u, jak również umożliwienia sprawnej i szybkiej odbudowy systemu elektroenergetycznego.

Obecnie wszystkie spośród ośmiu procedowanych Kodeksów Sieci i Wytycznych weszły w życie i rozpoczyna się etap ich implementacji. Proces ten będzie wymagał dalszych, szerokich konsultacji oraz prowadzenia wspólnych projektów, zarówno na arenie krajowej, jak i europejskiej. Wdrożenie zapisów Kodeksów w znacznym stopniu przemodeluje zasady funkcjonowania polskiego rynku energii w perspektywie kilku najbliższych lat.

2.1.2.4. Otoczenie konkurencyjne

Grupy Energetyczne w Polsce

Obecnie na rynku energetycznym w Polsce, oprócz Grupy Kapitałowej TAURON, działają 3 duże, zintegrowane pionowo grupy energetyczne: PGE, ENEA oraz ENERGA S.A. (ENERGA).

Poniższy rysunek przedstawia otoczenie konkurencyjne Grupy Kapitałowej TAURON według dostępnych danych, tj. za 2016 r.

Rysunek nr 19. Otoczenie konkurencyjne Grupy Kapitałowej TAURON (dane za 2016 r.)

Dzięki pionowo zintegrowanej strukturze, powyższe podmioty mają silną pozycję na rynku krajowym. Ponadto, na polskim rynku obecne są również zagraniczne grupy energetyczne.

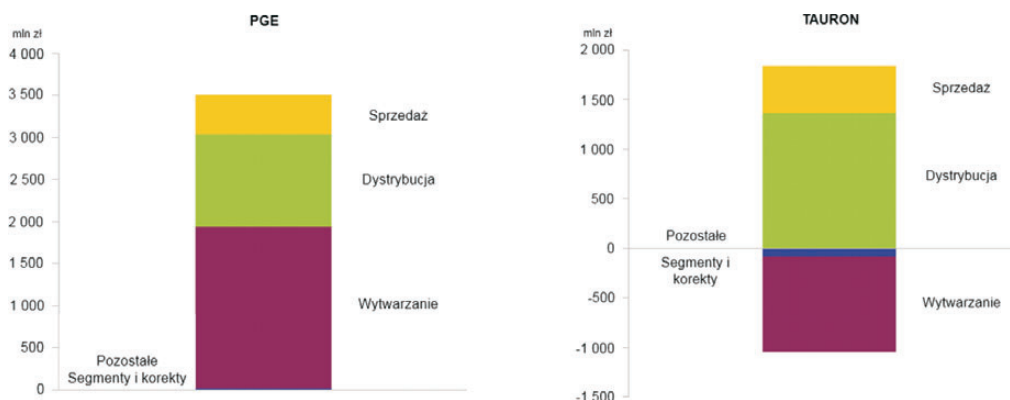
Według danych za 2016 r., w podsektorze wytwarzania energii elektrycznej skonsolidowane grupy energetyczne (PGE, TAURON, ENEA, ENERGA) posiadały 56% udziału w rynku. Do mniejszych, aczkolwiek liczących się w 2016 r. graczy należeli: EDF Polska Centrala sp. z o.o. (EDF) (7%), ENGIE Energia Polska S.A. (ENGIE) (7%) oraz Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. (ZE PAK) (5%).

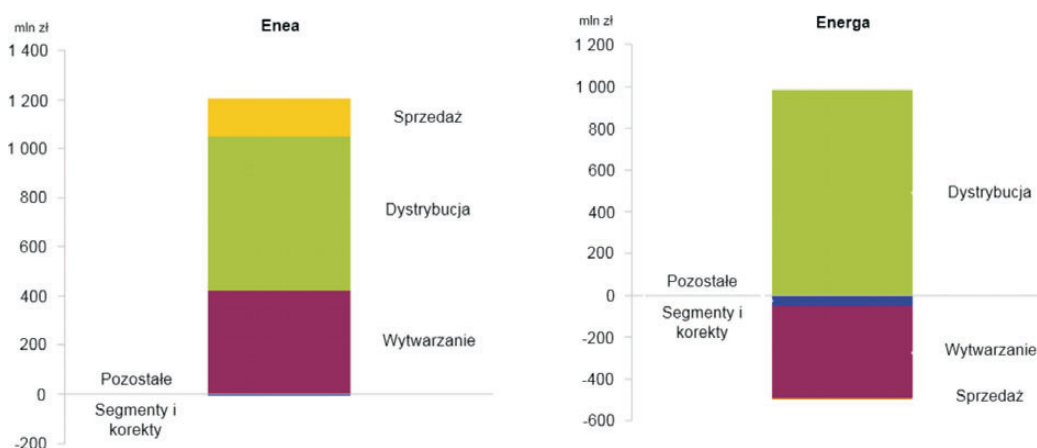
Grupa Kapitałowa TAURON jest w pełni zintegrowanym pionowo przedsiębiorstwem energetycznym, które wykorzystuje synergie płynące z rozmiaru i zakresu prowadzonej działalności.

Grupa Kapitałowa TAURON kontroluje łańcuch wartości od wydobycia węgla kamiennego do dostarczenia energii elektrycznej do klientów końcowych. Prowadzi działalność we wszystkich kluczowych segmentach rynku energetycznego (z wyłączeniem przesyłu energii elektrycznej), tj. w obszarze wydobycia węgla kamiennego, wytwarzania, dystrybucji oraz sprzedaży i obrotu energią elektryczną i ciepłem.

Poniższy rysunek przedstawia informacje o EBIT w strukturze według głównych segmentów.

Rysunek nr 20. EBIT – szacunkowa struktura według głównych segmentów w 2016 r.¹

¹ Dla zachowania porównywalności prezentowanych segmentów, w Segmencie Wytwarzanie zaprezentowano także Wydobywanie, OZE i Ciepło; Segment Wytwarzanie uwzględnia odpisy aktualizujące.

Źródło: Raporty roczne Spółek

Wytwarzanie

Grupa Kapitałowa TAURON drugim największym producentem energii elektrycznej w Polsce

Udział Grupy Kapitałowej TAURON w krajowym rynku wytwarzania energii elektrycznej, mierzony produkcją energii elektrycznej brutto, za 2016 r. wyniósł ok. 10%, co dało Grupie Kapitałowej TAURON drugą pozycję w Polsce, po PGE.

Aktywa wytwórcze Grupy Kapitałowej TAURON to w 90% jednostki opalane węglem kamiennym, z czego 10% to nowoczesne wysokosprawne jednostki wytwórcze. Łączna moc zainstalowana Grupy Kapitałowej TAURON to prawie 5,0 GW. Moc zainstalowana w elektrowniach wiatrowych to 3,9%, w elektrowniach wodnych 2,8%, w jednostkach wytwórczych opalanych biomasą 2,3% mocy zainstalowanej w Grupie Kapitałowej TAURON.

Udziały w rynku wytwarzania energii elektrycznej w ostatnim roku istotnie się zmieniły. W 2017 r. został sfinalizowany zakup aktywów EDF przez Grupę PGE oraz aktywów ENGIE przez Grupę ENEA. W przypadku ZE PAK, Elektrownia Adamów wchodząca w jej skład na początku stycznia 2018 r. została zamknięta. Wyłączenie bloków energetycznych elektrowni zostało podyktowane decyzją Komisji Europejskiej, wskazującej na konieczność zakończenia pracy aktywów wytwórczych Elektrowni Adamów na początku stycznia 2018 r.

Udział PGE w krajowym rynku produkcji energii elektrycznej wynosił w 2016 ok. 35%, z mocą zainstalowaną 12,8 GW. Po przejęciu aktywów EDF (w 2017 r.) moc zainstalowana wzrosła do niemal 16 GW.

Trzecim co do wielkości producentem energii w Polsce w 2016 r. była ENEA, z udziałem w rynku wynoszącym ok. 8%. Wskutek przejęcia w 2017 r. od ENGIE Elektrowni Połaniec moc aktywów wytwórczych Grupy ENEA wzrosła z 3,3 do 5,8 GW.

ENERGA natomiast posiadała w 2016 r. największy na polskim rynku odsetek energii elektrycznej z OZE w produkowanej przez siebie energii, wynoszący ponad 30%. Łączna moc zainstalowana Grupy ENERGA wynosiła 1,34 GW.

Aktywa wytwórcze Grupy Kapitałowej TAURON skoncentrowane są w południowej Polsce. W tym też regionie znajdują się złoża węgla kamiennego, którym opalane są elektrownie i elektrociepłownie Grupy Kapitałowej TAURON. Położenie aktywów wytwórczych w pobliżu złóż węgla pozwala na optymalizację kosztów związanych z transportem tego surowca.

Poniższa tabela przedstawia informacje o mocy zainstalowanej na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz energii elektrycznej wytworzonej w 2016 r.

Tabela nr 7. Moc zainstalowana oraz produkcja energii elektrycznej według grup energetycznych w 2016 r.

Lp.	Grupa	Moc zainstalowana		Wytwarzanie ¹	
		Ilość (GW)	Udział (%)	Ilość (TWh)	Udział (%)
1.	PGE	12,75	31	59	35
2.	TAURON	4,96	12	17	10
3.	ENEA	3,30	8	15	9
4.	EDF	3,30	8	12	7
5.	PAK	2,50	6	9	5
6.	Engie	1,90	5	11	7

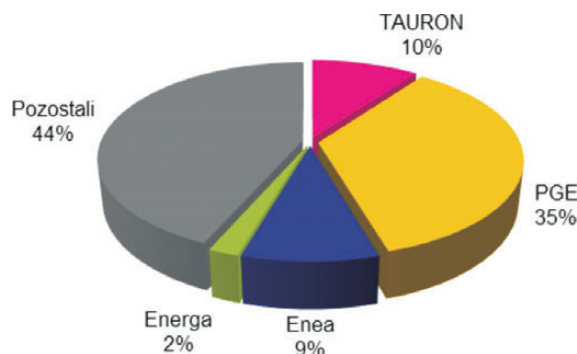
Lp.	Grupa	Moc zainstalowana		Wytwarzanie ¹	
		Ilość (GW)	Udział (%)	Ilość (TWh)	Udział (%)
7.	ENERGA	1,34	3	4	2
8.	CEZ	0,60	1	3	2
9.	Pozostali	10,60	26	37	22
Suma		41,25	100	167	100

¹ Ilość wytworzonej energii elektrycznej brutto w 2016 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych, szacunki własne w przypadku spółek publikujących produkcję netto

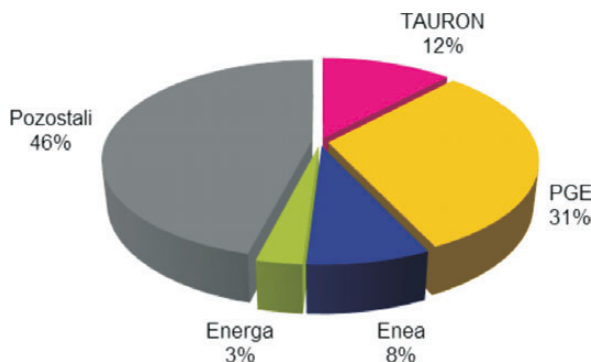
Poniższe rysunki przedstawiają informacje o energii elektrycznej wytworzonej w 2016 r. i mocy zainstalowanej na dzień 31 grudnia 2016 r.

Rysunek nr 21. Produkcja energii elektrycznej brutto – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Rysunek nr 22. Moc zainstalowana – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Dystrybucja

Grupa Kapitałowa TAURON jest liderem na rynku polskim pod względem ilości klientów dystrybucji oraz wolumenu dystrybuowanej energii elektrycznej.

Grupa Kapitałowa TAURON jest największym dystrybutorem energii elektrycznej w kraju. Udział TAURON Dystrybucja w dystrybucji energii elektrycznej do klientów końcowych w 2016 r. wyniósł ok. 38% (biorąc pod uwagę 5 największych dystrybutorów). Sieci dystrybucyjne Grupy Kapitałowej TAURON obejmują ponad 18% powierzchni kraju.

Grupa Kapitałowa TAURON jest liderem na polskim rynku pod względem liczby klientów dystrybucji oraz wolumenu dystrybuowanej energii elektrycznej.

Poniższa tabela przedstawia podstawowe informacje na temat udziału poszczególnych grup energetycznych w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, według danych za 2016 r.

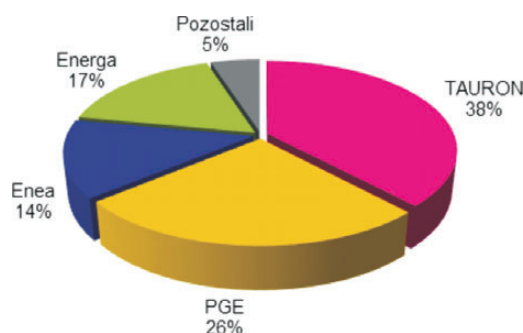

Tabela nr 8. Dystrybucja energii elektrycznej do odbiorców końcowych według grup energetycznych

Lp.	Grupa	Dystrybucja	
		Ilość (TWh)	Udział (%)
1.	TAURON	50	38%
2.	PGE	34	26%
3.	ENERGA	22	17%
4.	ENEA	19	14%
5.	Pozostali	7	5%
Suma		132	100%

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Poniższy wykres przedstawia podstawowe informacje na temat udziału poszczególnych grup energetycznych w zakresie dystrybucji energii elektrycznej według danych za 2016 r.

Rysunek nr 23. Dystrybucja energii elektrycznej – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

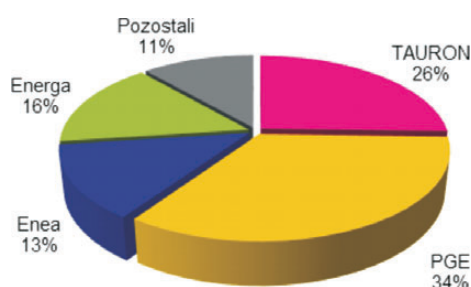
Według danych za ostatnie lata Grupa Kapitałowa TAURON z wolumenem dostarczonej energii elektrycznej przez Segment Dystrybucja do klientów końcowych na poziomie niemal 50 TWh, zajmowała pierwszą pozycję pod względem ilości dostarczonej energii elektrycznej. W 2017 r. wolumen energii dostarczonej do odbiorców końcowych wyniósł ok. 51,4 TWh. Grupa Kapitałowa TAURON jest największym dystrybutorem energii w Polsce także pod względem przychodów z działalności dystrybucyjnej.

Należy podkreślić, iż działalność dystrybucyjna Grupy Kapitałowej TAURON, ze względu na naturalny quasi monopol na wyznaczonym obszarze, jest źródłem stabilnych i przewidywalnych przychodów, stanowiących istotną część skonsolidowanych przychodów całej Grupy Kapitałowej TAURON. Obszar geograficzny dystrybucji energii elektrycznej, na którym historycznie działają spółki z Segmentu Dystrybucja i Segmentu Sprzedaż, to obszar charakteryzujący się dużym uprzemysłowieniem i gęstym zaludnieniem, co wpływa na popyt na energię elektryczną zarówno wśród gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorców. Liczba klientów Segmentu Dystrybucja to ponad 5,5 mln.

Sprzedaż

Grupa Kapitałowa TAURON jest drugim największym sprzedawcą energii elektrycznej w Polsce.

Poniższy wykres przedstawia podstawowe informacje na temat udziału poszczególnych grup energetycznych w zakresie sprzedaży energii elektrycznej do odbiorców końcowych według danych za 2016 r.

Rysunek nr 24. Sprzedaż energii elektrycznej do odbiorców końcowych – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.

Źródło: ARE, informacje spółek opublikowane na stronach internetowych

Grupa Kapitałowa TAURON była drugim, po Grupie Kapitałowej PGE, sprzedawcą energii elektrycznej w Polsce. Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej osiągnęła w 2016 r. poziom 32 TWh. W 2017 r. wolumen sprzedaży detalicznej energii elektrycznej osiągnął poziom ok. 34,9 TWh. Liczba klientów Segmentu Sprzedaż to ok. 5,4 mln.

W segmencie sprzedaży energii elektrycznej poszczególne grupy energetyczne związane są geograficznie przede wszystkim z obszarami, na których pełnią funkcję OSD – dotyczy to zwłaszcza klientów zaliczanych do gospodarstw domowych oraz małych firm. Szerszą i bardziej otwartą konkurencję pomiędzy grupami ogranicza utrzymanie obowiązku przedkładania do zatwierdzenia taryf dla gospodarstw domowych do Prezesa URE. Konieczność taryfikacji cen wpływa na ograniczone możliwości pozycjonowania cen w ofertach produktowych, a co za tym idzie, na ich atrakcyjność dla klientów. Ograniczenia te nie dotyczą klientów biznesowych i instytucjonalnych.

Wśród głównych konkurentów Grupy Kapitałowej TAURON w tym segmencie widoczny jest z jednej strony trend wzrostowy w zakresie wolumenu sprzedaży detalicznej, z drugiej strony trend spadkowy wyników, co może być efektem założeń przyjętych w strategiach rynkowych tych grup.

Poniższa tabela przedstawia główne źródła konkurencyjności.

Tabela nr 9. Źródła konkurencyjności

Lp.	Obszar Działalności	Obszar inicjatyw	Źródła konkurencyjności
1.	Wydobycie Wytwarzanie	1) Ograniczanie ryzyka cen i dostaw paliwa	1) Własne zasoby węgla – bezpieczeństwo dostaw paliwa i kontrola kosztów wydobycia
		2) Inwestycje w jednostki wytwórcze	2) Wysokosprawne jednostki wytwórcze o konkurencyjnym koszcie jednostkowym produkcji
		3) Koszty operacyjne	3) Poprawa efektywności operacyjnej
	OZE Ciepło	1) Koszty operacyjne	1) Poprawa efektywności operacyjnej
		2) Inwestycje w sieci ciepłownicze	2) Rozwijanie działalności regulowanej
2.	Dystrybucja	1) Koszty operacyjne	1) Wdrożenie docelowego modelu biznesowego
		2) Efektywność inwestycji	2) Współpraca z Prezesem URE w zakresie wynagradzania z inwestycji
		3) Poprawa wskaźników niezawodności sieci	3) Wdrożone systemy informatyczne, wyodrębnione procesy, czytelny podział odpowiedzialności
3.	Sprzedaż	1) Koszty operacyjne	1) Efektywnie alokowane koszty operacyjne
		2) Marża na sprzedaży, rozwijanie produktów dostosowanych do potrzeb klientów, rozwój w nowych Obszarach Biznesowych	2) Marka, obecna baza klientów, posiadane kanały sprzedaży, doświadczenie w zarządzaniu produktami oraz portfelem zakupowym

2.2. Czynniki istotne dla rozwoju

Najistotniejszy wpływ na działalność Grupy Kapitałowej TAURON wywierać będą, podobnie jak miało to miejsce w przeszłości, następujące czynniki:

Czynniki zewnętrzne:

- 1) sytuacja makroekonomiczna, szczególnie w Polsce, jak również sytuacja ekonomiczna obszaru, na którym Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi działalność, oraz na poziomie UE i gospodarki globalnej, w tym zmiany stóp procentowych, kursów walutowych itp., mające wpływ na wycenę aktywów i zobowiązań wykazywanych przez Spółkę w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 2) otoczenie polityczne, szczególnie w Polsce oraz na poziomie UE, w tym stanowiska i decyzje instytucji i urzędów administracji państwowej, np.: UOKiK, URE oraz Komisji Europejskiej,
- 3) zmiany regulacji dotyczących sektora energetycznego, a także zmiany w otoczeniu prawnym, w tym: prawa podatkowego, handlowego, ochrony środowiska,
- 4) wprowadzenie mechanizmu wynagradzania zdolności wytwórczych (tzw. rynek mocy) oraz decyzje co do przyszłego kształtu mechanizmów ORM i interwencyjnej rezerwy zimnej,
- 5) system wsparcia wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, skutkujący, z jednej strony, kosztami umorzenia „czerwonych” i „żółtych” certyfikatów u sprzedawców energii elektrycznej odbiorcom końcowym, z drugiej strony przychodami ze sprzedaży „czerwonych” i „żółtych” certyfikatów u wytwórców energii z kogeneracji. Obecny system wsparcia obowiązuje do końca 2018 r.; brak informacji o jego kształcie po 2018 r.,
- 6) nowy system wsparcia OZE, tzw. aukcje OZE,

- 7) sytuacja w sektorze elektroenergetycznym, w tym aktywność i działania konkurencji na rynku energetycznym,
- 8) liczba uprawnień do emisji CO₂ przyznanych nieodpłatnie, a także ceny nabywanych uprawnień – w sytuacji niedoboru darmowych uprawnień,
- 9) ceny energii elektrycznej na rynku hurtowym,
- 10) ceny sprzedaży energii elektrycznej i węgla oraz wynikające z przyjętego modelu regulacji działalności OSD taryfy dystrybucyjne, jako czynniki wpływające na wysokość przychodów,
- 11) ceny świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych i z kogeneracji,
- 12) ceny surowców energetycznych,
- 13) wymagania w zakresie ochrony środowiska,
- 14) nowe produkty pozaenergetyczne,
- 15) postęp naukowo-techniczny,
- 16) zapotrzebowanie na energię elektryczną i pozostałe produkty rynku energetycznego, z uwzględnieniem zmian wynikających z sezonowości i warunków pogodowych.

Zmiany ww. czynników zewnętrznych mogą stanowić przesłanki obligujące Grupę Kapitałową TAURON, zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości 36, do przeprowadzenia testów na utratę wartości aktywów. Wyniki tych testów mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON w perspektywie kolejnych okresów sprawozdawczych.

Czynniki wewnętrzne:

- 1) konsekwentna realizacja Strategii oraz osiąganie założonych efektów finansowych i niefinansowych,
- 2) działania w zakresie optymalizacji procesów we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON,
- 3) decyzje w zakresie realizacji kluczowych projektów inwestycyjnych,
- 4) warunki geologiczno-górnictwa wydobycia,
- 5) potencjalne awarie urządzeń, instalacji i sieci należących do Grupy Kapitałowej TAURON.

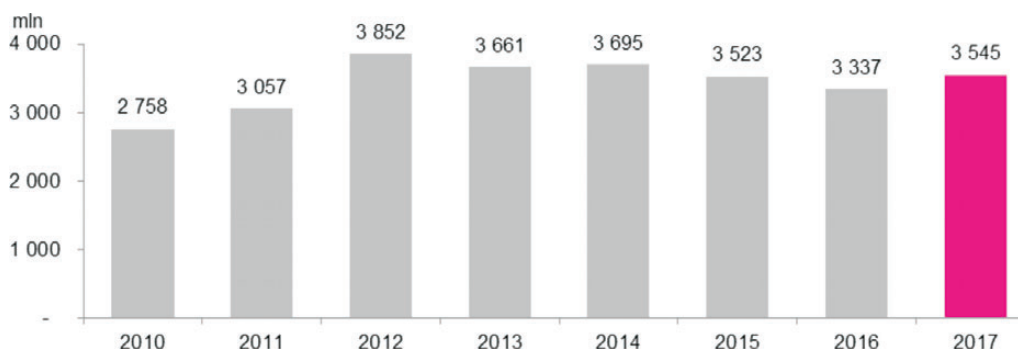
Działalność Grupy Kapitałowej TAURON cechuje się sezonowością, która dotyczy w szczególności produkcji, dystrybucji i sprzedaży ciepła, dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom indywidualnym oraz sprzedaży węgla odbiorcom indywidualnym dla celów grzewczych. Sprzedaż ciepła zależy od warunków atmosferycznych, w szczególności od temperatury powietrza, i jest większa w okresie jesienno-zimowym. Poziom sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom indywidualnym zależy od długości dnia, co powoduje, że sprzedaż energii elektrycznej tej grupie odbiorców jest z reguły niższa w okresie wiosenno-letnim, a wyższa w okresie jesienno-zimowym. Sprzedaż węgla dla odbiorców indywidualnych jest większa w okresie jesienno-zimowym. Sezonowość pozostałych obszarów działalności Grupy Kapitałowej TAURON jest niewielka.

Wpływ powyższych czynników na osiągnięte w 2017 r. wyniki finansowe został opisany w pkt 2.3 oraz w pkt 4 niniejszego sprawozdania. Efekty tego wpływu widoczne są zarówno w krótkiej, jak i dłuższej perspektywie.

2.3. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON

Poniższy rysunek przedstawia wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2010–2017.

Rysunek nr 25. EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2010–2017

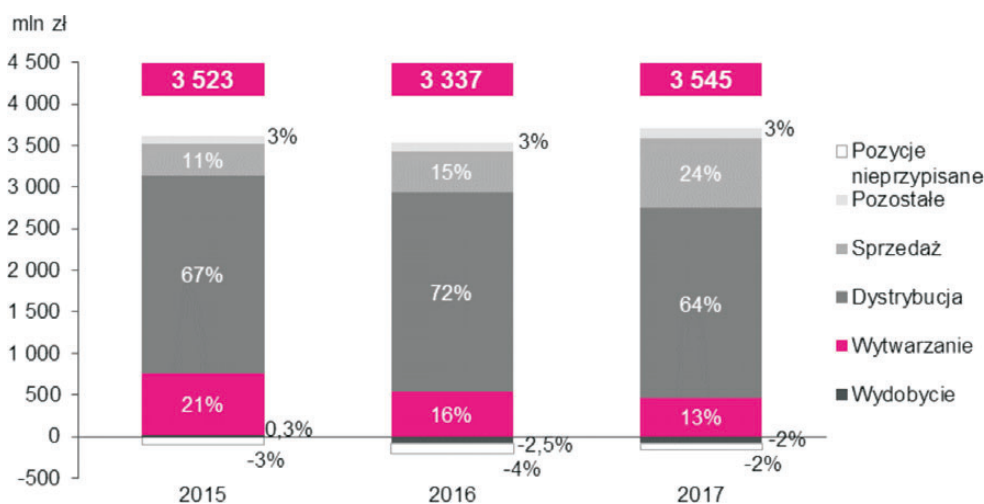
Poniższa tabela przedstawia wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na poszczególne segmenty działalności za lata 2015–2017. Dane dla poszczególnych segmentów nie obejmują wyłączeń konsolidacyjnych.

Tabela nr 10. Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności w latach 2015–2017

Lp.	EBITDA (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
1.	Wydobycie	(83 036)	(82 130)	9 137	–	(906)
2.	Wytwarzanie	463 974	545 311	754 751	85%	(81 337)
3.	Dystrybucja	2 282 685	2 394 812	2 372 129	95%	(112 127)
4.	Sprzedaż	841 222	490 005	380 405	172%	351 217
5.	Pozostałe	118 043	114 570	100 320	103%	3 473
6.	Pozycje nieprzypisane	(78 297)	(125 754)	(93 514)	–	47 457
EBITDA Razem		3 544 591	3 336 814	3 523 228	106%	207 777

Poniższy rysunek przedstawia strukturę EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017.

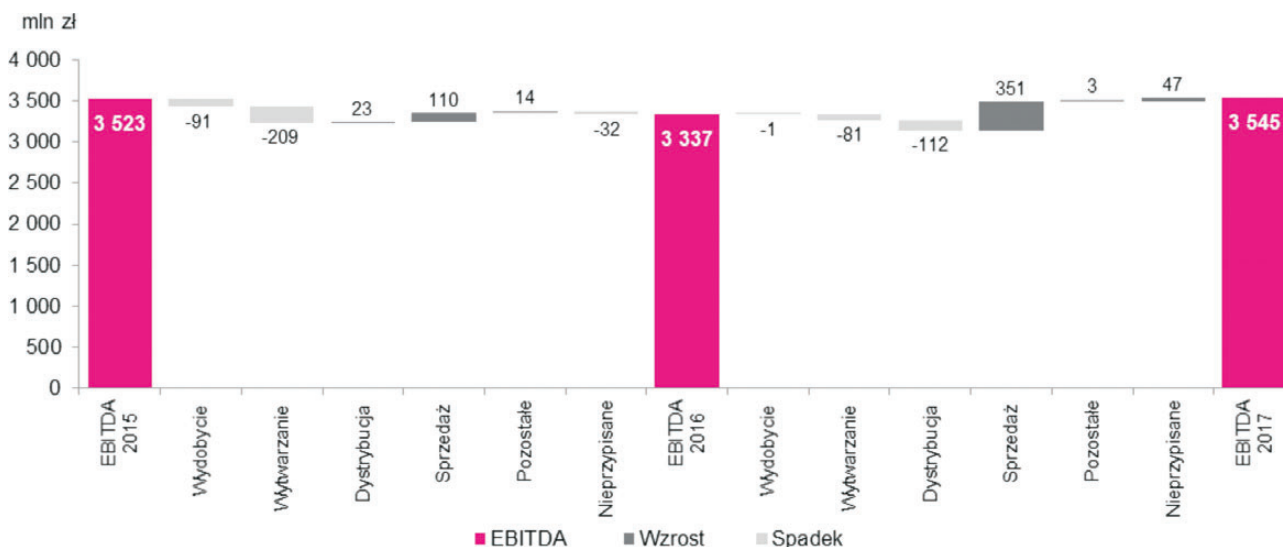
Rysunek nr 26. Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017

Największy udział w EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON mają Segmenty Dystrybucja, Wytwarzanie oraz Sprzedaż.

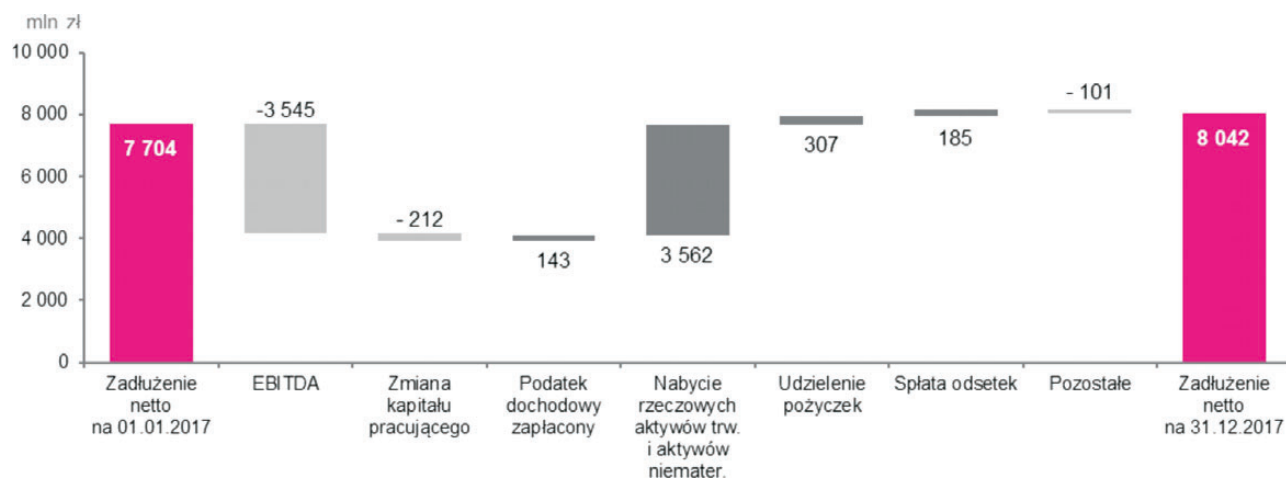
Poniższy rysunek przedstawia zmianę wyniku EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017.

Rysunek nr 27. Zmiana EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017

Przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.

Poniższy rysunek przedstawia przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.

Rysunek nr 28. Przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.**2.3.1. Segment Wydobywanie**

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Wydobywanie w latach 2015–2017.

Tabela nr 11. Wyniki Segmentu Wydobywanie w latach 2015–2017

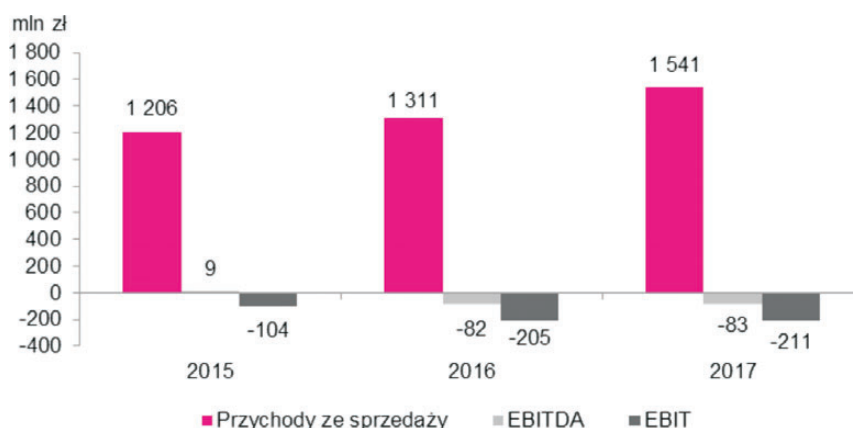
Wyszczególnienie (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
Wydobywanie					
Przychody ze sprzedaży	1 541 425	1 311 143	1 205 944	117,6%	230 282
węgiel – sortymenty grube i średnie	509 348	346 251	346 778	147,1%	163 097
węgiel energetyczny	973 549	918 647	836 772	106,0%	54 902
pozostałe przychody	58 528	46 245	22 394	126,6%	12 283
Zysk operacyjny	(211 070)	(205 163)	(104 328)	-	(5 907)
Amortyzacja i odpisy	128 034	123 033	113 465	104,1%	5 001
EBITDA	(83 036)	(82 130)	9 137	-	(906)

Wyniki operacyjne EBIT oraz EBITDA Segmentu Wydobywanie ukształtowały się w 2017 r. na poziomie zbliżonym do 2016 r. Na wyniki finansowe tego segmentu wpłynęły następujące czynniki:

- 1) sprzedaż wyższego wolumenu każdego z sortymentów średnio o 12%,
- 2) wyższa przeciętna cena sprzedawanych produktów o 6,7%,
- 3) wyższy jednostkowy koszt produkcji węgla handlowego w związku z wyższymi kosztami usług górniczych, kosztami pracy w konsekwencji wypłaty premii jednorazowej, zużycia w 2017 r. większej ilości węgla kupionego z rynku do przerobu oraz zrealizowania wolumenu produkcji węgla handlowego na poziomie nieznacznie wyższym niż w 2016 r.,
- 4) sprzedaż w 2017 r. znacznej części węgla z zapasów, co spowodowało ujęcie w tym okresie wartości zapasów w koszcie własnym. Nadwyżka sprzedaży nad zrealizowaną produkcją w okresie sprawozdawczym wyniosła 323 tys. Mg. W analogicznym okresie 2016 r. miała miejsce sytuacja odwrotna i część niesprzedanej produkcji (304 tys. Mg) została alokowana na zapasie oraz sprzedana w kolejnych okresach.

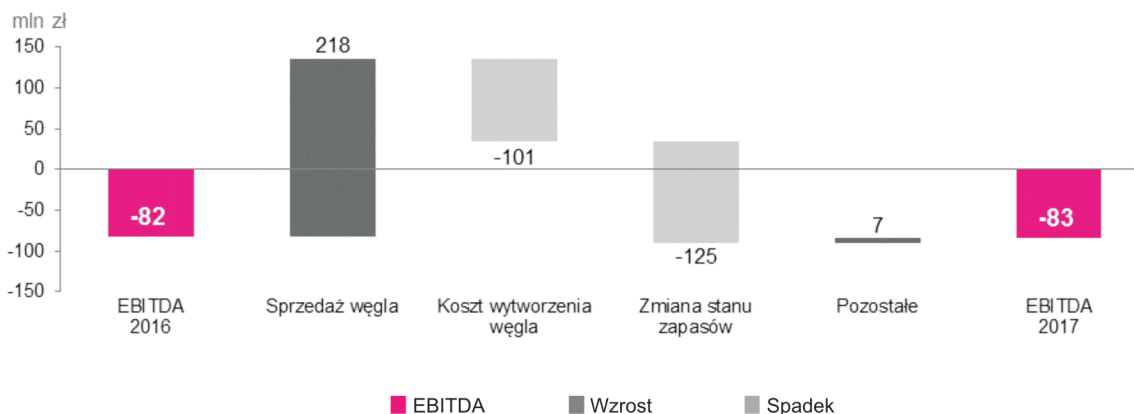
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Wydobywanie za lata 2015–2017.

Rysunek nr 29. Dane finansowe Segmentu Wydobywanie za lata 2015–2017

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Wydobywanie wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 30. Wynik EBITDA Segmentu Wydobywanie

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównym celem dla Segmentu Wydobywanie określonym w ramach Strategii jest: stabilne dostarczanie konkurencyjnego kosztowo i odpowiedniego pod względem jakości paliwa dla Grupy Kapitałowej TAURON oraz rozwój oferty produktowej i maksymalizacja masy marży ze sprzedaży pozostałych produktów.

Cele wyznaczone w Strategii są realizowane poprzez wdrożenie inicjatyw strategicznych, obejmujących m.in.: optymalizację kosztów i nakładów inwestycyjnych, wzbogacanie trójproduktowe w ZG Sobieski i ZG Janina oraz rozbudowę linii do paczkowania ekogroszku.

Główne inwestycje

W Segmencie Wydobywanie w 2017 r. poniesiono ogółem ok. 166 mln zł nakładów inwestycyjnych, w tym na następujące strategiczne projekty inwestycyjne:

- 1) 13 mln zł na budowę szybu „Grzegorz” wraz z budową infrastruktury i wyrobiskami towarzyszącymi,
- 2) 41 mln zł na budowę poziomu 800 m w ZG Janina,
- 3) 38 mln zł na program inwestycyjny w ZG Brzeszcze.

Pozostałe nakłady w Segmencie Wydobywanie ponoszone są na przygotowanie i obsługę wydobycia (głównie zakup maszyn i urządzeń, drażnienie wyrobisk, przygotowanie ścian).

Perspektywy rozwoju

Aktualna sytuacja w branży wydobywczej węgla kamiennego, tym integracja aktywów Polskiej Grupy Górniczej, problemy logistyczne i wpływ czynników geologicznych spowodowała spadek wydobycia węgla kamiennego, co przełożyło się na niskie zapasy surowca na przykopalnianych składowiskach i wzrost cen surowca. Na 2018 r.

analitycy prognozują popyt na węgiel kamienny na stabilnym poziomie. Przy niskim wydobyciu może przełożyć się to na wzrost ceny węgla na rynku, a w konsekwencji możliwy wzrost cen energii elektrycznej. W 2017 r. ceny węgla energetycznego wzrosły o 8%, czego główną przyczyną była niska podaż wynikająca ze spadków cen w latach 2014–2016 i tym samym ograniczenia inwestycji w tym okresie. Niski poziom podaży węgla kamiennego na lokalnym rynku, może się to przyczynić do wzrostu importu węgla, co również wpłynie na poziom cen. Najbliższy okres będzie okresem trudnym i wymagającym także ze względu na niekorzystne perspektywy tego paliwa w polityce energetycznej UE.

Wyzwaniem dla obszaru będą: kształt polityki paliwowo-energetycznej kraju, kierunki rozwoju wskazane w „Programie dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce”, opublikowanego w styczniu 2018 r., a także rozporządzenie o jakości paliw.

Strategia zakłada, że planowane inicjatywy strategiczne i realizowane projekty inwestycyjne pozwolą na to, aby Segment Wydobycie Grupy Kapitałowej TAURON umacniał swoją pozycję oraz zapewniał paliwo węglowe spółkom Grupy Kapitałowej TAURON, tym samym mitygując ryzyko wzrostu cen tego surowca na rynku zewnętrznym.

Zgodnie ze Strategią, główne kierunki działań w Segmencie Wydobycie obejmują:

- 1) kontynuację projektów inwestycyjnych w ZG Janina i Sobieski,
- 2) realizację programu inwestycyjnego w ZG Brzeszcze,
- 3) optymalizację kosztów i nakładów celem utrzymania pozycji TAURON Wydobycie jako drugiego (po kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.) najbardziej efektywnego kosztowo wytwórcy węgla w Polsce,
- 4) budowę portfela produktów dostosowanych do potrzeb wewnętrznych, w tym zapewnienie dostaw węgla dla jednostek wytwórczych Grupy Kapitałowej TAURON na poziomie 70–80% zapotrzebowania;
- 5) rozwój oferty produktowej poza Grupę Kapitałową TAURON.

Inwestycje realizowane przez Grupę Kapitałową TAURON w Segmencie Wydobycie nakierowane są na wzrost wydajności oraz zwiększenie udziału węgla z własnych kopalń w strukturze zakupów Grupy Kapitałowej TAURON. Efekty działań wspierających podniesienie efektywności tego segmentu będą odzwierciedlone w jego wynikach finansowych i operacyjnych w okresach następnych.

2.3.2. Segment Wytwarzanie

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Wytwarzanie w latach 2015–2017.

Tabela nr 12. Wyniki Segmentu Wytwarzanie w latach 2015–2017

Wyszczególnienie (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
Wytwarzanie					
Przychody ze sprzedaży	4 528 480	4 356 101	5 376 280	104,0%	172 379
energia elektryczna	3 486 458	3 101 505	4 021 274	112,4%	384 953
ciepło	873 929	861 029	814 045	101,5%	12 900
prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej	114 840	335 673	480 698	34,2%	(220 833)
pozostałe przychody	53 253	57 894	60 263	92,0%	(4 641)
Zysk operacyjny	16 595	(752 813)	(3 477 076)	–	769 408
Amortyzacja i odpisy	447 379	1 298 124	4 231 827	34,5%	(850 745)
EBITDA	463 974	545 311	754 751	85,1%	(81 337)

W 2017 r. przychody ze sprzedaży w Segmencie Wytwarzanie były wyższe o 4% w porównaniu do 2016 r. za sprawą wyższych przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i ciepła (głównie ze względu na wyższe wolumeny sprzedaży). Niższe przychody ze sprzedaży praw majątkowych do świadectw pochodzenia energii elektrycznej są pochodną niższego wolumenu sprzedaży i niższej ceny PMOZE.

Na poziom uzyskanych wyników wpłynęły następujące czynniki:

- 1) niższa marża na energii elektrycznej – głównie ze względu na niższą cenę sprzedaży energii r/r,
- 2) niższa cena i wolumen praw majątkowych z OZE – efekt nadpodaży PMOZE na rynku oraz zmniejszenia produkcji jednostek biomasowych,

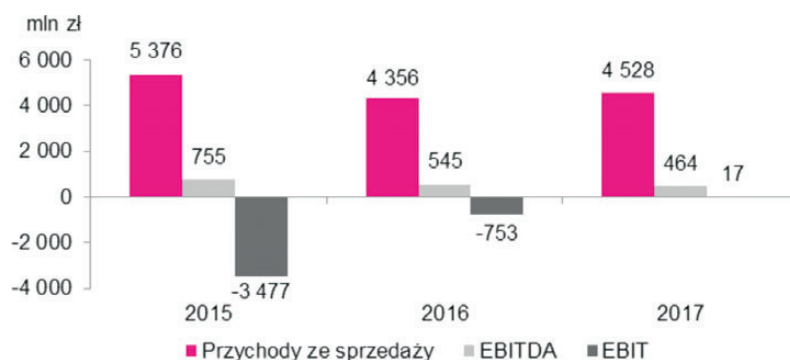

- 3) wyższa marża na ciepłe – wyższy wolumen sprzedaży ciepła i usług przesyłowych (efekt niższej temperatury zewnętrznej w okresie grzewczym (2016 r.: 4,0°C, 2017 r.: 3,6°C) oraz wyższa stawka za usługi przesyłowe,
- 4) niższe koszty rezerwy CO₂ – co jest wypadkową: większej ilości uprawnień nieodpłatnych, wyższego wolumenu emisji CO₂ (efekt wyższej produkcji energii elektrycznej i ciepła) oraz niższych cen kontraktacji terminowej CO₂ r/r,
- 5) pozostałe – głównie wyższe koszty podatku od nieruchomości od farm wiatrowych, koszty premii jednorazowych dla pracowników, wyższe koszty rezerwy na Program Dobrowolnych Odejść, większy zakres remontów bieżących i wyższe koszty szkód elektrycznych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON ujęła odpisy aktualizujące oraz rozwiązanie utworzonych wcześniej odpisów rzeczowych aktywów trwałych będących wynikiem testów na utratę wartości aktywów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz 30 czerwca 2017 r. Wyniki przeprowadzonych testów wykazały, iż część aktywów Segmentu Wytwarzanie należy objąć dodatkowym odpisem w kwocie 658,7 mln zł. Przeprowadzone testy wykazały też zasadność odwrócenia odpisów w tym Segmencie na kwotę 628,2 mln zł.

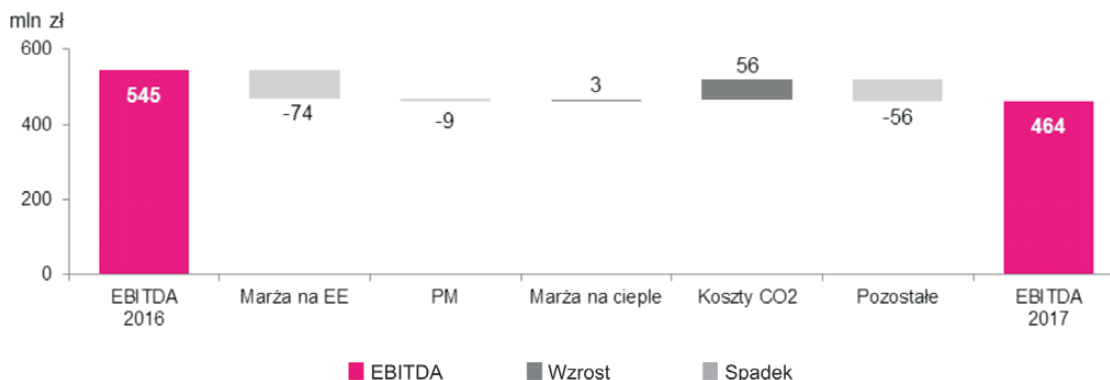
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Wytwarzanie za lata 2015–2017.

Rysunek nr 31. Dane finansowe Segmentu Wytwarzanie za lata 2015–2017

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Wytwarzanie wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 32. Wynik EBITDA Segmentu Wytwarzanie

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównymi celami dla Segmentu Wytwarzanie określonymi w ramach Strategii są:

- 1) dla spółki TAURON Wytwarzanie: zatrzymanie utraty wartości aktywów i unowocześnienie floty,
- 2) dla spółki TAURON EKOENERGIA: podniesienie rentowności posiadanych aktywów wytwórczych i przygotowanie opcji na zyskowny rozwój obszaru,
- 3) dla spółki TAURON Ciepło: rozwój sprzedaży i dystrybucji ciepła.

Cele wyznaczone w Strategii są realizowane poprzez wdrożenie inicjatyw strategicznych, obejmujących m.in.: optymalizację kosztów i nakładów inwestycyjnych, optymalizację zatrudnienia, optymalizację majątku produkcyjnego oraz sprzedaż zbędnych aktywów nieprodukcyjnych oraz projekty inwestycyjne wpływające na unowocześnienie floty wytwórczej (blok 910 MW w Elektrowni Jaworzno, blok 450 MW w Elektrociepłowni Stalowa Wola).

Głównym kierunkiem strategicznym wyznaczonym dla aktywów konwencjonalnych Segmentu Wytwarzanie jest uzyskanie efektywności ekonomicznej lub trwałe wyłączenie z eksploatacji. Działania w ramach tego obszaru będą się koncentrowały m.in. na dokończeniu budowy bloku węglowego w Jaworznie o mocy 910 MW, w tym realizacji projektu z partnerem strategicznym poprzez sprzedaż części udziałów przy zachowaniu kontroli. W 2018 r. zostanie wypracowana kierunkowa koncepcja związana z dostosowaniem jednostek wytwórczych Grupy Kapitałowej TAURON do konkluzji BAT. Prace analityczne powinny dać rekomendacje najlepszego scenariusza działania, tj. zakresu modernizacji (dostosowania) jednostek wytwórczych wraz z koniecznymi nakładami lub możliwości ewentualnego uzyskania odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych.

W zakresie OZE przygotowywane są opcje dla rozwoju instalacji OZE przy założeniu korzystnego systemu wsparcia oraz wypracowania rentownego modelu ich działania.

W zakresie wytwarzania, dystrybucji i obrotu ciepłem istotnymi działaniami jest rozwój wytwarzania, dystrybucji i sprzedaży ciepła, w szczególności realizacja Programu Likwidacji Niskiej Emisji, poszukiwanie rozwiązań w obszarze kogeneracji wielopaliwowej oraz poprawę poziomu wykorzystania istniejącej infrastruktury.

Główne inwestycje

W Segmencie Wytwarzanie w 2017 r. poniesiono ogółem 1 516 mln zł nakładów inwestycyjnych, w tym na następujące przedsięwzięcia inwestycyjne:

- 1) 1 278 mln zł na budowę bloku węglowego o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III,
- 2) 16 mln zł na inwestycje związane z rozwojem i utrzymaniem sieci ciepłowniczych,
- 3) 17 mln zł na przyłączenia nowych obiektów.

Ponadto poniesiono ok. 77 mln zł na nakłady odtworzeniowe i komponenty remontowe w TAURON Wytwarzanie. Oprócz powyższych inwestycji realizowana jest inwestycja w Stalowej Woli z udziałem partnera strategicznego PGNiG. TAURON i PGNiG posiadają po 50% udziałów w spółce celowej realizującej projekt obejmujący budowę bloku gazowo-parowego o mocy 449 MWe wraz z członem ciepłowniczym o mocy 240 MWt. W styczniu 2016 r. odstąpiono od kontraktu z głównym wykonawcą firmą Abener Energia S.A. W marcu 2017 r., dzięki spłacie dotychczasowych instytucji finansujących projekt, weszły w życie podpisane aneksy do umowy gazowej, elektrycznej, porozumienie restrukturyzujące projekt. Uzgodniono i podjęto decyzję o budowie rezerwowego źródła ciepła. Finalizowane są rozmowy z instytucjami finansującymi w zakresie pozyskania nowego, bardziej korzystnego finansowania. W wyniku przeprowadzenia szeregu analiz, m.in. z uwagi na poziom zaawansowania inwestycji zdecydowano się na formułę menedżera kontraktu (EPCM). Do realizacji EPCM wybrano konsorcjum firm Energopomiar Gliwice – Energoprojekt Katowice. Zakończenie realizacji tej inwestycji planowane jest na 2019 r. Przewidywane nakłady inwestycyjne na projekt (bez kosztów finansowych) wynoszą ok. 411 mln zł (z tego ok. 165 mln zł planowane jest do poniesienia w 2018 r.). Do końca 2017 r. poniesiono nakłady w wysokości 984 mln zł.

Perspektywy rozwoju

Dostępne prognozy i analizy na najbliższy rok zakładają wzrost krajowej produkcji energii elektrycznej, w tym także produkcji z OZE oraz wzrost cen kontraktów na rynku hurtowym: energii elektrycznej, certyfikatów i cen EUA. Branża wytwórcza w najbliższym czasie będzie musiała zmierzyć się także z niekorzystną sytuacją na rynku pracy. W związku z dostrzegalnym problemem luki pokoleniowej na rynku brakuje wyspecjalizowanych pracowników, co przekłada się na pracę producentów energii elektrycznej i ciepła.

Analitycy prognozują wzrost mocy wytwórczych OZE i ich kluczowy udział w produkcji energii elektrycznej na rynku (głównie wiatru), co stanowi wyzwanie dla sieci i stabilności dostaw energii elektrycznej. Duże zainteresowanie obszarem OZE, poparte polityką UE, może mieć przełożenie na inwestycje, w tym okazje akwizycyjne w obszarze OZE.

Rosnący udział niestabilnych źródeł wytwórczych i zmniejszenie wolumenów produkcji z konwencjonalnych jednostek wytwórczych (wynikające m.in. z wieku oraz niskiej sprawności) znacząco przekłada się na bezpieczeństwo energetyczne kraju. W najbliższych latach kluczową kwestią pozostanie zapewnienie bezpieczeństwa pracy KSE, w tym celu wprowadzono w Polsce rynek mocy, który powinien pozwolić na uzyskanie dodatkowego źródła przychodów przez jednostki wytwórcze na niezbędne inwestycje i modernizację aktywów.

Na rynku ciepła, polityka kraju ukierunkowana na poprawę jakości powietrza, może przełożyć się na istotny wzrost inwestycji i rozwój tego obszaru.

2.3.3. Segment Dystrybucja

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Dystrybucja w latach 2015–2017.

Tabela nr 13. Wyniki Segmentu Dystrybucja w latach 2015–2017

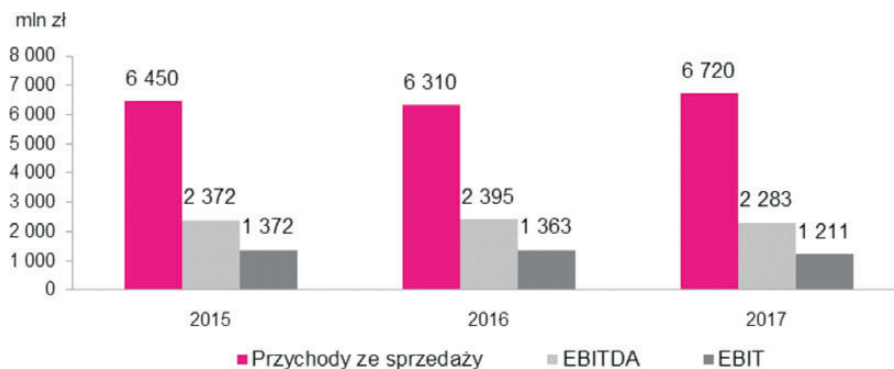
Wyszczególnienie (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
Dystrybucja					
Przychody ze sprzedaży	6 719 943	6 310 216	6 450 274	106,5%	409 727
<i>usługi dystrybucyjne</i>	<i>6 311 594</i>	<i>5 892 510</i>	<i>6 022 144</i>	<i>107,1%</i>	<i>419 084</i>
<i>opłaty przyłączeniowe</i>	<i>114 112</i>	<i>103 636</i>	<i>125 698</i>	<i>110,1%</i>	<i>10 476</i>
<i>konserwacja oświetlenia ulicznego</i>	<i>115 265</i>	<i>116 462</i>	<i>116 042</i>	<i>99,0%</i>	<i>(1 197)</i>
<i>pozostałe przychody</i>	<i>178 972</i>	<i>197 608</i>	<i>186 389</i>	<i>90,6%</i>	<i>(18 636)</i>
Zysk operacyjny	1 210 925	1 363 236	1 371 577	88,8%	(152 311)
Amortyzacja i odpisy	1 071 760	1 031 576	1 000 552	103,9%	40 184
EBITDA	2 282 685	2 394 812	2 372 129	95,3%	(112 127)

W 2017 r. Segment Dystrybucja, w porównaniu do 2016 r., zanotował wzrost przychodów o 6,5% oraz zmianę wyników na poziomie operacyjnym EBIT i EBITDA odpowiednio o (11,2)% i (4,7)%. Na dynamikę wyników wpłynęły poniższe przyczyny:

- 1) wzrost średniej stawki sprzedaży usługi dystrybucyjnej do odbiorców końcowych, w każdej grupie taryfowej, głównie jako efekt wzrostu stawek opłat przejściowej i OZE,
- 2) wzrost dostaw do odbiorców w każdej grupie, a w szczególności wśród odbiorców w grupie A oraz B, w efekcie korzystnej koniunktury gospodarczej, wzrostu produkcji, oraz ograniczenia własnej generacji,
- 3) wzrost kosztów zakupu usług przesyłowych, jako skutek wyższej opłaty przejściowej oraz opłaty OZE (brak w 2016 r.),
- 4) spadek kosztów zakupu energii elektrycznej na pokrycie różnicy bilansowej uzyskany dzięki obniżeniu wolumenu zakupu,
- 5) niższy wskaźnik strat sieciowych r/r w ujęciu księgowym, m.in. w związku z prowadzeniem „Programu działań w celu ograniczenia strat energii elektrycznej”,
- 6) wzrost przychodów z opłat za ponadnormatywny pobór energii biernej, gdzie głównym parametrem pozytywnego odchylenia w stosunku do ubiegłego roku jest wzrost ceny energii na rynku konkurencyjnym,
- 7) spadek przychodów z tytułu usuwania kolizji, głównie jako efekt przesunięcia realizacji zadań na 2018 r.,
- 8) poniesienie kosztów w związku z realizacją Programu Poprawy Niezawodności Sieci w 2017 r oraz koszty premii jednorazowej,
- 9) rezerwa aktuarialna – zdarzenie jednorazowe z grudnia 2016 r. polegające na rozwiązaniu rezerwy aktuarialnej związane z ujednoczeniem Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy w spółkach Segmentu Dystrybucja,
- 10) wzrost kosztów podatków i opłat w wyniku realizowanych inwestycji, wzrostu wartości majątku sieciowego oraz wyższej rezerwy z tytułu służebności przesyłu ustanowionej na terenie Lasów Państwowych.

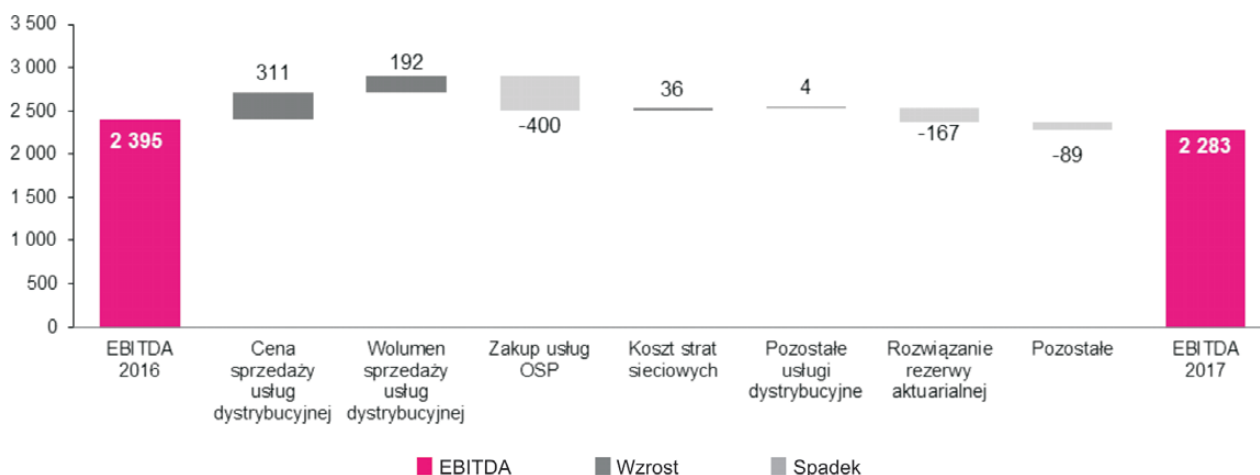
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Dystrybucja za lata 2015–2017.

Rysunek nr 33. Dane finansowe Segmentu Dystrybucja za lata 2015–2017

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Dystrybucja wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 34. Wynik EBITDA Segmentu Dystrybucja

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównym celem Segmentu Dystrybucja określonym w ramach Strategii jest utrzymanie pozycji lidera na rynku polskim w dziedzinie bezpieczeństwa i efektywności funkcjonowania sieci.

Założony cel będzie realizowany poprzez kluczowe inicjatywy strategiczne: Program „Jedna Dystrybucja”, na który składają się projekty optymalizujące procesy działania w spółce; działania wpływające na poprawę zadowolenia klientów i jednocześnie poprawę wizerunku firmy; program elektryczna mobilność i systemy magazynowania. Segment Dystrybucja realizuje istotne projekty inwestycyjne związane z modernizacją i odbudową sieci.

Główne inwestycje

W Segmencie Dystrybucja w 2017 r. poniesiono ogółem 1 693 mln zł nakładów inwestycyjnych. Główne kierunki inwestowania to:

- 1) 610 mln zł na inwestycje związane z przyłączeniem nowych odbiorców,
- 2) 865 mln zł na inwestycje związane z modernizacją i odtworzeniem sieci.

Ponadto, w 2017 r. poniesiono nakłady na realizację następujących Projektów Inwestycyjnych: *System Zarządzania Majątkiem Sieciowym* (ok. 16 mln zł), *Budowa Centrum Zarządzania Siecią w Krakowie* (ok. 31 mln zł). Poniesiono również nakłady w łącznej wysokości ok. 150 mln zł na: łączność i informatykę, budynki i budowle, środki transportu, modernizację oświetlenia ulicznego.

Perspektywy rozwoju

Segment Dystrybucja musi dostosować swoje inwestycje do wymagań związanych z regulacją jakościową URE. Kontynuowane będą działania ukierunkowane na zapewnienie niezawodności dostaw energii elektrycznej oraz uproszczenie procedur związanych z przyłączeniami nowych odbiorców. Realizowane inwestycje muszą pozwolić na dostosowanie majątku dystrybucyjnego spółki do rosnącej ilości energii generowanej przez źródła odnawialne,

a także na przygotowanie sieci do współpracy z infrastrukturą do ładowania pojazdów elektrycznych. Rozwój spółki w zakresie inteligentnych sieci oraz liczników pozwoli wprowadzić dodatkowe funkcjonalności zarówno po stronie dystrybutora, jak i klienta. Na rozwój Segmentu w znaczny sposób wpłyną kompetencje w zakresie pozyskiwania środków pomocowych, zarówno dla poprawy bezpieczeństwa, jak i prowadzonych prac badawczo-rozwojowych.

Należy mieć na uwadze, że wyzwania te będą realizowane na rynku regulowanym, który uzależnia działania Segmentu od wprowadzanych przez Prezesa URE nowych elementów polityki regulacyjnej OSD i związanych z nimi ryzyk, tj. zaktualizowanego podejścia do średnioważonego kosztu kapitału, współczynników korekcyjnych poprawy efektywności przedsiębiorstw w zakresie kosztów operacyjnych oraz poziomu różnicy bilansowej, kontynuowania regulacji jakościowej. Znaczącą zmianą dla Segmentu jest wprowadzenie tzw. taryfy antysmogowej. Prezes URE zatwierdził nową taryfę TAURON Dystrybucja obowiązującą do 31 grudnia 2018 r. Zmiana taryfy polega na utworzeniu odrębnej grupy taryfowej, z obniżoną stawką zmienną dla odbiorców zużywających energię elektryczną na potrzeby gospodarstw domowych, w celu stymulowania tych odbiorców do zużywania większej ilości energii elektrycznej w godzinach nocnych, tj. od 22⁰⁰ do 6⁰⁰.

2.3.4. Segment Sprzedaż

Poniższa tabela przedstawia wyniki Segmentu Sprzedaż w latach 2015–2017.

Tabela nr 14. Wyniki Segmentu Sprzedaż w latach 2015–2017

Wyszczególnienie (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
Sprzedaż					
Przychody ze sprzedaży	13 567 887	14 016 190	15 873 355	96,8%	(448 303)
<i>energia elektryczna, w tym</i>	<i>8 740 196</i>	<i>8 814 692</i>	<i>10 357 041</i>	<i>99,2%</i>	<i>(74 496)</i>
<i>przychody ze sprzedaży detalicznej energii elektrycznej</i>	<i>7 554 291</i>	<i>7 145 644</i>	<i>8 111 002</i>	<i>105,7%</i>	<i>408 647</i>
<i>uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych</i>	<i>336 566</i>	<i>363 500</i>	<i>94 086</i>	<i>92,6%</i>	<i>(26 934)</i>
<i>paliwa</i>	<i>1 024 912</i>	<i>1 583 672</i>	<i>1 972 403</i>	<i>64,7%</i>	<i>(558 759)</i>
<i>usługa dystrybucyjna (przeniesiona)</i>	<i>3 400 487</i>	<i>3 183 232</i>	<i>3 377 473</i>	<i>106,8%</i>	<i>217 255</i>
<i>pozostałe przychody, w tym usługi handlowe</i>	<i>65 725</i>	<i>71 094</i>	<i>72 353</i>	<i>92,4%</i>	<i>(5 369)</i>
Zysk operacyjny	832 216	479 374	369 529	173,6%	352 842
Amortyzacja i odpisy	9 006	10 631	10 876	84,7%	(1 625)
EBITDA	841 222	490 005	380 405	171,1%	351 217

Przychody ze sprzedaży w 2017 r. osiągnęły poziom niższy o 3,2% w porównaniu z 2016 r. głównie za sprawą niższych przychodów ze sprzedaży paliw oraz energii elektrycznej. Niższe przychody ze sprzedaży energii elektrycznej są efektem niższych przychodów ze sprzedaży hurtowej energii elektrycznej w wyniku niższego wolumenu sprzedaży energii elektrycznej (o 2,1 TWh), przy jednoczesnym wzroście przychodów ze sprzedaży detalicznej energii elektrycznej o 5,7%, który wynikał ze wzrostu wolumenu sprzedaży (o 2,9 TWh). Efektem wyższego wolumenu sprzedaży detalicznej są wyższe przychody ze sprzedaży usługi dystrybucyjnej. Spadek przychodów ze sprzedaży paliw wynika ze zmiany modelu organizacji dostaw węgla oraz niższych przychodów ze sprzedaży gazu ziemnego (niższy wolumen sprzedaży).

Wynik operacyjny EBIT oraz EBITDA ukształtował się w 2017 r. na poziomie wyższym niż w 2016 r. na co wpływ miało m.in. rozwiązanie w I półroczu 2017 r. rezerwy na ECSW oraz wypowiedzenie umów długoterminowych na zakup PMOZE. Na poziom uzyskanych wyników wpłynęły następujące czynniki:

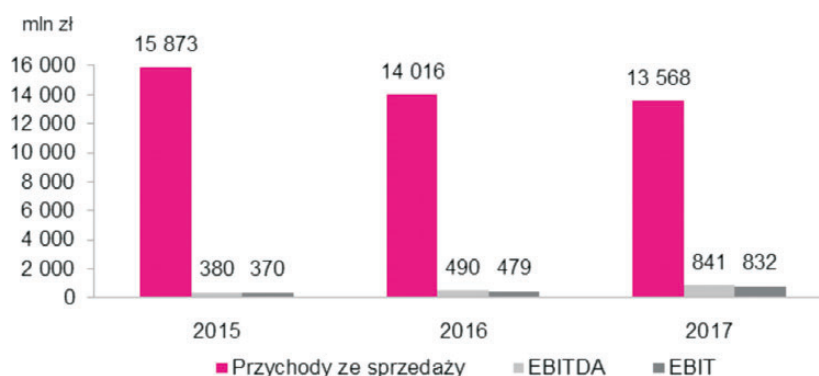
- 1) Wolumen i ceny energii – ujemny wpływ na wynik spowodowany jest niższą ceną sprzedaży energii elektrycznej przy jednoczesnym wzroście wolumenu sprzedaży detalicznej energii elektrycznej. Wyższe tempo spadku ceny sprzedaży względem spadku cen zakupu wynika m.in. ze spadku cen sprzedaży do klientów biznesowych w związku z niskimi rynkowymi cenami PMOZE. Na spadek cen sprzedaży miała wpływ również obniżka taryfy G w TAURON Sprzedaż o 5% r/r.
- 2) Ceny praw majątkowych – dodatni wpływ na wynik poprzez wykorzystanie sprzyjającej sytuacji rynkowej, głównie w zakresie certyfikatów „zielonych” (realizacja zakupu PMOZE po niższych cenach) oraz jednocześnie zmiana regulacji w zakresie kalkulacji praw majątkowych dotyczących efektywności energetycznej,
- 3) Obowiązek umorzenia praw majątkowych – ujemny wpływ na wynik jako skutek wzrostu poziomu obowiązku r/r: dla PMOZE w I półroczu 2017 r. z 15,00% do 15,40% oraz w II półroczu 2017 r. z 14,35% do 15,40%, dla PMMET

z 1,5% do 1,8%, dla PMGM z 6,00% do 7,00% oraz wprowadzenie PMOZE-BIO w I półroczu 2017 r. 0,60% (w I półroczu 2016 r. nie było obowiązku), a w II półroczu 2017 r. zmiana z 0,65% na 0,60%,

- 4) Rozwiązanie rezerwy na umowy rodzące obciążenia ze wspólnym przedsięwzięciem (ECSW) wpłynęło na zwiększenie wyniku finansowego Segmentu Sprzedaż o 203 mln zł na skutek wejścia w życie Porozumienia zawartego pomiędzy TAURON i PGNiG w zakresie umowy gazowej i elektrycznej oraz aneksów do wieloletnich umów sprzedaży gazu i energii elektrycznej dotyczących projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli,
- 5) Pozostałe produkty handlowe – marże osiągnięte na pozostałych produktach handlowych (głównie spadek marży na sprzedaży gazu ziemnego w wyniku niższego wolumenu sprzedaży),
- 6) Pozostałe – ujęty wyższy wynik na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyższe koszty sprzedaży.

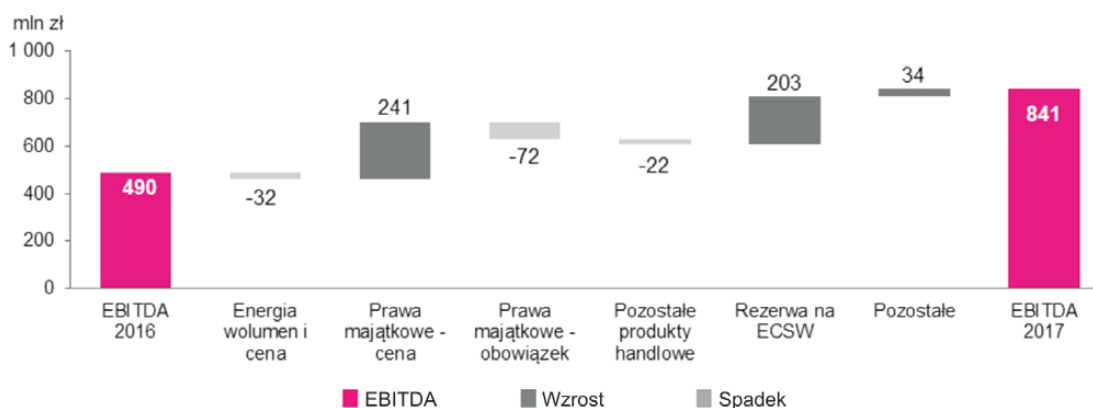
Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Segmentu Sprzedaż za lata 2015–2017.

Rysunek nr 35. Dane finansowe Segmentu Sprzedaż za lata 2015–2017

Poniższy rysunek przedstawia wynik EBITDA Segmentu Sprzedaż wraz z istotnymi czynnikami wpływającymi na zmianę r/r.

Rysunek nr 36. Wynik EBITDA Segmentu Sprzedaż

Cele i inicjatywy strategiczne

Głównym celem dla Segmentu Sprzedaż określonym w ramach Strategii jest: osiągnięcie pozycji lidera w relacjach z klientami poprzez wysoką jakość obsługi oraz przywództwo produktowe.

Cele wyznaczone w Strategii są realizowane poprzez wdrożenie inicjatyw strategicznych, obejmujących m.in.: wzrost potencjału sprzedażowego poprzez przekształcenie kanałów obsługi w zintegrowane kanały kontaktu z klientami nakierowane na sprzedaż i doradztwo produktowe, wzrost wartości sprzedaży produktów i usług do klientów masowych poprzez rozwój oferty produktowej oraz technik sprzedaży, rozwój produktów i budowę kanałów kontaktu w zakresie produktów specjalistycznych oraz oferty partnerskiej skierowanych do segmentu klientów masowych, jak również do klientów biznesowych, wzmocnienie ekspansji i optymalizacji marż sprzedażowych w segmentach biznesowych.

Główne inwestycje

W Segmencie Sprzedaż w 2017 r. poniesiono ogółem 1 mln zł nakładów inwestycyjnych.

Perspektywy rozwoju

Rosnąca konkurencja w segmencie sprzedaży energii elektrycznej, jak również wymagająca sytuacja na rynku hurtowym energii elektrycznej, prowadzi do spadku wolumenów sprzedaży oraz do erozji marży. Działania konkurencji oraz rosnące oczekiwania klientów wpływają na rozwijanie oferty produktowej oraz utrzymanie najwyższych standardów obsługi klienta. Rosnąca świadomość klientów wpływa na wzrost wymagań, zarówno w zakresie oferowanych produktów, jak i szybkości oraz jakości obsługi. W tym zakresie Grupa Kapitałowa TAURON systematycznie rozwija ofertę produktową, dopasowując ją do oczekiwań klientów indywidualnych i biznesowych oraz rozwija kanały komunikacji, zarówno na poziomie platform cyfrowych, jak i kontaktów bezpośrednich. Modernizacja i rozwój tradycyjnej sieci obsługi klienta odpowiada na oczekiwania tej części społeczeństwa, która nie jest gotowa na technologie informatyczne.

Konkurenci TAURON również oferują na rynku szeroką ofertę produktów, które często są bardzo zbliżone (fotowoltaika, klimatyzacja, fachowiec, itp.). Przy zbliżonych ofertach cenowych walka o klienta będzie się toczyć na poziomie nowatorskich propozycji produktów i usług, w szczególności na płaszczyźnie platform komunikacji z klientem i jakości obsługi.

2.3.5. Pozostała działalność

Poniższa tabela przedstawia wyniki segmentu Pozostała działalność w latach 2015–2017.

Tabela nr 15. Wyniki segmentu Pozostała działalność w latach 2015–2017

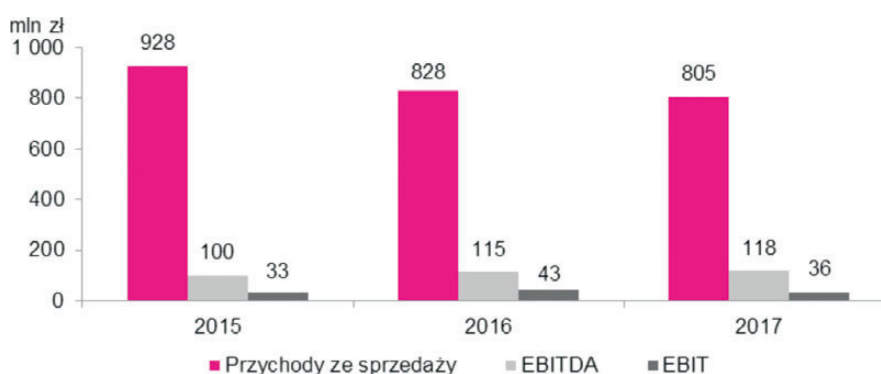
Wyszczególnienie (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
Pozostałe					
Przychody ze sprzedaży	804 560	827 928	927 953	97,2%	(23 368)
<i>usługi obsługi klienta, rachunkowości i IT</i>	<i>544 860</i>	<i>558 046</i>	<i>581 050</i>	<i>97,6%</i>	<i>(13 186)</i>
<i>energia elektryczna i prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii el.</i>	<i>15 013</i>	<i>12 827</i>	<i>73 927</i>	<i>117,0%</i>	<i>2 186</i>
<i>biomasa</i>	<i>74 248</i>	<i>111 087</i>	<i>171 326</i>	<i>66,8%</i>	<i>(36 839)</i>
<i>kruszywa</i>	<i>101 343</i>	<i>90 491</i>	<i>89 102</i>	<i>112,0%</i>	<i>10 852</i>
<i>pozostałe przychody</i>	<i>69 096</i>	<i>55 477</i>	<i>12 548</i>	<i>124,5%</i>	<i>13 619</i>
Zysk operacyjny	35 902	42 642	32 596	84,2%	(6 740)
Amortyzacja i odpisy	82 141	71 928	67 724	114,2%	10 213
EBITDA	118 043	114 570	100 320	103,0%	3 473

Przychody ze sprzedaży segmentu Pozostała działalność w 2017 r. były niższe o ok. 3% w porównaniu z 2016 r., czego głównych przyczyn należy upatrywać w utracie przychodów ze sprzedaży biomasy.

Największy udział w wynikach tego segmentu przypada na usługi obsługi klienta, rachunkowości i IT stanowiące 79% EBITDA segmentu, 20% stanowi marża na kruszywach, 4% to usługi wsparcia świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON a 1% stanowi marża na biomacie. Wpływ na wynik segmentu ma również ujemna marża na sprzedaży energii elektrycznej i praw majątkowych.

Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe spółek Pozostałej działalności na lata 2015–2017.

Rysunek nr 37. Dane finansowe spółek Pozostałej działalności za lata 2015–2017

Główne inwestycje

W spółkach Pozostałej działalności wielkość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2017 r. wyniosła ogółem 98 mln zł. Są to przede wszystkim nakłady na systemy informatyczne.

Perspektywy rozwoju

Efektywność kosztowa spółek Pozostałej działalności bezpośrednio przekłada się na konkurencyjność Segmentów, na rzecz których świadczą usługi. Działania obsługi klienta, a w szczególności profesjonalna i sprawna obsługa klientów oraz dostosowanie narzędzi informatycznych do potrzeb biznesowych, rozwój zarówno tradycyjnych, jak i informatycznych kanałów obsługi klienta, będą istotnie wpływały na rozwój Segmentów Sprzedaż i Dystrybucja.

Aktualne trendy rynkowe wyraźnie wskazują na przenoszenie obsługi klienta do kanałów alternatywnych, dostosowanych do rosnących oczekiwań oraz różnorodności klientów. Konieczne jest prowadzenie działań w zakresie obsługi stacjonarnej, jak również rozwój kanałów telefonicznych i informatycznych. Efektywność, jakość oraz innowacyjność oferowanych rozwiązań będą w znacznym stopniu wpływały na wyniki całej Grupy Kapitałowej TAURON.

2.4. Czego możemy oczekiwać w 2018 r.

Rok 2017 był okresem rozwoju gospodarki światowej i krajowej. Według prognoz Banku Światowego gospodarka światowa przyspieszy jeszcze bardziej, niż miało to miejsce w 2017 r., a szacowany wzrost PKB na świecie w 2018 r. wyniesie 3,1%.

Dla gospodarki krajowej, analitycy przewidują utrzymanie tempa wzrostu PKB w 2018 r. na poziomie ok. 4%¹, spadek bezrobocia do ok. 6% i wzrost inflacji (średnioroczna inflacja na poziomie ok. 2,3%)². Wzrost gospodarczy Polski determinowany jest w dużej mierze konsumpcją wewnętrzną, jednak kluczowym czynnikiem są również inwestycje zagraniczne. W 2018 r. analitycy Investors TFI i BZ WBK oczekują silnej konsumpcji (na którą wpływa m.in. spadek bezrobocia i wzrost wynagrodzeń), a także wzrostu inwestycji, w tym inwestycji z sektora prywatnego. Dobra koniunktura w strefie euro będzie dużym wsparciem dla rozwoju polskiego przemysłu i wzrostu krajowego eksportu.

Dla sektora polskiej elektroenergetyki można się spodziewać dużych wyzwań w 2018 r. związanych z regulacjami branżowymi. Oczekiwane są szczegółowe regulacje dla rynku mocy (rozporządzenia, regulaminy) oraz pierwszy proces certyfikacji i w konsekwencji pierwsze aukcje. Pozwoli to na sprecyzowanie planów odnośnie przyszłości wielu jednostek wytwórczych w kraju.

W 2018 r., zgodnie z zapowiedziami, prowadzone będą prace nad polityką paliwowo-energetyczną kraju, która wyznaczy kierunki rozwoju w długiej perspektywie oraz prace nad nowym kształtem wsparcia dla kogeneracji. Prawdopodobnie zapadnie również decyzja odnośnie przyszłości energetyki jądrowej w Polsce. Powyższe istotne zagadnienia wpłyną na doprecyzowanie kierunków rozwoju energetyki w Polsce. Realny wpływ na sytuację w energetyce oraz na bezpieczeństwo energetyczne kraju będzie mieć budowa gazociągu Baltic Pipe, dla którego do końca roku powinna zostać podjęta ostateczna decyzja inwestycyjna, zaś zakończenie jego budowy przewidziane jest na koniec 2022 r.

Dla KSE 2018 r., będzie rokiem oddania do eksploatacji lub pełnego funkcjonowania w systemie nowych jednostek konwencjonalnych o łącznej mocy ponad 3 GW. Uruchamiane powinny zostać również liczne projekty realizowane na podstawie pierwszej aukcji OZE (zakontraktowany na 2018 wolumen to niemal 70 GWh).

Po przeprowadzonych w 2017 r. akwizycjach na rynku elektroenergetycznym (zakup aktywów EDF przez Grupę PGE oraz aktywów ENGIE przez Grupę ENEA) nastąpi integracja tych aktywów oraz ujawni się wpływ na rynek tej koncentracji, przede wszystkim w segmencie wytwarzania.

Rynek mocy, a także aukcje OZE, powinny stymulować apetyt na realizację inwestycji w nowe moce wytwórcze. Z kolei dla sieci dystrybucyjnych rosnąca ilość źródeł rozproszonych OZE oraz mikroinstalacji, to wyzwania dla zapewnienia niezawodności dostaw, co będzie wiązało się z nakładami inwestycyjnymi na modernizację i odtworzenie sieci.

Wraz ze wzrostem konsumpcji spodziewany jest wzrost krajowej produkcji energii elektrycznej, w tym energii pozyskanej z OZE. Na rynku hurtowym można spodziewać się wzrostów cen węgla, cen EUA, a w ślad za tym cen energii elektrycznej oraz cen praw majątkowych.

¹ Prognozy tempa PKB na rok 2018: Bank Światowy 4%, OECD 3,5%, założenia budżetowe Rządu 3,8%, Komisja Europejska 4,2%, NBP 4%.

² Prognozy NBP.

2.5. Podstawowe produkty, towary i usługi

Poniższa tabela przedstawia wolumeny produkcji i sprzedaży w Grupie Kapitałowej TAURON za lata 2017–2015.

Tabela nr 16. Wolumeny produkcji i sprzedaży za lata 2017–2015

Lp.	Wolumeny produkcji i sprzedaży	J.m.	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)
1.	Produkcja węgla handlowego	<i>mln Mg</i>	6,45	6,37	4,91	101%
2.	Produkcja brutto energii elektrycznej	<i>TWh</i>	18,41	16,80	18,56	110%
	<i>w tym produkcja z OZE</i>	<i>TWh</i>	1,30	1,32	1,63	98%
3.	Produkcja ciepła	<i>PJ</i>	12,20	11,52	11,51	106%
4.	Dystrybucja energii elektrycznej	<i>TWh</i>	51,37	49,68	49,20	103%
5.	Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej (łącznie przez Segmenty: Sprzedaż i Wytwarzanie)	<i>TWh</i>	34,94	32,04	35,94	109%
6.	Liczba klientów – Dystrybucja	<i>rys.</i>	5 533	5 474	5 418	101%

2.6. Rynki zbytu i źródła zaopatrzenia

2.6.1. Rynki zbytu

Segment Wydobycie

Podstawowa działalność Segmentu Wydobycie realizowana jest przez spółkę TAURON Wydobycie i obejmuje wydobycie oraz produkcję węgla oferowanego do sprzedaży na rynku w sortymentach grubych, średnich oraz miałach energetycznych, a także metanu jako kopaliny towarzyszącej ze złoża Brzeszcze. W ramach Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują trzy kopalnie: ZG Sobieski, ZG Janina oraz ZG Brzeszcze.

W zależności od sortymentu węgiel posiada następujące parametry handlowe:

- 1) kaloryczność od 19 MJ/kg do 31 MJ/kg,
- 2) zawartość popiołu od 4,3% do 45,2%,
- 3) zawartość siarki od 0,23% do 1,68%.

Produkcja węgla handlowego w 2017 r. została zrealizowana na poziomie nieznacznie wyższym od produkcji wykonanej w 2016 r., co jest wypadkową zwiększenia zdolności wydobywczych ZG Brzeszcze, korzystnego rozkładu ścian na ZG Janina w okresie I–IX 2017 r. oraz niekorzystnych warunków górniczo-geologicznych, jakie zanotowano w IV kwartale 2017 r.

TAURON Wydobycie prowadzi sprzedaż węgla w dwóch kierunkach:

- 1) sprzedaż miałów węglowych i mułów węglowych do elektrowni i elektrociepłowni, w większości z Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) sprzedaż sortymentów grubych, średnich oraz niewielkiej ilości miałów za pośrednictwem zorganizowanej w całym kraju sieci handlowej, głównie na rynek krajowy.

Sprzedaż węgla z TAURON Wydobycie realizowana jest głównie w południowej i centralnej Polsce, w szczególności w województwach: śląskim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim i dolnośląskim, do przedsiębiorstw i odbiorców indywidualnych.

W 2017 r. sprzedaż węgla kamiennego wyniosła ok. 6,8 mln Mg, w tym 4,9 mln Mg (ok. 72%) do spółek z Segmentu Wytwarzanie Grupy Kapitałowej TAURON. W porównaniu z 2016 r. oznacza to wzrost o 12% i wynika z wyższej zrealizowanej produkcji oraz wyższego zapotrzebowania na rynku węgla.

Segment Wytwarzanie

Podstawowa działalność Segmentu Wytwarzanie w ramach Grupy Kapitałowej TAURON obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, realizowane w:

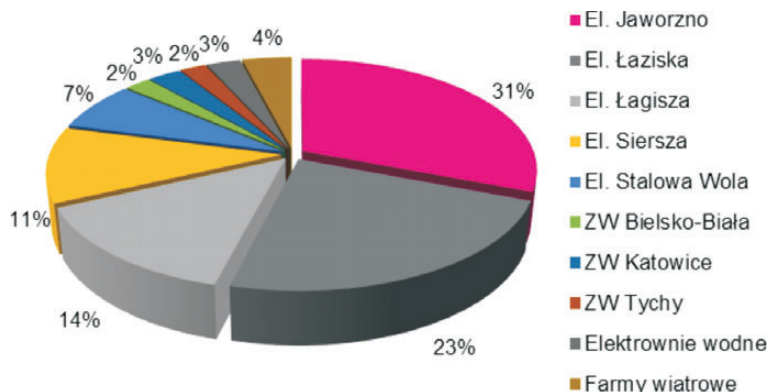
- 1) elektrowniach i elektrociepłowniach opalanych węglem kamiennym oraz biomasą,
- 2) elektrowniach wodnych,
- 3) farmach wiatrowych.

Ponadto działalność Segmentu Wytwarzanie obejmuje obrót, dystrybucję i przesył ciepła.

Łączna moc elektryczna zainstalowana jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie wyniosła na koniec 2017 r. 5,0 GW_e mocy elektrycznej i 2,4 GW_t mocy cieplnej.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę mocy elektrycznej zainstalowanej Segmentu Wytwarzanie według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (brak istotnych zmian w stosunku do 2016 r.).

Rysunek nr 38. Struktura mocy elektrycznej zainstalowanej Segmentu Wytwarzanie według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

W 2017 r. Segment Wytwarzanie wyprodukował 18,4 TWh energii elektrycznej (w tym z OZE 1,3 TWh), tj. o 10% więcej w stosunku do 2016 r., w którym produkcja energii elektrycznej wyniosła 16,8 TWh (w tym z OZE 1,3 TWh). Wyższa produkcja energii elektrycznej to pochodna przyjętej strategii handlowej, uwzględniającej zmieniające się warunki rynkowe oraz korzystnych warunków wietrznych i hydrologicznych.

Sprzedaż energii elektrycznej z własnej produkcji razem z energią zakupioną do obrotu wyniosła w 2017 r. 19,6 TWh, co oznacza wzrost wobec 2016 r. o 26%.

W 2017 r. wytworzona przez Segment Wytwarzanie energia elektryczna została sprzedana na rynku krajowym, przede wszystkim do Segmentu Sprzedaż Grupy Kapitałowej TAURON (80%), jak również na TGE (obligo giełdowe) i do odbiorców zewnętrznych. W 2017 r. istotnie niższy, w stosunku do 2016 r., był udział sprzedaży energii elektrycznej na rynku bilansującym.

Sprzedaż ciepła Segmentu Wytwarzanie w 2017 r. wyniosła 16,4 PJ i była o 4% wyższa w stosunku do analogicznego okresu 2016 r. Udział sprzedaży ciepła wytwarzanego w źródłach własnych w łącznej wielkości sprzedaży ciepła wynosił w 2017 r. 62%. Rynkiem zbytu ciepła wytwarzanego przez elektrownie spółki TAURON Wytwarzanie jest Górny Śląsk i Zagłębie, a także część woj. podkarpackiego – miasta Stalowa Wola i Nisko zasilane z Elektrowni Stalowa Wola oraz woj. małopolskiego – część miasta Trzebinia zasilana z Elektrowni Siersza.

Ciepło jest sprzedawane głównie za pośrednictwem dystrybutorów ciepła: spółki TAURON Ciepło, Spółki Ciepłowniczo-Energetycznej Jaworzno III sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Tychy i innych, a na rynku podkarpackim – Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Stalowej Woli oraz ENESTA. Niewielkie ilości ciepła są sprzedawane bezpośrednio odbiorcom zlokalizowanym w sąsiedztwie spółek wytwórczych.

Z kolei rynek sprzedaży ciepła spółki TAURON Ciepło – głównie dla celów ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej, technologicznych, obejmuje zróżnicowanych odbiorców: spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, prywatne domy wielo- i jednorodzinne, urzędy i instytucje, centra handlowe i zakłady przemysłowe.

Ponadto Segment Wytwarzanie uzyskuje świadectwa pochodzenia z tytułu produkcji energii elektrycznej z OZE oraz w kogeneracji, które są następnie nabywane przez spółki Segmentu Sprzedaż i przedstawiane Prezesowi URE do umorzenia.

Segment Dystrybucja

Spółka TAURON Dystrybucja jako przedsiębiorstwo energetyczne prowadzące działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej i będące jednocześnie, na podstawie decyzji Prezesa URE, OSD działa w warunkach monopolu naturalnego. Rynek regulowany na którym działa spółka obejmuje działalność 5 dużych operatorów systemów dystrybucyjnych, którzy podlegają pełnemu modelowi regulacyjnemu. Każdy OSD działa na określonym w koncesji obszarze działania. Po zmianach w prawie, na rynku tym działa również stu kilkudziesięciu małych operatorów systemów dystrybucyjnych, w stosunku do których Prezes URE stosuje uproszczony model regulacyjny, mających niewielki udział w rynku. Ich działalność ma charakter lokalny, uzależniony od posiadanej infrastruktury technicznej. Jednym z większych podmiotów posiadających koncesję na działalność dystrybucyjną na terenie całego kraju jest PKP Energetyka.

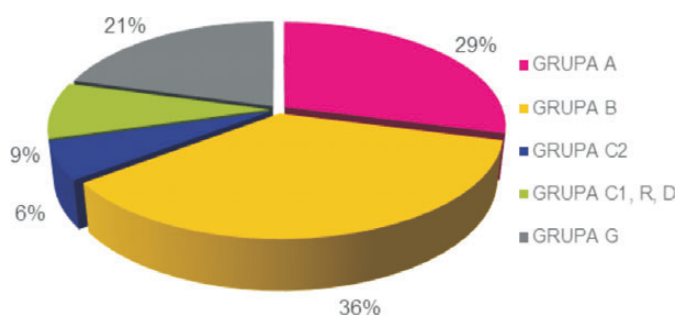
Segment Dystrybucja Grupy Kapitałowej TAURON obsługuje ok. 5 533 tys. odbiorców końcowych. Obejmuje swoją działalnością obszar o powierzchni ok. 57 tys. km², położony głównie w województwach: dolnośląskim, małopolskim, opolskim i śląskim, a ponadto w województwach: łódzkim, podkarpackim i świętokrzyskim. Funkcje operacyjne realizuje 11 oddziałów zlokalizowanych w Bielsku-Białej, Będzinie, Częstochowie, Gliwicach, Jeleniej Górze, Krakowie, Legnicy, Opolu, Tarnowie, Wałbrzychu i Wrocławiu.

W 2017 r. wolumen sprzedaży usług dystrybucyjnych energii elektrycznej wyniósł 51,37 TWh, czyli wzrost w porównaniu z 2016 r. o ok. 1,69 TWh, tj. 3,4%.

W wolumenie dostawy usług dystrybucyjnych 95,5% stanowi sprzedaż odbiorcom taryfowym w zakresie poszczególnych poziomów napięć: wysokiego (grupa A), średniego (grupa B) i niskiego (C, G, R). Całkowity wolumen energii elektrycznej dostarczonej odbiorcom taryfowym w 2017 r., w ramach sprzedaży usług dystrybucyjnych, przyłączonym do sieci TAURON Dystrybucja, wyniósł 49 TWh (z doszacowaniem) i był wyższy w porównaniu do 2016 r. o ok. 1,6 TWh, tj. o 3,38%.

Poniższy rysunek przedstawia dystrybucję energii elektrycznej według grup taryfowych w 2017 r. (w stosunku do 2016 r. struktura nie zmieniła się).

Rysunek nr 39. Dystrybucja energii elektrycznej według grup taryfowych w 2017 r. (MWh)

Sprzedaż usług dystrybucji realizowana jest na podstawie zawartych z odbiorcami umów kompleksowych oraz umów o świadczenie usług dystrybucji. Pierwszy typ umowy obejmuje zarówno sprzedaż energii elektrycznej przez spółki Segmentu Sprzedaż, jak też dostawy tej energii przez spółkę pełniącą funkcję OSD. Drugi typ umowy reguluje wyłącznie dostawy energii elektrycznej przez spółkę pełniącą funkcję OSD. W przypadku tego rodzaju umów zakup energii elektrycznej uregulowany jest w odrębnych umowach sprzedaży energii elektrycznej zawartych przez odbiorcę z wybranym przez niego sprzedawcą.

Udział wartości sprzedaży usług dystrybucji w ramach umów kompleksowych w łącznej wartości sprzedaży usług dystrybucji do odbiorców końcowych w 2017 r. wyniósł ok. 53%, natomiast wolumen dostaw w łącznym wolumenie dostaw do odbiorców końcowych wyniósł ok. 35%.

Segment Sprzedaż

Segment Sprzedaż obejmuje działalność w zakresie handlu hurtowego energią elektryczną, gazem ziemnym i pozostałymi produktami rynku energetycznego oraz działalność w zakresie sprzedaży detalicznej energii elektrycznej oraz gazu ziemnego.

Działalność w zakresie handlu hurtowego, prowadzona przez TAURON, obejmuje głównie sprzedaż hurtową energii elektrycznej, obrót i zarządzanie uprawnieniami do emisji CO₂, prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej oraz gazem ziemnym, przede wszystkim na potrzeby zabezpieczenia pozycji zakupowych i sprzedażowych podmiotów z Grupy Kapitałowej TAURON.

Działalność Spółki obejmuje rynki hurtowe w kraju i za granicą, jak również realizowana jest na rynku bieżącym SPOT i na rynku terminowym. Spółka jest aktywnym uczestnikiem TGE oraz platformy OTC prowadzonej przez londyńskiego brokera energii – Tradition Financial Services.

W zakresie handlu gazem TAURON zwiększa swoją obecność na zagranicznych rynkach. Umowy zawarte przez Spółkę z niemieckimi operatorami systemów przesyłowych: GASCADE Gastransport oraz ONTRAS Gastransport GmbH oraz czeskiego NET4GAS s.r.o. umożliwiają kupno z obszaru niemieckiego i sprzedaż na rynku czeskim.

TAURON jest uczestnikiem europejskiej platformy handlu przepustowościami PRISMA European Capacity Platform GmbH, gdzie dokonuje zakupów przepustowości międzysystemowych. W zakresie rezerwacji przepustowości na rynku krajowym Spółka działa jako uczestnik platformy aukcyjnej GSA GAZ-SYSTEM Aukcje. Za pośrednictwem spółki TAURON Czech Energy realizowany jest obrót gazem na rynku czeskim i słowackim oraz międzysystemowa wymiana gazu pomiędzy Polską i Czechami.

Natomiast działalność w zakresie sprzedaży detalicznej, prowadzona przez spółki TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE, obejmuje sprzedaż energii elektrycznej oraz gazu ziemnego do klientów końcowych, w tym również do klientów kluczowych.

W 2017 r. Segment Sprzedaż działał w otoczeniu rynkowym, gdzie poziom konkurencyjności w poszczególnych segmentach nie zmienił się znacząco w porównaniu z latami poprzednimi. W 2017 r. rynek gospodarstw domowych (klient indywidualny) pozostawał objęty obowiązkiem zatwierdzania cen sprzedaży energii elektrycznej przez Prezesa URE.

Według danych URE, od połowy 2007 r. do grudnia 2017 r., tj. od początku okresu liberalizacji rynku energii, odnotowano ok. 547 tys. gospodarstw domowych oraz ok. 188 tys. podmiotów instytucjonalnych, które zmieniły sprzedawcę energii elektrycznej.

W segmencie instytucji i podmiotów gospodarczych (klient biznesowy), gdzie konkurencja jest duża, a firmy już od kilku lat korzystają z uwolnienia cen energii elektrycznej, postęp liberalizacji spowodował, że coraz lepiej uświadomiony klient biznesowy oczekuje konkurencyjnych rozwiązań. Wzmoczona aktywność sprzedażowa firm energetycznych wywiera coraz większą presję cenową. Pojawiły się też nowe podmioty konkurujące o klienta, a przejrzystość mechanizmów rynku energii jest już koniecznością w działaniach na tym rynku, gdyż klienci biznesowi coraz chętniej korzystają z możliwości zmiany sprzedawcy. Duży potencjał upatrywany jest w segmencie gospodarstw domowych, w którym ilość zmian sprzedawcy stanowi niewielki odsetek.

W 2017 r. zmiany sprzedawcy dokonało ponad 98 tys. odbiorców energii elektrycznej (w tym: ok. 14 tys. podmiotów instytucjonalnych oraz ok. 84 tys. gospodarstw domowych). W 2017 r. dynamika zmian w przypadku gospodarstw domowych wyniosła 18,1%, a w przypadku podmiotów instytucjonalnych 8%.

W 2017 r. sprzedaż detaliczna energii elektrycznej dokonana przez Segment Sprzedaż na rzecz ok. 5,4 mln klientów wyniosła ok. 34,9 TWh, czyli 109% poziomu osiągniętego w 2016 r., w którym sprzedaż wyniosła ok. 32,0 TWh. Wzrost wolumenu sprzedaży zauważalny jest przede wszystkim w Segmencie Klientów Biznesowych, co związane jest zarówno z pozyskaniem nowych klientów (np. Polenergia Obrót S.A., ANIMEX FOODS Spółka z o.o.), jak i dużo wyższym poborem energii przez niektórych klientów znajdujących się już w portfolio Spółki (np. KGHM, Katowicki Holding Węglowy S.A., Arcelor Mittal Poland S.A. czy ISD Huta Częstochowa).

Stosowana przez Grupę Kapitałową TAURON segmentacja klientów (klienci strategiczni, biznesowi i masowi), uzależniona od wielkości zużywanej energii elektrycznej, ma na celu dostosowanie oferty produktowej, kanałów sprzedażowych i komunikacji marketingowej do oczekiwań występujących w danym segmencie klientów.

Poniższa tabela prezentuje kategorie klientów końcowych Grupy Kapitałowej TAURON wynikające ze stosowanej segmentacji i specyfiki prowadzonej przez nich działalności.

Tabela nr 17. Kategorie klientów końcowych Grupy Kapitałowej TAURON

Lp.	Grupa klientów	Opis klientów
1.	Klienci strategiczni	Klienci o rocznym potencjale zużycia energii nie mniejszym niż 40 GWh lub będący strategicznymi partnerami biznesowymi Grupy Kapitałowej TAURON, tj. podmioty głównie z sektora przemysłu ciężkiego, m.in.: hutniczego, chemicznego, wydobywczego, samochodowego
2.	Klienci biznesowi	Klienci o rocznym potencjale zużycia powyżej 250 MWh (nie będący konsumentami) lub dokonujący zakupu energii w oparciu o przepisy <i>Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych</i> , tj. podmioty z pozostałych sektorów przemysłu, wytwórcy sprzętu, odbiorcy z przemysłu spożywczego, sektora publicznego, przemysłu budowlanego oraz sektora usług komunalnych
3.	Klienci masowi – małe i średnie przedsiębiorstwa	Klienci zajmujący się działalnością sprzedażową, usługową, bankową, gastronomiczną oraz drobnymi przedsiębiorcami
4.	Klienci masowi – gospodarstwa domowe	Gospodarstwa domowe

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat ilości sprzedanej w 2017 r. energii elektrycznej przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON prowadzące działalność w zakresie sprzedaży energii elektrycznej do klientów oraz liczby klientów, w rozbiciu na poszczególne ich segmenty.

Tabela nr 18. Ilość sprzedanej energii elektrycznej detalicznej przez Segment Sprzedaż oraz liczba klientów w 2017 r.

Lp.	Rodzaj klientów	Ilość sprzedanej energii elektrycznej (TWh)	Liczba klientów (tys.)
1.	Klienci strategiczni	7,7	1
2.	Klienci biznesowi	12,7	185
3.	Klienci masowi, w tym:	11,4	5 175
	<i>gospodarstwa domowe</i>	9,5	4 836
4.	Sprzedaż do TAURON Dystrybucja na pokrycie różnic bilansowych	2,9	0,001
5.	Pozostałe (eksport, potrzeby własne)	0,2	-
Segment Sprzedaż		34,9	5 361

Proces postępującej liberalizacji i związana z tym rosnąca świadomość w zakresie mechanizmów funkcjonowania rynku energii po stronie klientów ma swoje odzwierciedlenie w stopniu lojalizacji poszczególnych segmentów nabywców. Efektem tej sytuacji są działania z zakresu ochrony własnej bazy klientów przed działaniami konkurencji poprzez wprowadzenie umów lojalizujących. Na najbardziej zaawansowanym poziomie tego procesu są klienci z segmentu biznesowego Grupy Kapitałowej TAURON, gdzie ok. 97% wolumenu zawartych umów jest efektem indywidualnie negocjowanych warunków handlowych.

W 2017 r. oferta sprzedażowa spółki TAURON Sprzedaż dla segmentu biznesowego obejmowała dwa media – energię elektryczną i paliwo gazowe. Ze względu na świadomość klientów w zakresie mechanizmów rynku energii oraz nabyte umiejętności korzystania z tych mechanizmów, TAURON Sprzedaż skoncentrował swoje działania na obronie posiadanej bazy klienckiej. W szczególności kontynuowano działania ukierunkowane na budowanie lojalności klientów. Uznano, że szczególny nacisk zostanie położony na budowę oferty spełniającej oczekiwania klientów. Klientom zaoferowano do wyboru szereg produktów uwzględniających ich potrzeby oraz specyfikę poboru energii elektrycznej, wśród nich produkty ekologiczne, giełdowe i techniczne.

Rozbudowując ofertę w rozwijającym się obszarze sprzedaży paliwa gazowego kontynuowano sprzedaż produktu TAURON Gaz Giełda zbudowanego w oparciu o ceny rynkowe wyznaczone na podstawie notowań indeksów RTT TGE. Ponadto, w celu intensyfikacji kontraktacji energii elektrycznej i gazu, utrzymano w ofercie produkt TAURON Multipakiet, który zapewnia jednoczesną kontraktację klientów w zakresie obu mediów w trakcie jednych negocjacji biznesowych.

W 2017 r. kontynuowany był proces migrowania klientów segmentu masowego (klienci indywidualni oraz małe i średnie przedsiębiorstwa) z obszaru taryfowego do produktowego. Na koniec 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON sprzedawała energię na podstawie umów gwarantujących warunki handlowe w ustalonym okresie do ok. 38% klientów segmentu (umowy lojalizujące), a 62% klientów kupowało energię po cenach taryfowych.

Kluczowym elementem oferty handlowej dla klientów masowych w 2017 r. były produkty łączone Elektryk oraz Serwisant oparte o funkcjonalność assistance, z których skorzystało ponad 1 mln klientów. W ramach kampanii sprzedażowych TAURON Sprzedaż kontynuował w 2017 r. sprzedaż gazu dla klientów rynku masowego.

Produkty assistance będą stanowiły podstawę oferty także w 2018 r. Ponadto w 2017 r. gama produktów kierowanych do klientów TAURON Sprzedaż została rozszerzona o produkty specjalistyczne.

2.6.2. Źródła zaopatrzenia – paliwa

Węgiel (rynek krajowy)

Grupa Kapitałowa TAURON zaopatruje się w węgiel wyłącznie na rynku krajowym, w 2017 r. kontynuowany był zakup węgla przez TAURON na potrzeby spółek TAURON Wytwarzanie oraz TAURON Ciepło.

W 2017 r. większość zapotrzebowania Grupy Kapitałowej TAURON na paliwo do produkcji energii elektrycznej i ciepła (ok. 56,5%) zostało zaspokojone węglem kamiennym z własnych zakładów górniczych.

Pozostała część zapotrzebowania została pokryta ze źródeł zewnętrznych, w których największy udział (ok. 36,2% zapotrzebowania) miała Polska Grupa Górnicza sp. z o.o., która w 2017 r. przejęła kopalnię Katowickiego Holdingu Węglowego S.A.

Gaz (rynek krajowy i zagraniczny)

Grupa Kapitałowa TAURON zaopatruje się w paliwo gazowe na rynku krajowym i zagranicznym, poprzez giełdy. Spółka jest aktywnym uczestnikiem na rynku gazu prowadzonym przez TGE, realizuje transakcje na rynku bieżącym SPOT, jak i na produktach rynku terminowego RTT.

Prowadzi też działalność w zakresie proprietary trading na międzynarodowej giełdzie gazu POWERNEXT Pegas. Spółka obecna jest na hubie: GASPOOL, New Connect Germany i Tittle Transfer Facility. Obecność na hubie New Connect Germany (rynek niemiecki) pozwala oprócz działań protradingowych, także na fizyczne dostawy gazu do Republiki Czeskiej.

Ponadto Spółka jest uczestnikiem giełdy Intercontinental Exchange (ICE) na hubie National Balancing Point (NBP). Sukcesywnie zwiększa się też wolumen transakcji zawieranych przez Spółkę na rynku pozagiełdowym OTC.

Działając na rynku gazu Spółka zabezpiecza dostawy surowca dla podmiotów z Grupy Kapitałowej TAURON.

2.7. Kalendarium

Poniższy rysunek przedstawia kalendarium prezentujące wybrane wydarzenia związane z działalnością Grupy Kapitałowej TAURON, jakie miały miejsce w 2017 r.

Rysunek nr 40. Kalendarium

WYDARZENIA W GRUPIE KAPITAŁOWEJ TAURON W 2017 R.

STYCZEŃ – LUTY

- Podział TAURON Wytwarzanie przez wydzielenie i przeniesienie wydzielonych składników majątku, obejmujących budowę bloku 910 MW w Jaworznie na nowo zawiązaną spółkę Nowe Jaworzno GT.
- Przyjęcie *Zasad wynagradzania członków organów korporacyjnych spółek zależnych*.
- Uruchomienie nowej strony internetowej dla klientów.
- Zawarcie z Banco Santander S.A. umowy na świadczenie usług clearingowych na Giełdzie EEX, EPEXSPOT, ICE, POWERNEXT w zakresie obsługi transakcji dotyczących obrotu energią elektryczną, gazem, uprawnieniami do emisji CO₂ oraz innymi produktami commodities.
- Uruchomienie przez TAURON Dystrybucja pierwszej w Polsce usługi HAN TAURON AMIplus umożliwiającej obserwowanie w czasie rzeczywistym zużycia energii.
- Uruchomienie w TAURON EKOENERGIA instalacji fotowoltaicznej o łącznej mocy systemu 3,36 kW.

MARZEC – KWIECIEŃ

- Wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON zarządzania procesowego opartego na Modelu Biznesowym przyjętym w 2016 r.
- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za 2016 r.
- Powołanie członków Zarządu TAURON V wspólnej kadencji.
- Wybór biegłego rewidenta.
- Uruchomienie Programu Ambasador Grupy Kapitałowej TAURON, mającego na celu budowanie pozytywnego wizerunku Grupy Kapitałowej TAURON w środowisku akademickim oraz pozyskanie najlepszych studentów.
- Podpisanie przez TAURON EKOENERGIA porozumienia dotyczącego powołania Karkonoskiego Klastra Energii ze Związkiem Gmin Karkonoskich, Karkonoskim Centrum Gospodarki Odpadami, Green Energy Power, POLTEGOR-INSTYTUT Instytutem Górnictwa Odkrywkowego i Instytutem Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych.
- Przyjęcie *Kodeksu Odpowiedzialnego Biznesu Grupy Kapitałowej TAURON*.

MAJ – CZERWIEC

- Zawarcie przez TAURON Wydobywiec z konsorcjum firm umowy o generalne wykonawstwo inwestycji dotyczącej robót budowlanych etapu I budowy Szybu „Grzegorz” wraz z budową infrastruktury powierzchniowej.
- Uruchomienie projektów zakwalifikowanych do Programu sektorowego „PBSE” w ramach działania 1.2 „Sektorowe programy B+R”.
- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za I kwartał 2017 r.
- Odbycie Zwyczajnego WZ TAURON.
- Powołanie Członków Rady Nadzorczej TAURON V wspólnej kadencji.
- Uchwalenie przez Zwyczajne WZ TAURON zmian w Statucie Spółki.
- Zawarcie z funduszami inwestycyjnymi zarządzanymi przez Polski Fundusz Rozwoju S.A. porozumienia w sprawie potencjalnej współpracy przy realizacji projektu budowy bloku energetycznego 910 MWe w Elektrowni Jaworzno III.
- Zawarcie przez TAURON Wytwarzanie z Polskim Funduszem Rozwoju S.A. porozumienia o rozwiązaniu umowy inwestycyjnej zawartej pomiędzy niniejszymi podmiotami dotyczącą realizacji projektu budowy bloku gazowo-parowego klasy 413 MWe w Elektrowni Łągisza w Będzinie.
- Zamiar przeprowadzenia emisji euroobligacji, prolongata programu emisji obligacji i ustalenie parametrów euroobligacji.
- Rozpoczęcie w Grupie Kapitałowej TAURON fazy pilotażowej dla Startupów w ramach programu Pilot Maker.

LIPIEC – SIERPIEŃ

- Emisja euroobligacji TAURON o łącznej wartości nominalnej 500 mln EUR.
- Nadanie przez agencję ratingową Fitch ratingu dla euroobligacji wyemitowanych przez TAURON.
- Przyjęcie *Strategicznej Agendy Badawczej Grupy TAURON*.
- Przyjęcie *Polityki środowiskowej Grupy TAURON*.
- Przyjęcie *Strategii Inwestycyjnej Grupy TAURON na lata 2017–2025*.
- Zatwierdzenie Portfela Inwestycyjnego Grupy TAURON na lata 2017–2020.
- Przyjęcie *Strategii zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2017–2025*.
- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za I półrocze 2017 r.
- Publikacja multimedialnego Zintegrowanego Raportu Rocznego z działalności Grupy Kapitałowej TAURON za rok obrotowy 2016.
- Wdrożenie pakietu podnoszącego jakość w obsłudze klienta.
- Rozpoczęcie przez TAURON Ciepło programu PLNE konurbacji śląsko-dąbrowskiej i zawarcie przez TAURON Ciepło z WFOŚiGW umów o dofinansowanie projektów w ramach ww. programu.
- Uruchomienie i przeprowadzenie programu emisji obligacji podporządkowanych (hybrydowych).

WRZESIEŃ – PAŹDZIERNIK

- Uruchomienie programu wdrożenia regulacji RODO w Grupie TAURON.
- Wygrana jednostek TAURON w aukcji OZE
- Utworzenie Podatkowej Grupy Kapitałowej na lata 2018–2020.
- Uruchomienie projektu w zakresie rozwoju i wdrożenia nowej infrastruktury IT w celu usprawnienia obsługi klientów.
- Wprowadzenie do stosowania w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON nowej polityki wynagradzania członków organów nadzorujących i zarządzających.
- Przyjęcie *Strategii marki TAURON na lata 2018–2025*.
- Zaliczenie TAURON do grona *The Best of The Best* oraz otrzymanie pierwszej nagrody za zintegrowany raport roczny w konkursie *The Best Annual Report*.
- Zmiana firmy spółki „KOMFORT-ZET sp. z o. o.” na „Wsparcie Grupa TAURON sp. z o.o.”

LISTOPAD – GRUDZIEŃ

- Publikacja wyników finansowych TAURON i Grupy Kapitałowej TAURON za III kwartał 2017 r.
- Przyjęcie *Strategii sponsoringowej Grupy TAURON na lata 2018-2025*.
- Uruchomienie projektu mającego na celu opracowanie szczegółowej strategicznej agendy badawczej dla Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie 3 z 4 portfeli projektów.
- Przyjęcie Modelu funkcjonowania Centrów Usług Wspólnych w TAURON Obsługa Klienta.
- Pilotażowe wdrożenie aplikacji automatyzującej czynności w procesie obsługi klienta.
- Przyjęcie polityk dotyczących zagadnień społecznych, pracowniczych, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji.
- Wprowadzenie *PRO Klientkiej Polityki Społecznej w Grupie TAURON*.
- Rozpoczęcie przez TAURON Wytwarzanie projektu modernizacji turbiny 460 MW w Elektrowni Łagisza w celu ucieplnienia Elektrowni Łagisza.
- Zawarcie przez TAURON Wydobywcie umowy na budowę powierzchniowej infrastruktury szybu Janina VI w ZG Janina.
- Potwierdzenie przez agencję ratingową Fitch i ich perspektywy dla TAURON oraz nadanie ratingu dla programu emisji obligacji hybrydowych o wartości 400 mln zł.
- Przedłużenie obowiązywania porozumienia z funduszami inwestycyjnymi zarządzanymi przez Polski Fundusz Rozwoju S.A. o współpracy w zakresie finansowania projektu budowy bloku 910 MW w Jaworznie.

2.8. Ważniejsze zdarzenia i dokonania Grupy Kapitałowej TAURON mające znaczący wpływ na działalność

Poniżej wymieniono ważniejsze zdarzenia i dokonania mające znaczący wpływ na działalność Grupy Kapitałowej TAURON, które wystąpiły w 2017 r., jak również miały miejsce do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania. Dodatkowo do powyższych zdarzeń należy zaliczyć zawarcie umów znaczących dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON, szczegółowo opisanych w pkt 9.2.1. niniejszego sprawozdania.

Ważniejsze zdarzenia biznesowe w 2017 r.**Emisja euroobligacji przez TAURON**

W dniu 14 czerwca 2017 r. TAURON w porozumieniu z konsorcjum banków inwestycyjnych, rozpoczął działania zmierzające do przeprowadzenia emisji euroobligacji o wartości nominalnej nie wyższej niż 500 mln EUR, obejmujące w szczególności przeprowadzenie spotkań z inwestorami w Europie. Przeprowadzenie emisji euroobligacji było uzależnione od warunków rynkowych, a wielkość emisji, ostateczna cena emisyjna oraz stopa procentowa euroobligacji zostały ustalone po przeprowadzeniu spotkań z inwestorami w Europie.

Zamiarem Spółki było dopuszczenie euroobligacji do obrotu na rynku regulowanym Giełdy Papierów Wartościowych w Londynie (London Stock Exchange), jak również przeznaczenie środków uzyskanych z emisji euroobligacji na pokrycie wydatków Grupy Kapitałowej TAURON.

W dniu 28 czerwca 2017 r. ustalone zostały następujące parametry euroobligacji:

- 1) Łączna wartość nominalna: 500 mln EUR,
- 2) Zapadalność: 10 lat,
- 3) Okresy odsetkowe: roczne,
- 4) Kupon: 2,375% w skali roku,
- 5) Rentowność na dzień emisji: 2,439% w skali roku (tj. mid-swap + 1,63%),
- 6) Cena emisyjna: 99,438% wartości nominalnej.

Warunkiem emisji obligacji było podpisanie dokumentacji transakcji oraz spełnienie warunków w niej wskazanych.

W dniu 5 lipca 2017 r. Spółka wyemitowała euroobligacje o wskazanych powyżej parametrach, które zostały w dniu 10 lipca 2017 r. dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym Giełdy Papierów Wartościowych w Londynie (London Stock Exchange).

W tym samym dniu agencja ratingowa Fitch nadała rating niezabezpieczonego i niepodporządkowanego zadłużenia w postaci 10-letnich euroobligacji Spółki o łącznej wartości nominalnej 500 mln EUR na poziomie „BBB”. Rating odzwierciedla wiodącą pozycję Spółki w regulowanym i stabilnym segmencie dystrybucji, generującym znaczącą część wyniku EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON (72% w 2016 r.).

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w następujących raportach bieżących: nr 28/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r., nr 30/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r. oraz nr 31/2017 i nr 32/2017 z dnia 5 lipca 2017 r.

Potwierdzenie ratingów i ich perspektywy dla TAURON oraz nadanie ratingu dla programu obligacji hybrydowych

W dniu 21 grudnia 2017 r. agencja ratingowa Fitch („Fitch”) potwierdziła długoterminowe ratingi TAURON w walucie krajowej i zagranicznej na poziomie „BBB” z perspektywą stabilną oraz przyznała rating programowi emisji obligacji hybrydowych o wartości 400 mln zł w walucie krajowej na poziomie „BB+” i krajowy rating na poziomie „BBB+ (pol)”.

Pełna lista ocen ratingowych obejmuje:

- 1) długoterminowe ratingi w walucie krajowej i obcej potwierdzone na poziomie „BBB”; perspektywa stabilna,
- 2) krótkoterminowe ratingi w walucie krajowej i obcej potwierdzone na poziomie „F3”,
- 3) rating „BB+” dla wyemitowanych obligacji hybrydowych,
- 4) krajowy rating długoterminowy potwierdzony na poziomie „A+(pol)”;
- 5) krajowy rating niezabezpieczonego i niepodporządkowanego zadłużenia potwierdzony na poziomie „A+(pol)”;
- 6) rating niezabezpieczonego i niepodporządkowanego zadłużenia w walucie obcej na poziomie „BBB” dla emisji euroobligacji,
- 7) rating programu emisji obligacji hybrydowych o wartości 400 mln zł w walucie krajowej na poziomie „BB+” i krajowy rating na poziomie „BBB+ (pol)”.

Informacja o powyższym zdarzeniu została opublikowana w raporcie bieżącym nr 41/2017 z dnia 21 grudnia 2017 r.

Wypowiedzenie umów długoterminowych na zakup praw majątkowych przez spółkę zależną

W dniu 28 lutego 2017 r. TAURON Sprzedaż złożył oświadczenia o wypowiedzeniu długoterminowych umów na zakup praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł (tzw. „zielonych” certyfikatów). Stroną umów zawartych w 2008 r. są niżej wymienieni kontrahenci, do których należą instalacje wytwórcze energii elektrycznej z odnawialnych źródeł:

- 1) in.ventus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością EW Dobrzyń spółka komandytowa,
- 2) in.ventus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Ino 1 spółka komandytowa,
- 3) in.ventus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością EW Gołdap spółka komandytowa.

Umowy uległy wypowiedzeniu ze skutkiem natychmiastowym wobec nieosiągnięcia przez strony porozumienia w ramach renegotjacji kontraktowych w trybie przewidzianym w umowach. Skutkiem finansowym wynikającym z rozwiązania umów było uniknięcie przez TAURON Sprzedaż straty stanowiącej różnicę między cenami umownymi a ceną rynkową „zielonych” certyfikatów. Szacunkowa wartość wyżej wskazanej straty z tytułu realizacji umów do końca pierwotnie zakładanego okresu obowiązywania umów (tj. do 2023 r.), przy uwzględnieniu rynkowych cen „zielonych” certyfikatów, wynosi około 343 mln zł netto. Szacowana na lata 2017–2023 całkowita wartość zobowiązań umownych TAURON Sprzedaż wynosi około 417 mln zł netto. Powyższa wartość została obliczona według formuł cenowych przyjętych w umowach za okres od dnia sporządzenia niniejszego raportu do końca pierwotnie zakładanego okresu obowiązywania umów (tj. do 2023 r.).

Powyższe zdarzenie zostało szczegółowo opisane w raporcie bieżącym nr 6/2017 z dnia 28 lutego 2017 r.

Podpisanie listu intencyjnego w sprawie projektu zgazowania węgla

W dniu 20 kwietnia 2017 r. pomiędzy TAURON oraz spółką Grupa Azoty S.A. został podpisany List intencyjny określający ogólne zasady dotyczące rozpoczęcia współpracy nakierowanej na realizację projektu zgazowania węgla.

Strony zawarły List intencyjny z uwagi na fakt, iż spośród różnych metod konwersji węgla, decydujące znaczenie w perspektywie średnio i długoterminowej posiadają te, które oferują efektywne wykorzystanie zasobów węgla, zgodne również z kierunkami polityki Unii Europejskiej. Wynika to m.in. z konieczności obniżania uciążliwości ekologicznej procesów energetycznych i chemicznych, w tym znaczącego obniżenia emisji CO₂.

Szczegółowa informacja na temat powyższego zdarzenia została zawarta w pkt 1.5.2. niniejszego sprawozdania.

O podpisaniu listu intencyjnego Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 12/2017 z dnia 20 kwietnia 2017 r.

Ważniejsze zdarzenia korporacyjne w 2017 r.

Odwołanie i powołanie członków Zarządu Spółki

W dniu 15 marca 2017 r. Rada Nadzorcza Spółki odwołała ze skutkiem na koniec dnia 15 marca 2017 r. wszystkich członków Zarządu Spółki IV wspólnej kadencji, tj.: Filipa Grzegorzcyka – Prezesa Zarządu, Jarosława Brodę – Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Majątkiem i Rozwoju, Kamila Kamińskiego – Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Korporacyjnego, Marka Wadowskiego – Wiceprezesa Zarządu ds. Finansów, Piotra Zawistowskiego – Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Handlu.

Jednocześnie Rada Nadzorcza w dniu 15 marca 2017 r. powołała z dniem 16 marca 2017 r. następujące osoby do składu Zarządu TAURON V wspólnej trzyletniej kadencji: Filipa Grzegorzcyka jako Prezesa Zarządu, Jarosława Brodę jako Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Majątkiem i Rozwoju, Kamila Kamińskiego jako Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Korporacyjnego i Marka Wadowskiego jako Wiceprezesa Zarządu ds. Finansów.

W dniu 15 marca 2017 r. Piotr Zawistowski pełniący dotychczas funkcję Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Handlu przekazał Radzie Nadzorczej informację o rezygnacji z ubiegania się o wybór do składu Zarządu TAURON V wspólnej kadencji. W związku z powyższym oraz mając na względzie dokonaną zmianę Regulaminu Organizacyjnego Spółki, Rada Nadzorcza z dniem 14 kwietnia 2017 r. dokonała zmiany nazwy dotychczasowego stanowiska zajmowanego przez Kamila Kamińskiego na Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego.

O zmianach w składzie osobowym Zarządu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 10/2017 z dnia 15 marca 2017 r.

Zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej

W dniu 25 maja 2017 r. Spółka otrzymała od Jacka Raweckiego oświadczenie o rezygnacji z dniem 26 maja 2017 r. z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki. Jacek Rawecki nie podał przyczyn złożonej rezygnacji.

W dniu 29 maja 2017 r. Minister Energii, działając na podstawie § 23 ust. 1 pkt 1) i 3) Statutu Spółki, powołał do składu Rady Nadzorczej Spółki V wspólnej kadencji z dniem 29 maja 2017 r. następujące osoby:

1. Beatę Chłodzińską,
2. Teresę Famulską,
3. Barbarę Łasak-Jarszak,
4. Jana Płudowskiego,
5. Agnieszkę Woźniak.

Zwyczajne WZ Spółki w dniu 29 maja 2017 r., działając na podstawie § 22 ust. 1 Statutu Spółki, powołało w skład Rady Nadzorczej Spółki V wspólnej kadencji następujące osoby:

1. Radosława Domagalskiego-Łabędzkiego,
2. Pawła Pampuszko,
3. Jacka Szyke.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 19/2017 z dnia 25 maja 2017 r. oraz nr 22/2017 z dnia 29 maja 2017 r. Informacje o powołanych członkach Rady Nadzorczej zostały przekazane raportem bieżącym 27/2017 z dnia 5 czerwca 2017 r.

Decyzja Zarządu TAURON w sprawie wniosku do Zwyczajnego WZ Spółki o pokrycie straty netto Spółki za rok obrotowy 2016 z kapitału zapasowego Spółki oraz nierekomendowania użycia kapitału zapasowego z przeznaczeniem na wypłatę dywidendy

W dniu 13 marca 2017 r. Zarząd TAURON podjął uchwałę w sprawie skierowania wniosku do Zwyczajnego WZ Spółki o pokrycie straty netto Spółki za rok obrotowy 2016 w kwocie 166 252 898,52 zł z kapitału zapasowego Spółki.

Jednocześnie, w nawiązaniu do informacji o przyjęciu polityki dywidendowej na lata 2016–2025, przekazanej raportem bieżącym nr 35/2016 z dnia 2 września 2016 r., Zarząd Spółki postanowił nie rekomendować Zwyczajnemu WZ Spółki podjęcia decyzji o użyciu kapitału zapasowego Spółki z przeznaczeniem na wypłatę dywidendy za 2016 r. dla akcjonariuszy Spółki.

Decyzja powyższa była podyktowana potrzebami związanymi z realizacją programu inwestycyjnego o wartości ok. 18 mld zł do 2020 r. oraz zapewnieniem stabilności finansowej Grupy Kapitałowej TAURON, w tym w szczególności utrzymaniem wskaźnika długu netto/EBITDA zdefiniowanego w umowach finansowych TAURON na poziomie nie wyższym niż 3,5x.

Dodatkowo, zgodnie z informacją opublikowaną przez Spółkę raportem bieżącym nr 41/2016 z 14 listopada 2016 r., planowane wstrzymanie wypłaty dywidendy do 2019 r. było jednym z czynników umożliwiających utrzymanie przez agencję ratingową Fitch długoterminowego ratingu TAURON na poziomie inwestycyjnym i zmianę perspektywy z negatywnej na stabilną.

O powyższej decyzji Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 8/2017 z dnia 13 marca 2017 r.

Żądanie akcjonariusza dotyczące umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia Spółki

W dniu 5 maja 2017 r. Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jako akcjonariusz reprezentujący powyżej jednej dwudziestej kapitału zakładowego TAURON, zgłosił żądanie umieszczenia w porządku obrad Zwyczajnego WZ Spółki zwołanego na dzień 29 maja 2017 r. dodatkowych punktów dotyczących zmiany uchwały nr 5 Nadzwyczajnego WZ z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu oraz zmiany Statutu Spółki, których zakres szczegółowo wskazano w treści raportu bieżącego nr 16/2017 z dnia 5 maja 2017 r.

Skarb Państwa wskazał jako uzasadnienie proponowanych zmian konieczność dostosowania zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu oraz treści Statutu Spółki do wymogów *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym*.

Dokonanie zmiany Statutu Spółki miało na celu wprowadzenie bardziej czytelnego podziału kompetencji organów korporacyjnych Spółki, przejrzystych zasad rozporządzania majątkiem, zasad podejmowania decyzji inwestycyjnych, sposobu powoływania członków organów nadzorczych i zarządzających oraz ustalania ich wynagradzania, jak również norm dotyczących działań podejmowanych przez zarządy spółek m.in. w takich obszarach, jak: doradztwo, marketing, sponsoring czy wydatki reprezentacyjne.

Projekty uchwał otrzymane od Skarbu Państwa, będące przedmiotem obrad Zwyczajnego WZ Spółki oraz proponowane zmiany w Statucie Spółki, zostały opublikowane w dniu 19 maja 2017 r. Z kolei w dniu 25 maja 2017 r. Skarb Państwa zgłosił zmianę projektu uchwały w sprawie zmiany § 20 Statutu TAURON oraz wycofał projekt uchwały w sprawie zmiany § 35 Statutu TAURON.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 16/2017 z dnia 5 maja 2017 r., 17/2017 i 18/2017 z dnia 19 maja 2017 r. oraz 20/2017 i 21/2017 z dnia 25 maja 2017 r.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie TAURON

W dniu 29 maja 2017 r. odbyło się Zwyczajne WZ Spółki, które podjęło uchwały, m.in. o: zatwierdzeniu Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON i Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON za rok obrotowy 2016, Sprawozdania finansowego TAURON i Sprawozdania Zarządu z działalności TAURON za rok obrotowy 2016, pokryciu straty netto za rok obrotowy 2016 z kapitału zapasowego, udzieleniu absolutorium członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, ustaleniu liczby członków Rady Nadzorczej i powołaniu członków Rady Nadzorczej, zmianie uchwały nr 5 Nadzwyczajnego WZ z dnia 15 grudnia 2016 r., jak również zmianie Statutu Spółki.

Stratę netto Spółki za rok obrotowy 2016 w kwocie 166 252 898,52 zł postanowiono pokryć z kapitału zapasowego Spółki.

O zwołaniu Zwyczajnego WZ i treści projektów uchwał Spółka informowała w raportach bieżących nr 13/2017 i nr 14/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 r. O podjętych uchwałach i decyzjach Zwyczajnego WZ dotyczących pokrycia straty netto, zmiany Statutu Spółki oraz powołania członków Rady Nadzorczej, Spółka informowała w raportach bieżących: nr 22/2017, nr 23/2017, nr 24/2017 z dnia 29 maja 2017 r.

Zmiany w Statucie TAURON

W dniu 29 maja 2017 r. Zwyczajne WZ Spółki podjęło uchwały o dokonaniu zmian w Statucie Spółki.

W ramach uchwalonych zmian Statutu Spółki większość postanowień *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym* została wprost implementowana do treści Statutu Spółki. W tym zostały rozszerzone kompetencje Rady Nadzorczej, która wyraża zgodę na zawieranie umów o usługi prawne, marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem, jeżeli wysokość wynagrodzenia przewidzianego łącznie za świadczone usługi przekracza 500 000 zł netto, w stosunku rocznym, w zakresie udzielanych darowizn lub innych umów o podobnym skutku o wartości przekraczającej 20 000 zł lub 0,1% sumy aktywów, ustalonych na podstawie ostatniego zatwierdzonego sprawozdania finansowego oraz zwalniania z długu o wartości przekraczającej 50 000 zł lub 0,1% sumy aktywów. Ponadto do kompetencji Rady Nadzorczej zostały przypisane zadania związane z określaniem sposobu wykonywania prawa głosu na WZ/ZW spółek Grupy Kapitałowej TAURON w sprawach dotyczących zawiązywania spółek, zmiany statutu lub umowy, przekształceń lub likwidacji, podwyższania lub obniżania kapitału zakładowego, zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki lub zorganizowanej jego części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, umorzenia udziałów lub akcji, kształtowania wynagrodzeń członków zarządów lub rad nadzorczych, roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązywaniu spółki lub sprawowaniu zarządu lub nadzoru, w sprawach o których mowa w art. 17 *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym*. Określono również zasady zbywania składników aktywów trwałych oraz wprowadzone procedury wyboru członków zarządu po przeprowadzeniu przez Radę Nadzorczą postępowania kwalifikacyjnego, którego celem będzie sprawdzenie i ocena kwalifikacji kandydatów, jak również zostały określone wymagania dla kandydatów na członków organów zarządzających.

W dniu 12 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wpisał do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego zmiany Statutu Spółki uchwalone przez Zwyczajne WZ Spółki uchwałami nr 39-45 z dnia 29 maja 2017 dotyczącymi zmian Statutu Spółki.

W dniu 17 lipca 2017 r. Rada Nadzorcza TAURON, działając na mocy § 20 ust. 1 pkt 13 Statutu Spółki, przyjęła tekst jednolity Statutu TAURON uwzględniający zmianę Statutu wpisaną przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział VIII Gospodarczy do Krajowego Rejestru Sądowego.

Informacje o powyższych zdarzeniach zostały zawarte w raportach bieżących: nr 24/2017 z dnia 29 maja 2017 r., 33/2017 z dnia 12 lipca 2017 r. oraz 34/2017 z dnia 17 lipca 2017 r.

Pozostałe ważniejsze zdarzenia w 2017 r.

Wybór biegłego rewidenta

W dniu 15 marca 2017 r. Rada Nadzorcza Spółki dokonała wyboru spółki Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za rok obrotowy 2017 oraz przeglądu półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za okres kończący się 30 czerwca 2017 r. Wybór biegłego rewidenta nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami, po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia niepublicznego w trybie ofertowym. Umowa z Ernst & Young została zawarta przez Zarząd Spółki na czas niezbędny do wykonania powierzonych czynności.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 9/2017 z dnia 15 marca 2017 r.

Wpłynięcie pozwów w związku z wypowiedzeniem przez PEPKH długoterminowych umów na zakup energii i praw majątkowych

1. W dniu 20 lipca 2017 r. wpłynął do TAURON pozew z dnia 29 czerwca 2017 r. Gorzyca Wind Invest sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przeciwko TAURON o zapłatę odszkodowania w kwocie 39,7 mln zł oraz ustalenie odpowiedzialności za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości z czynów niedozwolonych, w tym z czynów nieuczciwej konkurencji, o wartości szacowanej przez spółkę powodową na kwotę 465,9 mln zł. Sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w Katowicach. Podstawą faktyczną żądania pozwu, według twierdzeń spółki powodowej, jest wypowiedzenie przez PEPKH – spółkę zależną od TAURON, umów długoterminowych na zakup energii elektrycznej i praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, a łączna kwota przyszłej szkody poniesionej przez wszystkie spółki grupy Wind Invest wyniesie, według twierdzeń spółki powodowej, 1 212,9 mln zł. O wypowiedzeniu ww. umów TAURON informował w raporcie bieżącym nr 7/2015 z dnia 19 marca 2015 r.

Wstępna ocena uzasadnienia żądań zawartych w pozwie wskazuje na ich całkowitą bezzasadność.

2. W dniu 2 sierpnia 2017 r. wpłynęły do pełnomocnika TAURON ustanowionego w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Krakowie pod sygn. akt IX GC 983/14 z powództwa Dobieśław Wind Invest spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie przeciwko TAURON oraz spółce zależnej tj. PEPKH (o odwołanie grożącego Dobieśław Wind Invest spółka z o.o. niebezpieczeństwa szkody, poprzez zobowiązanie TAURON oraz PEPKH do uchylenia likwidacji PEPKH), pisma procesowe Dobieśław Wind Invest spółka z o.o. zawierające zmianę powództwa.

Powodowa spółka zmieniła żądanie pozwu w ten sposób, że cofnęła pierwotne powództwo wobec PEPKH, zaś powództwo wobec TAURON zmieniła z powództwa o odwołanie grożącego niebezpieczeństwa szkody, na powództwo o zapłatę odszkodowania.

Dobieśław Wind Invest spółka z o.o. domagał się: 1) zapłaty kwoty 34,7 mln zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia zgłoszenia roszczenia do dnia zapłaty, 2) ustalenia, że TAURON ponosi względem Dobieśław Wind Invest spółka z o.o. odpowiedzialność za szkody mogące powstać w przyszłości szacowane przez powodową spółkę na 254 mln zł (a wynikające z rzekomych czynów niedozwolonych TAURON), 3) ustanowienia zabezpieczenia przez TAURON w kwocie 254 mln zł, na wypadek nie uwzględnienia przez sąd ustalenia odpowiedzialności TAURON za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości.

Podstawą faktyczną żądania, według twierdzeń spółki powodowej, jest wypowiedzenie przez spółkę zależną od TAURON – PEPKH umów długoterminowych sprzedaży energii elektrycznej i sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, o którym TAURON informował w raporcie bieżącym nr 7/2015 z dnia 19 marca 2015 r.

Wstępna ocena uzasadnienia żądań pozwu wskazuje na ich całkowitą bezzasadność.

3. W dniu 21 sierpnia 2017 r. wpłynął do TAURON pozew Pękanino Wind Invest sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie przeciwko TAURON z dnia 30 czerwca 2017 r. o zapłatę odszkodowania w kwocie 28,5 mln zł oraz ustalenie odpowiedzialności za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości z czynów niedozwolonych, w tym z czynów nieuczciwej konkurencji, o wartości szacowanej przez spółkę powodową na kwotę 201,6 mln zł.

Sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w Katowicach. Podstawą faktyczną żądania pozwu, według twierdzeń spółki powodowej, jest wypowiedzenie przez spółkę zależną od TAURON tj. PEPKH umów długoterminowych sprzedaży energii elektrycznej i sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia. O wypowiedzeniu ww. umów TAURON informował w raporcie bieżącym nr 7/2015 z dnia 19 marca 2015 r.

Wstępna ocena uzasadnienia żądań pozwu wskazuje na ich całkowitą bezzasadność.

4. W dniu 16 października 2017 r. wpłynął do TAURON pozew Nowy Jarosław Wind Invest sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie przeciwko TAURON z dnia 30 czerwca 2017 r. o zapłatę odszkodowania w kwocie 27 mln zł oraz ustalenie odpowiedzialności za szkody, które mogą wyniknąć w przyszłości z czynów niedozwolonych, w tym z czynów nieuczciwej konkurencji, o wartości szacowanej przez spółkę powodową na kwotę 197,8 mln zł. Jest to ostatni z zapowiadanych czterech pozewów spółek Grupy Wind Invest w przedmiotowej sprawie.

Sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w Katowicach. Podstawą faktyczną żądania pozwu, według twierdzeń spółki powodowej, jest wypowiedzenie przez spółkę zależną od TAURON tj. PEPKH umów długoterminowych sprzedaży energii elektrycznej i sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia. O wypowiedzeniu ww. umów TAURON informował w raporcie bieżącym nr 7/2015 z dnia 19 marca 2015 r.

Wstępna ocena uzasadnienia żądań pozwu wskazuje na ich całkowitą bezzasadność.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 35/2017 z dnia 20 lipca 2017 r., nr 37/2017 z dnia 3 sierpnia 2017 r., nr 38/2017 z dnia 21 sierpnia 2017 r. oraz nr 39/2017 z dnia 16 października 2017 r.

Ważniejsze zdarzenia po 31 grudnia 2017 r.

Wybór biegłego rewidenta

W dniu 26 lutego 2018 r. Rada Nadzorcza TAURON dokonała wyboru firmy audytorskiej Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa („Ernst & Young”) do przeprowadzenia badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za rok obrotowy 2018 oraz przeglądu półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za okres kończący się 30 czerwca 2018 r.

Wybór Ernst & Young do przeprowadzenia badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki nastąpił w związku z potrzebą dostosowania zawartej z Ernst & Young umowy na badanie sprawozdań finansowych za rok obrotowy 2017 do wymogów przepisu art. 66 ust. 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, w tym w zakresie okresu, na jaki winna być zawarta pierwsza umowa na badanie (tj. na okres nie krótszy niż 2 lata). Aneks do umowy z Ernst & Young zostanie zawarty na czas niezbędny do wykonania powierzonych czynności.

Szczegółowe informacje zostały zawarte w raporcie bieżącym nr 3/2018 z dnia 26 lutego 2018 r.

2.9. Nagrody i wyróżnienia

W 2017 r. TAURON oraz spółki Grupy Kapitałowej TAURON otrzymały następujące nagrody i wyróżnienia.

Rysunek nr 41. Nagrody i wyróżnienia

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA PRYZNANE TAURON oraz SPÓŁKOM GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON W 2017 R.

STYCZEŃ

Przyznanie TAURON Dystrybucja nagrody *Laur Umiejętności i Kompetencji 2016* przez Opolską Izbę Gospodarczą za wsparcie rozwoju gospodarczego Śląska Opolskiego ze szczególnym uwzględnieniem stref gospodarczych, sprawną i szybką likwidację awarii, efektywną współpracę z instytucjami, samorządami, przedsiębiorcami i wieloma innymi podmiotami związanymi z funkcjonowaniem regionu, a także sprawne przeprowadzenie procesów inwestycyjnych na terenie województwa opolskiego, pozytywny udział w życiu opolskich powiatów i gmin oraz postawę przedsiębiorstwa odpowiedzialnego społecznie.

MARZEC

- Przyznanie TAURON nagrody specjalnej w konkursie na najlepsze relacje inwestorskie spółek z indeksu WIG30 organizowanym przez Gazetę Giełdy i Inwestorów „Parkiet” oraz Izbę Domów Maklerskich.
- Wyróżnienie dwunastu inicjatyw prowadzonych w Grupie Kapitałowej TAURON w obszarze zrównoważonego rozwoju w raporcie „Odpowiedzialny biznes w Polsce. Dobre praktyki” autorstwa Forum Odpowiedzialnego Biznesu.

KWIECIEŃ

- Przyznanie TAURON tytułu *Transparentna Spółka Roku 2016* przez Gazetę Giełdy i Inwestorów „Parkiet” za przejrzystość biznesu i jakość komunikacji z rynkiem.
- Przyznanie TAURON nagrody w konkursie „Liderzy Świata Energii” za pierwszy w branży energetycznej program o charakterze akceleratora startupów PilotMaker.
- Przyznanie TAURON tytułu „Lidera” podczas Gali Techno Biznes 2017 za wdrożenie aplikacji „Strefa Innowacji”, pozwalającej pracownikom firmy zgłaszać rozwiązania usprawniające pracę całej organizacji.

CZERWIEC

- Przyznanie TAURON nagrody *Heros rynku kapitałowego 2017* przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych. Inwestorzy indywidualni docenili wysokie standardy TAURON w obszarze relacji inwestorskich oraz stosowanie najlepszych praktyk w zakresie kierowanej do nich komunikacji.
- Wyróżnienie TAURON statuetką „Platynowy Megawat” przez TGE za największą aktywność na rynkach energii elektrycznej wśród przedsiębiorstw energetycznych w 2016 r.
- Wyróżnienie TAURON Sprzedaż statuetką „Platynowy Megawat” przez TGE za największą aktywność na Rynku Praw Majątkowych wśród przedsiębiorstw energetycznych w roku 2016.

WRZESIEŃ

Uchonorowanie KW Czatkowice nagrodą *Ceramiczny Nietoperz 2017* przez kapitułę konkursową FESTIWALU NIETOPERZY za całokształt działalności na rzecz powiatu krakowskiego, w tym wieloletni wkład w pracę nad ochroną środowiska oraz działania na rzecz upowszechniania kultury i dziedzictwa naturalnego.

PAŹDZIERNIK

- Zaliczenie TAURON do grona *The Best of The Best* oraz przyznanie pierwszej nagrody za zintegrowany raport roczny w konkursie „The Best Annual Report” organizowanym przez Instytut Rachunkowości i Podatków. Spółka potwierdziła tym samym swoją pozycję w gronie spółek mogących pochwalić się najwyższymi standardami raportowania.
- Przyznanie TAURON nagrody *Złoty Laur „Super Biznesu”* przez redakcję ekonomicznego dodatku do magazynu „Super Express” w kategorii „Społeczna Odpowiedzialność Biznesu”. TAURON został doceniony za „Domy Pozytywnej Energii” – konkurs organizowany dla domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- Przyznanie TAURON Dystrybucja wyróżnienia w konkursie *Nowy Impuls 2017* przez XIV Kongres Nowego Przemysłu / Grupa PTWP S.A. za skuteczne wprowadzanie inteligentnych narzędzi w dystrybucji energii.
- Przyznanie TAURON nagrody Innowatora Wprost 2017 w kategorii energetyka, za udział w programie Pilot Maker, jednym z najbardziej zaawansowanych programów akceleratorycznych na polskim rynku, ukierunkowanym na wdrożenia rozwiązań przygotowanych przez StartUPy w dużych przedsiębiorstwach.

LISTOPAD

- Przyznanie TAURON Dystrybucja nagrody *Laur Białego Tygrysa* przez Agencję Promocji Energii podczas X Konferencji Energetykon 2017 „Energia-Klimat-Gospodarka-Społeczeństwo” za projekt budowy pierwszej w Polsce cyfrowej stacji elektroenergetycznej, w której zostanie zastosowana w pełni elektroniczna komunikacja.
- Przyznanie TAURON Sprzedaż tytułu *Orzeł Wprost 2017 Lider Biznesu* przez Wydawcę Tygodnika „Wprost” w kategorii „Firmy z największym zyskiem netto” w regionie małopolskim.

GRUDZIEŃ

- Przyjęcie TAURON, po raz piąty z rzędu, do RESPECT Index – grona spółek giełdowych zarządzanych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony.
- Przyznanie TAURON Ciepło certyfikatu w konkursie *Pracodawca Przyjazny Pracownikom* przez Komisję Krajową NSZZ „Solidarność” (konkurs pod patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy). Komisja certyfikacyjna brała pod uwagę przestrzeganie prawa pracy, zawieranie układów zbiorowych pracy, zatrudnianie pracowników na czas nieokreślony, uzwiązkowienie oraz przeciwdziałanie mobbingowi.
- Przyznanie TAURON Wydobycie Medalu Fundacji Rodzin Górniczych „Przyjaciół Fundacji Rodzin Górniczych”. Medal przyznawany jest instytucji, która wspiera finansowo Fundację, jest jej aktywnym darczyńcą i promotorem.
- Przyznanie ZG Janina TAURON Wydobycie I miejsca w konkursie Górniczej Solidarności Zawodowej przez Fundację Rodzin Górniczych. Miernikiem jest ilość zebranych w ciągu roku składek na Fundację Rodzin Górniczych w stosunku do ilości pracowników zatrudnionych w zakładzie.

STYCZEŃ – LUTY 2018 (nagrody za 2017 r.)

- Przyznanie TAURON Dystrybucja nagrody *Top Event 2017* przez firmę Evential sp. z o.o. za zorganizowaną w 2017 r. w Katowicach „Alchemię Światta” – unikalne w skali kraju widowisko multimedialne, łączące nowoczesne sztuki wizualne: trójwymiarowy mapping, pokazy świetlne, laserowe i pirotechniczne, muzykę, śpiew i taniec na żywo oraz różnorodne elementy teatru formy.
- Przyznanie TAURON Wydobycie certyfikatu *Solidna Firma 2017* przez Kapitułę Programu Gospodarczo-Konsumenckiego poświadczającego wiarygodności rzetelność firmy. TAURON Wydobycie jest laureatem „Brazowej Statuetki Solidarności”, gdyż już po raz siódmy pomyślnie przeszedł proces weryfikacji.

2.10. Informacja dotycząca zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON

2.10.1. Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON

W związku z przyjęciem przez Grupę Kapitałową TAURON w 2017 r. modelu zarządzania procesowego, zaktualizowana została, wspólna dla wszystkich spółek, *Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON*, która wraz z wartościami Partnerstwo, Rozwój, Odwaga stanowi drogowskaz dla kadry kierowniczej oraz pracowników do realizacji nowych wyzwań i podejmowania działań zwiększających efektywność. Grupa Kapitałowa TAURON czyni starania aby rozwijać, motywować oraz pozyskiwać pracowników, dzięki którym będzie mogła osiągać założone cele. Nadrzędnym celem jest wsparcie kadry kierowniczej, aby sprawnie wdrażała zaproponowane zmiany oraz promowała nowe inicjatywy. Grupa Kapitałowa TAURON dąży do stworzenia warunków do rozwoju wiedzy i umiejętności oraz kreowania środowiska pracy opartego na współpracy i partnerstwie, w którym innowacyjność i wszelkie inicjatywy optymalizacyjne będą podstawą działania.

Poniższy rysunek przedstawia założenia *Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON*.

Rysunek nr 42. Założenia Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON

Zespoły interdyscyplinarne w obszarze HR Grupy TAURON

Dobra praktyka

W myśl wartości korporacyjnych postawa partnerstwa budowana jest na etapie wypracowywania rozwiązań systemowych. W ramach realizacji zadań wynikających z wyzwań stawianych przed obszarem HR powstała zasada powoływania zespołów roboczych składających się z przedstawicieli komórek HR spółek Grupy Kapitałowej TAURON. Członkowie Zespołów są powoływani przez Radę Dyrektorów HR Grupy Kapitałowej TAURON, która zrzesza osoby zarządzające obszarami HR w Grupie Kapitałowej TAURON. Ta inicjatywa doskonale się sprawdza w realizacji projektów HR. Dzięki temu dążymy do standaryzacji i optymalizacji procesów dotyczących zarządzania zasobami ludzkimi i poprawiania jakości wykonywanych zadań przy jednoczesnym uwzględnianiu specyfiki poszczególnych spółek. Podejście partycypacyjne swoje odbicie w efektywności wypracowywanych rozwiązań oraz budowaniu spójnego wizerunku HR.

2.10.2. Rozwój i Szkolenia

Pracownicy spółek Grupy Kapitałowej TAURON rozwijają się w różnych formach aktywności rozwojowych: Poniższy rysunek przedstawia formy aktywności rozwojowych pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 43. Formy aktywności rozwojowych pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON

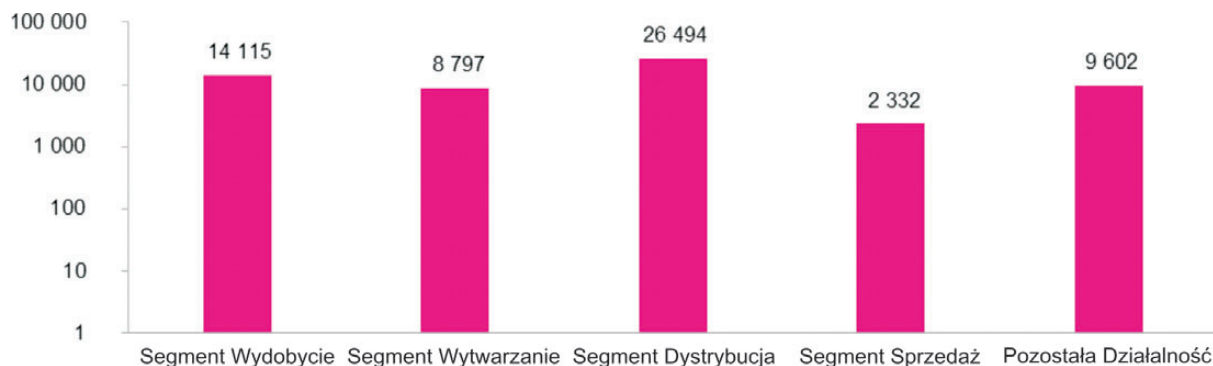
Poniższy rysunek przedstawia kluczowe statystyki szkoleniowe w Grupie Kapitałowej TAURON w 2017 r.

Rysunek nr 44. Kluczowe statystyki szkoleniowe w Grupie Kapitałowej TAURON w 2017 r.

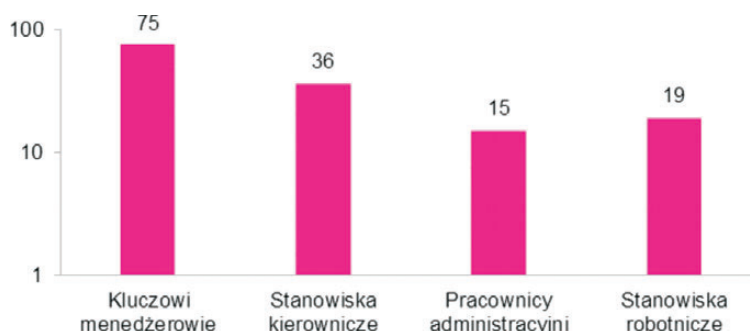
Poniższy rysunek przedstawia sumę dni szkoleniowych w podziale na Segmenty (obszary) działalności.

Rysunek nr 45. Suma dni szkoleniowych w podziale na Segmenty działalności

Poniższy rysunek przedstawia średnią liczbę godzin szkoleniowych przypadających na jednego zatrudnionego pracownika w podziale na grupy stanowiskowe.

Rysunek nr 46. Średnia liczba godzin szkoleniowych przypadająca na jednego zatrudnionego pracownika w podziale na grupy stanowiskowe**Inicjatywy HR organizowane w Grupie TAURON****Inicjatywa**

Badanie zadowolenia pracowników w Grupie Kapitałowej TAURON. Badanie zadowolenia pracowników w Grupie Kapitałowej TAURON zostało przeprowadzone na przełomie kwietnia i maja 2017 r. Było w pełni anonimowe i po raz pierwszy w historii Grupy Kapitałowej TAURON zostało przeprowadzone we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Celem badania zadowolenia pracowników było poznanie opinii pracowników na najważniejsze tematy dotyczące środowiska pracy, w tym m.in. wartości firmy, komunikacji z przełożonym oraz w firmie, atmosfery i współpracy w zespole, bezpieczeństwa i warunków pracy oraz możliwości rozwoju i szkoleń.

W badaniu wzięło udział 46% pracowników Grupy Kapitałowej TAURON (3769 osób skorzystało z ankiety drukowanej, a 7751 osób wypełniało ankiety w formie elektronicznej). Wśród pracowników biorących udział w badaniu 84% zadeklarowało bardzo wysokie poczucie zaangażowania w swoją pracę, 80% zadeklarowało zadowolenie z relacji pracowniczych i ponad 70% zadeklarowało zadowolenie z warunków pracy w Grupie Kapitałowej TAURON.

Inicjatywa

Model Kompetencyjny Grupy TAURON. Model Kompetencyjny Grupy TAURON został opracowany w połowie 2017 r. i był efektem wspólnej pracy przedstawicieli poszczególnych spółek, reprezentujących różne obszary biznesowe oraz obszar HR. Model jest odzwierciedleniem strategii, misji, wizji oraz kluczowych wartości: Partnerstwo, Rozwój, Odwaga, uwzględnia on także wyzwania biznesowe, jakie stoją przed Grupą Kapitałową TAURON. Założeniem modelu jest ciągły rozwój pracowników oraz wspieranie osiągania wyników przez Grupę Kapitałową TAURON. Każdy z pracowników wie jakie kompetencje oraz zachowania są oczekiwane względem niego, co umożliwi nie tylko realizację zadań ale również rozwój swoich kompetencji zawodowych. Model znajduje swoje odwołanie w wielu procesach zarządzania zasobami ludzkim w tym: rekrutacji, adaptacji, rozwoju i ocenie pracowników. Dodatkowo w poszczególnych spółkach odbyły się warsztaty dotyczące Modelu dedykowane zarówno menedżerom, jak i pracownikom.

Inicjatywa

Współpraca z uczelniami. Grupa Kapitałowa TAURON współpracuje z prawie 50 placówkami edukacyjnymi (szkoły wyższe, średnie i zawodowe) na terenie całego kraju. W ramach współpracy uczniowie, studenci i absolwenci mogą liczyć na praktyki zawodowe i staże w Grupie Kapitałowej TAURON. W 2017 r. 693 osoby skorzystały z praktyk i staży. Poprzez współpracę budowane są partnerskie relacje ze środowiskiem akademickim – kadrami naukowymi i studentami. TAURON jako lider w sektorze energetycznym wpływa na edukację i zdobywanie kompetencji zawodowych wśród przyszłych adeptów w branży. Najlepsi studenci i absolwenci poszukiwani byli zarówno na uczelniach poprzez współpracę z uczelnianymi biurami karier, jak również poprzez uczestnictwo w największych ogólnopolskich targach Absolwent Talent Days. Ponadto w 2017 r. został uruchomiony program Ambasador Grupy TAURON, którego celem jest rozwinięcie współpracy z uczelniami, zbudowanie pozytywnego wizerunku Grupy Kapitałowej TAURON oraz pozyskanie najlepszych studentów z punktu widzenia potrzeb biznesowych. Program jest ogłaszany na dany rok akademicki, a grupą docelową stanowią studenci II–V roku studiów.

Inicjatywa

Program stażowy „Przyłącz się” w TAURON. W 2017 r. został uruchomiony Program stażowy, którego celem jest przygotowanie najzdolniejszych studentów krajowych uczelni wyższych do wejścia na rynek pracy. Ma on na celu umożliwienie uczestnikom programu wszechstronnego rozwoju zawodowego w zakresie współczesnej energetyki. Stażyści mają możliwość poznania systemu organizacji Spółki oraz uwarunkowań i reguł w nim obowiązujących. Duży nacisk stawia się na kształtowanie właściwych postaw do wykonywanych zadań: dbanie o jakość i terminowość wykonywania zadań, prawidłową współpracę z innymi osobami i komórkami w Spółce, rozwój własnej inicjatywy, nabycie umiejętności współpracy w zespole. Grupa docelowa to studenci IV i V roku studiów.

Inicjatywa

Uniwersytet Otwarty Grupy TAURON. Uniwersytet Otwarty Grupy TAURON to cykl wykładów prowadzonych od 2014 r. przez najwybitniejszych ekspertów specjalizujących się w różnych dziedzinach nauki, polityki, biznesu, kultury oraz rozwoju osobistego. Poprzez uczestnictwo w wykładach pracownicy mają zapewniony dostęp do bieżącej wiedzy oraz informacji. Dodatkowo inicjatywa ta pozwala na stworzenie platformy wymiany poglądów oraz doświadczeń pracowników z różnych spółek, a przez to jeszcze lepsze wsparcie realizacji celów strategicznych Grupy Kapitałowej TAURON.

Uniwersytet Otwarty Grupy TAURON został uruchomiony w celu zapewnienia pracownikom:

- 1) kształcenia ustawicznego poprzez poznawanie nowych zagadnień oraz zdobywanie nowych umiejętności,
- 2) aktywnego uczestnictwa w otaczającej nas rzeczywistości poprzez poznanie nowych zjawisk i umiejętności wyjścia im naprzeciw,
- 3) wszechstronnego, szeroko rozumianego rozwoju,
- 4) poznania i wykorzystania najnowszych technologii,
- 5) rozwijania własnej osobowości, wartości i postaw prospołecznych,
- 6) poznania różnych dziedzin nauki, życia, kultury i sztuki.

Do tej pory odbyło się 17 wykładów, w których wzięło udział ponad 3000 pracowników ze wszystkich spółek Grupy TAURON. W 2017 r. zorganizowano 6 wykładów, w których uczestniczyło łącznie prawie 1000 pracowników.

Inicjatywa

Wartości: Partnerstwo, Rozwój, Odwaga – wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Rok 2017 poświęcony został wdrażaniu wartości Partnerstwo, Rozwój, Odwaga (PRO) w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. We wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON odbyły się warsztaty wprowadzające pracowników w temat wartości PRO. W TAURON przeszkolono 100% obszarów biznesowych. Promowanie wartości w poszczególnych spółkach przyjmowało zróżnicowane formy. W TAURON Wydobycie oraz TAURON Wytwarzanie wartości PRO omawiane były i przypomniane pracownikom podczas szkoleń z zakresu BHP. W TAURON EKOENERGIA zorganizowano konkurs „Jesteśmy PRO”, którego celem była promocja wartości poprzez nagrodzenie tych pracowników, którzy swoją postawą i działaniem w codziennej pracy propagują wartości korporacyjne, stając się tym samym Ambasadorami Wartości Grupy Kapitałowej TAURON. W drodze głosowania ankietowego pracownicy wybierali jednego Ambasadora dla każdej wartości. W TAURON Obsługa Klienta zorganizowano warsztaty, podczas których rozmawiano o znaczeniu wartości PRO w pracy. W czasie warsztatów przeprowadzono ciekawe dyskusje, w których pracownicy mierzyli się z pytaniami: Po co firmom wartości? Jak rozumiemy wartości? Jakie postawy i zachowania wspierają Partnerstwo, Rozwój i Odwagę?

Wartości PRO są symbolami i wyznacznikami kultury organizacyjnej Grupy Kapitałowej TAURON, dlatego niezmiernie ważne jest, by każdy pracownik kierował się nimi w codziennej pracy.

Jesteśmy partnerami dla klientów i siebie nawzajem w realizacji wspólnych celów. Budujemy trwałe relacje: oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku. Angażujemy się w to, co ważne dla naszych Klientów i Grupy.

Jesteśmy innowacyjni: pokonujemy bariery, wyznaczamy trendy i kreujemy zmiany. Stale rozwijamy kompetencje, umiejętności i wiedzę. Poszukujemy coraz lepszych rozwiązań: wychodzimy naprzeciw obecnym i przyszłym potrzebom klientów, ciągle podnosząc jakość naszych usług.

Śmiało i otwarcie rozmawiamy o problemach i najodważniejszych pomysłach. Z determinacją wdrażamy to, w co wierzymy, aby osiągać wspólne cele. Z zaangażowaniem i pasją stawiamy czoła wyzwaniom zmieniającego się otoczenia.

Inicjatywa

Platforma e-learningowa. Pracownicy wybranych spółek Grupy Kapitałowej TAURON mają możliwość korzystania z platformy e-learningowej, na której znajduje się szereg szkoleń. Są to zarówno szkolenia specjalistyczne, jak i szkolenia z zakresu umiejętności interpersonalnych.

W 2017 r. zostały uruchomione szkolenia obowiązkowe dla pracowników z zakresu „Rekrutacji i adaptacji pracowników – krok po kroku”, „Kodeks Odpowiedzialnego Biznesu” oraz „Przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji w Grupie TAURON”. Łącznie w 2017 r. wszyscy użytkownicy platformy zrealizowali ponad 32 000 szkoleń.

Inicjatywa

Rozwój Menedżerów. Program Rozwój Menedżerów jest kompleksową inicjatywą rozwojową, której celem jest wsparcie menedżerów we wzmacnianiu zarówno ich efektywności biznesowej i osobistej, jak również świadomego wdrażania wzorcowych zachowań przywódczych w całej Grupie Kapitałowej TAURON.

Drugą podstawą programu stanowią wartości Grupy Kapitałowej TAURON: Partnerstwo, Rozwój, Odwaga, które przyświecają poszczególnym działaniom w programie. Rozwijane kompetencje pozwolą uczestnikom stać się jeszcze skuteczniejszymi liderami, wartości określą natomiast, w jakich obszarach i jakim celom powinna posłużyć owa skuteczność. Program został przygotowany i zrealizowany w oparciu o światowe rozwiązania oraz bogate doświadczenie zespołu ekspertów i trenerów zaangażowanych w Program. Proces rozwojowy charakteryzuje się praktycznością, dostarczając jednocześnie dużą ilość inspiracji i wyjątkowości. W Programie bierze udział blisko 70 kluczowych menedżerów spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Inicjatywa

Obchody Międzynarodowego Dnia Rodziny w Grupie Kapitałowej TAURON. W 2017 r. TAURON już po raz czwarty uczestniczył w akcji społecznej obchody Międzynarodowego Dnia Rodziny, której celem jest wzmacnianie relacji rodzinnych przez dobrą rozmowę oraz budowanie i umacnianie tożsamości młodego pokolenia.

W 2017 r. udział w tej akcji wzięły wszystkie spółki Grupy Kapitałowej TAURON. We wskazanym dniu pracownicy pracowali 2 godziny krócej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, a wolny czas mogli poświęcić najbliższym. Ponadto w spółkach zostały zorganizowane konkursy promujące motyw przewodni akcji, który w tym roku przyjął hasło „Gotowanie na rodzinnym planie”. Kontynuując obchody Dnia Rodziny w TAURON, TAURON Dystrybucja i TAURON Ciepło zorganizowano możliwość odwiedzin rodziców w miejscu pracy przez dzieci, a nawet wnuków pracowników tych spółek. Wizycie towarzyszyło szereg zabaw i atrakcji.

Inicjatywa

Maraton Innowacyjności TAURON Dystrybucja. W listopadzie 2017 r. odbył się pierwszy maraton innowacyjności organizowany przez TAURON Dystrybucja. Dwanaście 6-osobowych zespołów studenckich pracowało nad projektem, inspirując się tematem: „Energia Przyszłości: Internet Rzeczy, Big Data i elektromobilność w inteligentnych sieciach energetycznych”.

W wydarzeniu uczestniczyły zespoły z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz Politechnik: Częstochowskiej, Śląskiej i Wrocławskiej. W pierwszym dniu 3-dniowego maratonu uczestnicy mieli okazję poznać potrzeby klientów TAURON Dystrybucja oraz zasady pracy w formule service design thinking, której podstawą jest praca warsztatowa z wykorzystaniem technik kreatywnych. Przez kolejne dwa dni, wykorzystując zdobytą wiedzę, tworzyli nowatorskie rozwiązania dla TAURON Dystrybucja. Laureatem maratonu został zespół „Elektron” z Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Studenci z Gliwic zaprezentowali jury pomysł algorytmu określającego optymalną lokalizację stacji ładowania pojazdów elektrycznych z uwzględnieniem charakterystyki i obciążeń istniejącej sieci elektroenergetycznej.

Inicjatywa

Działania rozwojowe dla pracowników TAURON Obsługa Klienta. W 2017 r. TAURON Obsługa Klienta jako Centrum Usług Wspólnych, mając na celu zapewnienie wysokiej jakości obsługi oraz rozwoju pracowników, zorganizował szereg szkoleń i warsztatów, m.in.: szkolenia z zakresu komunikacji i współpracy, integracji pomiędzy pracownikami oraz budowania relacji w zespole, szkolenia ukierunkowane na poznanie zwinnej metodyki pracy jaką jest Agile, warsztaty Mediacyjny styl działania, Akademia Menedżera, szkolenia z poprawy bezpieczeństwa w POKach, szkolenia z zakresu zasad efektywnej komunikacji, współpracy w zmienności oraz cykl warsztatów z zakresu umiejętności leaderskich.

W powyższych inicjatywach udział wzięło łącznie blisko 1200 pracowników.

Inicjatywa

Szkolenia z zasad Zarządzania Przez Cele dla menedżerów. W 2017 r. w TAURON odbył się cykl warsztatów dedykowanych menedżerom, poświęconych metodyce Zarządzania Przez Cele, a w szczególności zasadom wyznaczania i kaskadowania celów w oparciu o model SMART.

Celem warsztatów było zapoznanie z zasadami oceniania realizacji celów i udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej. Ponadto prezentowano wykorzystanie narzędzia do wspierania pracowników w realizacji celów oraz narzędzia oceny pracy podległych im pracowników. W dwudniowych warsztatach wzięło udział ponad 60% menedżerów Spółki.

Inicjatywa

Polityka przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji w Grupie TAURON. W II połowie 2017 r. opracowana została *Polityka przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji w Grupie TAURON*. Polityka jest dokumentem obowiązującym we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Celem polityki jest określenie zasad przeciwdziałania zjawiskom mobbingu i dyskryminacji w miejscu pracy oraz w związku z jej wykonywaniem, zapewniających realizację postanowień wynikających z prawa pracy, a także regulacji wewnętrznych pracodawcy. Polityka wskazuje ponadto działania interwencyjne oraz niwelujące skutki krzywdzących działań w stosunku do pracowników oraz definiuje konsekwencje wobec osób dopuszczających się mobbingu lub dyskryminacji.

2.10.3. Dialog społeczny

Zarząd TAURON prowadzi konstruktywny i otwarty dialog ze stroną społeczną, którego głównym celem jest zachowanie wysokiej jakości i skuteczności wzajemnej współpracy. Przedstawiciele strony społecznej, podczas regularnych spotkań i konsultacji, informowani są o zagadnieniach związanych z:

- 1) sytuacją ekonomiczno-finansową Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) Programem Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018 oraz Inicjatywami Strategicznymi,
- 3) realizowanymi Programami Dobrowolnych Odejść w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON,
- 4) kwestiami dotyczącymi spraw pracowniczych w Grupie Kapitałowej TAURON.

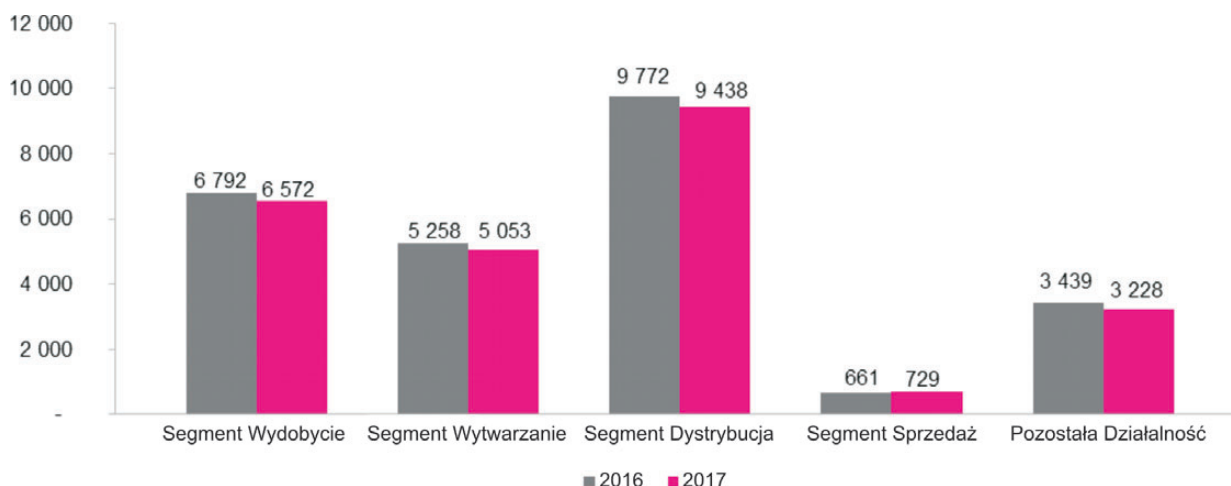
W ramach prowadzonego dialogu społecznego Zarząd TAURON udzielał wielokrotnie odpowiedzi na korespondencję organizacji związkowych i Ministerstwa Energii. W spółkach Grupy Kapitałowej TAURON prowadzona jest równolegle bieżąca komunikacja Zarządów z organizacjami związkowymi działającymi u danego pracodawcy. TAURON bierze aktywny udział w spotkaniach na szczeblu krajowym z przedstawicielami strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców (np. w ramach prac Zespołu Trójstronnego ds. Branży Energetycznej).

2.10.4. Kluczowe dane dotyczące zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w 2017 r. wynosiło 25 020 etatów, co oznacza spadek względem zatrudnienia w 2016 r., w którym przeciętne zatrudnienie wynosiło 25 922 etatów.

Poniższy rysunek przedstawia poziomy przeciętne zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON, w etatach (w zaokrągleniu do pełnego etatu), w podziale na poszczególne Segmenty działalności w 2016 r. oraz w 2017 r.

Rysunek nr 47. Przeciętne zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r. i 2017 r.¹ (etaty)

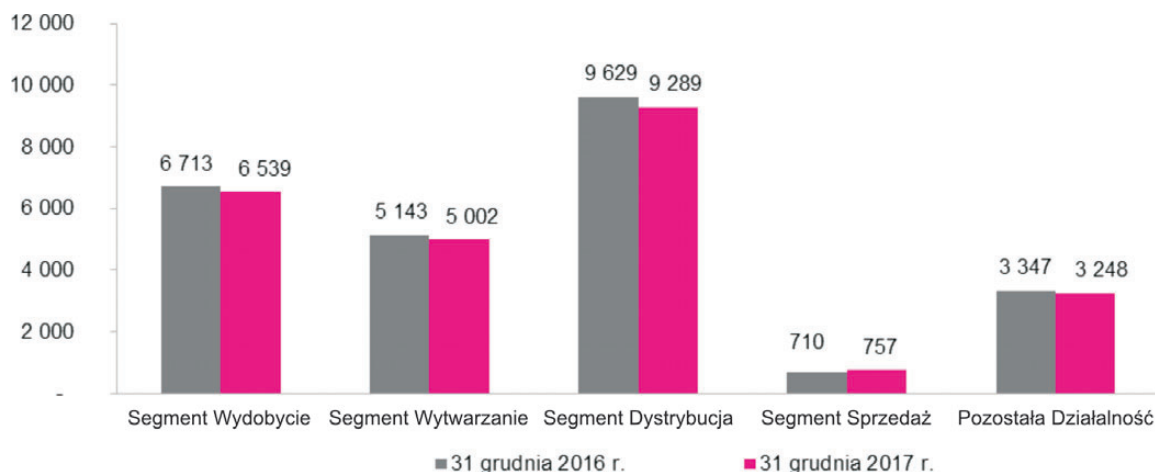
¹ Przeciętne zatrudnienie obejmuje spółkę Nowe Jaworzno GT, która została objęta sprawozdawczością skonsolidowaną w I półroczu 2017 r.

Zmiany poziomu przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych Segmentach działalności w 2017 r., w stosunku do przeciętnego zatrudnienia w 2016 r., wynikają m.in. z realizowanych Programów Dobrowolnych Odejść w Segmentach: Dystrybucja i Wytwarzanie oraz w ramach Pozostałej działalności, jak również odejść pracowników poza Grupę Kapitałową TAURON.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON zatrudnionych było 24 835 osób. Odnotowano spadek zatrudnienia o 707 osób wobec stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2016 r., który wynosił 25 542 osoby.

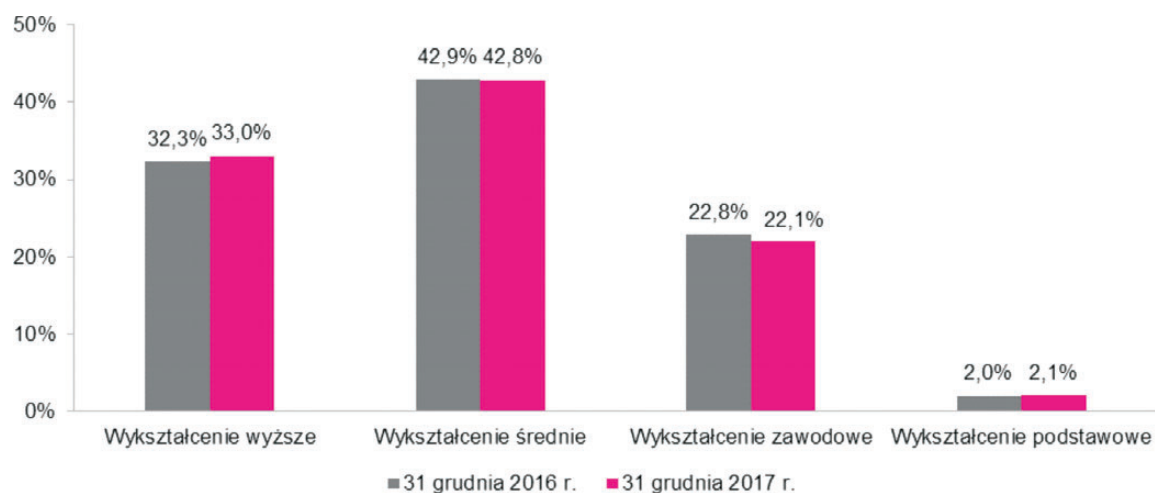
Poniższy rysunek przedstawia zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w osobach, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r.

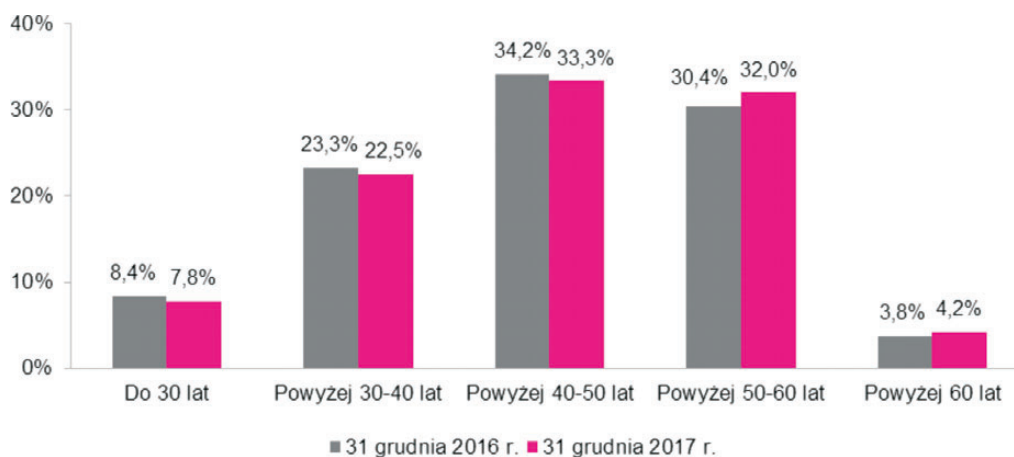
Rysunek nr 48. Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r.¹ (osoby)

¹ Zatrudnienie w osobach obejmuje spółkę Nowe Jaworzno GT, która została objęta sprawozdawczością skonsolidowaną w I półroczu 2017 r.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON według wykształcenia na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r.

Rysunek nr 49. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (wykształcenie)

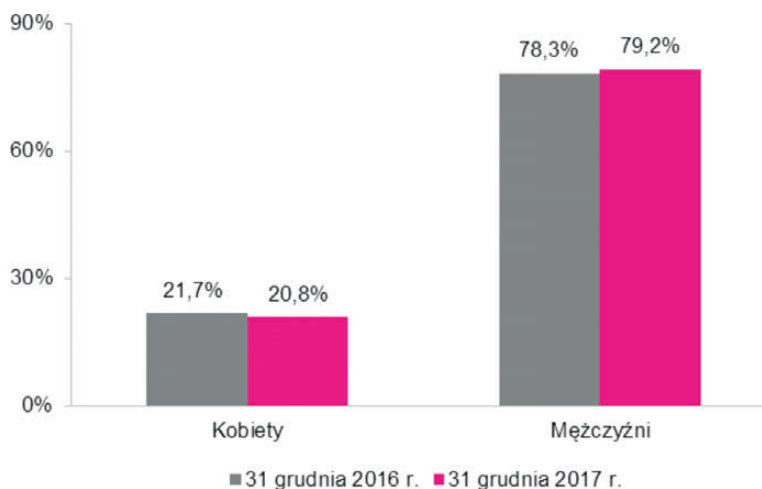
Poniższy rysunek przedstawia strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON według wieku na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r.

Rysunek nr 50. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (wiek)

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON według płci na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r.

Rysunek nr 51. Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (płeć)

2.11. Polityka w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Grupy TAURON na lata 2017–2025

W 2017 r. kontynuowano przedsięwzięcia rozpoczęte w 2016 r., po to aby wzmocnić pozycję Grupy Kapitałowej TAURON jako wiodącego, innowacyjnego i nowoczesnego przedsiębiorstwa, które konsekwentnie realizuje Strategię oraz Model Biznesowy.

W dniu 1 sierpnia 2017 r. Zarząd TAURON przyjął zaktualizowaną *Strategię zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2017–2025* (Strategia zrównoważonego rozwoju), która powstała w oparciu o *Strategię Grupy TAURON na lata 2016–2025*, z uwzględnieniem opinii otoczenia, a także obecnych i przyszłych wyzwań stawianych przed sektorem energetycznym. Strategia zrównoważonego rozwoju stanowi ramy dla działań z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Kapitałowej TAURON.

Strategia zrównoważonego rozwoju opiera się na 5 kierunkach. Dwa z nich mają charakter wiodący i obejmują działalność rynkową – „Zorientowanie na klienta i jego potrzeby” oraz „Niezawodność i jakość dostaw produktów i usług do klientów”. Pozostałe trzy są kierunkami wspierającymi i obejmują „Bezpieczeństwo pracy, kulturę etyczną i zaangażowanie pracowników”, „Ochronę środowiska” oraz „Partnerstwo społeczno-biznesowe”. W ramach każdego kierunku zostały wyznaczone zobowiązania (łącznie jest ich 18), które TAURON zamierza wypełnić do końca 2025 r. Dla każdego zobowiązania sformułowane zostały kluczowe inicjatywy, wspierające ich realizację, które zostały przyporządkowane do poszczególnych jednostek organizacyjnych w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON.

Raportowanie danych pozafinansowych

Strategia zrównoważonego rozwoju jest bezpośrednio związana ze wszystkimi obszarami działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Systematyzuje zarówno podejście do CSR, jak i metodologię oceny efektywności podejmowanych działań w oparciu o wskaźniki Global Reporting Initiative (GRI).

W 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON po raz drugi opublikowała raport zintegrowany. Oprócz danych finansowych, publikacja dała pełen obraz działalności firmy, w tym oddziaływania na gospodarkę, społeczeństwo oraz środowisko.

Zintegrowana formuła pozwoliła w czytelny sposób pokazać relacje i zależności pomiędzy finansowymi oraz pozafinansowymi aspektami działalności wszystkich spółek Grupy Kapitałowej TAURON, dzięki czemu stanowiła kompleksowy i przejrzysty dokument, prezentujący działalność firmy, jej Model Biznesowy, Strategię, najistotniejsze zmiany, szanse i ryzyka, a także wyniki z perspektywy wszystkich grup interesariuszy. Łączenie danych finansowych z pozafinansowymi aspektami firmy, miało również na celu ukazanie potencjału osiąganego dzięki synergii działalności podstawowej z działalnością w obszarze pozabiznesowym.

Raport został opracowany zgodnie z najwyższymi standardami raportowania – GRI G.4, i poddany zewnętrznej weryfikacji przez niezależnego audytora. Spółka przeszła także audyt w związku z przystąpieniem do RESPECT Index – indeksu, w którym notowane są spółki giełdowe działające zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W 2017 r. TAURON po raz piąty uzyskał pozytywny wynik i znalazł się w tym najbardziej prestiżowym zestawieniu spółek odpowiedzialnych społecznie.

Kluczowe projekty CSR

Jednym z kierunków Strategii zrównoważonego rozwoju jest partnerstwo społeczno-biznesowe. Cele z niego wynikające są realizowane m.in. poprzez działalność Fundacji TAURON, która pozwala na jeszcze bardziej efektywną realizację celów CSR w zakresie troski o bezpieczeństwo społeczności lokalnych i działań na rzecz dobra publicznego.

Grupa Kapitałowa TAURON, działając na obszarze południowej Polski, ma wiodącą pozycję w dystrybucji energii oraz jej sprzedaży w obszarze województwa dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego i małopolskiego. Uwarunkowania te sprawiają, że zakres działań prowadzonych na rzecz społeczności, w których funkcjonują spółki Grupy Kapitałowej TAURON, jest bardzo szeroki. Wspieranych jest wiele projektów ważnych dla mieszkańców regionów Górnego i Dolnego Śląska, Opolszczyzny, Małopolski i Podkarpacia. TAURON m.in. prowadzi współpracę z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, której celem jest poprawa bezpieczeństwa w górach.

W 2017 r. TAURON kontynuował także podjętą w 2014 r. współpracę ze Stowarzyszeniem SIEMACHA – jedną z wiodących w kraju organizacji pozarządowych ukierunkowanych na realizację projektów z obszarów wychowania, sportu i terapii, świadcząc systemową pomoc dzieciom i młodzieży. W ramach współpracy TAURON objął patronatem działalność sportową stowarzyszenia, zyskując tytuł *TAURON sportowy partner SIEMACHY*. W 2017 r. wspierane były takie projekty, jak: *Piłkarski Dzień Dziecka z TAURONEM* i *Juliada*.

Na uwagę zasługują także działania spółek Grupy Kapitałowej TAURON. W 2017 r. kontynuowana była realizowana przez spółkę TAURON Sprzedaż kampania pn.: *TAURON nie chodzi po domach aby sprzedawać prąd lub gaz*. Jej odsona była poświęcona podnoszeniu świadomości klientów na temat rynku energii, szczególnie celem ochrony przed działaniami nieuczciwych sprzedawców. Z kolei spółka TAURON Dystrybucja prowadzi od 2013 r. program edukacyjny dla dzieci i młodzieży pn. *Bezpieczniki TAURONA. Włącz dla dobra dziecka*. Jego głównym celem jest podniesienie bezpieczeństwa poprzez popularyzację zasad bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej.

W 2017 r. Fundacja TAURON, Spółka i TAURON Dystrybucja zrealizowały trzynastą edycję akcji Domy Pozytywnej Energii, skierowanej do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, której głównym celem jest poprawa warunków życia dzieci z domów dziecka oraz ich edukowanie, motywowanie do działania, otwieranie perspektyw i umożliwienie w pozytywny sposób zaistnieć w otoczeniu. Od momentu odświeżenia formuły akcji, tj. od 2011 r. wzięły w niej udział 523 domy dziecka. Ich wychowankowie każdego roku walczą o nagrodę finansową, aby zrealizować młodzieńcze pasje, marzenia i pragnienia.

W 2017 r. Fundacja TAURON zrealizowała również swoje cele, w szczególności poprzez wspieranie osób fizycznych i prawnych, instytucji i organizacji w ich działalności zbieżnej z celami Fundacji TAURON, przekazując w drodze darowizn 3 074 896,41 zł.

TAURON jest sygnatariuszem deklaracji podpisanej w dniu 17 czerwca 2009 r. podczas ogólnopolskiej konferencji z cyklu *Odpowiedzialna Energia*, zawierającej zasady zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce. W 2013 r. Spółka dołączyła do sygnatariuszy *Deklaracji biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju*, zobowiązując się tym samym do zaangażowania w realizację celów strategicznych *Wizji zrównoważonego rozwoju dla polskiego biznesu 2050*.

Od 2014 r. TAURON jest także członkiem Forum Odpowiedzialnego Biznesu.

2.11.1. Bezpieczeństwo energetyczne

Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego klientom jest pierwszym ze zobowiązań zawartych w Strategii zrównoważonego rozwoju. Jako istotne ogniwo w systemie energetycznym kraju, TAURON optymalizuje procesy w poszczególnych obszarach działania: wytwarzania, dystrybucji oraz sprzedaży energii elektrycznej i ciepła, w celu zapewnienia klientom stabilnych dostaw o wysokich parametrach jakościowych. Dla zapewnienia ciągłości zasilania TAURON realizuje nowe inwestycje, prowadzi bieżące konserwacje i modernizacje posiadanej infrastruktury oraz aktywnie poszukuje nowych rozwiązań.

W 2017 r. TAURON Dystrybucja zmodernizował blisko 1 300 km istniejących sieci i 36 głównych punktów zasilających. Spółka wybudowała również 2 500 km nowych linii wraz z przyłączami. Powstały także 4 nowe główne punkty zasilające. Inwestycje prowadzi także TAURON Ciepło. W 2017 r. łączna moc wynikająca z umów z klientami na nowe przyłączenia do sieci ciepłowniczej wyniosła 47,2 MW.

W dniu 30 sierpnia 2017 r. podpisano umowę na dofinansowanie Programu Likwidacji Niskiej Emisji (PLNE) w 8 miastach aglomeracji śląsko-dąbrowskiej objętych niską emisją tj.: Będzin, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice. TAURON Ciepło planuje przyłączyć w ramach PLNE do końca 2022 r. około 1300 budynków co stanowi łącznie około 183 MW mocy cieplnej. Docelowo, dzięki budowie lub modernizacji sieci ciepłowniczych w ramach PLNE, powstanie 100 km nowoczesnych sieci ciepłowniczych (preizolowanych).

W ramach PLNE, do końca 2017 r. TAURON Ciepło zawarł dodatkowo umowy z klientami na przyłączenie budynków do sieci ciepłowniczej o łącznej mocy 14 MW.

Równocześnie dla zagwarantowania stabilnych dostaw, TAURON Dystrybucja na bieżąco prowadzi działania minimalizujące ryzyko wystąpienia awarii, a także skracające czas reakcji potrzebny na lokalizację usterki i jej naprawę. Sprzyja temu m.in. wdrażanie nowoczesnego systemu Zarządzania Majątkiem Sieciowym, czy zwiększenie stopnia automatyzacji sieci. Od kilku lat w TAURON funkcjonują zasady priorytetyzacji potrzeb inwestycyjnych. Mają one na celu kierowanie nakładów w miejsca mające największy wpływ na poprawę bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i efektywności funkcjonowania sieci dystrybucyjnej, w tym poprawę wskaźników jakościowych energii elektrycznej.

Ponadto, dbając o komfort i bezpieczeństwo osób mających styczność z energią elektryczną i urządzeniami nią zasilanymi, TAURON Dystrybucja prowadzi kampanię edukacyjno-informacyjną pod szyldem „Bezpieczniki TAURONA” skierowaną do dzieci i młodzieży. W 2017 r. przygotowano i uruchomiono multimedialną platformę edukacyjną, zapewniającą nauczycielom, uczniom i rodzicom dostęp do materiałów edukacyjnych. Część z nich jest dostosowana do potrzeb uczniów niepełnosprawnych. Spółka jest również inicjatorem i współorganizatorem innych akcji społecznych podnoszących poziom niezawodności dostaw energii (np. akcja „Stop dla nielegalnego poboru energii elektrycznej”).

Ważny element procesu niezawodnego dostarczania energii stanowią innowacyjne rozwiązania technologiczne. W związku z tym Grupa Kapitałowa TAURON kładzie mocny akcent na działalność w obszarze badań i rozwoju, których efektem są nie tylko innowacyjne rozwiązania w zakresie m.in. redukcji emisji szkodliwych substancji z procesów spalania, ale także nowatorskie produkty i usługi dla klientów indywidualnych (np. Prąd z elektrykiem 24 h, oferta „Twoje 300”, Preferencyjne kredyty 0 proc. dla kupujących kotły w TAURONIE).

Od 2016 r. działa w wewnętrznym intranecie Grupy Kapitałowej TAURON Strefa Innowacji, w ramach której organizowane są konkursy dla pracowników. Jej celem jest promowanie innowacyjnej kultury organizacyjnej i zachęcenie pracowników do zgłaszania nowatorskich rozwiązań optymalizujących codzienną pracę. Po rozstrzygnięciu konkursu prace są archiwizowane i dostępne w Strefie Innowacji dla wszystkich użytkowników. Pierwszy konkurs uruchomiony w Strefie Innowacji dotyczył bezpieczeństwa w miejscu pracy. W 2017 r. wszystkie projekty nagrodzone w ramach konkursu „Bezpieczni w pracy” zostały wdrożone. Wśród nich znalazły się np. będące kompendium wiedzy z zakresu BHP, tablice i książeczki bezpieczeństwa w TAURON Wydobycie ZG Janina oraz tablice promujące hasło „Zawsze w dobrej formie!”, prezentujące proste ćwiczenia dedykowane pracownikom biurowym, rozwieszzone we wszystkich lokalizacjach spółek Grupy Kapitałowej TAURON przy drukarkach sieciowych. W Zespole Badań i Rozwoju trwały też prace nad kolejnymi inicjatywami angażującymi pracowników w rozwój innowacyjności.

2.11.2. Zorientowanie na klienta

W dobie intensywnych zmian w otoczeniu rynkowym, postępującej cyfryzacji i mobilności społeczeństwa następuje również widoczna zmiana oczekiwań klientów, którzy stają się coraz bardziej aktywni i świadomi, oczekują szerokiej i kompleksowej oferty oraz nowoczesnych kanałów obsługi. Wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom grupy blisko 5,3 mln klientów, a także zorientowanie na ich potrzeby ma swoje odzwierciedlenie w Strategii zrównoważonego rozwoju, w której kwestie związane z klientem stanowią dwa wiodące kierunki: „Niezwadność i jakość dostaw produktów i usług do klienta” oraz „Zorientowanie na klienta i jego potrzeby”.

Dążenie do realizacji przyjętych zobowiązań w tym zakresie odbywa się na wiele sposobów w każdym z obszarów łańcucha wartości, m.in. poprzez modernizację sieci, poszukiwanie rozwiązań podnoszących satysfakcję klientów, zapewnienie bezpieczeństwa interesów klientów, troskę o klientów wrażliwych i grup defaworyzowanych, a także poprzez ciągłą edukację w obszarze efektywnego wykorzystania energii oraz bezpiecznego korzystania z niej.

TAURON na bieżąco analizuje rynkowe trendy, jak również prowadzi cykliczne badania satysfakcji klientów z oferowanych usług i produktów. Dzięki temu Spółka stara się w możliwie największym stopniu wychodzić naprzeciw oczekiwaniom klientów, zaspokajając ich obecne oraz przyszłe potrzeby. Jednocześnie usprawniane są procedury reklamacyjne pozwalające na szybkie i sprawne reagowanie w sytuacjach zgłoszonych przez klientów zagadnień. Wszystkie działania składające się na proces obsługi klienta prowadzone są zgodnie z najwyższymi standardami etycznymi.

Dążąc do tego, aby relacje z klientem nie ograniczały się wyłącznie do świadczenia produktów i usług, a także mając świadomość wielu zagrożeń, jakie może napotkać klient w różnych aspektach korzystania czy nabywania energii elektrycznej, TAURON prowadzi akcje edukacyjne skierowane do użytkowników energii.

Funkcje edukacyjno-informacyjne pełni m.in. akcja „Energia dla seniora” realizowana przez Zespół Rzecznika Praw Klienta, działający w ramach obszaru klienta w TAURON. Inicjatywa dedykowana jest osobom starszym, które są najbardziej narażone na działania nieuczciwych sprzedawców energii. Ma na celu edukowanie klientów, jak bezpiecznie poruszać się po rynku energii. Akcja opiera się na współpracy międzysektorowej – biznesu, administracji publicznej reprezentowanej przez rzeczników konsumentów oraz organizacji pozarządowych, czyli uniwersytetów III wieku, klubów seniora oraz związków emerytów i rencistów. W ramach warsztatów organizowane są zarówno wykłady dla szerokiego grona słuchaczy, jak i kameralne spotkania edukacyjne.

2.11.3. Badanie satysfakcji klienta

Jednym z kluczowych narzędzi oceny satysfakcji klienta w Grupie Kapitałowej TAURON jest badanie CSI. Badanie to jest przeprowadzane cyklicznie, raz w roku na przełomie II i III kwartału, przez niezależną agencję badawczą. Przedmiotowe badanie przeprowadzane jest losowo na wybranej grupie klientów TAURON oraz na grupie klientów innych firm energetycznych takich jak: ENEA, ENERGA i PGE.

Zgodnie z przyjętym planem badanie CSI, stanowiące jedno z kluczowych narzędzi oceny satysfakcji klienta w Grupie Kapitałowej TAURON, zostało przeprowadzone w miesiącach czerwiec – sierpień 2017 r. przez niezależną agencję badawczą – firmę TNS Polska S.A.

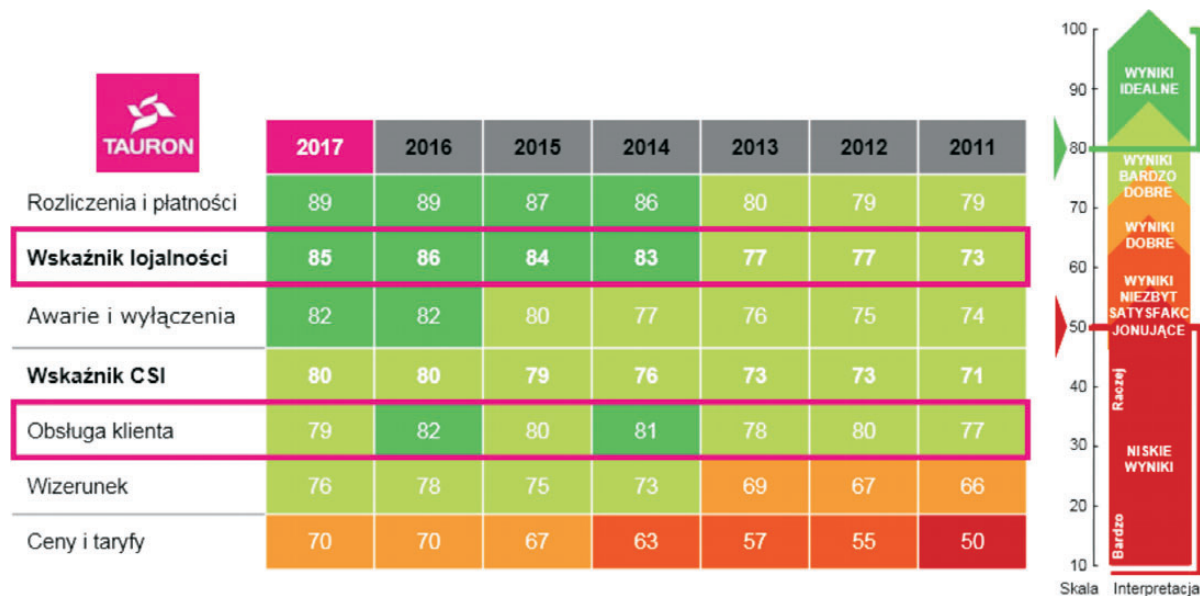
Badaniem objęci zostali wybrani losowo klienci segmentu Gospodarstwa Domowe (1 000 klientów), Mała przedsiębiorczość (200 klientów) oraz Korporacje i duże przedsiębiorstwa (300 klientów) oraz grupa klientów innych firm energetycznych takich jak: ENEA, ENERGA i PGE.

W wyniku przeprowadzonych badań wskaźnik CSI został ustalony na następującym poziomie:

- 1) Gospodarstwa Domowe – 80 punktów,
- 2) Mała przedsiębiorczość – 71 punktów,
- 3) Korporacje i duże przedsiębiorstwa – 77 punktów.

Poniższy rysunek przedstawia wyniki badań przeprowadzonych w segmencie Gospodarstwa Domowe osiągnięte przez TAURON w okresie od 2011 r. do 2017 r. oraz wielkość wskaźnika CSI osiągniętego w 2017 r. na tle innych grup energetycznych.

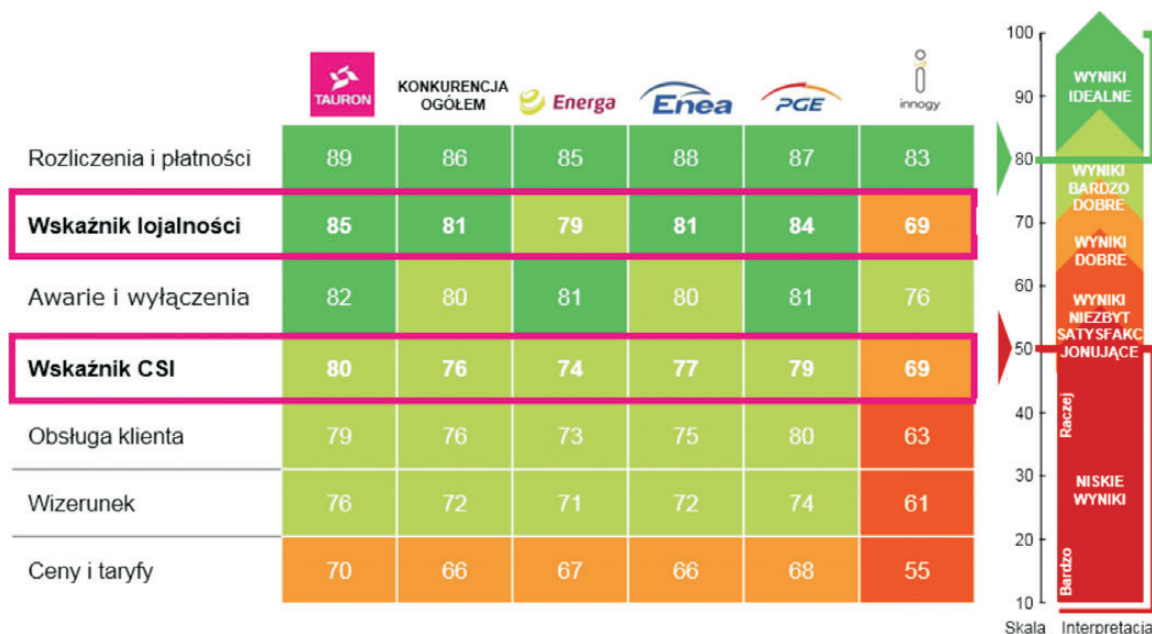
Rysunek nr 52. Wyniki badań obejmujących gospodarstwa domowe w latach 2011–2017

Poniższy rysunek przedstawia wyniki badań TAURON w porównaniu z innymi Grupami Energetycznymi w 2017 r.

Rysunek nr 53. Wyniki badań TAURON w porównaniu z innymi Grupami Energetycznymi w 2017 r.

2.11.4. Wpływ na środowisko naturalne

Ochrona środowiska w branży energetyczno-wydobywczej jest obszarem kontrolowanym i regulowanym przez przepisy unijne i krajowe oraz prawo lokalne. W związku z tym, działania w zakresie wpływu na środowisko są silnie związane z działalnością biznesową Grupy Kapitałowej TAURON, zwłaszcza w kontekście współczesnych wyzwań dotyczących minimalizacji oddziaływań na nie w całym łańcuchu dostaw: od wydobycia, poprzez wytwarzanie i dystrybucję do sprzedaży energii elektrycznej i ciepła klientom końcowym. Mając na względzie zasady zrównoważonego rozwoju, spółki Grupy Kapitałowej TAURON optymalizują procesy gospodarowania posiadanymi zasobami (wodą, surowcami i materiałami), a także prowadzą aktywną politykę gospodarowania odpadami (zarówno procesowymi, jak i pozostałymi odpadami powstającymi w wyniku prowadzonej działalności).

Ważną rolę w obszarze ochrony środowiska pełni także edukacja proekologiczna prowadzona przez poszczególne spółki Grupy Kapitałowej TAURON, skierowana do szerokiej społeczności, zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych.

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON angażują się aktywnie w liczne programy informacyjno-edukacyjne na temat ochrony środowiska oraz oszczędzania i poszanowania energii, które kierowane są do pracowników, społeczności lokalnych oraz klientów. Do takich działań zaliczyć należy kampanię edukacyjną na rzecz walki z niską emisją o tytule „Oddychaj Powietrzem”, zapoczątkowaną w 2016 r. i kontynuowaną w 2017 r.

Potwierdzeniem powyższych działań było przyjęcie w lipcu 2017 r. *Polityki środowiskowej Grupy TAURON*, w której określono, że Grupa Kapitałowa TAURON bierze odpowiedzialność za dbanie o środowisko naturalne i konsekwencje korzystania z jego zasobów dla dobra obecnego i przyszłych pokoleń, uznając za ważny społeczny obowiązek zapewniania ochrony środowiska zarówno w swojej działalności, jak również wśród swoich klientów i partnerów.

Najważniejsze działania w dziedzinie ochrony środowiska

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON prowadzą odpowiedzialną politykę w dziedzinie ochrony środowiska oraz dokładają należytej staranności, aby zarówno prowadzona działalność, jak i realizowane inwestycje były zgodne z wymogami i uwzględniały osiągnięcia technologiczne w dziedzinie ochrony środowiska.

Do najważniejszych działań w dziedzinie ochrony środowiska w 2017 r. prowadzonych w Grupie Kapitałowej TAURON należały:

- 1) kontynuacja budowy bloku energetycznego o mocy 910 MW w Elektrowni Jaworzno III, którego oddanie do eksploatacji wpłynie znacząco na zmniejszenie emisji do atmosfery NO_x , SO_2 , CO_2 oraz pyłów (TAURON Wytwarzanie),
- 2) rozpoczęcie na terenie Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II modernizacji mechanicznej oczyszczalni ścieków ze wspomaganiami chemicznymi (TAURON Wytwarzanie),

- 3) rozpoczęcie w Elektrowni Łaziska modernizacji stanowiska rozładunku kwasu solnego, wodorotlenku sodu, siarczanu żelazowego do rozładunku cystern samochodowych oraz rozpoczęcie zabezpieczania terenu mazutowni przed wnikaniem substancji niebezpiecznych do otoczenia (TAURON Wytwarzanie),
- 4) wykonanie remontu kapitalnego elektrofiltru nr 1 oraz częściowa wymiana oświetlenia na ledowe w ramach remontu kapitalnego bloku nr 1 w Elektrowni Siersza (TAURON Wytwarzanie),
- 5) realizacja Programu Likwidacji Niskiej Emisji (TAURON Ciepło),
- 6) modernizacje elektrowni wodnych mające na celu m.in. ograniczenie ryzyka wycieku oleju i skażenia środowiska naturalnego w wyniku awarii instalacji (TAURON EKOENERGIA),
- 7) rozpoczęcie projektu związanego z budową przepławki dla ryb przy Elektrowni wodnej Marszowice (TAURON EKOENERGIA),
- 8) budowa i przebudowa sieci kanalizacji wód sanitarnych i deszczowych ZG Sobieski z przyłączeniem do sieci miejskiej (TAURON Wydobywanie),
- 9) modernizacje stacji mające na celu zabezpieczenie środowiska wodnego (stanowiska transformatorów wyposażone są w misy) oraz likwidację uciążliwych źródeł hałasu (TAURON Dystrybucja),
- 10) rozpoczęcie projektu związanego z odzyskiem ciepła w układzie przemiatu kamienia wapiennego (KW Czatkowice),
- 11) rozpoczęcie projektu związanego z automatycznym systemem zraszania dróg zasilanym wodą technologiczną (KW Czatkowice),
- 12) termomodernizacja stacji obsługi samochodów oraz budynku nastawni (KW Czatkowice),
- 13) modernizacja systemu grzewczego – wykonanie zewnętrznej sieci gazowej przez Polską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. (PSG) (KW Czatkowice),
- 14) przebudowa Węzła Przesypowego z zabudową układu odpyleniowego dla ograniczenia emisji niezorganizowanej (KW Czatkowice),
- 15) inicjatywy proekologiczne – akcja edukacyjna, rozwijająca świadomość ekologiczną młodzieży: „Sprzątanie Zalewu Pilchowickiego”, w której 159 uczniów z zaprzyjaźnionych szkół znajdujących się na terenie działania TAURON EKOENERGIA wraz z opiekunami i pracownikami TAURON EKOENERGIA po raz 19 posprzątało brzegi Zbiornika Pilchowickiego. Zebrano ponad 400 studwudziestolitrowych worków śmieci (TAURON EKOENERGIA),
- 16) kontynuowanie akcji z lat poprzednich „Bocian Nasz” tj. zabudowa kolejnych platform pod nowo budowane gniazda bocianie oraz dokonywanie niezbędnych prac konserwacyjnych na istniejących platformach (TAURON Dystrybucja).

Celem wyższej wymienionych przykładowych działań jest zapewnienie zgodności funkcjonowania Grupy Kapitałowej TAURON z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska, przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych, specyfiki prowadzonej działalności i jednoczesnym dążeniu do zwiększenia efektywności.

Minimalizacja negatywnych oddziaływań na środowisko

Minimalizacja negatywnych oddziaływań na środowisko jest skutecznie realizowana przy uwzględnieniu specyfiki sektora, rozwoju techniki oraz dostępu do technologii przyjaznych środowisku.

Grupa Kapitałowa TAURON na bieżąco monitoruje główne aspekty bezpośredniego i pośredniego wpływu na środowisko swojej działalności operacyjnej.

Efekty związane z realizacją wieloletniego planu inwestycyjnego związanego z dostosowaniem konwencjonalnych źródeł w TAURON Wytwarzanie do spełniania zaostrzonych wymagań w zakresie emisji do powietrza, pozwoliły w 2017 r. na pracę jednostek wytwórczych z wartościami znacznie poniżej obowiązujących obecnie standardów emisyjnych NO_x, SO₂, pyłów i niejednokrotnie już blisko wartości przyszłościowych wymagań środowiskowych.

Poniższa tabela przedstawia wielkości emisji NO_x, SO₂, pyłów i CO₂ za 2017 r. z energetycznego spalania paliw dla wybranych spółek Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 19. Roczne wielkości emisji NO_x, SO₂, pyłów i CO₂ za 2017 r. z energetycznego spalania paliw

Lp.	Nazwa spółki	Emisja SO ₂ (Mg)	Emisja NO _x (Mg)	Emisja Pyły ¹ (Mg)	Emisja CO ₂ ² (Mg)
1.	TAURON Wytwarzanie w tym:	13 385	13 701	733	14 654 964
	Oddział Jaworzno III	3 423	5 438	143	6 919 502
	Oddział Łaziska	3 430	3 302	182	3 879 920
	Oddział Łagisza	2 343	2 294	161	1 869 428

Lp.	Nazwa spółki	Emisja SO ₂ (Mg)	Emisja NO _x (Mg)	Emisja Pyły ¹ (Mg)	Emisja CO ₂ ² (Mg)
	Oddział Siersza	2 686	1 706	177	1 538 045
	Oddział Stalowa Wola	1 503	961	70	448 069
2.	TAURON Ciepło w tym:	3 522	1 610	217	1 913 711
	ZW Bielsko-Biała	979	278	29	500 989
	ZW Kamienna Góra ³	52	17	6	17 208 ³
	ZW Katowice	1 572	660	84	877 950
	ZW Tychy	591	543	18	422 857
	CC Olkusz	143	39	10	40 239
	CC Zawiercie	127	43	9	36 079
	Pozostałe (lokalne ciepownie) ³	58	30	61	18 38
3.	KW Czatkowice	3	6	14	5 909
	Suma	16 910	15 317	964	16 574 584

¹ Emisja pyłów ogółem ze spalania paliw.

² Emisja CO₂ w rozumieniu EU ETS – według Raportów Rocznych Emisji CO₂ (stan na styczeń 2017 r., wielkość emisji przed weryfikacją).

³ Instalacje nie objęte EU ETS. Wielkość szacunkowa, przed sprawozdawczością realizowaną na koniec I kwartału 2017 r.

Grupa Kapitałowa TAURON bierze odpowiedzialność za dbanie o środowisko naturalne i konsekwencje korzystania z jego zasobów. W 2017 r. spółki Grupy Kapitałowej TAURON naliczyły opłaty w łącznej kwocie ok. 38,6 mln zł, tj. ok. 8% więcej niż w 2016 r.

Poniższa tabela przedstawia wysokość opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska należnych za 2017 r. w wybranych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 20. Wysokość opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska należnych za 2017 r.

Lp.	Nazwa spółki	Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska należne za 2017 r. (tys. zł)
1.	TAURON Wytwarzanie	21 012
2.	TAURON Wydobycie	13 372
3.	TAURON Ciepło	4 074
4.	TAURON Dystrybucja	100 ²
5.	KW Czatkowice	50
6.	TAURON Dystrybucja Serwis	12 ²
7.	TAURON Obsługa Klienta	1,9
8.	TAURON EKOENERGIA ¹	< 0,8
9.	TAURON Sprzedaż	1,6
	Suma	38 623,5

¹ Łączna kwota poniżej 800 zł na rok podlega ustawowemu zwolnieniu z uiszczania opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska.

² Dane szacunkowe, nie zamknięto rozliczenia rocznego.

Zrównoważony rozwój

Grupa Kapitałowa TAURON podejmuje działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej na rzecz ograniczenia lub nie zwiększania stopnia zużycia paliw i energii oraz monitorowanie wpływu na klimat.

W 2017 r. w ramach Grupy Kapitałowej TAURON zgłoszono szereg inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej w Obszarach Biznesowych dystrybucji i wydobycia, których bezpośrednim efektem środowiskowym jest zmniejszenie emisji CO₂. Efekt ten został częściowo potwierdzony poprzez przyznanie tzw. „białych” certyfikatów w wyniku rozstrzygniętego w lipcu 2017 r. przetargu realizowanego przez Prezesa URE na wcześniej obowiązujących zasadach tj. zasadach z 2016 r. Pozostała część efektu będzie dopiero potwierdzana w 2018 r. poprzez przyznanie świadectw praw majątkowych według nowych zasad znowelizowanej ustawy o efektywności energetycznej.

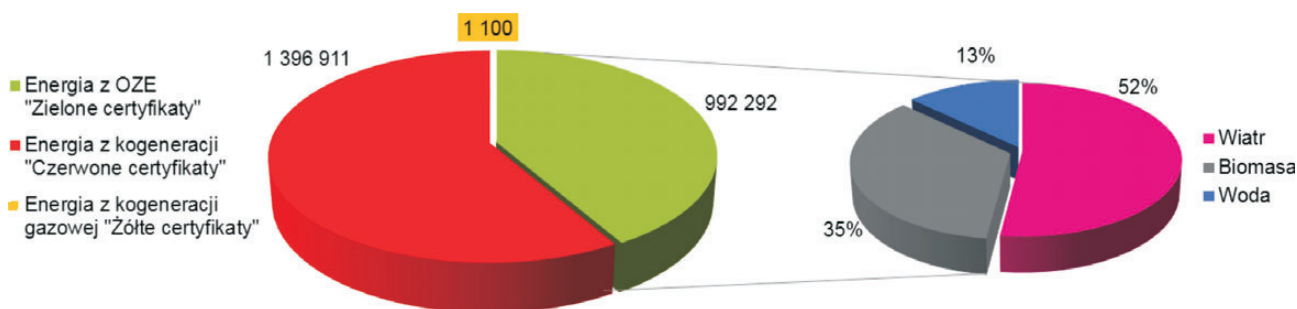
Ponadto w 2017 r. przeprowadzono dla wszystkich Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON audyt efektywności energetycznej w celu zidentyfikowania obszarów do optymalizacji.

Jakkolwiek podstawa produkcji Grupy Kapitałowej TAURON realizowana jest w ramach tradycyjnej energetyki bazującej na stałych paliwach kopalnych, to Grupa Kapitałowa TAURON w swoim wolumenie produkcji uwzględnia wysokosprawne wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w układzie kogeneracji oraz uzupełnia swoją ofertę o energię wytwarzaną w źródłach odnawialnych lub w generacji opartej o gaz, co znajduje odzwierciedlenie w ilości praw majątkowych do świadectw pochodzenia wyprodukowanej energii elektrycznej:

- 992 292 MWh, tzw. „zielone” certyfikaty,
- 1 396 911 MWh, tzw. „czerwone” certyfikaty,
- 1 100 MWh, tzw. „żółte” certyfikaty.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę praw majątkowych do świadectw pochodzenia uzyskanych w Grupie Kapitałowej TAURON w 2017 r.

Rysunek nr 54. Struktura praw majątkowych do świadectw pochodzenia (MWh)

Gospodarka produktami ubocznymi

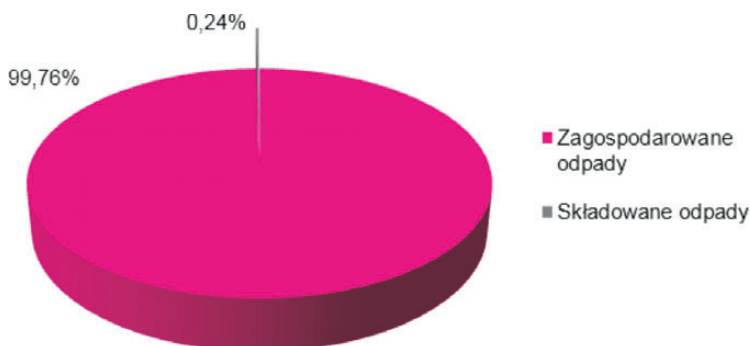
W trosce o środowisko naturalne Grupa Kapitałowa TAURON minimalizuje ilość deponowanych w środowisku odpadów poprzez wprowadzanie ich na rynek do wykorzystywania, jako substytutów materiałów naturalnych.

Odpady wytwarzane w Grupie Kapitałowej TAURON wykorzystywane są głównie w branżach: budowlanej, drogowej i górniczej. Stosowane są w szerokim zakresie przez cementownie i betoniarnie. Służą one również jako materiał do rekultywacji terenów niekorzystnie przekształconych.

W 2017 r. energetyka konwencjonalna Grupy Kapitałowej TAURON wytworzyła około 2,2 mln Mg odpadów paleniskowych, z czego 99,76% zostało rynkowo zagospodarowanych, a tylko 0,24% umieszczono bezpośrednio na składowiskach.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zagospodarowania odpadów energetycznych.

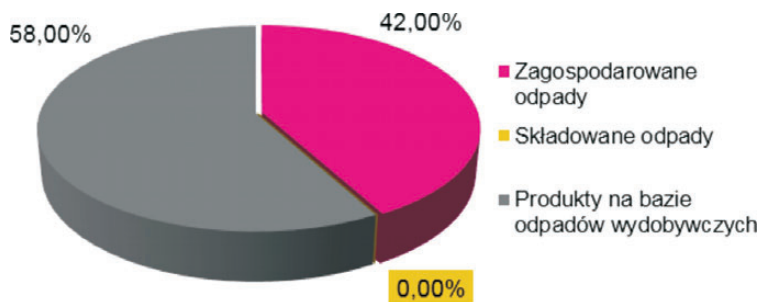
Rysunek nr 55. Struktura zagospodarowania odpadów energetycznych

W 2017 r. wydobycie węgla kamiennego w Grupie Kapitałowej TAURON wygenerowało 1,1 mln Mg odpadów wydobywczych oraz 1,4 Mg pełnowartościowych produktów na bazie kruszyw wydobywczych. Wytworzone produkty znalazły swoje zastosowanie w różnych gałęziach przemysłu, między innymi w budownictwie i górnictwie. 100% wolumenu wytworzonych odpadów zostało gospodarczo wykorzystane.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę zagospodarowania odpadów wydobywczych.

Rysunek nr 56. Struktura zagospodarowania odpadów wydobywczych

Grupa Kapitałowa TAURON dąży do wdrożenia modelu gospodarki obiegu zamkniętego. Planuje się maksymalne wykorzystywanie wytwarzanych odpadów procesowych w ramach Grupy Kapitałowej TAURON, ograniczając tym samym zużycie surowców naturalnych oraz ślad węglowy produktu.

2.11.5. Działalność sponsoringowa

W 2017 r. TAURON dokonał istotnych zmian w regulacjach wewnętrznych dotyczących działalności sponsoringowej. Wprowadzono nowe *Zasady prowadzenia działalności sponsoringowej w Grupie TAURON* uwzględniające rekomendacje *Dobrych praktyk w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa*. Przyjęto *Strategię sponsoringu Grupy TAURON na lata 2018–2025*. Działalność sponsoringowa była prowadzona w oparciu o *Plan prowadzenia działalności sponsoringowej przez Grupę TAURON w 2017 roku*, przyjęty przez Zarząd i pozytywnie zaopiniowany przez Radę Nadzorczą.

Głównym celem działalności sponsoringowej w Grupie Kapitałowej TAURON jest wspieranie jej celów biznesowych i komunikacyjnych w powiązaniu ze *Strategią Grupy TAURON na lata 2016–2025*.

Działalność sponsoringowa była prowadzona na podstawie wynegocjowanych umów według zstandaryzowanej treści zapisów. Ponadto działalność ta była na bieżąco monitorowana, analizowana i raportowana poprzez szczegółowe sprawozdania z realizacji umów sponsoringowych, badania i analizy prowadzone w cyklach kwartalnym, półrocznym i rocznym przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne oraz nadzór sprawowany przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON.

Zgodnie z wdrożonymi procedurami dokonywana była ocena efektywności prowadzonych działań poprzez badania opinii, pomiar wielkości i wartości ekspozycji marki w mediach w kontekście prowadzonych działań, a także pomiar wpływu na wsparcie sprzedaży, z raportowaniem osiągniętych wyników. Niezależny podmiot badawczy oszacował wstępnie w wyniku pomiaru efektywności promocyjnej uzyskany ekwiwalent reklamowy w odniesieniu do działań zakończonych w 2017 r. Zestawiając tak uzyskaną wartość sumaryczną do sumy wszystkich nakładów wynikających z odnośnych umów sponsoringowych uzyskano współczynnik zwrotu ROI na poziomie ok. 7,2 zł. Oznacza to, że każda złotówka wydatkowana na te cele przyniosła korzyści promocyjne Grupie Kapitałowej TAURON, których wartość jest niezależnie, wstępnie oszacowana na ok. 7,2 zł. Trwająca weryfikacja ww. wartości nie powinna istotnie zmienić wartości tego współczynnika.

Potwierdzeniem efektywności finansowej prowadzonych działań jest wysokie pozycjonowanie marki TAURON w niezależnym raporcie badawczym *Sponsoring Monitor 2017*, który stanowi jedyne tego rodzaju źródło informacji na rynku polskim. Według tego opracowania, TAURON zajmuje siódmą lokatę w zestawieniu TOP 10 sponsorów ogółem oraz pozostaje najbardziej zauważalnym sponsorem w zestawieniu ze swoimi bezpośrednimi konkurentami. W rankingu, będącym wynikiem badań opinii, sklasyfikowano ponad 200 marek. Pomimo relatywnie niższych nakładów na sponsoring w porównaniu z niektórymi bezpośrednimi konkurentami, TAURON odnotował lepszy wynik zajmując miejsce o 3 pozycje wyższe niż kolejna grupa, znajdując się w ścisłej czołówce najbardziej zauważalnych sponsorów. Z uwagi na relatywnie niski poziom wydatków na sponsoring w Grupie Kapitałowej TAURON pozycja w tym zestawieniu może być traktowana jako istotnie bardzo wysoka. Biorąc pod uwagę orientacyjną wartość rynku sponsoringu w Polsce według danych *Sponsoring Insight* oraz dane z ww. rankingu można ekstrapolować, że uzyskany efekt daje Grupie Kapitałowej TAURON 9–11% udział w rynku – co w porównaniu z innymi podmiotami z sektora elektroenergetycznego jest wynikiem stawiającym TAURON w pozycji lidera efektywności i skuteczności inwestowanych w tę działalność środków.

W 2017 r. działalność sponsoringowa była prowadzona przez TAURON i TAURON Sprzedaż. Obie spółki realizowały łącznie 24 projekty z 16 kontrahentami. Wstępne dane dotyczące osiągniętych ekwiwalentów reklamowych dotyczących działań zakończonych w 2017 r. wskazują, że najlepsze wyniki osiągnęły działania w ramach projektów z zakresu sportu profesjonalnego, tj. KS Vive TAURON Kielce, Lang Team (m.in. Tour de Pologne) i Polski Związek Narciarski. Spośród projektów w trakcie realizacji wysokim potencjałem charakteryzowały się działania takie jak sponsorowanie TAURON Areny Kraków.

3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ TAURON

3.1. Cel i zasady zarządzania ryzykiem

Ryzyko w Grupie Kapitałowej TAURON rozumiane jest jako niepewne zdarzenie lub grupa zdarzeń, które, jeśli zajdą, będą miały wpływ na osiągnięcie zdefiniowanych celów strategicznych dla Grupy Kapitałowej TAURON, zarówno w sposób negatywny (zagrożenie), jak i pozytywny (szansa, okazja).

Dbając o realizację obowiązującej Strategii, Spółka realizuje proces zarządzania ryzykiem występującym w działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Do podstawowych celów zarządzania ryzykiem należy zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa działalności Grupy Kapitałowej TAURON. W szczególności zarządzanie ryzykiem ma zapewnić Grupie Kapitałowej TAURON zwiększenie przewidywalności osiągnięcia celów strategicznych, w tym stabilne kreowanie wyniku finansowego.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej TAURON:

- 1) obejmuje wszystkie elementy łańcucha wartości,
- 2) zapewnia centralizację funkcji pomiaru, monitoringu i kontroli ryzyka, a także możliwość oceny pełnego profilu ryzyka w organizacji i spójne zasady zarządzania nim,
- 3) zapewnia niezależność funkcji podejmowania ryzyka od jego kontroli i monitoringu,
- 4) zapewnia jasny podział kompetencji i odpowiedzialności, w szczególności poprzez wprowadzenie funkcji właścicielstwa ryzyka,
- 5) jest procesem aktywnym, nakierowanym na odpowiednio wczesną identyfikację zagrożeń, pozwalającą na podejmowanie działań prewencyjnych,
- 6) jest procesem systematycznym i nieustannie doskonalonym, co pozwala na bieżąco dostosowywać go do specyfiki i struktury organizacyjnej Grupy Kapitałowej TAURON, jak również do zmieniającego się otoczenia,
- 7) kładzie duży nacisk na budowanie świadomości, szkolenia i zachęcanie pracowników do wykorzystywania wiedzy o ryzykach w codziennych działaniach,
- 8) współtworzy w Grupie Kapitałowej TAURON system kontroli wewnętrznej, stanowiąc obok funkcji zapewnienia zgodności oraz zarządzania bezpieczeństwem element modelu trzech linii obrony.

3.2. Zarządzanie ryzykiem w „Modelu trzech linii obrony”

Celem zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania organizacji w Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje „Model trzech linii obrony” obejmujący kontrolę wewnętrzną, niezależną kontrolę w ramach drugiej linii obrony oraz kontrolę instytucjonalną. W szczególności funkcja zarządzania ryzykiem współtworzy w Grupie Kapitałowej TAURON system kontroli wewnętrznej, stanowiąc, obok funkcji zapewnienia zgodności oraz zarządzania bezpieczeństwem, element drugiej linii obrony.

Poniższy rysunek przedstawia „Model trzech linii obrony”.

Rysunek nr 57. Model trzech linii obrony

Funkcje poszczególnych linii obrony:

I linia obrony to:

jednostki biznesowe, zobowiązane do bieżącej kontroli wbudowanej w realizowane zadania oraz do kontroli funkcjonalnej.

II linia obrony to:

- a) funkcja zarządzania ryzykiem realizowana zgodnie z przyjętą *Strategią zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie TAURON* i szczegółowymi politykami dotyczącymi głównych kategorii ryzyka,
- b) funkcja zapewnienia zgodności rozumiana jako dostosowanie organizacji do obowiązujących regulacji prawnych,
- c) funkcja zapewniania bezpieczeństwa informacji oraz bezpieczeństwa technicznego.

III linia obrony to:

audyt wewnętrzny odpowiedzialny za kreowanie systemu kontroli wewnętrznej i prawidłowego funkcjonowania modelu trzech linii obrony.

Poniższy rysunek przedstawia zarządzanie ryzykiem jako funkcję drugiej linii obrony.

Rysunek nr 58. Zarządzanie ryzykiem jako funkcja drugiej linii obrony

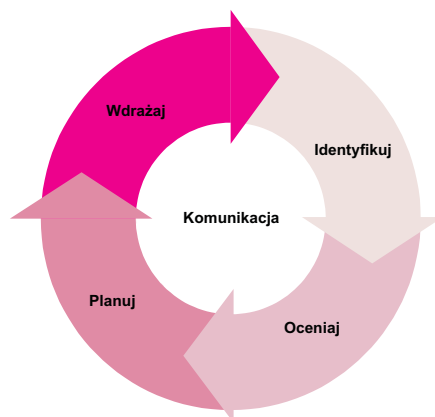

3.3. Proces zarządzania ryzykiem i jego uczestnicy

Proces zarządzania ryzykiem korporacyjnym zapewnia całościowe i spójne zasady zarządzania ryzykiem powiązane między sobą metodycznie i informacyjnie. Proces zarządzania ryzykiem korporacyjnym to ciągłe działania obejmujące identyfikację ryzyka, ocenę ryzyka, planowanie reakcji na ryzyko, wdrażanie przyjętej reakcji na ryzyko oraz komunikację pomiędzy uczestnikami procesu zarządzania ryzykiem.

Poniższy rysunek przedstawia proces zarządzania ryzykiem.

Rysunek nr 59. Proces zarządzania ryzykiem

Identyfikacja ryzyka polega na ustaleniu potencjalnych zdarzeń mogących wpłynąć na realizację celów biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Ocena ryzyka polega na określeniu możliwych finansowych i niefinansowych skutków materializacji ryzyka wpływającego na realizację określonych celów.

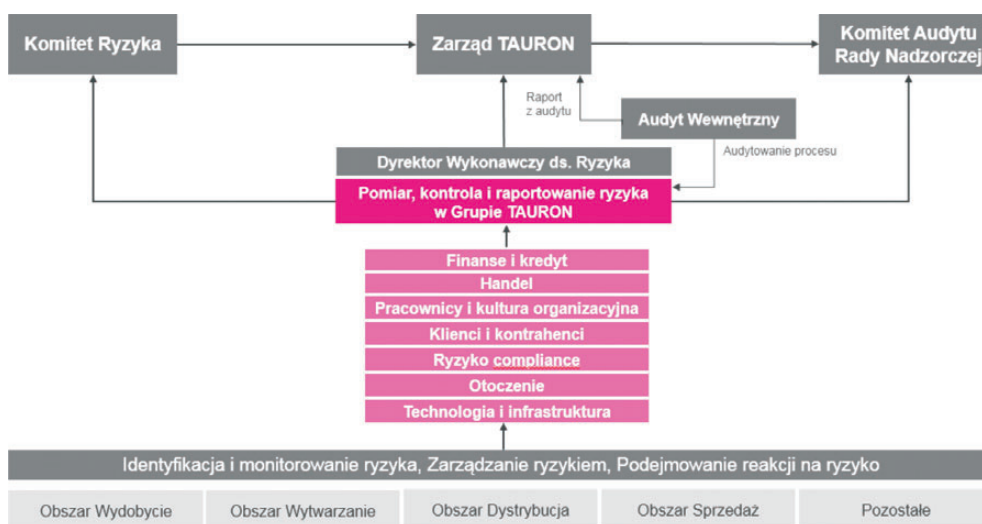
Planowanie polega na przygotowaniu dedykowanych reakcji dla zidentyfikowanego ryzyka celem osiągnięcia pożądaných rezultatów.

Wdrażanie reakcji na ryzyko polega na wprowadzeniu w życie przygotowanych w procesie planowania reakcji na zidentyfikowane ryzyko.

Komunikacja polega na ciągłym przepływie informacji pomiędzy uczestnikami procesu, który ma zapewnić pełną wiedzę na temat bieżącego stanu ryzyka oraz skuteczności działań prowadzonych w ramach reakcji na ryzyko. Elementem tego procesu jest również okresowe raportowanie o ryzyku.

Poniższy rysunek przedstawia proces zarządzania ryzykiem.

Rysunek nr 60. Schemat zarządczej komunikacji ryzyka

3.4. Architektura systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ERM³)

Funkcjonujący na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON **System zarządzania ryzykiem korporacyjnym (System ERM)** stanowi zbiór zasad, standardów oraz narzędzi pozwalających na realizację podstawowego celu zarządzania ryzykiem, jakim jest szeroko rozumiane zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania Grupy Kapitałowej TAURON. System ten regulowany jest poprzez dokument pn. *Strategia Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym w Grupie TAURON*, który definiuje ramy oraz zasady zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie Kapitałowej TAURON oraz ma na celu zapewnienie spójności zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka, które zostały uszczegółowione w odrębnych regulacjach, dostosowanych do specyfiki poszczególnych grup zagrożeń.

Poniższy rysunek przedstawia system ERM.

Rysunek nr 61. System ERM

³ ang. Enterprise Risk Management

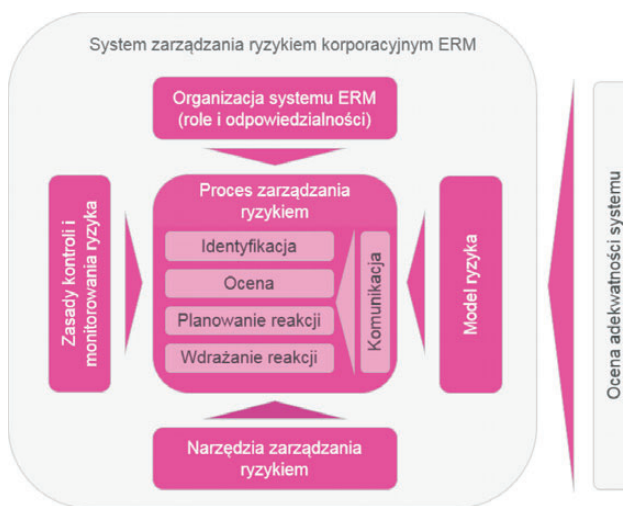
Szczegółowy opis zasad i narzędzi zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka został zamieszczony w dalszej części niniejszego rozdziału.

Centrum systemu stanowi proces zarządzania ryzykiem, który szczegółowo opisany został w punkcie 3.3. niniejszego sprawozdania. Architektura systemu ERM obejmuje ponadto elementy, które mają zapewnić skuteczne funkcjonowanie procesu, w tym:

- 1) narzędzia zarządzania ryzykiem,
- 2) model ryzyk,
- 3) zasady kontroli i monitorowania,
- 4) organizację systemu ERM.

Poniższy rysunek przedstawia architekturę systemu ERM.

Rysunek nr 62. Architektura systemu ERM

Narzędzia zarządzania ryzykiem obejmują elementy pozwalające na skuteczne realizowanie poszczególnych etapów procesu, takie jak kwestionariusz identyfikacji ryzyk, kartę ryzyka, rejestr ryzyka, model ryzyk, mapę ryzyka, tolerancję na ryzyko.

W ramach **organizacji systemu ERM** zdefiniowano role i odpowiedzialności uczestników procesu zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej TAURON. W procesie uczestniczą w szczególności: Rada Nadzorcza TAURON, Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON, Zarząd TAURON, Komitet Ryzyka, Dyrektor Wykonawczy ds. Ryzyka w TAURON, Dyrektor Wykonawczy ds. Audytu Wewnętrznego w TAURON, Zarządy spółek zależnych, Właściciele Ryzyk, Koordynatorzy Zarządzania Ryzykiem oraz Wykonawcy reakcji na ryzyko.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę organizacyjną i dokumentację procesu zarządzania ryzykiem.

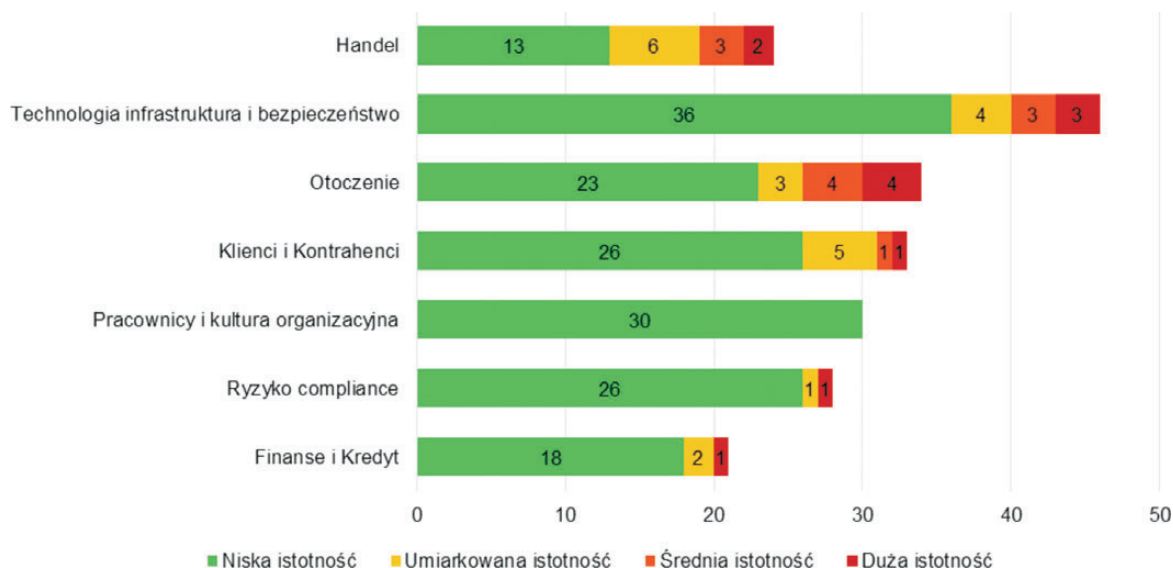
Rysunek nr 63. Struktura organizacyjna i dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza						
Komitet Audytu						
Zarząd						
Kierownictwo	Komitet Ryzyka					Audyt Wewnętrzny
	Zespół ds. Zarządzania Ryzykiem Handlowym		Zespół ds. Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Kredytowym			
Regulamin organizacyjny	Strategia zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie TAURON					
	Polityka zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem w projektach w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie TAURON	Polityka zarządzania ryzykiem specyficznym w obszarze finansowym w Grupie TAURON	Regulamin audytu wewnętrznego
	Zespół Ryzyka Rynkowego	Zespół Ryzyka Korporacyjnego		Zespół Ryzyka Kredytowego	Dyrektor Wykonawczy ds. Finansów	Zespół Audytu Wewnętrznego
	Dyrektor Wykonawczy ds. Ryzyka					Dyrektor Wykonawczy ds. Audytu Wewnętrznego
Raportowanie do Rady Nadzorczej, Zarządu TAURON, Członków Komitetu Ryzyka						Raportowanie do Prezesa Zarządu

Model ryzyka określa spójną klasyfikację ryzyka, umożliwiając jego jednolite i kompleksowe ujęcie na poziomie całej Grupy Kapitałowej TAURON. Każde zidentyfikowane ryzyko przyporządkowywane jest do określonych kategorii i podkategorii.

Poniższy rysunek przedstawia główne kategorie ryzyka określone przez Grupę Kapitałową TAURON wraz z liczbą kluczowych zagrożeń:

Rysunek nr 64. Liczba monitorowanych ryzyk w podziale na kategorie

W ramach realizacji **zasad kontroli i monitorowania ryzyka** Zarząd TAURON zatwierdza tolerancję na ryzyko, biorąc pod uwagę specyfikę i zakres działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Poziom tolerancji określa wartościowo maksymalną dopuszczalną wielkość ekspozycji na ryzyko w Grupie Kapitałowej TAURON, a zasady pomiaru poszczególnych ryzyk w organizacji zapewniają spójność pomiaru ryzyka ze stosowaną definicją tolerancji. Tolerancja na ryzyko stanowi podstawę do alokacji jej wysokości na Limity globalne dedykowane do pojedynczego lub wielu ryzyk kluczowych. Następnie w obrębie zarządzania ryzykiem kluczowym Limity globalne alokowane są na limity operacyjne.

Uzupełniające narzędzie służące do monitorowania ryzyka i jego kontroli stanowi System Wczesnego Ostrzegania oparty o katalog Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI – ang. *Key Risk Indicator*) oraz Wskaźników Wczesnego Ostrzegania (EWI – ang. *Early Warning Indicator*). Funkcjonujący w oparciu o wskaźniki KRI i EWI system umożliwia odpowiednio wczesną identyfikację zagrożeń poprzez pomiar przyczyn poszczególnych zagrożeń. Jednocześnie system ten pozwala na odpowiednio wczesne podejmowanie działań zaradczych, przed faktyczną materializacją poszczególnych zagrożeń.

3.4.1. Zarządzanie ryzykiem handlowym

Zarządzanie ryzykiem handlowym w Grupie Kapitałowej TAURON rozumiane jest jako ograniczenie nieplanowanej zmienności wyniku operacyjnego Grupy Kapitałowej TAURON wynikającej z fluktuacji cen rynków towarowych oraz odchyłań wolumenu w poszczególnych obszarach działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON. Ryzyko handlowe, z uwagi na specyfikę prowadzonej działalności, stanowi jedno z kluczowych ryzyk w Grupie Kapitałowej TAURON. W skład Grupy Kapitałowej TAURON wchodzi spółki zarówno z Obszaru Wydobywania, Obszaru Wytwarzania, jak również Obszaru Sprzedaży. W związku z występowaniem przeciwstawnych pozycji w tych Obszarach ryzyko w pewnym stopniu naturalnie się dywersyfikuje, z uwagi jednak na niepełne zbilansowanie tych Obszarów, jak również odmienny charakter ekspozycji Grupa Kapitałowa TAURON wykazuje wrażliwość na zmienność cen energii elektrycznej, gazu oraz produktów powiązanych.

W celu efektywnego zarządzania tą grupą ryzyk stworzono system zarządzania ryzykiem handlowym powiązany organizacyjnie i informacyjnie z funkcjonującą na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON strategią zabezpieczenia pozycji handlowej. W szczególności funkcjonująca *Polityka zarządzania ryzykiem handlowym w Grupie TAURON* wprowadza system wczesnego ostrzegania oraz system limitowania ekspozycji na ryzyko w poszczególnych obszarach handlowych. Podstawową miarę operacyjną ryzyka rynkowego w Grupie Kapitałowej TAURON stanowi miara wartości narażonej na ryzyko Value at Risk określająca maksymalną dopuszczalną zmianę wartości pozycji w zadanym horyzoncie czasowym i na określonym poziomie prawdopodobieństwa. Value at Risk stanowi dynamiczną miarę ryzyka, która w odróżnieniu od miar statycznych charakteryzuje się własnością wyprzedzającą, pozwalającą

na określenie możliwych negatywnych skutków jeszcze przed ich faktycznym wystąpieniem. Obszar ryzyka, mając jednak świadomość pewnych ograniczeń tego typu miar statystycznych, korzysta również z szeregu uzupełniających miar ryzyka służących zapewnieniu bezpiecznego funkcjonowania obszarów handlowych.

Struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem handlowym przewiduje ścisły podział kompetencji, w ramach którego zarządzanie ryzykiem jest zdecentralizowane, przy czym sterowanie i kontrola ryzyka odbywa się centralnie z poziomu TAURON. W szczególności elementem struktury organizacyjnej systemu zarządzania ryzykiem handlowym jest podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON na Front, Middle oraz Back Office. Taki podział zadań ma na celu zapewnienie niezależności funkcji operacyjnych realizowanych przez Front Office od funkcji kontroli ryzyka realizowanego przez Obszar Ryzyka oraz zapewnia odpowiedni poziom elastyczności operacyjnej. Na potrzeby procesu zarządzania ryzykiem zakłada się takie umiejscowienie odpowiedzialności, aby zapewnić optymalne podejście do danego typu zagrożenia, wykorzystując w szczególności efekt skali oraz efekt synergii. Takie podejście zapewnia efektywność prowadzonych procesów handlowych oraz właściwy nadzór nad jednym z głównych procesów biznesowych prowadzonych w ramach Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy rysunek przedstawia podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 65. Podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON

UCZESTNIK	ROLE I ODPOWIEDZIALNOŚCI UCZESTNIKÓW
Front Office	<ul style="list-style-type: none"> Zawiera transakcje na rynkach towarowych i produktów powiązanych, Zarządza portfelem w obrębie Grupy Kapitałowej TAURON, Zarządza operacyjnie ryzykiem handlowym w obrębie ustalonych limitów ryzyka.
Middle Office	<ul style="list-style-type: none"> Identyfikuje, agreguje i mierzy ekspozycję na ryzyko handlowe, Zapewnia niezależną ocenę ryzyka i pomiar generowanego wyniku, Prowadzi monitoring operacji handlowych pod kątem ich zgodności z przyjętą polityką, procedurami operacyjnymi oraz warunkami rynkowymi, Sprawuje nadzór nad strukturą portfeli pod kątem jej dostosowania do działalności handlowej.
Back Office	<ul style="list-style-type: none"> Odpowiada za potwierdzanie, rozliczanie oraz fakturowanie transakcji handlowych, Odpowiada za archiwizację danych dotyczących transakcji handlowych.

3.4.2. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Grupa Kapitałowa TAURON, w ramach zarządzania ryzykiem finansowym, zarządza ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej, w oparciu o zasady i standardy zgodne z najlepszymi praktykami w tym zakresie. Głównym celem zarządzania tymi ryzykami jest minimalizacja wrażliwości przepływów pieniężnych Grupy Kapitałowej TAURON na czynniki ryzyka finansowego oraz minimalizacja kosztów finansowych i kosztów zabezpieczenia w ramach transakcji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych. Grupa Kapitałowa TAURON w przypadkach, w których jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione, wykorzystuje instrumenty pochodne, których charakterystyka pozwala na zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń.

W obrębie ryzyk finansowych Grupa Kapitałowa TAURON identyfikuje i aktywnie zarządza również ryzykiem płynności rozumianym jako możliwość utraty lub ograniczenie zdolności do regulowania bieżących wydatków ze względu na nieadekwatną wielkość lub strukturę płynnych aktywów w stosunku do zobowiązań krótkoterminowych lub niedostateczny poziom rzeczywistych wpływów netto z działalności operacyjnej. Sytuacja płynnościowa Grupy Kapitałowej TAURON jest na bieżąco monitorowana pod kątem ewentualnych odchyień od zakładanych planów, a dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, których kwota istotnie przewyższa oczekiwane zapotrzebowanie w krótkim okresie, mityguje ryzyko utraty płynności. W tym celu TAURON stosuje określone zasady wyznaczania pozycji płynnościowej zarówno poszczególnych spółek, jak i całej Grupy Kapitałowej TAURON, co pozwala zabezpieczyć środki na pokrycie ewentualnej luki płynnościowej, zarówno poprzez alokację środków pomiędzy spółkami (mechanizm cash pool), jak również z wykorzystaniem finansowania zewnętrznego, w tym kredytów w rachunkach bieżących.

Ryzyko związane z finansowaniem jest identyfikowane na trzech poziomach:

- 1) ryzyko niepozyskania nowego finansowania, rozumiane jako brak możliwości pozyskania nowego finansowania, co skutkowałoby wstrzymaniem procesu inwestycyjnego bądź brakiem możliwości zrefinansowania obecnego długu,
- 2) ryzyko wzrostu kosztów rozumiane jako wzrost marży finansowania,
- 3) ryzyko wypowiedzenia finansowania w przypadku złamania kowenantów i konieczności spłaty bieżącego finansowania.

W ramach minimalizacji ryzyka związanego z finansowaniem Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi politykę pozyskiwania finansowania z wyprzedzeniem wynoszącym co najmniej 24 miesiące w stosunku do planowanej daty jego wykorzystania. Oznacza to posiadanie przez Grupę Kapitałową TAURON podpisanych programów gwarantowanego finansowania bądź też zabezpieczenie tego finansowania poprzez zgromadzenie środków na rachunkach Grupy Kapitałowej TAURON. Taka polityka ma na celu przede wszystkim zapewnienie większego komfortu w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego oraz zmniejszenie ryzyka zaciągnięcia nowych zobowiązań w niekorzystnych warunkach rynkowych. Jednocześnie Spółka dywersyfikuje źródła finansowania prowadząc aktywne działania w zakresie pozyskiwania różnych instrumentów dłużnych, również poza rynkiem polskim.

3.4.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako możliwość poniesienia straty z tytułu braku wywiązania się partnerów handlowych. Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako możliwość poniesienia straty z tytułu niewywiązania się partnerów handlowych ze zobowiązań kontraktowych. Grupa Kapitałowa TAURON posiada zdecentralizowany system zarządzania ryzykiem kredytowym, jednak kontrola, limitowanie i raportowanie tej kategorii ryzyka odbywa się centralnie, na poziomie Spółki dominującej. Funkcjonująca *Polityka Zarządzania Ryzykiem Kredytowym w Grupie TAURON* określa zasady zarządzania ryzykiem kredytowym na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON, mające skutecznie zminimalizować wpływ tego ryzyka na realizację celów Grupy Kapitałowej TAURON.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym ma postać sterowania poziomem ekspozycji kredytowej, generowanej w momencie zawierania kontraktów przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON. Generalną zasadą jest, że przed zawarciem kontraktu każdy podmiot poddawany jest badaniu kondycji finansowej i otrzymuje limit kredytowy, stanowiący ograniczenie maksymalnej ekspozycji z tytułu zaangażowania handlowego. Ekspozycja kredytowa jest w tym kontekście rozumiana jako kwota, która może zostać utracona, jeśli kontrahent nie wywiąże się ze swoich zobowiązań w określonym czasie (z uwzględnieniem wartości wniesionych przez niego zabezpieczeń). Ekspozycję kredytową wylicza się na aktualny dzień i dzieli się ją na ekspozycję z tytułu płatności i ekspozycję zastąpienia.

Poniższy rysunek przedstawia składowe ekspozycji kredytowej.

Rysunek nr 66. Składowe ekspozycji kredytowej

Na podstawie wartości ekspozycji oraz oceny kondycji finansowej poszczególnych klientów wartość ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa TAURON, jest wyliczana z wykorzystaniem metody Credit Value at Risk. Jest to metoda analityczna, która poprzez matematyczny model symulacji Monte Carlo oblicza wartość narażoną na ryzyko na podstawie rozkładu prawdopodobieństwa straty całkowitej.

3.4.4. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako możliwość poniesienia straty wskutek nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub w wyniku zdarzeń zewnętrznych. Obejmuje ono także ryzyko prawne, ryzyko reputacji oraz ryzyko braku zgodności. Ryzyko operacyjne, z uwagi na specyficzny charakter zagrożeń oraz możliwości zarządzania nim, stanowi odrębną grupę ryzyka występującego w działalności Grupy Kapitałowej TAURON. Przedmiotowe ryzyko jest zjawiskiem złożonym, występuje w każdym procesie i rodzaju działalności, jest wielowymiarowe i dotyczy różnego rodzaju działań i operacji. W szczególności poziom ekspozycji na czynniki ryzyka operacyjnego jest powiązany z wielkością i złożonością struktury organizacyjnej, liczbą i złożonością systemów IT oraz z liczbą prowadzonych procesów biznesowych. Ryzyko operacyjne charakteryzuje się brakiem możliwości całkowitej eliminacji jego źródeł, a analiza jego czynników i parametrów (m.in. częstości i dotkliwości), a także ich ocena wymaga stosowania złożonych metod pomiaru i analizy.

W celu skutecznego zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupa Kapitałowa TAURON stosuje odpowiednie narzędzia, zaprezentowane na poniższym schemacie. W szczególności zalicza się do nich profil ryzyka operacyjnego, bazę zdarzeń operacyjnych, limit globalny na ryzyko operacyjne oraz powiązany system limitów operacyjnych, a także funkcjonujący w szerokim zakresie system wczesnego ostrzegania.

Poniższy rysunek przedstawia narzędzia systemu zarządzania ryzykiem.

Rysunek nr 67. Narzędzia systemu zarządzania ryzykiem

Globalny limit na ryzyko operacyjne jest podstawowym narzędziem kontroli ryzyka operacyjnego i stanowi alokację tolerancji na ryzyko przyjętej w Grupie Kapitałowej TAURON. Limit globalny na ryzyko operacyjne może być w dalszej kolejności alokowany na poszczególne obszary działalności Grupy Kapitałowej TAURON, podkategorie ryzyka operacyjnego, jak również na poszczególne ryzyka operacyjne.

Profil ryzyka operacyjnego ma na celu identyfikację obszarów, procesów lub działań nadmiernie ekspozycyjnych na zagrożenia wynikające z poszczególnych czynników ryzyka operacyjnego. Profil ryzyka operacyjnego wyraża się w szczególności w wymiarze strukturalnym obejmującym rodzaje zdarzeń operacyjnych, strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej TAURON i procesy, w wymiarze skali obejmującym oszacowane potencjalne straty uwzględniające w szczególności historyczne wartości strat rzeczywistych, jak również narzędzia wykorzystywane w celu mitygacji zagrożeń. Na potrzeby pomiaru ryzyka operacyjnego i określenia Profilu ryzyka operacyjnego, poszczególne rodzaje ryzyka operacyjnego dzielone są (ze względu na charakter ich występowania) na ryzyka ciągłe oraz jednorazowe.

System wczesnego ostrzegania definiowany jest w celu monitorowania poziomu ryzyka operacyjnego dla każdego zidentyfikowanego zagrożenia. Z zestawu Kluczowych Wskaźników Ryzyka – KRI, wyodrębniane są Wskaźniki Wczesnego Ostrzegania – EWI, jako te, które podlegają stałej kontroli pod kątem wyznaczonych dla nich progów ostrożnościowych tj. progów akceptacji, mitygacji i eskalacji.

Baza zdarzeń operacyjnych tworzona jest na potrzeby identyfikacji nowych czynników ryzyka oraz równoległe celem określenia profilu ryzyka w Grupie Kapitałowej TAURON. Pozwala ona na ewidencję przypadków charakteryzujących się potencjalną bądź rzeczywistą stratą dla organizacji. Celem prowadzenia bazy zdarzeń operacyjnych jest określenie częstotliwości oraz dotkliwości poszczególnych czynników ryzyka operacyjnego oraz obszarów i procesów, w których występują.

Kwestionariusz identyfikacji ryzyka to dokument w formie tabelarycznego formularza stanowiący narzędzie wspierające realizację procesu zarządzania ryzykiem w zakresie identyfikacji ryzyka, określający szczegółowe informacje, jakie powinny być zebrane w tym procesie.

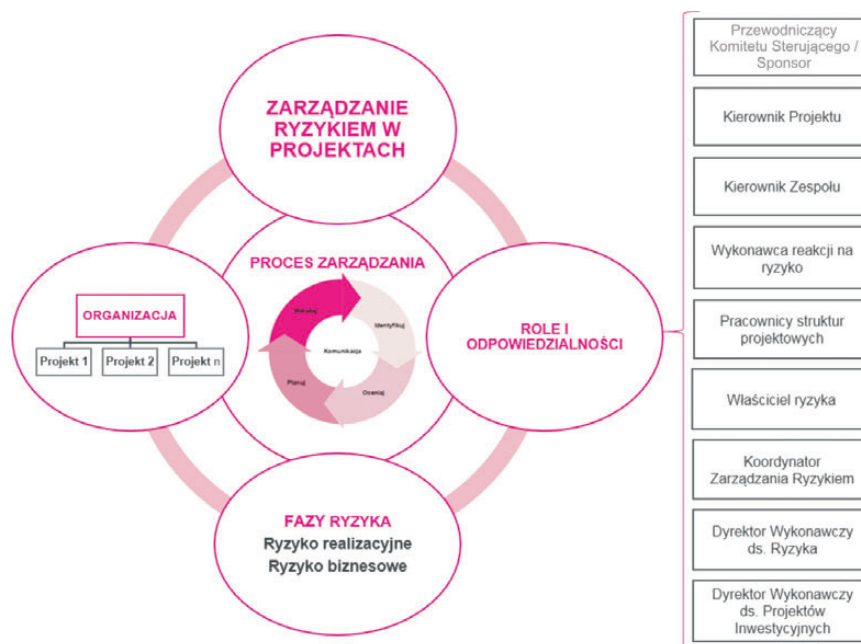
3.4.5. Zarządzanie ryzykiem w projektach

Grupa Kapitałowa TAURON prowadzi szereg inwestycji w wielu obszarach swojej działalności. Projekty te z uwagi na skalę i często skomplikowany charakter realizacji stanowią źródło zagrożeń mogących mieć wpływ na harmonogram, budżet lub jakość produktów końcowych. Systematyczne stosowanie zapisów *Polityki Zarządzania Ryzykiem w Projektach w Grupie TAURON* ma na celu mitygację tych ryzyk, wspierając jednocześnie realizację celów strategicznych organizacji. Regulacja ta, w szczególności, określa podstawowe zasady zarządzania ryzykiem w projektach, zapewniając w tej sferze spójność, kompleksowość podejścia oraz jednoznaczność rozumienia. Celem podejmowanych działań jest osiągnięcie wymaganego prawdopodobieństwa realizacji projektu przy zachowaniu określonego harmonogramu, budżetu i jakości otrzymanych produktów. Celem nadrzędnym jest uzyskanie oczekiwanych korzyści wynikających z realizacji projektu i realizacji celów strategicznych Grupy Kapitałowej TAURON.

Zarządzanie ryzykiem projektów dotyczy również zarządzania ryzykiem wynikającym z projektów i mającym wpływ na organizację. Proces zarządzania ryzykiem wynikającym z projektów obejmuje identyfikację, wycenę tych ryzyk, określanie i monitorowanie wskaźników wczesnego ostrzegania oraz planowanie i wdrażanie działań związanych z zarządzaniem tymi ryzykami. Dla ryzyk mających wpływ na organizację, wyceny ryzyka dokonuje się w wartości bezwzględnej wpływu ze wskazaniem okresu wpływu z podziałem na poszczególne okresy obrachunkowe, w odniesieniu do założonej EBITDA lub przyjmowanych w organizacji założeń do projekcji długoterminowych. Dla najważniejszych ryzyk mających wpływ na organizację opracowywane są Plany reakcji na ryzyko i Plany rezerwowe. Ocena ryzyk dla projektów i wynikających z projektów dla organizacji uwzględniana jest w trakcie podejmowania kluczowych decyzji związanych z uruchomieniem i realizacją tych projektów.

Poniższy rysunek przedstawia model zarządzania ryzykiem w projektach.

Rysunek nr 68. Model zarządzania ryzykiem w projektach

3.5. Opis najistotniejszych ryzyk związanych z funkcjonowaniem Grupy Kapitałowej TAURON

Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze ryzyka zidentyfikowane dla Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 21. Najistotniejsze ryzyka zidentyfikowane dla Grupy Kapitałowej TAURON

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Finanse i kredyt				
1.	Ryzyko stopy procentowej i kursu walutowego	Ryzyko związane z niekorzystnym wpływem stóp procentowych i kursów walutowych na wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON.	→	<ul style="list-style-type: none"> Bieżący monitoring wielkości ekspozycji narażonej na ryzyko w celu minimalizacji negatywnych skutków zmian czynników rynkowych. Transfer ryzyka poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych.
2.	Ryzyko płynności/ finansowania	Ryzyko związane ze sposobem finansowania działalności, wynikające ze struktury kapitału w przedsiębiorstwie.	→	<ul style="list-style-type: none"> Dywersyfikacja źródeł finansowania wraz z aranżowaniem gwarantowanych programów finansowania i zapewnieniem alternatywnych źródeł finansowania. Realizacja polityki centralnego finansowania. Analiza rynku oraz dostępności źródeł finansowania. Monitorowanie harmonogramów i terminu ogłoszenia programu finansowania.
3.	Ryzyko kredytowe	Ryzyko związane z możliwością występowania należności przeterminowanych lub zawarcia kontraktu z kontrahentem, który może okazać się niewypłacalny.	→	<ul style="list-style-type: none"> Regularne monitorowanie sytuacji finansowej kontrahentów. Cykliczne scoringi klientów, ocena kredytowa każdego klienta przed złożeniem oferty / zawarciem kontraktu. Stosowanie zabezpieczeń w umowach handlowych.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Handel				
4.	Ryzyko rynkowe	Ryzyko związane z niekorzystną zmianą cen na rynku energii i rynkach produktów powiązanych powodującą negatywny wpływ na wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON.	↗	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie i aktualizowanie strategii hedgingu. • Bieżący monitoring wielkości ekspozycji narażonej na ryzyko w celu minimalizacji negatywnych skutków zmian czynników rynkowych. • Limitowanie pozycji handlowych w ramach mandatów ryzyka.
Pracownicy i kultura organizacyjna				
5.	Ryzyko sporów społecznych	Ryzyko związane ze sporami zbiorowymi, strajkami, konfliktami społecznymi będącymi następstwem braku satysfakcji pracowników z sytuacji ekonomicznej i społecznej.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie konsultacji społecznych w zakresie planowanych zmian. • Prowadzenie polityki dialogu ze Stroną Społeczną. • Przygotowanie i realizowanie rozwiązań motywacyjnych dla pracowników. • Standaryzacja zadań i wymagań wobec pracowników. • Budowanie kultury organizacyjnej opartej na wartościach. • Prowadzenie aktywnej komunikacji wewnętrznej w sprawach pracowniczych.
6.	Ryzyko kadrowe	Ryzyko związane z czasową lub trwałą utratą wyspecjalizowanej kadry pracowników oraz trudnościami w jej odtworzeniu.	↘	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań zmierzających do wypracowania modelu wzmacniającego motywację pracowników. • Rozwój kompetencji poprzez szkolenia pracowników.
7.	Ryzyko BHP	Ryzyko związane z wypadkami przy pracy wynikającymi z niedostosowania do przepisów BHP i P-poż.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie instrukcji i zasad określających organizację bezpiecznej pracy. • Wpływanie na rozwój pracowników przez realizację szkoleń okresowych BHP i dodatkowych specjalistycznych. • Analizowanie i aktualizowanie według potrzeb oceny ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy. • Utrzymanie wysokiego standardu wyposażenia pracowników w środki ochronne i egzekwowanie ich właściwego stosowania. • Wykonywanie pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy.
Klienci i kontrahenci				
8.	Ryzyko obsługi klienta	Ryzyko związane z niewywiązywaniem się ze standardów obsługi klienta.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie i analiza wskaźników zadowolenia klienta zewnętrznego oraz wskaźników dotyczących reklamacji. • Podejmowanie działań dodatkowych np. w obszarze regulacji wewnętrznych określających standardy postępowania jako wynik analizy wskaźników. • Rozwój kompetencji i umiejętności opiekunów klienta kluczowego. • Ciągłe podnoszenie standardów obsługi klienta.
9.	Ryzyko realizacji umów przez podwykonawców	Ryzyko związane z nienależytym wywiązywaniem się podwykonawców ze zleconych prac, odstąpieniem od realizacji umowy i związanymi z tym opóźnieniami, zmianami budżetu, zakresu.	↘	<ul style="list-style-type: none"> • Zawieranie z podwykonawcami umów zgodnych ze standardami Grupy Kapitałowej TAURON. • Analiza realizacji przedmiotu umowy, badanie jakości usług wykonywanych przez podwykonawców. • Ocena kondycji finansowej i wiarygodności podwykonawców.
10.	Ryzyko procesu zakupowego	Ryzyko związane ze zmiennością sytuacji na rynku dostaw/usług, zmiennością popytu na dany rodzaj produktu/dostawy/usługi na rynku, spadkiem dostępności dostaw/usług odpowiedniej jakości, powodującej ryzyko wzrostu wartości zamówienia.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywanie planu zamówień oraz jego aktualizacja. • Agregowanie zakupów wybranych grup asortymentowych. • Konsolidowanie zamówień. • Zawieranie umów długoterminowych. • Uwzględnienie ryzyka cenowego związanego z cenami surowców/ wahaniami kursowymi w kontraktach z wykonawcami.
11.	Ryzyko wolumenu i marży	Niekorzystne zmiany lub wypowiedanie umów handlowych przez klientów prowadzące do spadku przychodów z prowadzonej działalności; utrata i brak pozyskania nowych klientów.	↗	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań marketingowych, pozyskiwanie nowych klientów. • Prowadzenie działań skupionych na utrzymaniu posiadanych klientów i odzyskanie utraconych. • Bieżąca aktualizacja produktowa, wprowadzenie do sprzedaży produktów typu multipakiet.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Ryzyko compliance				
12.	Ryzyko nadużyć wewnętrznych	Przywłaszczenie lub czasowe wykorzystywanie elementów majątkowych spółki, dewastacja mienia Grupy Kapitałowej TAURON, wykorzystywanie pozycji służbowej do uzyskiwania różnego rodzaju korzyści osobistych poprzez wymuszanie określonych zachowań klientów w trakcie realizowania czynności służbowych.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Ścisłe stosowanie procedur wewnętrznych mających na celu zabezpieczenie przed nadużyciami (procedury bezpieczeństwa, przeglądy uprawnień). • Prowadzenie działań o charakterze compliance. • Propagowanie najlepszych praktyk, doskonalenie procedur, szkolenia. • Egzekwowanie i propagowanie zapisów obowiązującego <i>Kodeksu Odpowiedzialnego Biznesu Grupy TAURON</i>.
13.	Ryzyko nadużyć zewnętrznych	Działania osób trzecich mające na celu m.in. kradzież, rabunek, włamanie fizyczne, włamanie komputerowe, kradzież informacji, fałszerstwo.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie potencjalnych i rzeczywistych incydentów związanych z bezpieczeństwem. • Ochrona antywirusowa na stacjach roboczych. • Ochrona fizyczna obiektów. • Przeprowadzanie testów bezpieczeństwa.
14.	Ryzyko zachowań nieetycznych	Ryzyko związane z występowaniem zachowań niezgodnych z ogółem przyjętych do stosowania w społeczeństwie zasad współżycia społecznego, norm moralnych oraz mobbingu.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie w organizacji systemu zgłaszania nadużyć (whistleblowing system). • Budowa kultury organizacyjnej opartej na wartościach i zasadach Grupy Kapitałowej TAURON. • Szkolenia, budowanie świadomości poprzez spotkania, TAURONET, materiały prasowe. • Funkcjonowanie w organizacji Komisji Etycznych działających w oparciu przyjęte regulacje.
15.	Ryzyko prawne	Ryzyko związane z nieprzestrzeganiem przepisów prawa, błędną interpretacją nowych przepisów i regulacji, sporami sądowymi, wymogami nakładanymi przez URE / UOKiK / KNF / GIODO itp.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Stały monitoring otoczenia prawnego i zmian przepisów prawa. • Wdrażanie wymaganych zmian do regulacji wewnętrznych. • Powoływanie grup roboczych mających na celu przygotowanie i wdrożenie wymaganych zmian wynikających z otoczenia prawnego. • Stała współpraca z organami nadzorującymi rynek energii i rynek kapitałowy. • Szkolenia pracowników dotyczące wprowadzanych zmian.
16.	Ryzyko niedotrzymania zapisów umownych	Ryzyko związane z możliwością niewywiązywania się z obowiązków wynikających z zawartych umów z kontrahentami.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Optymalizacja procesów sprzedażowych i obsługowych. • Aktualizacja i dostosowanie wzorców umów do zmian w prawie. • Monitorowanie reklamacji i postępowań URE/UOKiK.
Otoczenie				
17.	Ryzyko reputacji	Aktualny i przyszły wpływ na dochody i kapitał firmy wynikający z negatywnej oceny opinii publicznej.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Stały monitoring zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych Spółki. • Monitoring mediów, budowa kontaktów i relacji z mediami w ramach Grupy Kapitałowej TAURON. • Przygotowanie procedur komunikowania Spółki z otoczeniem zewnętrznym i wewnętrznym.
18.	Ryzyko regulacyjne	Niekorzystny wpływ legislacji na poziomie krajowym oraz europejskim, wynikający z konieczności uchwalenia lub dostosowania się do regulacji prawnych i poniesienia niezbędnych kosztów finansowych celem ich spełnienia.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Stały monitoring otoczenia prawnego i zmian przepisów prawa. • Analiza projektów aktów prawnych oraz planowanie niezbędnych działań dostosowawczych. • Wdrażanie wymaganych zmian do regulacji wewnętrznych. • Współpraca z regulatorem.
19.	Ryzyko koncesji	Brak możliwości prowadzenia działalności w wyniku przedłużającego się procesu uzyskania koncesji lub otrzymania zmian posiadanych koncesji. Niekorzystne zmiany prawne regulujące prowadzenie działalności koncesjonowanej.	→	<ul style="list-style-type: none"> • Bieżąca kontrola prawidłowej realizacji obowiązków koncesyjnych. • Monitorowanie zmian w aktach prawnych pod kątem obowiązków koncesyjnych. • Wsparcie prawne procesu związanego z przedłużeniem koncesji i jej pozyskaniem.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Trend ryzyka	Reakcja na ryzyko
Technologia i infrastruktura				
20.	Ryzyko środowiskowe	Potencjalny negatywny wpływ działalności na środowisko oraz dostosowanie i spełnienie środowiskowych wymagań prawa krajowego i wspólnotowego.	→	<ul style="list-style-type: none"> Bieżący nadzór nad dotrzymaniem warunków decyzji środowiskowych. Utrzymywanie wymaganego poziomu sprawności urządzeń redukujących zanieczyszczenia. Przeprowadzanie częstej oceny zgodności działań z wymaganiami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Realizacja inwestycji z zakresu ochrony środowiska w celu minimalizacji skutków niekorzystnych oddziaływań prowadzonej działalności wydobywczej i przerobczej.
21.	Ryzyko pogodowe	Wpływ czynników atmosferycznych na funkcjonowanie przedsiębiorstwa zarówno w aspektach technologicznych, jak i handlowych.	→	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja budowli wodnych mająca na celu optymalizację sposobu wykorzystania zasobów wodnych. Przygotowanie planów remontowych, przeglądów i na czynności serwisowe z elastycznymi zapisami dotyczącymi terminów wykonania prac. Stały monitoring wietrzności i oblodzenia łopat wiatraków. Stały nadzór techniczny nad pracą poszczególnych wiatraków prowadzony przez firmy eksploatujące farmy. Monitoring i analiza nowych rozwiązań technologicznych ograniczających wpływ niekorzystnych warunków pogodowych na wielkość produkowanej energii elektrycznej. Wzrost akwizycji i przejęć.
22.	Ryzyko majątku firmy	Wpływ awarii maszyn i urządzeń, remontów, modernizacji, utrzymania i zarządzania majątkiem produkcyjnym oraz nieprodukcyjnym na cele firmy.	→	<ul style="list-style-type: none"> Optymalizacja nakładów inwestycyjnych na odtworzenie majątku, czynne monitorowanie stanu maszyn, urządzeń i instalacji. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i kultury pracy pracowników poprzez organizowanie kursów i szkoleń. Reagowanie na sytuację awaryjną poprzez obsługę techniczną oraz automatykę zabezpieczającą. Ubezpieczenie majątku od zdarzeń losowych (z wyłączeniem majątku pod ziemią). Wprowadzenie narzędzi informatycznych w obszarze doskonalenia monitoringu i zarządzania wskaźnikami awaryjności.
23.	Ryzyko IT	Ryzyka związane z bezpieczeństwem infrastruktury informatycznej, awariami infrastruktury IT.	↗	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i utrzymywanie planów zapewnienia ciągłości IT. Okresowa identyfikacja i kategoryzacja zasobów IT w oparciu o cele dotyczące przywracania usług. Stosowanie rozwiązań IT o odpowiednich parametrach technicznych, zapewniających akceptowalny poziom niezawodności i sprawności działania (w tym również urządzenia UPS, modem GSM, telefony komórkowe). Planowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu ciągłości IT. Przechowywanie i ochrona zapasowych danych.
24.	Ryzyko bezpieczeństwa i ochrony mienia	Ryzyko związane z naruszeniem integralności maszyn/urządzeń oraz bezpieczeństwem informacji obejmującym jej niewłaściwe przetwarzanie i nieuprawnione ujawnianie.	↘	<ul style="list-style-type: none"> Monitorowanie realizacji opracowanych planów ochrony obiektów podlegających obowiązkowej ochronie. Utrzymywanie i aktualizacja procedur/planów awaryjnych. Wdrażanie/aktualizacja i nadzór nad przestrzeganiem obowiązujących zasad ochrony informacji. Regularne szkolenia pracowników w zakresie obowiązujących procedur bezpieczeństwa.
25.	Ryzyko geologiczne	Wpływ czynników geologicznych na działalność wydobywczą.	↗	<ul style="list-style-type: none"> Wykonywanie otworów kontrolnych dla lepszego rozpoznania załęgania pokładów węgla. Kontynuowanie działań profilaktycznych w zagrożonych rejonach dla poprawy warunków geologiczno-górnicznych i ochrony przed zagrożeniami naturalnymi (w tym m.in. strzelanie wyprzedzające mające na celu rozprężenie górotworu).

4. ANALIZA SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ GRUPY KAPITAŁOWEJ TAURON

4.1. Omówienie wielkości ekonomiczno-finansowych ujawnionych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – **aktywa**.

Tabela nr 22. Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa (istotne pozycje)¹

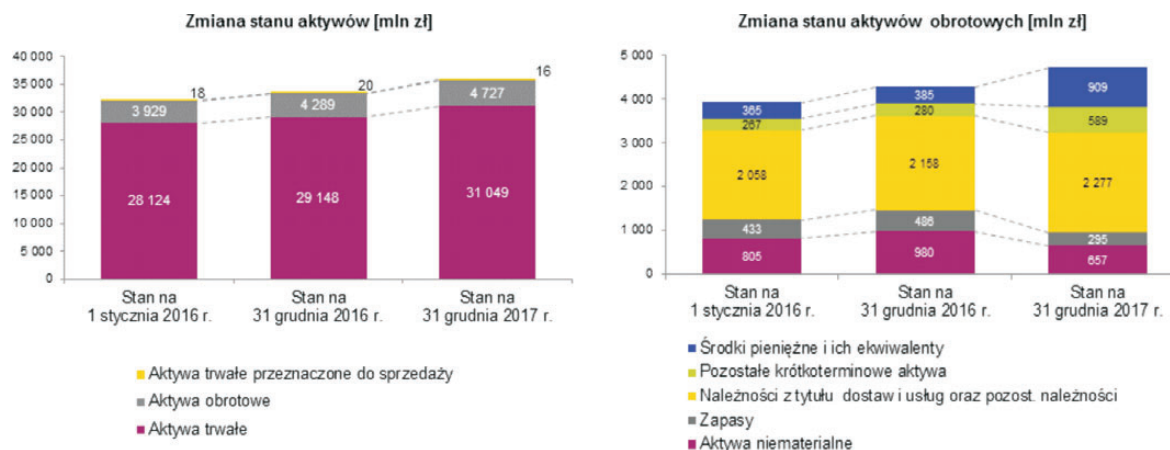
Sprawozdanie z sytuacji finansowej (tys. zł)	Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2016 r.	Dynamika (2017/2016)
AKTYWA				
Aktywa trwałe	31 049 127	29 148 253	28 124 185	107%
Rzeczowe aktywa trwałe	28 079 886	26 355 189	24 882 817	107%
Aktywa obrotowe	4 742 894	4 308 641	3 947 248	110%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	909 249	384 881	364 912	236%
Aktywa trwałe i aktywa Grupy Kapitałowej TAURON do zbycia zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	15 910	19 612	17 898	81%
SUMA AKTYWÓW	35 792 021	33 456 894	32 071 433	107%

¹ Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej TAURON wykazuje wyższą o ok. 7% sumę bilansową.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę stanu aktywów i aktywów obrotowych.

Rysunek nr 69. Zmiana stanu aktywów i aktywów obrotowych

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON, po uwzględnieniu następujących przesłanek:

- 1) długotrwałe utrzymywanie się wartości rynkowej aktywów netto Spółki na poziomie poniżej wartości bilansowej,
- 2) zmiany w zakresie cen surowców na rynkach światowych i zmiana sytuacji na krajowym rynku węgla energetycznego po konsolidacji sektora wydobywczego,
- 3) zmiany ustawy OZE i publikacja obowiązków OZE na lata 2018 i 2019, które wpłynęły na ceny świadectw pochodzenia dla energii wytworzonej w źródłach odnawialnych,
- 4) uchwalenie Ustawy o rynku mocy i procedowanie rozwiązań funkcjonalnych opisanych w projekcie regulaminu rynku mocy,
- 5) utrzymujące się niekorzystne warunki rynkowe z punktu widzenia rentowności energetyki konwencjonalnej,
- 6) wzrost stopy wolnej od ryzyka,

ujęła odpisy aktualizujące oraz rozwiązanie utworzonych wcześniej odpisów rzeczowych aktywów trwałych będących wynikiem testów na utratę wartości aktywów przeprowadzonych na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz 30 czerwca 2017 r. Wyniki przeprowadzonych testów wykazały, iż część aktywów Segmentu Wytwarzanie należy objąć dodatkowym odpisem w kwocie 658,7 mln zł. Przeprowadzone testy wykazały też zasadność odwrócenia odpisów w tym Segmencie na kwotę 628,2 mln zł.

Analiza wrażliwości dla poszczególnych jednostek generujących środki pieniężne wykazała, że najistotniejszy wpływ na wartość użytkową testowanych aktywów mają czynniki dotyczące:

- 1) rynku mocy przy niezmienionych pozostałych warunkach rynkowych,
- 2) zmiany cen energii elektrycznej,
- 3) zmiany cen węgla kamiennego.

W mniejszym stopniu na wycenę wpływa zmiana cen uprawnień do emisji CO₂ oraz zmiany średnioważonego kosztu kapitału.

Wartość aktywów trwałych wzrosła o 1 906 mln zł (6,5%), co jest wypadkową następujących zdarzeń:

- 1) wzrost wartości środków trwałych jako efekt prowadzonych w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe (głównie w TAURON Dystrybucja, TAURON Wytwarzanie, Nowe Jaworzno GT i TAURON Ciepło) oraz w aktywa niematerialne (głównie w TAURON Dystrybucja),
- 2) nabycie praw majątkowych do świadectw pochodzenia energii elektrycznej i praw do emisji gazów cieplarnianych w związku z koniecznością spełnienia prawnego obowiązku ich umorzenia.

Na wzrost wartości aktywów obrotowych o 434 mln zł (10,1%) miały wpływ następujące czynniki:

- 1) wzrost poziomu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o 524 mln zł, co zostało szerzej opisane w punkcie dotyczącym rachunku przepływu pieniężnych,
- 2) wzrost wartości pożyczek udzielonych na rzecz wspólnych przedsięwzięć o ok. 315 mln zł, w związku z podpisanym porozumieniem pomiędzy TAURON a ECSW,
- 3) wzrost wartości należności od odbiorców o 139 mln zł,
- 4) wzrost wartości pozostałych aktywów finansowych o 92 mln zł, głównie na skutek nabycia w 2017 r. jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- 5) spadek wartości świadectw pochodzenia energii i praw do emisji gazów przeznaczonych do umorzenia o 324 mln zł, co jest efektem rozliczenia obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej i uprawnień do emisji CO₂ oraz wzrostem ich stanu w związku z produkcją i nabywaniem praw majątkowych pod obowiązek bieżącego roku,
- 6) spadek wartości zapasów o 191 mln zł, głównie w wyniku sprzedaży węgla z zapasów TAURON Wydobywanie oraz zużycia węgla przez spółki Segmentu Wytwarzanie,
- 7) spadek wartości pozostałych aktywów niefinansowych o 98 mln zł, głównie w wyniku ujęcia w 2016 r. zaliczek na poczet dostaw przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – **pasywa**.

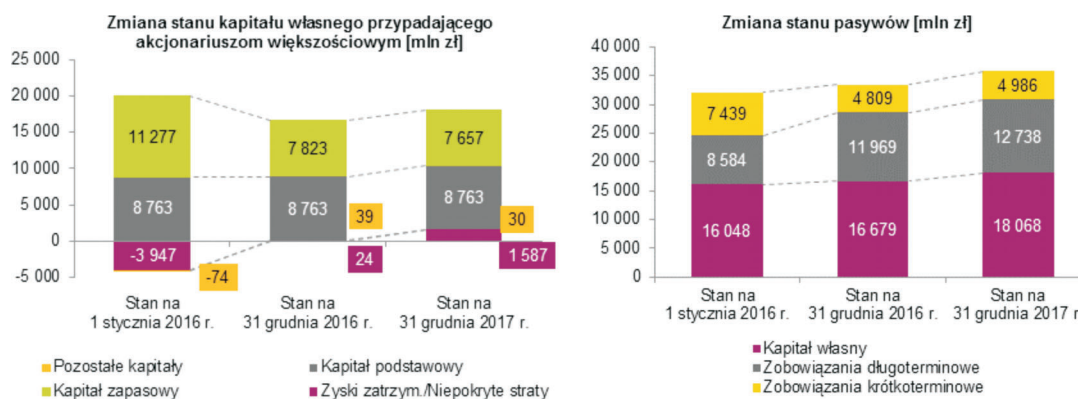
Tabela nr 23. Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – pasywa (istotne pozycje)¹

Sprawozdanie z sytuacji finansowej (tys. zł)	Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2016 r.	Dynamika (2017/2016)
PASYWA				
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	18 036 446	16 649 266	16 018 328	108%
Udziały niekontrolujące	31 367	30 052	29 829	104%
Zobowiązania długoterminowe	12 738 005	11 968 719	8 583 950	106%
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	9 501 414	8 759 789	4 924 127	108%
Zobowiązania krótkoterminowe	4 986 203	4 808 857	7 439 326	104%
Bieżąca część kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	351 382	219 740	3 214 520	160%
SUMA PASYWÓW	35 792 021	33 456 894	32 071 433	107%

¹ Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę stanu pasywów i kapitału własnego.

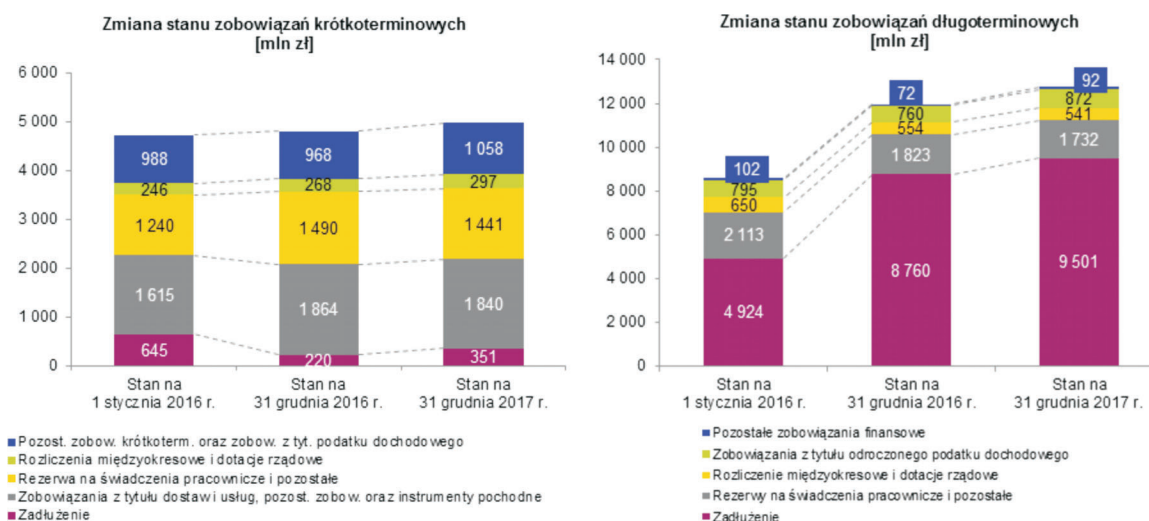
Rysunek nr 70. Zmiana stanu pasywów i kapitału własnego

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2017 r. dominującym źródłem finansowania majątku był kapitał własny, którego udział w ogólnej sumie pasywów wyniósł 50,5%.

Poniższy rysunek przedstawia zmianę stanu zobowiązań.

Rysunek nr 71. Zmiana stanu zobowiązań

Na wzrost wartości zobowiązań długoterminowych Grupy Kapitałowej TAURON o 769 mln zł (6%), miały wpływ następujące czynniki:

- 1) wzrost zobowiązań z tytułu zadłużenia o 8% w efekcie emisji w dniu 5 lipca 2017 r. euroobligacji o łącznej wartości nominalnej 500 mln EUR i cenie emisyjnej 99,438% wartości nominalnej o terminie zapadalności 10 lat,
- 2) wzrost zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego o 112 mln zł, co jest efektem utworzenia zobowiązania z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania przychodów ze sprzedaży produktów i usług,
- 3) spadek wartości rezerw na koszty demontażu środków trwałych i rekultywację terenu oraz pozostałe o 98 mln zł, co ma związek z rozwiązaniem rezerwy na koszty związane z umową sprzedaży energii elektrycznej oraz rezerwy na pokrycie ewentualnych strat w związku z realizacją klauzuli umownej „take or pay”, w efekcie spełnienia warunków zawieszających wynikających z podpisanego dnia 27 października 2016 r. warunkowego porozumienia w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli”. Natomiast w wyniku aktualizacji rezerwy na likwidację zakładów górniczych w związku ze zmianą stopy dyskonta nastąpił wzrost tej pozycji bilansowej.

Wartość zobowiązań krótkoterminowych Grupy Kapitałowej TAURON uległa zwiększeniu o 177 mln zł (4%), na co złożyły się następujące czynniki:

- 1) wzrost z tytułu zadłużenia o 132 mln zł,
- 2) wzrost zobowiązań wobec dostawców o 213 mln zł oraz spadek wartości zobowiązań inwestycyjnych o 237 mln zł,

- 3) nieznaczny spadek o ok. 1% wartości rezerw, co jest wypadkową wykorzystania utworzonej w 2016 r. rezerwy na poczet spełnienia obowiązku przedłożenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej do umorzenia, wynikającego z przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, oraz uprawnień do emisji CO₂ i utworzenia rezerwy na poczet spełnienia obowiązków 2017 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Poniższa tabela przedstawia roczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów. Ze względu na zmiany w Segmentach i dla zachowania porównywalności, wyniki prezentowane są za 3 lata.

Tabela nr 24. Roczne sprawozdanie z całkowitych dochodów za lata 2015–2017¹

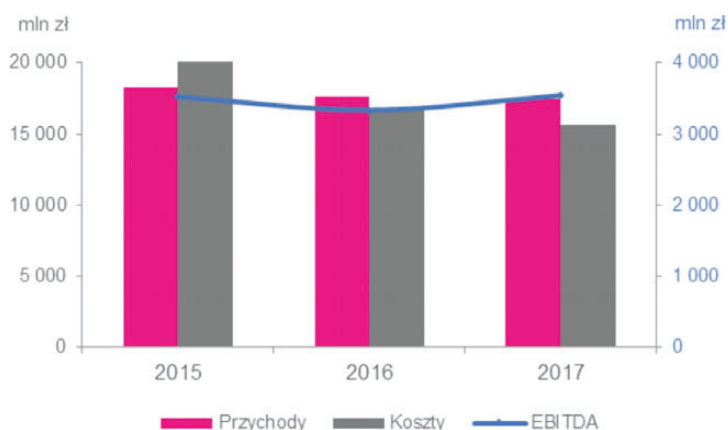
Sprawozdanie z całkowitych dochodów (tys. zł)	2017	2016	2015	Dynamika (2017/2016)
Przychody ze sprzedaży	17 416 029	17 646 489	18 264 440	99%
Koszt własny sprzedaży (łącznie z kosztami sprzedaży i ogólnego zarządu)	(15 605 679)	(16 829 480)	(20 137 894)	93%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(4 079)	(15 487)	(27 762)	26%
Zysk (strata) operacyjny	1 806 271	801 522	(1 901 216)	225%
Marża zysku operacyjnego (%)	10,4%	4,5%	(10,4)%	228%
Przychody finansowe	190 968	65 279	73 185	293%
Koszty finansowe	(312 637)	(417 980)	(367 673)	75%
Udział w zysku (stracie) wspólnego przedsięwzięcia	73 050	60 040	7 933	122%
Zysk (strata) brutto	1 757 652	508 861	(2 187 771)	345%
Marża zysku brutto (%)	10,1%	2,9%	(12,0)%	350%
Podatek dochodowy	(374 706)	(138 724)	383 556	270%
Zysk (strata) netto za rok obrotowy	1 382 946	370 137	(1 804 215)	374%
Marża zysku netto (%)	7,9%	2,1%	(9,9)%	381%
Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy, po uwzględnieniu podatku	6 366	277 748	122 076	2%
Całkowite dochody za rok obrotowy	1 389 312	647 885	(1 682 139)	214%
Zysk przypadający:				
Akcjonariuszom jednostki dominującej	1 380 663	367 468	(1 807 317)	376%
Udziałom niekontrolującym	2 283	2 669	3 102	86%
EBIT i EBITDA				
EBIT	1 806 271	801 522	(1 901 216)	225%
EBITDA	3 544 591	3 336 814	3 523 228	106%

¹ Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2015–2017.

Rysunek nr 72. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2015–2017

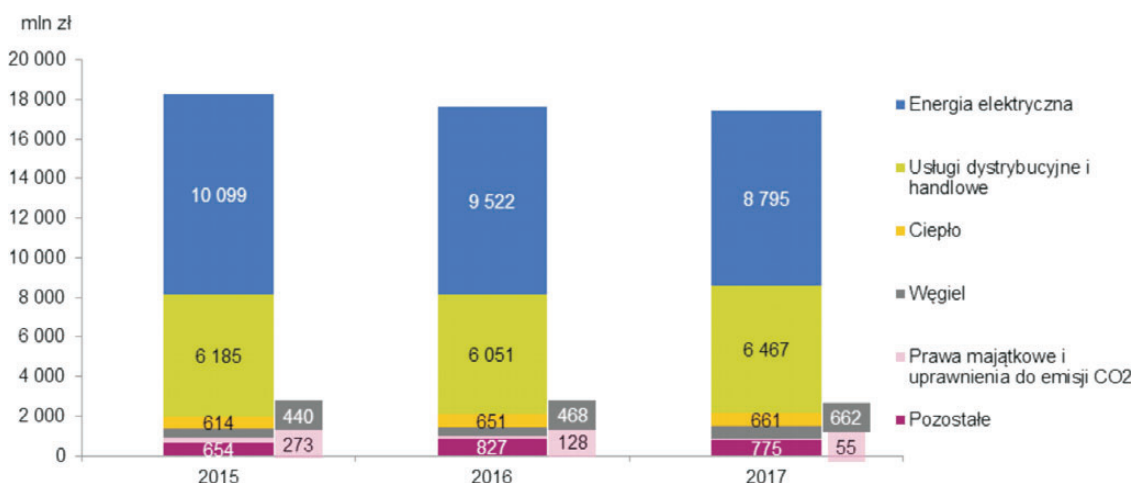

W okresie sprawozdawczym zakończonym dnia 31 grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON wypracowała przychody o 1,3% niższe w porównaniu do wartości uzyskanych w 2016 r., co jest wypadkową następujących czynników:

- 1) niższe przychody ze sprzedaży energii elektrycznej – wyższy wolumen sprzedaży detalicznej energii oraz niższy wolumen sprzedaży hurtowej, przy niższych cenach sprzedaży energii,
- 2) wyższe przychody ze sprzedaży ciepła – wyższy wolumen sprzedaży ciepła i usług przesyłowych oraz wyższa stawka za usługi przesyłowe,
- 3) niższe przychody ze sprzedaży praw majątkowych pochodzenia energii elektrycznej, głównie z uwagi na znaczny spadek cen rynkowych PMOZE,
- 4) wyższe przychody ze sprzedaży usług dystrybucyjnych, z uwagi na wzrost wolumenu sprzedaży usługi dystrybucyjnej (o 4%) oraz stawki za usługi dystrybucyjne do odbiorców końcowych,
- 5) wyższe przychody ze sprzedaży węgla, z uwagi na wzrost wolumenu sprzedaży węgla (o 34%) – większe zapotrzebowanie ze strony odbiorców oraz wyższą cenę sprzedaży węgla.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę przychodów Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017.

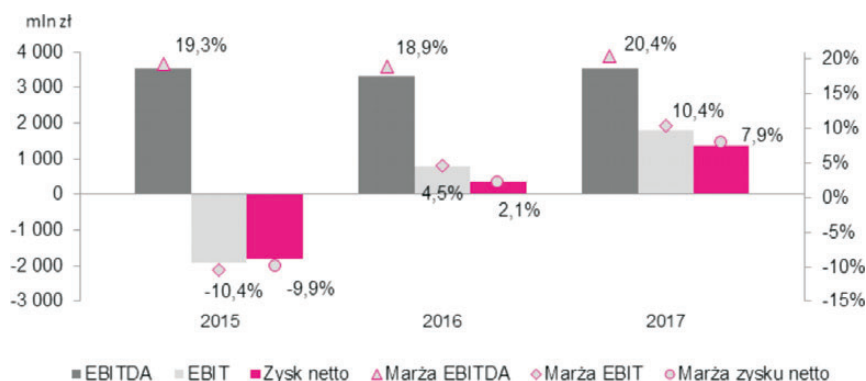
Rysunek nr 73. Struktura przychodów Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017¹

¹ Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji Segmentów Operacyjnych w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON i poziom realizowanych marż.

Rysunek nr 74. Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON i poziom realizowanych marż w latach 2015–2017¹

¹ Okres trzyletni prezentowany jest ze względu na przejrzystość informacji. Przybliżony (z uwagi na istotne zmiany w organizacji segmentów operacyjnych w porównaniu do okresu przed 2012 r.) obraz wyników w okresie pięcioletnim został zaprezentowany w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

W 2017 r. koszty działalności Grupy Kapitałowej TAURON wyniosły 15,6 mld zł, co oznacza, że ich poziom był o 7,3% niższy od poniesionych w analogicznym okresie 2016 r.

Jedną z przyczyn spadku kosztów było utworzenie w 2016 r. odpisów z tytułu utraty wartości bilansowej jednostek wytwórczych Segmentu Wytwarzanie.

Przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz 30 czerwca 2017 r. testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych po uwzględnieniu między innymi przesłanek związanych z wartością rynkową aktywów netto, zmian w zakresie cen surowców na rynkach światowych, zmian cen węgla energetycznego na rynku krajowym, zmian ustawy o OZE oraz publikacja obowiązków OZE na lata 2018 i 2019, a także uchwalenie ustawy o rynku mocy, wykazały zasadność utworzenia odpisów aktualizujących oraz rozwiązanie utworzonych wcześniej odpisów rzeczowych aktywów trwałych w kwocie netto 0,03 mld zł:

- wartość utworzonych odpisów netto (tj. wartość nadwyżki utworzonych odpisów nad ich odwróceniem) dotyczących farm wiatrowych i elektrowni wodnych: 0,04 mld zł,
- wartość odwróconych odpisów netto (tj. wartość nadwyżki odwróconych odpisów nad ich utworzeniem) dotyczących majątku wytwórczego w obszarze wytwarzania energii elektrycznej i ciepła: 0,01 mld zł.

Poza powyższymi zdarzeniami o charakterze jednorazowym, na poziom kosztów Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r. wpłynęły następujące czynniki:

- 1) spadek kosztów zakupu energii elektrycznej, głównie z tytułu niższego wolumenu sprzedanej energii (hurtowej),
- 2) wzrost kosztów usługi dystrybucyjnej, głównie z tytułu wzrostu wolumenu przesłanej energii,
- 3) wzrost kosztów konserwacji urządzeń, usług remontowych oraz pozostałych usług,
- 4) wzrost kosztów podatków, głównie podatku od nieruchomości,
- 5) wzrost kosztów pracy w efekcie zawiązania rezerwy na premię jednorazową w związku z podpisanym porozumieniem ze stroną społeczną,
- 6) spadek kosztu umorzonych praw majątkowych z tytułu obniżenia ich ceny,
- 7) sprzedaż węgla z zapasów z uwagi na wzrost popytu (wzrost sprzedaży węgla o 34%).

Osiągnięta w 2017 r. marża EBITDA wynosiła 20,4% i była wyższa o 7,6% w porównaniu do analogicznego okresu 2016 r. Na skutek przeprowadzonych odpisów, których wartość w 2016 r. znacznie przekraczała wartość odpisów z 2017 r., marża EBIT i marża zysku netto ukształtowały się w okresie sprawozdawczym na poziomie znacząco wyższym od uzyskanych przed rokiem i wynosiły odpowiednio 10,4% i 7,9%. Bez uwzględnienia skutków odpisów aktualizujących marża EBIT oraz zysku netto wyniosłaby w 2017 r. odpowiednio 10,5% i 8,1%, a dla 2016 r. odpowiednio 9,0% i 5,8%.

Zgodnie z przedstawionym skonsolidowanym sprawozdaniem z całkowitych dochodów, łączne całkowite dochody Grupy Kapitałowej TAURON za 2017 r., uwzględniające zysk netto powiększony lub pomniejszony o zmianę wartości instrumentów zabezpieczających, różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej oraz pozostałe dochody po uwzględnieniu podatku, wyniosły 1 389,3 mln zł w 2017 r., w porównaniu do 647,9 mln zł wypracowanych w 2016 r., a zysk netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej wyniósł 1 380,7 mln zł w porównaniu do 367,5 mln zł uzyskanych w 2016 r.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Poniższa tabela przedstawia sprawozdanie z przepływów pieniężnych.

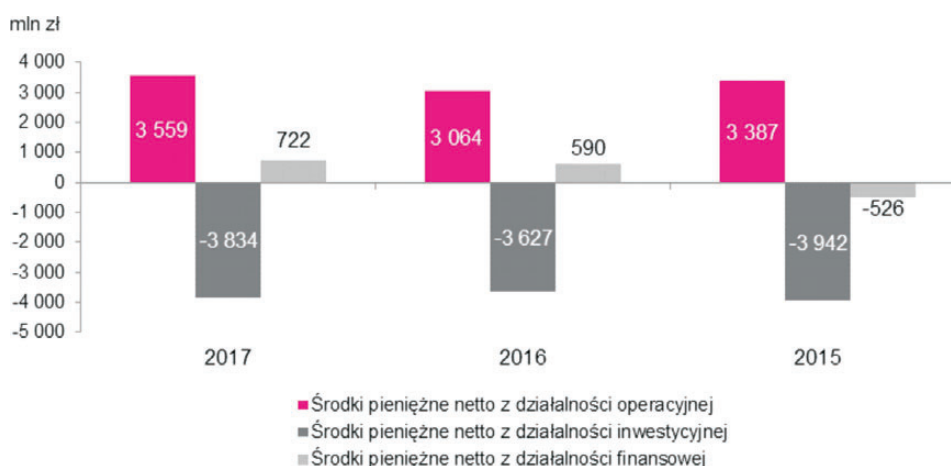
Tabela nr 25. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (istotne pozycje) w latach 2015–2017¹

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (tys. zł)	Rok zakończony 31 grudnia 2017 r.	Rok zakończony 31 grudnia 2016 r.	Rok zakończony 31 grudnia 2015 r.	Dynamika (2017/2016)
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk/(strata) brutto	1 757 652	508 861	(2 187 771)	345%
Korekty	1 801 015	2 555 354	5 575 229	70%
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	3 558 667	3 064 215	3 387 458	116%
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych	(3 561 758)	(3 516 296)	(3 973 510)	101%
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3 871 676)	(3 627 458)	(3 942 122)	106%
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	(1)	914	295 000	–
Splata pożyczek/kredytów	(154 918)	(140 331)	(140 585)	110%
Emisja dłużnych papierów wartościowych	2 707 462	4 284 607	310 000	63%
Wykup dłużnych papierów wartościowych	(1 650 000)	(3 300 000)	(450 000)	50%
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	759 629	590 261	(525 692)	122%
Zwiększenie / (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	446 620	27 018	(1 080 356)	1 653%
Środki pieniężne na początek okresu	354 733	327 715	1 408 071	108%
Środki pieniężne na koniec okresu	801 353	354 733	327 715	226%

¹ Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

Poniższy rysunek przedstawia przepływy pieniężne w latach 2017–2015.

Rysunek nr 75. Przepływy pieniężne w latach 2017–2015

Zrealizowana dodatnia wartość przepływów z działalności operacyjnej w 2017 r. była wyższa od strumienia środków pieniężnych zrealizowanych w roku poprzednim o 494 mln zł. Największy wpływ na zmianę tej pozycji rachunku przepływów pieniężnych miały następujące czynniki:

- zmniejszenie stanu zapasów na skutek wyższej sprzedaży węgla, co jest związane ze wzrostem zapotrzebowania na wydobywany węgiel +244 mln zł,

- 2) zapłata niższego o 252 mln zł podatku dochodowego, co wynika z uiszczenia przez Podatkową Grupę Kapitałową w 2017 r. zaliczek na podatek dochodowy za 2017 r. w kwocie 216 mln zł, podczas gdy w 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON zapłaciła zaliczki na podatek dochodowy w kwocie 301 mln zł oraz dokonała zapłaty podatku dochodowego za 2015 r. w kwocie 89 mln zł. Dodatkowo Grupa Kapitałowa TAURON otrzymała w okresie sprawozdawczym zwrot nadpłaconego podatku dochodowego za 2016 r. w kwocie 79 mln zł,
- 3) ujemna zmiana salda należności i zobowiązań w wysokości 49 mln zł,
- 4) poniesienie mniejszego wydatku w łącznej kwocie 38 mln zł na zakup świadectw pochodzenia oraz mniejszej opłaty zastępczej w okresie sprawozdawczym 2017 r. aniżeli w 2016 r.

Największy wpływ na kształtowanie się strumienia środków pieniężnych o charakterze inwestycyjnym mają wydatki z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych, które w okresie sprawozdawczym były wyższe o 1% od poniesionych w 2016 r. Największe wydatki zostały poniesione przez Segmenty: Wytwarzanie i Dystrybucja.

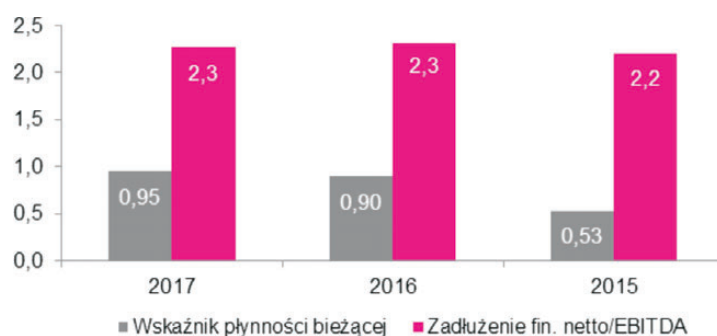
Dodatnia wartość środków pieniężnych o charakterze finansowym wynika z przeprowadzonej w 2017 r. emisji obligacji na łączną kwotę 2 707 mln zł, w tym euroobligacji na kwotę 500 mln EUR. Jednocześnie Grupa Kapitałowa TAURON wykupiła wyemitowane obligacje oraz spłaciła kredyty i pożyczki w łącznej kwocie 1 805 mln zł. Z kolei w 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON wyemitowała obligacje o łącznej wartości nominalnej 4 285 mln zł, wykupiła obligacje wyemitowane w latach ubiegłych o wartości nominalnej 3 330 mln zł oraz spłaciła zaciągnięte w latach ubiegłych kredyty i pożyczki w kwocie 140 mln zł.

Wartość wydatków finansowych z tytułu zapłaconych odsetek od zobowiązań finansowych w 2017 r. wynosiła 185 mln zł i była niższa r/r o 28%.

Grupa Kapitałowa TAURON kontynuuje proces rozwoju i nadal wzmacnia swoją pozycję rynkową. Zauważyć należy, że wartość przepływów operacyjnych wykazuje dodatnie saldo, a więc pozwala Grupie Kapitałowej TAURON samodzielnie finansować działalność bieżącą. Wskaźnik płynności bieżącej oraz wskaźnik zadłużenia netto do EBITDA utrzymują się na bezpiecznym poziomie.

Poniższy rysunek przedstawia wskaźnik płynności bieżącej i zadłużenie finansowe netto/EBITDA w latach 2017–2015.

Rysunek nr 76. Wskaźnik płynności bieżącej i zadłużenie finansowe netto/EBITDA w latach 2017–2015

4.2. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów skonsolidowanego bilansu

Struktura rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Poniższa tabela przedstawia strukturę rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

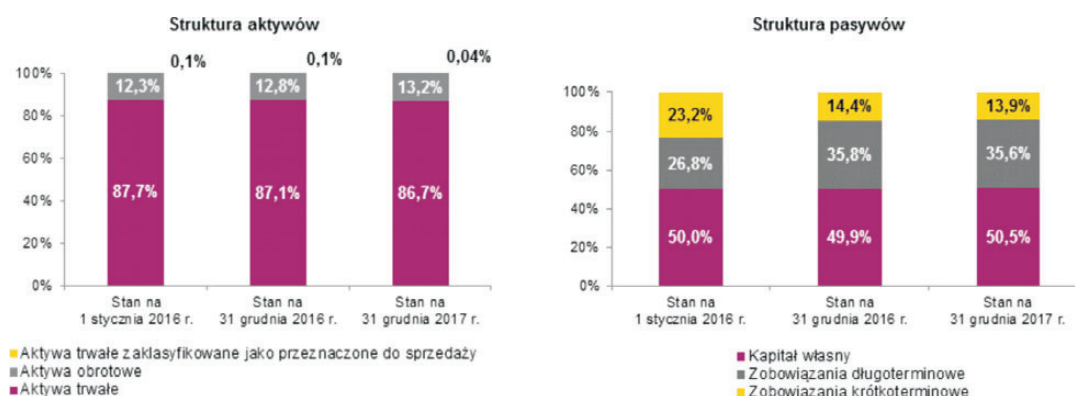
Tabela nr 26. Struktura rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2016 r.
AKTYWA			
Aktywa trwałe	86,7%	87,1%	87,7%
Aktywa obrotowe	13,3%	12,9%	12,3%
SUMA AKTYWÓW	100,0%	100,0%	100,0%
PASYWA			
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	50,4%	49,8%	49,9%

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	Stan na dzień 31 grudnia 2017 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2016 r.	Stan na dzień 1 stycznia 2016 r.
Udziały niekontrolujące	0,1%	0,1%	0,1%
Kapitał własny ogółem	50,5%	49,9%	50,0%
Zobowiązania długoterminowe	35,6%	35,8%	26,8%
Zobowiązania krótkoterminowe	13,9%	14,4%	23,2%
Zobowiązania razem	49,5%	50,1%	50,0%
SUMA PASYWÓW	100,0%	100,0%	100,0%
Zobowiązania finansowe	9 059 844	8 138 506	8 138 647
Zobowiązania finansowe netto	8 042 225	7 703 602	7 763 963

Poniższy rysunek przedstawia strukturę aktywów i pasywów.

Rysunek nr 77. Struktura aktywów i pasywów

W strukturze aktywów według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., podobnie jak w 2016 r., największy udział ma wartość aktywów trwałych. W strukturze majątku trwałego największy udział stanowią rzeczowe aktywa trwałe Segmentów: Dystrybucja (57,9%), Wytwarzanie (31,7%) oraz Wydobywanie (6,2%).

W strukturze pasywów, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. największy udział mają kapitały własne oraz zobowiązania finansowe.

Poziom zadłużenia Grupy Kapitałowej TAURON utrzymuje się na bezpiecznym poziomie, na co wskazuje poziom wskaźnika zadłużenia w porównaniu do europejskich wskaźników branżowych oraz dodatni strumień przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej.

4.3. Istotne pozycje pozabilansowe

Na dzień 31 grudnia 2017 r. istotne zobowiązania warunkowe Grupy Kapitałowej TAURON dotyczyły:

- 1) powództw przeciwko PEPKH, TAURON oraz PEPKH i TAURON związanych z wypowiedzeniem umów długoterminowych przez spółkę PEPKH,
- 2) wypowiedzenia umów długoterminowych na zakup praw majątkowych przez TAURON Sprzedaż,
- 3) potencjalnych nie zgłoszonych roszczeń właścicieli gruntów o niuregulowanym statusie ze względu na brak szczegółowej ewidencji niuregulowanych gruntów i w konsekwencji brak możliwości wiarygodnego oszacowania kwoty potencjalnych roszczeń, a co za tym idzie brak możliwości utworzenia rezerw,
- 4) postępowania wszczętego w dniu 17 września 2013 r. przez Prezesa UOKiK przeciwko TAURON Sprzedaż w związku z podejrzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na podawaniu w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, co stanowi naruszenie ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym,
- 5) postępowania antymonopolowego wszczętego przez Prezesa UOKiK postanowieniem z dnia 15 października 2015 r., w związku z podejrzeniem stosowania przez spółkę TAURON Sprzedaż działań w stosunku do małych elektrowni wodnych, polegających na narzucaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwych warunków zakupu energii

elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii i uzależnieniu zakupu tej energii od konieczności uregulowania obowiązku bilansowania handlowego, co może stanowić naruszenie przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów,

- 6) postępowania wszczętego w dniu 13 października 2017 r. w związku z podejrzeniem stosowania przez TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na utrudnianiu zmiany sprzedawcy energii elektrycznej,
- 7) postępowań wyjaśniających prowadzonych przez Prezesa UOKiK wobec TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE,
- 8) postępowania administracyjnego wszczętego przez Prezesa URE wobec TAURON Dystrybucja w sprawie wymierzenia kary pieniężnej z uwagi na nie utrzymywanie w należyłym stanie technicznym obiektów, instalacji i urządzeń oraz za naruszenie warunków określonych w koncesji,
- 9) postępowań wszczętych przez Prezesa URE wobec TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE w sprawach: nieprzestrzegania obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw efektywności energetycznej oraz wymierzenia kary pieniężnej za przewinienie polegające na nieuzasadnionym wstrzymaniu dostarczania energii elektrycznej do odbiorców końcowych,
- 10) sporu sądowego pomiędzy TAURON jako następcą prawnym GZE a Hutą Łaziska S.A. z powodu niewywiązywania się przez Hutę Łaziska S.A. z obowiązku zapłaty należności z tytułu dostaw energii, co w konsekwencji spowodowało wstrzymanie przez GZE w 2001 r. dostaw energii elektrycznej do Huty Łaziska S.A.; roszczenie o zapłatę odszkodowania wynosi 182 060 tys. zł oraz odsetki,
- 11) sprawy z powództwa ENEA przeciwko TAURON oraz TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE (jako dopozwanych) z tytułu zarzucanego bezpodstawnego wzbogacenia Spółki w związku z rozliczeniami niezbilansowania na Rynku Bilansującym, dokonywanymi ze spółką PSE w okresie od stycznia do grudnia 2012 r.; roszczenie o zapłatę przez TAURON wynosi 17 086 tys. zł, na wypadek oddalenia powództwa przeciwko TAURON, roszczenie o zapłatę przez TAURON Sprzedaż i TAURON Sprzedaż GZE łącznie wynosi 8 414 tys. zł wraz z odsetkami,
- 12) zastawu rejestrowego i finansowego na udziałach TAMEH HOLDING, ustanowionego przez TAURON na rzecz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG w celu zabezpieczenia transakcji obejmującej umowę kredytów terminowych i obrotowych, zawartą pomiędzy TAMEH Czech oraz TAMEH POLSKA, TAMEH HOLDING oraz RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG,
- 13) wysokości opodatkowania podatkiem od nieruchomości urządzeń służących do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej, jak również wyposażenia podziemnych wyrobisk górniczych,
- 14) roszczenia przeciwko TAURON Wydobycie dotyczącego zwrotu wydatków na zabezpieczenie obiektu przed wpływami eksploatacji górniczej w kwocie 22 785 tys. zł.

Szczegółowe informacje na temat pozycji pozabilansowych zostały przedstawione w notach 47 i 48 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r.

4.4. Różnice pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok

Zarząd Spółki nie publikował prognoz wyników Grupy Kapitałowej TAURON na 2017 r. Decyzja ta wynikała z dużej zmienności rynku i znacznej ilości czynników wpływających na jego przewidywalność.

4.5. Podstawowe wskaźniki finansowe i niefinansowe

Wskaźniki finansowe

Poniższa tabela przedstawia podstawowe wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON.

Tabela nr 27. Podstawowe wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON¹

Wskaźniki	Definicja	2017	2016	2015
RENTOWNOŚĆ				
Marża EBIT	Wynik z działalności operacyjnej / Przychody ze sprzedaży	10,4%	4,5%	(10,4)%
Marża EBITDA	EBITDA / Przychody ze sprzedaży	20,4%	18,9%	19,3%
Rentowność netto	Wynik netto / Przychody ze sprzedaży	7,9%	2,1%	(9,9)%
Rentowność kapitałów własnych ROE	Wynik netto / Kapitał własny na koniec okresu	7,7%	2,2%	(11,2)%
PŁYNNOŚĆ				
Wskaźnik płynności bieżącej	Aktywa obrotowe / Zobowiązania krótkoterminowe	0,95	0,90	0,53
ZADŁUŻENIE				
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	Zobowiązania ogółem / Pasywa razem	0,50	0,50	0,50
Zadłużenie finansowe netto / EBITDA	(Zobowiązania finansowe - Środki pieniężne) / EBITDA	2,3x	2,3x	2,2x
INNE WSKAŹNIKI				
Zysk na akcję (EPS)	Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej / Liczba akcji zwykłych	0,79	0,21	(1,03)

¹ Ze względu na ograniczoną porównywalność wcześniejszych okresów dane prezentowane są w perspektywie trzyletniej. Dane obejmujące wcześniejsze okresy przedstawione zostały w pkt 4.6. niniejszego sprawozdania.

W 2017 r. wskaźnik rentowności netto Grupy Kapitałowej TAURON kształtuje się na poziomie wyższym od uzyskanego w roku ubiegłym na skutek ujęcia w wyniku 2016 r. salda odpisów aktualizujących wartość aktywów wytwórczych Segmentu Wytwarzanie w kwocie wyższej niż w 2017 r. Z uwagi na różne wartości odpisów wskaźniki te nie są porównywalne. Nie uwzględniając odpisów wskaźnik rentowności netto osiągnął w 2017 r. 8,1%, a w 2016 r. 5,8%.

Wskaźnik płynności bieżącej osiągnął na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość nieznacznie wyższą niż 31 grudnia 2016 r., co potwierdza stabilną sytuację finansową Grupy Kapitałowej TAURON.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia oraz wskaźnik dług netto/EBITDA obrazują udział zobowiązań w finansowaniu Grupy Kapitałowej TAURON. Aktualny poziom tych wskaźników umożliwia Grupie Kapitałowej TAURON pozyskanie finansowania zewnętrznego niezbędnego do zrealizowania planowanych inwestycji. Poziomy obydwu wskaźników potwierdzają stabilną sytuację finansową Grupy Kapitałowej TAURON, a nieznaczny wzrost długu netto (o 339 mln zł) w 2017 r. został zrównoważony wzrostem wyniku EBITDA, co pozwoliło utrzymać wskaźnik na poziomie z końca 2016 r.

Wskaźnik EPS (liczony w stosunku do zysku netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej) jest wyższy w 2017 r. niż w 2016 r. z uwagi na ujęcie w wyniku 2016 r. salda odpisu aktualizującego rzeczowych aktywów trwałych w kwocie wyższej od ujętej w 2017 r.

Wskaźniki niefinansowe

Wskaźniki niefinansowe w Grupie Kapitałowej TAURON są ściśle związane ze specyfiką działalności, posiadanymi zasobami oraz przyjętą Strategią, w tym:

- 1) oceną możliwości inwestycyjnych,
- 2) metodami zarządzania zasobami ludzkimi,
- 3) optymalizacją ryzyk,
- 4) badaniami satysfakcji klientów,
- 5) centralizacją funkcji zarządczych w Grupie Kapitałowej TAURON, ograniczaniem działalności niepodstawowej,
- 6) rozwojem struktur organizacyjnych i procedur zarządzania,
- 7) zarządzaniem procesami oraz wdrożeniem wartości PRO (Partnerstwo – Rozwój – Odwaga).

Opis monitorowania realizacji ww. wskaźników został zawarty w poszczególnych punktach sprawozdania, natomiast podsumowanie kluczowych niefinansowych wskaźników efektywności związanych z działalnością Grupy Kapitałowej TAURON zawiera pkt 8.2. niniejszego sprawozdania.

4.6. Najistotniejsze dane finansowe i operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON ostatnie 5 lat

Poniższa tabela przedstawia najistotniejsze dane finansowe i dane operacyjne Grupy Kapitałowej TAURON za ostatnie 5 lat, tj. za okres 2017–2013.

Tabela nr 28. Dane finansowe i dane operacyjne za lata 2017–2013¹

Podstawowe informacje	J.m.	2017	2016	2015	2014	2013	Zmiana % (2017/2016)
Sprawozdanie z całkowitych dochodów							
Przychody ze sprzedaży	<i>mln zł</i>	17 416	17 646	18 264	18 577	19 131	99%
Zysk operacyjny	<i>mln zł</i>	1 806	802	(1 901)	1 830	1 934	225%
Przychody finansowe (sumaryczne)	<i>mln zł</i>	264	125	81	86	99	211%
Koszty finansowe (sumaryczne)	<i>mln zł</i>	(313)	(418)	(368)	(418)	(347)	75%
Zysk brutto	<i>mln zł</i>	1 758	509	(2 188)	1 498	1 684	345%
Podatek dochodowy	<i>mln zł</i>	(375)	(139)	384	(313)	(337)	270%
Zysk netto	<i>mln zł</i>	1 383	370	(1 804)	1 186	1 346	374%
przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	<i>mln zł</i>	1 381	367	(1 807)	1 181	1 308	376%
przypadający udziałom niekontrolującym	<i>mln zł</i>	2	3	3	5	38	86%
EBITDA	<i>mln zł</i>	3 545	3 337	3 523	3 695	3 661	106%
Sprawozdanie z sytuacji finansowej							
Aktywa trwałe	<i>mln zł</i>	31 049	29 148	28 124	28 163	27 567	107%
Aktywa obrotowe	<i>mln zł</i>	4 743	4 309	3 947	6 396	4 789	110%
Kapitał własny ogółem	<i>mln zł</i>	18 068	16 679	16 048	17 997	17 793	108%
Zobowiązania ogółem	<i>mln zł</i>	17 724	16 778	16 023	16 563	14 562	106%
Zobowiązania długoterminowe	<i>mln zł</i>	12 738	11 969	8 584	11 744	9 304	106%
Zobowiązania krótkoterminowe	<i>mln zł</i>	4 986	4 809	7 439	4 819	5 258	104%
Zadłużenie finansowe netto**	<i>mln zł</i>	8 042	7 704	7 764	6 665	5 227	104%
Zadłużenie finansowe netto ²	<i>mln zł</i>	8 944	7 730	7 764	6 665	5 227	116%
Nakłady inwestycyjne	<i>mln zł</i>	3 474	3 817	4 175	3 090	3 780	91%
Rachunek przepływów pieniężnych							
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	<i>mln zł</i>	3 559	3 064	3 387	2 618	4 079	116%
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	<i>mln zł</i>	(3 834)	(3 627)	(3 942)	(3 387)	(4 180)	106%
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	<i>mln zł</i>	722	590	(526)	1 636	(249)	122%
Środki pieniężne na koniec okresu	<i>mln zł</i>	801	355	328	1 408	541	226%
Wskaźniki							
Marża EBIT	%	10,4	4,5	(10,4)	9,9	10,1	228%
Marża EBITDA	%	20,4	18,9	19,3	19,9	19,1	108%
Zadłużenie finansowe netto / EBITDA	<i>liczba</i>	2,27	2,31	2,20	1,80	1,43	98%
Zysk netto na akcję	<i>zł/akcję</i>	0,79	0,21	(1,03)	0,67	0,75	377%
Dywidenda na akcję	<i>zł/akcję</i>	–	–	0,15	0,19	0,20	–

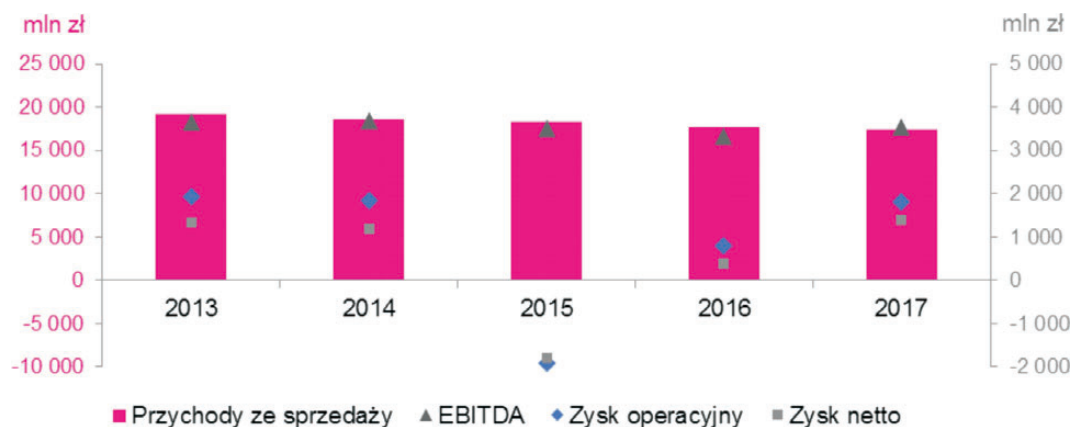
Podstawowe informacje	J.m.	2017	2016	2015	2014	2013	Zmiana % (2017/2016)
Dane operacyjne							
Produkcja węgla handlowego	<i>mln Mg</i>	6,45	6,37	4,91	5,40	5,45	101%
Produkcja brutto energii elektrycznej	<i>TWh</i>	18,41	16,80	18,56	17,35	21,72	110%
Produkcja energii elektrycznej z OZE	<i>TWh</i>	1,30	1,32	1,63	1,82	1,39	98%
Produkcja ciepła	<i>PJ</i>	12,20	11,52	11,51	13,41	15,62	106%
Sprzedaż detaliczna energii elektrycznej	<i>TWh</i>	34,91	32,04	35,94	36,43	41,30	109%
Dystrybucja energii elektrycznej	<i>TWh</i>	51,37	49,68	49,20	47,90	47,90	103%
Liczba klientów (Dystrybucja)	<i>mln</i>	5,53	5,47	5,42	5,38	5,33	101%

¹ Prezentowane wartości nie odzwierciedlają wartości zgodnych z MSSF i nie są wprost porównywalne, ze względu na zmiany w organizacji Segmentów po 2012 r.

² Bez uwzględnienia emisji obligacji hybrydowych.

Poniższy rysunek przedstawia dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2013–2017.

Rysunek nr 78. Dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2013–2017

Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności za okres 2017–2013 zawiera poniższa tabela.

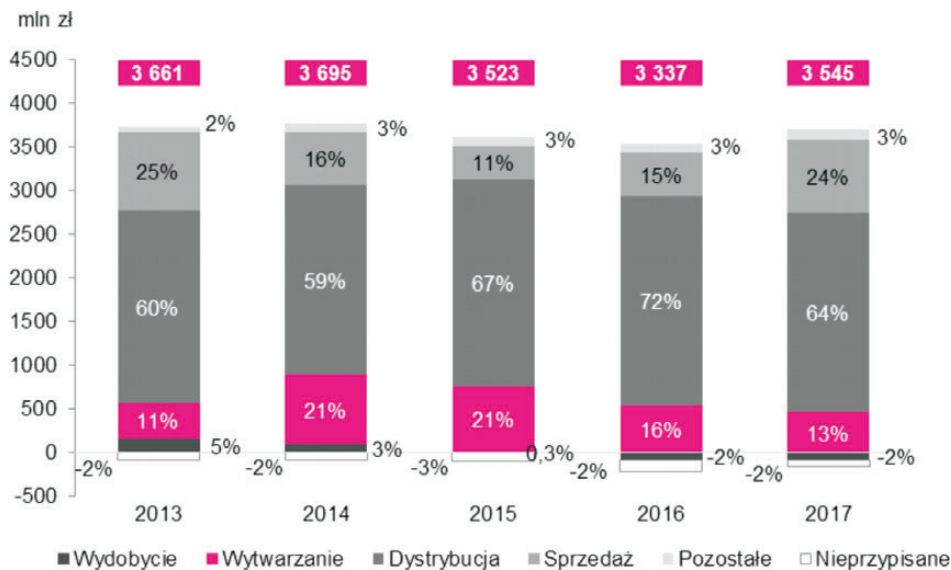
Tabela nr 29. Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności¹

Lp.	EBITDA (mln zł)	2017	2016	2015	2014	2013	Dynamika (2017/2016)	Zmiana (2017–2016)
1.	Wydobycie	(83)	(82)	9	98	166	–	(1)
2.	Wytwarzanie	464	545	755	793	400	85%	(81)
3.	Dystrybucja	2 283	2 395	2 372	2 172	2 208	95%	(112)
4.	Sprzedaż	841	490	380	608	899	172%	351
5.	Pozostałe	118	115	100	106	63	103%	3
6.	Pozycje nieprzypisane	(78)	(126)	(94)	(83)	(75)	62%	47
	EBITDA razem	3 545	3 337	3 523	3 695	3 661	95%	208

¹ Prezentowane wartości nie odzwierciedlają wartości zgodnych z MSSF i nie są wprost porównywalne, ze względu na zmiany w organizacji Segmentów.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2013–2017.

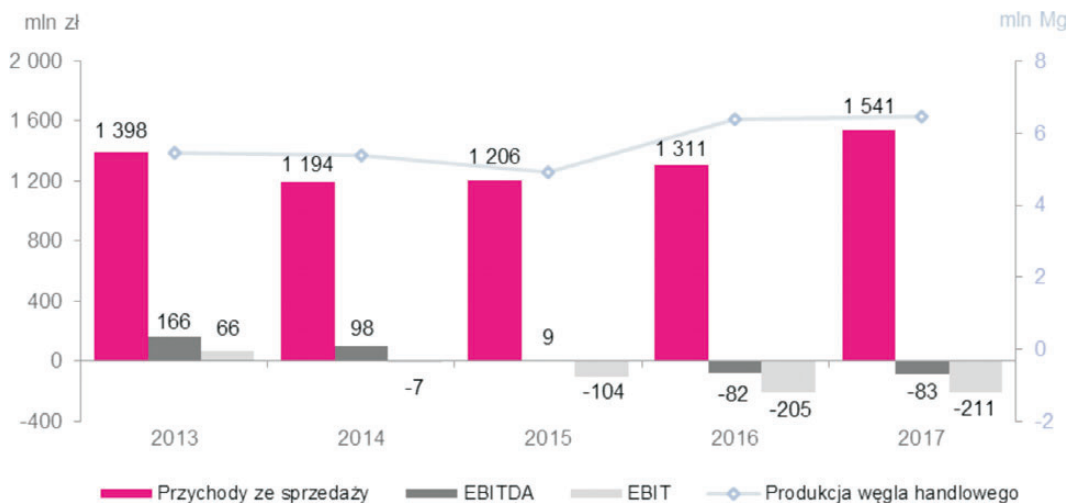
Rysunek nr 79. Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2013–2017

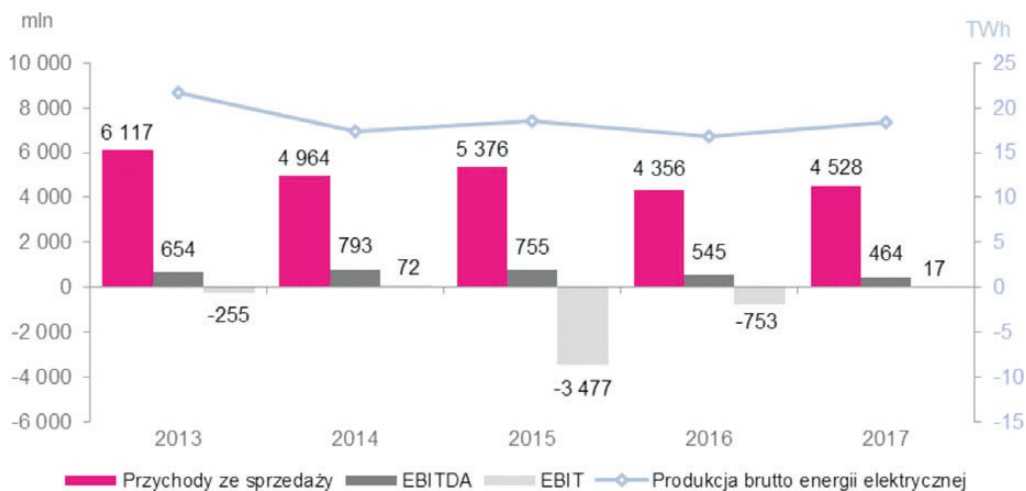
Podstawowe informacje za lata 2013–2017 według Segmentów

Poniższe rysunki przedstawiają dane finansowe za lata 2013–2017 według Segmentów.

Rysunek nr 80. Dane za lata 2013–2017 Segmentu Wydobywanie

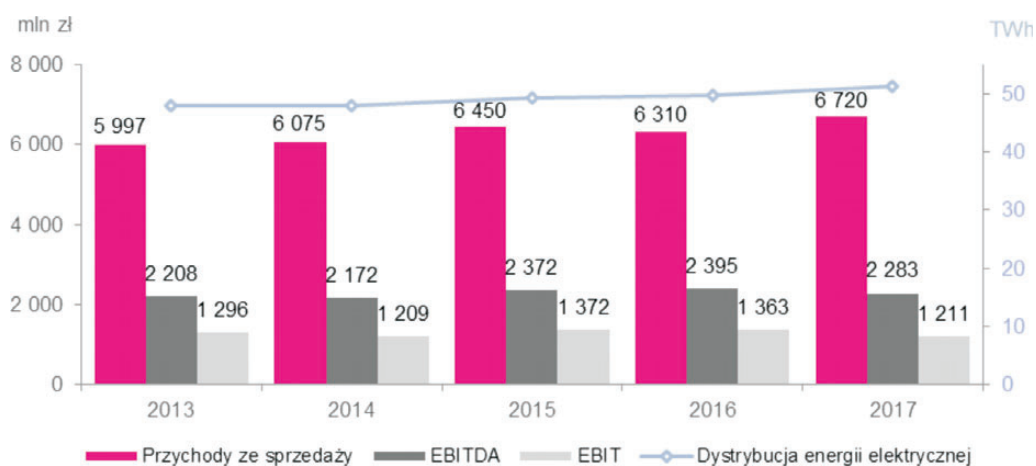

Rysunek nr 81. Dane za lata 2013–2017 Segmentu Wytwarzanie

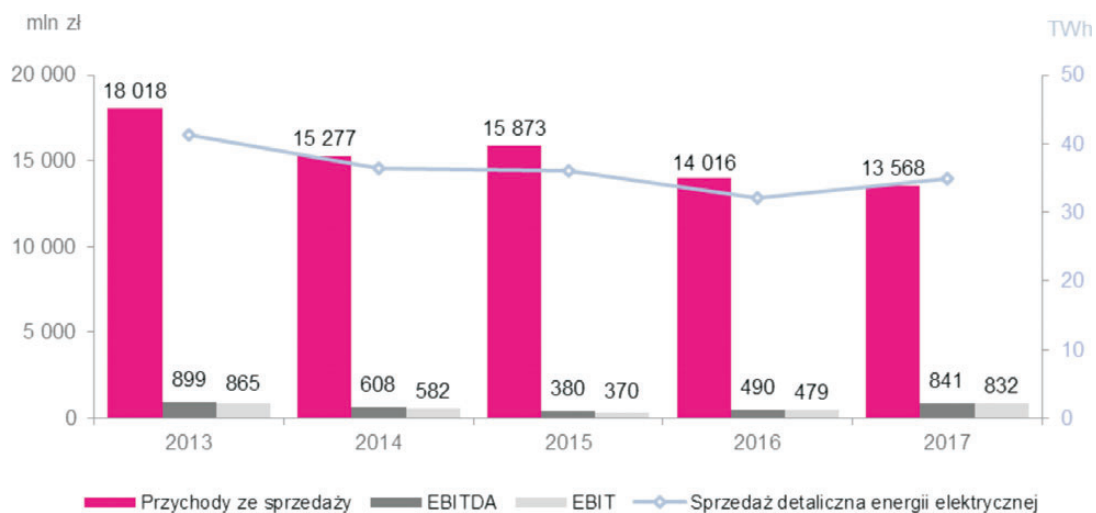

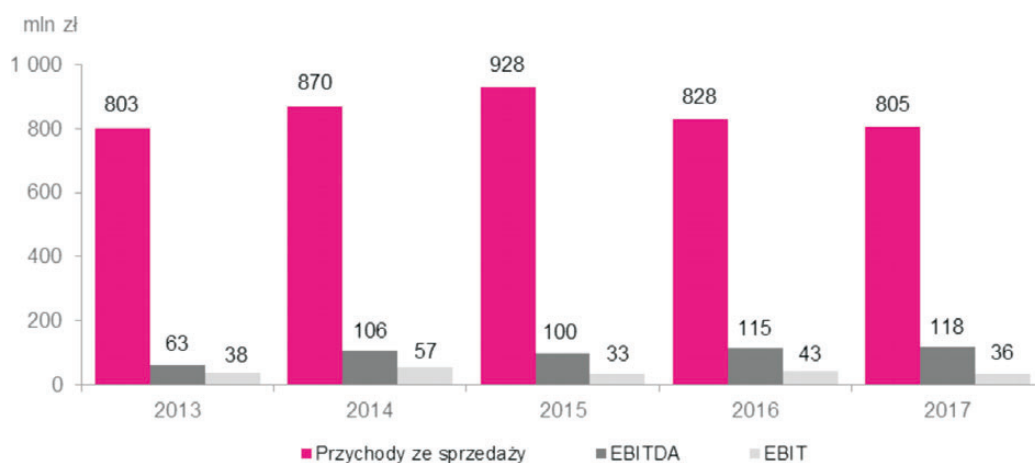
Rysunek nr 82. Dane za lata 2013–2017 Segmentu Dystrybucja

Rysunek nr 83. Dane za lata 2013–2017 Segmentu Sprzedaż

Rysunek nr 84. Dane za lata 2013–2017 Pozostałej działalności

4.7. Wpływy z emisji papierów wartościowych

W 2017 r. TAURON przeprowadzał emisje i wykupy obligacji w ramach dotychczas zawartego programu (tj. programu emisji obligacji z dnia 24 listopada 2015 r. zawartego z konsorcjum banków), a także przeprowadził emisję euroobligacji.

Emisja euroobligacji

W dniu 5 lipca 2017 r. TAURON wyemitował euroobligacje o wartości nominalnej 500 mln EUR. Euroobligacje stanowią niezabezpieczone, niepodporządkowane, kuponowe papiery wartościowe na okaziciela. Termin ich wykupu przypada 10 lat od daty emisji. Oprocentowanie jest oparte na stopie stałej wynoszącej 2,375% w skali roku. Rentowność na dzień emisji wynosiła 2,439% w skali roku przy cenie emisyjnej równej 99,438% wartości nominalnej. Zgodnie z prospektem emisyjnym euroobligacji, środki uzyskane z emisji miały być przeznaczone na zrefinansowanie kosztów budowy i nabycia farm wiatrowych przez jedną ze spółek Grupy Kapitałowej TAURON, finansowanie inwestycji Grupy Kapitałowej TAURON w segment dystrybucji i ogólne cele korporacyjne. Euroobligacje uzyskały rating agencji ratingowej Fitch na poziomie BBB. Wypełniając to zobowiązanie, w IV kwartale 2017 r. TAURON dokonał redystrybucji środków pozyskanych z emisji obligacji poprzez dokapitalizowanie spółek: TAURON EKOENERGIA oraz TAURON Dystrybucja, dzięki czemu TAURON EKOENERGIA dokonała spłaty znacznej części długu związanego z budową i nabyciem farm wiatrowych a TAURON Dystrybucja otrzymała środki na pokrycie wydatków związanych z realizacją inwestycji przez tę spółkę.

Euroobligacje zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym Giełdy Papierów Wartościowych w Londynie (London Stock Exchange).

Informacje związane z emisją euroobligacji zostały przedstawione szczegółowo w raportach bieżących omówionych w pkt 2.8. niniejszego sprawozdania.

Emisja obligacji i wykup obligacji w 2017 r.

W ramach programu emisji obligacji, zawartego w dniu 24 listopada 2015 r. pomiędzy TAURON a konsorcjum banków, TAURON wyemitował w 2017 r. obligacje na łączną kwotę 600 000 tys. zł, według poniższej specyfikacji:

- 1) w dniu 30 stycznia 2017 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 100 000 tys. zł – obligacje wykupione w dniu 30 lipca 2017 r.,
- 2) w dniu 1 marca 2017 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 100 000 tys. zł – obligacje wykupione w dniu 1 września 2017 r.,
- 3) w dniu 31 marca 2017 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 300 000 tys. zł – obligacje wykupione w dniu 30 czerwca 2017 r.,
- 4) w dniu 30 czerwca 2017 r. emisja obligacji o łącznej wartości nominalnej 100 000 tys. zł – obligacje wykupione w dniu 30 lipca 2017 r.

Wpływy środków z wymienionych powyżej emisji zostały wykorzystane zgodnie z dokumentacją emisji tj. na pokrycie wydatków inwestycyjnych Grupy Kapitałowej TAURON i cele ogólnokorporacyjne.

Ponadto TAURON dokonał wcześniejszego wykupu następujących obligacji wyemitowanych w ramach programu emisji obligacji, zawartego w dniu 24 listopada 2015 r.:

- 1) w dniu 25 września 2017 r. wykup obligacji o łącznej wartości nominalnej 100 000 tys. zł,
- 2) w dniu 9 grudnia 2017 r. wykup obligacji o łącznej wartości nominalnej 300 000 tys. zł,
- 3) w dniu 29 grudnia 2017 r. wykup obligacji o łącznej wartości nominalnej 650 000 tys. zł.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wyemitowanych i niewykupionych obligacji na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 30. Zestawienie wyemitowanych i niewykupionych obligacji na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Wartość wyemitowanych obligacji (tys.)	Rodzaj i wysokość stopy procentowej	Termin wykupu ostatniej serii	Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r. (tys.)
1.	1 750 000 PLN	WIBOR 6M + stała marża	04.11.2019 r.	1 750 000 PLN
2.	1 700 000 PLN	WIBOR 6M + stała marża	20.12.2029 r.	1 700 000 PLN
3.	1 600 000 PLN	WIBOR 6M + stała marża	29.12.2020 r.	1 600 000 PLN
4.	190 000 EUR	Oprocentowanie stałe	16.12.2034 r.	190 000 EUR
5.	500 000 EUR	Oprocentowanie stałe	05.07.2027 r.	500 000 EUR

4.8. Instrumenty finansowe

4.8.1. Zastosowanie instrumentów finansowych w zakresie eliminacji zmian cen, ryzyka kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej

Ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej TAURON zarządza TAURON. Centralizacja funkcji zarządzania ryzykiem finansowym ma na celu optymalizację procesu, w tym minimalizację kosztów Grupy Kapitałowej TAURON w ww. zakresie. W ramach zarządzania ryzykiem finansowym Grupa Kapitałowa TAURON w 2017 r. kontynuowała zabezpieczanie ryzyka zmienności przepływów pieniężnych wynikające z posiadanego zadłużenia opartego o stopę referencyjną WIBOR. Ponadto w 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON zabezpieczała ekspozycję walutową powstałą w toku działalności handlowej (przede wszystkim z tytułu zakupu uprawnień do emisji CO₂), zawierając kontrakty terminowe typu forward. W 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON realizowała również strategię zabezpieczania ekspozycji walutowej generowanej przez płatności odsetkowe od pozyskanego finansowania w walucie EUR zawierając kontrakty terminowe typu forward oraz transakcje CIRS. Celem tych transakcji było zabezpieczenie przed zmiennością przepływów pieniężnych wynikającą z wahań kursu walutowego.

Poniższa tabela przedstawia aktywne terminowe transakcje pochodne według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (ze względu na przyjęty scentralizowany model zarządzania ryzykiem finansowym dotyczy wyłącznie TAURON).

Tabela nr 31. Informacja o transakcjach terminowych i pochodnych według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Rodzaj zawartych transakcji	Łączny nominal danego rodzaju transakcji (tys.)	Waluta			Termin zapadalności transakcji danego rodzaju		Wycena transakcji danego rodzaju na dzień 31 grudnia 2017 r. (tys.)
			PLN	EUR	inna	do roku	powyżej roku	
1.	IRS	2 100 000	X				X	24 482
2.	CIRS	1 262 120	X				X	- 9 299
2.	Forward	6 610		X		X		- 346

W zakresie zabezpieczenia ryzyka wynikającego ze zmienności cen oraz ryzyka kredytowego Grupa Kapitałowa TAURON nie stosowała instrumentów finansowych.

Natomiast w ramach zarządzania ryzykiem utraty płynności stosuje się instrumenty dłużne, o których mowa w pkt 4.10.

4.8.2. Cele i metody zarządzania ryzykiem finansowym

Cele i metody zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej TAURON zostały opisane w pkt 3.4.2. niniejszego sprawozdania.

4.9. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa

Uwzględniając bieżącą sytuację rynkową przewiduje się, że na wyniki Grupy Kapitałowej TAURON w kolejnych latach wpływ będą miały zarówno czynniki wewnętrzne, jak również zewnętrzne.

Wyniki **Segmentu Wydobycie** w perspektywie najbliższych lat w znacznej mierze będą uzależnione od stopnia realizacji inwestycji oraz wprowadzonych zmian techniczno-organizacyjnych. Efekty działań wspierających podniesienie efektywności tego segmentu będą odzwierciedlone w jego wynikach finansowych i operacyjnych w okresach następnych. Niemniej jednak należy wskazać, że osiągnięcie dodatniej rentowności segmentu już w 2018 r. będzie wyzwaniem.

Przewiduje się, iż sytuacja finansowa w **Segmencie Wytwarzanie** w perspektywie najbliższych kilku lat nie poprawi się w stosunku do obecnej, z uwagi na warunki makroekonomiczne i sektorowe, w jakich będą działać producenci energii elektrycznej. W dłuższym horyzoncie czasowym na poprawę obecnego stanu będą miały wpływ obecnie budowane nowe jednostki wytwórcze, które będą charakteryzowały się lepszymi parametrami produkcji. Przewiduje się także, że procedowane zmiany modelu rynku polskiego w kierunku wdrożenia mechanizmu rynku mocy, zgodnie z przyjętą i notyfikowaną ustawą o rynku mocy i projektem regulaminu rynku mocy, przyniosą dodatkowe przychody, które pozwolą na modernizację jednostek wytwórczych i wydłużenie czasu ich pracy. Działalność związana z wytwarzaniem energii elektrycznej w OZE podlega regulacjom ustawowym, które w dużej mierze decydują o jej rentowności. Na poprawę wyników w całym Obszarze będą miały wpływ działania prowadzone w zakresie poprawy jego efektywności kosztowej.

W **Segmencie Dystrybucja** kluczową rolę w kształtowaniu wyniku operacyjnego odegrają: szacowany poziom wynagrodzenia z zainwestowanego kapitału oraz prowadzone działania w zakresie poprawy efektywności kosztów. Przewiduje się, że szacowany poziom zysku operacyjnego w kolejnych latach będzie niższy od osiągniętego w 2017 r.

Istotny wpływ na wyniki najbliższych lat będą miały nowe elementy polityki regulacyjnej i związane z nimi ryzyka, tj. zaktualizowane podejście do średnioważonego kosztu kapitału, współczynniki korekcyjne poprawy efektywności przedsiębiorstw w zakresie kosztów operacyjnych oraz poziomu różnicy bilansowej, kontynuowanie regulacji jakościowej.

Segment Sprzedaż – w najbliższych latach należy mieć na uwadze konieczność poniesienia wyższych kosztów w związku z prowadzeniem działań ekspansyjnych oraz działań mających na celu zminimalizowanie odejść klientów i odzyskanie klientów utraconych w poprzednich latach w sytuacji rosnącej aktywności konkurencji.

Segment Pozostałe odpowiada przede wszystkim za świadczenie usług wspólnych oraz realizację i finalizację projektów służących przede wszystkim świadczeniu na rzecz Obszarów Dystrybucja i Sprzedaż usług w zakresie kontaktów i rozliczeń z klientami na najwyższym poziomie. Dodatkowo, świadczone są usługi na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie m.in. obsługi finansowo-księgowej oraz IT. Działania te pozwalają na osiągnięcie efektów synergii w skali Grupy Kapitałowej TAURON oraz poprawiają efektywność kosztową.

4.10. Ocena zarządzania zasobami finansowymi

Grupa Kapitałowa TAURON posiada scentralizowany obszar zarządzania finansami dzięki czemu możliwe jest efektywne zarządzanie finansami całej Grupy Kapitałowej TAURON. Głównymi narzędziami umożliwiającymi skuteczne zarządzanie są: wdrożony centralny model finansowania oraz odpowiednie regulacje wewnątrzgrupowe a także funkcjonujący w Grupie Kapitałowej TAURON cash pooling. Dodatkowo system zarządzania finansami jest wspomagany centralną polityką w zakresie zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej TAURON oraz centralną polityką ubezpieczeniową Grupy Kapitałowej TAURON. W tych obszarach TAURON pełni funkcję zarządzającego oraz decydującego o kierunkach podejmowanych działań umożliwiając ustanawianie odpowiednich limitów ekspozycji na ryzyko.

Zgodnie z przyjętym centralnym modelem finansowania TAURON jest odpowiedzialny za pozyskiwanie finansowania dla spółek Grupy Kapitałowej TAURON. Środki pozyskane zarówno wewnątrz (ze spółek Grupy Kapitałowej TAURON generujących nadwyżki finansowe), jak również zewnętrznie (z rynku finansowego), transferowane są następnie do spółek z Grupy Kapitałowej TAURON zgłaszających zapotrzebowanie na finansowanie (w tym celu, oprócz cash pooling, wdrożony został program emisji obligacji wewnątrzgrupowych).

Przyjęta forma pozyskiwania źródeł finansowania umożliwia przede wszystkim obniżenie kosztu kapitału, zwiększa możliwości otrzymania finansowania, redukuje ilość i formy zabezpieczeń ustanowionych na majątku Grupy Kapitałowej TAURON oraz kowenantów wymaganych przez instytucje finansowe, a także wpływa na zmniejszenie kosztów administracyjnych. Centralny model finansowania umożliwia również pozyskiwanie źródeł finansowania niedostępnych dla pojedynczych spółek, takich jak np. emisja euroobligacji.

Drugim istotnym elementem wpływającym na efektywność zarządzania finansami jest polityka zarządzania płynnością finansową. Poprzez wdrożenie odpowiednich standardów prognozowania możliwe staje się ustalenie precyzyjnej pozycji płynnościowej Grupy Kapitałowej TAURON pozwalającej na optymalizację doboru momentu pozyskania finansowania oraz terminu zapadalności i rodzajów instrumentów lokacyjnych, a także odpowiedniego poziomu rezerwy płynnościowej. Powyższe wpływa zarówno na zmniejszenie kosztów finansowych, jak i zwiększenie bezpieczeństwa płynnościowego. Bieżące zarządzanie płynnością jest wspomagane przez wdrożony mechanizm cash pooling. Jego zasadniczym celem jest zapewnienie bieżącej płynności finansowej w Grupie Kapitałowej TAURON przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów zewnętrznego finansowania krótkoterminowego i maksymalizowaniu przychodów finansowych z tytułu inwestowania nadwyżek pieniężnych. Dzięki funkcjonowaniu struktury cash pooling spółki Grupy Kapitałowej TAURON, posiadające krótkotrwałe niedobory środków, mogą korzystać ze środków spółek wykazujących nadwyżki finansowe, bez konieczności pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Ponadto w Grupie Kapitałowej TAURON wdrożony został jednolity program gwarancji bankowych. W ramach umów zawartych przez TAURON z bankami istnieje możliwość wystawiania gwarancji na zabezpieczenie zobowiązań spółek z Grupy Kapitałowej TAURON w ramach scentralizowanego limitu. Powyższe działanie ograniczyło koszt pozyskiwanych gwarancji, uniezależniło ich pozyskanie od kondycji poszczególnych spółek oraz ograniczyło łączną ilość czynności niezbędnych do pozyskania gwarancji.

W 2017 r. Grupa Kapitałowa TAURON posiadała pełną zdolność do regulowania swoich zobowiązań w terminie ich płatności.

4.11. Zasady sporządzenia rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON oraz jednostka dominująca prowadzą swoje księgi rachunkowe i sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF, za wyjątkiem TAURON Czech Energy i TAURON Sweden Energy, które prowadzą swoje księgi rachunkowe oraz sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z zasadami rachunkowości obowiązującymi odpowiednio w Republice Czeskiej i Szwecji.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty niezawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy Kapitałowej TAURON wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdania skonsolidowanego do zgodności z MSSF.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia do publikacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON.

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione w nocie 9 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r.

4.12. Informacja o podmiocie uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 27 kwietnia 2017 r. TAURON zawarł z Ernst & Young Audyt Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa umowę na przeprowadzenie badania:

- 1) sprawozdania finansowego Spółki za 2017 r. sporządzonego zgodnie z wymogami MSSF,
- 2) sprawozdań finansowych wybranych spółek z Grupy Kapitałowej TAURON za 2017 r. sporządzonych zgodnie z MSSF,
- 3) skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2017 r. sporządzonego zgodnie z MSSF.

Umowa obejmuje również przeprowadzenie przeglądu okresowego półrocznego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON sporządzonych według wymogów MSSF za okres kończący się w dniu 30 czerwca 2017 r.

Powyższa firma audytorska została również wybrana w dniu 26 lutego 2018 r. przez Radę Nadzorczą TAURON do przeprowadzenia badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za rok obrotowy 2018 oraz przeglądu półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za okres kończący się 30 czerwca 2018 r. Szczegółowe informacje dotyczące zawarcia aneksu do umowy z powyższą firmą audytorską zostały zawarte w pkt 2.8. niniejszego sprawozdania.

Badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za rok obrotowy 2016, sprawozdań finansowych wybranych spółek z Grupy Kapitałowej TAURON za rok obrotowy 2016 oraz przegląd półrocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON za okres kończący się 30 czerwca 2016 r. przeprowadzane były przez Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa.

Wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za usługi świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 32. Wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za usługi świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON

Lp.		Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r. (tys. zł)	Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 r. (tys. zł)
1.	Obowiązkowe badanie, w tym:	1 018	752
	<i>skonsolidowanego sprawozdania finansowego</i>	124	25
	<i>jednostkowego sprawozdania finansowego jednostki dominującej</i>	54	80
	<i>jednostkowych sprawozdań finansowych jednostek zależnych</i>	840	647
2.	Inne usługi poświadczające świadczone dla Grupy Kapitałowej TAURON, w tym przegląd sprawozdań finansowych	565	438
3.	Usługi doradztwa podatkowego	0	0
4.	Pozostałe usługi (w tym szkolenia) świadczone dla Grupy Kapitałowej TAURON	3	244
	Suma	1 586	1 434

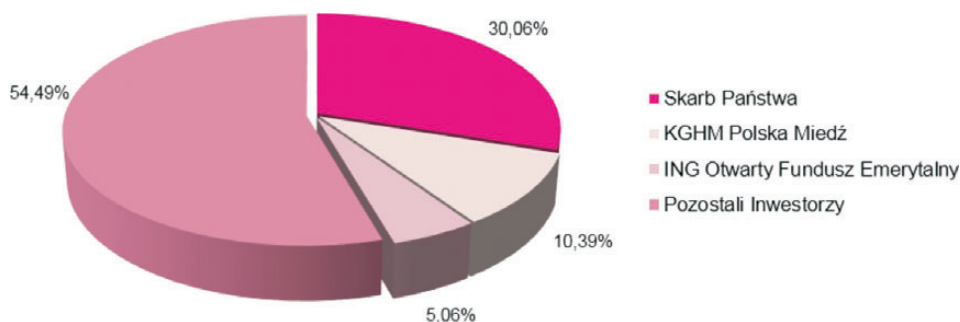
5. AKCJE I AKCJONARIAT

5.1. Struktura akcjonariatu

Na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania kapitał zakładowy Spółki, zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego, wyniósł 8 762 746 970 zł i dzielił się na 1 752 549 394 akcje o wartości nominalnej 5 zł każda, w tym 1 589 438 762 akcje zwykłe na okaziciela serii AA oraz 163 110 632 akcje zwykłe imienne serii BB.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę akcjonariatu według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Rysunek nr 85. Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

5.2. Polityka dywidendowa

W ramach przyjętej w dniu 2 września 2016 r. Strategii Spółka przyjęła politykę dywidendową. TAURON w perspektywie długoterminowej planuje wypłatę dywidendy w wysokości minimum 40% skonsolidowanego zysku netto. Intencją Spółki jest zapewnienie stopy dywidendy na poziomie konkurencyjnym w stosunku do długoterminowych instrumentów dłużnych emitowanych na rynku polskim przez spółki z ratingiem inwestycyjnym. Na ostateczną rekomendację dotyczącą dywidendy wpływ będą miały dodatkowe czynniki, w tym w szczególności:

- 1) Sytuacja płynnościowa Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) Sytuacja rynkowa,
- 3) Realizacja polityki inwestycyjnej,
- 4) Koszt oraz możliwości pozyskania finansowania,
- 5) Wymogi prawa oraz zapisy umów finansowych, w szczególności dotyczące nie przekraczania określonego poziomu wskaźnika zadłużenia,
- 6) Zapewnienie ratingu na poziomie inwestycyjnym.

Prognozy będące podstawą Strategii wskazują, że pierwszym rokiem, w którym możliwa będzie wypłata dywidendy, będzie 2020 r.

Poniższa tabela przedstawia wysokość dywidendy wypłaconej w latach 2010–2014.

Tabela nr 33. Wysokość dywidendy wypłaconej w latach 2010–2014

Dywidenda wypłacona za lata 2010–2014						
Lp.	Rok obrotowy, za który wypłacono dywidendę	Kwota wypłaconej dywidendy (zł)	% zysku netto	Wartość wypłaconej dywidendy na jedną akcję (zł)	Dzień dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy
1.	2010	262 882 409,10	31%	0,15	30.06.2011 r.	20.07.2011 r.
2.	2011	543 290 312,14	44%	0,31	02.07.2012 r.	20.07.2012 r.
3.	2012	350 509 878,80	24%	0,20	03.06.2013 r.	18.06.2013 r.
4.	2013	332 984 384,86	25%	0,19	14.08.2014 r.	04.09.2014 r.
5.	2014	262 882 409,10	23%	0,15	22.07.2015 r.	12.08.2015 r.

5.3. Liczba i wartość nominalna akcji Spółki oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie posiadali akcji TAURON, jak również nie posiadali akcji lub udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką.

5.4. Umowy dotyczące potencjalnych zmian w strukturze akcjonariatu

Zarząd nie posiada informacji o istnieniu umów (w tym również zawartych po dniu bilansowym), w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy.

5.5. Nabycie akcji własnych

W 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka nie posiadała akcji własnych.

5.6. Programy akcji pracowniczych

W 2017 r. w Spółce nie funkcjonowały programy akcji pracowniczych.

5.7. Notowania akcji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW)

Akcje TAURON są notowane na Rynku Głównym GPW od dnia 30 czerwca 2010 r. W 2017 r. kurs akcji TAURON kształtował się w przedziale od 2,76 zł do 4,12 zł (według cen zamknięcia). Kurs akcji podczas ostatniej sesji w 2016 r. osiągnął poziom 2,85 zł, a rok później cena wyniosła 3,05 zł. Oznacza to, że stopa zwrotu z inwestycji w akcje TAURON w 2017 r. wyniosła 7%.

Koniunktura na warszawskiej GPW w 2017 r. pozostawała pod wpływem sprzyjających czynników zarówno o charakterze globalnym, jak i lokalnym. Inwestorzy przekonali się, że polityka gospodarcza rządu pozwala na dalszy dynamiczny wzrost PKB, a polski złoty był jedną z najmocniejszych walut na rynku. Atrakcyjności w oczach inwestorów nabrały również spółki z sektora energetycznego, co przełożyło się na 15% wzrost indeksu WIG-Energia.

Obok bardzo dobrej koniunktury gospodarczej oraz rosnącego zapotrzebowania na energię elektryczną, na notowania akcji TAURON w minionym roku pozytywnie wpłynęły również działania w obszarze pozyskiwania finansowania mające zapewnić stabilność finansową Grupy Kapitałowej TAURON, w szczególności emisja w lipcu 2017 r. 10-letnich euroobligacji o wartości 500 mln EUR.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. akcje TAURON wchodziły w skład następujących indeksów giełdowych:

1. **WIG** – indeks obejmujący wszystkie spółki notowane na Rynku Głównym GPW, które spełniają bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach. Udział TAURON w indeksie WIG: 0,96%.
2. **WIG-Poland** – indeks narodowy, w którego skład wchodzi wyłącznie akcje krajowych spółek notowanych na Rynku Głównym GPW, które spełniają bazowe kryteria uczestnictwa w indeksach. Udział TAURON w indeksie WIG-Poland: 1,11%.
3. **WIG20** – indeks obliczany na podstawie wartości portfela akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek z Rynku Głównego GPW. Udział TAURON w indeksie WIG20: 1,46%.
4. **WIG30** – indeks obejmujący 30 największych i najbardziej płynnych spółek notowanych na Rynku Głównym GPW. Udział TAURON w indeksie WIG30: 1,35%.
5. **WIG-Energia** – indeks sektorowy, w którego skład wchodzi spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora energetyki. Udział TAURON w indeksie WIG-Energia: 15,98%.
6. **Respect Index** – indeks grupuje w swoim portfelu spółki działające zgodnie z najwyższymi standardami społecznej odpowiedzialności biznesu. Udział TAURON w Respect Index: 2,65%.
7. **MSCI Emerging Markets Europe** – indeks obejmujący kluczowe spółki w 15 rozwiniętych krajach w Europie. Udział TAURON w indeksie MSCI Emerging Markets Europe: 0,02%.
8. **MSCI Poland Index** – indeks obejmujący ponad 20 kluczowych spółek notowanych na GPW. Udział TAURON w indeksie MSCI Poland Index: 1,26%.

Poniższa tabela przedstawia kluczowe dane dotyczące akcji Spółki w latach 2011–2017.

Tabela nr 34. Kluczowe dane dotyczące akcji TAURON w latach 2011–2017

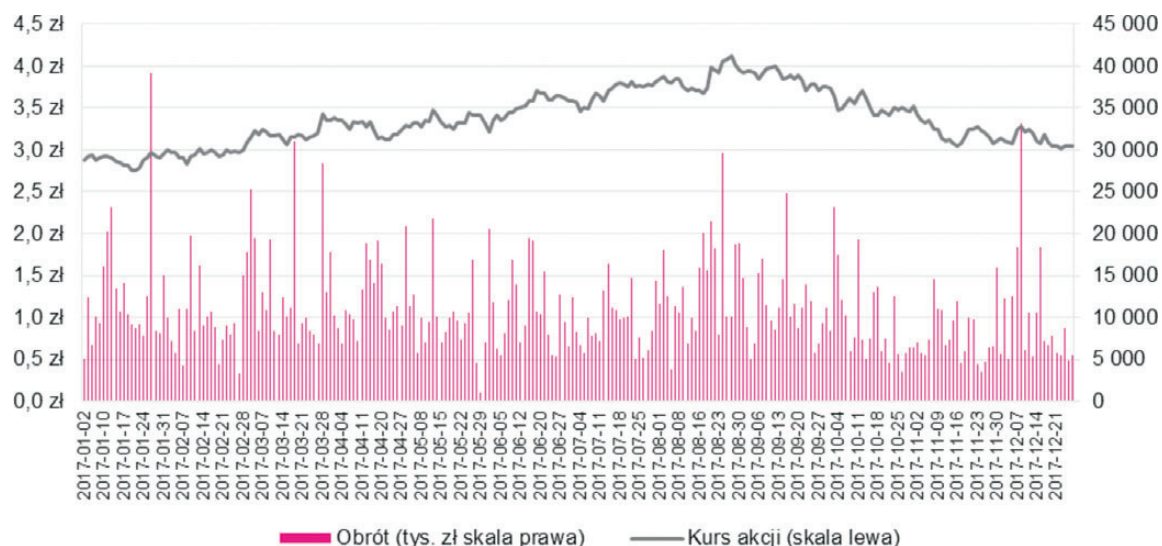
Lp.	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1. Kurs maksymalny (zł)	6,81	5,61	5,39	5,69	5,29	3,19	4,12
2. Kurs minimalny (zł)	4,65	4,08	3,85	4,04	2,37	2,31	2,75
3. Kurs ostatni (zł)	5,35	4,75	4,37	5,05	2,88	2,85	3,05
4. Kapitalizacja na koniec okresu (mln zł)	9 376	8 325	7 659	8 850	5 047	4 995	5 345
5. Kapitalizacja na koniec okresu (%)	2,1	1,59	1,29	1,5	0,98	0,9	0,8
6. Wartość księgową (mln zł)	15 922,47	16 839,41	17 675,34	18 106,79	18 837	16 348,99	17 880
7. C/Z	8,1	5,5	5,5	7,8	4,2	x	3,02
8. C/WK	0,59	0,49	0,43	0,49	0,27	0,31	0,31
9. Stopa zwrotu od początku roku ¹ (%)	-16,73	-5,03	-3,64	20,07	-40,78	-1,04	7,02
10. Stopa dywidendy (%)	2,8	6,5	4,6	3,8	5,2	–	–
11. Wartość obrotów (mln zł)	5 574,82	3 198,94	3 103,56	3 134,81	3 062,52	3 199,02	2 737,33
12. Udział w obrotach (%)	2,21	1,7	1,41	1,53	1,5	1,69	1,16
13. Średni wolumen na sesję	3 721 539	2 667 725	2 793 020	2 489 329	3 190 195	4 662 087	3 261 765
14. Średnia liczba transakcji na sesję	1 373	960	1 022	1 106	1 431	1 465	1 323

Źródło: Biuletyn Statystyczny GPW

¹ Stopa zwrotu liczona z uwzględnieniem dochodu inwestora z tytułu dywidendy i przy założeniu, że osiągnięty dochód dodatkowy jest reinwestowany. Metodologia zgodna z Biuletynem Statystycznym GPW.

Poniższe wykresy przedstawiają historyczne kształtowanie się kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów, w tym na tle indeksów WIG20 i WIG-Energia.

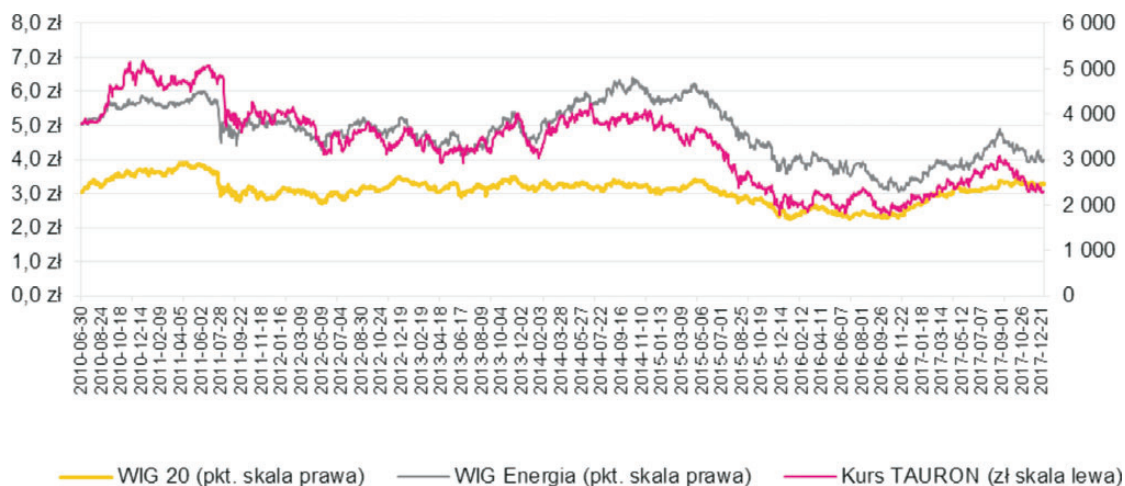
Rysunek nr 86. Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów w 2017 r.

Rysunek nr 87. Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2017 r.

Rysunek nr 88. Kurs akcji TAURON na tle indeksu WIG20 i WIG-Energia od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2017 r.

Rekomendacje dla akcji TAURON Polska Energia S.A.

W 2017 r. analitycy domów maklerskich i banków inwestycyjnych wydali łącznie 11 rekomendacji dla akcji TAURON, w tym:

- 1) trzy rekomendacje „kupuj”,
- 2) cztery rekomendacje „trzymaj”,
- 3) cztery rekomendacje „sprzedaj”.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie rekomendacji wydanych w 2017 r.

Tabela nr 35. Rekomendacje wydane w 2017 r.

Lp.	Data wydania rekomendacji	Instytucja wydająca rekomendację	Rekomendacja / cena docelowa
1.	15.11.2017 r.	Societe Generale	Kupuj / 4,50 zł
2.	21.03.2017 r.	Societe Generale	Kupuj / 4,00 zł
3.	10.01.2017 r.	Pekao Investment Banking	Kupuj / 4,00 zł
4.	20.11.2017 r.	DM BZ WBK	Trzymaj / 3,40 zł
5.	14.09.2017 r.	Exane BNP Paribas	Trzymaj / 4,00 zł

Lp.	Data wydania rekomendacji	Instytucja wydająca rekomendację	Rekomendacja / cena docelowa
6.	27.06.2017 r.	mBank	Trzymaj / 3,67 zł
7.	20.03.2017 r.	Raiffeisen Centrobank	Trzymaj / 3,50 zł
8.	08.08.2017 r.	DM PKO BP	Sprzedaj / 3,40 zł
9.	26.01.2017 r.	DM BOŚ	Sprzedaj / 2,50 zł
10.	08.02.2017 r.	DM Banku Handlowego (Citi)	Sprzedaj / 2,50 zł
11.	07.07.2017 r.	DM Banku Handlowego (Citi)	Sprzedaj / 2,50 zł

5.8. Relacje inwestorskie

Rzetelna i regularna komunikacja jest jednym z podstawowych priorytetów TAURON w zakresie prowadzenia dialogu z inwestorami. Odbywa się ona nie tylko w formie działań wymaganych przepisami prawa (np. poprzez publikowanie informacji w raportach bieżących i okresowych), ale jest również uzupełniana licznymi dodatkowymi narzędziami kierowanymi bezpośrednio do inwestorów instytucjonalnych i indywidualnych. Spółka sama organizuje, a także uczestniczy w organizowanych przez podmioty funkcjonujące na rynku kapitałowym konferencjach inwestorskich i roadshows w Polsce i za granicą.

Podczas spotkań z inwestorami prezentowana była Strategia, realizowane projekty inwestycyjne, sytuacja finansowa oraz informacje dotyczące aktualnej kondycji i perspektyw dla sektora energetycznego.

W związku z publikacją raportów okresowych Spółka organizowała konferencje dla inwestorów i analityków, podczas których członkowie Zarządu omawiali wyniki finansowe oraz prezentowali najważniejsze osiągnięcia w raportowanych okresach. Wydarzenia te były transmitowane za pośrednictwem internetu w języku polskim i angielskim. Zapewniono również możliwość ich odsłuchania przez telefon. Dzięki temu wszyscy zainteresowani mogli otrzymać informacje w tym samym czasie. Osobne spotkania poświęcone omówieniu wyników finansowych są regularnie organizowane również dla przedstawicieli kluczowych mediów, tak by informacja o kondycji Grupy Kapitałowej TAURON mogła dotrzeć do wszystkich inwestorów za pośrednictwem różnych kanałów.

Obok spotkań towarzyszących publikacji raportów okresowych, w 2017 r. członkowie Zarządu oraz przedstawiciele zespołu relacji inwestorskich, wzięli udział w 16 konferencjach i roadshows, podczas których odbyło się około 100 spotkań z zarządzającymi i analitykami rynku kapitałowego. Przedstawiciele TAURON spotykali się z inwestorami instytucjonalnymi nie tylko w Polsce, ale także w USA, Wielkiej Brytanii, Austrii, Niemczech, Holandii, Francji i Czechach.

W związku z rosnącym znaczeniem kanałów internetowych i mediów społecznościowych duży nacisk położono na ich rozwój w zakresie komunikacji z inwestorami. W serwisie YouTube zamieszczane są relacje z ważnych dla inwestorów wydarzeń: konferencji wynikowych, obrad WZ, Dni Inwestora oraz komentarze Prezesa Zarządu do wyników finansowych. Z kolei na portalu społecznościowym Facebook Spółka publikowała zapowiedzi istotnych wydarzeń wraz z linkami do stron, na których można śledzić transmisje lub wziąć udział w czacie inwestorskim. TAURON posiada także profil korporacyjny na portalu społecznościowym Twitter, gdzie pojawiają się wpisy z obszaru relacji inwestorskich. Mając świadomość, jak istotnym źródłem informacji dla inwestorów jest strona internetowa, a w szczególności zakładka *Relacje Inwestorskie*, Spółka dba o jej zawartość i aktualność zamieszczanych tam treści. Sekcja *Relacje Inwestorskie* zawiera wiele przydatnych informacji o bieżących wydarzeniach, wynikach finansowych, czy WZ. Zamieszczone są w niej również prezentacje i relacje wideo z konferencji podsumowujących wyniki finansowe.

W 2017 r., podobnie jak w latach poprzednich, TAURON uczestniczył w wydarzeniach skierowanych do inwestorów indywidualnych. Był m.in. partnerem konferencji „WallStreet” w Karpaczu oraz zawodów sportowych rynku kapitałowego „Capital Market Games”. W ramach regularnej komunikacji z tą liczną grupą inwestorów, w 2017 r. odbyły się cztery czaty z przedstawicielem Zarządu, w których każdorazowo brało udział około stu inwestorów.

Aktywność w obszarze relacji inwestorskich jest doceniana przez uczestników rynku kapitałowego i inwestorów. W 2017 r. do Spółki trafiły kolejne nagrody za wysoką jakość relacji inwestorskich.

W marcu 2017 r. Spółka otrzymała nagrodę specjalną w konkursie na najlepsze relacje inwestorskie spółek z indeksu WIG30 organizowanym przez Gazetę Giełdy i Inwestorów „Parkiet” oraz Izbę Domów Maklerskich.

W czerwcu 2017 r. TAURON uzyskał tytuł „Herosa Rynku Kapitałowego 2017” w kategorii spółka. O zwycięstwie w konkursie organizowanym przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych zdecydowały głosy inwestorów, którzy docenili wysokie standardy TAURON w obszarze relacji inwestorskich oraz stosowanie najlepszych praktyk w zakresie komunikacji kierowanej do inwestorów indywidualnych.

W minionym roku TAURON znalazł się w gronie laureatów rankingu „Transparentna Spółka Roku 2016” za przejrzystość biznesu i jakość komunikacji z rynkiem. Ranking, organizowany przez Gazetę Giełdy i Inwestorów „Parkiet” oraz Instytut Rachunkowości i Podatków, powstał w oparciu o badanie ankietowe, w którym oceniano trzy najważniejsze obszary komunikacji z rynkiem, tj. sprawozdawczość finansową i raportowanie, relacje inwestorskie i zasady ładu korporacyjnego.

TAURON jest też regularnie nagradzany w konkursach na najlepszy raport roczny. W poprzednich trzech edycjach konkursu „The Best Annual Report” organizowanego przez Instytut Rachunkowości i Podatków Spółka zajmowała pierwsze miejsca, kwalifikując się w 2017 r. do elitarnej kategorii „The Best of the Best.” W ubiegłorocznej edycji konkursu TAURON otrzymał również pierwszą nagrodę za zintegrowany raport roczny.

Spółka utrzymuje wysoki poziom raportowania by sprostać oczekiwaniom jak najszerzego grona odbiorców – zarówno klientów, akcjonariuszy, analityków, jak i przedstawicieli mediów. Dlatego w 2017 r. zespół pracujący nad projektem zintegrowanego raportu rocznego skoncentrował się na zgodności struktury i treści z międzynarodowymi standardami raportowania zintegrowanego. Efektem prac jest nowoczesny, multimedialny raport online prezentujący najważniejsze informacje o Grupie Kapitałowej TAURON.

Od 2013 r. TAURON wchodzi w skład RESPECT Index, a w grudniu 2017 r., po raz piąty z rzędu, Spółka znalazła się w gronie podmiotów giełdowych stosujących najwyższe standardy zrównoważonego rozwoju.

Poniższa tabela przedstawia kalendarium prezentujące wydarzenia oraz działania w ramach relacji inwestorskich jakie miały miejsce w 2017 r.

Tabela nr 36. Kalendarium wydarzeń oraz działań realizowanych w ramach relacji inwestorskich w 2017 r.

Lp.	Data	Wydarzenie
1.	15.03.2017 r.	Publikacja jednostkowego i skonsolidowanego raportu rocznego za 2016 r.
2.	16.03.2017 r.	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za 2016 r., Warszawa
3.	16.03.2017 r.	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
4.	21-22.03.2017 r.	Udział w konferencji DM PKO BP CEE Capital Markets Conference, Londyn
5.	27-28.03.2017 r.	Udział w konferencji Raiffeisen Centrobank Investor Conference, Austria, Zürs
6.	10.05.2017 r.	Publikacja raportu okresowego za I kwartał 2017 r.
7.	11.05.2017 r.	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za I kwartał 2017 r., Warszawa
8.	11.05.2017 r.	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
9.	25.05.2017 r.	Spotkania z zarządzającymi funduszami po wynikach za I kwartał 2017 r., DM Banku Handlowego (Citi), Warszawa
10.	29.05.2017 r.	Zwyczajne WZ TAURON
11.	20.06.2017 r.	Roadshow euroobligacyjny, Niemcy
12.	21.06.2017 r.	Roadshow euroobligacyjny, Holandia
13.	22.06.2017 r.	Roadshow euroobligacyjny, Wielka Brytania
14.	23.06.2017 r.	Roadshow euroobligacyjny, Francja
15.	26.06.2017 r.	Roadshow euroobligacyjny, Warszawa
16.	17.08.2017 r.	Publikacja raportu okresowego za I półrocze 2017 r.
17.	18.08.2017 r.	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za I półrocze 2017 r., Warszawa
18.	18.08.2017 r.	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
19.	24.08.2017 r.	Spotkania z zarządzającymi funduszami po wynikach za I półrocze 2017 r., Societe Generale, Warszawa
20.	11-12.09.2017 r.	Udział w konferencji 14th Annual Emerging Europe Investment Conference, Pekao Investment Banking, Warszawa
21.	26-27.09.2017 r.	Udział w konferencji Mining&Energy, DM PKO BP, Katowice
22.	11-12.10.2017 r.	Udział w konferencji Erste Group Investor Conference, Austria, Stegersbach

Lp.	Data	Wydarzenie
23.	08.11.2017 r.	Publikacja raportu okresowego za III kwartał 2017 r.
24.	09.11.2017 r.	Spotkanie Zarządu z analitykami i zarządzającymi funduszami związane z publikacją wyników finansowych za III kwartał 2017 r., Warszawa
25.	09.11.2017 r.	Czat dla inwestorów indywidualnych w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych
26.	15.11.2017 r.	Spotkania z zarządzającymi funduszami po wynikach za III kwartał 2017 r., DM mBanku, Warszawa
27.	20-21.11.2017 r.	Udział w konferencji Poland Investment Forum NY, JP Morgan, Nowy Jork
28.	01.12.2017 r.	Udział w konferencji BZ WBK Energy & Mining, Warszawa
29.	05.12.2017 r.	Udział w konferencji Wood's Winter in Prague, Praga

6. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Działając zgodnie z § 91 ust. 5 pkt 4) *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim* (tj. Dz. U. 2014, poz. 133), jak również *Dobrymi Praktykami Spółek Notowanych na GPW 2016* (Dobre Praktyki 2016), Zarząd Spółki przedstawia oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego w 2017 r.

6.1. Wskazanie stosowanego zbioru zasad ładu korporacyjnego

W 2017 r. Spółka podlegała zasadom ładu korporacyjnego opisanym w dokumencie *Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016*, uchwalonym przez Radę Nadzorczą GPW uchwałą nr 27/1414/2015 z dnia 13 października 2015 r., które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Tekst zbioru Dobrych Praktyk 2016, którym podlega Spółka jest opublikowany na stronie internetowej GPW pod adresem: www.gpw.dobre-praktyki.pl.

6.2. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, od stosowania których odstąpiono

W 2017 r. Spółka nie stosowała następujących szczegółowych zasad zawartych w Dobrych Praktykach 2016:

- 1) IV.Z.2. dotyczącej zapewnienia powszechnie dostępnej transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym, z uwagi na brak stosownych postanowień Statutu umożliwiających ww. transmisję. Aby umożliwić stosowanie przedmiotowej zasady Zarząd Spółki wystąpił z wnioskiem do Zwyczajnego WZ Spółki o uchwalenie stosownej zmiany Statutu, umożliwiającej zapewnienie powszechnie dostępnej transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym. Jednak Zwyczajne WZ Spółki obradujące w dniu 8 czerwca 2016 r. nie uchwaliło zmiany Statutu zaproponowanej przez Zarząd Spółki w tym zakresie,
- 2) VI.Z.1. dotyczącej takiego skonstruowania programów motywacyjnych, by m.in. uzależnić poziom wynagrodzenia członków Zarządu Spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej Spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa. Zasada ta nie była stosowana z uwagi na obowiązujący w TAURON system wynagradzania i premiowania członków Zarządu i jej kluczowych menedżerów, który przewiduje uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Spółki w perspektywie rocznej, w powiązaniu z realizacją celów strategicznych,
- 3) VI.Z.2. dotyczącej powiązania wynagrodzenia członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki. Okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić min. 2 lata. Zasada ta nie była stosowana, z uwagi na obowiązujący w TAURON system wynagradzania i premiowania członków Zarządu Spółki i jej kluczowych menedżerów, który nie przewiduje powiązania wynagrodzeń z instrumentami powiązanymi z akcjami Spółki.

W 2017 r. następujące zasady nie dotyczyły Spółki:

- 1) I.Z.1.10. dotycząca zamieszczania na stronie internetowej Spółki prognoz finansowych – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji – opublikowanych w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji, z uwagi na nie publikowanie prognoz finansowych,
- 2) III.Z.6. stanowiąca, iż w przypadku, gdy w Spółce nie wyodrębniono organizacyjnie funkcji audytu wewnętrznego, komitet audytu (lub rada nadzorcza, jeżeli pełni funkcję komitetu audytu) co roku dokonuje oceny, czy istnieje potrzeba dokonania takiego wydzielenia, z uwagi na posiadanie przez Spółkę w strukturze organizacyjnej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej ds. audytu wewnętrznego.

Ponadto Zarząd Spółki przyjmując zasady szczegółowe Dobrych Praktyk 2016, oznaczone jako: I.Z.1.3, I.Z.1.15, I.Z.1.16, II.Z.1, II.Z.6, II.Z.10.1, II.Z.10.2, II.Z.10.3, II.Z.10.4, V.Z.5, V.Z.6, VI.Z.4., wskazał sposób ich stosowania. Szczegółowy opis sposobu stosowania powyższych zasad został zawarty w *Informacji na temat stanu stosowania przez Spółkę rekomendacji i zasad zawartych w zbiorze Dobre Praktyki 2016*, stanowiącej załącznik do ww. raportu o niestosowaniu zasad szczegółowych w zbiorze Dobre Praktyki 2016 oraz zamieszczonej na stronie internetowej Spółki.

Spółka w 2017 r. opracowała i wprowadziła do stosowania dokument *Polityka Różnorodności w Grupie TAURON*, który szczegółowo został opisany w pkt 6.12. niniejszego sprawozdania. Do tej pory brak było w Spółce jednego dokumentu opisującego stosowaną politykę różnorodności w odniesieniu do władz Spółki oraz jej kluczowych menedżerów, o którym mowa w zasadzie oznaczonej jako I.Z.1.15. Dobrych Praktyk 2016. W opublikowanym w dniu 1 lutego 2016 r. raporcie dotyczącym niestosowania szczegółowych zasad zawartych w Dobrych Praktykach 2016, Spółka wskazała

sposób stosowania polityki różnorodności. Wskazano wówczas, iż zasady zarządzania różnorodnością wprowadzone zostały do stosowania wieloma dokumentami, stanowiącymi wewnętrzne regulacje prawne.

Informacja dotycząca nie stosowania rekomendacji zawartych w Dobrych Praktykach 2016

W 2017 r. Spółka nie stosowała jedynie rekomendacji zawartej w Dobrych Praktykach 2016 oznaczonej jako IV.R.2. dotyczącej umożliwienia akcjonariuszom udziału w WZ przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, z uwagi na brak takiego oczekiwania ze strony akcjonariuszy. Wyrazem tego jest nie podjęcie przez Zwyczajne WZ Spółki obradujące w dniu 8 czerwca 2016 r. zmian do Statutu Spółki, umożliwiających zapewnienie powszechnie dostępnej transmisji obrad WZ w czasie rzeczywistym.

Pozostałe rekomendacje zawarte w Dobrych Praktykach 2016 były przez Spółkę stosowane w 2017 r.

6.3. Opis głównych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

System kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych realizowany jest na trzech poziomach:

Poziom I

Ogólne zasady zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową TAURON. Na podstawie przyjętych regulacji wewnętrznych spółki Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują w oparciu o regulaminy organizacyjne i posiadają zdefiniowane struktury organizacyjne, w których odpowiedzialności za czynności w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych są przypisane do właściwych jednostek biznesowych. Jednostki te zobowiązane są do bieżącej kontroli wbudowanej w realizowane zadania oraz do kontroli funkcjonalnej. Na podstawie obowiązującego w Grupie Kapitałowej TAURON Modelu Biznesowego, wdrożona została Dokumentacja Procesowa Megaprocesu 3.4 Rachunkowość w ramach której rozpisane zostały m.in. procesy związane ze sprawozdawczością finansową Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON. Dokumentacja procesu definiuje odpowiedzialności jednostek biznesowych w ramach procesów sprawozdawczych.

Poziom II

Zarządzanie Ryzykiem. W Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje Obszar Ryzyka zarządzany przez Dyrektora Wykonawczego ds. Ryzyka, którego rolą jest nadzór i kreowanie systemu zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej TAURON. Funkcje te w Spółce realizują Zespoły Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym, Rynkowym i Kredytowym. Celem zarządzania ryzykiem jest zapewnienie w Grupie Kapitałowej TAURON zwiększenia przewidywalności osiągnięcia celów strategicznych, w tym stabilne kreowanie wyniku finansowego poprzez odpowiednio wczesną identyfikację zagrożeń pozwalającą na podejmowanie działań prewencyjnych. W Grupie Kapitałowej TAURON obowiązują standardy zarządzania ryzykiem określone w *Strategii zarządzania ryzykiem korporacyjnym w Grupie TAURON* i politykach zarządzania ryzykami specyficznymi. System ERM obejmuje wszystkie obszary działalności Grupy Kapitałowej TAURON oraz realizowane w Grupie Kapitałowej TAURON procesy biznesowe, w tym proces sporządzania sprawozdań finansowych. Ryzyka powiązane z tym procesem są zarządzane, monitorowane i raportowane w ramach systemu ERM. Standaryzacja ma na celu zapewnienie spójności w zakresie zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka, definiując główne zasady, standardy i narzędzia architektury systemu. Nadzór nad systemem ERM w Grupie Kapitałowej TAURON sprawuje Komitet Ryzyka.

Poziom III

Audyt wewnętrzny. W Spółce funkcjonuje Audyt Wewnętrzny. Celem Audytu Wewnętrznego jest planowanie i realizacja zadań audytowych, w tym wykonywanie zleconych kontroli doraźnych, a także działalność o charakterze doradczym i opiniotwórczym. Sposoby i zasady funkcjonowania Audytu Wewnętrznego określa Dokumentacja Procesowa Megaprocesu 1.5 Audyt wraz z dokumentem powiązaniem *Regulaminem Audytu Wewnętrznego w Grupie TAURON*. Wprowadzenie Megaprocesu 1.5 Audyt było następstwem przyjęcia przez Zarząd TAURON Modelu Biznesowego. Realizując funkcję audytu wewnętrznego Spółka kieruje się *Kodeksem Odpowiedzialnego Biznesu Grupy TAURON* i Międzynarodowymi Standardami Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego.

Najistotniejsze aspekty w zakresie kontroli wewnętrznej i zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych obejmują:

Nadzór nad stosowaniem jednolitych zasad rachunkowości przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON przy sporządzaniu pakietów sprawozdawczych dla celów sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON.

W celu zapewnienia jednolitych zasad rachunkowości w oparciu o MSSF zatwierdzone przez UE, w Grupie Kapitałowej TAURON została opracowana i wdrożona *Polityka Rachunkowości Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.* (Polityka rachunkowości). Dokument ten jest odpowiednio aktualizowany w przypadku wystąpienia zmian w regulacjach. Zasady zawarte w Polityce rachunkowości mają zastosowanie do jednostkowych sprawozdań finansowych TAURON i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON. Spółki Grupy Kapitałowej TAURON są

zobowiązane do stosowania Polityki rachunkowości przy sporządzaniu pakietów sprawozdawczych, które są podstawą sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON.

Ponadto w Grupie Kapitałowej TAURON została opracowana i wdrożona regulacja wewnątrzgrupowa kompleksowo regulująca zagadnienia związane z zasadami i terminami przygotowania pakietów sprawozdawczych dla celów skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Pakiety sprawozdawcze są weryfikowane przez Zespół Konsolidacji i Sprawozdawczości w jednostce dominującej oraz przez niezależnego biegłego rewidenta w trakcie przeprowadzania badania lub przeglądu skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Procedury autoryzacji i opiniowania sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON

W Spółce wdrożone zostały procedury autoryzacji sprawozdań finansowych. Kwartalne, półroczne oraz roczne sprawozdania finansowe Spółki oraz skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON przed publikacją są zatwierdzane przez Zarząd Spółki. Roczne sprawozdania finansowe TAURON oraz skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON są dodatkowo przed publikacją przedstawiane do oceny Radzie Nadzorczej Spółki. Nadzór nad przygotowywaniem sprawozdań finansowych pełni Wiceprezes Zarządu ds. Finansów Spółki, natomiast za sporządzenie pakietów sprawozdawczych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON, odpowiedzialność ponoszą Zarządy spółek objętych konsolidacją.

W strukturach Rady Nadzorczej Spółki funkcjonuje Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A., którego skład, kompetencje i opis działania zawarto w pkt 6.11.3. niniejszego sprawozdania.

Systemy informatyczne oraz procesy finansowo-księgowe

Spółki Grupy Kapitałowej TAURON prowadzą księgi rachunkowe stanowiące podstawę przygotowania sprawozdań finansowych w komputerowych systemach finansowo-księgowych klasy ERP, dających możliwość systemowych kontroli prawidłowości obiegu dokumentów i ujęcia zdarzeń gospodarczych. Przygotowanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego następuje przy wykorzystaniu narzędzia informatycznego dla celów konsolidacji sprawozdań finansowych, zapewniającego systemową kontrolę w zakresie spójności i terminowości przygotowania danych konsolidacyjnych.

W spółkach Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują rozwiązania informatyczne i organizacyjne zabezpieczające kontrolę dostępu do systemu finansowo-księgowego oraz zapewniające należyłą ochronę i archiwizację ksiąg rachunkowych. Dostęp do systemów informatycznych ograniczony jest odpowiednimi uprawnieniami dla upoważnionych pracowników. Stosowane są mechanizmy kontrolne w procesie nadawania i zmiany uprawnień dostępowych do systemów finansowo-księgowych. Nadane uprawnienia podlegają również okresowej weryfikacji.

W związku integracją funkcji rachunkowości i przeniesieniem obsługi finansowo-księgowej istotnych spółek Grupy Kapitałowej TAURON do CUW R, nastąpił proces stopniowego ujednoczenia procesów finansowo-księgowych w Grupie Kapitałowej TAURON. Spółki dostosowały własne procedury do przebiegu procesów finansowo-księgowych, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych segmentów.

Obowiązujący w Grupie Kapitałowej TAURON Model Biznesowy wyraźnie dzieli odpowiedzialność w zakresie procesów finansowo-księgowych pomiędzy Spółką (wskazaną jako Centrum Korporacyjne) oraz podmiotami zależnymi i CUW R, wskazując, iż właścicielem procesów związanych z rachunkowością i sprawozdawczością Grupy Kapitałowej TAURON jest Centrum Korporacyjne. W zakresie zadań Centrum Korporacyjnego wskazano strategiczne funkcje związane z opracowaniem modelu funkcjonowania oraz standardów Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie rachunkowości oraz nadzorowaniem realizacji standardów w obszarze rachunkowości w spółkach zależnych oraz CUW R. Ponadto wskazano, iż Spółka jako Centrum Korporacyjne jest odpowiedzialna za sporządzenie sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON. Wyraźny podział odpowiedzialności oraz istotny nacisk na pełnienie przez Centrum Korporacyjne funkcji nadzorczych w stosunku do CUW R oraz podmiotów zależnych ma na celu m.in. usprawnienie procesu przygotowania sprawozdań finansowych.

Poddawanie sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej TAURON badaniu i przeglądom przez niezależnego biegłego rewidenta

Roczne sprawozdania finansowe Spółki oraz roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON podlegają badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta. Półroczne sprawozdania finansowe Spółki oraz półroczne skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej TAURON podlegają przeglądowi przez biegłego rewidenta. W 2017 r. Spółka wybrała podmiot uprawniony do badania i przeglądu sprawozdań finansowych istotnych spółek Grupy Kapitałowej TAURON oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Umowa z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych została zawarta na przeprowadzenie badania i przeglądu sprawozdań finansowych za 2017 r. W związku z wybraniem przez Radę Nadzorczą TAURON w dniu 26 lutego 2018 r. firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON za rok obrotowy 2018 oraz przeglądu sprawozdań finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON za okres zakończony 30 czerwca 2018 r. planowane jest zawarcie aneksu do umowy z firmą audytorską.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON w dniu 16 października 2017 r. przyjął następujące regulacje:

- 1) *Polityka wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania i przeglądu sprawozdania finansowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON Polska Energia S.A.,*
- 2) *Procedura wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania i przeglądu sprawozdania finansowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON Polska Energia S.A. oraz*
- 3) *Polityka świadczenia w Grupie TAURON przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie rocznego sprawozdania finansowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON Polska Energia S.A. podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem.*

Powyższe regulacje w sposób czytelny określają zasady i reguły procesu wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdań Spółki, jak również zasady świadczenia na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON usług dozwolonych, co ma na celu zapewnienie niezależności firmy audytorskiej i biegłych rewidentów wobec Spółki oraz zagwarantowanie Spółce świadczenia usług audytorskich na wysokim poziomie merytorycznym, przy zachowaniu wymaganych terminów obowiązujących Spółkę.

Reguła dotycząca zmieniania firmy audytorskiej Spółki oraz Grupy Kapitałowej TAURON

Reguła dotycząca zmieniania firmy audytorskiej Spółki oraz Grupy Kapitałowej TAURON została zmieniona w 2017 r. W przyjętej w dniu 16 października 2017 r. przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Spółki *Polityce wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania i przeglądu sprawozdania finansowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego TAURON Polska Energia S.A.* ustanowiona została reguła w brzmieniu:

- 1) maksymalny czas nieprzerwanego trwania zleceń badań przeprowadzonych przez tę samą firmę audytorską lub podmiot powiązany z tą firmą audytorską lub jakiegokolwiek członka sieci działającej w państwach UE, do której należą te firmy audytorskie, nie może przekraczać 5 lat,
- 2) po upływie 5-letniego okresu trwania zlecenia, firma audytorska ani żaden z członków jej sieci działający w ramach UE, nie podejmuje badania w Spółce w okresie 4 kolejnych lat,
- 3) kluczowy biegły rewident nie może przeprowadzać badania w Spółce przez okres dłuższy niż 5 lat,
- 4) kluczowy biegły rewident może ponownie przeprowadzać badanie w Spółce po upływie co najmniej 3 lat od zakończenia ostatniego badania.

Wcześniej obowiązywała reguła przyjęta przez Radę Nadzorczą Spółki w dniu 27 sierpnia 2010 r., zgodnie z którą przyjęto zasadę zmieniania podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki oraz Grupy Kapitałowej TAURON przynajmniej raz na 5 lat obrotowych. Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON mógł ponownie wykonać te czynności po upływie 2 lat obrotowych.

6.4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania, bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji Spółki.

Tabela nr 37. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji

Lp.	Akcjonariusze	Liczba posiadanych akcji	Procentowy udział w kapitale zakładowym	Liczba posiadanych głosów	Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów
1.	Skarb Państwa	526 848 384	30,06%	526 848 384	30,06%
2.	KGHM Polska Miedź S.A.	182 110 566	10,39%	182 110 566	10,39%
3.	Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	88 742 929	5,06%	88 742 929	5,06%

Od dnia przekazania poprzedniego raportu okresowego tj. od dnia 8 listopada 2017 r. do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, Spółka nie otrzymała zawiadomień od akcjonariuszy o wystąpieniu zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji TAURON.

6.5. Posiadacze papierów wartościowych dających specjalne uprawnienia kontrolne

W Spółce nie występują papiery wartościowe, które dawałyby specjalne uprawnienia kontrolne wobec Spółki.

6.6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu

Ograniczenia dotyczące wykonywania prawa głosu zostały zawarte w § 10 Statutu Spółki, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Powyższe ograniczenia co do wykonywania prawa głosu zostały sformułowane w następujący sposób:

1. Prawo głosu akcjonariuszy dysponujących powyżej 10% ogółu głosów w Spółce zostaje ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na WZ więcej niż 10% ogółu głosów w Spółce.
2. Ograniczenie prawa głosu, o którym mowa w pkt 1 powyżej, nie dotyczy Skarbu Państwa i podmiotów zależnych od Skarbu Państwa w okresie, w którym Skarb Państwa wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania co najmniej 25% ogółu głosów w Spółce.
3. Głosy należące do akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności w rozumieniu § 10 Statutu (Zgrupowanie Akcjonariuszy) kumuluje się; w przypadku, gdy skumulowana liczba głosów przekracza 10% ogółu głosów w Spółce, podlega ona redukcji. Zasady kumulacji i redukcji głosów zostały określone w pkt 6 i 7 poniżej.
4. Akcjonariuszem w rozumieniu § 10 Statutu Spółki jest każda osoba, w tym jej podmiot dominujący i zależny, której przysługuje bezpośrednio lub pośrednio prawo głosu na WZ na podstawie dowolnego tytułu prawnego; dotyczy to także osoby, która nie posiada akcji Spółki, a w szczególności użytkownika, zastawnika, osoby uprawnionej z kwitu depozytowego w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi*, a także osoby uprawnionej do udziału w WZ mimo zbycia posiadanych akcji po dniu ustalenia prawa do uczestnictwa w WZ.
5. Przez podmiot dominujący oraz podmiot zależny na potrzeby § 10 Statutu Spółki rozumie się odpowiednio osobę:
  - 1) mającą status przedsiębiorcy dominującego, przedsiębiorcy zależnego albo jednocześnie status przedsiębiorcy dominującego i zależnego w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*, lub
  - 2) mającą status jednostki dominującej, jednostki dominującej wyższego szczebla, jednostki zależnej, jednostki zależnej niższego szczebla, jednostki współzależnej albo mającą jednocześnie status jednostki dominującej (w tym dominującej wyższego szczebla) i zależnej (w tym zależnej niższego szczebla i współzależnej) w rozumieniu *ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*, lub
  - 3) która wywiera (podmiot dominujący) lub, na którą jest wywierany (podmiot zależny) decydujący wpływ w rozumieniu *ustawy z dnia 22 września 2006 r. o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców*, lub
  - 4) której głosy wynikające z posiadanych bezpośrednio lub pośrednio akcji Spółki podlegają kumulacji z głosami innej osoby lub innych osób na zasadach określonych w *Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych w związku z posiadaniem, zbywaniem lub nabywaniem znacznych pakietów akcji Spółki*.
6. Kumulacja głosów polega na zsumowaniu liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania Akcjonariuszy.
7. Redukcja głosów polega na pomniejszeniu ogólnej liczby głosów w Spółce przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania Akcjonariuszy do progu 10% ogółu głosów w Spółce. Redukcja głosów jest dokonywana według następujących zasad:
  - 1) liczba głosów akcjonariusza, który dysponuje największą liczbą głosów w Spółce spośród wszystkich akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania Akcjonariuszy, ulega pomniejszeniu o liczbę głosów równą nadwyżce ponad 10% ogółu głosów w Spółce przysługujących łącznie wszystkim akcjonariuszom wchodzącym w skład ZA,
  - 2) jeżeli mimo redukcji, o której mowa powyżej, łączna liczba głosów przysługujących na WZ akcjonariuszom wchodzącym w skład Zgrupowania Akcjonariuszy przekracza 10% ogółu głosów w Spółce, dokonuje się dalszej redukcji głosów należących do pozostałych akcjonariuszy wchodzących w skład Zgrupowania Akcjonariuszy. Dalsza redukcja głosów poszczególnych akcjonariuszy następuje w kolejności ustalonej na podstawie liczby głosów, którymi dysponują poszczególni akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania Akcjonariuszy (od największej do najmniejszej). Dalsza redukcja jest dokonywana aż do osiągnięcia stanu, w którym łączna liczba głosów, którymi dysponują akcjonariusze wchodzący w skład Zgrupowania Akcjonariuszy nie będzie przekraczać 10% ogółu głosów w Spółce,
  - 3) w każdym przypadku akcjonariusz, któremu ograniczono wykonywanie prawa głosu, zachowuje prawo wykonywania co najmniej jednego głosu,
  - 4) ograniczenie wykonywania prawa głosu dotyczy także akcjonariusza nieobecnego na WZ.

8. Każdy akcjonariusz, który zamierza wziąć udział w WZ, bezpośrednio lub przez pełnomocnika, ma obowiązek, bez odrębnego wezwania, o którym mowa w pkt 9 poniżej, zawiadomić Zarząd lub Przewodniczącego WZ o tym, że dysponuje bezpośrednio lub pośrednio więcej niż 10% ogółu głosów w Spółce.
9. Niezależnie od postanowienia pkt 8 powyżej, w celu ustalenia podstawy do kumulacji i redukcji głosów, akcjonariusz Spółki, Zarząd, Rada Nadzorcza oraz poszczególni członkowie tych organów mogą żądać, aby akcjonariusz Spółki udzielił informacji czy jest osobą mającą status podmiotu dominującego lub zależnego wobec innego akcjonariusza w rozumieniu § 10 Statutu Spółki. Uprawnienie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym obejmuje także prawo żądania ujawnienia liczby głosów, którymi akcjonariusz Spółki dysponuje samodzielnie lub łącznie z innymi akcjonariuszami Spółki.
10. Osoba, która nie wykonała lub wykonała w sposób nienależyty obowiązek informacyjny, o którym mowa w pkt 8 i 9 powyżej, do chwili usunięcia uchybienia obowiązkowi informacyjnemu, może wykonywać prawo głosu wyłącznie z jednej akcji; wykonywanie przez taką osobę prawa głosu z pozostałych akcji jest bezskuteczne.

6.7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych

Statut TAURON na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie przewiduje ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Spółki.

Jednakże zgodnie z *ustawą z dnia 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji* podmiot, który zamierza nabyć lub osiągnąć istotne uczestnictwo albo nabyć dominację nad TAURON, który jest podmiotem podlegającym ochronie, obowiązany jest każdorazowo złożyć zawiadomienie organowi kontroli – Ministrowi Energii o zamiarze jego dokonania chyba, że obowiązek ten spoczywa na innych podmiotach.

6.8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących oraz ich uprawnień

6.8.1. Zarząd

Zasady dotyczące powoływania i odwoływania członków Zarządu

Zarząd Spółki składa się z jednej do sześciu osób, w tym Prezesa i Wiceprezesów. Członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza na okres wspólnej kadencji, która trwa 3 lata, za wyjątkiem I kadencji, która trwała 2 lata. Każdy z członków Zarządu może być odwołany lub zawieszony w czynnościach przez Radę Nadzorczą lub WZ.

Celem wyłonienia osoby, z którą zostanie zawarta umowa o sprawowanie zarządu w Spółce, Rada Nadzorcza ogłasza konkurs oraz przeprowadza postępowanie kwalifikacyjne na stanowisko Prezesa lub Wiceprezesa, którego celem jest sprawdzenie i ocena kwalifikacji kandydatów oraz wyłonienie najlepszego kandydata. Kandydat na członka Zarządu musi spełniać wymogi określone w §16 ust. 3 i 4 Statutu Spółki. Ogłoszenie o postępowaniu kwalifikacyjnym jest publikowane na stronie internetowej Spółki oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Energii. Spółka powiadamia akcjonariuszy o wynikach postępowania kwalifikacyjnego.

Kompetencje Zarządu

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych. Wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spraw Spółki, nie zastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu dla WZ lub Rady Nadzorczej, należą do kompetencji Zarządu.

Zgodnie ze Statutem uchwały Zarządu wymagają wszystkie sprawy przekraczające zakres zwykłych czynności Spółki, a w szczególności sprawy wymienione w poniższej tabeli:

Tabela nr 38. Kompetencje Zarządu

Sprawy wymagające uchwały Zarządu
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania
1. regulamin Zarządu,
2. regulamin organizacyjny przedsiębiorstwa Spółki,
3. tworzenie i likwidacja oddziałów,
4. powołanie prokurenta,
5. zaciąganie kredytów i pożyczek,
6. przyjęcie rocznych planów rzeczowo-finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej oraz Strategii Korporacyjnej Grupy Kapitałowej,
7. zaciąganie zobowiązań warunkowych w rozumieniu <i>ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości</i> , w tym udzielanie przez Spółkę gwarancji, poręczeń oraz wystawiania weksli, z zastrzeżeniem § 20 ust. 2 pkt 4 i 5 Statutu Spółki,

Sprawy wymagające uchwały Zarządu**według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania**

8. udzielanie darowizn, umorzenie odsetek lub zwolnienie z długu,
9. nabycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 2 pkt 1 Statutu Spółki,
10. nabycie składników aktywów trwałych z wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 tys. EUR w zł, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 2 pkt 2 Statutu Spółki,
11. rozporządzanie składnikami aktywów trwałych, w tym nieruchomością, użytkowaniem wieczystym lub udziałem w nieruchomości lub użytkowaniu wieczystym, o wartości równej lub przekraczającej 10 tys. EUR w złotych, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 2 pkt 3 Statutu Spółki,
12. określenie wykonywania prawa głosu na WZ lub na ZW spółek, w których Spółka posiada akcje lub udziały, w sprawach należących do kompetencji WZ lub ZW tych spółek, z zastrzeżeniem postanowień § 20 ust. 3 pkt 9 Statutu Spółki,
13. zasady prowadzenia działalności sponsoringowej,
14. przyjęcie rocznego planu działalności sponsoringowej,
15. sprawy, o których rozpatrzenie Zarząd zwraca się do Rady Nadzorczej albo do WZ.

6.8.2. Rada Nadzorcza**Zasady dotyczące powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej**

Rada Nadzorcza składa się z pięciu do dziewięciu osób powoływanych na okres wspólnej kadencji, która trwa 3 lata, za wyjątkiem pierwszej kadencji, która trwała 1 rok. Zgodnie ze Statutem Spółki członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez WZ, z zastrzeżeniem, iż:

- 1) w okresie, w którym Skarb Państwa, w tym wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa w rozumieniu § 10 ust. 5 Statutu, posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania co najmniej 25% ogółu głosów w Spółce, Skarb Państwa jest uprawniony do powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej, w liczbie równej połowie maksymalnej liczby składu Rady Nadzorczej określonej w Statucie (w razie, gdyby liczba ta okazała się niecałkowita ulega ona zaokrągleniu do liczby całkowitej w dół np. 4,5 ulega zaokrągleniu do 4) powiększonej o 1 z zastrzeżeniem, że Skarb Państwa:
  - a) jest zobowiązany głosować na WZ w sprawie ustalenia liczby członków Rady Nadzorczej odpowiadającej maksymalnej liczbie członków Rady Nadzorczej określonej w Statucie w razie zgłoszenia takiego wniosku do Zarządu przez akcjonariusza lub akcjonariuszy posiadających liczbę akcji uprawniającą do wykonywania co najmniej 5% ogółu głosów w Spółce,
  - b) jest wyłączony od prawa głosowania na WZ w sprawie powołania i odwołania pozostałych członków Rady Nadzorczej, w tym niezależnych członków Rady Nadzorczej; nie dotyczy to jednak przypadku, gdy Rada Nadzorcza nie może działać z powodu składu mniejszego od wymaganego Statutem, a obecni na WZ akcjonariusze inni niż Skarb Państwa nie dokonają uzupełnienia składu Rady Nadzorczej zgodnie z podziałem miejsc w Radzie Nadzorczej, opisanym w niniejszym rozdziale;
- 2) w okresie, w którym Skarb Państwa, w tym wraz z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa w rozumieniu § 10 ust. 5 Statutu, posiada liczbę akcji Spółki uprawniającą do wykonywania poniżej 25% ogółu głosów w Spółce, Skarb Państwa, reprezentowany przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, jest uprawniony do powoływania i odwoływania jednego członka Rady Nadzorczej.
- 3) powołanie i odwołanie członków Rady Nadzorczej przez Skarb Państwa w trybie określonym w pkt 1) lub pkt 2) powyżej, następuje w drodze oświadczenia składanego Spółce.

Zgodnie z Dobrymi Praktykami, co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej spełnia kryteria niezależności. Określenie „niezależny członek rady nadzorczej” oznacza niezależność członka rady nadzorczej w rozumieniu Załącznika II do *Zalecenia Komisji z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej) (2005/162/WE)*.

Członkowie Rady Nadzorczej składają Spółce, przed ich powołaniem do składu Rady Nadzorczej, pisemne oświadczenie o spełnieniu przesłanek niezależności, o których mowa w Dobrych Praktykach. W przypadku zaistnienia sytuacji powodującej niespełnienie przesłanek niezależności, członek Rady Nadzorczej zobowiązany jest niezwłocznie poinformować o tym fakcie Spółkę. Spółka na swojej stronie internetowej informuje akcjonariuszy o aktualnej liczbie niezależnych członków Rady Nadzorczej.

Kompetencje Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Zgodnie ze Statutem Spółki do zadań i kompetencji Rady Nadzorczej należą w szczególności sprawy wymienione w poniższej tabeli.

Tabela nr 39. Kompetencje Rady Nadzorczej

Sprawy wymagające uchwały Rady Nadzorczej	
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
Kompetencje opiniodawcze	
1.	ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami, jak i ze stanem faktycznym. Dotyczy to także skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej, o ile jest ono sporządzane,
2.	ocena wniosków Zarządu co do podziału zysku lub pokrycia straty,
3.	składanie WZ pisemnego sprawozdania z wyników czynności, o których mowa w pkt 1 i 2,
4.	sporządzanie raz w roku i przedstawianie Walnemu Zgromadzeniu: <ol style="list-style-type: none"> oceny sytuacji spółki, z uwzględnieniem oceny systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego, obejmującej wszystkie istotne mechanizmy kontrolne, w tym zwłaszcza dotyczące raportowania finansowego i działalności operacyjnej, sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej, obejmującego co najmniej informacje na temat: <ul style="list-style-type: none"> – składu Rady Nadzorczej i jej Komitetów, – spełniania przez członków Rady Nadzorczej kryteriów niezależności, – liczby posiedzeń Rady Nadzorczej i jej Komitetów, – dokonanej samooceny pracy Rady Nadzorczej, oceny sposobu wypełniania przez Spółkę obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania zasad ładu korporacyjnego, określonych w Regulaminie Giełdy oraz przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, oceny racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej, charytatywnej lub innej o zbliżonym charakterze, albo informację o braku takiej polityki,
5.	sporządzanie, wraz ze sprawozdaniem z wyników oceny rocznego sprawozdania finansowego Spółki, opinii Rady Nadzorczej w kwestii ekonomicznej zasadności zaangażowania kapitałowego Spółki dokonanego w danym roku obrotowym w innych podmiotach prawa handlowego,
6.	opiniowanie Strategii Korporacyjnej Grupy Kapitałowej,
7.	opiniowanie zasad prowadzenia działalności sponsoringowej,
8.	opiniowanie rocznego planu prowadzenia działalności sponsoringowej oraz rocznego raportu z jego realizacji,
9.	opiniowanie sporządzanych przez Zarząd sprawozdań o wydatkach reprezentacyjnych, wydatkach na usługi prawne, usługi marketingowe, usługi public relations i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem,
10.	opiniowanie zmiany zasad zbywania aktywów trwałych, określonych w § 381 Statutu Spółki.
Kompetencje stanowiące	
1.	wybór biegłego rewidenta do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej,
2.	określanie zakresu i terminów przedkładania przez Zarząd rocznego planu rzeczowo-finansowego Spółki i Grupy Kapitałowej,
3.	przyjmowanie jednolitego tekstu Statutu Spółki, przygotowanego przez Zarząd Spółki,
4.	zatwierdzanie regulaminu Zarządu,
5.	zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego przedsiębiorstwa Spółki,
6.	nabycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w złotych, za wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym nabywanych od Spółek Grupy Kapitałowej,
7.	nabycie składników aktywów trwałych, za wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału, w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, obligacji emitowanych przez Spółki Grupy Kapitałowej oraz innych składników aktywów trwałych nabywanych od Spółek Grupy Kapitałowej, o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w zł,
8.	rozporządzanie składnikami aktywów trwałych, w tym nieruchomością, użytkowaniem wieczystym lub udziałem w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w zł, za wyjątkiem nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziałów w nieruchomości lub w użytkowaniu wieczystym, a także innych składników aktywów trwałych, które w wyniku rozporządzenia zostaną zbyte lub obciążone na rzecz Spółek Grupy Kapitałowej,
9.	zaciąganie zobowiązań warunkowych, w tym udzielanie przez Spółkę gwarancji i poręczeń majątkowych o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w zł,
10.	wystawianie weksli o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w zł,
11.	wypłata zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy,
12.	objęcie albo nabycie akcji lub udziałów w innych niż Spółki Grupy Kapitałowej spółkach, o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w zł, z wyjątkiem sytuacji, gdy objęcie akcji lub udziałów tych spółek następuje za wierzytelności Spółki w ramach postępowań ugodowych lub upadłościowych,
13.	zbycie akcji lub udziałów, o wartości przekraczającej równowartość 5 mln EUR w zł, z określeniem warunków i trybu ich zbywania, za wyjątkiem: <ol style="list-style-type: none"> zbywania akcji będących w obrocie na rynku regulowanym, zbywania akcji lub udziałów, które Spółka posiada w ilości nie przekraczającej 10% udziału w kapitale zakładowym poszczególnych spółek, zbywania akcji lub udziałów na rzecz Spółek Grupy Kapitałowej,

Sprawy wymagające uchwały Rady Nadzorczej**według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania**

14. zawarcie istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Spółce lub podmiotem powiązany, z zastrzeżeniem, iż obowiązkowi powyższemu nie podlegają transakcje typowe i zawierane na warunkach rynkowych w ramach prowadzonej działalności operacyjnej przez Spółkę z podmiotami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej TAURON,
15. zawarcie umowy o usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem, jeżeli wysokość wynagrodzenia przewidzianego łącznie za świadczone usługi przekracza 500 000 zł netto, w stosunku rocznym,
16. zmiana umowy o usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem podwyższającej wynagrodzenie powyżej kwoty, o której mowa w pkt powyżej,
17. zawarcie umów o usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem, w których maksymalna wysokość wynagrodzenia nie jest przewidziana,
18. zawarcie umowy darowizny lub innej umowy o podobnym skutku o wartości przekraczającej 20 000 złotych lub 0,1% sumy aktywów w rozumieniu *ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*, ustalonych na podstawie ostatniego zatwierdzonego sprawozdania finansowego,
19. zwolnienie z długu lub innej umowy o podobnym skutku o wartości przekraczającej 50 000 złotych lub 0,1% sumy aktywów w rozumieniu *ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*, ustalonych na podstawie ostatniego zatwierdzonego sprawozdania finansowego,
20. udzielanie zgody na tworzenie oddziałów Spółki za granicą,
21. określanie sposobu wykonywania prawa głosu na WZ lub na ZW spółek, w których Spółka posiada ponad 50% akcji lub udziałów, w następujących sprawach:
  - a) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, jeżeli ich wartość przekracza równowartość kwoty 5 mln EUR w zł,
  - b) rozwiązania i likwidacji spółki.
22. określenie sposobu wykonywania prawa głosu przez reprezentanta TAURON na WZ spółek, wobec których Spółka jest przedsiębiorcą dominującym w rozumieniu art. 4 pkt 3 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*, w sprawach:
  - a) zawiązania przez spółkę innej spółki,
  - b) zmiany statutu lub umowy oraz przedmiotu działalności spółki,
  - c) połączenia, przekształcenia, podziału, rozwiązania i likwidacji spółki,
  - d) podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego spółki,
  - e) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
  - f) umorzenia udziałów lub akcji,
  - g) kształtowania wynagrodzeń członków Zarządów oraz rad nadzorczych,
  - h) postanowienia dotyczącego roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru,
  - i) w sprawach, o których mowa w art. 17 *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym*, z zastrzeżeniem § 15 ust. 4 Statutu Spółki,
23. zatwierdzanie polityki wynagrodzeń dla grupy kapitałowej.

Kompetencje dotyczące Zarządu

1. powoływanie i odwoływanie członków Zarządu,
2. ustalanie zasad wynagradzania i wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu, z zastrzeżeniem § 18 Statutu Spółki,
3. zawieszanie w czynnościach członków Zarządu, z ważnych powodów,
4. delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy nie mogą sprawować swoich czynności i ustalanie im wynagrodzenia z zastrzeżeniem, iż łączne wynagrodzenie pobierane przez oddelegowanego jako Członka Rady Nadzorczej oraz z tytułu oddelegowania do czasowego sprawowania czynności Członka Zarządu, nie może przekroczyć wynagrodzenia ustalonego dla Członka Zarządu, w miejsce którego Członek Rady Nadzorczej został oddelegowany,
5. przeprowadzanie postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko Członka Zarządu,
6. przeprowadzanie konkursu celem wyłonienia osoby, z którą zostanie zawarta umowa o sprawowanie zarządu w Spółce i zawieranie umowy o sprawowanie zarządu w Spółce,
7. udzielanie zgody Członkom Zarządu na zajmowanie stanowisk w organach innych spółek.

Pozostałe kompetencje Rady Nadzorczej Spółki

1. sporządzanie sprawozdań z nadzoru realizacji przez Zarząd inwestycji, w tym zakupu aktywów trwałych, a w szczególności opiniowanie prawidłowości i efektywności wydatkowania środków pieniężnych z tym związanych,
2. zatwierdzenie rocznego sprawozdania Zarządu z nadzoru nad realizacją projektów inwestycyjnych,
3. uchwalanie regulaminu szczegółowo określającego tryb działania Rady Nadzorczej.

6.9. Opis zasad zmiany Statutu Spółki

Zmiany Statutu Spółki dokonywane są zgodnie z postanowieniami Ksh, w szczególności: zmiana Statutu Spółki następuje w drodze uchwały WZ powziętej większością trzech czwartych głosów, a następnie wymaga wydania przez właściwy sąd postanowienia o wpisie zmiany do rejestru przedsiębiorców. Tekst jednolity Statutu Spółki, obejmujący zmiany uchwalone przez WZ, przyjmuje Rada Nadzorcza w drodze uchwały.

Zgodnie ze Statutem Spółki, istotna zmiana przedmiotu działalności Spółki wymaga dwóch trzecich głosów w obecności osób reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego.

Zwyczajne WZ w dniu 29 maja 2017 r. podjęło uchwały w sprawie zmiany Statutu Spółki, o czym poinformowano w rozdziale 2.8. niniejszego sprawozdania.

6.10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania

Sposób funkcjonowania WZ Spółki oraz jego uprawnienia zawarte są w Statucie Spółki oraz w *Regulaminie Walnego Zgromadzenia TAURON Polska Energia S.A.*, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Sposób działania Walnego Zgromadzenia

WZ zwoływane jest przez ogłoszenie na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących przez spółki publiczne. W przypadku, gdy WZ jest zwoływane przez podmiot lub organ inny niż Zarząd na podstawie przepisów Ksh, a zwołanie WZ wymaga współpracy ze strony Zarządu, Zarząd ma obowiązek dokonać wszelkich czynności określonych prawem w celu zwołania, organizacji i przeprowadzenia WZ, które odbywają się w siedzibie Spółki albo w Warszawie.

WZ otwiera Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w razie jego nieobecności do otwarcia WZ upoważnieni są w kolejności: Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, Prezes Zarządu, osoba wyznaczona przez Zarząd albo akcjonariusz, który zarejestrował na WZ akcje uprawniające do wykonywania największej liczby głosów. Następnie, spośród osób uprawnionych do uczestnictwa w WZ wybiera się Przewodniczącego Zgromadzenia.

WZ podejmuje uchwały bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji, o ile przepisy Ksh oraz postanowienia Statutu Spółki nie stanowią inaczej. WZ może zarządzić przerwę w obradach większością dwóch trzecich głosów. Łącznie przerwy nie mogą trwać dłużej niż 30 dni.

Przerwa w obradach WZ może mieć miejsce jedynie w szczególnych sytuacjach każdorazowo wskazanych w uzasadnieniu uchwały, sporządzanym w oparciu o powody przedstawione przez akcjonariusza wnioskującego o zarządzenie przerwy.

Uchwała WZ w sprawie zarządzenia przerwy wskazuje wyraźnie termin wznowienia obrad, przy czym termin ten nie może stanowić bariery dla wzięcia udziału we wznowionych obradach przez większość akcjonariuszy, w tym akcjonariuszy mniejszościowych.

Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Zgodnie ze Statutem Spółki uchwały WZ wymagają sprawy wymienione w poniższej tabeli.

Tabela nr 40. Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Sprawy wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia	
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON za ubiegły rok obrotowy oraz sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON,
2.	udzielenie absolutorium Członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
3.	podział zysku lub pokrycie straty,
4.	powołanie i odwołanie członków Rady Nadzorczej,
5.	zawieszanie członków Zarządu w czynnościach,
6.	ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem § 29 ust. 4 Statutu Spółki,
7.	ustalenie zasad kształtowania wynagrodzenia i wysokości wynagradzania członków Zarządu z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami,
8.	zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa Spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
9.	zawarcie przez Spółkę umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z Członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem, likwidatorem albo na rzecz którejkolwiek z tych osób. Zawarcie przez spółkę zależną umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z Członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem, likwidatorem albo na rzecz którejkolwiek z tych osób,

Sprawy wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia

według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

10. podwyższanie i obniżenie kapitału zakładowego Spółki,
11. emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i papierów wartościowych imiennych lub na okaziciela uprawniających ich posiadacza do zapisu lub objęcia akcji,
12. nabycie akcji własnych w przypadku, gdy wymagają tego przepisy Ksh,
13. przymusowy wykup akcji stosownie do postanowień art. 418 Ksh,
14. tworzenie, użycie i likwidacja kapitałów rezerwowych,
15. użycie kapitału zapasowego,
16. postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru,
17. połączenie, przekształcenie oraz podział Spółki,
18. umorzenia akcji,
19. zmiana Statutu i zmiana przedmiotu działalności Spółki,
20. rozwiązanie i likwidacja Spółki.

Zgodnie z przepisami Ksh decyzja o emisji i wykupie akcji należy do kompetencji WZ.

Opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Poniższa tabela przedstawia opis praw akcjonariuszy Spółki związanych z WZ zgodnie ze Statutem Spółki, Ksh, i *Regulaminem Walnego Zgromadzenia TAURON Polska Energia S.A.*

Tabela nr 41. Opis praw akcjonariuszy związanych z Walnym Zgromadzeniem

Lp.	Prawa akcjonariuszy	Opis praw akcjonariuszy
1.	Zwołanie WZ	Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego WZ. Żądanie to powinno zawierać zwięzłe uzasadnienie. Może ono zostać złożone Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej, na adres e-mailowy Spółki, wskazany przez Spółkę na stronie internetowej w zakładce „Relacje inwestorskie”. Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce mogą zwołać Nadzwyczajne WZ i wyznaczyć przewodniczącego tego WZ.
2.	Umieszczenie spraw w porządku obrad WZ	Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego WZ. Żądanie, zawierające uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad, powinno być złożone Zarządowi nie później niż na 21 dni przed wyznaczonym terminem WZ w postaci elektronicznej na adres e-mailowy Spółki, bądź w formie pisemnej na adres Spółki.
3.	Zapoznanie się z listą akcjonariuszy	Akcjonariusze mogą zapoznać się z listą akcjonariuszy w siedzibie Zarządu Spółki przez 3 dni powszednie bezpośrednio poprzedzające odbycie WZ. Akcjonariusze mogą również żądać przesłania listy akcjonariuszy nieodpłatnie pocztą elektroniczną, podając adres, na który lista powinna być wysłana.
4.	Uczestnictwo w WZ	Prawo uczestniczenia w WZ mają tylko osoby będące akcjonariuszami na szesnaście dni przed datą WZ (dzień rejestracji w WZ). W celu uczestniczenia w WZ akcjonariusze powinni zgłosić firmie inwestycyjnej prowadzącej ich rachunek papierów wartościowych żądanie wystawienia imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w WZ. Żądanie to powinno być zgłoszone nie wcześniej niż po ogłoszeniu o zwołaniu WZ oraz nie później niż w pierwszym dniu powszednim po dniu rejestracji uczestnictwa w WZ.
5.	Reprezentowanie akcjonariusza przez pełnomocnika	Akcjonariusze mogą uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Współprawnieni z akcji mogą uczestniczyć w WZ oraz wykonywać prawo głosu jedynie poprzez wspólnego przedstawiciela (pełnomocnika). Pełnomocnik może reprezentować więcej niż jednego akcjonariusza i głosować odmiennie z akcji każdego akcjonariusza.
6.	Wybór Przewodniczącego WZ	Akcjonariusze wybierają przewodniczącego spośród osób uprawnionych do uczestnictwa w WZ. Każdy z uczestników WZ ma prawo zgłosić jedną kandydaturę. Wyboru Przewodniczącego dokonuje się w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów. W przypadku, gdy zgłoszono tylko jednego kandydata, wybór może odbyć się przez aklamację.
7.	Wybór Komisji Skrutacyjnej	Każdy akcjonariusz może zgłosić nie więcej niż trzech kandydatów na członka Komisji Skrutacyjnej, wybieranej przez WZ, oraz głosować maksymalnie na trzech kandydatów.
8.	Zgłoszenie projektu uchwały	Do czasu zamknięcia dyskusji nad danym punktem porządku obrad WZ akcjonariusze mają prawo do wniesienia propozycji zmian do treści projektu uchwały proponowanego do przyjęcia przez WZ w ramach danego punktu porządku obrad lub do zgłoszenia własnego projektu takiej uchwały. Propozycje zmian lub projekty uchwał wraz z uzasadnieniem można składać pisemnie na ręce Przewodniczącego albo ustnie do protokołu obrad.

Lp.	Prawa akcjonariuszy	Opis praw akcjonariuszy
9.	Zgłoszenie sprzeciwu	Akcjonariusze, którzy głosowali przeciwko uchwale, a po jej podjęciu przez WZ chcą zgłosić swój sprzeciw, powinni bezpośrednio po ogłoszeniu wyników głosowania wyrazić sprzeciw i zażądać jego zaprotokołowania przed przystąpieniem do następnego punktu porządku obrad. W razie późniejszego zgłoszenia sprzeciwu, jednak nie później niż do zamknięcia obrad WZ, akcjonariusze powinni wskazać, przeciwko której uchwale podjętej przez WZ zgłaszają sprzeciw. Akcjonariusze zgłaszający swój sprzeciw przeciwko uchwale WZ mogą zgłosić do protokołu obrad jego zwięzłe uzasadnienie.

6.11. Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich komitetów

6.11.1. Zarząd

Obecna, V kadencja Zarządu, rozpoczęła swój bieg w dniu 16 marca 2017 r., tj. w dniu powołania Zarządu Spółki V wspólnej kadencji. Zgodnie ze Statutem Spółki kadencja wspólna wynosi 3 lata.

Skład osobowy Zarządu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu,
2. Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Majątkiem i Rozwoju,
3. Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego,
4. Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu ds. Finansów.

Zmiany w składzie osobowym Zarządu w 2017 r. oraz w okresie do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania

Na dzień 1 stycznia 2017 r. w skład Zarządu wchodził następujący członek: Filip Grzegorzczak (Prezes Zarządu), Jarosław Broda (Wiceprezes Zarządu), Kamil Kamiński (Wiceprezes Zarządu), Marek Wadowski (Wiceprezes Zarządu) oraz Piotr Zawistowski (Wiceprezes Zarządu).

W dniu 15 marca 2017 r. Rada Nadzorcza odwołała cały skład Zarządu ze skutkiem na koniec dnia 15 marca 2017 r. W tym samym dniu Piotr Zawistowski pełniący dotychczas funkcję Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Handlu przekazał Radzie Nadzorczej informację o rezygnacji z ubiegania się o wybór do składu Zarządu TAURON V wspólnej kadencji. Pozostali dotychczasowi członkowie Zarządu zostali w dniu 15 marca 2017 r. powołani przez Radę Nadzorczą z dniem 16 marca 2017 r. w skład Zarządu Spółki V wspólnej kadencji.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Zarządu.

Doświadczenie i kompetencje członków Zarządu

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji oraz Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie doktoryzował się z prawa Unii Europejskiej, a następnie uzyskał habilitację z prawa gospodarczego.

Ukończył również program Summer Advanced Course in European Law University of London, King's College, Centre of European Law; program International Business and Trade Summer School Catholic University of America – Columbus School of Law oraz École de droit français Université d'Orléans. Profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, gdzie wykłada na Wydziałach Zarządzania oraz Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych.

Posiada doświadczenie zawodowe w branży energetyczno-paliwowej. W latach 2011–2013 był związany z Kompanią Węglową, jako pełnomocnik zarządu ds. rozwoju energetyki. W latach 2007–2008 był członkiem Zarządu TAURON. Od listopada 2015 r. piastował funkcję Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa. Biegłe włada językami: angielskim i francuskim.

Funkcję Prezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od 15 listopada 2016 r. Obecnie nadzoruje następujące obszary działalności: zarządzania strategicznego i rozwiązań regulacyjnych, relacji z otoczeniem, obsługi prawnej i relacji inwestorskich, zarządzania ryzykiem, audytu i kontroli wewnętrznej, bezpieczeństwa i zgodności oraz kształtowania polityki rozwoju zasobów ludzkich i dialogu społecznego.

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, posiada dyplom ukończenia studiów podyplomowych w dziedzinie zarządzania projektami w Akademii Leona Koźmińskiego.

Posiada doświadczenie w obszarze konsolidacji i funkcjonowania sektora elektroenergetycznego, prywatyzacji państwowych grup energetycznych, tworzenia procesów związanych z restrukturyzacją i budowaniem strategii oraz projektów rozwojowych podmiotów energetycznych.

Od początku kariery zawodowej związany z podmiotami sektora energetycznego, w których zajmował wysokie stanowiska menadżerskie i dyrektorskie. Doświadczenie zawodowe zdobywał pracując w Ministerstwie Skarbu Państwa oraz w TAURON i GDF Suez Energia Polska. Ostatnio związany z GDF Suez Energia Polska – Katowice i z GDF Suez (Branch Energy Europe), gdzie był odpowiedzialny za analizy rynku oraz opracowanie strategii rozwoju spółki, zarządzanie regulacyjne i projekty M&A. Brał także udział w budowie strategii rozwoju działalności w obszarze sprzedaży i marketingu w Europie. Od połowy 2015 r. odpowiadał za przygotowanie strategii komercyjnej oraz kontraktu różnicowego przy projekcie nuklearnym w Wielkiej Brytanii.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od 8 grudnia 2015 r. Obecnie nadzoruje następujące obszary działalności: zarządzania majątkiem, badań, rozwoju i innowacji, projektów i programów inwestycyjnych oraz BHP.

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uzyskał tytuł Executive MBA (Stockholm University School of Business / Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) oraz Post-MBA Diploma in Strategic Financial Management (Rotterdam School of Management, Erasmus University/GFKM).

Posiada doświadczenie w zakresie budowania wartości firm, fuzji i przejęć oraz integracji biznesowej i operacjonalizacji strategii, jak również w zarządzaniu kompleksowymi projektami w sektorze publicznym oraz prywatnym. Brał udział w złożonych procesach przekształceniowych i restrukturyzacyjnych przedsiębiorstw w sektorze energetyczno-paliwowym oraz logistyki transportu.

Doświadczenie zawodowe zdobywał pełniąc funkcję Prezesa lub Wiceprezesa Zarządu oraz zajmując wysokie stanowiska menadżerskie. Od początku 2014 r. był związany z Grupą Kapitałową Węglukoks, gdzie w ramach Węglukoks Energia uczestniczył w konsolidacji aktywów energetyczno-ciepłowniczych Kompani Węglowej i Węglukoksu. W tym czasie przewodził pracom Komitetu Zarządzania. Wcześniejsze doświadczenia zawodowe obejmują m.in. pracę w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Przemysłu Rafinerskiego w Płocku czy Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice. Kierował również działaniami Jonn Menzies PLC w Polsce. Przez wiele lat współpracował z Grupą Lotos, wspierając rozwój segmentu paliwa lotniczego, czego efektem był proces *joint venture* z Air BP Ltd. i powołanie Lotos Air BP.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od 8 grudnia 2015 r. Obecnie nadzoruje następujące obszary działalności: zarządzania korporacyjnego, zasobów ludzkich, strategii marketingowej i relacji z klientami, funkcjonowania i zarządzania systemami IT, ochrony danych osobowych oraz zakupów i administracji.

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu

Absolwent Wydziału Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Ukończył także studia podyplomowe École Supérieure de Commerce Toulouse, gdzie uzyskał dyplom Mastère Spécialisé en Banque et Ingénierie Financière oraz studia Executive MBA na Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie.

Posiada doświadczenie w sferze zarządzania procesami finansowymi, controllingowymi i księgowymi w przemyśle (energetyka, górnictwo, hutnictwo), jak również z zakresu finansowania inwestycji oraz międzynarodowych transakcji handlowych. Brał udział w realizacji projektów *due diligence* i wyceny licznych spółek (metodami dochodową, majątkową i porównawczą).

Od początku kariery zawodowej związany z podmiotami sektora energetycznego, górniczego i hutniczego, w których pełnił funkcje Prezesa lub Wiceprezesa Zarządu oraz zajmował wysokie stanowiska menadżerskie. Doświadczenia zawodowe zdobywał pracując w firmie BRE Corporate Finance S.A., Hucie Cynku Miasteczko Śląskie S.A. oraz w spółkach Grupy Kapitałowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. Od 2008 r. pełniąc funkcję Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za pion finansowy w spółkach Grupy Kapitałowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej odpowiadał m.in.

za strukturyzowanie transakcji handlowych, wdrażanie polityki zabezpieczenia ryzyka walutowego, obniżanie kosztów finansowych, zarządzanie płynnością, pozyskanie finansowania od konsorcjum bankowego w postaci programu emisji obligacji. Uczestniczył również w procesie debiutu giełdowego Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. (wprowadzenie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, modyfikacja systemu informacji zarządczej, przygotowanie prospektu emisyjnego, rozmowy z inwestorami). Pełnił funkcję Prezesa Zarządu w Towarzystwie Finansowym Silesia, gdzie uczestniczył w programie emisji obligacji Kompanii Węglowej oraz zajmował się pozyskaniem finansowania dłużnego od konsorcjum banków.

Funkcję Wiceprezesa Zarządu TAURON Polska Energia S.A. pełni od 29 stycznia 2016 r. Obecnie nadzoruje następujące obszary działalności: finansów i polityki ubezpieczeniowej, controllingu i planowania, analiz oraz rachunkowości i polityki podatkowej. Dodatkowo do czasu powołania Wiceprezesa Zarządu ds. Handlu nadzoruje pracę następujących obszarów: handlu energią elektryczną i prawami majątkowymi, handlu paliwami, zarządzania portfelem oraz obrotu energią elektryczną.

Szczegółowy opis doświadczenia i kompetencji członków Zarządu został opublikowany na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Opis działania

Zarząd Spółki działa na podstawie Kodeksu spółek handlowych i innych przepisów prawa, postanowień Statutu Spółki oraz postanowień *Regulaminu Zarządu TAURON Polska Energia Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach*, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>. Przy wykonywaniu swoich obowiązków członkowie Zarządu kierują się zasadami zawartymi w Dobrych Praktykach 2016.

Do składania oświadczeń w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie 2 członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Jeżeli Zarząd jest jednoosobowy, do składania oświadczeń w imieniu Spółki uprawniony jest jeden członek Zarządu albo prokurent.

Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Zarządu lub wyznaczony przez niego Wiceprezes Zarządu. Posiedzenia Zarządu zwoływane są również na wniosek większości Wiceprezesów Zarządu, jak również Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Posiedzenia odbywają się w siedzibie Spółki, w terminie ustalonym przez zwołującego posiedzenie. W uzasadnionych przypadkach posiedzenia Zarządu mogą odbywać się poza siedzibą Spółki. Posiedzeniom Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu lub wyznaczony przez niego Wiceprezes Zarządu.

Zarząd głosuje w sposób jawny. Wynik głosowania odnotowywany jest w protokole posiedzenia. Prezes Zarządu zarządza głosowanie tajne na wniosek któregośkolwiek z członków Zarządu.

Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów w obecności 3/5 składu członków Zarządu. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos Prezesa Zarządu. Zarząd może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Głosowanie w powyższych trybach zarządza Prezes Zarządu lub wskazany przez niego Członek Zarządu, określając termin końcowy dla oddania głosu przez członków Zarządu. Dopuszczalne jest złożenie zdania odrębnego. Odnotowywane jest ono w protokole wraz z uzasadnieniem. Decyzje Zarządu, będące postanowieniami w sprawach bieżących, nie wymagających podjęcia uchwały, są odnotowywane wyłącznie w protokole.

W sytuacji, gdy członków Zarządu jest mniej niż Pionów, Członkowie Zarządu mogą łączyć pełnienie obowiązków w zakresie dwóch Pionów, bądź dokonać innego podziału kompetencji, niesprzecznego z przyporządkowaniem kompetencji dokonany przez Radę Nadzorczą.

Wewnętrzny podział pomiędzy członków Zarządu zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności Spółki (Piony) określone w *Regulaminie Organizacyjnym TAURON Polska Energia S.A.* i obejmujące samodzielne stanowiska pracy oraz jednostki organizacyjne podlegające poszczególnym Członkom Zarządu i przez nich nadzorowane, określa powyższy Regulamin Organizacyjny, a schemat ww. podziału jest publikowany na stronie internetowej Spółki.

Struktura pionów podległych poszczególnym członkom Zarządu określona jest w schemacie struktury organizacyjnej Spółki, omówionym w pkt 8.1.2. niniejszego sprawozdania.

6.11.2. Rada Nadzorcza

Obecna, V kadencja Rady Nadzorczej rozpoczęła się w dniu 29 maja 2017 r., tj. w dniu odbycia Zwyczajnego WZ Spółki zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej IV kadencji czyli za rok obrotowy 2016. Zgodnie ze Statutem Spółki jest to kadencja wspólna i wynosi 3 lata.

Skład osobowy Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Beata Chłodzińska – Przewodnicząca Rady Nadzorczej,
2. Teresa Famulska – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej,
3. Jacek Szyke – Sekretarz Rady Nadzorczej,
4. Radosław Domagalski-Łabędzki – Członek Rady Nadzorczej,
5. Katarzyna Łasak-Jarszak – Członek Rady Nadzorczej,
6. Paweł Pampuszko – Członek Rady Nadzorczej,
7. Jan Płudowski – Członek Rady Nadzorczej,
8. Agnieszka Woźniak – Członek Rady Nadzorczej.

Zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej w 2017 r.

Na dzień 1 stycznia 2017 r. w skład Rady Nadzorczej wchodziły następujące osoby: Beata Chłodzińska (Przewodnicząca Rady Nadzorczej), Anna Mańk (Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej), Jacek Szyke (Sekretarz Rady Nadzorczej), Stanisław Bortkiewicz (Członek Rady Nadzorczej), Leszek Koziorowski (Członek Rady Nadzorczej), Jan Płudowski (Członek Rady Nadzorczej), Jacek Rawecki (Członek Rady Nadzorczej), Stefan Świątkowski (Członek Rady Nadzorczej) oraz Agnieszka Woźniak (Członek Rady Nadzorczej).

W dniu 25 maja 2017 r. Jacek Rawecki złożył oświadczenie o rezygnacji z dniem 26 maja 2017 r. z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 29 maja 2017 r. Skarb Państwa, działając w ramach uprawnień osobistych określonych w § 23 ust. 1 pkt 1) i 3) Statutu Spółki, powołał do składu Rady Nadzorczej V wspólnej kadencji następujące osoby: Beatę Chłodzińską, Teresę Famulską, Barbarę Katarzynę Łasak-Jarszak, Jana Płudowskiego i Agnieszkę Woźniak.

W dniu 29 maja 2017 r. Zwyczajne WZ Spółki powołało do składu Rady Nadzorczej V wspólnej kadencji Radosława Domagalskiego-Łabędzkiego, Pawła Pampuszko i Jacka Szyke.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Rady Nadzorczej.

Informacja o niezależności członków Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2017 r.

Wymogi niezależności określone w Dobrych Praktykach oraz Załączniku II do *Zalecenia Komisji z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej)* (2005/162/WE) spełniają następujący członkowie Rady Nadzorczej:

- 1) Teresa Famulska,
- 2) Barbara Łasak-Jarszak,
- 3) Paweł Pampuszko,
- 4) Jan Płudowski,
- 5) Jacek Szyke.

Pozostali członkowie Rady Nadzorczej nie spełniają wymogów niezależności określonych w Dobrych Praktykach.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania członek Rady Nadzorczej Beata Chłodzińska spełniała wymogi niezależności, o których mowa w Dobrych Praktykach.

Doświadczenie i kompetencje członków Rady Nadzorczej

Beata Chłodzińska – Przewodnicząca Rady Nadzorczej

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Posiada uprawnienia radcy prawnego.

W latach 2001–2016 związana z Ministerstwem Skarbu Państwa, gdzie prowadziła obsługę prawną, ostatnio jako Zastępca Dyrektora w Departamencie Prawnym i Procesowym. Obecnie pracuje w spółce PKN Orlen S.A. w obszarze prawnym.

Doświadczenie związane z nadzorowaniem działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa zdobywała zasiadając m.in. w radach nadzorczych następujących spółek: Polska Agencja Prasowa S.A. z siedzibą w Warszawie, Centrum Techniki Okrętowej S.A. z siedzibą w Gdańsku, Chemia Polska sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, Międzynarodowa Korporacja Gwarancyjna sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 12 sierpnia 2015 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji pełni funkcję Przewodniczącej Rady Nadzorczej, Przewodniczącej Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, a także jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej oraz członkiem Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Teresa Famulska – Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej

Absolwentka Akademii Ekonomicznej w Katowicach, profesor nauk ekonomicznych nadany przez Prezydenta RP na wniosek Rady Wydziału Finansów i Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Od 1981 roku związana z Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach. Obecnie jest Kierownikiem Katedry Finansów Publicznych zajmując stanowisko profesora zwyczajnego. W latach 1998–2013 pracowała w Wyższej Szkole Bankowości i Finansów, ostatnio jako dziekan, zajmując stanowisko profesora zwyczajnego.

Autorka około 150 publikacji krajowych i zagranicznych z problematyki finansów, głównie finansów publicznych (w tym podatki i systemy podatkowe) oraz finansów przedsiębiorstw. Obok pracy akademickiej stale współpracuje z praktyką gospodarczą uczestnicząc m.in. w kilkudziesięciu projektach naukowo-badawczych. Prowadzi liczne wykłady i szkolenia dla kadr finansowych i menedżerskich przedsiębiorstw oraz pracowników aparatu skarbowego, w ramach studiów podyplomowych oraz we współpracy m.in. z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym i Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce. Od 2007 r. pracuje w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Spraw Doradztwa Podatkowego, gdzie pełni od 2010 r. funkcję Przewodniczącej. Od 2007 r. członek Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk, gdzie w latach 2011–2015 była członkiem Prezydium Komitetu. Ponadto jest członkiem Zarządu Głównego Polskiego Stowarzyszenia Finansów i Bankowości, International Fiscal Association, Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Posiada następujące nagrody i wyróżnienia: Srebrny Krzyż Zasługi, Srebrny Medal za Długoletnią Służbę, Medal Komisji Edukacji Narodowej, nagrody Ministra Edukacji Narodowej oraz Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 29 maja 2017 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji pełni funkcję Wiceprzewodniczącej Rady Nadzorczej oraz Przewodniczącej Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Jacek Szyke – Sekretarz Rady Nadzorczej

Absolwent ekonomii na Uniwersytecie w Łodzi oraz Wydziału Elektrycznego Politechniki w Poznaniu, na której uzyskał tytuł doktora nauk technicznych.

Posiada wieloletnie doświadczenie zawodowe w energetyce zawodowej, gdzie przeszedł wszystkie szczeble kariery zawodowej poczynając od stażysty, majstra, Kierownika Działu Zabezpieczeń i Automatyki (Zakład Energetyczny Kalisz i Łódź), Dyżurnego Inżyniera Ruchu (Elektrociepłownia Łódź), do stanowiska Głównego Inżyniera (Zakład Energetyczny Łódź i Płock) i Dyrektora Naczelnego (Zakład Energetyczny Płock oraz Elektrociepłownia Siekierki). Pracował również jako Menedżer Kontraktu w Libii. Właściciel oraz Prezes firmy konsultingowej JES ENERGY.

Posiadane odznaczenia państwowe: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski. Posiadane odznaczenia resortowe: Zasłużony dla resortów: Energetyki, Budownictwa, Łączności, Pożarnictwa, Kultury i Ciepłownictwa.

Autor ponad 100 artykułów, publikacji i książek, w tym: „Wspomnienia o tradycji i zwyczajach pracy w energetyce”, „O energetyce z sentymentem”, „Historia Polskiej Elektroenergetyki”, „Złota Księga Elektroenergetyki”, „Grupa TAURON – monografia”.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 14 września 2010 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji pełni funkcję Sekretarza Rady Nadzorczej oraz Przewodniczącego Komitetu Strategii Rady Nadzorczej, a także jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Radostaw Domagalski-Łabędzki – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Uniwersytetu Łódzkiego (magister prawa). Ukończył studia Executive MBA na Rutgers University w New Jersey. Był stypendystą Uniwersytetów w Munster i Mannheim w Niemczech.

Menadżer z bogatym doświadczeniem praktycznym w zarządzaniu złożonymi projektami biznesowymi o zasięgu międzynarodowym. Przygotował i skutecznie wdrożył strategię rozwoju w Azji jednej z największych polskich grup kapitałowych.

W latach 2006–2013 prezes, zarządu w Magellan Trading Shanghai Co. Ltd w Chinach. Wcześniej pracował jako prawnik w GSP Group Sp. z o.o. w Łodzi, a także w American Enterprise Institute w Waszyngtonie – jednym z największych amerykańskich think-thank'ów.

Od grudnia 2015 r. do października 2016 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju, odpowiedzialny m.in. za promocję polskiej gospodarki, członek Komisji Nadzoru Finansowego.

Od października 2016 r. do 10 marca 2018 r. pełnił funkcję Prezesa Zarządu KGHM Polska Miedź S.A.

Współzałożyciel Polsko-Chińskiej Izby Handlowej w Szanghaju. Autor wielu publikacji o tematyce biznesowej.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 29 maja 2017 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej.

Barbara Katarzyna Łasak-Jarszak – Członek Rady Nadzorczej

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Od stycznia 1997 r. do lutego 2017 r. była pracownikiem Departamentu Prawnego w Ministerstwie Skarbu Państwa. W okresie od kwietnia 1998 r. do lutego 2017 r. kierowała komórką organizacyjną w ramach Departamentu Prawnego zapewniającego obsługę prawną ministerstwa. Od 1 marca 2017 r. zatrudniona na stanowisku naczelnika Wydziału ds. Mienia Państwowego i Finansów w Departamencie Skarbu Państwa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, gdzie zajmuje się m.in. problematyką związaną z nowymi zasadami zarządzania mieniem państwowym.

W latach 1999–2001 członek Komisji Dyscyplinarnej Ministerstwa Skarbu Państwa. W latach 1999–2005 zastępca rzeczownika dyscypliny finansów publicznych przy Ministrze Skarbu Państwa.

Posiada wieloletnie doświadczenie w pracy w organach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, w tym: ZPP „Lenora” sp. z o.o., Koneckie Zakłady Odlewnicze S.A., Uzdrowisko Busko-Zdrój S.A., ŚWWG Polmos S.A., Stocznia Gdynia S.A., Archimedes S.A., PSO „Maskpol” S.A., ZG „Dom Słowa Polskiego” S.A. w likwidacji, Fundusz Rozwoju Spółek S.A., Zakłady Mięsne Nisko S.A.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 29 maja 2017 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji jest członkiem Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej.

Paweł Pampuszko – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, adwokat wpisany na listę adwokatów Izby Adwokackiej w Katowicach.

Podczas swojej wieloletniej pracy zawodowej uzyskał istotne doświadczenie w zakresie negocjowania kontraktów w ramach znaczących przedsięwzięć przemysłowo-gospodarczych, a także w przygotowaniu i prowadzeniu znaczących sporów sądowych, gdzie koniecznym było zgłębienie nieprawniczych zagadnień specjalistycznych oraz bliska współpraca ze specjalistami z innych dziedzin. Brał również czynny udział w identyfikacji i eliminowaniu nieprawidłowości w działaniach organów spółek kapitałowych.

Doświadczenie zawodowe związane z obsługą prawną podmiotów gospodarczych zdobywał pracując w latach 2005–2009 m.in. w Kancelarii Biura Prawne Babula i Wspólnicy sp. k., Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych Ślężak, Zapiór & Partnerzy, SILEGE S.C. oraz Wozzym Technologies sp.j. W latach 2009–2011 prowadził indywidualną Kancelarię Adwokacką. Od 2011 roku do chwili obecnej pozostaje współnikiem założycielem w kancelarii Kuś-Zielińska, Pampuszko i Wspólnicy – Adwokaci i Radcy Prawni sp.j.

Uczestniczył w organach nadzoru w obszarze organizacji pozarządowych i spółek kapitałowych, w tym: CHK S.A. i Fundacji Medicina Pro Humana.

Jest autorem publikacji z zakresu prawa medycznego.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 29 maja 2017 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji jest członkiem Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Jan Płudowski – Członek Rady Nadzorczej

Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Ukończył również studia podyplomowe na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej, na Akademii Ekonomicznej im. K. Adamieckiego w Katowicach na kierunku zarządzanie finansami przedsiębiorstw oraz na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego na kierunku marketing i zarządzanie w przedsiębiorstwie.

Zawodowo związany z energetyką, doświadczenie zawodowe zdobywał zajmując stanowiska na wszystkich szczeblach kariery zawodowej. Pracował m.in. na stanowiskach Głównego Energetyka Okręgu (PKP Śląska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach), Dyrektora Zakładu Energetyki Kolejowej w Katowicach oraz Naczelnika Wydziału Gospodarki Energetycznej (PKP Dyrekcja Energetyki Kolejowej w Warszawie), Dyrektora Biura Przepływu Środków Pieniężnych („PKP Energetyka” sp. z o.o. w Warszawie). Obecnie zajmuje stanowisko Dyrektora Koordynatora Projektu w „PKP Energetyka” S.A. w Warszawie.

W latach 2007–2008 pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej Spółki Energetycznej Jastrzębie S.A.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 30 grudnia 2016 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji jest członkiem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej oraz Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Agnieszka Woźniak – Członek Rady Nadzorczej

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie. Z wykształcenia prawnik.

W latach 2001–2015 pracowała w Ministerstwie Gospodarki, gdzie przeszła wszystkie szczeble kariery zawodowej od referendarza, przez stanowiska specjalisty, głównego specjalisty, naczelnika wydziału, zastępcy dyrektora i dyrektora. Od 2005 r. urzędnik mianowany. Z Ministerstwem Energii związana od momentu jego powstania, tj. od listopada 2015 r., gdzie obecnie zajmuje stanowisko Dyrektora Biura Ministra.

Posiada wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu kadrami. Zajmowała się sprawami związanymi z kontrolami, sprawami organizacyjnymi urzędu, zamówieniami publicznymi, sprawami kadrowymi. Piastowała także funkcję Pełnomocnika Dyrektora Generalnego ds. Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Posiada doświadczenie związane z nadzorowaniem działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa. Od stycznia 2009 r. do czerwca 2014 r. członek Rady Nadzorczej w spółce Węgłokoks S.A. z siedzibą w Katowicach.

Członkiem Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. pozostaje od 16 grudnia 2016 r. W Radzie Nadzorczej V kadencji jest członkiem Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej i Komitetu Strategii Rady Nadzorczej.

Szczegółowy opis doświadczenia i kompetencji członków Rady Nadzorczej został opublikowany na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Opis działania

Szczegółowy opis działania Rady Nadzorczej zawarty jest w Ksh, Statucie Spółki, który jest dostępny na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/> oraz w *Regulaminie Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach*.

Główną formą wykonywania przez Radę Nadzorczą nadzoru nad działalnością Spółki są posiedzenia Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej lub Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej przedstawiając szczegółowy porządek obrad:

- 1) zgodnie z przyjętymi przez Radę Nadzorczą ustaleniami,
- 2) z własnej inicjatywy,
- 3) na pisemny wniosek każdego z członków Rady Nadzorczej,
- 4) na pisemny wniosek Zarządu.

Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się w siedzibie Spółki. W uzasadnionych przypadkach posiedzenie może zostać zwołane w innym miejscu.

Do zwołania posiedzenia wymagane jest pisemne zaproszenie wszystkich członków Rady Nadzorczej na co najmniej 7 dni przed terminem posiedzenia Rady Nadzorczej. Z ważnych powodów Przewodniczący Rady Nadzorczej może skrócić ten termin do 2 dni, określając sposób przekazywania zaproszenia. Zawiadomienia o posiedzeniu Rady Nadzorczej przekazywane są za pomocą faksu lub poczty elektronicznej. W zawiadomieniu o posiedzeniu Rady Nadzorczej Przewodniczący określa termin posiedzenia, miejsce obrad oraz szczegółowy projekt porządku obrad. Rada Nadzorcza odbywa posiedzenia w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące. Rada Nadzorcza może odbywać posiedzenia bez formalnego zwołania, jeżeli wszyscy członkowie Rady Nadzorczej są obecni i nikt nie wniesie sprzeciwu do faktu odbycia posiedzenia lub do porządku obrad.

Zmiana zaproponowanego porządku obrad może nastąpić, gdy na posiedzeniu obecni są wszyscy członkowie Rady Nadzorczej i nikt nie wniesie sprzeciwu do porządku obrad. Sprawa nieuwzględniona w porządku obrad powinna być włączona do porządku obrad następnego posiedzenia.

Udział w posiedzeniu Rady Nadzorczej jest obowiązkiem członka Rady Nadzorczej. Członek Rady Nadzorczej podaje przyczyny swojej nieobecności na piśmie. Usprawiedliwienie nieobecności członka Rady Nadzorczej wymaga uchwały Rady Nadzorczej. W posiedzeniach Rady Nadzorczej mogą uczestniczyć członkowie Zarządu Spółki, o ile Rada Nadzorcza nie wyrazi sprzeciwu. Udział członków Zarządu w posiedzeniach Rady Nadzorczej jest obowiązkowy, jeżeli zostali zaproszeni przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej. W posiedzeniach mogą uczestniczyć także inne osoby, jeżeli zostaną one zaproszone w powyższy sposób.

Rada Nadzorcza może zasięgać opinii radców prawnych świadczących stałą pomoc prawną na rzecz Spółki oraz, w uzasadnionych przypadkach, powoływać i zapraszać na posiedzenia Rady Nadzorczej odpowiednich ekspertów w celu zasięgnięcia opinii i podjęcia właściwej decyzji. W przypadkach, o których mowa powyżej, Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o zleceniu pracy wybranemu ekspertowi (firmie audytorskiej, konsultingowej, kancelarii prawnej) zobowiązując Zarząd Spółki do zawarcia odpowiedniej umowy.

Posiedzenia Rady Nadzorczej prowadzi Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w przypadku jego nieobecności – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej. Z ważnych powodów, za zgodą większości członków Rady Nadzorczej obecnych na posiedzeniu, prowadzący posiedzenie ma obowiązek poddać pod głosowanie wnioski o przerwanie obrad i ustalić termin wznowienia obrad Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza podejmuje postanowienia w formie uchwał. Uchwały Rady Nadzorczej podejmowane są głównie na posiedzeniach. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały, jeżeli na posiedzeniu obecna jest co najmniej połowa jej członków, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni we właściwy sposób określony w Regulaminie Rady Nadzorczej. Z zastrzeżeniem bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, w tym Ksh, oraz postanowień Statutu Spółki, Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu, przy czym przez bezwzględną większość głosów rozumie się więcej głosów oddanych „za” niż „przeciw” i „wstrzymujących się”. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad uchwał podjąć nie można, chyba że obecni są wszyscy członkowie Rady Nadzorczej i nikt nie wyrazi sprzeciwu. Nie dotyczy to uchwał w sprawie usprawiedliwienia nieobecności członka Rady Nadzorczej na posiedzeniu. Głosowanie nad uchwałami jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się:

- 1) na żądanie choćby jednego z członków Rady Nadzorczej,
- 2) w sprawach osobowych.

Rada Nadzorcza, zgodnie ze Statutem Spółki, może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Podjęcie uchwały w tym trybie wymaga uprzedniego powiadomienia wszystkich członków Rady Nadzorczej o treści projektu uchwały. Podejmowanie uchwał w tym trybie nie dotyczy wyboru Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Rady Nadzorczej, powołania lub zawieszenia w czynnościach członka Zarządu oraz odwołania tych osób, jak również innych spraw, których rozstrzygnięcie wymaga głosowania tajnego. Głosując nad uchwałą podejmowaną w powyższym trybie, członek Rady Nadzorczej wskazuje jak głosował, tj. „za”, „przeciw” lub „wstrzymał się”. Uchwałę z zaznaczeniem, że została podjęta w trybie pisemnym lub w trybie głosowania przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, podpisuje Przewodniczący Rady Nadzorczej. Podjęte w tym trybie uchwały zostają przedstawione na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej z podaniem wyniku głosowania.

Dopuszcza się możliwość uczestnictwa członków Rady Nadzorczej w posiedzeniu oraz głosowania nad podejmowanymi uchwałami w ramach tego posiedzenia przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, tj. tele- lub wideokonferencji, z zastrzeżeniem, że w miejscu obrad wskazanym w zawiadomieniu o posiedzeniu, obecnych jest co najmniej połowa jej członków i istnieje techniczna możliwość zapewnienia bezpiecznego połączenia.

Członkowie Rady Nadzorczej uczestniczą w posiedzeniach oraz wykonują swoje prawa i obowiązki osobiście, a przy wykonywaniu swoich obowiązków zobowiązani są do dokładania należytej staranności. Członkowie Rady Nadzorczej obowiązani są do zachowania tajemnicy wiadomości związanych z działalnością Spółki, które powzięli w związku ze sprawowaniem mandatu lub przy innej sposobności. Rada Nadzorcza wykonuje swoje czynności kolegalnie.

Rada Nadzorcza może z ważnych powodów delegować poszczególnych członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych na czas oznaczony. Rada Nadzorcza może delegować swoich członków, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności. Delegowanie, o którym mowa powyżej, wymaga uzyskania zgody członka Rady Nadzorczej, który ma być delegowany.

Szczegółowy opis działalności Rady Nadzorczej w minionym roku obrotowym zawiera sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej, składane corocznie WZ, a następnie publikowane na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

Rada Nadzorcza może powoływać spośród swoich członków stałe lub doraźne zespoły robocze, komitety dla wykonywania określonych czynności. Stałymi komitetami Rady Nadzorczej są:

- 1) Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (Komitet Audytu),
- 2) Komitet Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (Komitet Nominacji i Wynagrodzeń),
- 3) Komitet Strategii Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A. (Komitet Strategii).

Skład, zadania oraz zasady funkcjonowania komitetów, o których mowa powyżej, określają ich regulaminy uchwalone przez Radę Nadzorczą.

6.11.3. Komitet Audytu

W związku z dokonywanymi w 2017 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki, Rada Nadzorcza dokonywała również zmian w składzie Komitetu Audytu.

Skład Komitetu Audytu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Teresa Famulska – Przewodnicząca Komitetu Audytu,
2. Beata Chłodzińska – Członek Komitetu Audytu,
3. Radosław Domagalski-Łabędzki – Członek Komitetu Audytu,
4. Jan Płudowski – Członek Komitetu Audytu,
5. Jacek Szyke – Członek Komitetu Audytu.

Zmiany w składzie osobowym Komitetu Audytu

Na dzień 1 stycznia 2017 r. w skład Komitetu Audytu wchodził następujący członkowie: Beata Chłodzińska (Przewodnicząca), Jacek Rawecki i Jacek Szyke.

Rada Nadzorcza w dniu 30 stycznia 2017 r. powołała do składu Komitetu Audytu Stanisława Bortkiewicza i Jana Płudowskiego. W tym samym dniu Komitet Audytu dokonał wyboru Przewodniczącego Komitetu Audytu Rady Nadzorczej w osobie Stanisława Bortkiewicza.

W dniu 25 maja 2017 r. Jacek Rawecki złożył oświadczenie o rezygnacji z dniem 26 maja 2017 r. z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki. Tym samym ustało jego członkostwo w Komitecie Audytu.

W dniu 29 maja 2017 r., w związku z zakończeniem IV kadencji Rady Nadzorczej, wygasły mandaty członków Rady Nadzorczej, a tym samym ustało członkostwo w Komitecie Audytu.

W dniu 20 czerwca 2017 r., w związku z powołaniem z dniem 29 maja 2017 r. członków Rady Nadzorczej V wspólnej kadencji, Rada Nadzorcza powołała Komitet Audytu w następującym składzie: Beata Chłodzińska, Radosław Domagalski-Łabędzki, Teresa Famulska, Jan Płudowski i Jacek Szyke. W tym samym dniu Komitet Audytu, podczas pierwszego posiedzenia w V kadencji, dokonał wyboru Przewodniczącej Komitetu Audytu w osobie Teresy Famulskiej.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Komitetu Audytu.

Informacja o niezależności członków Komitetu Audytu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Skład Komitetu Audytu jest zgodny z wymogami określonymi w *ustawie z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym*. Oceny niezależności i ustawowych wymogów co do posiadanej wiedzy i umiejętności przez poszczególnych członków Komitetu Audytu dokonała Rada Nadzorcza na podstawie stosownych oświadczeń złożonych przez członków Komitetu Audytu. Trzech członków Komitetu Audytu spełnia ustawowe wymogi co do niezależności, w tym Przewodnicząca Komitetu Audytu, która równocześnie posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości oraz badania sprawozdań finansowych. Dwóch członków Komitetu Audytu: Jacek Szyke i Jan Płudowski, posiada wiedzę i umiejętności z zakresu energetyki, tj. branży w której działa Spółka.

Wymogi niezależności stawiane członkom Komitetu Audytu przez powyższą ustawę spełniają następujący członkowie Komitetu Audytu:

- 1) Teresa Famulska,
- 2) Jan Płudowski,
- 3) Jacek Szyke.

Pozostali członkowie Komitetu Audytu nie spełniają wymogów niezależności określonych ww. ustawą.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania członek Komitetu Audytu Beata Chłodzińska spełniała wymogi co do niezależności, o których mowa w ww. ustawie.

Zadania i kompetencje Komitetu Audytu

Zadania i kompetencje Komitetu Audytu, w związku z wejściem w życie w dniu 21 czerwca 2017 r. *ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym*, zostały zweryfikowane i dostosowane do aktualnie obowiązujących przepisów prawa oraz przyjęte przez Radę Nadzorczą na wniosek Komitetu Audytu w formie nowego *Regulaminu Komitetu Audytu Rady nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.*

Poniższa tabela przedstawia zadania i kompetencje Komitetu Audytu według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 42. Kompetencje Komitetu Audytu

Kompetencje Komitetu Audytu	
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	monitorowanie:
1)	procesu sprawozdawczości finansowej w Spółce,
2)	skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
3)	wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej,
2.	kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Spółki świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie,
3.	dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Spółce,
4.	opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania,
5.	opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem,
6.	określanie procedury wyboru firmy audytorskiej przez Spółkę,
7.	przedstawianie Radzie Nadzorczej na potrzeby wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej ustawowe badanie lub przegląd sprawozdań finansowych rekomendacji, o której mowa w art. 130 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz w art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającego decyzję Komisji 2005/909/WE, zgodnie z politykami, o których mowa powyżej w pkt 4 i 5,
8.	informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Spółce, a także jaka była rola Komitetu Audytu w procesie badania,
9.	przedkładanie zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Spółce,
10.	wykonywanie innych czynności przypisanych do obowiązków komitetów audytu mocą ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE i ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Szczegółowy opis działalności Komitetu Audytu w minionym roku obrotowym zawarty jest w sprawozdaniu z działalności Rady Nadzorczej składanym corocznie WZ, oraz publikowanym na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

6.11.4. Komitet Nominacji i Wynagrodzeń

W związku z dokonywanymi w 2017 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki, Rada Nadzorcza dokonywała zmian w składzie Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń.

Skład Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Beata Chłodzińska – Przewodnicząca Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń,
2. Barbara Łasak-Jarszak – Członek Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń,
3. Agnieszka Woźniak – Członek Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń.

Zmiany w składzie osobowym Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń

Na dzień 1 stycznia 2017 r. w skład Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń wchodził następujący członek: Beata Chłodzińska (Przewodnicząca), Leszek Koziorowski i Agnieszka Woźniak.

W dniu 29 maja 2017 r., w związku z zakończeniem IV kadencji Rady Nadzorczej, wygasły mandaty członków Rady Nadzorczej, a tym samym ustało członkostwo w Komitecie Nominacji i Wynagrodzeń.

W dniu 20 czerwca 2017 r., w związku z powołaniem z dniem 29 maja 2017 r. członków Rady Nadzorczej V wspólnej kadencji, Rada Nadzorcza powołała Komitet Nominacji i Wynagrodzeń w następującym składzie: Beata Chłodzińska, Barbara Łasak-Jarszak i Agnieszka Woźniak. W tym samym dniu Komitet Nominacji i Wynagrodzeń, podczas pierwszego posiedzenia w V kadencji, dokonał wyboru Przewodniczącej Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń w osobie Beaty Chłodzińskiej.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń.

Zadania i kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń

Zadania i kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń w 2017 r. nie uległy zmianie.

Poniższa tabela przedstawia zadania i kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 43. Kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń

Kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń	
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej procedury przeprowadzania postępowań kwalifikacyjnych na stanowiska członków Zarządu Spółki,
2.	ocena kandydatur na członków Zarządu oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej opinii w tym zakresie,
3.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej formy oraz treści umów zawieranych z członkami Zarządu,
4.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej systemu wynagradzania i premiowania członków Zarządu,
5.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej konieczności zawieszenia członka Zarządu z ważnych powodów,
6.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej konieczności delegowania członka Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy nie mogą sprawować swoich czynności wraz z propozycją wynagrodzenia.

Szczegółowy opis działalności Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń w minionym roku obrotowym zawarty jest w Sprawozdaniu z działalności Rady Nadzorczej składanym corocznie WZ, oraz publikowanym na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

6.11.5. Komitet Strategii

W związku z dokonywanymi w 2017 r. zmianami w składzie Rady Nadzorczej Spółki, Rada Nadzorcza dokonywała zmian w składzie Komitetu Strategii.

Skład Komitetu Strategii na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

1. Jacek Szyke – Przewodniczący Komitetu Strategii,
2. Beata Chłodzińska – Członek Komitetu Strategii,
3. Paweł Pampuszko – Członek Komitetu Strategii,
4. Jan Płudowski – Członek Komitetu Strategii,
5. Agnieszka Woźniak – Członek Komitetu Strategii.

Zmiany w składzie osobowym Komitetu Strategii

Na dzień 1 stycznia 2017 r. w skład Komitetu Strategii wchodził następujący członkowie: Jacek Szyke (Przewodniczący), Beata Chłodzińska, Anna Mańk i Stefan Świątkowski.

W dniu 15 marca 2017 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o powołaniu do składu Komitetu Strategii: Stanisława Bortkiewicza i Jana Płudowskiego.

W dniu 29 maja 2017 r., w związku z zakończeniem IV kadencji Rady Nadzorczej, wygasły mandaty członków Rady Nadzorczej, a tym samym ustało członkostwo w Komitecie Strategii.

W dniu 20 czerwca 2017 r., w związku z powołaniem z dniem 29 maja 2017 r. członków Rady Nadzorczej V wspólnej kadencji, Rada Nadzorcza powołała Komitet Strategii w następującym składzie: Jacek Szyke, Beata Chłodzińska, Paweł Pampuszko, Jan Płudowski i Agnieszka Woźniak. W tym samym dniu Komitet Strategii, podczas pierwszego posiedzenia w V kadencji, dokonał wyboru Przewodniczącego Komitetu Strategii w osobie Jacka Szyke.

Do dnia przekazania niniejszego sprawozdania nie miały miejsca inne zmiany w składzie Komitetu Strategii.

Zadania i kompetencje Komitetu Strategii

Zadania i kompetencje Komitetu Strategii w 2017 r. nie uległy zmianie. Poniższa tabela przedstawia zadania i kompetencje Komitetu Strategii według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 44. Kompetencje Komitetu Strategii

Kompetencje Komitetu Strategii	
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	
1.	ocena Strategii Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON oraz przedstawianie wyników tej oceny Radzie Nadzorczej,
2.	rekomendowanie Radzie Nadzorczej zakresu i terminów przedkładania przez Zarząd strategicznych planów wieloletnich,
3.	ocena wpływu planowanych i podejmowanych inwestycji strategicznych na kształt aktywów Spółki,
4.	monitorowanie realizacji strategicznych zadań inwestycyjnych,
5.	ocena działań dotyczących dysponowania istotnymi aktywami Spółki,
6.	opiniowanie dokumentów o charakterze strategicznym przedkładanych Radzie Nadzorczej przez Zarząd.

Szczegółowy opis działalności Komitetu Strategii w minionym roku obrotowym zawarty jest w sprawozdaniu z działalności Rady Nadzorczej składanym corocznie WZ oraz publikowanym na stronie internetowej Spółki <http://www.tauron.pl/>.

6.11.6. Opis działania Komitetów Rady Nadzorczej

Szczegółowy opis działania Komitetów Rady Nadzorczej zawarty jest w regulaminach poszczególnych Komitetów Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.

Komitety Rady Nadzorczej są organami doradczymi i opiniotwórczymi działającymi kolegialnie w ramach struktury Rady Nadzorczej i pełnią funkcje pomocnicze oraz doradcze wobec Rady Nadzorczej. Zadania Komitetów Rady Nadzorczej są realizowane poprzez przedstawianie Radzie Nadzorczej wniosków, rekomendacji, opinii i sprawozdań dotyczących zakresu ich zadań, w formie podjętych uchwał. Komitety Rady Nadzorczej są niezależne od Zarządu Spółki. Zarząd nie może wydawać Komitetom Rady Nadzorczej wiążących poleceń dotyczących wykonywania ich zadań.

W skład Komitetu Audytu i Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń wchodzi od trzech do pięciu członków, a w skład Komitetu Strategii wchodzi od trzech do siedmiu członków. Pracami poszczególnych Komitetów kieruje ich Przewodniczący.

Posiedzenia są zwoływane przez Przewodniczącego danego Komitetu z własnej inicjatywy lub na wniosek członka Komitetu lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej i odbywają się w miarę potrzeb. W przypadku Komitetu Audytu posiedzenia odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. Do udziału w posiedzeniach Przewodniczący danego Komitetu może zaprosić członków Rady Nadzorczej niebędących członkami Komitetu, członków Zarządu i pracowników Spółki oraz inne osoby pracujące bądź też współpracujące ze Spółką. Przewodniczący danego Komitetu lub osoba przez niego wskazana przedkłada Radzie Nadzorczej wnioski, rekomendacje i sprawozdania.

Komitety Rady Nadzorczej podejmują uchwały, jeżeli na posiedzeniu obecna jest co najmniej połowa ich członków, a wszyscy członkowie zostali właściwie zaproszeni. Uchwały Komitetów Rady Nadzorczej są przyjmowane bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu, przy czym przez bezwzględną większość głosów rozumie się więcej głosów oddanych „za” niż „przeciw” i „wstrzymujących się”. Komitety Rady Nadzorczej mogą podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Członkowie Komitetów Rady Nadzorczej mogą również brać udział w posiedzeniach Komitetów oraz głosować nad podejmowanymi uchwałami przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, tj. telekonferencji lub wideokonferencji.

O przedkładanych Radzie Nadzorczej przez dany Komitet rekomendacjach i ocenach informowany jest Zarząd Spółki. Komitety Rady Nadzorczej co roku podają do wiadomości publicznej, za pośrednictwem Spółki, informacje o ich składzie, liczbie odbytych posiedzeń i uczestnictwie w posiedzeniach w ciągu roku oraz głównych działaniach. Dodatkowo Komitet Audytu dokonuje oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyraża zgodę na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Spółce.

Zarząd Spółki zapewnia poszczególnym Komitetom możliwość korzystania z usług doradców zewnętrznych w zakresie niezbędnym do wypełniania obowiązków Komitetów.

6.12. Opis polityki różnorodności stosowanej do organów Spółki

Różnorodność i otwartość są integralną częścią zarówno działań biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON, jak i jej polityki zarządzania. Wszystkie spółki Grupy Kapitałowej TAURON stosują politykę równego traktowania oraz dążą do zapewnienia różnorodności pod względem płci, kierunku wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego w odniesieniu do wszystkich pracowników i kluczowych menedżerów.

W odniesieniu do członków organów korporacyjnych TAURON, tj. Zarządu i Rady Nadzorczej, wyboru osób pełniących funkcje członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza, natomiast wyboru członków Rady Nadzorczej dokonuje Minister Energii. W 2017 r. w ramach przysługujących statutowych uprawnień Skarb Państwa wskazał 5 członków Rady Nadzorczej a Zwyczajne WZ TAURON w dniu 29 maja 2017 r. dokonało wyboru 3 członków Rady Nadzorczej. Informacje dotyczące kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego osób powoływanych do składu Zarządu i Rady Nadzorczej są publikowane w stosownych raportach bieżących oraz na stronie internetowej Spółki.

Członkowie Zarządu są powoływani przez Radę Nadzorczą po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, które ma na celu sprawdzenie i ocenę ich kwalifikacji oraz wyłonienie najlepszego kandydata. Ogłoszenie o postępowaniu kwalifikacyjnym jest publikowane na stronie internetowej Spółki oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Energii. Do konkursu może przystąpić każdy, kto spełnia wymogi określone w statucie Spółki oraz wymogi formalne zawarte w ogłoszeniu. Od kandydatów wymaga się wykształcenia wyższego, minimum pięcioletniego stażu pracy i minimum trzyletniego doświadczenia menedżerskiego, jak również spełnienia wymogów określonych w przepisach odrębnych. Z uwagi na brak szczególnych wymogów dotyczących między innymi płci, kierunku wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego, Rada Nadzorcza przy ocenie i wyborze kandydatów na członków Zarządu ma możliwość zapewnienia wszechstronności i różnorodności przy doborze członków Zarządu.

W 2017 r. została wdrożona *Polityka różnorodności w Grupie TAURON*, której celem jest wzmocnienie świadomości i kultury organizacyjnej otwartej na różnorodność. Realizując Politykę różnorodności zapewnia się pracownikom środowisko pracy, w którym każdy z nich może w pełni realizować swój indywidualny potencjał.

Podejmowane są również działania mające na celu zapobieganie przejawom dyskryminacji poprzez kształtowanie właściwej atmosfery w pracy oraz kultury opartej na wartościach korporacyjnych PRO Partnerstwo, Rozwój i Odwaga, czego potwierdzeniem jest stosowana *Polityka przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Grupie TAURON*.

7. POLITYKA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

7.1. System wynagradzania członków zarządu i kluczowych menedżerów

7.1.1. Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń członków Zarządu

W 2017 r. w Spółce obowiązywały zasady wynagradzania członków Zarządu Spółki określone w Uchwale Nadzwyczajnego WZ TAURON z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu (Zasady kształtowania wynagrodzeń) z późniejszymi zmianami i uszczegółowione przez Radę Nadzorczą Spółki Uchwałą z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu TAURON Polska Energia S.A. z późniejszymi zmianami. Wyżej wymienione zasady kształtowania wynagrodzeń są zgodne z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Przyjęte zasady kształtowania wynagrodzeń określają system wynagradzania członków Zarządu w powiązaniu z pozostałymi do realizacji zadaniami mającymi na celu wdrażanie przyjętej Strategii, kierunków rozwoju i planów finansowych. Nadrzędnym celem stosowanego systemu wynagrodzeń jest zapewnienie motywacyjnego charakteru wynagradzania najwyższej kadry zarządzającej oraz stworzenie podstaw do ich rozwoju.

Nadrzędnymi celami polityki wynagrodzeń są:

- 1) zapewnienie spójnego i motywacyjnego systemu wynagradzania Członków Zarządu,
- 2) powiązanie zasad wynagradzania z monitorowaniem wdrażania przyjętych planów strategicznych i realizowaniem planów finansowych,
- 3) kształtowanie wysokości wynagradzania członków Zarządu w powiązaniu z realizowaniem postawionych celów zarządczych,
- 4) wzrost wartości Spółki poprzez rozwój najwyższej kadry zarządzającej,
- 5) doskonalenie systemów wynagradzania przekładających się na realizowanie Strategii i kierunków rozwoju.

Model wynagradzania zakłada dwuskładnikowy system określania wynagrodzenia dla członków Zarządu, w którym wynagrodzenie całkowite członka Zarządu składa się z części stałej, stanowiącej wynagrodzenie miesięczne podstawowe i części zmiennej, stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy Spółki, zależne od spełnienia określonych celów zarządczych.

System wynagradzania członków Zarządu zakłada powiązanie części zmiennej wynagrodzenia z pozostałymi do realizacji celami zarządczymi wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami i ustalonymi na podstawie tych przepisów przez WZ i Radę Nadzorczą Spółki. Przyjęcie w systemie wynagradzania zależności wynagrodzenia w części zmiennej od realizacji stawianych do wykonania celów zarządczych ma na celu, w szczególności, wdrażanie przyjętej Strategii, kierunków jej rozwoju i planów finansowych, kształtuje również nową kulturę organizacyjną Spółki.

Uwzględniając obowiązujące regulacje, Rada Nadzorcza ustala wysokość wynagrodzenia dla członków Zarządu w przedziale określonym przez WZ Spółki.

Członkowie Zarządu Spółki nie są objęci programem premiovym opartym na kapitale Spółki, jak również nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek należących do Grupy Kapitałowej TAURON.

W 2017 r. Rada Nadzorcza dokonała aktualizacji *Polityki wynagrodzeń Członków organów nadzorujących i zarządzających wraz z opisem zasad jej ustalania w TAURON Polska Energia S.A.*, obowiązującej od dnia 24 lutego 2011 r.

7.1.2. Ogólna informacja o przyjętym systemie wynagrodzeń kluczowych menedżerów

Zasady wynagradzania oraz premiowania kluczowych menedżerów oraz innych pracowników zostały określone w *Regulaminie Wynagradzania Pracowników TAURON Polska Energia S.A.*, przyjętym do stosowania przez Zarząd Spółki.

W 2017 r. opracowano *Zasady wynagradzania w Grupie TAURON*, które stanowią wytyczne dla Spółek Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie systemów wynagradzania pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem systemu premiowania dla kluczowych menedżerów opartego o spójny dla całej Grupy Kapitałowej TAURON system zarządzania przez cele będący połączeniem procesu planowania, procesu mierzenia efektywności oraz procesu oceny.

Obowiązujący system wynagradzania i premiowania kluczowych menedżerów przewiduje uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej Taron i Spółki w perspektywie rocznej, w powiązaniu z realizacją celów strategicznych.

Nadrzędnym założeniem obowiązującego systemu wynagradzania jest zapewnienie optymalnego i motywującego poziomu wynagrodzenia, uzależnionego od wartości i rodzaju pracy na danym stanowisku oraz jakości pracy i efektów osiągniętych przez pracowników.

Struktura wynagrodzenia składa się z następujących elementów:

- 1) części stałej – którą stanowi wynagrodzenie zasadnicze, ustalone zgodnie z obowiązującą w Spółce tabelą kategorii zaszeregowania i miesięcznych stawek osobistego zaszeregowania. Przyznany poziom wynagrodzenia zasadniczego odzwierciedla wartość i rodzaj pracy oraz jakość pracy pracownika, określoną przez ocenę poziomu kompetencji pracownika,
- 2) części zmiennej – która jest uzależniona od wyników pracy, określonych przez poziom realizacji celów i zadań w ramach systemu premiowania MBO,
- 3) świadczeń – które są określone w regulacjach wewnętrznych Spółki.

System premiowania MBO oparty o rynkowe mechanizmy premiowania zapewnia integrację działań kluczowych menedżerów wokół osiągnięcia celów zmierzających do realizacji Strategii, jak również celów strategicznych i kierunków rozwoju poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej TAURON. System ten pozwala na kaskadowanie celów ustalonych przez Zarząd Spółki na poziomie Grupy Kapitałowej TAURON oraz na poziomie Spółki, na konkretne, sparametryzowane zadania dla pracowników zatrudnionych na niższych szczeblach organizacji. Dodatkowo, system premiowania MBO został powiązany z wdrożonym w Grupie Kapitałowej TAURON zarządzaniem procesowym, między innymi poprzez powiązanie celów ze zdefiniowanymi w Grupie Kapitałowej TAURON Megaprocesami. Dzięki temu wprowadzona kultura zarządzania przez cele odzwierciedla specyfikę poszczególnych funkcji realizowanych w Spółce i umożliwia zastosowanie mechanizmów dialogu przełożonego z podwładnym podczas procesu wyznaczania i oceny realizacji celów, które przekładają się na efektywność całej organizacji.

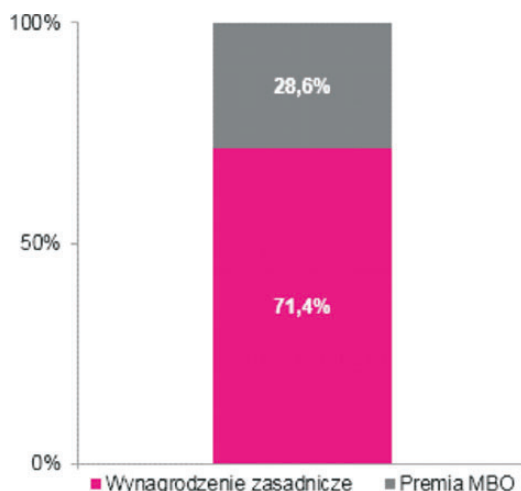
Jednocześnie narzędzie to umożliwia precyzyjne skorelowanie celów (KPI) ustalonych dla członków Zarządu z celami, które wyznaczane są na dany rok kluczowym menedżerom Spółki. Wstępna ocena realizacji celów następuje po zakończeniu pierwszego półrocza, natomiast po zakończeniu roku członkowie Zarządu dokonują końcowej oceny realizacji celów kluczowych menedżerów.

Ponadto w marcu 2017 r. został wdrożony system premii dla obszaru handlowego, którego celem jest motywowanie do osiągania wyższych przychodów dla Grupy Kapitałowej TAURON. Premią handlową objęto kluczowych menedżerów z obszaru handlu, przy czym mechanizm premii wyznacza im dodatkową premię tylko po przekroczeniu rocznych planów handlowych.

Pracownicy Spółki nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek należących do Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy wykres przedstawia strukturę wynagrodzeń na stanowisku kluczowych menedżerów.

Rysunek nr 89. Struktura wynagrodzeń na stanowisku kluczowych menedżerów

7.1.3. Zasady, warunki i wysokość wynagrodzenia członków Zarządu

Łączna kwota wynagrodzeń, rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie, należnych lub wypłaconych przez Spółkę członkom Zarządu w 2017 r., wyniosła 4 534 tys. zł brutto.

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie członków Zarządu Spółki za 2017 r. w podziale na składniki.

Tabela nr 45. Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki za 2017 r. w podziale na składniki

Lp.	Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji w 2017 r.	Wynagrodzenie ¹ (tys. zł)	Wynagrodzenie premii ¹ (tys. zł)	Pozostałe korzyści ¹ (tys. zł)	Razem (tys. zł)
1.	Filip Grzegorzczak ²	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	793	–	24	817
2.	Jarosław Broda ³	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	803	226	79	1 108
3.	Kamil Kamiński ³	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	792	181	77	1 050
4.	Marek Wadowski ³	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	863	181	36	1 080
5.	Piotr Zawistowski	01.01.2017 r. – 15.03.2017 r.	186	226	69	481
Razem			3 437	812	285	4 534

¹ Bez narzutów.

² Wynagrodzenie zgodnie z obowiązującą umową o świadczenie usług zarządzania.

³ W okresie od dnia 1 stycznia 2017 r. do 15 marca 2017 r. wynagrodzenie zgodnie z umową o pracę, natomiast od dnia 16 marca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. wynagrodzenie zgodnie z umową o świadczenie usług zarządzania.

Członkowie Zarządu w 2017 r. nie otrzymywali wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej TAURON.

W okresie od dnia 1 stycznia 2017 r. do 15 marca 2017 r. członkowie Zarządu otrzymywali wynagrodzenie zgodnie z umową o pracę (za wyjątkiem Prezesa Zarządu, który otrzymywał wynagrodzenie zgodnie z umową o świadczenie usług zarządzania). Od dnia 16 marca 2017 r. wszyscy członkowie Zarządu powołani na V kadencję otrzymywali wynagrodzenie zgodnie z umową o świadczenie usług zarządzania, opracowaną zgodnie z *ustawą z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami*.

Model wynagradzania członków Zarządu określony w zawartych umowach o świadczenie usług zarządzania obejmuje dwuskładnikowy system określania wynagrodzenia, składający się z wynagrodzenia stałego (miesięcznego wynagrodzenia podstawowego) oraz z wynagrodzenia zmiennego (wynagrodzenia uzupełniającego za rok obrotowy Spółki), uzależnionego od spełnienia określonych kryteriów wynikowych tj. realizacji celów zarządczych.

System wynagradzania członków Zarządu zakłada powiązanie części zmiennej wynagrodzenia z pozostałymi do realizacji celami zarządczymi wynikającymi z przepisów *ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami* i ustalonymi na podstawie tych przepisów przez Walne Zgromadzenie i Radę Nadzorczą Spółki. Przyjęcie w systemie wynagradzania zależności wynagrodzenia w części zmiennej od realizacji stawianych do wykonania celów zarządczych ma na celu – w szczególności – wdrażanie przyjętej Strategii Spółki, kierunków jej rozwoju i planów finansowych, kształtuje również nową kulturę organizacyjną Spółki.

Wynagrodzenie zmienne stanowi do 60% wynagrodzenia stałego za rok obrotowy, przy założeniu realizacji celów zarządczych, ustalanych przez Radę Nadzorczą na dany rok obrotowy.

Rada Nadzorczą określa procentową wysokość wynagrodzenia zmiennego dla każdego z następujących celów zarządczych:

- osiągnięcie wskaźnika EBITDA na poziomie zatwierdzonym w planie rzeczowo-finansowym na dany rok obrotowy,
- osiągnięcie wskaźnika Dług Netto/EBITDA na poziomie zatwierdzonym w planie rzeczowo-finansowym na dany rok obrotowy,
- realizacja Programu „Poprawy efektywności w latach 2016–2018” i uzyskanie łącznego efektu na poziomie zatwierdzonym w planie rzeczowo-finansowym na dany rok obrotowy,
- realizacja niefinansowych celów zarządczych.

Wynagrodzenie zmienne za realizację celów zarządczych o charakterze finansowym przyznawane jest w oparciu o dane pochodzące z zaudytowanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Spółki za dany rok obrotowy.

Wynagrodzenie zmienne za realizację celów zarządczych o charakterze niefinansowym przysługuje w związku z osiągnięciem określonych celów w danym roku obrotowym na podstawie oceny ich wykonania dokonanej przez Radę Nadzorczą.

7.1.4. Umowy zawarte z osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Spółki przez przejęcie

Umowy o świadczenie usług zarządzania zawarte z członkami Zarządu w dniu 15 marca 2017 r. przewidują w razie rozwiązania albo wypowiedzenia przez Spółkę z innych przyczyn niż określone w tej umowie, wypłacenie odprawy w wysokości trzykrotności części stałej wynagrodzenia, pod warunkiem pełnienia przez nich funkcji przez okres co najmniej 12 miesięcy przed rozwiązaniem umowy.

Ponadto, w związku z dostępem członków Zarządu do informacji poufnych, których ujawnienie mogłoby narazić Spółkę oraz spółki Grupy Kapitałowej TAURON na straty, umowy o świadczenie usług zarządzania zawierają postanowienia o zakazie konkurencji obowiązujące po ustaniu pełnienia funkcji. Na podstawie powyższych umów członkowie Zarządu zobowiązali powstrzymać się od prowadzenia działalności konkurencyjnej w oznaczonym okresie za co przysługuje im odszkodowanie.

Członkowie Zarządu Spółki nie zajmowali stanowisk członków Zarządów spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej TAURON przed ich powołaniem w skład Zarządu Spółki.

7.1.5. Pozafinansowe składniki wynagrodzenia przysługujące członkom Zarządu i kluczowym menedżerom

Pozafinansowe składniki wynagrodzenia członków Zarządu

Członkowie Zarządu zgodnie z zawartymi umowami o świadczenie usług zarządzania uprawnieni są do:

- 1) refinansowania przez Spółkę kosztów szkolenia do wysokości netto 15 000 zł w roku kalendarzowym,
- 2) korzystania z pojazdu służbowego,
- 3) wykorzystywania urządzeń technicznych niezbędnych do wykonywania obowiązków wynikających z zawartej umowy.

Pozafinansowe składniki wynagrodzenia kluczowych menedżerów

Pracownicy zatrudnieni na kluczowych stanowiskach w Spółce uprawnieni są do korzystania z następujących świadczeń i pozafinansowych składników wynagrodzenia oferowanych przez Spółkę:

- 1) uczestnictwa w Pracowniczym Programie Emerytalnym prowadzonym przez pracodawcę (warunek pozostawania w stanie zatrudnienia w Spółce lub w jednej ze spółek Grupy Kapitałowej TAURON przez okres co najmniej 1 roku),
- 2) korzystania z pakietu medycznego finansowanego ze środków Spółki,
- 3) korzystania z przydzielonego do wyłącznej dyspozycji samochodu służbowego,
- 4) korzystania z mieszkania służbowego w przypadku, gdy dyspozycyjność pracownika jest konieczna z uwagi na charakter pracy i zakres obowiązków.

7.1.6. Informacja o zmianach w polityce wynagrodzeń w ciągu ostatniego roku obrotowego

W dniu 29 maja 2017 r. Zwyczajne WZ dokonało zmiany uchwały nr 5 Nadzwyczajnego WZ TAURON z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu, poprzez dodanie dodatkowego celu zarządczego do wykonania przez członków Zarządu Spółki w terminie do 31 grudnia 2017 r., warunkującego możliwość otrzymania części zmiennej wynagrodzenia, obejmującego realizację obowiązków o których mowa w art. 17–20, art. 22 i art. 23 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

Mając na celu wdrożenie zasad kształtowania wynagrodzeń uchwalonych przez WZ w grudniu 2016 r., w dniu 15 marca 2017 r. zostały zawarte z członkami Zarządu powołanymi na okres wspólnej V kadencji umowy o świadczenie usług zarządzania. Wcześniej umowa o świadczenie usług zarządzania była zawarta z Prezesem Zarządu, natomiast z pozostałymi członkami Zarządu były zawarte umowy o pracę.

7.1.7. Ocena funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa

Stosowany system wynagradzania członków Zarządu jest zgodny z ustawą z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami. Zapewniony jest motywacyjny i spójny system, powiązany z monitorowaniem rocznych planów finansowych oraz przyjętej Strategii i kierunków rozwoju.

Forma, struktura i poziom wynagrodzeń odpowiadają warunkom rynkowym i są ukierunkowane na umożliwienie rekrutacji i utrzymanie osób spełniających kryteria wymagane do zarządzania Spółką w sposób uwzględniający interes akcjonariuszy (budowanie wartości Spółki dla akcjonariuszy), jak również zapobiegają powstawaniu konfliktów interesów członków Zarządu i akcjonariuszy. Równocześnie są one skonstruowane w sposób przejrzysty dla inwestorów tak, aby budować ich zaufanie do Spółki oraz umożliwić im wyrażenie opinii we właściwym trybie.

Polityka informacyjna w sprawie formy, struktury i poziomu wynagrodzeń członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki jest prowadzona przez Spółkę w porozumieniu z Radą Nadzorczą w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami i najlepszymi praktykami rynkowymi.

Wypłata zmiennych składników wynagrodzenia jest powiązana z określonymi z góry, wymiernymi celami zarządczymi. Wyznaczone cele zarządcze powinny sprzyjać długoterminowej stabilności Spółki.

Kryteria, od spełnienia których zależy uzyskanie oraz wysokość zmiennych składników wynagrodzenia, są określone zgodnie z zasadą SMART, a więc wykazują takie cechy jak: precyzyjność, mierzalność, możliwość osiągnięcia, istotność i określenie w czasie.

Obowiązujący w TAURON system wynagradzania i premiowania zarówno członków Zarządu Spółki, jak i kluczowych menedżerów, wspiera realizację celów strategicznych oraz uwzględnia uzależnienie poziomu wynagrodzenia od sytuacji finansowej Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON w perspektywie rocznej.

7.2. System wynagradzania członków Rady Nadzorczej

W 2017 r. obowiązywał system wynagradzania członków Rady Nadzorczej określony w uchwale Nadzwyczajnego WZ TAURON z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie ustalenia zasad kształtowania wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej, podjętej w wykonaniu przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz. U. z 2016 r. poz. 1202).

Zgodnie z ww. uchwałą Nadzwyczajnego WZ miesięczne wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, ustalone zostało jako iloczyn przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale roku poprzedniego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz mnożnika:

- 1) dla przewodniczącego Rady Nadzorczej – 1,7
- 2) dla pozostałych członków Rady Nadzorczej – 1,5

Członkom Rady Nadzorczej przysługuje wynagrodzenie bez względu na częstotliwość formalnie zwołanych posiedzeń.

Wynagrodzenie nie przysługuje za ten miesiąc, w którym członek Rady Nadzorczej nie był obecny na żadnym z formalnie zwołanych posiedzeń z powodów nieusprawiedliwionych. O usprawiedliwieniu lub nie usprawiedliwieniu nieobecności członka Rady Nadzorczej na jej posiedzeniu decyduje Rada Nadzorcza w drodze uchwały.

Wynagrodzenie obliczane jest proporcjonalnie do ilości dni pełnienia funkcji w przypadku, gdy powołanie lub odwołanie nastąpiło w czasie trwania miesiąca kalendarzowego.

Spółka pokrywa koszty poniesione w związku z wykonywaniem przez członków Rady Nadzorczej powierzonych im funkcji, a w szczególności: koszty przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca odbycia posiedzenia Rady Nadzorczej lub posiedzenia Komitetu Rady Nadzorczej i z powrotem, koszty indywidualnego nadzoru oraz koszty zakwaterowania i wyżywienia.

Wynagrodzenie osób nadzorujących

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Spółki za 2017 r.

Tabela nr 46. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Spółki za 2017 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji w 2017 r.	Wynagrodzenia (tys. zł)
1.	Beata Chłodzińska	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	89
2.	Teresa Famulska	29.05.2017 r. – 31.12.2017 r.	47
3.	Jacek Szyke	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	79
4.	Radosław Domagalski-Łabędzki	29.05.2017 r. – 31.12.2017 r.	47
5.	Barbara Łasak-Jarszak	29.05.2017 r. – 31.12.2017 r.	47
6.	Paweł Pampuszko	29.05.2017 r. – 31.12.2017 r.	47
7.	Jan Płudowski	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	79

Lp.	Imię i nazwisko	Okres pełnienia funkcji w 2017 r.	Wynagrodzenia (tys. zł)
8.	Agnieszka Woźniak	01.01.2017 r. – 31.12.2017 r.	79
9.	Jacek Rawecki	01.01.2017 r. – 26.05.2017 r.	32
10.	Leszek Koziorowski	01.01.2017 r. – 29.05.2017 r.	33
11.	Stefan Świątkowski	01.01.2017 r. – 29.05.2017 r.	33
12.	Anna Mańk	01.01.2017 r. – 29.05.2017 r.	33
13.	Stanisław Bortkiewicz	01.01.2017 r. – 29.05.2017 r.	33
Suma			677

7.3. Zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń podobnych dla byłych członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W Spółce nie występują zobowiązania wobec byłych członków Zarządu i Rady Nadzorczej wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze.

Równocześnie wskazuje się, iż z tytułu zobowiązań Spółki w stosunku do byłych członków Zarządu TAURON, w 2017 r. wypłacono łączną kwotę w wysokości 2 258 tys. zł z tytułu wypłaty m.in. premii za realizację KPI w 2016 r. oraz odszkodowań za powstrzymanie się od prowadzenia działalności konkurencyjnej.

8. OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

8.1. Model Biznesowy i Operacyjny Grupy TAURON

Grupę Kapitałową TAURON tworzą wybrane spółki, które zarządzane są łącznie jako jednolity organizm gospodarczy złożony z autonomicznych spółek prawa handlowego, na czele którego stoi TAURON jako jednostka dominująca.

W 2017 r. obowiązywał *Model Biznesowy Grupy TAURON* przyjęty przez Zarząd Spółki w dniu 4 maja 2016 r. Celem skutecznej realizacji zadań przez Grupę Kapitałową TAURON powyższy dokument został przez Zarząd TAURON zaktualizowany. Przyjęty w dniu 23 stycznia 2018 r. dokument o tytule *Model Biznesowy i Operacyjny Grupy TAURON* (Model Biznesowy) określa model zarządzania Grupą Kapitałową TAURON, definiuje wysokopoziomą architekturę procesów oraz zawiera wytyczne odnośnie wskaźników efektywności jednostek tworzących Grupę Kapitałową TAURON.

8.1.1. Założenia Modelu Biznesowego

Kluczowe założenia Modelu Biznesowego to budowa wartości Grupy Kapitałowej TAURON, koncentracja na klientach, czytelny podział obowiązków i odpowiedzialności, efektywna wymiana informacji, wykorzystanie wiedzy pracowników, zmienność Modelu Biznesowego oraz spójność organizacyjna Grupy Kapitałowej TAURON.

8.1.2. Zasady zarządzania Spółką

Zgodnie z postanowieniami *Regulaminu Zarządu TAURON Polska Energia Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach*, Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych. Wszelkie sprawy związane z prowadzeniem Spółki, niezastrzeżone przepisami prawa oraz postanowieniami Statutu Spółki dla WZ lub Rady Nadzorczej, należą do kompetencji Zarządu Spółki. Do składania oświadczeń w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

Sprawy należące do kompetencji Zarządu, jako organu kolegialnego zostały opisane szczegółowo w pkt 6.8.1. niniejszego sprawozdania.

Zgodnie z *Regulaminem Organizacyjnym TAURON Polska Energia S.A.* (Regulamin Organizacyjny) Spółką kieruje Zarząd Spółki bezpośrednio oraz poprzez prokurentów, Dyrektorów Wykonawczych, Dyrektorów Zarządzających lub pełnomocników.

Spółka realizuje swoje zadania poprzez:

- 1) wydzielone jednostki organizacyjne:
  - Piony, obejmujące samodzielne stanowiska pracy oraz jednostki organizacyjne podlegające poszczególnym członkom Zarządu i przez nich nadzorowane,
  - Zespoły, będące jednostkami organizacyjnymi podlegającymi Dyrektorom Wykonawczym lub Dyrektorom Zarządzającym. Pracami zespołu kieruje Kierownik Zespołu,
- 2) samodzielne stanowiska pracy:
  - Dyrektor Zarządzający zarządza i kieruje pracą podległych Dyrektorów Wykonawczych i Zespołów,
  - Dyrektor Wykonawczy zarządza i kieruje pracą podległych Zespołów,
  - Inne samodzielne stanowiska pracy, które mogą zostać powierzone Pełnomocnikom, Koordynatorom, Konsultantom lub Specjalistom,
- 3) tymczasowe organizacje – Zespoły Projektowe, powoływane w celu realizacji zadań i projektów Spółki.

8.1.3. Zasady zarządzania Grupą Kapitałową TAURON

Podstawowym aktem normatywnym Grupy Kapitałowej TAURON jest przyjęty przez Zarząd Spółki *Kodeks Grupy TAURON*, który reguluje jej funkcjonowanie, zapewniając realizację celów, poprzez specjalnie zaprojektowane rozwiązania w zakresie zarządzania podmiotami Grupy Kapitałowej TAURON, w tym w szczególności określania celów działalności spółek, umożliwiających osiągnięcie efektów zakładanych w nowej Strategii.

Regulacje wdrożone w 2016 r. wraz z Modelem Biznesowym wprowadziły w Grupie Kapitałowej TAURON zarządzanie procesowe, które polega na ustanowieniu podległości procesowej biegnącej horyzontalnie we wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Członkowie Zarządu zarządzają przypisanym im strumieniom procesowym, które następnie dzielą się na megaprocesy. Właścicielami megaprocesów są wskazani dyrektorzy zarządzający i wykonawczy w TAURON. Dokumentacja procesowa (mapy, diagramy i karty procesu) wyznacza i opisuje kompetencje decyzyjne oraz czynności podejmowane przez poszczególne jednostki organizacyjne w różnych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Właściciele megaprocesów dekomponują je na procesy niższego rzędu wyznaczając im

właścicieli. Każdy proces ma swojego właściciela i mierniki procesowe wyznaczone przez właściciela procesu wyższego rzędu. Dokumentacja procesowa określa przebiegi i kompetencje decyzyjne dla działań powtarzalnych.

Celem wdrażanego zarządzania procesowego jest uzyskanie synergii działań realizowanych w różnych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON, dzielenie się i wykorzystanie najlepszych praktyk, standaryzacja i automatyzacja procesów, a także zapewnienie spójności działań w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON w celu wsparcia realizacji Strategii.

Istotą zarządzania procesowego jest ciągłe poszukiwanie i wdrażanie usprawnień i jasny oraz transparentny podział kompetencji i odpowiedzialności. Procesy podlegają odpowiednim modyfikacjom w celu poprawy ich efektywności. Dokumentacja procesowa publikowana jest w intranecie i dostępna dla wszystkich pracowników.

Kompetencje i zależności procesowe opisane w dokumentacji procesowej są uzupełnieniem kompetencji wynikających ze struktury organizacyjnej poszczególnych spółek i wspierają działanie spółek Grupy Kapitałowej TAURON jako jednolitego organizmu.

W ramach Grupy Kapitałowej TAURON funkcjonują stałe Komitety Grupy Kapitałowej TAURON, w tym:

- 1) Komitet Inwestycyjny,
- 2) Komitet Ryzyka.

Powyższe Komitety zostały powołane w celu umożliwienia prowadzenia działalności według założeń jednolitości operacyjnej, zgodnie z prawem i interesem Grupy Kapitałowej TAURON oraz jej interesariuszy.

Poniższy rysunek przedstawia strumienie procesowe przebiegające przez Obszary Biznesowe w Grupie Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 90. Strumienie procesowe

Model Biznesowy zidentyfikował 23 megaprocesy przebiegające przez wszystkie jednostki Grupy Kapitałowej TAURON.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę procesów w Grupie Kapitałowej TAURON (megaprocesy).

Rysunek nr 91. Struktura procesów w Grupie Kapitałowej TAURON (megaprocesy)

Procesy zarządcze	
1.1 Strategia	1.5 Audyt
1.2 Controlling	1.6 Zarządzanie majątkiem
1.3 Komunikacja korporacyjna	1.7 Badania i innowacje
1.4 Zarządzanie ryzykiem	

Procesy operacyjne	
2.1 Wydobycie	2.4 Dystrybucja energii elektrycznej i ciepła
2.2 Produkcja energii elektrycznej i ciepła	2.5 Sprzedaż i obsługa klienta
2.3 Handel	

Procesy wsparcia	
3.1 Zarządzanie korporacyjne	3.7 Wsparcie IT
3.2 Fuzje i przejęcia	3.8 Obsługa prawna
3.3 Zarządzanie finansami	3.9 Zakupy
3.4 Rachunkowość	3.10 Zapewnienie bezpieczeństwa
3.5 Zarządzanie podatkami	3.11 Realizacja projektów
3.6 Zarządzanie kapitałem ludzkim	

8.1.4. Obszary Biznesowe Grupy Kapitałowej TAURON

Zgodnie z obowiązującym Modelem Biznesowym prowadzone są działania w celu pełnego wdrożenia podziału ról i odpowiedzialności opartego na przypisaniu kompetencji procesowych, pomiędzy:

Centrum Korporacyjne

nadrzędną jednostką organizacyjną odpowiedzialną za zarządzanie działalnością Grupy Kapitałowej TAURON i podejmowanie najważniejszych decyzji mających wpływ na Grupę Kapitałową TAURON, Obszary Biznesowe, Centra Usług Wspólnych i spółki należące do Grupy Kapitałowej TAURON.

Obszary Biznesowe

siedem obszarów podstawowej działalności Grupy Kapitałowej TAURON, zdefiniowanych zgodnie z ogniwami łańcucha wartości produkcji energii elektrycznej i ciepła, tj.: Handel, Wydobycie, Wytwarzanie, Odnawialne Źródła Energii (OZE), Ciepło, Dystrybucja i Sprzedaż.

Centrum Usług Wspólnych

jednostki odpowiedzialne za świadczenie określonych usług wsparcia (np. rachunkowość, IT, kadry i płace, ubezpieczenia, obsługa klienta) na rzecz pozostałych jednostek Grupy Kapitałowej TAURON.

Działalność operacyjna Grupy Kapitałowej TAURON realizowana jest w oparciu o siedem Obszarów Biznesowych zdefiniowanych zgodnie z ogniwami łańcucha wartości produkcji energii elektrycznej i ciepła: Wydobycie, Wytwarzanie, Ciepło, Odnawialne Źródła Energii (OZE), Handel, Dystrybucja i Sprzedaż.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.

Rysunek nr 92. Struktura Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON

Centra Usług Wspólnych (CUW) Grupy Kapitałowej TAURON

Centralizacja usług wsparcia ma na celu odciążenie Centrum Korporacyjnego oraz Obszarów Biznesowych od realizacji procesów niezwiązanych bezpośrednio z prowadzoną działalnością operacyjną (tzw. procesy wsparcia), a także obniżenie kosztów realizacji tych procesów dzięki korzyściom skali i wzrostowi efektywności operacyjnej. W formalnej strukturze Grupy Kapitałowej TAURON CUW ulokowane zostały w spółkach TAURON Obsługa Klienta, TAURON Ubezpieczenia sp. z o.o. oraz Wsparcie Grupa TAURON.

8.1.5. Zmiany w zasadach zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową TAURON

Zmiany w zasadach zarządzania Spółką

W 2017 r. mając na celu optymalizację procesów zarządczych w TAURON trzykrotnie wprowadzono zmiany do Regulaminu Organizacyjnego, w tym:

1. Z dniem 14 kwietnia 2017 r. wprowadzono do Regulaminu Organizacyjnego następujące kluczowe zmiany:
  - 1) Wiceprezesowi Zarządu ds. Finansów powierzono sprawowanie nadzoru nad rozwojem modeli i narzędzi prognostycznych niezbędnych do realizacji analiz dla rynku hurtowego i detalicznego poprzez podporządkowanie obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. Analiz Biznesowych,
  - 2) Dokonano zmiany dotychczasowych stanowisk: Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Korporacyjnego na Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego oraz Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Handlu na Wiceprezesa Zarządu ds. Handlu,
  - 3) Wiceprezesowi Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego powierzono sprawowanie nadzoru nad reprezentowaniem interesów klientów wewnątrz i na zewnątrz organizacji poprzez podporządkowanie obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. Klienta,
  - 4) W Pionie Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Majątkiem i Rozwoju przyporządkowano obszar analiz i oceny projektów do obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. Projektów Inwestycyjnych,
2. Z dniem 17 lipca 2017 r. wprowadzono do Regulaminu Organizacyjnego następujące kluczowe zmiany:
  - 1) W Pionie Prezesa Zarządu połączono obszar dotychczasowego Dyrektora Wykonawczego ds. Relacji z Otoczeniem z obszarem Dyrektora Wykonawczego ds. Strategii i Regulacji tworząc jeden obszar Dyrektora Wykonawczego ds. Zarządzania Strategicznego. Połączenie przedmiotowych obszarów stało się zasadne z uwagi na występującą synergię operacyjną na kilku płaszczyznach, w szczególności na korelację pomiędzy komunikacją z otoczeniem a budowaniem relacji, w tym z administracją publiczną i międzynarodową oraz organizacjami branżowymi,
  - 2) W Pionie Prezesa Zarządu przyporządkowano Dyrektorowi Wykonawczemu ds. Prawnych obszar relacji inwestorskich przynależny dotychczas Dyrektorowi Wykonawczemu ds. Relacji z Otoczeniem. Przeniesienie relacji inwestorskich miało na celu skupienie w obszarze prawnym zadań związanych z zapewnieniem stosowania przez Spółkę zasad ładu korporacyjnego i obowiązków informacyjnych jako emitenta papierów wartościowych.
3. Z dniem 25 października 2017 r. wprowadzono do Regulaminu Organizacyjnego następujące kluczowe zmiany:
  - 1) Prezesowi Zarządu powierzono:
    - a) sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem w Grupie TAURON, poprzez podporządkowanie obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. Ryzyka, który wcześniej pozostawał w nadzorze Wiceprezesa Zarządu ds. Finansów,
    - b) kreowanie i sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem systemu zgodności działania Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON z obowiązującymi przepisami prawa (compliance), poprzez podporządkowanie obszaru Pełnomocnika ds. Zgodności Dyrektorowi Wykonawczemu ds. Bezpieczeństwa i Zgodności,
    - c) koordynację i sprawowanie nadzoru nad działaniami w zakresie bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa IT, ochrony infrastruktury technicznej, ochrony informacji niejawnych oraz ochrony fizycznej poprzez podporządkowanie obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. Bezpieczeństwa i Zgodności, który wcześniej pozostawał w nadzorze Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego.
  - 2) Wiceprezesowi Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego powierzono:
    - a) sprawowanie nadzoru nad kształtowaniem modelu funkcjonowania i zarządzaniem obszarem IT poprzez podporządkowanie obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. IT, który wcześniej pozostawał w nadzorze Wiceprezesa Zarządu ds. Finansów,

- b) sprawowanie nadzoru nad kreowaniem strategii oraz standardów i wytycznych w zakresie ochrony danych osobowych w Spółce i Grupie Kapitałowej TAURON, które przyporządkowano do obszaru Dyrektora Wykonawczego ds. IT.

Równocześnie z uwagi na wakat na stanowisku Wiceprezesa Zarządu ds. Handlu z dniem 14 kwietnia 2017 r. czasowo powierzono Wiceprezesowi Zarządu ds. Zarządzania Majątkiem i Rozwoju sprawowanie nadzoru nad tym obszarem, a od 25 października 2017 r. obszar ten powierzono czasowo Wiceprezesowi Zarządu ds. Finansów.

Poniższy rysunek przedstawia schemat podziału odpowiedzialności członków Zarządu.

Rysunek nr 93. Schemat odpowiedzialności członków Zarządu

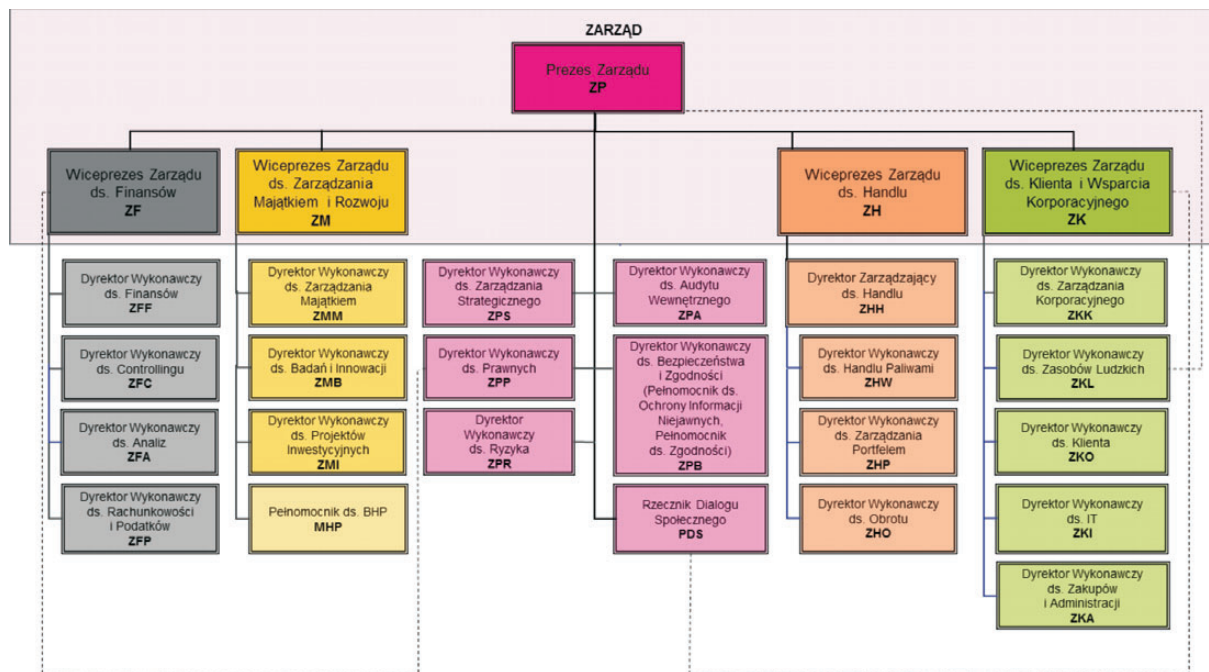
Wprowadzając powyższe zmiany w Regulaminie Organizacyjnym dokonano niezbędnych modyfikacji zakresów funkcji poszczególnych jednostek organizacyjnych w strukturze Spółki.

W części ogólnej Regulaminu Organizacyjnego zmodyfikowano zapisy dotyczące ustanawiania dodatkowych linii raportowania oraz zasad postępowania w przypadku wystąpienia konfliktu poleceń. Ponadto, uprawnienie do wydawania wewnątrz korporacyjnych aktów normatywnych przyznano także Wiceprezesom Zarządu umocowanym przez Zarząd.

Zmiany w strukturze organizacyjnej Spółki, miały na celu optymalizację funkcjonowania Spółki i Grupy Kapitałowej TAURON. Zweryfikowano obszary przyporządkowane do poszczególnych pionów członków Zarządu Spółki.

Poniższy schemat przedstawia strukturę pionów przyporządkowanych poszczególnym członkom Zarządu Spółki, do poziomu jednostek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy podlegających bezpośrednio członkom Zarządu, według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Rysunek nr 94. Schemat organizacyjny TAURON na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania

Zmiany w zasadach zarządzania Grupą Kapitałową TAURON

W ramach prac nad wdrożeniem zarządzania procesowego zaktualizowano Model Biznesowy. Zakresy kompetencji i czynności przypisane poszczególnym megaprocesom zostały dopracowane i uzupełnione tak, aby w pełni odzwierciedlić w dokumentacji realizowane działalności oraz zapewnić możliwie wysoką ich efektywność. Do najważniejszych zmian należy przypisanie działalności z zakresu BHP i ochrony środowiska do megaprocesu zarządzania majątkiem, przeniesienie działań z zakresu prognozowania rynku z megaprocesu handel do megaprocesu controlling oraz uzupełnienie procesu controlling o działania związane z pomocą publiczną. Poza wymienionymi wprowadzono zmiany o charakterze uzupełniającym i doprecyzowującym zapisy Modelu Biznesowego.

W ramach prac nad wdrożeniem Modelu Biznesowego w I półroczu 2017 r. ustalono właścicieli megaprocesów, a także zdekomponowano megaprocesy do poziomów procesów niższego rzędu, które realizowane są w całości w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. Opracowano i wydano pełną dokumentację procesową dla procesów przebiegających w TAURON.

W II półroczu 2017 r. opracowano, wdrożono i wydano dokumentację procesową (mapy, diagramy i karty) w kluczowych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON, tj. TAURON Wydobycie S.A., TAURON Wytwarzanie S.A., TAURON EKOENERGIA sp. z o.o., TAURON Ciepło sp. z o.o., TAURON Dystrybucja S.A., TAURON Sprzedaż sp. z o.o. oraz TAURON Obsługa Klienta sp. z o.o.

W ramach prac nad projektowaniem procesów zidentyfikowano i wyeliminowano wiele nieefektywności i produktów procesów nieprzynoszących wartości dodanej, a także uzupełniono o działania potrzebne i konieczne dla skutecznej realizacji celów i założeń wynikających ze Strategii. Działania te wspierane były warsztatami i szkoleniami pracowników uczestniczących w modelowaniu procesów i tworzeniu dokumentacji procesowej.

W 2017 r. wprowadzono nowe treści statutów i umów spółek Grupy Kapitałowej TAURON, które wdrożyły zasady zarządzania określone *ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym*. Z zapisów dotyczących kompetencji organów spółek usunięto kompetencje opisane w dokumentacji procesowej. Działanie to miało na celu uniknięcie dublowania i wydłużania procesów decyzyjnych w zakresie, który został przypisany w dokumentacji procesowej innym jednostkom organizacyjnym i osobom.

W wyniku wdrożenia Modelu Biznesowego wszystkie powtarzalne procesy zostały na nowo zdefiniowane, zaprojektowane i opisane w wydanej i wdrożonej dokumentacji procesowej. Wdrożona dokumentacja i narzędzia procesowe oraz pozyskane w Grupie Kapitałowej TAURON kompetencje w zakresie zarządzania procesowego i optymalizacji procesów w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON stwarzają warunki do dalszego poszukiwania usprawnień i podnoszenia efektywności działań.

W 2018 r. będą kontynuowane działania w kierunku zaprojektowania i wdrożenia kluczowych procesów w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON prowadzących działalność operacyjną.

8.2. Kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością Grupy Kapitałowej TAURON

Należąc do grona największych holdingów energetycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, którego działalność obejmuje wszystkie ogniwa energetycznego łańcucha wartości, Grupa Kapitałowa TAURON ma świadomość wpływu jaki wywiera na szeroko pojęte otoczenie – środowisko naturalne, interesariuszy (pracowników, klientów, akcjonariuszy, społeczności lokalne, dostawców, przedstawicieli władz oraz instytucji), sytuację mikro i makroekonomiczną oraz branżę w której działa. Badając skalę wpływu społecznego oraz sposób oddziaływania na gospodarkę, życie pracowników, klientów, środowisko naturalne i społeczności, Grupa Kapitałowej TAURON nieustannie monitoruje kluczowe niefinansowe wskaźniki swojej działalności, a wyniki tych badań prezentuje corocznie w raporcie zintegrowanym.

Zintegrowana formuła pozwala w czytelny sposób pokazać relacje i zależności pomiędzy finansowymi oraz pozafinansowymi aspektami działalności wszystkich spółek Grupy Kapitałowej TAURON. Dzięki temu stanowi kompleksowy i przejrzysty dokument, prezentujący działalność firmy, jej model biznesowy, strategię, najistotniejsze zmiany, szanse i ryzyka, a także wyniki z perspektywy wszystkich grup interesariuszy. Łączenie danych finansowych z pozafinansowymi aspektami Grupy Kapitałowej TAURON ma również na celu ukazanie potencjału osiąganego dzięki synergii działalności podstawowej z działalnością w obszarze pozabiznesowym, którego fundamentem jest Strategia.

W ramach 5 kierunków wyznaczonych przez Strategię przyjęto 18 zobowiązań, a z uwagi na konieczność monitoringu stopnia ich realizacji, każdemu zobowiązaniu przypisano mierniki oraz inicjatywy.

Do kluczowych niefinansowych mierników efektywności Grupy Kapitałowej TAURON przyjęto, za Strategią zrównoważonego rozwoju, wskaźniki częstości przerw w dostawach energii (SAIDI), liczbę inicjatyw badawczo-rozwojowo-innowacyjnych zgłoszonych w ramach konkursów pracowniczych, poziom oraz monitoring wskaźnika satysfakcji klienta (Customer Satisfaction Index, CSI) oraz reklamacyjnego, jak również wskaźnik dopasowania oferty.

Dążąc do tego, aby relacje z klientem nie ograniczały się wyłącznie do świadczenia produktów i usług, a także mając świadomość wielu zagrożeń, jakie może napotkać klient w różnych aspektach korzystania czy nabywania energii elektrycznej, TAURON prowadzi akcje edukacyjne skierowane do użytkowników energii, a wskaźnikiem efektywności tych działań jest np. liczba przeprowadzonych akcji pn. „Energia dla Seniora”.

Wskaźniki niefinansowe dotyczą również oddziaływania Grupy Kapitałowej TAURON na środowisko naturalne. Mając na względzie zasady zrównoważonego rozwoju, spółki Grupy Kapitałowej TAURON optymalizują procesy gospodarowania posiadanymi zasobami (wodą, surowcami i materiałami), a także prowadzą aktywną politykę gospodarowania odpadami (zarówno procesowych, jak i komunalnych). Ważną rolę w obszarze ochrony środowiska pełni także edukacja proekologiczna prowadzona przez poszczególne spółki Grupy Kapitałowej TAURON, skierowana zarówno do dzieci, jak i dorosłych.

Wśród niefinansowych mierników efektywności związanych ze środowiskową działalnością spółek Grupy Kapitałowej TAURON jest również liczba i zasięg programów informacyjno-edukacyjnych na temat ochrony środowiska, skierowanych zarówno do klientów, pracowników, jak i społeczności lokalnych.

Niefinansowymi miernikami efektywności działania Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie kwestii pracowniczych są np. wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych oraz nieobecności w pracy, a także liczba wypadków śmiertelnych związanych z pracą według regionów i płci, oraz średnia liczba godzin szkoleniowych w roku przypadająca na pracownika w podziale na płeć i kategorię zatrudnienia.

Wśród zamieszczonych w raporcie zintegrowanym niefinansowych wskaźników efektywności Grupy Kapitałowej TAURON prezentowano również wskaźniki podwójnych korzyści (wskaźniki dualne), czyli takie wskaźniki niefinansowe, które są jasno powiązane ze wskaźnikami finansowymi. Przykładem takiego miernika jest dynamika zużycia energii elektrycznej. Redukcja zużycia energii elektrycznej jest dobra dla środowiska (pierwsza korzyść) i jednocześnie zmniejsza koszty i poprawia wyniki podmiotu.

Stosowanie niefinansowych wskaźników efektywności umożliwia Grupie Kapitałowej TAURON pełniejsze odwzorowanie przedsiębiorstwa w sporządzanych corocznie raportach zintegrowanych, przedstawienie procesów i zjawisk w nim zachodzących, a także włączenie do analizy czynników mających wpływ na jego sukces w dłuższym okresie czasowym.

Wskaźniki niefinansowe prezentowane w raporcie rocznym Grupy Kapitałowej TAURON kompleksowo prezentują oddziaływanie społeczne, charakteryzują sposób, w jaki TAURON zamierza naprawić negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne i społeczne oraz sposób, w jaki przyczynił się do jego poprawy.

8.3. Opis polityk stosowanych przez TAURON

W celu implementacji do krajowego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniającej dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności (Dyrektywa ws. ujawniania informacji niefinansowych), została znowelizowana Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Ustawa o rachunkowości).

Zgodnie z art. 49 b ust. 2 i 3 Ustawy o rachunkowości, zakres informacji zawartych w sprawozdaniu niefinansowym uległ rozszerzeniu o opis polityk stosowanych w odniesieniu do zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji, a także opis procedur należytej staranności stosowanych w ramach tychże polityk oraz ich rezultatów.

W celu zapewnienia zgodności działalności Grupy Kapitałowej TAURON z nowymi wymogami regulacyjnymi Zarząd TAURON przyjął w 2017 r. do stosowania w Grupie TAURON następujące regulacje:

- 1) PRO Klientka Polityka Społeczna Grupy TAURON (PRO Klientka Polityka Społeczna),
- 2) Polityka Różnorodności w Grupie TAURON (Polityka Różnorodności),
- 3) Polityka Środowiskowa Grupy TAURON (Polityka Środowiskowa),
- 4) Polityka Poszanowania Praw Człowieka w Grupie TAURON wraz z Kodeksem Postępowania dla Kontrahentów Spółek Grupy TAURON (Polityka Poszanowania Praw Człowieka lub Kodeksem Postępowania dla Kontrahentów),
- 5) Polityka BHP Grupy TAURON (Polityka BHP),
- 6) Polityka Antykorupcyjna Grupy TAURON (Polityka Antykorupcyjna).

Każdy z powyższych dokumentów kompleksowo przedstawia temat wraz z wyczerpującym opisem działań, które podejmują spółki Grupy Kapitałowej TAURON, by osiągnąć zamierzone cele w danym obszarze

8.3.1. Zagadnienia społeczne

Odpowiedzialności, do jakich poczuwa się Grupa Kapitałowa TAURON w aspekcie zagadnień społecznych, reguluje przyjęta do stosowania PRO Klientka Polityka Społeczna, której celem jest kształtowanie odpowiednich warunków organizacyjnych i biznesowych potrzebnych do realizacji strategicznych celów Grupy Kapitałowej TAURON w zakresie relacji z klientami i otoczeniem rynkowym. PRO Klientka Polityka Społeczna definiuje działania podejmowane przez TAURON w ramach dialogu z klientami, podkreśla wagę budowania trwałych relacji zarówno z nimi, jak i otoczeniem rynkowym.

8.3.2. Zagadnienia pracownicze

Różnorodność i otwartość stanowią integralną część zarówno działań biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON, jak i jej *Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON*. Spółki Grupy Kapitałowej TAURON stosują politykę równego traktowania oraz dążą do zapewnienia różnorodności w zakresie płci, kierunku wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego w odniesieniu do wszystkich pracowników, a w szczególności organów Spółki i jej kluczowych menadżerów.

Usystematyzowaniu powyższych działań służy wdrożona w Grupie Kapitałowej TAURON Polityka różnorodności, której głównym celem jest wzmocnienie świadomości i kultury organizacyjnej otwartej na różnorodność.

W ramach zagadnień pracowniczych, Grupa Kapitałowa TAURON podejmuje również działania na rzecz zapobiegania dyskryminacji poprzez kształtowanie właściwej atmosfery w pracy oraz kultury opartej na wartościach korporacyjnych (Partnerstwo, Rozwój i Odwaga), czego potwierdzeniem jest wdrożenie *Polityki przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Grupie TAURON*.

8.3.3. Środowisko naturalne

Grupa Kapitałowa TAURON bierze odpowiedzialność za dbanie o środowisko naturalne i konsekwencje korzystania z jego zasobów. Uznając to za ważny społeczny obowiązek, TAURON od lat podejmuje szereg inicjatyw mających na celu minimalizację negatywnego wpływu swojej działalności na środowisko naturalne.

Wszystkie spółki Grupy Kapitałowej TAURON przyjęły do stosowania Politykę środowiskową, która określa podejście do zarządzania środowiskiem, w tym ogólny kierunek działań środowiskowych organizacji oraz zasady, jakimi się kieruje w kwestiach dotyczących środowiska. Polityka środowiskowa jest punktem odniesienia, względem którego oceniane są wszystkie działania spółek w obszarze ochrony środowiska i zarządzania środowiskowego, udokumentowane zostały w niej również wartości i wizja, jakimi kieruje się Grupa Kapitałowa TAURON w zakresie oddziaływania na środowisko naturalne.

8.3.4. Poszanowanie praw człowieka

Zasady, którymi kieruje się Grupa Kapitałowa TAURON w kontekście poszanowania praw człowieka oraz działania podejmowane w kierunku zapobiegania ich łamaniu, a także wspierania atmosfery godności i wzajemnego poszanowania, zostały przedstawione w Polityce Poszanowania Praw Człowieka. Dokument ten określa zasady działań i zachowań związanych z prawami człowieka, które dedykowane są wszystkim interesariuszom Grupy Kapitałowej TAURON, w szczególności pracownikom, kontrahentom oraz partnerom biznesowym, w tym m.in.: zakaz mobbingu i dyskryminacji, przestrzeganie warunków zatrudniania i wynagradzania, bezpieczeństwo i higiena pracy.

Z uwagi na charakter działalności Grupy Kapitałowej TAURON, w obszarze poszanowania praw człowieka niezwykle ważne miejsce zajmują aspekty związane z zapewnieniem bezpieczeństwa w miejscu pracy. Z tego względu, utworzono oddzielny dokument określający wartości, zasady działania oraz reguły postępowania w zakresie BHP. Zadaniem Polityki BHP jest realizacja czterech podstawowych celów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, takich jak:

- 1) Zapewnienie optymalnych warunków pracy wszystkim zatrudnionym i pracującym na rzecz Grupy Kapitałowej TAURON.
- 2) Podnoszenie kwalifikacji pracowników Grupy Kapitałowej TAURON mające na celu budowanie wiedzy, zaangażowania i kompetencji wszystkich pracowników w zakresie poprawy swojego bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa współpracowników oraz osób, które znajdują się na terenie wykonywania przez nich pracy.
- 3) Wdrożenie i doskonalenie skutecznego systemu zarządzania BHP, ściśle powiązanego z bieżącymi działaniami Grupy Kapitałowej TAURON.
- 4) Eliminacja wypadków przy pracy wszystkich zatrudnionych i pracujących na rzecz Grupy Kapitałowej TAURON oraz innych osób znajdujących na terenie prowadzenia działalności przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON.

Zapisy zawarte w Polityce BHP dotyczą wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej TAURON oraz wszystkich wykonawców i dostawców produktów oraz usług, a także innych osób znajdujących się na terenie obiektów Grupy Kapitałowej TAURON. Procedury raportowania w zakresie BHP w Grupie Kapitałowej TAURON są zgodne z przepisami prawa pracy normującymi kwestie prowadzenia rejestru wypadków przy pracy oraz informowania organów zewnętrznych o wypadkach przy pracy i chorobach zawodowych.

Bez biznesu opartego na poszanowaniu praw człowieka nie ma również możliwości współpracy z rynkiem na najwyższym poziomie. Grupa Kapitałowa TAURON oczekuje również od kontrahentów, aby w odniesieniu do swoich pracowników przestrzegali zasad i praw człowieka, a także unikali wszelkich form ich naruszania. Konsekwencją wspierania odpowiedzialnego oraz etycznego postępowania w biznesie, a także opracowania Polityki Poszanowania Praw Człowieka, było wdrożenie Kodeksu Postępowania dla Kontrahentów.

8.3.5. Przeciwdziałanie korupcji

Celem obowiązującej Polityki Antykorupcyjnej jest określenie jednolitych zasad i standardów postępowania, które pozwalają na zidentyfikowanie, przeciwdziałanie oraz mitygowanie ryzyka wystąpienia działań korupcyjnych oraz innych nadużyć w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. TAURON stosuje politykę zerowej tolerancji wobec działań korupcyjnych oraz innych nadużyć w odniesieniu do wszystkich aspektów działalności biznesowej i pozabiznesowej Grupy Kapitałowej TAURON.

Polityka Antykorupcyjna definiuje działania korupcyjne oraz inne zachowania niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi lub wewnątrz korporacyjnymi Grupy Kapitałowej TAURON albo etyką. Dokument określa obowiązki dotyczące przeciwdziałania korupcji, potencjalne obszary jej wystąpienia a także sygnały ostrzegawcze, na które powinni zwracać uwagę pracownicy w toku realizacji codziennych obowiązków. Zgodnie z postanowieniami Polityki Antykorupcyjnej Grupa Kapitałowa TAURON zapewnia odpowiednie kanały komunikacji pozwalające pracownikom na niezwłoczne oraz bezpieczne (w tym anonimowe) zgłaszanie potencjalnych przypadków jej naruszeń.

8.4. Opis rezultatów stosowania polityk przez TAURON

Podstawowym założeniem PRO Klientkiej Polityki Społecznej jest nieustanne badanie ogólnej satysfakcji klientów. W Grupie Kapitałowej TAURON jednym z kluczowych narzędzi oceny ich satysfakcji jest poziom indeksu satysfakcji klienta (CSI). Badanie jest realizowane co roku na przełomie II i III kwartału, przez niezależną agencję badawczą. Bierze w nim udział losowo wybrana grupa klientów TAURON oraz grupa klientów innych firm energetycznych, takich jak: ENEA, ENERGA i PGE.

Efektom stosowania PRO Klientkiej Polityki Społecznej są również działania edukacyjne skierowane do grup defaworyzowanych, przede wszystkim klientów wrażliwych energetycznie oraz osób w wieku senioralnym. Zakres tematyczny tych działań obejmuje zagrożenia handlowe na rynku energetycznym, prawa konsumenta, sposoby rozwiązywania trudności w spłacie rachunków za energię elektryczną, pomoc w zrozumieniu faktury itp.

Dzięki temu TAURON pomaga grupom defaworyzowanym w świadomym i bezpiecznym poruszaniu się po rynku energii. Realizacja działań edukacyjnych polega na:

- 1) prowadzeniu kampanii informacyjnych (np. Nie znasz? Nie otwieraj!, czyli *TAURON nie chodzi po domach aby sprzedawać prąd lub gaz*),
- 2) organizacji spotkań edukacyjnych skierowanych do osób starszych „Energia dla Seniora” (w 2017 r. odbyło się pięć spotkań – w Limanowej, Nowym Targu, Cieszyźnie, Wałbrzychu i Bytomiu),
- 3) organizacji warsztatów edukacyjnych skierowanych do pracowników pomocy społecznej „Klient na horyzoncie” (w 2017 r. odbyły się cztery spotkania – w Siemianowicach Śląskich, Wałbrzychu, Krakowie i Wrocławiu).

Do rezultatów realizacji założeń PRO Klientckiej Polityki Społecznej zaliczyć można również uproszczenie komunikacji marketingowej dotyczącej produktów i usług oraz udostępnienie klientom możliwości regulowania należności za usługi dystrybucyjne i opłaty przyłączeniowe poprzez e-płatności. Ponadto partnerzy, z którymi współpracuje TAURON, w ramach oferty (dostawcy urządzeń specjalistycznych) oraz w ramach rozszerzenia kanałów sprzedaży (aktualnie sprzedaż w placówkach agencji nieruchomości – łącznie 10 partnerów) są wybierani w ramach obowiązujących procedur nawiązywania współpracy.

Obecnie w Grupie Kapitałowej TAURON prowadzone są działania związane z operacjonalizacją zasad wdrożonych polityk z zakresu zagadnień pracowniczych. Podejmowane działania ukierunkowane są na kreowanie kultury opartej na wartościach korporacyjnych Partnerstwo, Rozwój i Odwaga, które wspierają dialog, otwartość, wzajemną tolerancję oraz pracę zespołową.

Ponadto w 2017 r. zostało uruchomione szkolenie e-learningowe z zakresu przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Grupie Kapitałowej TAURON, które wspiera w określeniu procedury zgłaszania zdarzeń mogących nosić znamiona mobbingu lub dyskryminacji.

Rezultatem stosowania Polityki Środowiskowej przez Grupę Kapitałową TAURON jest sukcesywne ograniczanie zarówno bezpośredniego, jak i pośredniego oddziaływania na środowisko oraz prowadzenie odpowiedzialnej komunikacji zapewniającej zrozumienie działań Grupy Kapitałowej TAURON, mogących wywierać wpływ na środowisko.

Grupa Kapitałowa TAURON przestrzega wszelkich międzynarodowo uznanych praw człowieka, a także wspiera ich ochronę, zapobiegając jednocześnie sytuacjom, w których prawa te byłyby bezpośrednio lub pośrednio naruszane. Polityka Poszanowania Praw Człowieka obowiązuje wszystkich pracowników, a za sprawą Kodeksu Postępowania dla Kontrahentów, również partnerów TAURONA. Obecnie trwa proces operacjonalizacji dokumentu. Z uwagi na powyższe, kompleksowe ukazanie rezultatów stosowania powyższej polityki, obecnie nie jest możliwe.

Polityka BHP systematyzuje zasady w obszarze BHP, którymi Grupa Kapitałowa TAURON kierowała się na długo przed opracowaniem tego dokumentu. Oczekiwany rezultatem operacjonalizacji Polityki BHP jest stałe podnoszenie standardów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, którego następstwem ma być m.in.: eliminacja wypadków przy pracy oraz minimalizacja występowania chorób zawodowych i liczby zdarzeń potencjalnie wypadkowych.

Każdy pracownik Grupy Kapitałowej TAURON jest zobowiązany do zapoznania się z treścią Polityki Antykorupcyjnej, bezwzględnego stosowania oraz podpisania oświadczenia o zapoznaniu się z jej treścią. Wprowadzenie Polityki Antykorupcyjnej w Grupie Kapitałowej TAURON przyczynia się do nieustannego podnoszenia świadomości w zakresie identyfikowania przypadków działań korupcyjnych oraz promowania uczciwości i przejrzystego postępowania.

8.5. Opis procedur należytej staranności funkcjonujących w ramach polityk stosowanych przez TAURON

Jednym z podstawowych mierników należytej staranności stosowanych w ramach PRO Klientckiej Polityki Społecznej są cyklicznie ustalane współczynniki efektywności (KPI) dotyczące np. liczby wpływających do Grupy Kapitałowej TAURON reklamacji. W ramach swojej działalności TAURON zwraca szczególną uwagę na procedury mające na celu wzrost świadomości klientów, dlatego też podejmowane i wdrażane są działania prewencyjne po windykacyjnym wznawianiu dostaw energii elektrycznej, tzn. klienci informowani są o konieczności należytego przygotowania lokalu do wznowienia dostarczania energii elektrycznej, aby zapobiec ewentualnemu powstaniu zagrożenia dla osób lub mienia.

TAURON planuje dalszą realizację działań informacyjnych, szkoleń oraz innych inicjatyw ułatwiających zrozumienie PRO Klientckiej Polityki Społecznej przez pracowników oraz rozwijających postawy PROKlientckie poprzez:

- 1) e-learning dotyczący oferowanych produktów i usług, zwiększający poziom wiedzy o kliencie, skierowany do wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej TAURON,
- 2) program edukacyjny budujący świadomość pro klientką dla wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej TAURON,
- 3) stworzenie bazy wiedzy dostępnej dla wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej TAURON (w bazie wiedzy pracownicy znajdują informacje o aktualnych działaniach pro klientckich oraz treści pogłębiające wiedzę

i świadomość pracowników w obszarze zorientowania na klienta, prawa konsumenckiego, dobrych praktyk w relacjach z klientami oraz budowania pozytywnych doświadczeń klientów w kontakcie z marką TAURON).

W ramach zagadnień pracowniczych z zakresu polityk stosowanych w Grupie Kapitałowej TAURON obowiązują regulacje z zakresu wynagradzania i prawa pracy, wystandaryzowana *Polityka Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON* oraz *Zasady wynagradzania w Grupie TAURON*.

Ponadto, w związku z poszanowaniem prawa wolności do zrzeszania się w Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje Rada Społeczna oraz kilkadziesiąt Organizacji Związkowych.

Ogólny kierunek działań środowiskowych Grupy Kapitałowej TAURON obejmuje minimalizację negatywnych oddziaływań na środowisko przy uwzględnieniu specyfiki sektora, rozwoju techniki oraz dostępu do technologii przyjaznych środowisku, co jest realizowane poprzez:

- 1) zapewnienie zgodności funkcjonowania wszystkich spółek Grupy Kapitałowej TAURON z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska, przy uwzględnianiu uwarunkowań lokalnych i specyfiki prowadzonej działalności,
- 2) współpracowanie ze wszystkimi stronami i uczestnikami procesów,
- 3) monitorowanie i wymiana „branżowych dobrych praktyk środowiskowych”,
- 4) bieżące monitorowanie głównych aspektów bezpośredniego i pośredniego wpływu na środowisko w działalności operacyjnej.

Grupa Kapitałowa TAURON dąży do poszanowania praw człowieka oraz zrozumienia wartości społeczności lokalnych w drodze otwartego dialogu z tymi, na których wpływa poprzez swoją działalność. Przy podejmowaniu decyzji biznesowych TAURON analizuje stopień ich potencjalnego oddziaływania na społeczności zamieszkujące dany region oraz stara się równoważyć swój wpływ na otoczenie, co ma swoje odzwierciedlenie w *Polityce Poszanowania Praw Człowieka*, której postanowienia określają również ścieżkę zgłaszania naruszeń jej zasad.

W ramach procedur należytej staranności funkcjonujących w ramach polityk z obszaru poszanowania praw człowieka, wprowadzono zmiany we wzorach SWZ oraz SIWZ, stanowiących załączniki do *Regulaminu Udzielania Zamówień w Grupie TAURON*, w wyniku których każdy kontrahent spółek Grupy Kapitałowej TAURON zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o zapoznaniu się z Kodeksem Postępowania dla Kontrahentów.

W ramach procedur należytej staranności, w celu poprawy standardów w obszarze BHP, Grupa Kapitałowa TAURON mierzy i porównuje wyniki swojej działalności związanej z BHP zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym oraz stosuje najlepsze zidentyfikowane praktyki. Ponadto dąży do wypracowania własnych najlepszych praktyk w zakresie BHP oraz przeprowadza wewnętrzne i zewnętrzne audyty z udziałem kadry kierowniczej, pracowników i ich przedstawicieli, służb BHP oraz wykonawców. TAURON podejmuje również inicjatywy na rzecz podnoszenia świadomości pracowników w zakresie BHP, obejmujące m.in. działania informacyjne, szkoleniowe oraz akcje ukierunkowane na zwiększanie zaangażowania pracowników w kształtowanie systemu bezpieczeństwa i higieny pracy w Grupie Kapitałowej TAURON.

Grupa Kapitałowa TAURON zachęca pracowników oraz podmioty zewnętrzne do przekazywania informacji w zakresie naruszeń Polityki Antykorupcyjnej a także innych nieprawidłowości za pośrednictwem dedykowanych kanałów komunikacji. Pracownicy oraz podmioty zewnętrzne mogą zgłaszać swoje wątpliwości lub zwrócić się z prośbą o pomoc do Pełnomocnika ds. Zgodności w przypadku wątpliwości, czy w danym stanie faktycznym zachodzi uzasadnione podejrzenie naruszenia postanowień Polityki Antykorupcyjnej albo innych przepisów prawa, regulacji wewnętrznych lub wewnątrz korporacyjnych Grupy Kapitałowej TAURON bądź standardów etycznych. Wszelkie zgłoszenia traktowane są w sposób poufny oraz badane z należytą starannością.

TAURON podejmuje działania na rzecz podnoszenia wśród pracowników wiedzy i świadomości w zakresie przeciwdziałania korupcji. W 2017 r. TAURON zorganizował warsztaty dla członków kadry zarządzającej poświęcone tematyce korupcji. Analogiczne szkolenia dedykowane w sposób szczególny pracownikom obszaru zakupów i inwestycji odbyły się również w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej TAURON. W 2018 r. TAURON planuje realizację działań informacyjnych, szkoleń oraz innych inicjatyw ułatwiających właściwe zrozumienie Polityki Antykorupcyjnej przez pracowników oraz wykorzystanie jej zasad w codziennej pracy.

8.6. Opis istotnych ryzyk związanych z działalnością TAURON mogących wywierać niekorzystny wpływ na polityki stosowane przez TAURON, a także opis zarządzania tymi ryzykami

W ramach realizowanego w Grupie Kapitałowej TAURON procesu zarządzania ryzykiem, zidentyfikowano ryzyka związane z działalnością spółek, mogące wywierać niekorzystny wpływ na zagadnienia: społeczne, pracownicze, środowisko naturalne, poszanowanie praw człowieka, przeciwdziałanie korupcji oraz na polityki stosowane przez TAURON.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami dla zidentyfikowanych ryzyk wyznaczany jest Właściciel ryzyka odpowiedzialny za zarządzanie tym ryzykiem, sporządzane są karty ryzyka zawierające opisy prowadzonych działań mitygujących, określone są parametry mierzące ryzyko i wskaźniki wczesnego ostrzegania, a w szczególnych przypadkach tworzone są odrębne plany reakcji na ryzyko i plany rezerwowe. Ryzyka te ujęte są w modelu ryzyka określającym kategorie ryzyk występujących w działalności TAURON.

Do najistotniejszych należą: społeczne, zarządzania kapitałem ludzkim, BHP, komunikacji wewnętrznej, środowiskowe, procesu zakupowego, prawne i compliance.

Poniżej tabela przedstawia charakterystykę ryzyk związanych z działalnością TAURON mogących wywierać niekorzystny wpływ na polityki stosowane przez TAURON.

Tabela nr 47. Ryzyka związane z działalnością TAURON mogące wywierać niekorzystny wpływ na polityki stosowane przez TAURON

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Reakcja na ryzyko
1.	Ryzyko społeczne	Ryzyko obejmuje ryzyko niewywiązywania się ze standardów obsługi klienta, realizacji umów sprzedaży, komunikacji zewnętrznej i działań marketingowych oraz ryzyko związane z ochroną danych osobowych. Skutkiem materializacji ryzyka jest utrata reputacji i zaufania klientów, spory z klientami, brak realizacji celów, w tym celów sprzedażowych oraz możliwe kary za nieprzebranie wymogów prawa w zakresie ochrony danych osobowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie i realizacja PRO Klientkiej Polityki Społecznej. • Prowadzenie dialogu z klientami, w tym badanie zadowolenia klientów, dopasowanie oferty produktowej do ich potrzeb, dbanie o wysoki poziom obsługi klientów. • Budowanie relacji z klientami i otoczeniem rynkowym. • Odpowiedzialność za produkt, w tym za jakość i bezpieczeństwo dostaw, dopasowanie oferty produktowej do oczekiwań klientów. • Ochrona prywatności i bezpieczeństwa danych osobowych klientów. • Wdrażanie narzędzi wspierających realizację klientkiej polityki społecznej. • Standaryzacja wzorów umów z klientami i ich dostosowywanie do zmian w przepisach prawa oraz optymalizacja procesów sprzedażowych i obsługowych. • Realizacja działań promocyjnych zgodnie z przyjętą <i>Strategią marki TAURON</i> i <i>Strategią sponsoringową Grupy TAURON na lata 2018–2025</i>, uwzględniające poszanowanie praw człowieka i prowadzenie odpowiedzialnego marketingu.
2.	Ryzyko zarządzania kapitałem ludzkim	Ryzyko związane z zagadnieniami pracowniczymi, w tym również z kwestią różnorodności, partycypacji, warunkami zatrudnienia i pracy, stosunkami ze związkami zawodowymi oraz poszanowaniem prawa wolności do zrzeszania się, zarządzania kapitałem ludzkim, zarządzania ścieżkami kariery i rekrutacją, systemami szkoleń, zdrowiem i bezpieczeństwem w pracy. Skutkiem materializacji ryzyka są skargi pracownicze, spory zbiorowe, strajki, utrata wyspecjalizowanej kadry i trudności w jej odtworzeniu.	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie i realizacja Polityki Rekrutacji, Selekcji i Adaptacji Pracowników. • Przyjęcie i realizacja Polityki Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji. • Dbałość o rozwój kompetencji pracowników, w tym poprzez udział w szkoleniach. • Prowadzenie konsultacji z organizacjami społecznymi w Grupie Kapitałowej TAURON. • Realizacja polityki kadrowej w oparciu o Model Kompetencyjny, Regulamin Wynagradzania i Regulamin Pracy. • Przyjęcie i wdrożenie Polityki Różnorodności. • Przyjęcie i wdrożenie Polityki Poszanowania Praw Człowieka.
3.	Ryzyko BHP	Ryzyko związane z zapewnieniem zdrowia i bezpieczeństwa w pracy. Skutkiem materializacji ryzyka jest uraz pracownika, utrata zdrowia lub nadmierna ekspozycja pracownika na czynniki szkodliwe dla zdrowia.	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytetyzacja bezpieczeństwa pracowników, klientów, wykonawców i interesariuszy w podejmowanych działaniach biznesowych. • Przyjęcie i realizacja <i>Polityki BHP Grupy TAURON</i>. • Zapewnianie optymalnych warunków pracy. • Podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy. • Prowadzenie szkoleń, wdrażanie i doskonalenie systemu zarządzania BHP.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Reakcja na ryzyko
4.	Ryzyko komunikacji wewnętrznej	Ryzyko związane z zapewnieniem optymalnej i efektywnej komunikacji wewnątrz Grupy TAURON oraz przekazywaniem rzetelnej informacji do pracowników Grupy Kapitałowej TAURON z zachowaniem poufności informacji wrażliwych. Skutkiem materializacji ryzyka jest utrata zaufania wobec pracodawcy, wzrost niepokoju społecznych, utrata reputacji i negatywny wpływ na markę TAURON.	<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie relacji ze stroną społeczną w Grupie Kapitałowej TAURON i ścisła współpraca z Rzecznikiem Dialogu Społecznego. • Wykorzystywanie i rozwój dostępnych narzędzi komunikacji w celu przekazywania istotnych informacji do pracowników Grupy Kapitałowej TAURON. • Przy przekazywaniu istotnych informacji – organizacja spotkań bezpośrednich kadry zarządzającej z pracownikami. • Bieżące monitorowanie sytuacji i zdarzeń w spółkach Grupy Kapitałowej TAURON mogących wywołać niepokój społeczny. • Cykliczne spotkania z przedstawicielami spółek zajmującymi się komunikacją wewnętrzną w celu wymiany informacji. • Opracowanie Strategii komunikacyjnej dla Grupy TAURON.
5.	Ryzyko środowiskowe	Ryzyko związane z wpływem prowadzonej działalności biznesowej na środowisko naturalne i korzystaniem z jego zasobów, kontrolą i zapobieganiem zanieczyszczeniom, ochroną źródeł wody i zarządzania odpadami. Skutkiem materializacji ryzyka jest degradacja środowiska naturalnego oraz kary za niedotrzymanie wymagań środowiskowych, konieczność ich usunięcia, ograniczenie produkcji, możliwości korzystania z programów pomocowych i utrata wizerunku Grupy Kapitałowej TAURON.	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie i wdrożenie <i>Polityki Środowiskowej Grupy TAURON</i>. • Prowadzenie działalności biznesowej oddziaływującej na środowisko zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. • Identyfikacja obszarów wpływu na środowisko i zapewnienie funkcjonowania Grupy Kapitałowej TAURON zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska. • Ciągły rozwój wiedzy i kultury odpowiedzialności środowiskowej wśród pracowników, klientów i kontrahentów Grupy Kapitałowej TAURON. • Poszukiwanie rozwiązań zmierzających do wdrożenia zasad gospodarki obiegu zamkniętego w Grupie Kapitałowej TAURON oraz aktywne poszukiwanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych minimalizujących negatywny wpływ działalności na środowisko. • Poprawa efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania wodą. • Oferowanie produktów / usług uwzględniających aspekt ograniczania negatywnego wpływu na środowisko naturalne. • Promowanie ochrony przyrody, współpraca z samorządami i jednostkami administracji państwowej w tym zakresie.
6.	Ryzyko procesu zakupowego	Ryzyko związane z prowadzonymi postępowaniami zakupowymi, uwzględniające metody zapobiegania łamaniu praw człowieka przez partnerów biznesowych, przeciwdziałaniu korupcji i nadużyć w procesie zakupowym oraz przestrzegania standardów etyczno-moralnych w trakcie jego realizacji. Skutkiem materializacji ryzyka są niekorzystne umowy zakupowe, konieczność unieważnienia postępowań przetargowych, utrata wizerunku Grupy Kapitałowej TAURON i wiarygodności wobec interesariuszy.	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie i wdrożenie Kodeksu Postępowania dla Kontrahentów Grupy TAURON. • Przyjęcie i realizacja <i>Polityki Antykorupcyjnej Grupy TAURON</i>. • Przyjęcie i realizacja <i>Polityki Poszanowania Praw Człowieka</i>. • Standaryzacja zasad prowadzenia postępowań w procesie zakupowym i jego transparentność. • Budowanie trwałych relacji z kontrahentami opartych na zaufaniu i wzajemnym szacunku. • Oczekiwanie od kontrahentów przestrzegania przepisów prawa, standardów etycznych i dobrych praktyk handlowych, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, zasad dyskryminacji i nierównego traktowania, poszanowania praw człowieka i godności pracowników, przejrzystej polityki personalnej, ochrony środowiska, uczciwej konkurencji, zapobiegania i zwalczania nadużyć oraz bezpieczeństwa i ochrony informacji. • Stosowanie wzorców umów i klauzul standardowych do umów w zakresie przestrzegania praw człowieka przez partnerów biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON.
7.	Ryzyko prawne	Ryzyko związane z nieprzestrzeganiem przepisów prawa, błędną interpretacją nowych przepisów i regulacji, wymogami nakładanymi przez regulatora i organy nadzorujące.	<ul style="list-style-type: none"> • Stały monitoring otoczenia prawnego i zmian przepisów prawa, w tym z zakresu zagadnień społecznych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji, ochrony środowiska i zagadnień pracowniczych. • Wdrażanie wymaganych zmian do regulacji wewnętrznych. • Powoływanie grup roboczych mających na celu przygotowanie i wdrożenie wymaganych zmian wynikających z otoczenia prawnego. • Stała współpraca z organami nadzorującymi rynek energii i rynek kapitałowy. • Szkolenia pracowników ze znajomości przepisów prawa i regulacji wewnętrznych.

Lp.	Nazwa ryzyka	Opis ryzyka	Reakcja na ryzyko
8.	Ryzyko compliance	<p>Ryzyko compliance obejmuje ryzyko nadużyć wewnętrznych, nadużyć zewnętrznych oraz ryzyko zachowań nieetycznych.</p> <p>Ryzyko związane z przywłaszczeniem lub wykorzystywaniem majątku Spółki, jego dewastacją, wykorzystywaniem pozycji służbowej do uzyskiwania korzyści osobistych, działaniem osób trzecich mającym na celu kradzież, włamanie, fałszerstwo oraz związane z występowaniem zachowań niezgodnych z ogólnie przyjętymi w społeczeństwie zasadami współżycia społecznego, normami moralnymi i mobbingiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie i wdrożenie <i>Kodeksu Postępowania dla Kontrahentów Grupy TAURON</i>. • Przyjęcie i realizacja <i>Polityki Antykorupcyjnej Grupy TAURON</i>. • Przyjęcie i realizacja <i>Polityki Poszanowania Praw Człowieka</i>. • Przyjęcie i realizacja <i>Polityki Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji</i>. • Przyjęcie i wdrożenie <i>Polityki Różnorodności</i>. • Stosowanie procedur wewnętrznych mających na celu zabezpieczenie przed nadużyciami (procedury bezpieczeństwa, przeglądy uprawnień), ich testowanie i doskonalenie. • Propagowanie najlepszych praktyk, doskonalenie procedur, prowadzenie szkoleń oraz stosowanie <i>Kodeksu Etyki Biznesowej Grupy TAURON</i> i funkcjonowanie systemu zgłaszania nadużyć. • Budowa kultury organizacyjnej opartej na wartościach i zasadach Grupy TAURON.

9. POZOSTAŁE ISTOTNE INFORMACJE I ZDARZENIA

9.1. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

W okresie sprawozdawczym nie toczyły się wobec Spółki postępowania przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, których pojedyncza lub łączna wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych TAURON.

Ponadto, w okresie sprawozdawczym nie toczyły się wobec żadnej ze spółek Grupy TAURON postępowania przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, których pojedyncza lub łączna wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych TAURON.

9.2. Informacja o umowach zawartych przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON

9.2.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON

W roku obrotowym 2017 oraz do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania spółki Grupy Kapitałowej TAURON zawarły następujące umowy znaczące dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON:

Zawarcie aneksu do umowy z konsorcjum RAFAKO S.A. – MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. na budowę bloku energetycznego w Elektrowni Jaworzno III

W dniu 1 marca 2017 r. zarząd spółki zależnej od TAURON – TAURON Wytwarzanie (Zamawiający) podpisał z konsorcjum RAFAKO S.A. – MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. (Wykonawca) aneks do umowy na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MWe na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II, aktualnie realizowaną w ramach wyodrębnionego oddziału Zamawiającego – Oddziału Jaworzno 910 MW w Jaworznie, w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i aparatura kontrolno-pomiarowa i automatyka bloku.

Na mocy aneksu cena umowy netto została zwiększona o kwotę 71,05 mln zł, tj. do kwoty 4 470 mln zł, a termin na wykonanie przedmiotu umowy został wydłużony o 8 miesięcy, tj. najpóźniej do 67. miesiąca od daty zawarcia umowy, co oznacza, że nowy zakładany termin przejścia bloku do eksploatacji to listopad 2019 r.

Decyzja o podpisaniu przez TAURON Wytwarzanie ww. aneksu została podjęta w dniu 28 lutego 2017 r. W tym samym dniu również Zarząd TAURON pozytywnie zaopiniował zawarcie aneksu na warunkach wskazanych powyżej.

Wprowadzenie zmian do umowy wyniknęło z konieczności zmiany sposobu posadowienia obiektów bloku na pośrednie, a także z uzgodnienia przez strony umowy dodatkowych prac korzystnych dla Zamawiającego ze względów technicznych i ekonomicznych (wykonanie fundamentu pod piątą strefę elektrofiltra (EF) i rozbudowę budynku rozdzielni EF). Dodatkowe prace pozwolą Zamawiającemu osiągnąć oszczędności w czasie przewidywanego postępu bloku w 2021 r. dla przystosowania w części bloku do spełnienia przyszłych wymagań konkluzji BAT. Zamawiający częściowo uznał roszczenia Wykonawcy związane z powyższymi okolicznościami i protokołami konieczności zmiany za zasadne. Roszczenia wynikające ze zmiany norm projektowych – EUROKODY, nie zostały uznane za zasadne przez Zamawiającego.

W związku z powyższym wydłużone zostały gwarancje udzielone przez Wykonawcę:

- 1) o 6 miesięcy w odniesieniu do dyspozycyjności Bloku dla bezpośrednich dostaw realizowanych przez RAFAKO S.A., wydajności maksymalnej trwałej kotła, minimum technicznego bloku i zawartości wolnej wody w spalinach za IOS, poziomu drgań dla budowli,
- 2) o 12 miesięcy w zakresie konstrukcyjno-budowlanym bloku.

Wykonawca zapewni również odpowiednie wydłużenie zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Podpisanie aneksu zmieniło warunki umowy z Wykonawcą, nie miało jednak wpływu na zmianę budżetu całej inwestycji.

O zmianie ww. umowy Spółka informowała w raportach bieżących: nr 5/2017 z dnia 28 lutego 2017 r. oraz nr 7/2017 z dnia 1 marca 2017 r.

Wejście w życie porozumienia i aneksów dotyczących warunków dalszej realizacji projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli”

W dniu 31 marca 2017 r., w nawiązaniu do wcześniej zawartych porozumień i aneksów dotyczących warunków dalszej realizacji projektu „Budowa bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli” (Projekt), o czym informowano w raporcie bieżącym nr 36/2016 z 27 października 2016 r., ECSW poleciła dokonanie zapłaty na rzecz instytucji finansujących dotychczas ECSW, tj. Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju,

Banku Polska Kasa Opieki S.A. (Instytucje Finansujące) kwoty 581,4 mln zł tytułem spłaty wszystkich zobowiązań ECSW względem Instytucji Finansujących. Z chwilą uznania rachunków bankowych Instytucji Finansujących zostały spełnione warunki zawieszające i jednocześnie weszły w życie dokumenty, o których mowa w ww. raporcie, tj.:

- 1) porozumienie w sprawie ustalenia podstawowych warunków brzegowych restrukturyzacji Projektu pomiędzy TAURON, PGNiG i ECSW,
- 2) aneks do Umowy sprzedaży energii elektrycznej z dnia 11 marca 2011 r. (Umowa Sprzedaży Energii) pomiędzy TAURON, PGNiG i ECSW,
- 3) aneks do Umowy na dostawy paliwa gazowego z dnia 11 marca 2011 r. (Umowa Gazowa) pomiędzy PGNiG i ECSW.

Porozumienie reguluje przede wszystkim warunki rozliczania kar umownych, urynkowanie stosowanych dotychczas formuł cenowych oraz kwestie restrukturyzacji finansowej Projektu i stanowi odzwierciedlenie woli sponsorów Projektu tj.: TAURON i PGNiG (Sponsorzy) co do kontynuacji budowy bloku gazowo-parowego, wprowadzenia zmian w Umowie Gazowej i Umowie Sprzedaży Energii oraz zmiany formuły finansowania Projektu z project finance na corporate finance.

Zmiany do Umowy Gazowej i Umowy Sprzedaży Energii przewidują w szczególności urynkowanie stosowanych w tych umowach formuł cenowych. Ponadto, w związku z opóźnieniem realizacji Projektu, aneks do Umowy Gazowej przewiduje zmianę w zakresie wysokości, terminów i metodologii naliczania kar umownych.

Środki na spłatę kredytów bankowych ECSW uzyskała na podstawie umów pożyczek, zgodnie z którymi każdy ze Sponsorów udzielił ECSW pożyczki w kwocie 290,7 mln zł.

W związku z realizacją zapisów umowy standstill, o której mowa w raporcie bieżącym nr 36/2016, Instytucje Finansujące były zobowiązane do zwrotu, otrzymanych od Sponsorów, gwarancji bankowych w łącznej kwocie ok. 629 mln zł, z czego całkowita kwota gwarancji bankowych dostarczonych przez TAURON wynosiła 314,5 mln zł.

Niezależnie od powyższego Sponsorzy wraz z ECSW kontynuowali wspólne prace związane z pozyskaniem nowego finansowania projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli, którego warunki i struktura byłyby korzystniejsze od dotychczas obowiązujących umów.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 11/2017 z dnia 31 marca 2017 r.

Gwarancje bankowe w kwocie 314,5 mln zł wystawione na zlecenie TAURON w celu zabezpieczenia wiarygodności banków wynikających z udzielonych ECSW kredytów, o których mowa w powyższym raporcie bieżącym, wygasły w miesiącu kwietniu 2017 r.

Podpisanie porozumienia w sprawie potencjalnej współpracy przy realizacji projektu budowy bloku energetycznego 910 MW w Elektrowni Jaworzno III oraz rozwiązanie umowy inwestycyjnej dotyczącej bloku gazowo-parowego w Elektrowni Łągisza

W nawiązaniu do Strategii, która zakłada realizację projektu budowy bloku 910 MW w Jaworznie (Projekt) w nowej formule finansowania, przewidującej wydzielenie zorganizowanej części przedsiębiorstwa obejmującej ww. inwestycję do nowej spółki celowej, a następnie przystąpienie partnerów zewnętrznych do tej spółki, w dniu 1 czerwca 2017 r. TAURON podpisał Porozumienie w sprawie wstępnych warunków potencjalnej współpracy w ramach Projektu z Funduszem Inwestycji Infrastrukturalnych – Kapitałowym Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Aktywów Niepublicznych i Funduszem Inwestycji Infrastrukturalnych – Dłużnym Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Aktywów Niepublicznych (Fundusze), zarządzanymi przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych BGK S.A. Częścią portfela inwestycyjnego wymienionych Funduszy zarządza Polski Fundusz Rozwoju S.A.

Na podstawie Porozumienia Fundusze wyraziły wstępne zainteresowanie zainwestowaniem w Projekt łącznie kwoty 880 mln zł, w drodze obejmowania przez Fundusze nowych udziałów w spółce celowej Nowe Jaworzno GT, będącej obecnie jednoosobową spółką TAURON, która realizuje Projekt. Udział Funduszy w kapitale zakładowym Nowe Jaworzno GT nie będzie mógł przekroczyć 50% minus jeden udział. Pozostała część udziałów Nowe Jaworzno GT będzie w posiadaniu Spółki lub Spółki i dodatkowego Inwestora (Inwestorów), przy czym Spółka będzie posiadała co najmniej 50% plus jeden udział Nowe Jaworzno GT. Porozumienie wyraża wolę stron prowadzenia w dobrej wierze negocjacji w celu określenia zasad potencjalnej współpracy przy realizacji Projektu. Przystąpienie Funduszy do Projektu będzie uzależnione od wyników szczegółowej analizy Projektu przez Fundusze, uzgodnienia przez strony i spełnienia warunków określonych w dokumentacji transakcji oraz uzyskania przez Fundusze wymaganych zgód inwestycyjnych na uczestnictwo w Projekcie. Porozumienie obowiązywało do dnia 31 grudnia 2017 r.

Jednocześnie w dniu 1 czerwca 2017 r. pomiędzy TAURON Wytwarzanie a Polskim Funduszem Rozwoju S.A. zostało zawarte porozumienie, na mocy którego rozwiązano umowę inwestycyjną zawartą powyżej wskazanymi podmiotami, której celem była wspólna realizacja projektu „Budowa Bloku Gazowo-Parowego klasy 413 MWe w TAURON Wytwarzanie Spółka Akcyjna Oddział Elektrownia Łągisza w Będzinie”. O zawarciu umowy inwestycyjnej

Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 17/2015 z 13 lipca 2015 r. Rozwiązanie umowy inwestycyjnej wpisuje się w założenia Strategii, zakładającej wstrzymanie inwestycji w blok gazowo-parowy w Elektrowni Łagisza, co przekłada się na redukcję nakładów inwestycyjnych z tego tytułu w wysokości około 1,5 mld zł.

W nawiązaniu do terminu obowiązywania powyższego Porozumienia, w dniu 29 grudnia 2017 r. TAURON zawarł aneks na mocy którego przedłużono do dnia 28 lutego 2018 r. okres obowiązywania Porozumienia w sprawie wstępnych warunków potencjalnej współpracy w ramach projektu budowy bloku 910 MW w Jaworznie.

Pozostałe zapisy ww. Porozumienia nie uległy zmianie.

W dniu 28 lutego 2018 r. TAURON poinformował o wyrażonej przez strony Porozumienia woli kontynuacji czynności zmierzających do podpisania umów, które będą określać warunki inwestycji kapitałowej Funduszy w spółkę celową.

Zamiarem stron jest przystąpienie Funduszy do Spółki Celowej oraz uczestniczenie przez nie w kolejnych dokapitalizowaniach Spółki Celowej, poprzez obejmowanie nowo tworzonych udziałów w zamian za wkłady pieniężne do łącznej maksymalnej kwoty 880 mln zł.

Udział Funduszy w kapitale zakładowym Spółki Celowej według stanu na dzień oddania bloku do eksploatacji powinien wynosić ok. 14%, a udział TAURON co najmniej 50% + 1 udział. Przystąpienie Funduszy do Spółki Celowej będzie uzależnione od spełnienia warunków, które zostaną określone w umowach.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących: nr 25/2017 z dnia 1 czerwca 2017 r., nr 43/2017 z dnia 29 grudnia 2017 r. oraz 4/2018 z dnia 28 lutego 2018 r.

Prolongata programu emisji obligacji

W dniu 20 czerwca 2017 r. podpisane zostały aneksy do umów dotyczących programu emisji obligacji (Program) tj. umowy agencyjnej i depozytowej oraz umowy gwarancyjnej, o których zawarciu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 49/2015 z dnia 24 listopada 2015 r. Na podstawie powyższych aneksów dokonano następującej prolongaty Programu:

- a) o jeden rok tj. do dnia 31 grudnia 2021 r. („I Okres Prolongaty”). Kwota Programu w I Okresie Prolongaty będzie wynosić maksymalnie 5,32 mld zł, a do prolongaty przystąpiły następujące banki: MUFG Bank (Europe) N.V., MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce, Bank Zachodni WBK S.A., CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. Oddział w Polsce, ING Bank Śląski S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. oraz mBank S.A.,
- b) o dwa lata, tj. do dnia 31 grudnia 2022 r. („II Okres Prolongaty”). Kwota Programu w II Okresie Prolongaty będzie wynosić maksymalnie 2,45 mld zł, a do prolongaty przystąpiły banki: MUFG Bank (Europe) N.V., MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce oraz Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. kwota Programu nie ulegnie zmianie i wynosić będzie maksymalnie 6,27 mld zł. W związku z dokonaną prolongatą nie uległ zmianie poziom marży finansowania w ramach Programu.

Z kolei w dniu 9 marca 2018 r. zostały podpisane aneksy do umowy agencyjnej i depozytowej oraz umowy gwarancyjnej, których skutkiem jest wydłużenie przez część banków okresu dostępności środków w ramach Programu.

Oznacza to, że maksymalna wartość Programu:

- a) do dnia 31 grudnia 2020 r. wynosi 6,27 mld zł (kwota ta nie uległa zmianie w wyniku podpisania aneksów),
- b) do dnia 31 grudnia 2021 r. wynosi 6,07 mld zł (przed podpisaniem aneksów wynosiła 5,32 mld zł),
- c) do dnia 31 grudnia 2022 r. wynosi 5,82 mld zł (przed podpisaniem aneksów wynosiła 2,45 mld zł).

Aneksy zostały zawarte z następującymi bankami biorącym udział w Programie: Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank BGŻ BNP Paribas S.A., Bank Zachodni WBK S.A., CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. Oddział w Polsce, ING Bank Śląski S.A., mBank S.A., MUFG Bank (Europe) N.V., MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce oraz Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

W związku z podpisaniem przedmiotowych aneksów nie uległ zmianie poziom marży finansowania w ramach Programu.

O powyższych zdarzeniach Spółka informowała w raportach bieżących nr 29/2017 z dnia 20 czerwca 2017 r. oraz nr 6/2018 z dnia 9 marca 2018 r.

Zawarcie umowy zakupu węgla z Polską Grupą Górniczą S.A.

W dniu 18 stycznia 2018 r. została zawarta umowa zakupu węgla pomiędzy TAURON a Polską Grupą Górniczą S.A., której przedmiotem jest zakup węgla energetycznego na potrzeby produkcyjne jednostek wytwórczych należących do Grupy Kapitałowej TAURON. Szacowana wartość dostaw została określona na lata 2018–2021, przy założeniu ceny węgla ustalonej na 2018 r. i wyniesie około 2,15 mld zł netto. Cena węgla została określona dla pierwszego rocznego okresu obowiązywania umowy, natomiast w latach kolejnych będzie ona indeksowana w oparciu o formułę zawartą

w umowie, uwzględniającą zmiany warunków rynkowych. Powyższa umowa została zawarta na czas nieoznaczony i przewiduje kary umowne w wysokości 10% wartości niezrealizowanych dostaw w danym okresie rocznym.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 1/2018 z dnia 18 stycznia 2018 r.

Finansowanie spółki EC Stalowa Wola

W dniu 8 marca 2018 r., w nawiązaniu do raportu bieżącego nr 11/2017 z dnia 31 marca 2017 r. dotyczącego informacji o działaniach związanych z pozyskaniem nowego finansowania projektu budowy bloku gazowo-parowego w Stalowej Woli, EC Stalowa Wola (Pożyczkobiorca), tj. podmiot, w którym TAURON posiada pośrednio, poprzez spółkę zależną TAURON Wytwarzanie 50% udziału w kapitale zakładowym, podpisała umowę pożyczki z BGK oraz PGNiG.

Na mocy wyżej wymienionej umowy BGK oraz PGNiG udzielił Pożyczkobiorcy pożyczki w kwocie po 450 mln zł każdy, z przeznaczeniem na refinansowanie długu Pożyczkobiorcy wobec TAURON i PGNiG (600 mln zł) oraz na pokrycie nowych wydatków inwestycyjnych na dokończenie projektu Pożyczkobiorcy (300 mln zł). Data ostatecznej spłaty pożyczki przypada na 14 czerwca 2030 r.

Na dzień 8 marca 2018 r. zobowiązania pożyczkowe Pożyczkobiorcy wobec TAURON wynosily około 610 mln zł.

Umowa pożyczki przewiduje wypłatę środków na rzecz Pożyczkobiorcy po spełnieniu warunków zawieszających, z których jednym jest przedstawienie BGK gwarancji bankowej wystawionej na zlecenie TAURON i zabezpieczającej dług Pożyczkobiorcy w stosunku do BGK. Gwarancja bankowa będzie odnawiana corocznie, a jej wysokość nie przekroczy 517,5 mln zł.

O powyższym zdarzeniu Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 5/2018 z dnia 8 marca 2018 r.

9.2.2. Transakcje z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe

Wszystkie transakcje z podmiotami powiązаныmi są zawierane na warunkach rynkowych.

Szczegółowe informacje na temat transakcji z podmiotami powiązаныmi zostały przedstawione w nocie 49 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r.

9.2.3. Zaciągnięte i wypowiedziane umowy dotyczące kredytów i pożyczek

Kredyty o charakterze obrotowym i pożyczki krótkoterminowe

Zgodnie z przyjętym w Grupie Kapitałowej TAURON modelem finansowania, stroną kredytów i pożyczek krótkoterminowych zaciąganych u instytucji zewnętrznych może być wyłącznie TAURON.

W Grupie Kapitałowej TAURON funkcjonuje struktura cash poolingi rzeczywistego, realizowana na podstawie zawartej z PKO BP umowy o zarządzanie środkami pieniężnymi (termin obowiązywania dotychczasowej umowy upłynął w dniu 17 grudnia 2017 r., natomiast od dnia 18 grudnia 2017 r. obowiązuje nowa umowa z terminem obowiązywania do dnia 17 grudnia 2020 r.). Struktura cash poolingi oparta jest o limity dzienne udzielane poszczególnym uczestnikom przez zarządzającego usługą agenta, którego funkcję pełni TAURON. W wyniku realizacji mechanizmu cash poolingi dokonywane są transfery środków pieniężnych pomiędzy rachunkami uczestników usługi a rachunkiem agenta. W powiązaniu ze strukturą cash poolingi TAURON korzysta w banku PKO BP z:

- 1) limitu over draft w kwocie 300 000 tys. zł w oparciu o zawartą z bankiem w październiku 2017 r. umowę kredytu w rachunku bieżącym, z terminem spłaty przypadającym na dzień 29 grudnia 2020 r. (dotychczas obowiązująca umowa limitu over draft z grudnia 2014 r. wygasła w dniu 29 grudnia 2017 r.), oraz
- 2) limitu intraday w kwocie 500 000 tys. zł z terminem obowiązywania do dnia 17 grudnia 2020 r. (okres obowiązywania został przedłużony na podstawie zawartego w październiku 2017 r. aneksu do umowy rachunku bankowego). Limit intraday jest limitem dziennym, który musi być w całości spłacony do końca każdego dnia, w którym był wykorzystywany.

W ramach finansowania bieżącej działalności w 2017 r. obowiązywały również:

- 1) umowa o kredyt w rachunku bieżącym do kwoty 45 000 tys. EUR zawarta z BGK z terminem spłaty do dnia 31 grudnia 2018 r. Kwota kredytu przeznaczona jest na finansowanie transakcji zakupu/sprzedaży/wymiany uprawnień do emisji CO₂, obrotu energią elektryczną oraz gazem dokonywanych na europejskich giełdach, (odpowiednio na podstawie zawartych w maju i grudniu 2017 r. aneksów nr 1 i nr 2 do umowy kredytu podwyższono jego kwotę z 25 000 tys. EUR do 45 000 tys. EUR i przedłużono okres kredytowania do 31 grudnia 2018 r.).
- 2) zawarta z mBankiem umowa o kredyt w rachunku bieżącym w wysokości nieprzekraczającej 2 000 tys. USD, z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności, w szczególności na finansowanie depozytu zabezpieczającego oraz transakcji realizowanych na produktach commodities. Termin spłaty kredytu na podstawie aneksu z dnia 12 stycznia 2017 r. przypada na dzień 30 marca 2018 r.

Wykorzystanie kredytów walutowych opisanych powyżej ma na celu mitygację ryzyka kursowego związanego z zawieraniem transakcjami handlowymi.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe zestawienie umów pożyczek i kredytów o charakterze obrotowym na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 48. Zestawienie umów kredytów o charakterze obrotowym obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Rodzaj umowy	Oprocentowanie	Kwota kredytu/pożyczki (tys.)	Okres finansowania	Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r. (tys.)
1.	Kredyt w rachunku	LIBOR 1M + stała marża	2 000 USD	16.04.2015 r. – 30.03.2018 r.	417 USD
2.	Kredyt w rachunku	EURIBOR 1M + stała marża	45 000 EUR	09.05.2017 r. – 31.12.2018 r.	22 060 EUR
3.	Kredyt w rachunku	WIBOR O/N + stała marża	300 000 PLN	30.12.2017 r. – 29.12.2020 r.	0 PLN
4.	Limit intraday	Brak	500 000 PLN	18.12.2017 r. – 17.12.2020 r.	0 PLN

Kredyty oraz pożyczki o charakterze inwestycyjnym

Poniższa tabela przedstawia zestawienie umów kredytowych oraz pożyczek o charakterze inwestycyjnym obowiązujących w Grupie Kapitałowej TAURON na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 49. Zestawienie umów kredytowych oraz pożyczek o charakterze inwestycyjnym na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Strony umowy	Rodzaj i wysokość stopy procentowej	Kwota kredytu/pożyczki (tys.)	Data spłaty	Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r. (tys.)
1.	TAURON – EBI	stała marża	210 000 PLN	15.12.2021 r.	84 000 PLN
2.	TAURON – EBI	stała marża	300 000 PLN	15.12.2021 r.	120 000 PLN
3.	TAURON – EBI	stała marża	450 000 PLN	15.06.2024 r.	265 909 PLN
4.	TAURON – EBI	stała marża	200 000 PLN	15.09.2024 r.	127 273 PLN
5.	TAURON – EBI	stała marża	250 000 PLN	15.09.2024 r.	159 091 PLN
6.	TAURON – EBI	stała marża	295 000 PLN	15.03.2027 r.	280 250 PLN
7.	TAURON Wytwarzanie – WFOŚiGW	stopa bazowa + stała marża	40 000 PLN	15.12.2022 r.	20 000 PLN
8.	TAURON Ciepło – WFOŚiGW	zmienna	30 000 PLN	15.12.2022 r.	15 000 PLN
10.	KW Czatkowice – WFOŚiGW	zmienna	914 PLN	31.05.2021 r.	627 PLN

W 2017 r. spółki Grupy Kapitałowej TAURON nie wypowiedziały żadnych umów kredytów i pożyczek.

9.2.4. Udzielone pożyczki i poręczenia oraz otrzymane poręczenia i gwarancje

Udzielone pożyczki

Poza spółkami objętymi konsolidacją, w 2017 r. TAURON udzielił finansowania spółce współzależnej EC Stalowa Wola w postaci pożyczek, które zostały przeznaczone na bieżącą działalność EC Stalowa Wola oraz spłatę zadłużenia kredytowego tej spółki wobec Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz Banku Pekao S.A. Ponadto w 2017 r. zawarte zostały porozumienia konsolidujące zadłużenie ECSW wynikające z udzielonych wcześniej spółce pożyczek.

Ponadto w dniu 8 listopada 2017 r. Spółka zawarła z PGE EJ 1 sp. z o.o. umowę pożyczki w kwocie 2 940 tys. zł na okres 3 lat od daty zawarcia umowy, tj. do dnia 6 listopada 2020 r.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie pożyczek udzielonych i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 50. Zestawienie pożyczek udzielonych i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Rodzaj umowy/ Beneficjent	Rodzaj i wysokość stopy procentowej	Kwota kredytu/pożyczki wynikająca z umowy (tys.)	Termin obowiązania umowy	Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r. (tys.)
1.	Pożyczka EC Stalowa Wola	WIBOR 3M + stała marża	177 000 PLN	20.06.2012 r. – 31.12.2032 r.	177 000 PLN
2.	Pożyczka EC Stalowa Wola	WIBOR 3M + stała marża	15 850 PLN	14.12.2015 r. – 31.12.2027 r.	15 850 PLN
3.	Pożyczka EC Stalowa Wola	WIBOR 6M + stała marża	15 300 PLN	15.12.2016 r. – 31.12.2027 r.	11 000 PLN
4.	Pożyczka EC Stalowa Wola	WIBOR 6M + stała marża	150 000 PLN	30.06.2017 r. – 28.02.2018 r.	150 000 PLN
5.	Pożyczka EC Stalowa Wola	WIBOR 6M + stała marża	175 157 PLN	01.11.2017 r. – 28.02.2018 r.	175 157 PLN
6.	PGE EJ 1	oprocentowanie stałe	2 940 PLN	08.11.2017 r. – 06.11.2020 r.	2 940 PLN

Udzielone poręczenia i gwarancje

Zasady udzielania zabezpieczeń w Grupie Kapitałowej TAURON wynikają z obowiązującej w Grupie Kapitałowej TAURON regulacji.

Poniższa tabela przedstawia wyszczególnienie zabezpieczeń udzielonych przez TAURON obowiązujących według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 51. Zestawienie zabezpieczeń udzielonych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Beneficjent	Umowa / zabezpieczenie	Podmiot, którego zobowiązania stanowią przedmiot zabezpieczenia	Kwota w walucie (tys.)	Data obowiązania
1.	WFOŚiGW	Weksle wraz z deklaracją wekslową	TAURON Wytwarzanie	40 000 PLN	15.12.2022 r.
2.	WFOŚiGW	Weksle wraz z deklaracją wekslową	TAURON Ciepło	30 000 PLN	15.12.2022 r.
3.	WFOŚiGW	Umowa poręczenia	KW Czatkowice	914 PLN	15.06.2021 r.
4.	PSG	Umowa poręczenia	TAURON Sprzedaż	15 000 PLN	31.03.2018 r.
5.	PSE	Umowa poręczenia	TAURON Wytwarzanie	5 000 PLN	04.08.2019 r.
6.	GAZ-SYSTEM	Umowa poręczenia	EC Stalowa Wola	1 667 PLN	30.07.2020 r.
7.	Doradcy Funduszu	Umowa poręczenia	Nowe Jaworzno GT	2 350 PLN	28.09.2025 r.
8.	Przedsiębiorcy oraz odbiorcy, którzy zawarli umowę z TAURON EKOENERGIA na podstawie koncesji na obrót energią elektryczną udzielonej przez Prezesa URE	Gwarancja korporacyjna	TAURON EKOENERGIA	16 400 PLN	31.12.2030 r.
9.	NCBiR	Weksle wraz z deklaracją wekslową	TAURON	1 869 PLN	31.03.2026 r.
10.	NCBiR	Weksle wraz z deklaracją wekslową	TAURON	2 375 PLN	31.07.2024 r.
11.	Obligatariusze	Gwarancja korporacyjna	TAURON Sweden Energy	168 000 EUR	03.12.2029 r.

W 2017 r. obowiązywały umowy ramowe w ramach których wystawiane były gwarancje bankowe:

- 1) Umowa ramowa z dnia 8 czerwca 2015 r. o limit na gwarancje bankowe zawarta z BZ WBK z terminem obowiązywania do dnia 7 czerwca 2018 r. i opcją przedłużenia o kolejne 12 miesięcy. Kwota limitu w wysokości 150 000 tys. zł do wykorzystania przez TAURON oraz spółki zależne na rzecz beneficjenta – Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. (IRGIT).
- 2) Umowa o limit na gwarancje bankowe z dnia 12 lipca 2016 r. zawarta z CaixaBank S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce (CaixaBank), na podstawie której został udzielony limit na okres 36 miesięcy, tj. do dnia 11 lipca 2019 r. Maksymalny okres obowiązywania gwarancji bankowych wystawionych w ramach limitu nie może przekraczać daty 11 lipca 2020 r. Limit do wykorzystania przez TAURON oraz spółki zależne w związku z prowadzoną działalnością.

W ramach limitu na gwarancje bankowe zawartego z BZ WBK w trakcie 2017 r. TAURON zlecał wystawienie gwarancji bankowych na rzecz IRGIT na zabezpieczenie transakcji przeprowadzanych na TGE, z terminem obowiązywania poniżej jednego roku.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie gwarancji bankowych udzielonych w ramach umów obowiązujących według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 52. Zestawienie gwarancji bankowych udzielonych w ramach umów obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Bank	Spółka	Beneficjent	Rodzaj gwarancji	Kwota (tys.)	Data uruchomienia	Data obowiązywania
1.	BZ WBK	TAURON	IRGIT	zapłaty	30 000 PLN	11.08.2016 r.	31.03.2018 r.
2.	BZ WBK	TAURON	IRGIT	zapłaty	20 000 PLN	14.12.2016 r.	31.03.2018 r.
3.	CaixaBank	TAURON	PSE	dobrego wykonania	4 041 PLN	01.01.2017 r.	11.02.2018 r.
4.	CaixaBank	TAURON	GAZ-SYSTEM	dobrego wykonania	2 661 PLN	01.12.2017 r.	30.11.2018 r.
5.	CaixaBank	KW Czatkowice	PGE	dobrego wykonania	147 PLN	09.09.2016 r.	31.01.2018 r.
6.	CaixaBank	TAURON Dystrybucja Serwis	Strabag Infrastruktura Południe	dobrego wykonania	116 PLN	09.09.2016 r.	15.06.2019 r.
7.	CaixaBank	TAURON Wydobycie	Polskie Koleje Państwowe	dobrego wykonania	103 PLN	01.01.2017 r.	31.12.2018 r.
8.	CaixaBank	TAURON Ciepło	Elektrobudowa	zapłaty	12 300 PLN	02.01.2017 r.	31.12.2018 r.
9.	CaixaBank	KW Czatkowice	PGE Paliwa (dawniej EDF Paliwa)	dobrego wykonania	187 PLN	12.01.2017 r.	30.01.2018 r.
10.	CaixaBank	KW Czatkowice	PGE Paliwa (dawniej EDF Paliwa)	dobrego wykonania	412 PLN	01.07.2017 r.	30.01.2018 r. ¹
11.	CaixaBank	TAURON Dystrybucja	Gmina Sosnowiec	dobrego wykonania	53 PLN	06.10.2017 r.	06.10.2018 r.
12.	CaixaBank	KW Czatkowice	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna	dobrego wykonania	515 PLN	24.10.2017 r.	30.01.2020 r.

¹ Od 1 stycznia 2018 r. aneksem nr 1 do gwarancji zwiększono wartość gwarancji do 761 tys. zł i wydłużono termin obowiązywania do 31 stycznia 2019 r.

Otrzymane poręczenia i gwarancje

Poniższa tabela przedstawia wyszczególnienie zabezpieczeń otrzymanych przez TAURON i obowiązujących według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela nr 53. Zestawienie zabezpieczeń otrzymanych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Podmiot, którego zobowiązania stanowią przedmiot zabezpieczenia	Podmiot wystawiający zabezpieczenie	Rodzaj zabezpieczenia	Kwota w walucie (tys.)	Data obowiązywania
1.	Polenergia Obrót S.A.	PKO BP	Gwarancja bankowa	750 EUR	28.02.2019 r.
2.	Ezpada s.r.o.	Ezpada A.G.	Gwarancja korporacyjna	1 000 EUR	28.02.2018 r.
3.	Interenergia S.A.	NDI S.A.	Gwarancja korporacyjna	10 000 PLN	06.11.2019 r.

9.3. Informacja o innych umowach i zdarzeniach

Zawarcie umowy z TAURON Wydobyć na sprzedaż węgla

W dniu 1 lutego 2017 r. pomiędzy TAURON a TAURON Wydobyć została zawarta umowa wieloletnia sprzedaży węgla do celów energetycznych, której przedmiotem jest zakup węgla przez Spółkę na potrzeby jednostek wytwórczych TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło. Umowa została zawarta na okres do 31 grudnia 2019 r.

Nowy model handlu węglem wewnątrz Grupy Kapitałowej TAURON

W dniu 1 kwietnia 2017 r. wszedł w życie nowy model handlu węglem wewnątrz Grupy Kapitałowej TAURON, tj. pomiędzy TAURON Wydobyć i TAURON Wytwarzanie oraz TAURON Ciepło. Zgodnie z nowym modelem sprzedaż węgla z TAURON Wydobyć do TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło odbywa się bezpośrednio, z pominięciem TAURON jako pośrednika. TAURON świadczy usługę agencyjną dla ww. podmiotów. Zgodnie z zawartymi pomiędzy TAURON a TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło umowami o świadczenie usług (umowy agencyjne), TAURON uzyskał pełnomocnictwa między innymi do:

- 1) ustalania i negocjowania warunków zakupu węgla,
- 2) przygotowywania projektów umów,
- 3) zawierania, dokonywania zmian (aneksowania) i rozwiązywania w imieniu TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło umów zawartych z TAURON Wydobyć, dotyczących sprzedaży węgla,
- 4) dokonywania w imieniu TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło czynności związanych z realizacją umów,
- 5) sporządzania dla TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło comiesięcznych raportów w zakresie wielkości dostaw, parametrów jakościowych, wolumenu przemieszczanych wyrobów węglowych (na potrzeby ewidencji akcyzowej).

Zmiana modelu opisana powyżej spowodowała m.in. zmniejszenie ilości wystawianych faktur pomiędzy TAURON Wydobyć oraz TAURON Wytwarzanie i TAURON Ciepło oraz poprawę wskaźnika rentowności spółek wchodzących w skład Podatkowej Grupy Kapitałowej.

Przydziały darmowych uprawnień do emisji CO₂ i na produkcję ciepła

Zgodnie z Dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 października 2003 r. ustanawiającą system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającą dyrektywę Rady 96/61/WE, Grupa Kapitałowa TAURON uprawniona jest do pozyskiwania nieodpłatnych uprawnień do emisji w trybie art. 10c powyższej Dyrektywy („uprawnienia derogacyjne”).

W celu uzyskania darmowych uprawnień z tytułu wytwarzania energii elektrycznej za 2016 r. Grupa Kapitałowa TAURON, w dniu 29 września 2016 r., złożyła do Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami sprawozdania rzeczowo-finansowe z rozliczenia nakładów inwestycyjnych poniesionych na realizację zadań inwestycyjnych ujętych w Krajowym Planie Inwestycyjnym za okres sprawozdawczy 1 lipiec 2015 r. – 30 czerwiec 2016 r.

Na podstawie złożonych sprawozdań, w dniu 21 kwietnia 2017 r., na rachunki instalacji Grupy Kapitałowej TAURON zostały wydane przydziały darmowych uprawnień do emisji CO₂, w ilości wynikającej z poniesionych kosztów inwestycyjnych, tj. 1 680 838 EUA.

Dodatkowo, w lutym 2017 r., rachunki instalacji należących do Grupy Kapitałowej TAURON zostały zasilone darmowymi przydziałami na produkcję ciepła na 2017 r. w łącznej ilości 469 945 EUA.

Ustalenie wysokości opłat zastępczych przez Prezesa URE

Obowiązująca ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne określa zasady systemu wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji węglowej oraz kogeneracji gazowej w latach 2014–2018. Ustawa określa obowiązek

zakupu i umorzenia świadectw pochodzenia energii (tzw. „żółte” certyfikaty – dla kogeneracji gazowej, tzw. „czerwone” certyfikaty – dla kogeneracji węglowej) lub uiszczenia opłaty zastępczej przez sprzedawców energii elektrycznej do odbiorców końcowych. Dla „czerwonych” certyfikatów obowiązek umorzenia wynosi 23,2% wolumenu sprzedanej energii, zaś w przypadku „żółtych” certyfikatów obowiązek ten rośnie od 3,9% w 2014 r. do 8% w 2018 r., w 2016 r. wynosił 6,0%, co ma przyczynić się do rozwoju źródeł kogeneracyjnych pracujących na paliwie gazowym.

Zgodnie z powyższą Ustawą Prezes URE w II kwartale 2016 r. ustalił i ogłosił opłaty zastępcze obowiązujące w 2017 r. w następującej wysokości:

- 1) dla certyfikatów „czerwonych”: 10 zł/MWh w 2017 r. (11 zł/MWh w 2016 r.),
- 2) dla certyfikatów „żółtych”: 120 zł/MWh w 2017 r., (125 zł/MWh w 2016 r.),
- 3) dla certyfikatów „fioletowych”: 56 zł/MWh w 2017 r. (63 zł/MWh w 2016 r.).

Wysokość opłat zastępczych na kolejne lata jest ustalana przez Prezesa URE według poniższych zasad:

- 1) w przypadku kogeneracji węglowej poziom opłaty zastępczej, która w systemie certyfikatów stanowi benchmark dla ich cen, może mieć wartość nie mniejszą niż 5% i nie wyższą niż 40% średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w roku poprzedzającym,
- 2) w przypadku kogeneracji gazowej opłata zastępcza nie może być niższa niż 15% i wyższa niż 110% średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym.

Certyfikaty pochodzące z produkcji w kogeneracji w poszczególnych latach mogą być umarzone tylko w ramach rozliczenia za dany rok, tj. do czerwca następnego roku, co jest istotną różnicą względem mechanizmów funkcjonujących poprzednio, gdzie możliwość „bankowania” certyfikatów z poprzednich lat doprowadziła do zachwiania relacji popytowo-podażowych i niestabilności cen certyfikatów.

Dla świadectw pochodzenia uzyskanych z produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii wysokość jednostkowej opłaty zastępczej została określona w *ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii* na stałym poziomie 300,03 zł/MWh obowiązującym przez cały okres wsparcia.

Wartość ogłoszonych jednostkowych opłat zastępczych ma bezpośredni wpływ na kształtowanie wyników Grupy Kapitałowej TAURON. Koszty energii elektrycznej dla odbiorców kupujących energię na własny użytek są dodatkowo obciążone kosztami zakupu i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE stosownych certyfikatów i powinny zostać ujęte jako koszty uzasadnione w procesie aktualizacji taryfy dla energii elektrycznej.

Wygrana jednostek TAURON w aukcji OZE

W dniu 30 czerwca 2017 r. odbyła się Aukcja Zwykła Nr AZ/2/2017 dla instalacji o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1 MW, w których emisja CO₂ jest nie większa niż 100 kg/MWh o stopniu wykorzystania mocy zainstalowanej elektrycznej większym niż 3 504 MWh/MW/rok. W ramach wykonanych prac przygotowawczych w Grupie Kapitałowej TAURON wytypowano do udziału w aukcji OZE trzy elektrownie wodne należące do TAURON EKOENERGIA: EW Brzeg, EW Kraszewice i EW Wrocław II. Wszystkie oferty złożone przez TAURON EKOENERGIA wygrały aukcje i tym samym elektrownie te zapewniły sobie sprzedaż energii elektrycznej do końca okresu wsparcia (tj. 2020 r. dla EW Kraszewice i EW Wrocław II, oraz 2026 r. dla EW Brzeg) po cenie z oferty znacznie przewyższającej ceny uzyskiwane w dotychczasowym systemie wsparcia.

Podpisanie z BGK umów finansowania hybrydowego

W dniu 6 września 2017 r. pomiędzy Spółką a BGK została podpisana dokumentacja programu emisji obligacji podporządkowanych, stanowiąca podstawę do przeprowadzenia emisji obligacji hybrydowych do kwoty 400 000 tys. zł.

Emisję obligacji hybrydowych Spółka może przeprowadzić w kilku seriach, a okres dostępności środków wyznaczono do dnia 30 czerwca 2019 r. Okres finansowania wynosi 12 lat od daty emisji, przy czym zgodnie z charakterystyką finansowania hybrydowego zdefiniowano na 7 lat pierwszy okres finansowania (tzw. *non-call period*), w którym nie będzie możliwy wcześniejszy wykup obligacji hybrydowych przez TAURON oraz nie będzie możliwa wcześniejsza ich sprzedaż przez BGK na rzecz osób trzecich (w obu przypadkach z zastrzeżeniem wyjątków określonych w dokumentacji). Umowa przewiduje również możliwość odroczenia płatności odsetek od obligacji hybrydowych, maksymalnie do dnia wykupu obligacji hybrydowych. Podporządkowany charakter obligacji hybrydowych sprawia, iż w przypadku upadłości lub likwidacji TAURON, zobowiązania z nich wynikające będą miały pierwszeństwo zaspokojenia jedynie przed wierzytelnościami akcjonariuszy TAURON. Ewentualna emisja obligacji hybrydowych będzie miała pozytywny wpływ na stabilność finansową TAURON, ponieważ są one wyłączone z kalkulacji wskaźnika zadłużenia, stanowiącego kowenant niektórych programów finansowania TAURON. Ponadto 50% kwoty obligacji hybrydowych będzie zaliczone przez agencję ratingową Fitch jako kapitał w modelu ratingowym, co przyniesie korzystny wpływ na ocenę ratingową TAURON. Obligacje hybrydowe uzyskały rating agencji ratingowej Fitch na poziomie BB+. W 2017 r. Spółka nie dokonała emisji obligacji w ramach niniejszego programu.

Podatkowa Grupa Kapitałowa (PGK)

W związku z upływającym w dniu 31 grudnia 2017 r. trzyletnim okresem funkcjonowania PGK, w dniu 26 września 2017 r. wybrane spółki Grupy Kapitałowej TAURON zawarły w formie aktu notarialnego umowę PGK. W dniu 30 października 2017 r. Naczelnik Pierwszego Śląskiego Urzędu Skarbowego w Sosnowcu wydał decyzję o rejestracji PGK na okres kolejnych 3 lat podatkowych tj. od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. W skład nowej PGK weszły następujące spółki: TAURON, TAURON Wytwarzanie, TAURON Dystrybucja, TAURON Sprzedaż, TAURON Sprzedaż GZE, TAURON Ciepło, TAURON Wydobycie, TAURON EKOENERGIA, TAURON Obsługa Klienta, TAURON Serwis, KW Czatkowice, Biomasa GT, TAURON Dystrybucja Serwis, Marselwind, Magenta GT, TAURON Ubezpieczenia sp. z o.o., En-Energia I sp. z o.o., En-Energia II sp. z o.o., En-Energia III sp. z o.o., oraz En-Energia IV sp. z o.o. Utworzenie nowej PGK pozwoli na wykorzystanie efektu synergii rozliczeń podatkowych tj. rozliczenie straty podatkowej spółek wchodzących w skład PGK z dochodami podatkowymi pozostałych spółek. Jednocześnie pozwoli na kontynuację ujednoczonego systemu rozliczeń oraz zapewnienie spójności interpretacji przepisów podatkowych na poziomie PGK.

Wycofanie koncesji na obrót gazem ziemnym z zagranicą

Z dniem 30 września 2017 r. na wniosek TAURON Prezes URE decyzją nr DRG.DRG-1.4112.38.2017.KL cofnął Spółce koncesję na obrót gazem ziemnym z zagranicą.

Cofnięcie koncesji wiąże się z uzyskaniem zwolnienia z konieczności utrzymywania obowiązkowych zapasów gazu ziemnego począwszy od dnia 1 października 2017 r., w związku z wejściem w życie nowelizacji *ustawy z 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu zmiennego*.

Jednocześnie, mając na uwadze charakter wykonywanej działalności związanej z zaopatrywaniem w gaz spółek z Grupy Kapitałowej TAURON oraz aktywne uczestnictwo w obszarze handlu hurtowego, TAURON ma możliwość dokonywania zakupów gazu na rynku krajowym w ramach posiadanej koncesji na obrót paliwami gazowymi. Kontraktacja gazu prowadzona jest bezpośrednio na TGE, zarówno w transakcjach na rynku terminowym, jak i w transakcjach na rynku SPOT. Ponadto Spółka dokonuje kontraktacji w zakresie zakupu i sprzedaży gazu na rynku OTC, w oparciu o zawarte umowy handlowe. W związku z tym należy wskazać, że zakup paliwa gazowego na potrzeby handlu hurtowego oraz bezpieczeństwo dostaw i zabezpieczenie potrzeb gazowych spółek z Grupy Kapitałowej TAURON nie są zagrożone.

Zarząd Spółki

Katowice, dnia 12 marca 2018 r.

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu .....

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu .....

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu .....

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu .....

Załącznik A: SŁOWNIK POJĘĆ I WYKAZ SKRÓTÓW

Poniżej zamieszczono słownik pojęć branżowych i wykaz skrótów najczęściej używanych w treści niniejszego sprawozdania.

Tabela nr 54. Objaśnienie skrótów i pojęć branżowych zastosowanych w treści sprawozdania

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
1.	ARE	Agencja Rynku Energii S.A. z siedzibą w Warszawie
2.	BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego z siedzibą w Warszawie
3.	Biomasa Grupa TAURON	Biomasa Grupa TAURON sp. z o.o. z siedzibą w Stalowej Woli
4.	BZ WBK	Bank Zachodni WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu
5.	B2B	B2B (ang. business-to-business) skrót oznaczający transakcje pomiędzy dwoma lub więcej podmiotami gospodarczymi
6.	CC	Centralna ciepłownia Olkusz lub Zawiercie
7.	Cash pooling	Cash pooling funkcjonujący w Spółce – konsolidacja sald rachunków bankowych poprzez fizyczne przeksięgowanie środków pieniężnych z rachunków spółek Grupy Kapitałowej TAURON w banku w którym funkcjonuje cash pooling na rachunek pool leadera, którego funkcję pełni Spółka. Na koniec każdego dnia roboczego z rachunków bankowych spółek Grupy Kapitałowej TAURON, które wykazują saldo dodatnie przeksięgowywane są środki pieniężne na rachunek bankowy pool leadera. Na początku każdego dnia roboczego rachunki bankowe spółek Grupy Kapitałowej TAURON zasilane są z rachunku bankowego pool leadera kwotą zapotrzebowania, niezbędną do utrzymania płynności finansowej spółki Grupy Kapitałowej TAURON w danym dniu roboczym
8.	Certyfikaty kolorowe	<p>Prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w sposób podlegający wsparciu, tzw. kolorowe certyfikaty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zielone – świadectwa pochodzenia energii elektrycznej z OZE, 2) fioletowe – świadectwa pochodzenia energii wytworzonej w kogeneracji opalanej metanem uwalnianym i ujmowanym przy dołowych robotach górniczych w czynnych, likwidowanych lub zlikwidowanych kopalniach węgla kamiennego lub gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy, 3) czerwone – świadectwa pochodzenia energii z kogeneracji (świadectwa CHP – ang. Combined Heat and Power), 4) żółte – świadectwa pochodzenia energii wytworzonej w kogeneracji ze źródeł opalanych paliwami gazowymi lub o łącznej mocy zainstalowanej poniżej 1MW, 5) błękitne – świadectwa pochodzenia energii wytworzonej z biogazu rolniczego. <p>Białe – świadectwa efektywności energetycznej (mechanizm stymulujący i wymuszający zachowania prooszczędnościowe).</p>
9.	CIRS	Transakcja polegająca na wymianie między kontrahentami płatności odsetkowych naliczanych od kwot nominowanych w różnych walutach i określanych według różnych stóp procentowych
10.	CSI	(ang. Customer Satisfaction Index) – wskaźnik wykorzystywany w marketingu do określenia poziomu satysfakcji klienta z produktów lub usług oferowanych przez firmę
11.	CSR	(ang. Corporate Social Responsibility) społeczna odpowiedzialność biznesu
12.	CUW	Centrum Usług Wspólnych, np. CUW R – usługi w obszarze rachunkowości
13.	DM	Dom Maklerski
14.	Dobre Praktyki 2016	Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016, obowiązujące od dnia 1 stycznia 2016 r.
15.	EBI	Europejski Bank Inwestycyjny z siedzibą w Luksemburgu
16.	EBIT	(z ang. Earnings Before Interest and Taxes) wynik na działalności operacyjnej przed opodatkowaniem
17.	EBITDA	(ang. Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) wynik na działalności operacyjnej przed opodatkowaniem powiększony o amortyzację
18.	EC Stalowa Wola/ECSW	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A. z siedzibą w Stalowej Woli
19.	ENEA	ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu
20.	ENERGA	ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
21.	ERM	System zarządzania ryzykiem korporacyjnym
22.	EU ETS	(ang. European Union Emission Trading System) Europejski System Handlu Uprawnieniami do Emisji CO ₂
23.	EUA	(ang. European Union Allowances) – uprawnienie do wprowadzania do powietrza ekwiwalentu, w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, dwutlenku węgla (CO ₂), które służy do rozliczenia wielkości emisji w ramach systemu i którym można rozporządzać na zasadach określonych w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. Nr 122, poz. 695)
24.	EUR	Euro – wspólna waluta europejska wprowadzona w niektórych krajach UE
25.	GAZ-SYSTEM	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. z siedzibą w Warszawie
26.	GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie
27.	GRI	(ang. Global Reporting Initiative) Światowa Inicjatywa Sprawozdawcza
28.	Grupa Kapitałowa TAURON	Grupa Kapitałowa TAURON Polska Energia S.A.
29.	GZE	Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny
30.	IRGIT	Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A. z siedzibą w Warszawie
31.	IRS	(z ang. Interest Rate Swap) kontrakt wymiany płatności odsetkowych, jeden z podstawowych instrumentów pochodnych, będący przedmiotem obrotu na rynku międzybankowym
32.	KGHM	KGHM Polska Miedź S.A. z siedzibą w Lubinie
33.	KIC InnoEnergy	Wspólnota Wiedzy i Innowacji KIC InnoEnergy z siedzibą w Krakowie
34.	Komfort Zarządzanie Aktywami	Komfort Zarządzanie Aktywami sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
35.	Komitet Audytu	Komitet Audytu Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.
36.	Komitet Nominacji i Wynagrodzeń	Komitet Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.
37.	Komitet Strategii	Komitet Strategii Rady Nadzorczej TAURON Polska Energia S.A.
38.	KPI	(ang. Key Performance Indicators) kluczowe wskaźniki efektywności, finansowe i niefinansowe wskaźniki stosowane jako mierniki w procesach pomiaru stopnia realizacji celów organizacji
39.	KSE	Krajowy System Elektroenergetyczny
40.	Ksh	Kodeks spółek handlowych
41.	KW Czatkowice	Kopalnia Wapienia „Czatkowice” sp. z o.o. z siedzibą w Krzeszowicach
42.	KZEE	Krajowe zużycie energii elektrycznej
43.	Model Biznesowy	Dokument o tytule <i>Model Biznesowy i Operacyjny Grupy TAURON</i> (będący aktualizacją <i>Modelu Biznesowego Grupy TAURON</i> przyjętego przez Zarząd 4 maja 2016 r.)
44.	mBank	mBank S.A. z siedzibą w Warszawie
45.	Magenta GT	Magenta Grupa TAURON sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
46.	Marselwind	Marselwind sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
47.	Mg	Megagram – milion gramów (1 000 000 g) tj. tona
48.	MSR	(ang. Market Stability Reserve) rezerwa stabilizacyjna na rynku uprawnień do emisji CO ₂
49.	MSSF	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
50.	Nowe Jaworzno GT	Nowe Jaworzno Grupa TAURON sp. z o.o. z siedzibą w Jaworznie
51.	Obszar Biznesowy	Wyodrębnionych przez Spółkę siedem obszarów podstawowej działalności Grupy Kapitałowej TAURON: Handel, Wydobycie, Wytwarzanie, OZE, Ciepło, Dystrybucja i Sprzedaż.
52.	OPEC	(ang. Organization of the Petroleum Exporting Countries) Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową z siedzibą w Wiedniu
53.	ORM	Operacyjna Rezerwa Mocy

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
54.	OSD	Operator Systemu Dystrybucyjnego
55.	OSP	Operator Systemu Przesyłowego
56.	OTC (rynek OTC)	(ang. Over The Counter Market) europejski rynek pozagiełdowy
57.	OZE	Odnawialne Źródła Energii
58.	OZEX_A	Indeks cenowy zielonych certyfikatów
59.	Program Poprawy Efektywności	Program Poprawy Efektywności w Grupie TAURON na lata 2016–2018
60.	PEPKH	Polska Energia – Pierwsza Kompania Handlowa sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie
61.	PGE	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z siedzibą w Warszawie
62.	PGE EJ 1	PGE EJ 1 sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie
63.	PGNiG	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą w Warszawie
64.	PKB	Produkt Krajowy Brutto
65.	PKO BP	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie
66.	PLN	Symbol walutowy złotego – zł
67.	PMEC	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w pozostałych źródłach kogeneracyjnych
68.	PMEF	Prawa majątkowe wynikające ze świadectw efektywności energetycznej
69.	PMGM	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji ze źródeł opalanych paliwami gazowymi lub o łącznej mocy zainstalowanej poniżej 1 MW
70.	PMMET	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji opalanej metanem uwalnianym i ujmowanym przy dołowych robotach górniczych w czynnych, likwidowanych lub zlikwidowanych kopalniach węgla kamiennego lub gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy
71.	PMOZE	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w OZE w okresie przed 1 marca 2009 r.
72.	PMOZE_A	Prawa majątkowe do świadectw pochodzenia będących potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w OZE w okresie po 1 marca 2009 r.
73.	PMOZE-BIO	Prawa majątkowe, które wynikają ze świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego od 1 lipca 2016 r.
74.	PSE	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. z siedzibą w Konstancinie-Jeziorna
75.	PSG	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie
76.	RB	Rynek Bilansujący
77.	RDN	Rynek Dnia Następnego
78.	RESPECT Index	Indeks giełdowy, w którym notowane są spółki giełdowe działające zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju
79.	RTT	Rynku Terminowym Towarowym
80.	Segment, Segmenty działalności	Segmenty działalności Grupy Kapitałowej TAURON wykorzystywane w procesie raportowania statutowego. Wyniki działalności Grupy Kapitałowej TAURON przyporządkowano do następujących pięciu Segmentów (nazwanych również w niniejszym sprawozdaniu Obszarami): Wydobycie, Wytwarzanie, Dystrybucja, Sprzedaż i Pozostałe.
81.	SPOT (rynek SPOT)	W odniesieniu do energii elektrycznej jest to miejsce zawierania transakcji handlowych dla energii elektrycznej, dla których okres dostawy przypada nie później niż 3 dni od daty zawarcia transakcji (najczęściej jest to jeden dzień przed datą dostawy). Funkcjonowanie rynku SPOT dla energii elektrycznej jest silnie powiązane z funkcjonowaniem RB prowadzonego przez OSP
82.	Spółka/TAURON	TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach
83.	Strategia	Dokument o tytule <i>Strategia Grupy TAURON na lata 2016–2025</i> przyjęty przez Zarząd 2 września 2016 r.

Lp.	Skrót i pojęcie branżowe	Pełna nazwa/wyjaśnienie
84.	Strategia zrównoważonego rozwoju	Dokument o tytule <i>Strategia zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2017–2025</i> przyjęty przez Zarząd 1 sierpnia 2017 r., będący aktualizacją dokumentu o tytule <i>Strategia zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2016–2018 z perspektywą do 2020 r.</i>
85.	TAMEH Czech	TAMEH Czech s.r.o. z siedzibą w Ostrawie, Republika Czeska
86.	TAMEH HOLDING	TAMEH HOLDING sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
87.	TAMEH POLSKA	TAMEH POLSKA sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
88.	TAURON/Spółka	TAURON Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach
89.	TAURON Ciepło	TAURON Ciepło sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
90.	TAURON Czech Energy	TAURON Czech Energy s.r.o. z siedzibą w Ostrawie, Republika Czeska
91.	TAURON Dystrybucja	TAURON Dystrybucja S.A. z siedzibą w Krakowie
92.	TAURON Dystrybucja Pomiary	TAURON Dystrybucja Pomiary sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie
93.	TAURON Dystrybucja Serwis	TAURON Dystrybucja Serwis S.A. z siedzibą we Wrocławiu
94.	TAURON EKOENERGIA	TAURON EKOENERGIA sp. z o.o. z siedzibą w Jeleniej Górze
95.	TAURON Obsługa Klienta	TAURON Obsługa Klienta sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu
96.	TAURON Serwis	TAURON Serwis sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
97.	TAURON Sprzedaż	TAURON Sprzedaż sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie
98.	TAURON Sprzedaż GZE	TAURON Sprzedaż GZE sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach
99.	TAURON Sweden Energy	TAURON Sweden Energy AB (publ) z siedzibą w Sztokholmie, Szwecja
100.	TAURON Ubezpieczenia	TAURON Ubezpieczenia sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach
101.	TAURON Wydobywanie	TAURON Wydobywanie S.A. z siedzibą w Jaworznie
102.	TAURON Wytwarzanie	TAURON Wytwarzanie S.A. z siedzibą w Jaworznie
103.	TAURON Wytwarzanie Serwis	TAURON Wytwarzanie Serwis sp. z o.o. z siedzibą w Jaworznie
104.	TGE	Towarowa Giełda Energii S.A. z siedzibą w Warszawie
105.	UE	Unia Europejska
106.	UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
107.	USD	(ang. United States Dolar) – międzynarodowy skrót dolara amerykańskiego
108.	URE	Urząd Regulacji Energetyki
109.	WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub w Krakowie
110.	Wsparcie Grupa TAURON	Wsparcie Grupa TAURON sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowie (dawniej KOMFORT-ZET sp. z o.o.)
111.	WZ/ZW	Walne Zgromadzenie/Zgromadzenie Wspólników
112.	ZG	Zakład Górniczy (Sobieski, Janina lub Brzeszcze)
113.	ZW	Zakłady Wytwarzania w Bielsku-Białej, Kamiennej Górze, Katowicach lub Tychach

Załącznik B: SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Poniżej zamieszczono spis tabel i rysunków występujących w niniejszym sprawozdaniu.

Spis tabel

Tabela nr 1.	Wykaz istotnych spółek zależnych objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2017 r.	12
Tabela nr 2.	Wykaz istotnych spółek współzależnych na dzień 31 grudnia 2017 r.	13
Tabela nr 3.	Szanse i zagrożenia dla działalności Grupy Kapitałowej TAURON	20
Tabela nr 4.	Stan realizacji głównych inwestycji strategicznych	25
Tabela nr 5.	Nakłady inwestycyjne największe w ujęciu wartościowym poniesione w 2017 r. w ramach Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON	28
Tabela nr 6.	Wybrane projekty badawczo-rozwojowe realizowane w 2017 r. przez spółki Grupy Kapitałowej TAURON współfinansowane ze źródeł zewnętrznych	29
Tabela nr 7.	Moc zainstalowana oraz produkcja energii elektrycznej według grup energetycznych w 2016 r.	47
Tabela nr 8.	Dystrybucja energii elektrycznej do odbiorców końcowych według grup energetycznych	49
Tabela nr 9.	Źródła konkurencyjności	50
Tabela nr 10.	Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności w latach 2015–2017	52
Tabela nr 11.	Wyniki Segmentu Wydobywanie w latach 2015–2017	53
Tabela nr 12.	Wyniki Segmentu Wytwarzanie w latach 2015–2017	55
Tabela nr 13.	Wyniki Segmentu Dystrybucja w latach 2015–2017	58
Tabela nr 14.	Wyniki Segmentu Sprzedaż w latach 2015–2017	60
Tabela nr 15.	Wyniki Segmentu Pozostała działalność w latach 2015–2017	62
Tabela nr 16.	Wolumeny produkcji i sprzedaży za lata 2017–2015	64
Tabela nr 17.	Kategorie klientów końcowych Grupy Kapitałowej TAURON	67
Tabela nr 18.	Ilość sprzedanej energii elektrycznej detalicznej przez Segment Sprzedaż oraz liczba klientów w 2017 r.	68
Tabela nr 19.	Roczne wielkości emisji NO _x , SO ₂ , pyłów i CO ₂ za 2017 r. z energetycznego spalania paliw	89
Tabela nr 20.	Wysokość opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska należnych za 2017 r.	90
Tabela nr 21.	Najistotniejsze ryzyka zidentyfikowane dla Grupy Kapitałowej TAURON	101
Tabela nr 22.	Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa (istotne pozycje)	105
Tabela nr 23.	Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – pasywa (istotne pozycje)	106
Tabela nr 24.	Roczne sprawozdanie z całkowitych dochodów za lata 2015–2017	108
Tabela nr 25.	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (istotne pozycje) w latach 2015–2017	111
Tabela nr 26.	Struktura rocznego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	112
Tabela nr 27.	Podstawowe wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON	114
Tabela nr 28.	Dane finansowe i dane operacyjne za lata 2017–2013	116
Tabela nr 29.	Wyniki EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w podziale na Segmenty działalności	117
Tabela nr 30.	Zestawienie wyemitowanych i niewykupionych obligacji na dzień 31 grudnia 2017 r.	120
Tabela nr 31.	Informacja o transakcjach terminowych i pochodnych według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.	121
Tabela nr 32.	Wysokość wynagrodzenia biegłych rewidentów za usługi świadczone na rzecz spółek Grupy Kapitałowej TAURON	123
Tabela nr 33.	Wysokość dywidendy wypłaconej w latach 2010–2014	124
Tabela nr 34.	Kluczowe dane dotyczące akcji TAURON w latach 2011–2017	126
Tabela nr 35.	Rekomendacje wydane w 2017 r.	127
Tabela nr 36.	Kalendarium wydarzeń oraz działań realizowanych w ramach relacji inwestorskich w 2017 r.	129
Tabela nr 37.	Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji	134
Tabela nr 38.	Kompetencje Zarządu	136
Tabela nr 39.	Kompetencje Rady Nadzorczej	138
Tabela nr 40.	Kompetencje Walnego Zgromadzenia	140
Tabela nr 41.	Opis praw akcjonariuszy związanych z Walnym Zgromadzeniem	141
Tabela nr 42.	Kompetencje Komitetu Audytu	151
Tabela nr 43.	Kompetencje Komitetu Nominacji i Wynagrodzeń	152
Tabela nr 44.	Kompetencje Komitetu Strategii	153
Tabela nr 45.	Wynagrodzenie członków Zarządu Spółki za 2017 r. w podziale na składniki	157
Tabela nr 46.	Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej Spółki za 2017 r.	159

Tabela nr 47.	Ryzyka związane z działalnością TAURON mogące wywierać niekorzystny wpływ na polityki stosowane przez TAURON	172
Tabela nr 48.	Zestawienie umów kredytów o charakterze obrotowym obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.	179
Tabela nr 49.	Zestawienie umów kredytowych oraz pożyczek o charakterze inwestycyjnym na dzień 31 grudnia 2017 r.	179
Tabela nr 50.	Zestawienie pożyczek udzielonych i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.	180
Tabela nr 51.	Zestawienie zabezpieczeń udzielonych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.	180
Tabela nr 52.	Zestawienie gwarancji bankowych udzielonych w ramach umów obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.	181
Tabela nr 53.	Zestawienie zabezpieczeń otrzymanych przez TAURON i obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 r.	182
Tabela nr 54.	Objaśnienie skrótów i pojęć branżowych zastosowanych w treści sprawozdania	186

Spis rysunków

Rysunek nr 1.	Grupa Kapitałowa TAURON	5
Rysunek nr 2.	Lokalizacja kluczowych aktywów Grupy Kapitałowej TAURON	7
Rysunek nr 3.	Struktura Grupy Kapitałowej TAURON, uwzględniająca spółki objęte konsolidacją na dzień 31 grudnia 2017 r.	8
Rysunek nr 4.	Wizja Grupy Kapitałowej TAURON w 2025 r.	15
Rysunek nr 5.	Perspektywy segmentów Grupy Kapitałowej TAURON	16
Rysunek nr 6.	Realizacja priorytetów w oparciu o filary Strategii Grupy Kapitałowej TAURON	17
Rysunek nr 7.	Nakłady inwestycyjne według segmentów w latach 2016–2020	18
Rysunek nr 8.	Kluczowe wyzwania dla Grupy Kapitałowej TAURON	19
Rysunek nr 9.	Program poprawy efektywności w latach 2016–2018	22
Rysunek nr 10.	Inicjatywy Strategiczne i racjonalizacja inwestycji w latach 2017–2020	22
Rysunek nr 11.	Perspektywa kierunków inwestycji po 2020 r.	23
Rysunek nr 12.	Perspektywy EBITDA 2025 po uwzględnieniu ryzyk i realizacji Strategii oraz efekty realizacji Strategii	24
Rysunek nr 13.	Priorytetowe kierunki działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej	29
Rysunek nr 14.	Średnie miesięczne ceny energii na rynkach SPOT i RB oraz średnie temperatury	33
Rysunek nr 15.	Obrót kontraktami BASE Y-18	34
Rysunek nr 16.	Średnie miesięczne ceny SPOT oraz kontraktu Y-18 w 2017 r. na TGE	36
Rysunek nr 17.	Wpływ prac legislacyjnych i otoczenia na notowania produktu EUA SPOT w 2017 r.	38
Rysunek nr 18.	Indeksy praw majątkowych	39
Rysunek nr 19.	Otoczenie konkurencyjne Grupy Kapitałowej TAURON (dane za 2016 r.)	46
Rysunek nr 20.	EBIT – szacunkowa struktura według głównych segmentów w 2016 r.	46
Rysunek nr 21.	Produkcja energii elektrycznej brutto – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.	48
Rysunek nr 22.	Moc zainstalowana – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.	48
Rysunek nr 23.	Dystrybucja energii elektrycznej – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.	49
Rysunek nr 24.	Sprzedaż energii elektrycznej do odbiorców końcowych – szacunkowe udziały w rynku w 2016 r.	49
Rysunek nr 25.	EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2010–2017	51
Rysunek nr 26.	Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017	52
Rysunek nr 27.	Zmiana EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017	52
Rysunek nr 28.	Przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej TAURON w 2017 r.	53
Rysunek nr 29.	Dane finansowe Segmentu Wydobycie za lata 2015–2017	54
Rysunek nr 30.	Wynik EBITDA Segmentu Wydobycie	54
Rysunek nr 31.	Dane finansowe Segmentu Wytwarzanie za lata 2015–2017	56
Rysunek nr 32.	Wynik EBITDA Segmentu Wytwarzanie	56
Rysunek nr 33.	Dane finansowe Segmentu Dystrybucja za lata 2015–2017	59
Rysunek nr 34.	Wynik EBITDA Segmentu Dystrybucja	59
Rysunek nr 35.	Dane finansowe Segmentu Sprzedaż za lata 2015–2017	61
Rysunek nr 36.	Wynik EBITDA Segmentu Sprzedaż	61
Rysunek nr 37.	Dane finansowe spółek Pozostałej działalności za lata 2015–2017	62
Rysunek nr 38.	Struktura mocy elektrycznej zainstalowanej Segmentu Wytwarzanie według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.	65
Rysunek nr 39.	Dystrybucja energii elektrycznej według grup taryfowych w 2017 r. (MWh)	66
Rysunek nr 40.	Kalendarium	69
Rysunek nr 41.	Nagrody i wyróżnienia	75

Rysunek nr 42.	Założenia Polityki Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Grupie TAURON	77
Rysunek nr 43.	Formy aktywności rozwojowych pracowników spółek Grupy Kapitałowej TAURON	78
Rysunek nr 44.	Kluczowe statystyki szkoleniowe w Grupie Kapitałowej TAURON w 2017 r.	78
Rysunek nr 45.	Suma dni szkoleniowych w podziale na Segmenty działalności	78
Rysunek nr 46.	Średnia liczba godzin szkoleniowych przypadająca na jednego zatrudnionego pracownika w podziale na grupy	79
Rysunek nr 47.	Przeciętne zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON w 2016 r. i 2017 r. (etaty)	82
Rysunek nr 48.	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (osoby)	83
Rysunek nr 49.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (wykształcenie)	83
Rysunek nr 50.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (wiek)	83
Rysunek nr 51.	Struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej TAURON na 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2017 r. (płeć)	84
Rysunek nr 52.	Wyniki badań obejmujących gospodarstwa domowe w latach 2011–2017	87
Rysunek nr 53.	Wyniki badań TAURON w porównaniu z innymi Grupami Energetycznymi w 2017 r.	88
Rysunek nr 54.	Struktura praw majątkowych do świadectw pochodzenia (MWh)	91
Rysunek nr 55.	Struktura zagospodarowania odpadów energetycznych	91
Rysunek nr 56.	Struktura zagospodarowania odpadów wydobywczych	92
Rysunek nr 57.	Model trzech linii obrony	93
Rysunek nr 58.	Zarządzanie ryzykiem jako funkcja drugiej linii obrony	94
Rysunek nr 59.	Proces zarządzania ryzykiem	94
Rysunek nr 60.	Schemat zarządczej komunikacji ryzyka	95
Rysunek nr 61.	System ERM	95
Rysunek nr 62.	Architektura systemu ERM	96
Rysunek nr 63.	Struktura organizacyjna i dokumentacja procesu zarządzania ryzykiem	96
Rysunek nr 64.	Liczba monitorowanych ryzyk w podziale na kategorie	97
Rysunek nr 65.	Podział działalności handlowej Grupy Kapitałowej TAURON	98
Rysunek nr 66.	Składowe ekspozycji kredytowej	99
Rysunek nr 67.	Narzędzia systemu zarządzania ryzykiem	100
Rysunek nr 68.	Model zarządzania ryzykiem w projektach	101
Rysunek nr 69.	Zmiana stanu aktywów i aktywów obrotowych	105
Rysunek nr 70.	Zmiana stanu pasywów i kapitału własnego	107
Rysunek nr 71.	Zmiana stanu zobowiązań	107
Rysunek nr 72.	Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2015–2017	109
Rysunek nr 73.	Struktura przychodów Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2015–2017	109
Rysunek nr 74.	Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej TAURON i poziom realizowanych marż w latach 2015–2017	110
Rysunek nr 75.	Przepływy pieniężne w latach 2017–2015	111
Rysunek nr 76.	Wskaźnik płynności bieżącej i zadłużenie finansowe netto/EBITDA w latach 2017–2015	112
Rysunek nr 77.	Struktura aktywów i pasywów	113
Rysunek nr 78.	Dane finansowe Grupy Kapitałowej TAURON za lata 2013–2017	117
Rysunek nr 79.	Struktura EBITDA Grupy Kapitałowej TAURON w latach 2013–2017	118
Rysunek nr 80.	Dane za lata 2013–2017 Segmentu Wydobywanie	118
Rysunek nr 81.	Dane za lata 2013–2017 Segmentu Wytwarzanie	118
Rysunek nr 82.	Dane za lata 2013–2017 Segmentu Dystrybucja	119
Rysunek nr 83.	Dane za lata 2013–2017 Segmentu Sprzedaż	119
Rysunek nr 84.	Dane za lata 2013–2017 Pozostałej działalności	119
Rysunek nr 85.	Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	124
Rysunek nr 86.	Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów w 2017 r.	126
Rysunek nr 87.	Wykres kursu akcji TAURON oraz wartości obrotów od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2017 r.	127
Rysunek nr 88.	Kurs akcji TAURON na tle indeksu WIG20 i WIG-Energia od debiutu giełdowego do 31 grudnia 2017 r.	127
Rysunek nr 89.	Struktura wynagrodzeń na stanowisku kluczowych menedżerów	156
Rysunek nr 90.	Strumienie procesowe	162
Rysunek nr 91.	Struktura procesów w Grupie Kapitałowej TAURON (megaprocesy)	163
Rysunek nr 92.	Struktura Obszarów Biznesowych Grupy Kapitałowej TAURON	163
Rysunek nr 93.	Schemat odpowiedzialności członków Zarządu	165
Rysunek nr 94.	Schemat organizacyjny TAURON na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania	166

**OŚWIADCZENIA ZARZĄDU
TAURON POLSKA ENERGIA S.A.**

OŚWIADCZENIE

**Zarządu TAURON Polska Energia S.A.
w sprawie zgodności rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego
Grupy Kapitałowej TAURON
oraz sprawozdania Zarządu z działalności
Grupy Kapitałowej TAURON**

Ja niżej podpisany oświadczam, że wedle mojej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej TAURON i dane porównywalne, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz, że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy Kapitałowej TAURON.

Oświadczam ponadto, iż roczne sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej TAURON zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej TAURON, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

Członkowie Zarządu:

Filip Grzegorzczak – Prezes Zarządu .....

Jarosław Broda – Wiceprezes Zarządu .....

Kamil Kamiński – Wiceprezes Zarządu .....

Marek Wadowski – Wiceprezes Zarządu .....

12 marca 2018 r.

data

OŚWIADCZENIE

**Zarządu TAURON Polska Energia S.A.
w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego
do badania sprawozdań finansowych
(roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej TAURON)**

Ja niżej podpisany oświadczam, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej TAURON, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz informuję, że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący badania tego sprawozdania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Członkowie Zarządu:

Filip Grzegorzczak	– Prezes Zarządu	.....
Jarosław Broda	– Wiceprezes Zarządu	.....
Kamil Kamiński	– Wiceprezes Zarządu	.....
Marek Wadowski	– Wiceprezes Zarządu	.....

12 marca 2018 r.

data